

CHRONICON TRAGICUM

S I V E DE EVENTIBUS TRAGICIS

Principum, Tyrannorum, Virorumque fama vel nobilitate
illustrium. A primo in Orbe Terrarum Monarcha
vsque ad XVII. Seculum Christi.

LIBER SINGULARIS

Historicè, & Chronologicè descriptus

A D. CAROLO JOSEPH IMBONATO MEDIOLANENSI

Congr. S. Bernardi Ord. Cisterciensis S. T. & L. S. P.

OPVS Principibus, Politicis, Historicis, & Concionatoribus non
tam utile quàm necessarium.

*Vos ego nunc moneo felix quicumque dolore
Alterius discas posse carere tuo. Tibull. 3. 6.*

P R Æ M I T T I T V R

Parænesis ad Principes Veritatis amatores.

ROMÆ, Typis Hæredum Corbellètti. MDCXCVI.

SUPERIORVM PERMISSV.

THEATRICUM
DE EVENTIBUS TRAGICIS

LIBRI PRIMUS

LIBRI SECUNDUS

LIBRI TERTIUS

LIBRI QUARTUS

LIBRI QUINTUS

LIBRI SEXTUS

LIBRI SEPTIMUS

EMIN.^{MO} , ET REV.^{MO} D. D.

CÆLESTINO SFONDRATO

S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO

Ex Sanctissimi P. Nostri BENEDICTI Ordine
assumpto .

D. Carolus Ioseph Imbonatus S. Bernardi Monachus

FELICITATEM PERENNEM.

*LAUDITURbs, gratulatur Or-
bis de in Te collata dignitate E. P.
Impatiens suspirabat renasci piorum Auorum Tuorum
memoriam, FRANCISCI videlicet SFONDRATI illius JOAN-*

NIS BAPTISTÆ filij , antiquæ stirpis claritate nobilis ,
qui Senator & Consiliarius Ludovico Sfortiæ valdè
charus fuit, ob multas Legationes, quas iussu ipsius obijt
ad omnes, & Reges, & illustres Respublicas. Quas vir-
tutes, quas animi dotes, quos honores in magnanimo
hoc Viro FRANCISCO quis desiderare potest? Duplicem
gladium habuit, unum quo secularem potestatem,
secularis; alterum quo Ecclesiasticam, Ecclesiasticus,
defenderet. In utroque inuincibilis. Hic Comes Lit-
toris Larij ad Orientem vergentis, Baroque Affinæ
vallis ob egregiam fidem, prudentiamque in Republica
administranda, & admirabilem Juris intelligentiam,
à Carolo Allobrogum Duce Senator illic creatus est.
Posteaque à Francisco II. Insubrum Duce in Ordinem
Senatorium Mediolani adscriptus, in ea dignitate à
Carolo V. Imperatore, cum in ipsius ditionem Civitas
rediisset, retentus fuit, auctusque Consiliarij gradu;
mortua verò uxore ANNA VICECOMITE lectissima femi-
na, ab eodem summa cum potestate Senas missus est,
ut eorum Rempublicam discordijs vexatam, consilio suo
regeret: à quibus ob egregia ipsius merita, & Civitate
donatus est, & Pater Patriæ appellatus. Postea Ro-
mam à Paulo III. Pont. Max. evocatus, in Germa-
niam Nuncium direxit primò ad Conventum Spiren-
sem, deinde ad Carolum V. ut nomine Pontificis de
pace cum Francisco Galliarum Rege peracta gratula-
retur. Ibidem dum moraretur, Presbyterum Cardi-
nalem

nalem adlegit, acceptisque Romæ Cardinalatus insignibus, ad eundem Carolum Imp. ad Angliam ad S. Sedem Apostolicam reducendam iterum Legatus, summo studio ne Caroli scriptum Interim dictum, promulgaretur, curavit: & adversus Lutheranae Sectæ defensores, mirabiles fecit progressus. Ornatus demùm à sapientissimo, acerrimi quæ judicij sene omnibus honoribus, quibus summi Antistitis persona decorari potest. Huic bonæ arbori, optimi quoque fructus non defuere. Filius enim eius NICOLAUS nomine, cæso matris utero, tanquam alter Cæsar puta ad sacrum Imperium natus, immaturo sed felici Romanæ Ecclesiæ partu, sub disciplina ac tyrocinio Sanctissimi Cardinalis, & Archiepiscopi Mediolanensis CAROLI educatus, cujus familiaris & imitator ab omnibus fuisse scribitur. Hinc cum tot tantis quæ virtutum radijs fulgeret, illarum lux in oculos perspicacissimi ac vigilantissimi Pontificis Gregorij XIII. spontè incurrit, qui cum absentem ac nescientem, inter augustos Ecclesiæ Patres, Principes quæ recensuit, & Presbyterum Cardinalem titulo S. Cæcilie renuntiavit. Ad hanc eminentem dignitatem à Domino tanquam Aaron vocatus, & cum gemitu admissus, exclamavit: Et undè hoc mihi, cum innumerari me multò meliores assumi potuissent. Aded innata ei fuit humilitas. Tandem ejus bonitatis fama in dies crescente, Urbano VII. vita functo, se Pontificem creatum vidit, & ob memoriam Gregorij XIII. à quo

Pur-

Purpura insignitus fuerat, eodem nomine appellari voluit. Certè Virum fuisse secundùm Cor Dei exinde patet, quòd cùm similis similem uulgo diligere soleat, S. PHILIPPUM NERIUM Congregationis Oratorij Romani parentem unicè amabat, admodumque magni faciebat Nicolaus adhuc inter Cardinales agens. Pontifex verò factus, ipsum in grauissimis rebus consulebat.

*Qualis fuerit PAULUS AEMILIUS SFONDRATUS S. R. E. Cardinalis, ejusdem GREGORII XIV. ex fratre Ne-
pos, supervacaneum est referre, cùm adhuc tot ejus pietatis Opera satis superque demonstrant.*

Quid igitur mirum si Eminentia Tua tot domesticis excitatus exemplis, paternarum virtutum amulator existens, in ipso juventutis vere calcatis mundi illecebris ad Sanctissimi BENEDICTI P. Nostri Ordinem confugisti? In Abbatem, & S. R. Imperij Principem electus, & Vitæ meritum, & sapientiæ doctrinam celare nequiuisti: ut ipsæ cruditissimæ Lucubrationes in Iuris Pontificij favorem ac defensionem conscriptæ testantur. Plura non addo modestissimi Principis pudori parcens. Et si Religiosos Viros de dignitate in Viros Religiosos de Christiana Republica benemeritos collata, gratulari, py, Religiosi que animi esse dilucidè patet; hinc factum est, ut ubi primum Te, pro Tua singulari virtute, pro doctrinæ præstantia, & pro meritorum magnitudine sacra Purpura decoratum audiverim, vehementer mecum animo gavisus, Tibique gratulatus.

Hanc

Hanc autem animi mei lætitiā ex aliqua parte. Tibi præsignificaturus, parum Vigiliarum mearum sætum offero. Noui enim, & norunt mecum vniuersi, quā sis inter clementes Clementissimus, inter mites Mitissimus, & quantum soleas mansuescere humilibus & subiectis, ita ut licet Opus hoc meum non mereatur in Tuae Eminentie conspectu comparere, confidam tamen qui omnibus Mitis & Clemens esse soles, uni mihi Te inclementem haud futurum, sed benignum Patronum ac Protectorem spero.

Volo autem si non æternum, certè pium extare monumentum, undè homines intelligant quanti Te faciam: non tam dignitate Tua, (quam humiliter veneror) quā Tuo studio erga doctrinas optimarum artium, & omnes qui in illas egregia sunt voluntate, eaque Eruditione Tua, ut cum disciplinis seuerioribus, bellas & interiores literas, atque antiquitatem in Tuo animo condideris venustè. Eo namque consilio Tragicum istud Chronicon Tuae Celsitudinis tholo appendere visum est, ut si qui tot Principum vitia & turpissima facinora demirati, ea luctuoso exitiosoque sine, hoc est, æquissimo supplicio ab æterno & incorrupto Iudice mulctata hoc in Volumine compererint, e contra præclarissima animi Tui ornamenta, & immortalia in uniuersam Catholicam Rempublicam merita summis in Ecclesia honoribus, seu potius condignis præmijs condecorata suspicientes animum à mæore ex ijs innumeris infelici-

§ §

cissi-

*cissimis eventibus concepto abducant, se seque à teterri-
ma Daemonum servitute in Christianam libertatem
asserant, & omnis exempli documenta in Te Tuorum-
que Majorum perenni monumento posita intueantur,
tantisque vestigijs tuto pede insistant. Tibi igitur ut
Deus Opt. Max. benè faciat, & feliciora indies incre-
menta cum perenni valetudine præstet, ardentibus eum
votis rogo & obtestor.*

Scribebam ex nostro S. Bernardi
ad Thermas Diocletianas Cœ-
nobio Kal. Aprilis 1696.

Volumen istud inscriptum *Chronicon Tragicum* à
 R. P. D. Carolo Ioseph Imbonato nostræ Con-
 gregationis Monacho Sac. Theol; & Lingux San-
 ctæ Professore concinnè digestum, iussu Reuerendiss. Patris
 D. Ioannis Francisci à Sancto Bernardo Abbatis Genera-
 lis eiusdē nostræ Congregationis sedulò perlustrauī, nihil-
 que in eo orthodoxæ Fidei dogmatibus, & Christianæ Ethicæ
 documentis dissentaneū, quominus litterariū in theatrū
 sese omnium oculis spectandum prodeat, offendi; sed de
 hoc opere Lectorem suum contestari potest Author his
 mellitis verbis S. P. Bernardi: *Admoui speculum, sed ut se in* lib. 2.
eo vultus agnoscat, tu tuum gaude dissimilem inueniri; inspicere de Cō-
tamen & tu, ne fortè et si sit, vnde meritò placeas tibi, etiam sider.
in quo debeas displicere, non desit; quandoquidem, vt sapien- cap. 8.
 ter admonet S. Ambrosius, *quantumlibet quisque profeceris,* lib. 8.
nemo est, qui doceri non egeat, dum viuit. Quamobrem in offic.
 hoc Chronico tot cothurnorum argumentis funesto ceu cap. 1.
 tragica in scena per antiquas ybique terrarum Regias ani-
 mus Lectoris circumducitur, vbi omnes horrorem incu-
 tiunt, dum Tyrannorum paucissimi id assecuti videntur, vt
 sicca morte decedunt, & tot Regum timendorum cadaue-
 ra non alio, quàm proprii sanguinis ostro sedē obuoluta,
 demonstrantur, sicque miseræ mortalitatis oculis graphi-
 cè representatur potissimum humanarum vicissitudinum
 momentum, scilicet, mortales, cū fortunę subridentis li-
 bidinī sese dedidere, versatilem suæ naturæ conditionem
 etiam dediticisse, immemores, se sub censoria inuidentiæ
 virga pilas esse ventorum ludis maximè expositas, sequi
 perituros accepisse peritura; cinerem esse, vbi Troia fuit;
 mare temporis puncto verti, & eode die, vbi luserunt nauig-
 ia fluctibus obrui: adeò verum est solertissimū illud effatū
 S. Leonis Magni: *Principatus, quē aut seditio extorsit, aut am-* Epist.
bitus occupauit, etiamsi moribus aut actibus non offendant, ipse 85.
tamen initij sui est perniciosus exemplo, & difficile est, vt bono
peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio. Ex nostro
 S. Pudentianę de Vrbe Cœnobio 10. kal. Martij 1695.

D. Io: Dominicus à S. Ioachim Congrega-
tionis Ref. Monachorum S. Bernardi
Ordinis Cisterciensis Assistens se-
cundus, & Vicarius Generalis.

CVM opus inscriptum, (*Chronicon Tragicum* à R. P.
D. Carolo Ioseph Imbonato nostræ Congregatio-
nis Monacho Sacerdote Professo compositum,
Adm. R. P. D. Io: Maria Gabriellus eiusdem Congrega-
tionis Visitator Generalis, cui id commissum est, recogno-
uerit, ac in lucem edi posse probauerit: nos vt typis man-
detur facultatem concedimus; si ijs ad quos spectat visum
fuerit. Datum in Nostro Monasterio S. Bernardi ad Ther-
mas de Vrbe die 15. Februarij 1696.

D. Io: Dominicus à S. Ioachim Assistens secundus, &
Vicarius Gen. præf.

D. Benedictus à S. Ioseph Profecr.

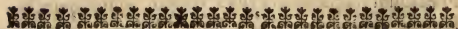
Magna animi voluptate legi, ita mandante Reue-
rendis. P. Magistro S. P. librum R. P. D. Ca-
roli Ioseph Imbonati cui titulus est *Chronicon
Tragicum, siue de Euentibus Tragicis*: hic liber verè singula-
ris est, tum nouitate argumenti, tum historiæ numero pro-
batissimis ex Auctoribus multo studio collectæ, & chrono-
logicè summa diligentia distributæ, in tanta verò, & tam
multiplici rerum enarratione, nedum quidquam non ha-
bet Fidei puritati, morum innocentie, vel ei quæ debetur
Principibus reuerentie contrarium, sed immò continet
quot exempla tot argumenta quæ Dei Prouidentiam quàm
maximè confirmet ac commendet, & quæ ad rectè viuendi
normam tam Principes quàm subditos efficacissime
suadeant, eosdemque vt in omnibus Deo velint subiecti esse
feriò admoneant, quippe quæ siue prospera occurrant siue
aduersa contingant, denique omnia Dei Numine regi mul-
torum seculorum inductione eruditissima demonstrant.
Prædictum itaque librum typis. censeo, dignissimum, ip-
sumque magno laudis cum sænore lucem spero publi-
cam subiturum. Datum ex Monasterio S. Gregorij de
Urbe idibus Ianuarij anno 1696.

*D. Augustinus Romanus à Cremona Mon. Camal-
dulensis in eodem Canobio S. Theologia Lector,*

Imprimatur .

Si videbitur Reuerendissimo Patri Magistro Sacri Palatij Apostolici .

Sperellus Episcopus Interamnen-Vicesg.

Imprimatur .

**Fr. Ioseph Maria Berti Reuerendiss. P. Fr.
Paulini Bernardinij Sac. Apost. Palatij
Magist. Soc. Ord. Prædicat.**

P A R Æ N E S I S

Ad Principes Veritatis amatores.

VNS est omnium interitus, non tamen vnus est cunctis vitæ, exitijque modus. Non vna eademque cunctis hominibus mortis causa, sed aliæ alijs, cunctæ tamen ad eundem tendentes vitæ finem. Huc respexisse videtur *Herodianus* lib. 2. in vita *Pertinacis* p. 59. his verbis:

*Hic laqueo, hic ferro, hic flammis, hic frigore, hic undis,
Ille fame, ille cibo moritur: multique dolore,
Aut morbo, aut casu intereunt, seniove fatiscunt.
Certa dies letbi est cunctis, discrimina nulla
Ætatis: nec fas viuendo excedere metas,
Præscripsit tetrici quas cuique potentia fusi.
Heu quot habet mors seua vias, artesque nocendi.*

Et Stat. IX. Thebaid. v. 280.

Ferro, peste, fame, vinclis, algore, calore

Mille modis miseros mors rapit vna homines.

Sed quot crapula quotidie necat, & insanus poculorum amor? quot hominum millia, sagina corporis, & crebræ ingurgitationes eorum, qui sitim, non ad satietatem, sed morbum producant? quot denique in ipso ætatis vere, vitæ suæ filum abrumpunt, & pleni virium, sanguinis, animi, vbi alij viuere incipiunt, desinunt? & è vita, tamquam è ganeo, libidinum saturi excedunt? Quis non videt tales istos, præuerrere vitæ suæ terminum, & mori ante diem?

P A R Æ N E S I S

pisciculis similes, qui non caperentur hamo, nisi morsu escam appeterent. Nam quos Deus ventres esse prævidit, & abdomines, proiectos ad omnem luxum, & morum licentiam, eo non rarò plecti vult, quo peccarunt hæc gulæ mancipia; & prodiga vitæ suæ dispendia, inexpectato excidio vindicari. Nec iniuria:

.....*Neque enim lex iustior ulla est,*

Quam necis artifices arte perire sua.

Similes enim ijs sunt, qui in carcere detenti, ludunt interdum tesseriis, sed integris viribus ad supplicia mox rapiendi. At immaturi! ad mortem maturi omnes fumus ex quo nati, imò etiam antequam nati. Plerosque nihil tale cogitantes, quasi furtim Deus inuadit, & non vitam modò, sed & spes eorum, & insaniam votorum in medio abrumpant. Et vetus hæc est *Tragœdia*: cuius Deus est choragus, histrio homo; argumentum calamitas; chorus viri, fœminæ; apparatus, purpura, aurum, vestes, omnia mutata, omnia reddenda; theatrum mundus, in quo homines Natura collocavit alium alio citius huic scenæ subducendum.

Transitorium THEATRVM est Mundus, inquit *Bonomius*. Et meritò, nam nil firmitus in se retinet, quàm assiduè scenas præcipitanter eoluere. Neque pulchrius quidquam in eo conspicitur. Et quæ tantùm cernitur,

Heu mihi quàm levis est, & quàm brevis illa voluptas! Histriones sumus miseri Homines. Quisque nostrum diuersam induit personam. Sed ò solùm felix qui dignè gradum, quem fingit, repræsentat! Satis videmus vnumquemque proprium locum occupare, sed non satis lugemus ferè nullam personam actibus comitari. Qui opulentum, qui pauperem,

A D P R I N C I P E S. j

perem, qui nobilem, qui abiectum, qui subditum, qui regnantem, qui indoctum, qui sapientem, non pauci quæ infingunt, improprie effingunt. Ah si vltimum ante actum, semel tempestiua habituum fieret commutatio, qualis ordinata esset confusio! At inuicem solemur. Qualis, ac vt cumque sit, breui durat repræsentatio. Quàm valdè prouidus fuit diuinus ille Tragicomediæ istius, quæ *Mortalis* inscribitur *Miseria*, ac Theatri, quod *Orbis* dicitur, Constructor! Rotundum id fecit, vt omnia ad nihil pristinum, reuertenda ostenderet; pinxit, vt cuncta apparentia dignoscerentur; Palatia, ac domos se intus mutuò inspicientes crexit, vt nihil occultum diu stare patefaceret. Varia cogitationum architectura, cupiditatum viridarijs, & hominum statuis decorauit. Ac ne cæcè vagarentur spectatores, duorum Lychnis Luminarium illustrauit. In fabulæ verò compositione, in hac maximam suæ admirabilis sapientiæ partem collocauit. Hanc omni perfectione insigniuit, licet multis aptam ex oculis nimbos elicere Pleiadem videamus. Sipario demisso, vt Cunæ exponerentur constituit; in primo scenarum volutatu Labyrinthos effinxit; in vltimo sepulcra ordinauit. Prolegum Fletui commisit. Priores actiones Querimonijs, Lacrymis, ac Vagitibus; Amori, Fortunæ, Honori medias; Morbo, Spei ac Tremori extremas præscripsit. Vt suis ornaretur Choris, dulcioribus Alitum vocibus suauificauit. Neue intermediorum deficerent blandimenta, varijs Animalium spectaculis recreauit. Tandem, ne in fictionem fabula terminaret, *Tragicum suspirium* toti finem imponere stabiliiuit.

Socrates, cùm videret in Imperio triginta Tyrannorum

rum multos summæ existimationis viros interfici, & locupletissimos quosque grauissimis supplicijs per insidias circumueniri, dixisse fertur ad Antisthenem: numquid te poenitet, quòd in vita nihil magnum neque spectabile consequuti sumus: quemadmodum videmus in Tragœdia describit Monarchas, Atreos illos, & Tyestes, & Agamemnones, & Ægisthos? Nam illi obruncati in Tragœdijs taxantur, & mala fercula cœnasse vbique produntur. Sic sic est, vnus omnium interitus, omnes morimur, sed diuersimodè. Perit cum sonitu infelicium seruorum memoria, non sic infelicium Dominorum exitus, quia *Atrocior* inquit Tacit. 4. Annal. cap. 11. *semper fama erga Dominantium exitus.* Alia conditio est eorum qui in turba, quam non excedunt, latent: quorum & virtutes vt appareant diu luctantur, & vitia tenebras habent. Dominantium verò facta, dictaque rumor excipit, de quibus Guntherus:

Nec Princeps latebras, nec Sol desiderat umbras.

Abcondat Solem, qui vult abscondere Regem.

Imò quemadmodum Solis defectio magnorum motuum: plerumque argumentum trahit: ita Regum errores etiam mediocres magnam rebus humanis perturbationem afferre solent, vt dictitare solebat *Carolus V.* Enim verò, si nullam aliam ob causam, certè hac contemplatione à sequiore vita Principes abstinere par est, quòd eorum facta nullis latebris occultantur, nullis tenebris inuoluantur, si *Claudiano* credimus, sic Cæsarem alloquenti:

Hoc te præterea crebro sermone monebo,

Vt te totius mediotelluris in orbe

Viuerè cognoscas, cunctis tua gentibus esse

*Facta palam: nec posse dari regalibus usquam
Secretum vitij; nam lux altissima fati
Occultum nihil esse finit, latebrasque per omnes
Intrat, & obstrusos implorat fama recessus.*

Quibus auris versibus congruunt hæc Xenophontis verba: *Neque enim, inquit, vos Dii in tenebris operiunt, sed opera vestra necesse est semper in propatulo esse apud omnes: quæ si pura & sine iniuria appareant, reddent vos inter omnes homines potentissimos. Sin si quid iniusti inter vos inuicem cogitabitis, fidei dignitatem apud omnes homines amittetis.*

In regijs natalibus, in opibus, in delicijs ac voluptatibus reponitur sæpè sæpius hominis felicitas; sed perperam. Parum enim officit clarus ortus, si obscurum sortitur exitum. Imò infelix cui semper fortuna secunda arripit. Ipsa felicitas, se nisi temperat, premit: si fugacissimis bonis credidit, citò deseritur, & ut non deferatur aflagitur. Idè omnium calamitatum materiam esse hominem diu felicem declamauit *Calpurnius* declam VIII. *Nesciunt, inquit, stare successus, & quoties prodire felicitas non potest, redit.* Quis fortunæ mutationes, quis dubios rerum humanarum casus satis mirari queat? quis non diuersa præsentibus, contrariaque expectatis aut speret, aut timeat? Pingitur *Fortuna* rotæ insistere, ut variij & multiformes huius prodigij vultus exprimantur, quod varijs mutationum vicibus obnoxium, instar rotæ indefinenter in orbem conuertitur, miscens infima summis, summa imis.

*Præcipitem mouet illa ROTAM, motusque laborum,
Nulla quies claudit, nec sistunt otia motum:*

*Hos premit, hos releuat, hos deijcit, erigit illas ;
Cogit & in varios homines descendere casus .*

Mortalium casus *Fortuna* rotat . Hodie *Tiberius* in folio ,
cras in flumine . *Fortuna* qui credit , mulieri credit . Fœ-
minæ instar , modò vni , modò alteri amantium fauet .
Verùm nos ex sacro Codice rectiùs instituti & imbuti no-
uimus , siue aduersa , siue prospera accidunt , diuinæ Proui-
dentia illud tribuendum esse ; vti ex hoc Epigrammate ve-
nustissimo patet .

*Si vitam inspicias hominum, si denique mores ;
Artem, vim, fraudem cuncta putes agere :
Si propiùs spectes , Fortuna est arbitra rerum ,
Nescis quam dicas, & tamen esse vides :
At penitus si introspicias, atque vltima primis
Connectas, tantùm est Rector in orbe Deus .*

Harum mutationum exemplum habemus in *Creso* Ly-
dorum Rege ditissimo & potentissimo ; de quo Prouer-
bium: *Creso ditior* . Hic cum in florentissimo regno suo
otij impatiens esset, & bellum *Cyro* Regi *Perfarum* absque
vlla legitima causa, sed tantùm prosperitate rerum & luxu
superbus inferre vellet, ob eamque causam Legatos ad Del-
phicum Oraculum dissimulato habitu , & vndè venissent,
misisset, ita respondisse *Pythiam* *Cedrenus* refert :

*Est mensura Maris, numerus mihi notus arena
Elinguis animi sensa & cognosco tacentis ,
Sed mihi Rex Cresus, cupiuntque illudere Lydi .*

Tum demùm exposita vera causa legationis , ita respondit
Oraculum :

Cresus Halyn penetrans magnam peruertet opum vim .

Ita

Ita Cræsus Oraculi ambiguitate delusus, magnam peruertit opum vim, non alienarum, sed propriarum. Felix fane fuisset Cræsus, si Oraculum, cuius *Xenophon* & *Cicero* etiam meminit, obseruasset :

Ξαυτὸν γινώσκων δ' ἄλκιμον Κροῖσι περὶ πόλιν

Cræse beatus eris, benè si te noueris ipse.

Ad hæc respiciens *Philippus* Macedonum Rex, cum eodem tempore tres lætos accepisset nuntios : vnum, quòd quadrigæ ipsius Olympia vicissent : alter quòd legatos ipsius *Parmenio* pugna *Dardanos* superasset : tertium quòd vxor *Olimpias* marem ipsi peperisset : manibus ad Cælum intentis, O *Fortuna*, inquit, modico isthæc compensa damno. Scilicet intelligens solere fortunam magnis inuidere prosperitatibus. *Plut. de consolat. ad Apoll.*

Sesoftris Rex *Ægypti* felicissimus & potentissimus, plurimas nationes seruituti subegit : vnde curru ex auro & lapidibus pretiosis constructo vehi solitus erat, qui à quatuor Regibus à se deuictis trahebatur. Cumque vnus ex Regibus sæpè respiciens *Rotam* quæ voluebatur, accuratè contemplaretur, percontatus est *Sesoftris* ; Cur ita retrospiceret ? Respondit : se, cum *Rotam* fursum deorsumque volui cernat, vitæ humanæ, & Fortunæ inconstantiam considerare, in qua perpetuò summa ad imum deuoluuntur, ima ad summum euehuntur : suam se quoque sortem perpendere : Rex qui modò potentissimus fuerit, nunc instar pecudis, quadrigas agitare cogatur. His auditis, atque animum secum paulò altius communem omnium hominum sortem perpendens *Sesoftris*, Reges à seruitute liberatos, honore deinceps plurimo affecit.

Inconstantia rerum humanarum exemplum *Carolus Crassus VII.* Germanorum Imperator præbuit euentissimum. Nam ita de eo scribit *Regino*: *Carolus*, inquit, corpore & animo cœpit ægrotare: mense itaque Nouembris A.C. 887. Tiburias venit, ibique conuentum generalem conuocat; cernentes optimates regni, non modò vires corporis, sed etiam animi sensus ab eo diffugere. *Arnulphum* filium *Carolimanni*, vltro in regnum attrahunt, & subito facta conspiratione ab Imperatore deficientes, ad prædictum virum certatim transeunt, itaut tridui spatium vix aliquis remaneret, qui ei saltem officia humanitatis impenderet, adeò vt de victu etiam ferè desperaret, nisi *Luiduvertus* Episcopus Triburiensis, (vbi in comitijs hæc fiebant) ipsi de victu prospexisset, & *Arnulphus* etiam eius aulam suppeditis sumptibus sustentasset. Erat res spectaculo digna, & æstimationis humanæ fortis rerum varietate miranda. Hæc *Regino*. Agnoscamus igitur in persona *Caroli Crassi* primum, verum esse dictum *Menandri*: *Felicibus omnes sunt Cognati, sed nullo fides nunquam miseros elegit amicos*. Deindè quòd *Fortuna* plerumque eos, quos multis beneficijs ornauit, ad duriorẽ quendam casum referuet. Nam sicut antea *secunda* fortuna, rebus, vltra quam posset, affluentibus, tot tantaque imperij regna, sine laborum sudoribus & certaminibus *Carolus Crassus* attraxerat, omniumque regnorum auitorum Monarcha & Dominus factus: itaut post *Carolũ Magnum*, maiestate, potestate, diuitijs, nulli Regum Francorum videretur esse postponendus: Ita nunc *aduersa*, veluti in ostentatione fragilitatis humanæ deficiens, quæ fortuna cumulauerat, cuncta inhonestè in-

momento abstulit, quæ prospero arridens successu, quondam gloriosè attulerat. Itaque rectè exclamat Oedipus apud Senecam in Tragœd.

*Quisquam ne gaudet regno ? d fallax bonum,
Quantum malorum fronte quod blanda tegit !
Vt alta ventos semper excipiunt iuga
Rupemque saxi vasta dirimentem freta :
Quamuis quieti verberant fluctus maris :
Imperia sic excelsa fortunæ obiacent .*

Hoc tamen memorabile fuit de Carolo, quod suam calamitatem patienter tulit, omnem spem consiliumque suum diuinæ dispensationi comittens, (teste Regino) precibus ad Deum fufis omnem fortunæ acerbicatem leniit. Infelicitas ergò sæpenuerò prodest homini, eò quod in rebus aduersis docemur, quàm incerta sit rerum humanarum conditio, & sola diuini verbi consolatio vera & solida sit. Rectè proinde scriptum accepimus, multi, cùm ratione futura præuidere non possent, patiendò res demùm intelligunt. Hinc Boethius lib. 2. de Consolat. inquit. *Plus boni-
nibus reor aduersam quàm prosperam prodesse fortunam.
Illa enim semper specie felicitatis, cùm videtur blanda,
mentitur : hæc semper vera est, cùm se instabilem mutatio-
ne demonstrat. Illa fallit, hæc instruit : illa mendax spe-
cie bonorum mentes fruuentium ligat; hæc cognitione fragi-
lis felicitatis absoluit. Illam itaque videas ventosam,
fluentem, sui que semper ignaram : banc sobriam, succin-
ctamque, & ipsius aduersitatis exercitatione prudentem.
Postremò felix, à vero bono deuio blanditijs trahit: aduer-
sa plerumque ad vera bona reducens, vnco retrahit. Ne-
que*

que hic prætermittenda sunt pretiosa verba *Laëtantij* lib. 2. cap. 1. in rem nostram: *Tum maximè Deus, inquit, ex memoria hominum elabitur, cum beneficijs eius fruenter, honorem dare diuinæ indulgentiæ debent. At verò si qua necessitas grauis præsserit, tunc Deum recordantur: si bellitremor infremuerit, si morborum pestifera vis incubuerit, si alimenta, frugibus longa siccitas denegauerit, si seua tempestas, si grando ingruerit: ad Deum confugiunt, à Deo petitur auxilium, Deus, ut subueniat, oratur. Si quis in mari vento seuiente iactatur, hunc inuocat: si quis aliquā vi afflictor, hunc protinus implorat: si quis ad extremam mendicandi necessitatem deductus, victum precibus exposcit, Deum solum obtestatur, & per eius diuinum atque vnicum numen hominum sibi misericordiam quærit. Nunquam igitur Dei meminerunt, nisi dum in malis sunt. Postquam metus deseruit, & pericula recesserunt, tum verò alacres ad deorum templa concurrunt, bis libant, sacrificant, hos coronant: DEO autem quem in ipsa necessitate implorauerant, ne verbo quidem gratias agunt: adeò ex prosperitate luxuria, ex luxuria verò ut vitia omnia, sic impietas aduersus Deum nascitur.*

Quot in amplissimum fortunæ fastigium assumpti, versabiles eius motus experti sunt qui ludunt mortalitatem: nunc euehentes quosdam ad sydera, nunc in Cocyti profunda mergentes, cuius rei cum innumera sint exempla, pauca tacito summo transcam. *Regnerus Daniæ Rex, Thöram Sueconum Regis filiam pulcherrimam, superatis & cæsis duobus horridis serpentibus, obtinuit. Noruegios sibi subiecit, Haraldum profligauit. Sorlum Succiæ Tyrannum,*

occi-

occidit. Nec contentus tribus regnis Aquilonaribus, Britanniam inuasit; & in potestatem suam redegit. Ausus præterea est *Carolo Magno* arma inferre. Inde ad Orientem pergens Græciæ & Hellesponti Regibus superatis, Biarmis & Finnis deuictis, Orcadibus debellatis; longè latèque dominatus est. Tandem reflante Fortuna ab *Helle* Britannorum Rege antea deuicto; victus, captus & serpentibus deuorandus obiectus est. In quo antro Epicedion sibi ipse, quo totius vitæ suæ cursum comprehendit, composuit & cecinit. Cui huiusmodi Epilogum fecit: *Si fuculae* (tres filios suos intelligens) *verris supplicium scirent, baud dubiè perrupta hara opem ferrent.*

Hæc fortuna mutabilis & inconstans *Agathoclem* Siculum ex figulo Regem, & *Dionysium* gentium quondam, terrorem Corinthi, literario ludo præfecit. Hæc *Andramitenum Andriscum* in fullonio natum, ob pseudo-Philippi nomen euexit: & *Persei* legitimum filium artem ferrariam ob quærendum docuit victum. Eadem *Mancinum* post imperium dedit Numantinis: summa atrocitate *Veturium* & *Claudium* Corsis: subtrauitque feritati Carthaginis Regulum. Istius iniquitate *Pompeius*, post quæsitum *Magni* ex rerum gestarum amplitudine cognomentum, ad Spadonum libidinem in Ægypto trucidatur. Et *Eunus* quidam ergastularius seruus ductauit in Sicilia fugitiuos. Quàm multi splendido loco nati, eadem rerum Domina, conniuente, Viriati genua sunt amplexi, vel Sparthaci? Quot capita quæ horruere gentes, funesti carnifices absciderunt? Alter in vincula ducitur, alter insperatæ præficitur potestati; alius à summo culmine dignitatis excutitur. Mi-

fera quorundam Imperatorum Romanorum fors fuit, atque conditio: Nam à C. Iulio Cæsare vsque ad Carolum Magnum numerantur Imperatores 42. ex quibus vix decem sunt, quos filius aut frater, aut vxor, aut amicus, aut inimicus, ferro, veneno, laqueoue non extinxerit. Sic etiam Iouius in Scotia testatur; quinquaginta duos Scotiæ Reges aut bellica vi, aut Procerum insidijs crudeliter interemptos esse. Quid, si omnes alios Imperatores, Reges, Principes, ac Duces simili morte necatos, hic enumerare vellem? Sed

Quid iuuat innumeros scire, atque euoluere casus,

Si facienda fugis, si fugienda facis?

Felicitas incerta est, sæpiusque in id quod contrarium est compulsa æqua lance rependitur. Præterea ad eam conseruandam Dei ipsius auxilio opus est, & mente, & arte, & tempore præclare quoque gestis, & vbiuis & varijs, quæ nec experientia vlla constant, nec sunt ijs, qui experiuntur facilia. *Fugite delicias* exclamat Seneca de Prouid. cap. 4. *fugite eneruatam felicitatem, quæ animi permadescunt, nisi aliquid interuenit, quod humane sortis admoneat, velut perpetua ebrietate sopiti. Res inquieta est felicitas, ipsa se exagitat, mouet cerebrum, non uno genere. Alios in aliud irritat: hos in potentiam, illos in luxuriam: hos inflat, illos mollit, & totos resoluit.*

Testes sunt tot tragici, funestique Principum euentus ex vniuerso terrarum Orbe collecti, & in hoc paruo volumine enarrati. In illorum enim historia velut in speculo limpidissimo videmus eorum consilia, dicta atque facta, tum bona, tum mala, quæ si quis attentè consideret, facile inueniet, quid in moribus suis corrigere, quid omninò fugere,

gere, quid magno studio sectari debeat, si dissimilem exitum sperat. *Per historias veteres* inquit *Basilius Magnus* ad filium Imperatorem futurum, *ire ne recusa: Ibi enim reperies sine labore, quæ alij cum labore collegerunt; atque illinc hauries, & bonorum virtutes, & improborum vitia: vitæ humane varias mutationes, & rerum in ea conuersiones: mundi huius instabilitatem, & Imperiorum præcipientes casus. Et (ut verbo multa complectar) malorum facinorum poenas, & bonorum præmia, quorum illa fugies, ne in diuinæ Iustitiæ manus incidas; hæc amplectaris, ut præmijs quæ ea comitantur, potiaris. Et rursum: Vtere medicis animorum assiduè, ut ipse animo valeas: ab eis enim discere poteris, quas res expetere; & à quibus abstinere debeas, quibus cum hominibus assuescere, & à quorum consuetudine abhorrere, & quomodo vitam totam dispensare oporteat, ut ne in frequentes morbos incidas. Si hanc institueris viam, ad solide germanæque virtutis veros limites peruenire poteris. Vita Principis tradit *Plinius Paneg. c. 45. censura est, eaque perpetua, ad hanc dirigimur, ad hanc conuertimur: nec tam imperio nobis opus est, quàm exemplo. Pulchrè Claudianus Paneg. de 4. Consulatu Honor.**

..... Componitur Orbis

Regis ad exemplum, nec sic inflectere sensus

Humanos edicta valent, ut vita regentis.

Mobile mutatur semper cum Principe vulgus.

Scilicet in vulgus manant exempla regentum:

Utque ducum lituos, sic mores castra sequuntur.

Proinde si viri Principes ac Nobiles tanti dignitatem

suam facerent, quanti deberent, non paterentur, vel qui sui essent ordinis, vel etiam inferioris contagione quasi contra quam commune decus postuleret, contaminari. Quanta enim vim habeat sobria Optimatum vita honestate conspicua, non solum ad subditorum animos sibi conciliandos & in officio continendos, verum etiam ad actiones laudabiles excitandas, omnium ætatum exempla demonstrant. Et hic vulgi mos esse solet, ut eos quos dignitate honestateque vitæ conspicuos cernat, ad cælum vsque euehat, contrà verò quos fortè flagitio quodam laborare intelligat, grauissimo infamiæ genere notet. Possem plura huiuscemodi rei exempla, si odiosa non essent, in medium asserre. Verum regium hoc atque Tragicum Opus aggredior, non detrahendi, neque quid minimum nobilitatis, vel famæ alicuius denigrandi causa; sed ut Principes ex aliorum infelicitate felices euadant, & ex suorum consimilium periculis cæuti fiant, recordanturque aliquando, se non Deos sed homines esse, sublimiorique potestati subditos, & non tantum communi mortis, sed etiam singulis ærumnis, quas cæteri homines patiuntur, obnoxios esse. *Sciunt, inquit Tertull. Apologet. cap. 30. quis illis dederit Imperium, sciunt qua homines, quis & animam: sentiunt eum Deum esse solum, in cuius solius potestate sunt, & à quo sunt secundi. Recogitant quasque Imperij sui vires valeant, & ita Deum intelligant, aduersus quem valere non possunt, per eum se valere cognoscant.* Non ignorabāt hæc omnia Saturninus qui, referente Flauio Vopisco, purpura induendus, *Nescitis, inquit, amici quid mali sit imperare. Gladij & tela nostris ceruicibus impendent, imminet bæstæ undique, undique spicula: ipsi*

custodes timentur, ipsi comites formidantur: non cibus pro voluptate, non iter pro auctoritate, non bella pro iudicio, non arma pro studio &c. Gradus enim regiminis dicitur grandis honor, sed graue pondus est. Hinc rectè concludit meus Theodidactus Bernardus: *Quid est honor, nisi onus? Quid est potentia, nisi calamitas? Quid sublimitas, nisi naufragiosa tempestas? Quis potest esse in honore sine dolore? Quis est in prælatione sine tribulatione? Quis in dignitate sine vanitate.*

Placebit ne omnibus hoc Opus? ambigo; cum odio enim sui cœpit simul *Veritas*; et quæ innata luce cuncta fouet, omnium, teste *Tertull. Apolog. 71.* apparuit inimica, quia lucens: tot eius hostes, quot extranei. Hoc vnum scio, me nihil in hoc tragico Opere enarrasse, quod iam prius à grauissimis authoribus non fuerit exaratum. Quantum fieri potuit, eorundem Classicorum Authorum sententijs, immò ipsissimis verbis, vt maiorem authoritatem præferat hoc Opus sum vsus; ideò de styli elegantia, facundiaque nihil sollicitus, rem proponere studui non verba. Qualis autem fuerit in eo texendo labor, iudicabunt Viri in nostra ætate præter cæteros docti. Tentet id ipsum quispiam, & supra quàm credi potest, laboriosissimum negotium experietur: quicquid Momus conuitiatur. Nusquam modestiæ ac debitiæ moderationis limites transilio. Quid ni? verba *Saluiani 7. Guber. vtar. Offendi quosdam, quamuis suspicor, his quæ diximus: sed quia veritas magis quàm offensio cogitanda est, dicam & sæpè dicam. Iuuat inquit Sext. Aurel. Vict. in Calig. de Principibus omnia nosse, vt improbi saltem famæ metu talia declinent.*

A NEMRODO venatore vtpote primo in orbe terrarū Monarcha , primoque tragicæ infelicitatis Principum exemplo, exordium ducimus. Illum fuisse primum Monarcham sic intelligi volumus, quatenus *Monarchiæ* in prædicamento relationis considerantur ratione ordinis, qui talis est, I. est *Monarchia Chaldeorum* (Babyloniorum) vel *Affyriorum*. II. *Monarchia Medorum, & Persarum*. III. *Monarchia Græcorum*. IV. *Monarchia Romanorum*. Hinc est distinguendum inter imperium *Paternum & Monarchicum*: illud *Adamus* in familia sua exercuit; hoc verò à *Nemrodo* vel cum *Nemrodo* cœpit. Quidam contendunt, *Cainum* primum fuisse in orbe *Monarcham*. Quoniam Genes. 4. 17. Urbem nomine Henochiam condidisse legitur. In hac sententia est D. Augustinus, qui lib. 15. de Ciuit. Dei cap. 20. scribit: *Cainum regia & monarchica potestate in ciuitate à se condita fuisse armatum*. Verùm respondetur, quod vox *Monarchiæ* dupliciter accipitur, 1. *generaliter*, h. e. pro qualibet Reipublicæ administratione, cui vnus aliquis cum imperio præest. Nam notum est ex sacris pariter atq; profanis scriptoribus, quòd vos *Regis* olim ad eò cōmunis fuerit, vt quibuslibet Gubernatoribus aut Dynastis, qui vel in vnâ Ciuitatem imperium habuit, *Rex* appellatus sit. Quemadmodum in Iosue cap. 11. enumerantur XXXI. *Reges* quos Iosue debellauit, quique tantum in terra Canaan imperitarint. *Iudic. 1.* ait *Adonibezek*: LXX. *Reges*, amputatis manuum & pedum pollicibus, colligebant micas sub mensa mica. Vndè facilè est conijcere, illos 70. Regulos admodum tenuis fuisse fortis atque conditionis, paruæ regionis Gubernatores: alioquin *Adonibezek* potentia in im-

men-

menſum creuiſſet, tot Regibus ſpoliatis . Et in hoc ſignificatu facilè concedimus *Cainum* Monarcham , vel Regem, dici potuiſſe . II. hæc vox *Monarchiæ* ſumitur *ſpecialiter*, ſiue *ſtrictè*, videlicet pro vno ex quatuor ſummis in mundo Imperijs, quæ in Sac. Scriptura enumerantur . Et hoc reſpectu, *Cainum* Monarcham fuiſſe, ſimpliciter negamus . Igitur ortus Monarchiæ primæ, nempe Babylonici, ſi abſolutè conſideretur in *Nimrodo* originem cœpit, ſi in ſenſu limitato, h. e. quoad ſummæ excellentiæ & dignitatis gradum , in Nabuchodonofore cœpit . Qua de cauſa ab ipſo Daniele cap. 2. v. 38. *Caput aureum* vocatur , quod nempe ipſe præ cæteris Regibus Babyloniciſ potentia excelluerit . Quòd ſi *Nimrodus* vocetur Tyrannus, hoc dicitur non ratione tituli, ſed ratione exercitiij, vt Politici loquuntur .

Si diuerſas Rerum publicarum formas inſpiciamus ; illuc Gentes, hîc ſinguli Principes, alibi pauci , aut populus , regunt . Indè *Monarchia*, in qua ſinguli : *Ariſtocratia* , in qua pauci : *Democratia*, in qua omnes præſunt . Quæ quidem omnis diuerſitas formarum nata eſt ex diuerſitate ingeniorum, quæ alia atque alia, diuerſas inter gentes , inveniuntur . Aliæ enim plus, aliæ minus libertatis, ſub Imperantium dominatione retinendum ſibi putauerunt . In *Monarchia* minus libertatis , quia vnius : In *Ariſtocratia* plus libertatis eſt , quia plurium arbitrio omnia regunt : In *Democratia* maximè omnium libertas eſt, dum in ea cuius licet, ad conſeruandam promouendamque libertatem, ſtudia ſua, ac curas conferre .

Monarchia , & *Ariſtocratia* omnium antiquiſſimæ & primæ fuiſſe meritò videntur . *Democratiam* verò ſeriùs pro-

progressu seculorum natam lubet iudicare. Hanc enim primò vix alicuius gentis fuisse, sed amore libertatis, alijs istis formis, alibi quasi successisse, ex eo apparet, quòd credibile non sit, cum in constitutione Imperiorum prima, summa quadam prudentia & authoritate esset opus hominum excellentissimorum, populum autem idcirco minoris authoritatis, idoneam Imperij vim, inter Imperij inexpertes exferere non potuisse.

Cum ad Imperium vnus raro conferat Princeps animus, qui aut infinitam frenet potestatem, aut eas pro libertate repertas leges obseruet, in quas iurauit. *Monarchicus* status in vitium facile excedit, quòd tyrannidem appellamus. Est autem *Tyrannis* tale vnus Imperium, in quo oppressa libertate, legumque ac Magistratuum cæterorum omnium violata, cum subditorum perniciæ, ad vnus imperantis Imperium omnia conferuntur. Adeò ut *Tyranni* sint, qui emicant vsurpata magis vndique potestate, quam necessaria videtur. Sunt verò aliæ artes, quibus clam & prudenter libertatem inuadunt, aliæ quibus palam crudeliter Tyranni grassantur, de quibus exprofesso agunt Politici.

Apud Tyrannos scelera sceleribus tuenda sunt: quid autem infelicius eo cui iam esse malo necesse est? ò miserabilem illum, sibi certe! nam cæteris misereri eius nefas sit, qui cædibus ac rapinis potentiam exercuit, qui suspecta sibi cuncta reddidit: tam externa quàm domestica: cum arma metuat, ad arma confugiens: non amicorum fidei credens, non liberorum pietati. Qui ubi circumspexit quæque fecit, quæque facturus est, & conscientiam suam plenam sceleribus ac tormentis adaperuit: sæpè mortem timet, sæpius optat. Tantum timere debet, quantum timeri voluit, & ma-

nus omnium obseruet, & eo quoque tempore quo non cap-
tatur, peti se iudicet, nullumque momentum immune à
metu habeat; necesse est enim vt multos timeat, quem mul-
ti timent. *Clearchus Ponticus* Tyrannus in cistam irrepens
anguis in morem dormiebat. Et *Aristodemus* Argiuorum
Tyrannus, sponda in sublimi conclaui posita, supra ianuam
pensilem, cum amica dormiebat: & amicæ mater vbi ascen-
disset, scalas remouebat, rursusque luce facta apponebat.
Quomodo, putas, hic archiuum, theatrum, curiam, conui-
uium metuebat, qui cubile suum sibi carcerem fecerat? Re-
enim vera Principes subditi, Tyranni subditos metuunt.
Itaque horum cum potentia crescit metus, & quo pluribus
imperant, eò plures timent.

Tyrannorum exitus horribiles atque tragicos apud Hi-
storicos, in primis *Suetonium*, *Dionem* & *Tacitum* licet
videre. Nam regula Iustitiæ diuinæ est, quòd atrocita deli-
cta ordinariè puniantur atrocibus poenis, etiam in hac vita.
Nimirum vt Iuuenalis cecinit:

*Ad generum Cereris sine cade & sanguine pauci
Descendant Reges & sicca morte Tyranni.*

Thales interrogatus a *Molpàgora* Ione, quid insolens
vidisset, Tyrannum respondit senem. Felicem eum Tyran-
num censuit *Chilo* in epist. ad *Periandr.* cui in sua domo
absque sanguine contigerit mori. Si ergo quis antiquas ne-
scit historias, concludit *Ioannes Saresberienfis* lib. 8. Poli-
cratic. Si ignorat quomodo *Cyrus* cui Reges terga præbebant
Regina *Tomiri* prostratus est, si casus & precipitia præ-
cedentium non recolit Tyrannorum, vel ea quæ oculis in-
geruntur inuitis attendat, & luce clarius intuebit omnes
Tyrannos miseros esse.

De *Rufino* occiso, in quo viuam *Tyranni* imaginem
representatur, ita *Claudianus*:

Desinat elatis quisquam confidere rebus,
Instabilesque deos, ac lubrica Numina discat.
Illa manus, quæ sceptrâ sibi gestanda parabat,
Cuius se toties submisit ad oscula supplex:
Nobilitas, inhumata diu, miseroque reuulsa
Corpore Ieralem questum post facta poposcit.
Adspiciat, ne quis nimium sublata secundis
Colla gerat, triuijs calcandus spargitur ecce!
Qui sibi pyramidas, qui non cedentia templis
Ornatura suos extruxit culmina Manes,
Et qui Sidonio velari credidit ostia,
Nudus pascit aues, iacet en, qui possidet orbem,
Exigua telluris inops, & puluere raro.
Per partes tegitur: nunquam totiesque sepultus:
Senferunt conuexa necem, tellusque nefandum
Emolitur onus iam respirantibus astris,
Infernos grauat umbra lacus, pater Aecus borret,
Intrantemque etiam latratu Cerberus urget.
Tunc animæ, quas ille sero sub iure peremit,
Circumstant, nigrique trabunt ad iudicis urnam,
Infesto fremitu veluti pastoris in ora
Commotæ glomerantur apes, qui dulcia rapti
Mella trahit, pennasque cient, & spicula tendunt
Et tenuis saxi per propugnacula cinctæ
Rimosam patriam, dilectæque pumicis antra
Defendunt, pronoque fauos examine velant.

Deindè *Rhadamantum* apud inferos introducit, ita
Ruffinum compellentem: Huc

*Huc superum labores, huc insatiabilis avaritia,
 Proliuues, pretioque nihil non ausu parato,
 Quodque mihi summum scelus est, huc improbe legum
 Venditor. Arctoi stimulator perfide Martis,
 Cuius ob innumeras strages angustus Auernei
 Iam sinus, & plena lassatur portitor alno:
 Quid demens manifesta negas! en pectus iniustie
 Deformant macule, vitisq; inoleuit imago,
 Nec se se commissa, tegunt genus omne dolorum
 In te ferre lubet:
 Cunctorum si facta simul iungantur in unum:
 Præcedes numero, quo tanta piacula quisquam
 Supplicio conferre valet? quid denique dignum
 Omnibus inueniam, vincant cum singula?*

Tragicos plerumque esse Tyrannorum exitus, ipsæ sacre literæ pluribus in locis testantur.

*Sapient. 6. v. 7. Potentes potenter tormenta patientur.
 Psal. 37. v. 2. Malefici funditus delebuntur. v. 14. 15. Gladium euaginauerunt impij, intenderunt arcum suum, vt prosternant pauperem & inopem, & trucident rectos corde.
 Gladius eorum intrabit in corda ipsorum, & arcus eorum confringetur.* Exemplâ habemus illustria in omnibus Tyrannis. *Saul sæpè in furore suo gladium euaginauerat aduersus Dauidem innocentem; sed tandem in cor ipsius atque viscera intrauit, quando proprio gladio seipsum confodit. 1. Sam. 31. v. 4.* Ita etiâ *Sennacherib Rex Assyriorum, Ezechia pientissimo Regi Iuda, & toti populo Israel horrenda, queque minabatur, gladium suum aduersus eos euaginabat, & arcum intendebat, vt inopes ad resistendum prosterne-*

ret, & trucidaret rectos corde; sed gladius intrabat in cor eius, cum à proprijs filijs suis Adramelech & Sarassar in templo Nifroch interfectus est. 11. Reg. 19. v. 36. 37. Ief. 37. 36. Psal. 37. v. 38. Iniusti disperibunt simul. Verissimum hoc esse, exempla Pharaonis, Absalomi, Achabi, Nimrodi, Cambyfis, Ochi, Antiochi, Baltassaris, Herodis Afcalonitæ, Antipæ, Agrippæ, Neronis, Diocletiani, Aureliani, Valeriani, Iuliani, Phocæ, Maximini, aliorumque Tyrannorum innumerabilium euidenter ostendunt. Vbi notandum tres tantum Tyrannos nominari in veterum historijs, quorum mors placida fuit.

I. *Dionysius maior*. Sed tamen postea filius eius *Dionysius minor* debita à patre contracta persoluit. Hic namque à Dione Principe Syracusano in exilium pulsus, ad tantam redactus est inopiam, vt in vrbe Corintho ludum literarium aperuit, vt supra innuimus. Ita namque de Iustitiâ diuina vox Decalogi concionatur: Deus visitat iniquitatem Patrum in filios in tertiam & quartam generationem.

II. *Sylla* cum crudelissimè regnasset, placidè mortuus est.

III. *Tiberius* Imperator sub quo Christus passus est. Eius quoque mors placida fuit. At hæc exempla neminem turbent. Nam licet non tragica morte sint extincti in hoc mundo; tamen in altero seculo dignam impietatis mercedem reportabunt. Tandem enim vt Regius Psaltes ait, *impij peribunt*. Quare haud respiciendum est ad exigui temporis pompam & splendorem quo hominum illi oculos perstringunt, sed ad extremum finem, qui erit in altero seculo, animi nostri oculos conuertere debemus.

Quæ autem regendi ratio & forma optima sit, non

tam anxie, vt fieri solet, perscrutandum putamus. Vtique enim vt generatim dicam quod sentio, ea optima censenda, quæ ad ingenia suorum & commoda, maximè est comparata. Neque enim omnibus, tanta morum, locorum, temporum, diuersitate omnia conueniunt. In hoc autem arduo negotio, cum mihi nec illud ingenium, nec ea sit sapientia, aut professio, qua certe quid statuere possim, difficile etiam admodum Plutarchi testimonio, ijs consilium dare, qui sunt in Imperio, cum regium non putent ad aliorum præscriptum viuere. Verum cum sæpè etiam holitor valdè opportuna locutus sit, vbi ea quæ in sapientum rectè dictis, & sobriè responsis obseruarit, in medium proferat; sic salutare futurum esse ducam, si quod alij sapienter scriferunt, idem suadeam. Summa igitur vitæ regendæ organa, sunt *Prudentia* rectè de rebus iudicandi; ac *Facultas* bene de iisdem dicendi. Quamquam verò & natura sint ingenia excellentia, quæ mentis acie absque Doctorum ductu rectissimè de dubijs possint conijcere, tamen cum quid melius, aut deterius sit, in obscuris sine prudentum longa experientia annotatis assequi vix valeant, consilij Doctorum & sapientum vtantur alijs, qui præfunt. Et mortuorum quidem consilia, quos *optimos esse consiliarios* aiebat *Alfonfus*, designans *Libros*, tutius erit sequi, ad quorum lectionem Ptolomæum Demetrius Phalereus instimulabat, cum plerique in rebus dubijs consulti non ratione dicant sententiam: Verum ad affectus inflectant, vt mereantur gratiam. Multi proprijemolumentum causa promercalenter ferunt linguam. Multi timidi admodum, sententiam magis profuturam & Domino salubriorem suppressunt, quod

formidant offensas, quæ ex fidelibus admonitionibus, & sobrijs consilijs sapius exoriuntur. Multi auro corrupti, qui è re communi reticent: vti *Demosthenes* accepta pecunia ab Harpalo, de quo Athenas veniente sententiam dicere in concione iussus, vocem sibi intercisam annuebat. Quem fucum aduertentes nonnulli, non *Angina*: verùm *Argentangina* correptum Demosthenem aiebant. Multi temporisando placentia dicunt. Hinc *Homer. Iliad. 9.*

Hostis ille mihi simul usque ad limina Ditis,

Qui simulans aliud menti contraria satur.

Aliud igitur loqui, aliud mente occultare magnarum calamitatum causa, ingentiumque familiarum pernities fuit. Quare & Principes & belli Duces libros legant liberè differentes de vita bene, politiceque instituenda, deque rebus bellicis sapienter suscipiendis, & feliciter conficiendis. Et si quando nacti fuerint, qui salubria suadet, licet rara talium melsis sit, habeant thesauri loco tantum virum, vti diuinitus ipsis adiunctum. Nam si eius consilia cum pietate, & timore Dei coniuncta fuerint magnam incommodorum molem vel solus propulsare poterit, & cum Principi, tum ipsius ditionis, & Reipublicæ multum proderit. Si verò minus teneatur pietate, nimis magnas vires ad confusionem ferendam, ad vim faciendam, ad vitia propaganda obtinebit.

At hoc est rarissimum, cum plerique tantum secundum carnem sapientes sint, & carnalia consulant, sicuti *Gilonites Achitophelus 2. Reg. 15.* & Regis Roboami consiliarij iuenculi 2. Par 10. Magna sæpè Consiliariorum perfidia, qui suadent Principibus suis, non ea quæ pia, honesta, & salu-

taria sunt, sed quæ Principum cupiditatibus arridere sciunt. Obseruant quò Principis affectus & voluntas propendeat, atque ad scopum illum omnia consilia atque actiones suas dirigunt. Exemplum habemus I. in *Ionadab* filio Simeæ, fratris Dauidis, cùm Amnon filius Dauidis primogenitus ex Archinoe vxore, amore incensus furioso, sororem Thamarim ex alia matre perditè deperiret, ei hoc consilium, dat, vt morbum simularet, atque eiusdem lenocinio ad se, allectam violenter comprimeret. Quod consilium, & si prima specie blandiebatur stultis Amnonis affectibus, tamen exitu erat tristissimum. 2. *Sam.* 13. v. 3. II. cùm *Cambyfes* secundus Rex Persarum, ex consiliarijs suis quæreret: An ne liceret sororem in vxorem ducere? illi responderunt: Regi licere quicquid velit. III. *Mardonius* Xersem quartum, Regem Persarum cupidum gloriæ, & elatum fiducia magnæ suæ potentiæ, incitauit ad mouendum bellum non necessarium. Sed hoc consilium exitu triste fuit. Nam *Xerxes* post pugnam ad Salaminem in parua cymba è Græcia fugere coactus est: *Mardonium* vir Spartanus interfecit, coniecto lapide in os eius. Hic fuit exitus eius viri, qui præcipuus eius belli hortator fuerat. IV. Mali Consiliarij *Roboani* adulantes iniustis Domini sui cupiditatibus, occasionem præbent, non modò distractioni duodecim tribuum, sed etiam nouis idolis & perpetuis bellis ciuilibus 1. *Reg.* 12.

Hinc sæpius vsuuenit, vt vnus impij vel blandientis Consiliarij suasu, totam amittat ditionem Princeps, vel ad minimum corrumpatur. Sunt enim illorum orationes instar veneni, quod ad inficiendum exhibetur mellitum. Vnde *Politici* quæstionem mouent: An melior status sit Rei-

publicæ in qua Princeps malus ; an verò , in qua Consiliari Principis sint mali ? Ad hanc quæstionem responderi potest ex *Lampridio* qui in vita *Alexandri Severi* scribit: Meliorem ac propè tutiorem esse Rempublicam , in qua Princeps malus sit, quàm ea, in qua sint Principis amici mali . Nec sanè ratio deest . Nam vnus malus potest à multis bonis corrigi: Multi autem mali non possunt ab vno, quamuis bono, superari vlla ratione. Exemplis res declarari potest , *Saul* Rex impius erat ; & tamen *Samuele* vtens Consiliario, multa fecit, quæ aliàs non fecisset: vti ex *lib. 1. Sampatet* . Contrà verò nullus tam bonus est Princeps, qui non seducatur, si malos habeat Consiliarios . Sic quandiu *Iodas* Rex Iuda apud se habuit *Ioiadem* Pontificem, virum singulari pietate atque prudentia præditum , res benè successerunt Regi & toti regno . Vbi verò illo mortuo destitutus fuit Rex viris legis diuinæ peritis, Deumque timentibus, omnia ad ruinam spectarunt . Ita *Photinus* Eunuchus, & *Ptolomæi* iunioris *Ægypti* Regis Consiliarius, Regi suo de *Pompeio M.* (à quo Pater ipsius in regnū restitutus erat) recipiendo, deliberanti perfidū hisce verbis dedit consilium :

Nulla fides vnquam miseros elegit amicos

Tu colle felicès: miseros fuge. Exeat aula

Qui vult esset pius .

Verum sophistis consilijs suis, & sibi & tandem Regi exitium attulit . Hinc rectè *Diocletianum* iam priuatum, dixisse, *Flauius Vopiscus* in *Aureliani* vita refert: *Nihil est, difficilius, quàm benè imperare .* Nam quatuor vel quinque viri se colligunt , atque vnum consilium capiunt ad Imperatorem decipiendum ; dicunt , quid probandum sit :

Impe-

Imperator, qui domi clausus est, vera non nouit: Cogitur hoc tantum scire, quod illi loquuntur, facit Iudices, quos fieri non oportebat: amouet à Republica quos retinere debebat. Quid multa? Bonus, cautus & optimus venditur Imperator.

Gordianus Imperator laudabiliter imperium administrauit consilio & opera Misihei soceri sui. Nam licet & ipse Gordianus pro ætate quidem saperet: tamen soceri consilij, viri præstantissimi non mediocriter adiutus. Status igitur Reipublicæ bonus & optabilis tum extitit: quod improbis hominibus, qui Principis animos atque aures occupare perniciosus sermonibus, ut fit, soliti hæcenus fuerant, omnis aditus præclusus ad Imperatorem esset: bonis contra amicitia eius pateret: idque soceri consilio effectum erat. Quam temporum felicitatem Misiheus ipse Imperatori per epistolam gratulatur: cuius exemplum hoc est: Domino filio & Augusto Misiheus socer & Præfectus. Euasisse nos grauem temporum maculam, qua per spadones & per illos, qui amici tibi videbantur (erant autem uehementer inimici) omnia vendebantur, voluptati nobis est, & eo magis quo tibi gratior emendatio est: ut si qua uitia fuerant, tua non fuisse satis constet, mi fili venerabilis. Dijs igitur gratias, quod uolente te ipso, emendata Respublica est. Delectat sanè boni Principis esse socerum, & eius qui omnia requirat, & omnia velit scire, & qui pepulerit homines, per quos antea uelut in auctione positus nundinatus est. Cui is respondens alia Epistola, non dissimulat, antea se quoque istorum artibus & calliditate in errorem impulsus, Magistratus & honores quibus non debuerit, mandasse. Et addit

memoria omnium, maximè tamen Principum dignam vocem : Dijs gratias, quòd te insinuante, qui nihil vendis, didici ea, quæ inclusus scire non poteram . Mi pater verum audias velim: *Miser est Imperator , apud quem vera reticentur .* Qui cùm ipse publicè ambulare non possit, necesse est vt audiat, & vel audita , vel à plurimis roborata, confirmet . Hactenus verba epistolarum, quæ extant apud *Capitolinum* §. 2. Rectè quoque Veritatem exulare in aulis intellexit *Dux quidam Noricus* , in cuius laudem sempiternam *Georgius Sabinus* Poeta elegantissimus tale concinnauit Epigramma :

*Sapè rudes inter mutata veste Colonos ,
Noricus agricolæ Dux faciebat opus .
Nunc pascebat oues, nunc gramina falce secabat ,
Vomeremproscindens nunc subigebat humum .
Et simul illato de se sermone rogabat
Plurima nempe quibus moribus ipse foret ?
Iustus an exigeret pœnas à fontibus ultor ?
Debita conferret præmia numne bonis ?
Querenti verò causam cur Regibus ortus
Princeps, agricolam se simularet, ait :
Me iuuat è rudibus cognoscere vera colonis .
Seruit adulatrix auribus aula meis .*

Neglectam , atque derisam *Veritatem* nouissimè deplorat eruditissimus Author aurei verè Operis Regale Sacerdotiũ inscripti, his nunquã obliuioni tradendis characteribus: *Iaces nunc quidẽ, vel neglecta vel inuisa; nã fuco & mēdacij s viuitur. In aulis quot blanditiæ in vultu, quot obsequia in gestu, quot amores in frõte, quot Syrenes in voce, quot scenæ,*

quot

quot larus, quot artes adulantiū, Veritate proscripta? Perijt,
 qui non fallit. In tribunalibus, hoc est, in ipsa ara Veritatis,
 quid aliud tot aduocatis, tot legibus, tot iuribus agitur, quā
 ut catenatis retrò manibus, Tu Rea, Tu Victa, currum
 & triumphum fraudis adornes? &c. Manifestum est igitur,
 quòd fidelia, ac veridica consilia sint nerui corporis politici;
 & quòd nulla maior pestis Reipublicæ sit, quàm mali
 Consiliarij. Et contrà: Nullum maius boni Imperij instrumentum,
 quàm boni Consiliarij. Nam magnum sanè Principi est ornamentum,
 corona Doctorum atque cordatorum Consiliariorū cinctum esse. Imò & maximum Principi
 est emolumentum. Quia felicem actionum successum præbet,
 & aduersarijs metum incutit, & subditi libentiùs parent.
 Vndè Polybius ab Euripide sapienter dictum scribit:
Consilium magnam vincere militum manum. Cum quo congruit
 hoc venustissimum Epigramma:

Nil tam difficile est quod non peradeat, & non

Efficiat docti lingua diserta viri.

Ancipitri eloquium longè penetrantiùs ense;

Hoc rabiem motam sedat, & arma mouet.

Manlius Torquatus cum esset declaratus Consul, oculorum
 valetudinem excusauit, impudentem dicens & Gubernatorem
 & Imperatorem esse; qui, cum alienis oculis ei omnia agenda sint,
 postulet, sibi aliorum capita ac fortunas committi. Huc Horatius spectasse videtur, cum inquit:

Segnius irritant animos demissa per aurem,

Quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus,

Et quæ ipse sibi tradit spectator.

Similiter & Antiochus, allata purpura & diademate:

Age (*inquit*) ex quo hæc indui, heri primum vera ipse de me audiui. Sentiens miseriā in eo esse Regum ac Principum, ut rarò admodum verum audiant, & cognoscant: adeoque malè agi cum ea Republica, in qua plus valet obsequium auriū, quàm Iudicij veritas.

Ludouicus XI. Rex Galliarum hoc ipsemet professus est. Illum enim dixisse aliquando Historici referunt, se in regno suo, & potissimum in aula abundare omnibus rebus, vna excepta. Quam verò innueret rem, dum quæreretur vnus ex familiaribus aulicis, VERITATEM esse respondit. Quare prudens & pia eius ad filium in regno successorem fuit hæc admonitio: *Ita te gerito, ut Confessarij, necessarijque & familiares possint te liberè admonere mali quod feceris, & docere facta tua.* Siquidem natura humana in his rebus, quæ ad voluptatem pertinent, ad id sæpius inclinatur, quod sibi detrimento esse solet, atque id vnum profuturum putat, quod ipsa cupit perficere: hincque reuera in fraudem inducta, neque quid conducatur, solertia prospicere, neque periculis admonita, vel molestiam animi discere, vel ad id quod decet, redire potest. *Ouuenus lib. 2. Epigr.* Regum statum, miserimum binis his versibus depinxit:

Dum non vult alter, timet alter dicere verum

Regibus. O miserum Regis in orbe statum.

Rarò habentur Zopyri, quorum vnum & integrum se male dicebat *Darius*, quàm centum capere Babylonas: Agamemnon non Achillis aut Aiadis: verum Nestoris decem, similes optabat, quo facilius potiretur Troia. Et Xerxes Persarum Rex in tot mille millibus armatis præter Damaram reperit nullum, à quo amicius & liberius moneretur.

Fal-

Falluntur ergo, qui Veritate, & dicendi libertate gratiam Principum amitti existimant, cum magis eam demereantur, ij præsertim, quibus inest latus virtutum cæterarum. Testis esto *Fliscus* Cardinalis, qui cum se *Iulio II.* tum in eius electione, tum deinde in ipso Pontificatu, sæpè ut res poscebat, opposuisset, & quidem acerrimè, tamen tantum abest, ut damnum ullum acceperit, ut insuper ab eo ipso ditatus sit redditu septem millium aureorum: quin etiam tanto in pretio habitus, ut scriptum sit, consequutam esse, communem hominum opinionem, non posse bonum Cardinalem non amari à Pontifice etiam non bono. Hinc constat, dicendi libertate, non modò nihil perdi, sed sæpè etiam non minimum lucrum acquiri, ut prædicto exemplo, alijsque obseruauit nobilissimus Scriptor *Hieronymus Platus* libro illo quem scripsit de officio Cardinalium ad fratrem *Flaminium* Cardinalem. Immodò inquit, perdent fortasse, & meritò, qui Pontifici, aut alijs Principibus resistunt ob aliorum Principum gratiam, aut studium partium, vel ob aliquam propriam commoditatem. Qui verò amore Iustitiæ, aut religionis, bonique communis id facit, si præsertim reliquæ etiam vitæ testimonium consentiat, potius, ut dixi, multum acquirat. Tantus est enim innocentiae, & integritatis splendor a pud omnes homines, modò ratione præditos, ut in quocumque ea sit, eum amabilem reddat, atque etiam hostem conciliat hosti, non modò Cardinalem Pontifici, Consiliarium Principi. Atque hoc etiam eò magis valet, cum non quasi repentino aliquo impetu quispiam in hac veritatis, & libertatis professione longo iam usu senuit, idque iamdudum cœpit præferre, eamque voluntatem per-

petua constantia roborauit, & semper in proposito, susceptoque consilio permansit. Id enim auctoritatem etiam nescio quam affert, & licentiam dicendi quidquid oporteat, omnium permissu, atque etiam cū approbatione, & laude.

Quo magis deploranda est præsens ætas, in qua maximè, videmus (sunt verba *Plin. in Pàneg.*) *Curias elingues, in quibus dicere quod velis, periculosum; quod nolis, miserum est.* Prorsus sanè boni & laudabiles, & supra aurum à Principibus æstimandi, qui excusso omni metu, liberè pariter, & modestè in consilio sententiam suam promuit, veluti *Theodorus* ille *Ammiani*, qui *solus penè omnium erat, cuius linguam non effrenem, sed despicientem qua loqueretur, nullus clauderat periculi metus.* Tali optarim zelo esse præditos nedum Consiliarios, sed & eos, qui à Confessionibus Principum sunt: quorum certè taciturnitas, non sibi tantùm, sed & Principibus plerumque damnosa est. Meminisse deberent constitutos se esse, *Speculatores*, & *Buccinatores* verbi Domini. Si dicente me (inquit ad *Ezechielem*) *ad impium; morte morieris: non annunciaueris ei, neque loquutus fueris; ut auertatur à via sua impia, ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram.* Ac si apertè dicat (inquit *Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus apud Baron. Tom. 9. ann. 740.*) Si ei peccata sua non annunciaueris, & si cum non argueris, ut conuertatur, & viuatur; & te qui non increpasti, & ipsum qui te tacente peccauit, flammis perennibus tradam. Cui enim dispensatio verbi commissa est etiamsi sanctè viuatur, & tamen perditè viuentes arguere aut erubescat, aut metuat, cum ijs omnibus, qui eo tacente perierint, condemn-

demnabitur . Et quid ei proderit , non puniri suo , qui puniendus est alieno peccato ? Notent igitur ista , quibus animarum cura Principum incumbit , caueantque proinde , ne quid dissimulent , neuè Gratijs litent , quod Vulgus Aulicorum prauo more solet . Etenim ille demùm bonus est , & præconio dignus Principis minister , qui nullo metu , nec proprio permotus commodo , suam liberè sententiam profert . Et sanè , ne quidquam metu absterrentur pleræque , timidæ mentes : quia tantùm abest , vt in offensionem Principis hac monendi libertate incurrant , quin potius gratiam eius acrius foueant , magisque ac magis eam demereantur , vt supra ostendimus .

Plerumque etiam accidit , quòd ipsi Principes nolunt audire ac intelligere veritatem . Exemplum habemus in *Cambyse* Rege Persarum , qui cùm nimium esset vino deditus , *Prexaspes* ex charissimis eius vnus , fretus familiaritate regia , illum admonuit , vt parcius & moderatius vino vteretur , quod Regi turpe foret , in quem omnes coniectos haberent oculos , ebrietate agi . Hac libera ac fideli admonitione adeò *Cambyses* excanduit , vt non modò non abstinuerit , sed liberalius capacioribusque quàm aliàs scyphis cùm bibisset , adduci sibi iusserit , ab ipso monente *Prexaspe* , filium , in quem Rex arcum intendens , ipsius filij cor sagitta transfixit . *Vide* , inquit , *an Regis ebrij certa sit manus & oculus* . At miseria ingens , imò furor execrandus est Magnatum , si VERITATEM audire nolint . Hoc namque signum est irati Numinis fauam illis mentem auferentis , sicut *Lycurgus* in Oratione sua contra *Leocratem* pulcherrimè ait :

Iratus ad pœnam, si quos trahit Deus

Auferens mentem talibus primum solet,

Caliginemque offundit, ut ruant suas

Furentur in clades, si quas noxijs

Accerserunt ultro consilijs malis.

Salutare igitur erit Principibus, si libenter audiant Veritatem; quamvis vulgatum sit in mundo: *Magnates Veritatem audire non amant.* Et: *Aula non ferunt liberas monitiones, multò minus reprehensiones.* At non ita ingeniati sint Reges & Principes: libertatem loquendi concedant Dei Ministris, atque Consiliariis suis, nec ament aulæ verba illa byssina, uti *Plutarch. in Apophth.* inquit. Contrà autem Assentatores velut diram pestem oderint, atque fugiant, quia Regum opes sæpiùs assentatio, quàm hostis evertit. *Curt. lib. 8.* Caueant tamen Principes, ne dum vitant vitia, in contraria ruant, scilicet, ne delatoribus aures temerè præbeant, iisque facilè credant. Qui enim facilè credit, facilè decipitur, secundùm illud tritum sermone vulgi proverbiùm. Hinc *Apollonius Thyaneus* rogatus à Rege Babylonis, quonam pacto tranquillè, tutoque regnare posset, simplicitèr respondit: *Si multos honoraveris, paucis verò credideris.* Semper ob oculos sibi ponant Emblemata *Epicharmi*:

Μη μνησθῶ ἀπιστεῖν: Memento diffidere. Namque

Res mihi fracta, fide: Res diffidendo, retenta.

Probè hoc ipsum considerabat *Alexander M.* qui, quando delatores alios delationibus apud ipsum inuolvebant, alteram aurem obturare solebat, dicens: *Se alteram aurem reo vel accusato reservare.*

Quamobrem cum viri Principes sapius habeant à consilijs

filii doctissimi: at in consiliis dandis, præsertim in rebus arduis ac formidolosis timidissimos, mortui, sine adulatione rectissima quæque quam fidelissimè monstrantes, sunt consulendi, in quorū scriptis tanquam in speculo posito intuemur res gestas fortissimorum, ad quas in administratione & mentem conformare, & nostra consilia dirigere valeamus. Obuijs itaque vlnis illorum sanè ac sapienter monita amplectantur, & deosculentur Viri Heròes. Nam hoc illud est præcipuè, testimonio *Liuij Dec. 1. lib. 1* in cognitione rerum salubre & frugiferum: *Omnis te exēpli documenta in illustri posita monumento intueri, unde tibi tuæq; Reipublicæ quod imitere capias: unde fœdū inceptu, fœdū exitu, quod vites.*

Et si verò muti Doctores naturam & affectus acerrimos prorsus mutare nequeant: tamen latentem quandam energiam habent, vehementiā animi restringere, affectus vitiosos reprimere, oculos, aures, linguam & manus ipsas flectere, vt fiant mansuetiores aliàs sua natura ferocissimi, & discant vitare aberrationes in cōsultationibus. Et hic præcipuus vsus & fructus est sapienter dictorū, atque scriptorū. Nam præteritorū exemplis informamur, & cū quid sequendū, tum fugiendū, tum quid ad degendum vitam conferat, monemur.

Alexander M. tanti fecit bonarum & laudatissimarū disciplinarum studium, vt apertè pronunciare dignatus sit, se male doctrina anteire alios, quàm opibus & dignitate. *Iliadē*: Homericam virtutis bellicæ viaticū nominare solebat, quā adeò in delicijs habebat, vt eā scrinio, auro, gemmis ac margaritis artificiosè perpolito condebat, atque vna cū pugione substratam puluino custodiæ dabat. Hic idem ille Heros ab Harpalo mitti curauit medios inter armorum strepitus, Sophoclis, Euripidis atque Æschyli tragædias, cum libris Phi-

listi, ac Philoxeni, secundum quorum sapienter monita sua regebat consilia, rerumque dubiâ vicissitudinē indè colligebat, vel euitandam, vel cum forti patientia superandam.

L. Lucullus rei militaris planè rudis ad Mithridaticam expeditionem à Senatu missus, lectione rerû præclarè gestarû, & peritorum conuersatione optimus Imperator factus, talem se in illo bello gessit, vt ipse Mithridates fateretur à se maiorem post Alexandrum non cognitum esse ducem.

Dux *Philopœmenes* præter libros de ordinibus militari-
bus, gesta Alexandri die noctuque de manibus nunquam deponebat, non vt de ijs otiosos haberet sermones, verùm in magnis deliberationibus consilium peteret.

Augustus Cæsar, Tranquillo teste, ex vtriusque linguæ scriptoribus excipere solebat, ad Rempublicam administrandam quæ pertinebant.

Ptolomæus Philadelphus hortatu Demetrii Phalerii quoscumque de regno conscriptos libros peruoluit, vt ea indè hauriret, quæ Reges admonere amici vererentur.

Vlpianus Nerva Traianus Plutarchû à latere nunquã dimisit, vt secundû ipsius consilia omnes actione suas dirigeret.

Achilles Phœnicem Homericum familiarissimum habuit vt ab eo rerum administrandarum rationem cognosceret.

Scipio Africanus Panætiû & Polybiû, homines omni literatura clarissimos, familiares Comites & Cõsiliarios habuit.

Hercules quamuis magna vi ingenij præditus erat, & in eo acres ad virtutē impetus elucebant: tamen adolescens literas ac Musicâ didicit, & senescens Athlantis doctrinæ de siderû motibus studiosissimus fuit. Taceã hîc Scipiones, Craf-
fos, Marcellos, Antonios, Lucullos, Hortensios, Brutos, Fabios, Cicerones, Romanæ Reipublicæ columina. Taceã Græ-
ciæ

ciæ lumina, Epaminondâ, Themistoclem, Demosthenem homines literatissimos, qui non solum eruditionis encomio nobilitati, verum bellicis laudibus mirum in modum commendati sunt. Quis neget nullum melius ad dignius imperare, quam literatum? sicuti à S. P. Q. R. in laudem Taciti Imperatoris acclamatum fuit. Quippe cum constet sæpius labantes respublicas sapientum ratione & oratione erectas, & in integrum restitutas fuisse, sæpius in fugam conuersos ac deficientes exercitus eorundem voce reuocatos. Quod de Demosthenis grandiloquentia Philippum Macedonem gloriari legimus, quando dicebat, se magis illam reformidare, quam Atheniensium exercitus, arietes, catapultas, aliosque belli apparatus.

Valerius suauiloquentia sua plebem à patribus seditiosè dissentientem ad sanitatem reuocauit & urbem urbi iunxit. Et quis nescit M. Antonij blandiloquentiam, qua milites ad ipsum obtruncandum missos à Mario & Cinno, deterret ab imperata cæde, & ut districtos gladios vaginis redderent, verbis cogit. Miles Lacedæmonicus Tyrtæi versibus inflammatus, fulis Messenijs gloriosam victoriam reportauit.

Quid dicam de Philosophis & hominibus eruditissimis, qui bellicis laudibus claruerunt? Socrates, Xenophon, Demosthenes, Plato, Cicero apud Isum Imperator salutatus ut ipse ad Atticum scribit, Respublicas & ciuibus in bellis periculosisimis non inutile præstiterunt operâ. In summa, soli literati & Minervæ sapientia clari, modum rectè norunt, quomodo populi sint regendi, vrbes expugnandæ, hostes repellendi, iniuriæ illatæ æquo animo accipiendæ & reponendæ. Quomodo, inquã, hominum inter se dissentientium animi sint conciliandi, & quocumque prout magis conducatur, flectendi, ut non minus verè, quam præclare dixerit Cicero, se omni

malorum radicem stirpitus Philosophia extracturum esse. Proindè verè regia vox Alexandri M. hæc fuit: *male se disciplinis antecellere, quàm opulentijs*. At Arragonum Alphonsi Regis: *Male se perdere quæ possidebat omnia, quàm ut tantillum eruditioni suæ decederet*.

Carolus IV. Romanorum Imperator in scolam Pragensem aliquando ingressus, eum disputantes Philosophos per quatuor horas audiisset, purpuratis suis id ægrè ferentibus, & cœnæ tempus instare annuentibus, *Mibi respondet, tempus est minimè: nam hæc mea cœna est*.

Ludouicus XII. Gallorum Rex potentissimus, Ticini Iasonis I Cti auditorium ingressus, atque studiosis immixtus confedit, & docentem Iasonem per horam audiuit. Post lectionem verò sibi à latere comitem Iasonem esse voluit, tecto capite, quem toga aurea donauit.

Franciscus I. Rex Galliarum magna cum laude idem fecit: Quo nemo suo sæculo artes liberales omnes vehementius amauit, aut liberaliùs prosequutus est, & prandens, atque cœnans, sæper loquebatur de literis, sicuti scribit *Sleidan. lib. 9.*

Vehementer itaque errant, qui regiù non esse putant discere literas Principum soboles, uti olim Regis Galliarum Consiliarium quendà respondisse fertur, sufficere Regibus ac Principibus literatos habere à latere & consilijs. Quod responsù Rex aiebat *bouis esse non hominis*, addens, *nobiles & diuites sine literatura esse vellus aureù, & Reges illiteratos esse asinos coronatos*. Eos non esse homines, qui literas ignorarèt, Hùgaricæ ac Bohemicæ Rex Ladislaus cù Romæ versaretur dicere solebat. Nam sola scientia perfectos reddi vno ore fiuntur omnes.

Persævt habeant Reges omni virtutum genere & literaturæ

turæ claros, quatuor futuro Regi adhibere solent Doctores; vnū, qui in iustitię præceptis seu legali scientia cū instituat. Alterū, qui veritatē doceat. Tertiū, qui ad temperantiā moneat. Quartum, qui in exercenda fortitudine ei calcar addat.

Maximilianus Imperator quando Philippi sui filium Carolum præptori commendabat, dicebat grauitè: *Turpe esse magno Principi nescire literas.*

Sigismundus Imperator cū à Principibus qui literas oderant, reprehenderetur quòd homines obscuro genere natos ob literarū studia foueret; *Quid ni*, inquit, *amē eos, quos natura ceteris antecellere voluit?* Alij plurimum tribuunt generis nobilitati: at Cæsar prudentissimus intellexit, in eruditis esse quiddam stemmatis præstantius; illi habent ædium parietes clypeis & imaginibus depictos, hi animum optimis disciplinis exornatum. Porro vt natura animus præstantior est corpore: ita ornamenta ingenij longè pulchriora sunt externis bonis. At hìc amplius non exaggerabo vim, virtutē & facultatem linguarum & sapientiæ: nec in cumulandis exemplis ero occupatus. Nam citius me tempus deficeret, quàm verba huic negotio inseruientia. Vnico tamen dicam verbo, laceras illas esse Rēspublicas & citò ruituras *Ciceronis* testimonio, vbi literati à consilijs sunt exclusi, & literis imbuti nō imperent, nec scholarū & Musarū habeatur ratio. Id quod optimè Mitylenæi intellexerunt, præcipuā nimirum esse in Republica vim literarum, vel hinc indē apparet, quòd populus à se bello deuictis pœnam aliam vllam irrogarent, quàm ne liberos suos literas edocerent.

Hoc intelligant Principes suū primarium officium esse, scholas benè fundare, & laudabiliter conseruare. Nā scholæ sunt seminaria Ecclesiæ & Rēpublicæ. Sicut autem hortus

optimè cultus, & feracissimis arboribus vberrimè confitus, ætatem ac perennitatem obtinere nequit, nisi in seminarijs, quæ ita vocant, ac plantarijs, tenellæ educètur ac formentur arbores, quæ in locum vetustate marcidarum ac emortuarû olim succedât: Ita status Ecclesiasticus & Politicus, diu saluus & incolumis conseruari nequit, nisi in scholis formentur & educantur, qui alijs tum Ecclesiæ Ministris, tum Viris Politicis morte abreptis subrogentur. Ament igitur pij Reges & Principes literas & Viros literatos. Nulla enim maior, aut solidior hisce in terris gloria paratur, quàm studijs pietatis & artiû liberalium, quibus Dei præpotentis gloria illustratur, & salus subditorû promouetur. Magnum enim decus & ornamentum est Principum, & personarû illustrium, si literis & artibus liberalibus sint imbuti. Quemadmodum enim poma in patera argentea sunt cõspectiora: ita Principes literati sunt conspectiores, & multò illustriores. Etenim virtus & eruditio ita benè conueniunt cum nobilitate, & illustri dignitate, quàm benè gēma auro includitur, & rosæ lilijs intextuntur. Hinc *Æneas Syluius* pulchrè dixit: Plebeis argenti, Nobilibus auri, Principibus gemmarum loco literas esse debere.

Huc sine dubio respexit *Iustinianus*. Imp. quando Institutiones Iuris ita orditur: *Imperatoriam Maiestatem non solum armis, sed etiam legibus armatam esse oportet, ut utrūque tempus, & bellorum, & pacis rectè gubernare possit: & Princeps Romanus non solum in hostilibus prælijs victor existat, sed etiā per legitimos tramites calumniarû calamitates expellat. Hisce enim duobus nititur Orbis, nempe ut à literis adiuvantur arma, & ab armis literæ sustineantur.* Idem sibi vult *Imago C. Iulij Cesaris* in symbolis *Paradi*.

gladium, altera verò librum tenet, cum hac inscriptione: *Ex utroque Cæsar*. Quæ enim Cæsar interdum armatus gerebat, ea noctu togatus purissimo dicendi genere conscribebat. Huc pertinet pulchellum illud Disticon :

Fert fluvium tranans sua Commentaria Cæsar,

Nec sua ne pereant, ipse perire timet.

Fridericus II. Imperator fuit dictus πολυλατῆς et lectio-
ni fuit deditissimus; Is dexterè iudicavit, non regi rectè pos-
se populum absque doctrinæ & virtutis adiumentis, quæ ex
libris doctorum hominum haberi possunt certissima :

Alphonsus Rex sapientissimus, percunctantibus, vtri rei
se debere plus fateretur, librisue, an armis? *Ex libris*, inquit,
& *arma*, & *armorū iura didici*: hac voce professus est, se
libris accepta ferè omnia, prudentissimus & potentissimus
heros, qui fuit Rex, Regis filius, Regis nepos, & Régis frater.
Ita animadvertit fructum bonarum artium, & faciliè collige-
re potuit, quàm infinita mala ex illarum iactura oriantur.
Æneas Sylvius in vita Alph.

Robertus Rex Siciliæ: *Sic est, ait, vita hominū, sic sunt iu-
dicia, & studia, & voluntates variæ. At ego curo dulciores
& multò rariores mihi literas esse, quàm regnū: et si alterutro
carendū sit, æquanimius me diademate, quàm literis cariturū.*

Consultò brevitatis ac modestiæ causa omitto plura exē-
pla Principum illiteratorum, qui sæpenumero non laudem,
sed labem, & irrisiōē sibi acquisiverunt. Nam scimus *Ne-
roni* probro datū fuisse, quòd Orationem à *Seneca* emendi-
casset, quo die pro *Rostris Claudium* defunctū laudare debe-
bat. *Adnotabat Seniores*, inquit *Tacit. l. 3. Annal. quibus otiiū
est vetera & præsentia contendere, primū ex ijs qui rerum
potiti essent, Neronem alienæ facundiæ eguisse. Nā Dictator*

Cæsar summis Oratoribus æmulus, & Augusto prompta ac profluens, qua deceret Principē, eloquentia fuit. Tiberiū autē quoque callebat, qua verba expenderet, tū validus sensibus, aut cōsulto ambiguus. Etia C. Cæsaris turbata mens vim dicendi non corruptit. Nec in Claudio, quoties meditata disse- reret, elegantia requireres. NERO puerilibus statim annis viuidū animum in alia detorsit. Calare & pingere, cantus, aut regimen equorum exercere, & aliquando carminibus pangendis inesse sibi elementa doctrine ostendebat.

Multū itaque iuuabit si nostri seculi Principes filios suos optimis Magistris crudiēdos tradent, vt illos efficiāt Oratores verborū, actoresq; rerū sicut Pboenix apud Homerū inquit :

..... comes atque Magister -

Sum datus, vt præcepta tibi, rerumque bonarum

Verborumque darem; rebusque vt fortis agendis

Esset, & verbis possis Orator haberi.

Cæterum quia primus discendi ardor, inquit D. Ambr. lib. de Virg. excellentia est Magistri, omninò videndum est quibus Præceptoribus, Principis tener animus committatur; ne nimirū hominibus maculosi: quoniam teste Boet. Disc. schol. Nulla res discipulo tā pernitiōsa, quàm vita Magistri contumeliosa. Inquirendi itaque filijs Præceptores tradit Plutarch. de liberis educ. quorū vita nullis obnoxia crimi- nibus, irreprebenſi mores, & optimum experimentum.

Ea propter Theodosius Imperator cūm Arsenio filios in disciplinam tradidisset, sempiterna memoria dignum, & ve- rē Imperiale illud proloquutus est: Si tales se præbituri essent vt mores vitamque suam ad disciplinā & leges Dei compo- nerent, propensū se fore, vt ijs Imperiū in manus tradat ad ciuiū & subditorum commodum & utilitatē accommoda- tum.

AD PRINCIPES. XII

*tum. Sin minus, conducibilis ijs esset sic privati vitam
agerent, quàm doctrina nulla cum periculo imperarent. Ni-
ceph. lib. 1. c. 23. Sed & illud memoratu dignum, quod de
eodem ex Metaph. narrat Baronius ad annum Chr. 383. Cū
quendam ingressus scholas vidisset Theodosius Arsenium
stantem, Arcadiumque auditorem sedentem, indignatus est
quod magisterij gradu parum decorē seruasset, cū stans ipse
doceret; Arcadius verò filius sedens addisceret. At verò cū
Arsenius se excusaret, diceretque haud decere sedentem se
docere Imperatorem, indignatione illa commotus, abstulit
ei Imperatoris insigne, sedereque in throno Arsenium com-
pulsit, filium verò detecto capite auditorem profiteri, illud
inculcans, tunc prolem suam verè Imperio dignam, si cum
scientia æque imbuta fuerit pietate.*

Hæc Exempla pij Reges & Principes semper ob oculos
sibi ponant, in quæ intuantur, quantum ipsis sint necessariæ
literæ, & cogitent, viros doctos & sapientes sibi non tantum
viles, quos consilijs suis & deliberationibus adhibeant, sed
etiam necessarios esse, quippe quorum opera carere non
possint.

Scientiæ soboles erit IUSTITIA, quæ omnium Domina,
& Regina virtutum est, Principumque magistra, atque mo-
deratrix, sine qua Respublica haud diu stare, vel administra-
ri possit, optima sunt tū Græcorum, tū Romanorū testi-
monia. Immodò legibus tū diuinis, ijsque quæ naturæ con-
gruunt: tū Ecclesiasticis, tū etiam suis quæ in contractū
abierunt, Principes obligantur. Ideoq; Plato Philosophorū
ille Princeps, *Iustitiam* nominat *ἡγεμὴν πόλεως*, hoc *Fulerum*
Ciuitatum. Aristoteles verò, *Præstantissimā* omnium ciuitatū.
Hinc M. Cicero verè concludit: *Fundamentum* perpetuæ

commendationis & famæ Iustitiam esse, sine qua nihil potest esse laudabile. Verum ut in hunc Iustitiæ campum nonnullos Romanos producā Imperatores, ad duo tantum me perstringam, *Tiberij Constantini* videlicet, & *Traiani*. Primi extat præclare elogiū, iam morituri, & Imperium Mauritio genero tradentis: *Sit tibi, inquit, Imperiū cum hac puella filia concessum; utere eo feliciter, in mente habens æquitatem ac Iustitiā, præcipua esse optimi Principis insignia.* Aimon. 3. de gest. Franc. c. 35. Nihil verius dici, aut excogitari potuit. Consimili animo *Traianus* Imperator Iustitiam & æquitatem plurimum cōmendare solitum legimus: hisque potissimum virtutibus Principes cæteris excellere debere dictitabat; quarum & ipse dum Romanū gubernaret Imperiū, studiosus adeo fuisse fertur, ut aliquando ensē strictū Præfecto Prætorij in conspectu omnium dederit, atque dixerit: *Cape ferrū hoc, & siquidem recte Imperiū gesserō, pro me; sin aliter, contra me hac utare.* Niceph. 3. hist. c. 32. Omni etiam studio incumbant Principes, ne iniusti Iudices contra ius & æquum sententias pronuncient, de quibus quidem Pseudopoliticus tale Epigramma concinnauit:

Non idēo calcabis equum, quia feceris Æquum:

Æquum qui faciunt, his male currit equus.

Æqui hostes vectantur equis, pedes ambulat Æquus:

Ergo sperne Æquum, ne tibi desit equus.

Præsertim autem Reges, atque Principes, iniustos Iudices & ἀδικαστὰς, qui nonnisi pecunia interueniente ius dicunt miseris subditis, grauius vindicēt. Pestes sunt huiusmodi homines Regionum & vrbiū. Olim *Mulctores Reipublicæ* vocabantur, quod populi pecunias emulgerent. Rectè! Patet hoc ipsum ex colloquio corrupti Iudicis cum suo corruptore.

Heus aperi. Tu quis? Tuus est? *Quid queris?* Vt intrem.
Fers aliquid? Non. *Esto foris.* Fero. *Quid?* Satis, *Intra.*
Quid fers? Oua. *Quid ille?* Capos. *Quid tertius?* Agnum.
Nemo magis? Sunt qui adducunt. *Quid?* Cū boue porcū.
Vos laudo: Tamen hi forsan plus iuris habebunt.

Dic quare? Oua, capos, fus, bos, malè perdit & agnum.
 Facilis sit ad Vos ingressus, pateant aures, omnes absque
 acceptione audiantur. Memores estote legis *Constantini* Im-
 p̄ratoris l. i. c. *Theod. de rect. prouinc.* Is enim nedum fores
 suas cunctis patulas esse voluit, verū etiā vt ad *Officiales*,
Præsidesq; suos liberi itidem vt essent aditus, sancita lege pro-
 curauit: *Non sit, inquit, venale Iudicis velum, non ingressus*
redempti, non infame licitationibus secretariū, non visio ipsa
Præsidis cum pretio. Æquē autem iudicantis pauperrimis
ac diuitibus referentur. Neque hic silentio prætereundū est
 exemplum SS. D. N. D. *Innocentij XII.* Pont. Max. feliciter
 regnantis, qui vna aut altera hebdomada in audientia publi-
 ca omnes pauperes & egenos benignè admittit, præsentia re-
 creat, & pietate fauet, quasi ipsi dictum & commendatum sit
 illud, quod *Q. Cicero*ni *Marcus* frater suggerit, nempe: *Fac-*
cillimos esse aditus ad te: patere aures tuas querelis omnī;
nullius inopiam ac sollicitudinem, non modò vllō populari
accessu ac tribunali, sed ne domo quidem tua, & cubiculo
exclusam tuo: totò denique in Imperio nihil acerbum esse,
nihil crudele, atque omnia plena clementiæ, mansuetudi-
nis, humanitatis.

Castigandi certè, & scuticā digni canes isti aulici (de ma-
 lis, si qui sunt, loquor) qui hoc palato sunt, vt neminem vnū
 ad herū admittant, nisi sibi mellitæ simul & auratæ offeran-
 tur offæ. Talis fuit quondam *Zoticus* quidam amicus *Helio-*

gabali Imper. teste *Spartiano*; & *Suillus* *Claudij*, quē prępotentem iuxta ac venalem fuisse *Tacitus* scribit, & Principis fui amicitia diu prosperę, nunquā bene vsum. Talis denique fuit *Sebastianus* prępotens *Zenonis* Imper. aulicus, vt qui in Regia nihil quidquam sine pretio sineret confici. Nā & Magistratus vendebat omnes, pretio tūm sibi rēseruato, tū Imperatori communicato; quod si quis accessisset, qui paululum quidquam adijceret, is pręferebatur; In toto denique Palatio nihil erat rerum omniū, quod venale non esset. Quod si *Zeno* Magistratum aliquem suis familiaribus contulisset, ipse mancipis instar, eum ab illis redemptū pluris vendebat alijs, *Zenoni* furta prębens. Hoc est peculiare Principibus *Turcarum*, vt sine muneribus, eorū ianua nequāquam pateat alienigenis. Sed heu miseriā! etiam aliquibus Aulis Principum Christianorū error hic inuenitur; atque adēdō tales fumi venditores puniantur eadē pœna, qua mulctatus fuit *Vetronius Thourinus* ab *Alexandro Seuerō*, Principe alioqui Ethnicę: quippē quem, detecta eius inexplēbili auaritia & fraude, ad stipitem alligari iussit, & fumo apposito, quē ē stipulis & lignis humidis fieri iusserat, necauit, pręcone dicente: *fumo punitur, qui fumum vendidit*. Medcantur huic malo Principes: malo quidem, quod ita inualuit in ipso orbe Christiano, vt non putem ferē Aulā esse, quin altum se iam in illā penetrarit. O pestes, pestes Principum & Rerūpublicarū: Pellent à se obsecro Principes tales ministros, etenim, qui non vetat peccare cūm possit, iubet. Laudandi quidē sanē Principes illi, qui edictis suis tollunt à se sordes istas: Nam ecce, Iustitia alioquin per eas eueritur. Deindē beneficij gratia subtrahitur: quod beneficiarij non tām Principi, quām suffragatoribus aulicis beneficium seu dignitatem acceptam ferunt. Id quod

prudentis Principis summopere præcauere, nemo non videt. Scimus nonnullos Reges Gallia, qui originē à *Carolo Magno* ducunt, regno pulsoſ fuiſſe, hanc vnā ob cauſam, quod ſcilicet paterentur officia per Palatinos elargiri. Taceo, quod conferendo prædicto modo Magiſtratus, merita (quæ alioqui ſemper attendenda) non conſiderentur. Quod vt præcaueret *Franciſcus II.* Gallia Rex, ſtatim primis regni auſpicijs (*Franciſco Oliuario* ſuaſore) legē tulit, qua, vt iudices ſpectatæ integritatis, & eruditionis in ſupremis regni Curijs, & inferioribus ſubſelijs conſtituerentur, edicebatur, vt poſterū penes ipſos Iudices ius eſſet, tres probitate, & iuris ſciētia conſpicuos nominandi, ex quibus quem vellet Rex deligeret. Verū, quominus optimū edictum locum habuerit, aulicorum ambitione, & auaritia effectum eſt, qui emolumentū ex muneribus publicis, ac dignitatibus, pretio irreligiousè eſtimatis, & turpiter diuenditis captantes, ad augendū (ſicut iactabant) Principis ærarium, prauis edictis Iudicum numerū in immenſum multiplicarunt. Et ita clariffimus ordo, quem honorificū ſeruari ad omnes regni ordines in officio continendos Reipublicæ intererat, paulatim cœpit vileſcere, glifcente ſordium veneno, quo indigni homines, nullis meritis, ſed opum fiducia, aut aulicorū beneficio, ad eos honores proueſti, facilè ſe corrumpi paſſi ſunt. Quid multis? multis retrò actis ſæculis ab eadem cenſura prædicatur *D. Ludouicus*, qui inter ſalutaria præcepta, quæ *Pbilippo F.* regni ſucceſſori dedit, cum inſuper monuit, vt ad Sacerdotia, ſeu beneficia Eccleſiaſtica bonos tantū, & optimè meritos per ſeipſum, & quidē conſultò nominaret. Sciebat vir diuino afflatus ſpiritu, vbi officia, & ſacerdotia indignis conferuntur, inturbata ciuilem politiam, ideſt, qua ſola hæcuſt entatur,

tur, *Iustitiam distributiuam*. Certè inter causas excidij vrbis Hierosolymæ hanc affert Egesippus, quòd Sacerdotia, atque Pontificatus maximus, nō nisi ad homines ineptos, indoctos atque auaros deferentur. Quo magis arcenda erit praua illa ambitio, quā ab auctore deterrimo Simoniā nuncupamus? *Quis enim locus tutus*, aiunt Impp. Leo, & Anthemius: *et quæ causa poterit esse excusata, si veneranda Dei tēpla pecunijs expugnentur? quæ murum integritatis, aut vallū fidei prouidebimus, si auri sacra fames in penetralia veneranda proserpat? quis denique cautū esse poterit, aut securum, si sanctitas incorrupta corrumpatur? Cesset itaque altaribus imminere profanus ardor auaritiæ, & à sacris aditis repellatur piaculare flagitium*. Hactenus illi l. Si quemquam 3 l. C. de Epi. & Cler. Et quidem verbis idoneis, quæ Principū omnium, præsertim Ecclesiasticorum foribus inscribantur. Sed quid? p̄rū ad ista attendunt pseudoquidem politici aulici, quibus hoc tantū curæ est, vt loculos suos qualitercumque impleant mendacijs, & fallacia, quasi præclaris artibus gaudentes, sapē Principibus suadentes, licere in somniatis necessitatibus distrahi sacerdotia, aut saltem munera ciuilia. Idcirco verissimè, & diuinitus dixisse videtur Imperator Seuerus apud Lamprid. *Necessarium est, vt qui emit, vendat: nec sine rubore puniri potest is qui quod emit, vendit.*

Quis enim non videat iam pudori, probitati, virtutis studijs, bonis artibus nihil esse loci? Hodie apud aliquos omnia virtutis præmia ambitio possidet: Hodie suspecta atque neglecta virtus est; inertia autem in pretio. Inertia autem? Immo scurrilitas, & quiduis ea peius. Quibus, à plerisque Dynastis conferuntur munera ciuilia? an non apinarijs, & omni dedecore maculosis, magisque à pecunia, quàm virtute, &

doctrina instructis? Rursum, quæ plurimos res euexit ad Iudicatû, nisi vilia quædam Aularum dehonestamenta? nundinantur magistratus, (pudendum dictu) vendunt iudicia, diligunt munera, sequuntur retributiones &c. Attendite rogo Vos, ô boni Principes, attendite ad eos, in quorum manibus iniquitates sunt, & quorum dextera repleta est muneribus; denique quibus fides, decus, pietas, postremò honesta, atque inhonesta omnia quæstui sunt. Attendite inquam, & seriò scitote, idoneos oportere rebus gerendis præficere, non etiã eos qui magistratus prensant. Alioquin si quod Reipublicæ damnû per eos enascatur, illud in extremo illo die, quo Iudicium durissimû fiet his qui præsumunt, præstare debebitis. Principes mementote nouissimum, & extremum periculum hoc declinabitis: *Qui enim considerat, inquit D. Greg. l. 28. mor. c. 10. qualis erit in morte, semper timidus fiet in operatione.*

Quàm verò sit mutabilis aulica beatitudo, pulchella sunt sermone vulgi trita illa Emblemata: *Aulica gratia facile senescit. Aulicæ voluntates sunt instabiles. In aulis regnant duo: ἀναβολὴ & μεταβολή: cunctatio & mutatio.* In aulis namque lenta sunt beneficia, & præcipientes iniuriæ. Item Aulici iã beati sunt pro nutu Regis: è vestigio miseri sunt. Cum quibus congruunt hi duo versus:

Nec domino blando, nec cœlo crede sereno:

Nam facili causa Dominus mutatur, & aura.

Nucis frondosæ instar se extollere Magnates, censet Bonomius, nec immeritò, qui enim sub illis dulcè sperat dormire, toto corpore lassus discedit. Principum Plantis Sol est suus Genius, umbra voluntas. In suæ protectionis Oriente, faustas dilatant umbras; in Occidente, damnosas protrahunt. Qui minus infelicitè sub illis vult degere, mētis ventos, quibus

bus agitantur, necesse est secundet. Quò opinionũ ramos fle-
 ſcunt, ſe fleſcere; quò virtũ, ſe vertere. Sed quę ſecuritas ha-
 beri poteſt ſub Arbore, quę pluribus ventorũ flatibus, ac tẽ-
 porum vicibus ſubiicitur? Hanc proprię ambitionis Auſter
 quaſſat; alienę inuidiæ Notus huc illuc impellit; proditionis
 Africus tuę ſpei folijs expoliat. In hac inſidiarũ imbribus af-
 fectus radices marceſcunt; Malignitatis grandine, beneuolę-
 rię germina eripiuntur; Politicę rationis fulminibus fortio-
 res dilectiones rami euelluntur. Inquietam quietẽ! Si porrò
 fructus cupido te inuaſerit, aut acerbum cũ verme, aut putri-
 dum delapſum, aut non omninò maturũ obtinebis; Semper
 verò cum periculo, per longę ſeruitutis truncos reptando.
 Omniũ maxime timor accedit. Semper trepidandũ, ne tot
 effracta varietatibus in proprias decidat ruinas. Princeps
 quippe vt refugij Plāta, eſt obſeruandus; vt ſtipes Imperij ra-
 mos extendens, rimendus. In vanis Hęderę (Magnatũ ima-
 ginis) amplexibus ruentẽ effuge parietẽ. Fauorabilis Regnan-
 tium Hædera quò ſincerius ſtringit, eò damnoſius (emulatio-
 nis culpa) præcipitat. Nec ſolũ Lyſimachus ẽ ramo Mace-
 donis gratiæ prolapſus; ſed & Seianus, qui ẽ fauorũ Tiberij
 arboris culmine deiectus, Tiberina ſuis ſuorumque lacrymis
 adauxit flumina, edocebit, quòd, heu, nimis, inter lucidas Dia-
 demmatum vmbras vel quoque nigrantes horrores mortis
 vagantur. Horum igitur omnium ſumma eſt, quòd ex defi-
 cientia requiſitę ſcientiæ, ex malis Conſiliariis, & ex concul-
 cata Iuſtitia, plerumque accidunt Rerum publicarũ euerſio-
 nes, mutationes, multoſque tragici, & inexpectati euentus.
 Ridebunt hæc Machiauellitę, iã ſcio: verũ qui habitat in
 Cœlis irridebit eos, & in furore ſuo conturbabit eos.

F I N I S.

DE

DE EVENTIBVS TRAGICIS

P A R S P R I M A

ANNO MVNDI 1810.

ANEMRODO venatore, vtpote primo in Orbe terrarum Monarcha, primo belli authore, primoque INFELICITATIS PRINCIPVM exemplo, initium mihi Operis erit. Hic ex ferarum sanguine, humano delectari cœpit, & postquam multa hominum millia perdidit, demum, & ipse præter omnem spem, & opinionem periijt. Nam vt *Cedrenus* scribit, Turris Babylonica ab ipso ædificata, subitò vento disiecta eum oppressit. Ita videmus verum esse Politicorum monitum, nempè, tragicos esse tyrannorum exitus: Ipsi in pœnam, ijs verò, quos habent Successores, in exemplum.

ANNO M. 2010.

SEMIRAMIS astuta, & ambitiosa mulier, *Nini* tertij regis Monarchiæ primæ Chaldeorum, *Beli* successoris, vxor, aliquando inter ceteros sermones hunc quoque iniecit apud Regem: teneri se miro cuiusdam rei desiderio, quam nec exponere, nec sperare ob magnitudinem audebat. Rex insidias non metuens, proinùs eam proloqui iubet, quid optet. Illa petijt stolam

A

lam

lam regiam, & Afiz imperium ad quinque dies. Quo impetrato, scepro, regno, stolâque regiâ sumptis, primâ die splendidum conuiuium parauit, ac principes omnes adigit, Nino sic volente, vt sibi tamquam Reginae parerent. Secundâ die, cum populares iam ex primarijs eam vt Reginam colerent, ipsa cunctorum potens esset, principio satellitum pertentans animos moderatè quædam iussit: at postquam vidit eos nihil refragari, alacriterque obire mandata; capere eos *Ninum*, mox vincere, tandemque necare mandauit. Ita *Ninus* illecebris, atque insidijs Semiramidis vxoris suæ periit, & ipsa regno Assiriorum potita, totius Afiz dominatum occupauit. *Diodorus Siculus* diligens antiquitatis scrutator *lib. 2. ex Athenæo. Curtius lib. 7.* scribit Semiramidem duxisse in Exercitu suo ter decies centena millia peditum, & quingenta millia equitum, & currus ad centum millia. Ad instaurandam verò, amplificandamque regiam Babylonem, ter decies centena hominum millia adhibuisse testatur *Diodorus Siculus*.

Hæc vidua cum esset, insani amoris æstu accensa, eos ex militibus suis eligebat, quos formâ, ac robore præstantiores esse cernebat, & eosdem aliquandò in delicijs habitos, denique necabat, nè stuprum secum commissum alijs proderent. Vltimò etiam in proprium filium incestuoso amore exarsit, qui maternum concubitum exhorrens, eam interfecisse creditur anno imperij sui 42. ætatis 62. Vide *Francisc. Patrit. lib. 4. de regno, Berosum, Diodor. Plutarch. Suid.*

ANNO M. 2092.

CHEDORLAOMER cum alijs tribus confederatis Regibus subegit Sodomitas, Regesque Pentapolitanos. Tulerunt autem omnem substantiam Sodomorum, & Gomorrhæ, & vniuersa, quæ ad cibum pertinent, abieruntque, Loth Abrami nepotem captiuum secum abducentes. Quodd audiens Abram, armatis seruis suis 318. persecutus est eos vsque Hoba, quæ est ad leuam Damasci, liberauitque Loth, & reliquum captiuum populum, eosque cum omnibus facultatibus illis reduxit. Cumque
redi-

rediret Abram à cæde Chedorlaomer, & Regum, qui cum eo fuerunt, benedixit ei Melchisedech Rex Salem, Dei que Altissimi Sacerdos, proferens panem, & vinum, hoc est, offerens Deo in gratiarum actionem pro Abrami victoriâ, in eoque typum sacrificij Christi in Eucharistiâ exhibens. *Gen. 14.*

ANNO M. 2506.

ORVS, qui antea erat Rex Diospolitanorum in Aegypto succedit Amenophi, & fit Rex Aegyptiorum, qui postquam præflet annis 39. submergitur in mari rubro. Ipsi succedit *Acherrès.*

ANNO M. 2514.

PHARAO Rex Aegypti persequens Israelem, & mare per sicum post illum ingrediens, cum vniuerso equitatu, ac curribus submergitur. *Exod. 4.*

ANNO M. 2559.

NVmerantur *Reges* vnus & triginta, quos percusserunt Moyses, & Iosue citra & vltra Iordanem. Rex Iericho: Rex Hai, quæ est ex latere Bethel: Rex Ierusalem: Rex Hebron: Rex Ierimoth: Rex Lachis: Rex Eglon: Rex Gazer: Rex Dabir: Rex Gader: Rex Herma: Rex Hered: Rex Lebna: Rex Odullam: Rex Maceda: Rex Bethel: Rex Taphua: Rex Opher: Rex Aphec: Rex Saron: Rex Medon: Rex Asor: Rex Semeron: Rex Achsaph: Rex Tenach: Rex Mageddo: Rex Cades: Rex Iachanan Carmeli: Rex Dor, & Prouinciæ Dor: Rex Gentium Galgal: Rex Therfa. *Ios. 12.*

ANNO M. 2690.

PERSEVS, nepos Acrisij Regis Argiuorum, casu auum suum occidit, atque ita Argiuorum regnum desijt, quod ab Ina-

cho continuatum erat per annos 544. & Perseus nouum Mycenarum regnum inchoat, declarato filio suo *Steneleo* Rege, cum quo regnavit annis octo. *Euseb.*

ANNO M. 2719.

DEBORA Lepidothana prophetissa, & Barac aduersus *Sisaram* principem militię regis Iabin feliciter dimicant, quem profugum occidit *Iabel* vxor Haber, insigens clauum tabernaculi supra tempus capitis eius. *Iudic.4.*

ANNO M. 2727.

ÆGEVS parenti Pandioni Regi Atheniensium in regno succedit, & præest annis 48. Pater enim Pandion, cum annis 25. regnasset, propter insidias Metionidarum se regno abdicare, & fugere coactus est. *Euseb.*

ANNO M. 2730.

GEDEON filius Ioas audito somnio de subcinericio pane, & insurgentibus Ephraimitis in eum, liberauit populum suum, hac arte: Diuisit trecentos viros in tres partes, gerebantque singuli amphoras vacuas, & in eis faces ardentes, vt clamposent hostem inuadere nihil tale expectantē, & in dextris cornu arietinum vice tubæ: hostium castra latè patebant, eo quòd camelorum magnum numerum haberent: & cum iuxta gentilitates distributi tenderent, omnes tamen intrà eundem ambitum continebantur. Hebræi verò à Duce antè præmoniti, cum iam non longè ab hoste abessent, dato inter se signo cornibus sonantes, & confractis amphoris, sublatoque militari clamore, certi Deum adesse Gedeoni, cum facibus in castra impetum faciunt. Quâ arte, accedentibus diuinitus nocturnis terroribus, tanta inter semisomnes consternatio exoritur, vt incomparabiliter plures mutuis vulueribus, quàm hostili ferro caderent, quòd diuersa
lin-

linguæ homines eadem castra haberent ; semel enim pauore confusi , omnes obuios præ hostibus trucidabant . Tantæ cædis , & Gedeonis victoriæ rumor ubi ad cæteros Israelitas peruenit , correptis armis fugientem hostem insequuntur , quem adepti circa loca torrentibus impedita hærentem circumueniunt , & quotquot ad manus veniére occidunt , interque cæteros , Reges etiam duos , *Oribum* , & *Zibum* . Qui verò superfuere duces cum reliquijs exercitus fermè decem , & octo millia hominum , quantum potuerunt procul ab hoste castris locum coeperunt . Nec Gedeon defessus cum totis copijs eò properat , & iterum congressus postremo hoc conflictu ad vnum omnes trucidat , & reliquos duos duces capit , *Zebim* , & *Hezarbunim* . His prælijs cæsa sunt Madianitarum , & cæterorum Arabum , qui eis auxilio venerant circiter centum viginti millia : prædâ etiam magnâ , auri , argenti , textilium , camelorum , & iumentorum Hebræi potiti . Gedeon verò reuersus in patriam suam Ephraim , supplicium sumpsit de Madianitarum Regibus . Porro Gedeon cum vellet imperium deponere , compulsus est id retinere per annos quadraginta , dicendo ius , & litibus finiendis occupatus , populo ratum habente quidquid ille in causis controuersis pronunciaret . Post hæc mortuus est Gedeon in senectute bona , & sepultus est in sepulchro Ioas patris sui in Ephra de familia Ezri . *Ioseph. Iud. 8.*

ANNO MDCXXIII

ANDROGEOS Minois in Crota filius , qui Athenas sub idem tempus ludici causa venerat , interficitur , adhuc regnante Aegeo . Indè atrocissimum oboritur bellum , quo victi sunt Athenienses , & Crætenses victoriam crudeliter exercuerunt , dum Atheniensium liberos *Minotauris* istetficiendos dederunt . Fuit autem ille Minotaurus ex Pasiphæ vxore Minois , & Tauro notario aulico natus , quem postea vicit Theseus . *Euseb.*

ANNO M. 2768.

LAOMEDONS Troianorum Rex occiditur ab Hercule, qui expugnato Ilio, captiuos multos secum in Hispaniam abduxit, & inde in Galliam, vbi *Alexiam* urbem condidit: Inde in Italiam abiit ad Euandrum, cui tradidit quosdam Arcades, quos habebat, & captiuos Troianos, quibus Euander montem Capitolinum concessit. *Dionys.*

ANNO M. 2771.

ABIMELECH filius nothus Gedeonis ex concubina Sichemensi, succedit patri in Iudicem populi Israelitici, sed dedecus gentis, & generis exitit, homicida ciuium, parricida fratrum septuaginta, euersor libertatis patriæ, & ex Iudice Tyrannus, sed post triennium à muliere fragmine Molæ oppressus est; & nè fortè diceretur, quòd à foemina interfectus sit, rogauit armigerum suum, vt euaginato gladio, eum percuteret, qui iussu perficiens, interfecit eum. *Iudic. 9.*

ANNO M. 2772.

HYPSIPYLE in Lemno insula persuadet mulieribus reliquis, vt maritos suos trucident; quòd factum est octo annis, ante expeditionem Argonauticam; & ipsa regnum arripit. *Euseb.*

ANNO M. 2783.

THYESTES, Atrei fratris vxorem adulterio polluit: *Atreus*, vt iniuriam vlciscatur, filios fratris necatos, coctosque, ipsi comedendos apponit.

ANNO M. 2799.

MINOS Rex in Creta, à Cocalo Rege Sicaniæ, sæpius reposcit Dædalum, qui ex Creta aufugerat, cum Icaro filio.

lio. Cùm non redderetur, bello Cocalum persequitur. Sed ibi fraude filiarum Cocali interficitur, & eius exercitus duce destitutus in Sicilia manet, Minoemque urbem ædificat, quæ postea *Heraclea* appellata est. *Euseb.*

ANNO M. 2800.

VESORES Rex Aegypti, dum omnia bello miscere cupit, Scithis etiam bellum infert, qui iniuriâ hac laceffiti, ultro Vesorem inuadunt, & vniuersum Aegyptum populationibus vastant: Sed paludibus impediti in Asiam redeunt, quam obtinent annis 15. *Oros. lib. 1.* Hunc Vesorem, alij Proteum videntur appellare, apud quem diuertit Alexander, siue Paris, cum Helenam rapuisset.

ANNO M. 2817.

IEPHTE Galaadites Dux Israelis, Ammonitis subiugatis, rediens à prælio, ob votum temerè factum, filiam suam unicam Deo sacrificauit, & 42000. Ephraimitas iniuste aduersus cum insurgentes, trucidauit. *Iudic. 11. & 12.*

ANNO M. 2822.

AGAMEMNON scelere patruelis fratris sui *Ægisthi*, & perfidiâ vxoris *Clytemnestra* opprimitur, post annum 16. regni succedit ipse *Ægisthus* adulter, regnatque annis 6. *Vellei.*

ANNO M. 2827.

ÆNEAS bello petitur à Mezentio Tyrreno, & prælio aduersus ipsum cadit, anno septimo exacto post Troiam captam: Succedit *Ascanius* filius, qui obsessus à Mezentio nocturnâ eruptione *Lausum* filium Mezentij obruncat. Inde obsidione solutâ pax fit. *Dionys.*

AN-

ANNO M. 2828.

ORESTES filius Agamemnonis, qui *Hermionem Menelai* patris filiam vxorem duxerat, adiutore *Pylade*, clam in Peloponnesum reuersus, *Ægisthum*, & *Clytemnestram* matrem adulteram per insidias occidit, & Mycenarum regnum recuperat, quod obtinet annis 28. *Vellei.*

ANNO M. 2840.

PYRRHVS Priami filius, qui cladem Troianam effugerat, in templo Apollinis, in quod confugerat, trucidatur ab *Oreste*, proditione Sacerdotis Macarij. *Euseb.*

ANNO M. 2887.

SAMSON à Dalila concubina proditus, & cognitâ causâ fortitudinis, detonsus, illusus, & excrucatus est ab hostibus; quos tandem crescentibus capillis, & viribus recuperatis, ipse gloriosè occumbens, vnâ secum interemit tria millia Philistæorum vtriusque sexus. *Iudic. 16.*

ANNO M. 2930.

CODRVS Atheniensium Rex occiditur, hinc *Medon*, & *Nileus* eius filij de regno certant, & quoniam *Medon* pedetruncus erat, *Nileus* ipsum inhabilem regno censebat: *Lis* deferretur ad *Pythiam*, & regnum *Medonti* adjudicatur. *Nileus* indignum iudicans sub claudio Rege viuere, expeditionem suscipit, & *Miletum* urbem condit, vnde *Miletum* vrbs *Nilei* appellatur. *Ælian. lib. 8.*

ANNO M. 2951.

ISBOSETH à suis Rex electus, & successor *Saulis*, bello inuadit *Dauidem*, Duce *Abnero*, qui malam ab *Isboseth* reportat

bat gratiam: qua propter ab ipso ad Dauidem deficit, vbi tamen fraude Ioabi interficitur; Isboseth etiam ab Abnero desertus, & contemptus à suis in cubiculo trucidatur, cum biennium regnasset 2. Sam. 3.

ANNO M. 2974.

AMNON primogenitus Dauidis filius post biennium à stupratâ sorore, inuitatus ab Absalone eius fratre ad solemnes epulas, cum oves tonderet, inter vina incautus occiditur propter nefarium suum incestum. 2. Sam. 13.

ANNO M. 2980.

ABSALOM filius rebellis, conciliato sibi populi favore, aduersus Dauidem patrem coniurat in Hebron, vbi à seditionis receptus, Rex proclamatur, quem Pater fugit, paucis cum Arcâ remissis, & inter alios Chusai remittitur, consilium Achitophel dissipaturus, vt postea euenit: *Achitophel*, neglectum videns suum consilium, suspendio vitam finiuit; Absalom verò victus in prælio, & ramis quercus cæsarie inuolutus, equo difugiente pendens, ab *Ioab* tribus lanceis transfoditur, quod audiens Dauid amarè illum fleuit. 2. Sam. 15.

ANNO M. 2990.

ADONIAS filius Dauid petens Abisag in vxorem, ob affectatum eo dolo regnum, occidi à Salomone iubetur; Abiathar Sacerdotio priuatur, & tandem *Ioab* princeps militiæ Dauidis in tabernaculo interficitur.

ANNO M. 3075.

ELA Baasæ Regis Israel successor, homo fatuus, temulentus, & impius, cum volutaretur in delitijs, & vino indulgeret, post paucos menses à *Zambri* occiditur, eoque regnū obtinente, & Therfa obsidente, *Zambri* se cum domo regiâ incendit 1. Reg. 16

ANNO M. 3099.

TYBERINVS, Rex Latinorum, cùm prælium in Latinos rebelles ad Albulam fluuium committeret, fertur equo præceps in eundem, & demergitur anno regni octauo exacto, effecitque, vt Albula sequentibus temporibus *Tyberis* appellaretur. Succedit *Agrippa* filius, regnatque annos 41. *Dionys.*

ANNO M. 3115.

DEfuncto IOSAPH, AToptimo Regi pessimus eius filius IEHORAM successit, qui solus per quadriennium regnavit, fratresque suos vnâ cum quibusdam Principibus Iudæ occidit, cui Elias per literas, pessimam ægritudinem, ac mortem, & domus suæ, ac regni direptionem prædicit, quæ tandem post quatuor annos subsecuta sunt; excuntibus enim intestinis moritur, cui successit *Ochozias* filius eius, qui exemplo patris, consilia improbæ matris secutus, cultus Baalitici patronus extitit.

ANNO M. 3120.

IORAM Rex Israelis in prælio contra Syros vulneratus, ægrotat in Israel: interim Iehu vir strenuus, & nihil procrastinans, diuinitis euocatur ad regnum, & ad vindictam exercendam in domo Achab, quod, & strenuè executus est. *Ioramum* enim in agro sternit, & in viam Nabothi bestiis lacerandum obijcit; vxorem Iorami Iezabel Sidoniam de fenestra præcipitari iubet, quæ equorum vngulis conculcata, à canibus deuorata est. Occidit præterea per Samaritanos viros de regio sanguine septuaginta duos, item omnes Sacerdotes Baalis, idque consilio Ionadabi Rechabite. 2. Reg. 10.

ATHALIA mater Ochoziæ cùm vidisset filium suum mortuum occisum à Iehu, surrexit, & interfecit omnem stirpem regiam domus Iehoram. Verùm Iosabeth Iehorami Regis filia abscondit Ioas filium Ochoziæ, ne interficeretur, qui postea fuit Rex Iudæ octauus, de stirpe regiâ Dauidis oriundus, declaratus, & inunctus, anno ætatis septimo à Ioia de Sacerdote, regnatque annis 40. 2. Reg. 12.

AN-

A N N O M. 3130.

TONOSCONCOLEROS Rex Assyriorum XLI., & ultimus à Græcis dictus *Sardanapallus* per duplex II, vt sit, & nomine, & vitij deformis secundum *Ciceronem* in 3. *de Reub.* Etenim *pallus*, & *tripallus* in obscænis; quamquam aliàs *Sardanpal* Assyriacum est; successit *Acracarni*, siuè *Ascrazapi*, qui mandatis *Ionæ* Prophetæ obtemperauit, cuius tamen filius fuit dissimilis, cum excusso omni Dei timore, omni que pudore, totus voluptate, & otio diffuebat. Nullâ (vt *Suidas* scribit) tangebatur regni curâ, non arma tractabat, non venatum exhibat; sed mollis, effœminatus, impudicus, fucatâ facie, depictis oculis, stolâ muliebri indutus, inter pellices in Gynecæo desidebat, cumque Concubinis, de pulchritudine, & cincinnis capillorum certabat, imò fœmineam vocem quoque loquendo imitabatur, & collum tractabat. Videbatur à nemine, nisi ab Eunuchis, & puellis, quibuscum omnia libidinum, atque voluptatum genera exercebat, itâ vt præconis voce præmium polliceretur ei, qui nouam aliquam voluptatem excogitasset. Hinc notus est vulgatus versiculus.

Non homo, sed porcus, Sardanapallus erat.

Tragicus nihilominus fuit eius finis ex subditorum seditione. Nam circa annum regni eius decimum sextum *Arbaces*, siue, *Arbaſtus* Medorum Præfectus, auditis illis *Sardanapalli* flagitijs, ardentissimo illum videndi desiderio flagrauit. Etsi autem nemini ad Regem aditus patebat, (quoniam à temporibus *Ninyæ* per 1100. annos Monarchis hisce ignauis, & desidijs in more positum erat, vt gentibus responsa darent, non ipsis coram, sed per internuncios. *Iustin. lib. 1.*) tamen Eunuchis muneribus expugnato (dedit namque illi auream phialam, sicut *Diodor. Sicul. lib. 2. rer. antiq. cap. 7.* scribit) aditum impetrauit. Intromissus ergo in regium Palatium Gynecæum id esse vidit, Regemque, deprehendit inter scortorum greges purpuram colorentem, & muliebri habitu, cum mollitie corporis, & oculorum lasciuia omnes fœminas anteire, pensa inter virgines partientem. Qui-

bus visis, indignatus, tali mulieri tot viros subiectos esse, tractantique lanam, ferrum, & arma gestantes parere, ad socios properans, quid viderit, refert. Negat se ei parere posse, qui mulierem malit se esse, quam virum. Societate igitur initâ cum *Beloso*, siue *Phulbelocho* Babyloniorum Præfecto, bellum in Sardapallum parat. Quo audito Sardapallus talenta auri ducta per præconem constituit ei, qui occidisset istos Præfectos, qui autem viuos tradidisset, duplex pretium, & Mediæ Præfecturam pollicitus est. Verùm neminem ea præmia mouerunt. Rex initio tribus prælijs rebelles cædit, & victor existit. Sed cùm è tanto successu, tùm insolentior, tùm negligentior factus ad voluptates suas rediisset, & Regis exemplum imitaretur miles, eximproviso Exercitus vino somnoque grauatus à Præfectis opprimitur, & Dux ipse *Salamenus* vxoris frater in pugnâ desideratur, tantaque strages editur, vt fluuius redundante hominum sanguine, colorem mutaret: sicut scribit *Diodor. Sicul. l. 2. c. 7.* Rex verò nondum se consilio deserit, sed quinque liberis, inter quos filij tres erant ad Cottam Paphlagoniæ præsidem Ducum omnium sibi gratissimum, cum magnâ gazâ missis, Niniuem confugit, eamque commeatu instructam egregiè munit, quem statim insequuti Præfecti obsidione cingunt. Rex nullum periculum extimescit, tùm quia ab Oraculo responsum accepisse Maiores nouerat, nunquam capi posse Niniuem Vrbem, nisi fluuius (nempe Tigris) hostis vrbi fieret. Quod nunquam fore ratus Sardapallus, obsidionem in tertium vsque annum tolerauit.

Tigridis tandem inundatio ita creuit, vt magna muri pars, nempe ad stadia viginti conciderit, hinc Sardapallus ad desperationem adigitur: putabat namque fatale Oraculi tempus aduenisse. Ideoque in Regiam se recepit, & ne in potestatem hostium veniret, viuos pyrâ ingenti ibi exttuctâ se illi cum vxore, & pellicibus, & vestibis regijs, omnique gazâ, quam immensam fuisse memoriâ proditum est, inclusit, atque Vulcano consecrauit anno regni sui 20. *Diodorus. Athenæus, Eusebius, Suidas, & alij.* Quod incendium per 15. dies durauit; Et hic fuit finitus

stus ille tragicusque tanti Regis exitus.

Appollodorus (ut citat *Aristophanis* interpretes) tradit eius sepulchro Epitaphium huiusmodi literis *Afsyrijs* insculptum fuisse : *Ἔδε, βίβη, ὠτὲρ ἑνὸς τὰ ἄλλα ἔστιν ἰσὺς αἰῶνα*

Id est, *Ede, bibe, utere Venere* : nam cetera sunt nihil. Imperij igitur conuersiones eo citius accidunt, si Tyrannus auaritiâ, aut impotenti libidine, aut vtroque vitio fractus languescat : plures enim voluptas perdidit, quàm crudelitas : Quia crudelitate, homines perterrentur : at libido Tyranni non modò subditos ad odium, verùm etiam ad contemptum excitat : cùm intelligunt hominem voluptatibus deditum impotentis animi esse, nec imperio dignum videri, qui imperare sibi non possit.

Huc quoque referri potest elegans Epigramma *Actij Sannazarj*, in quo vox talium *Sardanapallorum* atque *Epicureorum* venustè, & eleganter depingitur.

Maius adest, da fersa puer : sic sancta vetustas

Instituit, prisce sic docuere Patres.

Iunge hederam violis, myrtum subtexe ligustris,

Alba verecundis lilia pinget rosis.

Fundat in exhaustos mihi decolor Indus odores :

Et fluat Affyrio sparsa liquore coma.

Grandia fumoso spument crystallæ lyæo.

Et bibat in calices lapsa corona meos.

Post obitum non vlla mihi Carcebia ponet

Æacus, infernis non virescit vna iugis.

Heu vanum mortale genus, quid gaudia differis ?

Falle diem : medijs mors venit atra iosis.

ANN O M. 3162.

ALLADIVS Rex Latinorum, hiatu terræ cum totâ domo, quòd fulmen Iouis imitaretur, absorbetur, cum annos 19. regnasset. Tempore *Dionysij Halicarnassei* vestigia adificiorum in lacu pellucente adhuc apparuerunt. Succedit *Auentinus* Rex Latinorum duodecimus, qui monti *Auentino* nomen dedit. *Dionys.*

ANNO

ANNO M. 3165.

CVM euolutus esset annus, IOAS rex Iudæ, qui occidi iusserat Zachariam Sacerdotem Ioiadæ filium, & ipse à seruis occiditur; cui succedens *Amasias*, interfecit eos, qui patrem occiderant.

ANNO M. 3194.

AMASIAS Rex Iudæ in Lachis fugiens, ob coniurationem aduersus eum Ierosolymis factam, occiditur. Tulit autem vniuersus populus Iudæ Azariam annos natum sexdecim, & constituerunt eum Regem pro patre eius Amasia. 2. Reg. 14. 2. Chron. 25.

ANNO M. 3100.

TELECLVS, Rex Spartanorum ex Agidarum familiâ, occiditur à Messenijs in templo Dianæ, cum annis 40. regnasset. Succedit *Alcamenes* filius, qui diutissimè Reipublicæ præfuit annis videlicet septuaginta septem. Hic legatum *Charmidam* in Cretam mittit, vt ortas seditiones comprimat, & vrbes, quæ maritimæ non essent excindat. Huius tempore bellum Hiloticum fuit, quibus auxilia tulerunt Argiui, sed victi sunt. *Paus. in Laconicis.*

ANNO M. 3221.

AZARIAS Rex Iudæ cum de Arabibus, & Ammonitis triumphasset, multasque extruxisset Ciuitates ob nimiam felicitatem in superbiam elatus, neglexit Dominum suum, ingressusque templum Domini adolere voluit incensum super Altare Thimiamatis, quamobrem ad diem vsque mortis, à Domino leprâ percussus est; regnumque gubernante filio Ioatham, qui ei successit. 2. Reg. 1.

A N N O M. 3232.

ZACHARIAS filius Ieroboam quartus, Rex Israelis decimus, & postremus ex stirpe Iehu, regnauit super Israel menses sex, post quos à seditioso quodam *Sallum* filio Iabeshi interfectus est coram populo. Hic verò postquam regnauerat mense unico super Israel, à Menachem filio Gadi occiditur, qui auditâ Regis Zachariæ cæde, & Shallumi ferociâ, interfectores Regis fortitèr adoritur, omnemque factionem aduersariam extinguit. Thapsenses etiam, qui portas ipsi clauserant, internecone delet, & prægnautes, inauditâ populo Dei crudelitate, dissecat. 2. Reg. 15.

A N N O M. 3254.

ROMVLVS anno tertio vrbs conditæ, vt ciuibus suis vxores, vel vi (cùm beneuolentiâ non posset) conciliaret, morbum simulat, Ludos indicit *Consuales*, vt post vocati sunt, die 21. Augusti, & vicinos inuitat, intentas in ludos Virgines rapit numero septingentas, & octoginta tres, easque ciuibus distribuit. Ceninenses iniuriâ raptarum virginum prouocati, primum Romanis bellum mouent, sed vincuntur, & Romulus primum, quod Regem eorum occidisset, *Spolia Opima* retulit, eaque in Capitolinum montem attulit, vbi Ioui Fætreio templum olim condendum designauit. Inde urbem Ceninensium excindit, & ciues Romam traducit, id quod fecit, & Atemnatibus, qui paulò post victi sunt. *Plutarch. Dionys.*

A N N O M. 3259.

SABINI Romam obsident, arcem Tarpeiam proditione capiunt, Romanos primo prælio fundunt: sed cùm Romulus Templum Ioui Statori vouisset, & prælium restituisset, id tandem raptarum virginum studio, hinc patres, fratres &c. illinc, viros pacis admonentium, diremptum est, & Sabini in Urbem recepti, Rexque *Tatius* in societatem regni à Romulo assumptus, cum ipso quinquennium regnat, quo transacto, cum *Tatius*

tius latrones quosdam supplicio eriperet, trucidatur. *Plutarch. Dionys.*

Circa hæc tempora *Sabbacon* Ætiops in Ægyptum irruit, & *Bocchorin* prælio captum igne cremat, regnatque annos octo. *Maneth.*

A N N O M. 3265.

OSEE filius *Ela* coniuravit, & tetendit insidias contra *Phacee* Regem Israelis filium *Romeliæ*, percussitque eum, & interfecit, regnumque Israelis inuasit. 2. Reg. 15.

A N N O M. 3274.

LACEDÆMONII cum Messenijs prælio concurrunt, in quo *Euphaes* Rex Messeniorum cadit, cum annos 13. regnasset, tot videlicet, quot bellum hoc Messeniacum durauerat. *Paus.*

A N N O M. 3275.

ARISTODEMVS, filiam pro patriâ mori recusantem interficit, postea creatur Rex Messeniorum. *Paus.*

A N N O M. 3277.

HYPPOMENES adulterum cum filia deprehensum equis discerpsit. Filiam verò cum equo carceri inclusit, quæ ab equo, cum neutri alimentum præberetur, viua deuorata fuit. *Reiner.*

A N N O M. 3283.

MESSENIII cum ex oraculo didicissent, pro victoriâ Ioui apud Messenios dedicandos esse tripodes: Spartanorum quidam, oraculo hoc comperto, fraude apud Messenios venit, & tripodes dedicat, priusquam Messeniorum tripodes fabricarentur. Cum verò paulò post prodigia euenirent tristia, *Aristodemus* Messeniorum Rex ijs perterritus, manus sibi violentas infert, cum regnasset sex annos, & aliquot menses. *Paus.*

A N.

A N N O M. 3294.

SENNACHERIB filius Salmanassaris quadragesimi primi Regis Assyriorum, homo crudelis, sanguinarius, atque superbus, ex Aegypto in Palaestinam reuersus, Lacishum obsedit. Ezechias populum hortabatur fidere in Domino, à quo ille minis, & blasphemijs nitebatur cum auertere; Et quia bellum hoc iniustum erat, ideò infelices successus, tragicosque habuit euentus: nam orantibus Ezechia, & Esaiâ, Angelus dissipauit exercitum Sennacherib, & hic cum in templo Idoli sui Nisroch adoraret, à filiis proprijs *Adramelech*, & *Sarassare* interemptus est, anno septimo regni sui. Diuersam huius parricidij occasionem Historici afferunt. Quidam putant, quòd Sennacherib ad reparandum Deorum suorum fauorem, superstitione crudeli duos paruos filios immolarit, ideòque à duobus natu maioribus *Adramelech*, & *Sarassare*, inter sacra immanissima gladio transuerberatus est. Sed ipse solùm tres filios habuit, *Adramelech*, *Sarassar*, & *Assarhaddon*, vnde potius probabilius est quod alij scribunt, videlicet, quod Sennacherib filios suos *Adramelechum*, & *Sarassarem* destinarit in sacrificium victimæ; sed illi de hoc periculo suo præmoniti illum parricidio è medio sustulerint, & postea in terram Armeniorum aufugerint. 2. *Reg. cap. 19. vers. ult.*

A N N O M. 3295.

ASARCHADDON, post tragicum parentis exitum, regnum adeptus est, licet natu minimus. Hic varia habet nomina, nempe *Asenaphar*. lib. 1. *Esdra cap. 4. v. 10. Asbazareth* 3. *Esdra c. 5. v. 69.* quæ vox semel tantum in scriptura reperitur. *Norchordan* à Zonarâ. *Assarochoddas* à Iosepho lib. 10. *Antiq. Iudaic. c. 2. Azaracoldus*, Reusn. *Chron. p. 197.* causa huius assumptionis fuit duplex, prima, quia iam ante, patre foris absente, regnum administrauerat. Secunda quia fratres eius parricidæ, nempe *Adramelechus*, & *Sarassar*, populari tumultu à regno eiecti in Armeniam aufugerant. 2. *Reg. 19. v. 37.* Idcirco ipse ob innocentiam Patri surrogatus est, & propter Parentis sui Sennacheribi

ribi peccata, qui vt diximus, superbus, blasphemus, atque perſi-
 dus fuit, à Deo qui viſitat iniquitatem Patrum in filios, punitus
 eſt. Nam à Merodacho Babylonix Præfecto ſuperatus, & fami-
 liam, & Aſſyriorum regnum interitu ſuo finiuit, anno regni ſui
 decimo.

A N N O M. 3297.

C Ontentione ortâ inter REMVM, & ROMVLVM de pri-
 matu nouæ Urbis, quæ à Romulo nomen ſumpſit, Palati-
 num *Romulus*, *Remus* Auentinum ad inaugurandum templa ca-
 piunt. Priori Remo augurium veniſſe fertur, ſex vultures; iam-
 que nunciato augurio, cùm duplex numerus Romulo ſe oſten-
 diſſet; vtrumque Regem ſua multitudo conſalutauerat tempore
 illi præcepto, at hi numero auium regnum trahebant. Inde cum
 altercatione congreſſi, certamine irarum ad cædem vertuntur,
 ibi in turbâ ictus *Remus* cecidit. Vulgatiore fama eſt, (ſequitur
T. Linius) ludibrio fratris Remum nouos tranſiſſiſſe muros: inde
 ab irato Romulo (cum verbis quoque increpitans adieciſſet, *Sic
 deinde quicumque alius tranſliet mania mea*) interfectum. Ita
 ſolus potitus imperio Romulus fuit primus Rex Romanorum,
 ſed cùm regnaſſet annos 37. turbine abripitur ad Capræ palu-
 dem nonis quintilibus, vt *Linius* habet, vel veriùs interfectus eſt,
 vt *Dionyſ.* aſſerit, vbi vlteriùs addit. Quòd ſol defecerit, & in
 eius conceptu, & in eius obitu. De eo cecinit quidam Poeta.

Sanguine fundatum eſt hoc regnum: ſanguine cæpit,

Sanguine ſuccreuit: ſanguine finis erit.

Secutum eſt inter regnum vnus anni. Porrò res Romana ſub
 ipſo adeò creuit, vt cùm trium millium peditum Coloniam de-
 duxiſſet, & equites trecentos; ſub obitum eius numerarentur pe-
 dites 46000. & mille equites. Poſt annum interregnum, &
 diutinam deliberationem, ad regnum euocatur *Numa Pompilius*,
 ſecundus Romanorum Rex, annos natus 40. regnauitque annos
 43. *ſſes* primus ex non ſignato argento, & ære cuſos Romanis
 largitus eſt, cùm antea ipſorum vſum, aſſes ſcorcei, lignei, & fi-
 gulini ſupplerent. *Plut. & Dionyſ.*

A N N O M. 3300.

CANDAVLES MYRSILVS, vltimus ex Heraclidis Lydorum Rex, dum vefano instituto Gygi vxorem nudam, conſpiciendam præbet, ſibi interitum parat, Gygi verò matrimonium, & regnum conciliat. Regnauerat *Candaules* annis 18. *Gyges* verò obtinuit regnum annis 33. *Herodot.*

A N N O M. 3317.

MANASSES filius Ezechiz Regis, cum eſſet annorum duodecim patri ſucceſſit, regnauitque in Ieruſalem quinquaginta annis, & ob ſuas impietates ab exercitu Regis Aſſyriæ, captiuſ in Babylonem ducitur, ſed in ſuâ aſſiſtione ad Deum conuertitur, ſuoque regno reſtituitur, & idolis abiectis, Dei cultum reſtaurat, & moritur circa annum mundi 3361. cui ſucceſſit impius filius *Amon*, de quo infra.

A N N O M. 3318.

METIVS FVFETIVS Dux Albanorum, cum ſe inuidioſum apud ciues videret, quòd bellum ſola trigeminorum certatione finiſſet, vt rem corrigeret, Veientes, & Fidenatos aduerſum Romanos incitauit. Ipſe ab Tullo in auxilium arceſſitus, aciem in collem ſubduxit, vt fortunam belli experiretur, ac ſequeretur. Quâ re Tullus intellectâ, magnâ voce ait, ſuo illud iuſſu Metium facere. Quare hoſtes territi victique ſunt. Poſterâ die *Metius* cum ad gratulandum Tullo veniſſet, iuſſu ipſius quadrigis religatus, & in diuerſa diſtractus eſt. *Aurel. Viſt.* De cuius mortis genere loquitur *Virgil. Æneid. 7.*

Turbatus diſtractus equis &c.

A N N O M. 3340.

PSAMMETICHVS vnus ex optimatibus, qui haſtenus regnum Aegypti adminiſtrarant, cum Iones quidam, & *Cæres* eò fortè appuliſſent, forti eorum operâ uſus, reliquos Reges deuicit, & occidit, Græcis autem his locum, vbi habitarent, de-

dit; regnavitque *Pſammetichus* annis 54. *Herodot. lib. 2.*

A N N O M. 3092.

TVLLVS HOSTILIVS Rex Romanorum bellum Fidenatibus infert, & auxilia Albanorum accersit. In ipſo prælio *Metius* Albanorum dictator proditionem inolitur. *Hoftilius* hiſce nihil deterritus, fortiter rem peragit, & Fidenates vincit, inde Metium, quod ancipitem in prælio animum geſſiſſet, quadrigis alligatum diſcerpit, & ipſam urbem *Albam*, cum ſtetiſſet annis 487. ex fundamentis diruit, ciueſque ſimul omnes Romanam traducit, Coelium Montem Urbi adiungit, Curiam *Hoſtiliam* extruit. *Dionyſ. lib. 3.* Cùm autem annos 32. regnaſſet, periit cum omni familiâ incendio, quod an fraude humanâ, an verò fulmine factum ſit, ignoratur; ſuſpectus maximè fuit *Ancus Martius*, Numæ nepos, qui priuatus, quòd alieni in auito regno dominarentur, ægrè tulerat. Succedit ipſi *Ancus*, Romanorum Rex quartus electus à ſenatu, & populo. *Dionyſ. ibid.*

A N N O M. 3348.

HOLOFERNES à Nabuchodonofor mittitur, omnia regna, & populos vaſtaturus, qui cùm Bethuliam Iudææ urbem arcetâ obſidione cingeret, à Iudithâ capite truncatus, occubuit. *Iudith. 5. uſq. ad 15. cap.*

A N N O M. 3363.

AMON filius Manaffis regis Iudæ, ſuccedit patri in regnum, & biennio poſt à ſeruis ſuis interficitur, cæſiſque à populo illis, qui cum percuſſerant, conſtitnitur Rex pius *Ioſias* filius eius pro eo. 2. *Reg. cap. 21.* Hic ſideli præceptorum ſuorum institutione, tanta pietatis incrementa hauſit, ut eſſet ſuperſtitionis hoſtis accertiſſimus, cultor veræ religionis diligentiffimus, & pietate poſt Dauidem nulli ſecundus. Et ſic impiſſimus Pater, piſſimum filium ſucceſſorem habuit. 2. *Reg. cap. 22.*

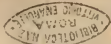
A N N O M. 3366.

PHRAORTES, cum magnam partem Asiae sibi subiecisset, Assyrios etiam bello aggreditur. Tandem in bello contra ipsos perijt anno Imperij 22. cui successit *Cyaxares* filius, qui parentis necem ulturus, bellum contra Assyrios continuauit. eos magno praelio vicit, Niniuemque urbem obsedit. *Herodot. lib. 1.*

A N N O M. 3400.

TARQUINIUS Priscus, origine Corinthus ex tutore filiorum *Anci* Romanorum Regis, regnum sibi affectauit, & post Circi maximi ædificationem, post multas victorias contra, *Hetruscos*, & *Sabinos* habitas, iam ferè octogenarius, insidijs filiorum *Anci* interijt, cum annis 38. regnasset. Successit *Seruius Tullius* gener, triginta annorum, cuius historiam sic refert *T. Livius lib. 1. 40.* Duodequadragesimo ferme anno, *inquit*, ex quo regnare coeperat *Tarquinius*, non apud Regem modò, sed apud Patres, plebemque longè maximo honore *Seruius Tullius* erat. Tum *Anci* filij duo, etsi antea semper pro indignissimo habuerant, se patrio regno tutoris fraude pulsos, regnare Romæ aduenam, non modò ciuicæ, sed ne *Italiae* quidem stirpis, tum impensius his indignitas crescere, si ne ab *Tarquinio* quidem ad se rediret regnum, sed præceps inde porrò ad seruitia caderet: ut in eadem ciuitate post centesimum ferè annum, quam *Romulus* Deo prognatus, Deus ipse, tenuerit regnum, donec in terris fuerit, id seruus serua natus possideat: tum communis Romani nominis, tum præcipue id domus suæ dedecus fore, si *Anci* Regis virili stirpe saluâ, non modò aduenis, sed seruis etiam regnum Romæ pateret. Ferro igitur eam arcere contumeliam statuunt. Sed, & iniuriæ dolor in *Tarquinium* ipsum, magis quàm in *Seruium* eos stimulabat: & quia grauior ultor cedis, si superesset, Rex futurus erat, quàm priuatus: Tum, *Serui*o occiso, quemcumque alium generum delegisset, eundem regni hæredem facturus videbatur. Ob hæc ipsi Regi insidiæ

pa-

parantur. Ex pastoribus duo ferocissimi delecti ad facinus, quibus consueti erant vterque agrestibus ferramentis; in vestibulo regie quàm potuere tumultuosissimè, specie rixæ in se omnes apparitores regios conuertunt, inde, cum ambo Regem appellarent, clamorque eorum penitus in regiam peruenisset, vocati ad Regem pergunt. Primò vterque vociferari, & certatim alter alteri obstrepere; coerciti ab lictore, & iussi inuicem dicere, tandem obloqui desistant: Dum intentus in eum se Rex totus auerteret, alter elatam securim in caput deiecit: relictoque in vulnere telo, ambo se foras eijciunt. *Hæftenus Livius.*

A N N O M. 3416.

NABVZARDAN Princeps militiæ à *Nabuchodonosor* missus, Hierosolymam ingressus est post biennium obsidionis, & Sedekias Rex Iuda fugiens capitur; filijsque eius coram ipso trucidatis vnâ cum principibus Iuda exoculatus, ac victus ducitur in Babylonem: & incenso templo, & palatio, cæterisque domibus transferuntur omnes in Babylonem, præter paucos vinitores, & agricolas: Similiter, & vasa templi, inter quæ describuntur duæ æreæ columnæ, & numerus Iudæorum in Babylonem diuersis temporibus translatorum, vbi Rex Ioachim post 37. annos de carcere eductus, exaltatur. *Ierem. 2. Reg. 25.*

A N N O M. 3417.

NABVCHODONOSOR Rex Babylonis præfecit *Godoliam* filium Ahicam filij Saphan, populo qui relictus erat in terrâ Iudâ. Mense autem septimo, veniens *Ismael* filius *Nathanix*, filij *Elisama* de semine regio, vnâ cum decem viris percussit *Godoliam*, qui & mortuus est: occiditque Iudæos, & Chaldæos, qui erant cum eo in Masphâ. In cuius cædis memoriam annum ieiunium à Iudæis obseruatur mense huiusmodi septimo, qui dicitur *Tisri*. *2. Reg. 25.*

ANN O M. 3433.

A PRIES Ægypti Rex, aduersus Cyrenæos exercitum eduxit, magnâque clade affectus est: Ægyptij hoc ægrè ferentes, vt qui videbant eam, regis culpâ accidisse, *Amasin* Regem eligerunt, qui Aprien prælio vicit, cepit, & ex voluntate Ægyptiorum strangulauit, cum annis 25. regnasset. *Herod. lib. 2.*

Hunc Regem Ægyptij initio non magni fecerunt, vt qui antea plebeius fuisset, & familiæ haud illustris: postea verò caliditate magis eos Amasis, quàm animi comitate ad se pellexit. Erat ipsi *Peluis aurea*, in quâ tam ipse *Amasis*, quàm conuiuæ omnes semper pedes lauabant. Contusâ ergo pelui, statuam Dei ex illâ fecit, & in eâ vrbs parte collocauit, vbi erat commodissimum. Ægyptij autem itantes ad Statuam, studiosè eam coluerunt. Quo Amasis cognito, accersitis Ægyptijs exposuit, dixitque: *Statuam ex pelui factam esse, in qua prius laueris pedes, modo autem religiosè ab illis coli. Nunc igitur (inquit) eadem est mea, quæ peluis ratio. Vt enim prius fuerim plebeius, nunc tamen Rex vester sum. Honorare igitur me, & venerari vos iubeo. Hac quidem ratione Ægyptios sibi conciliauit, vt æquum iudicarent ipsi seruire.* *Herodot. ibid.*

ANN O M. 3434.

N RBVCHODONOSOR II. cognomento *Magnus*, Ægypto potitus, omnes eius vrbes deuastauit, eorumque habitatores, alios interemit, alios captiuos abduxit. Deinde Babylonem reuersus, vidit somnium de excelsâ arbore præcisâ, quod solus Daniel interpretatus est. Duodecim mensibus à somnio exactis, in superbiam elatus, obturatas ad Prophetæ Danielis admonitiones, & Dei comminationes habebat aures, vt eas non audiret. *Dan. 4. v. 24.* Quin potius exserto collo, vt Moses loquitur, in peccatis ambularet, & de suo excello gloriaretur palatio: Regiam enim suam contemplans dicebat: *Hæc est Babylon magna, quam ego ædificaui, in domum regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloriâ decoris mei. Tunc enim cum-*
fer-

sermo esset adhuc in ore Regis, ecce vox de Cælo decidit, h. e. de throno Dei omnipotentis sententiâ dâmnatoriâ pronuntiata est, eaque cum impetu instar fulminis ruit, & non ad alium, quempiam internuncium, sed ad ipsum Nabuchodonosorem directâ est, vt tantò fortius eum feriret, & percelleret. *Tibi dicitur Nabuchodonosor Rex regnum tuum transibit à te, & ab hominibus eijciente te &c.* Dan. 4. v. 27. 28. sequitur v. 30. *Eadem hora sermo completus est super Nabuchodonosorem, & ex hominibus abiectus est, & fœnum vt bos comedit, & rore celi corpus eius infectum est, donec capilli eius in similitudinem aquilarum crescerent, & ungues eius, quasi auium.* O exemplum luctuosum, atque tragicum! Quis enim non miretur, quòd tantus Rex, & Monarcha, qui à Ieremiâ vocatur malleus Dei, & vniuersæ terræ, de folio, & regno suo deiiciatur, ab hominum societate remoueatur, in solitudinem syluestrem fugiat, & bouis pabulo vtatur. Elapso septennio humiliavit se, & qui renuit audire verba, sensit verbera, recognouitque Deum Cæli, dicens: *Nunc igitur ego Nabuchodonosor laudo, & magnifico, & glorifico Regem Celi, quia omnia opera eius sunt veritas, & omnes viæ eius iudicia; & ipse ambulantes in superbia potest humiliare.* Et tunc in regnum suum restituitur, mortuusque est postquàm regnasset annos 43. iuxta communem Historicorum sententiam.

A N N O M. 3443.

EVILMERODACHVS Nabuchodonosoris magni filius, patri postquàm 43. annos regnasset, in imperio successit, qui tandem à marito sororis suæ *Neriglissor*, propter eius iniquitates, ac libidines interemptus est, quem in regno Babylonis successorem habuit quatuor annorum spatio: quo mortuo regnavit Laborosoarchus. *Megasthenes.*

A N N O M. 3444.

SERVIVS TVLLIVS Romanorum Rex, scelere Tarquinij Superbi, & filiæ occiditur, & sepulturâ prohibetur. Tulit enim, inquit *T. Livius lib. 46. dec. 1.* & Romana regia sceleris tragici

gici exemplum, ut tædio Regum maturior veniret libertas; ultimumque regnum esset, quod scelere partum foret. Paucis interiectis sequitur *T. Livius* graphicè describere modum, quem Tarquinius tenuit, ut regnum occuparet, nempe mulieribus instinctus furijs Tarquinius, circumire, & prehensare minorum maxime gentium Patres, admonere paterni beneficij, ac pro eo gratiam repetere: allicere donis iuvenes: tum de se ingentia pollicendo, tum Regis criminibus omnibus locis crescere: postremo, ut iam agenda rei tempus visum est, stipatus agmine armatorum, in forum irrupit: inde omnibus perculsis pauore, in regiâ sede pro curiâ sedens, Patres in curiam per præconem ad Regem Tarquinium citari iussit. Conuenire extemplo, alij iam ante ad hoc præparati, alij metu, ne, non venisse fraudi esset: nouitate, ac miraculo attoniti, & iam de Seruio actum rati. Ibi Tarquinius maledictâ de stirpe ultimâ orsus; *Seruum seruæque natum post mortem indignam parentis sui, non inter regno, ut antea inito, non comitijs habitis, non per suffragium populi, non auctoribus Patribus, muliebri dono regnum occupasse. Ita natum, ita creatum, Regem, fautorem infimi generis hominum, ex quo ipse sit, odio alienæ honestatis ereptum primoribus agrum sordidissimo cuique diuississe: omnia onera, quæ communia quondam fuerint, inclinasse in primores Ciuitatis: instituisse censum, ut insignis ad inuidiam locupletiorum fortuna esset, & parata, unde, ubi vellet egentissimis largiretur.* Huic orationi Seruius cum interfuisset, trepido nuncio excitatus, extemplo à vestibulo Curie magna voce: *Quid hoc inquit, Tarquinij rei est? qua tu audacia me uiuo vocare ausus es Patres? aut in sede considerare mea?* Cum ille ferociter ad hæc, *se patris sui tenere sedem, multo quam seruum potiorum filium Regis regni heredem: satis illum diu per licentiam eludentem insultasse dominis.* Clamor ab vtriusque fautoribus oritur, & concursu populi fiebat in curiam, apparebatque regnaturum, qui vicisset. Tum Tarquinius, necessitate iam etiam ipsa cogente, ultima audere, multo, & ætate, & viribus validior, medium arripit Seruium, elatumque è curia, in inferiorem partem per gradus deiecit. Inde ad cogendum Senatum, in curiam redit. Fit fuga Regis ap-

paritorum, atque comitum. Ipse propè exanguis, cum semianimi regio comitatu domum se reciperet, peruenissetque ad summum Cyprium vicum, ab ijs qui missi ab Tarquinio fugientem consecuti erant, interficitur. Creditur quia non abhorret à cætero scelere, admonitu Tullie id factum: Carpentum certe (id quod satis constat) in forum inuecta, nec reuerita cætum virorum, euocauit virum è curiâ, Regemque prima appellauit, à quo facessere iussa ex tanto tumultu, cum se domum reciperet, peruenissetque ad summum Cyprium vicum, vbi Dianium nuper fuit, flectente carpentum dextra in Virbiam clium, vt in colle Exquiliarium eucheretur, restitit pavidus, atque inhibuit frenos is, qui iumenta agebat, iacentemque Domine Seruium trucidatum ostendit. Fœdum inhumanumque inde traditur scelus, monumentoque locus est: Secleratum vicum vocant, quo amens agitantibus furij sororis, ac viri, Tullia per patris corpus carpentum egisse fertur: partemque sanguinis, ac cædis paternæ cruento vehiculo contaminata ipsa resperſaque tulisse ad penates suos virique sui: quibus iratis, malo regni principio similes propediem exitus sequerentur. *Hæftenus. T. Linius.*

Verùm cum *Sextus Tarquinius*, Tarquinij Superbi filius, *Lucretiæ* pudicitiam violasset, Regi per Brutum clausæ fuerunt portæ, indictumque fuit exilium, & Tarquinius exul mortuus est Cumis apud Aristodemum tyrannum, quo se contulerat, post fractas Latinorum opes, in summâ miseriâ; Et *Sextus Tarquinius* Gabios, tanquam in suum regnum profectus, ab vltoribus veterum simultatum, quas sibi ipse cædibus, rapinisque conciuerat, est interfectus. Deinde Brutus iureiurando populum adstrinxit, neminem regnare Romæ passurum, continuatumque est imperium per Consules, per Tribunos, per Magistratus decem virorum, per Dictatores, & per Tribunos militares, vsque ad *Iulium Cæsarem*, de quo suo loco.

A N N O M. 3449.

LABOROSO ARCHVS, cum sex annis regnasset, partim odio tyrannicæ crudelitatis, quâ utebatur, partim studio rerum

nouarum, à Proceribus regni expulsus, interijt, successorēque habuit Nabuchodonosotis ex filio Euilmerodaco nepotēmo, quem Berofus *Nabonidem*, Herodotus *Labynithum*, Abydenus *Nabonnidochum* vocant, & quem nōs cum Daniele Propheta *Belfazar* siue *Balthassarem* appellamus, qui imperium tenuit annos 17.

A N N O M. 3456.

BALTHASSAR Rex Euilmerodaci filius, prauæ indolis adolescens, voluptuosus, ac leuis, facit grande conuiuium, optimatibus suis mille, bibentibus in vasis templi Domini, viditque Rex digitos in pariete scribentes, *Mane, Thecel, Phares*, & adeò consternatus est, vt color faciei protinus immutaretur, & cogitationes eius eum turbarent, ipseque toto corpore contremisceret, itaut epileptico paroxysmo correptus videretur. *Dan. 5.* Nullus autem ex Magis, Chaldeis, & aruspiciibus potuit scripturam legere, & intelligere, nisi solus Daniel, nempe quia secutus ipsum Nabuchodonosorem eleuauerit contra Deum cor suum, laudans idola, similiter auferetur ei regnum; Honorato igitur Daniele eā nocte interfectus est Balthassar Rex Chaldeus, succedente Dario Medo in regnum anno ætatis sexagesimo secundo. *Dan. 5.* Neque humi defossus, aut tumulatus fuit, sed tristi spectaculo cadauer eius tractum, & sine sepulturæ honore proiectum, vt fieret esca auium, & bestiarum. Vnde verum est, quod *Iuuenalis* canit.

*Ad generum Cereris, sine cæde, & sanguine pauci
Descendunt Reges, & sicca morte Tyranni.*

A N N O M. 3475.

CYRVS Rex Persarum, cuius vita instar tragediæ fuit; nam exordium fuit triste, & miserum, quia ab *Astyage* Medorum Rege auo materno, morti destinatus exponitur, & in syluam vastissimam abiicitur, à Pastoris vxore Spaco lactatur, & in pastoralis domo educatur, agnitus ab auo ex Mediâ in Persiam extruditur *Herod. lib. 1. Iustin. lib. 1.* Medium vitæ fuit lætum, sed

fortunæ blandientis fulgore excæcatus, spreto *Cressi* consilio, constituit bellum inferre Scythiis, qui ultra Araxem fluuium habitabant. Transiit Araxem fluuium, & magnam exercitus Scytharum partem in fraudem illectam, dum poculis indulgent, trucidat, & *Spargabisen* Tomyris Reginae filium captiuum ducit. *Tomyris* Schytharum Regina hostes recenti victoriâ exultantes, pari insidiarum fraude circumuenit, quippe simulatâ dissidentiâ propter vulnus acceptum, refugiens, Cyrum in angustias viarum suo militi notas pertraxit, (ecce Cyri finis infelix, & tragicus) ibi compositis in montibus insidijs, ducenta Persarum milia cum ipso Rege trucidauit, ita vt tantæ cladis ne nuncius quidem superesset. *Herodotus*, & *Iustinus* narrant, quod Tomyris cadaueri Regis inter occisorum stragem reperto, caput præciderit, idque in virem sanguine humano repletum, mortuoque insultans dixerit. *Tu quidem filium meum dolo perdidisti: Ego verò cruore te satiabo.* Vel (vt *Iustinus* habet) *Satia te sanguine, quem sitiisti, cuiusque insatiabilis semper fuisti.* Regnavit autem *Cyrus* annos ferè triginta: Successit filius *Cambyſes* tyrannus, qui imperauit annis septem, & mensibus quinque.

A N N O M. 3480.

A MASIS Rex *Ægypti*, *Apriæ* per seditionem regnum eripuit, illudque tantum ad *Psammenitum* filium transtulit, quod solum per sex menses tenuit. Hic cum prælium cum *Cambyſe* committeret, vincitur, & inclusus *Memphi* viuus capitur, *Cambyſi* traditur, & aliquanto post interficitur, quoniam *Ægyptios* ad rebellionem sollicitasset; atque ita regnum *Ægypti* desit, quod per multa sæcula floruerat, & ad *Persas* transiit.

A N N O M. 3482.

C AMBYSES Medorū, & Persarū Rex, Cyri filius, Tyrannus, incestuosus, vir sanguinum atque dolosus, *Aetiopibus* bellum illaturus, magnâ clade afficitur, quod iter ingressus esset, non preparato comœatu; quo deficiente, iumenta primū mæstarunt, post herbis victitarunt, ijs etiam in sabulo deficientibus,

bus, decimum forte lectum deuorarunt : Et ita coactus est nullo viso hoste, redire in Aegyptum . Eodem tempore misit etiam exercitum ad Ammonios vastandos . Is exercitus, nec ad Ammonios venit, nec post comparuit : creditur arenâ obrutus fuisse. *Herodot. lib. 3.* Falsâ suspitione motus *Smerdem* fratrem suum, ne fario, atque immani ausu trucidari iussit, metuens ne occuparet Imperium . Sororem suam , eandemque vxorem crudelissimè interemit . Cùm enim (*ut Herodotus refert*) *Cambyfes* duos catulos , vnum Leonis, alterum canis inter se committeret , catellus verò à Leone superaretur ; ibi alter catellus huius frater abrupto loco superuenit, eumque oppresso Leone liberauit. Hæc Regina *Cambyfis* soror, & vxor , quæ spectaculo illi intererat , videns, lacrymas effudit: Rogata causam , cùm respondisset , se viso catello fratri suppetias ferente, idè fleuisse . Quia memoria *Smerdis* in mentem sibi venerit, cuius sciret neminem ultorem fore . Quo responso *Cambyfes* grauiter excandescens, eam grauidam interemit . Filium *Prexaspsis*, eum propter temulentiam reprehendentis, sagittâ transfixum interfecit . Plurimos *Perfarum* Principes, & inter cæteros *Crasum* etiam , vno tempore è medio sustulit . Verùm *Cambyfes* talis cùm esset, aliquantò post diuinitus punitus est , qui gladio ferijt, proprio gladio vulnerarus, miserè interiit . Cùm enim in equum ascenderet , decidens ex vaginâ gladius ferit ei femur , ex quo vulnere post dies viginti mortuus est, cùm regnasset annos septem , menses quinque . Obtinuerunt Imperium Magi mensibus septem.

POLYCRATES Samiorū tyrannus, de quo *Cic. in lib. de Fin.* *Plinius* etiam, & diuersi scriptores Græci meminerunt. Hic adeò fortunam habuit obsequiosam, vt omnia optata consequeretur, & quicquid aggrediretur, efficeret . Fœdus fortè fecerat cum *Xantippo*, vel vt *Herodotus* tradit, cum *Amasi* Aegyptiorum Rege, qui cùm audisset nihil vnquam sibi aduersi contigisse, ad moderandam fortunæ inuidiam *Xantippi* Regis siue *Amasis* hortatu, annulum cum insigni Smaragdo , quem carissimum habebat, in maris profundum iecit, quem paulo post inopinatè recuperauit : Nam à piscatoribus piscis, qui annulum deuorauerat

paucis post diebus captus est, & tyranno donatus: in cuius ventre compertus annulus, illi, veluti à Neptuno restitutus, traditur. Sed hic *Polycrates* cum aduersus *Darium Persarum Regem* exercitum duceret, ab *Orate*, seu vt *Valerius Max.* habet, *Oronte* Persa præfecto *Ionix, Carix, & vicinis regionibus*, per insidias, & fraudem interceptus est. Nam ad foedus, amicitiamque iungendam inuitatus, nihil doli, aut insidiarum inesse suspiciens, nec filix somnio deterritus, quæ nocte viderat illum sublatum, roreque madentem, in die vero sudantem, cum ad *Oratem*, siue *Orontem* venisset, captus in summo *Micalensis montis vertice*, suspendi, & cruci affigi iussus est, ac relictus a uibus dilacerandus; vt qui vbique felicissimè in terrâ vixerat, in aere miserrimè expiraret. De quo *Strabo lib. 14. Oliu.* Tandem & ipse *Orates*, siue *Orontes* post *Polycratem* occisum, aliosque *Darij Legatos* interfectos, & ipse trucidatur. *Herodot. lib. 1.*

A N N O M. 3483.

MOrtuo *CAMBYSE Persarum Rege*, Magus quidam fingens se esse *Smerdem Cyri filium*, atque *Cambysis fratrem*, regno præfuit mensibus septem, sed cognitâ fraude à Principibus *Persarum* interficitur. Inde Regem ex suo numero creant eum, cuius equus sole oriente prius hinniret, quod assecutus est *Darius Histaspis*, consilio sui *Equisonis*, qui ante constitutam diem noctu vnam equarum, quam equus *Darij* maximè adamabat, in locum designatum adduxit, ibique alligauit; tum equum *Darij* ibi adductum, equæ admouebat, & adinittebat, ratus ex voluptate *Veneris*, & desiderio equæ futurum, quod euenit. Postero die, vbi dies illuxit, ex pacto omnes Principes adfuerunt, equis insidentes, & cum ad locum peruenirent, vbi equa superiore nocte fuerat alligata, ibi *Darij* equus, cognito loco ex desiderio foeminæ hinnitum statim edidit. Hinc reliqui Principes ex equis desilientes *Darium* vt Regem adorarunt *Herodot. lib. 3.*

A N N O M. 3489.

CVM celebraretur festum Panathæniacum HIPPARCHVS Pisisrati frater, tyrannus Atheniensis, interficitur ab Harmodio, & Aristogitone viginti tribus annis ante cladem Marathoniam. *Hippias* enim filius Pisisrati, qui successit patrio, quadriennio Athenis rerum potitus fuit, inde pulsus in exilium anno vigesimo, cadit in prælio ad Marathonem. *Thucyd. lib. 6.* Tyrannicidæ comprehenduntur, inter quos etiam fuit *Leana* concubina Harmodij, quæ cum tormentis subijceretur, carnifice iam fatigato, postremo linguam suam morsibus abscissam, & comestam in faciem tyranni sæuientis expuit, ut expueret & vocem, ne coniuratos prodere posset, etiam si vellet. *Athæneus.*

A N N O M. 3495.

PORSENA Rex Clusinarum, bellum pro Tarquinijs suscepit, cui auxilia adduxit ex Latinis populis, Octavius Mamilius gener Tarquinij, & Romanorum quidem præsidium in Auentino monte pellitur, & Româ fugatur. Sed cum Porsena ad Ianiculum venisset, ne Tyberim transfret, virtute *Coclitis Horatij* prohibitus est, qui, dum alij pontem sublicium rescindunt, solus Etruscos sustinuit: & ponte rupto armatus se in flumen misit, & ad suos tranauit. Inde bellum vario Marte gestum est, donec *Mutius Scauola* Porsenam interfecturus, pro Rege scribam, cum neutrum nouisset, occidit, comprehensus autem, impositam altaribus manum, in quibus sacrificatum erat, exuri passus est: dixitque tales trecentos esse coniuratos in mortem ipsius Regis; quò audito, adeò territus est *Porsena*, ut pace cum Romanis factâ, obsidionem soluerit. *Dionys. lib. 5. Liv. 2.*

A N N O M. 3496.

AMAN à Rege sublimatus super omnes Principes Medorum, atque Persarum, indignatur, quòd solus Mardochæus Iudæus ipsum non adoret; quapropter omnem Iudæorum interitum ab *Assuero* impetrat: Audito hoc *Esther* Ingreditur
ad

ad Regem, postulatque vt cum Aman ad suum veniat conuiuium semel, & iterum: interea Aman indignatus se à Mardochæo non honorari, crucem illi parat. Sed cum Esther iterum ad conuiuium Aman vnâ cum Assuero, inuitasset, Regem iam exhilaratum, Regina pro suâ, & populi vitâ præcatur, & Aman Iudæorum aduersarium accusat, quem Rex in cruce ab illo paratâ Mardochæo suspendi iussit. Esther suffecto Mardochæo in locum Amanis importat à Rege, vt nouis epistolis, veteres Aman literæ, insidiatoris, & hostis Iudæorum, quibus eos in cunctis prouincijs perire præceperat, corrigantur. Hinc Iudæi hostes suos eodem die, quem ipsi Iudæorum cædi præstituerant, trucidarunt, suspensis decem Aman filijs.

A N N O M. 3511.

CLEOMENESI. Spartanorum Rex, ex Agidarū familiâ cum Demaratum regno pepulisset, infantiâ morbo corripitur, & non rectè custoditus sibi ipsi suras detruncavit, & indè fœmora discidit cum ventre, expirauitque. Successit frater *Leonides*, qui regnavit annos 12. *Herod. l. 6.*

A N N O M. 3527.

LEONIDES Spartanorum Rex, ex genere Heraclidarum, vir magnanimus, atque fortissimus, cum trecentis Spartanis, quibus maximè confidebat, viginti millia Persas vnâ nocte prostrauit, nec Spartani expugnari potuissent, nisi *Epiates* quidam proditor Persis tramitem ostendisset per montes eundi, quo Spartani circumuenti sunt; tandem Leonides cum omnibus suis cæsus fuit. Adscriptum fuit Spartanis hoc Epitaphium:

Dic, Hospes, Spartæ, te nos vidisse iacentes

Dum Patriæ sanctis legibus obsequimur.

Proditor ille *Epiates* postea proscriptus; & interfectus fuit.

A N N O M. 3534.

MARDONIVS Dux Persarum, ardore confligendi cum Græcis incensus, numerosissimum exercitum, nempe tre, cen-

centa millia militum ducens, castra sua Græcorum castris opposuit, qui tantum centum, & decem millia militum habebant. Græci cum hostes instarent, concordiam iniere, coniuraueruntque simul, se vitam non pluris facturos, quam libertatem; Sed Duces non deserturos; se cæfos sepultos, & nullam urbem, quæ secum pugnaret aliquando deleturos; templa etiam à Persis cremata non instauraturos, ut monumentum essent barbaricæ inuasionis. Prælio igitur ad plateas facto, Græci magnâ victoriâ potiti sunt: cumque vir Spartanus lapidem super Mardonij caput conijceret, cecidit ipse *Mardonius*, & cum eo ducenta, & septuaginta millia hominum, totusque Persarum exercitus fugatus, & dissipatus fuit. *Plutarch. Herod. & Diodor.*

A N N O M. 3526.

PAVSANIAS Rex Spartanorum, siue Regis tutor, ex fidei erga patriam, infidelis, ex modesto lasciuus, ex temperato intemperatus, & voluptuosus extitit. Virginem enim quandam nobilem (ut *Plutarchus* scribit) præcipui Ciuis Bizantij filiam, nomine *Cleonice* rapuit, eamque in subitâ consternatione noctu gladio interfecit. Quæ subinde ei in somnis irata apparuit, pœnamque denunciâns eum hoc versu compellauit.

Στιχὶ δὲκας ἔσσης, μάλα τοὶ κακὲν ἀνδράσι ὄψισσι.

Pœna luenda tibi est, affert iniuria cladem.

Neque longè adfuit exitus; nam regnum totius Græciæ affectans, per occultos nuncios, & varijs artibus fœdera cum Xerxe, Ducibusque Persicis fecerat, hac conditione, ut filia Xerxis vxor sibi desponderetur, utque ipse Persicis auxilijs adiutus, Rex Græciæ fieret, eamque Persico imperiò subijceret. De quâ postmodum accusatus, & conuictus, fugit in templum Minervæ, cui obstruendo *Alethea* mater Pausaniæ primum lapidem apposuit; ibique conclusus fame periit, turpique morte magnam belli gloriam maculauit. *Diod. Sic. lib. 11.*

XERSES filius Darij Hytaspis III. Persarum Regis ex *Ato-*
sa, Cyri filia genitus, sanguinarius, superbus, & incestuo-
 sus. Nam post bellum in Asiam reuersus, amoribus operam
 dedit, incestam cum fratris sui Masiſthæ vxore, eiusque filiâ no-
 mine *Artaynta* libidinem exercendo, quem incestum *Herodotus*
lib. 9. sic describit: Fratris sui Masiſthis vxorem amare cœpit
Xerxes, quâ cum potiri non posset, in omnes occasiones explen-
 dæ libidinis intentus, filio *Dario*, mulieris eius, & Masiſthis fi-
 liam in matrimonium dedit, existimans, si hoc fecisset, commo-
 dius se illâ potiturum, verum permutatis amoris vicibus iuuen-
 culæ huius, nurus suæ amore exarsit, eâque ex assiduâ familia-
 ritate potitus, vitare non potuit, quin res patefieret. Nam
Amestris vxor Xersis, amiculum, quod ipsa texuerat, spectatu
 dignum viro donauerat; Quod cum *Artaynta* dari sibi postulaf-
 set, ac obtinuisset, (nam Xerxes vtrò eam iusserat à se poteri,
 quæ fieri sibi optaret in remunerationem obsequij, & iuramen-
 to se ei obstrinxerat, omnia, quæ peteret impetraturam) dono
 hoc illa suprâ modum læta, eo gestando, gestiebat. Amestris
 autem vbi Artayntam habere amiculum rescivit, in matrem eius
 exitium machinata, quam rei huius authorem esse credebat, ob-
 seruata temporis opportunitate, quâ Xerxes regalem cœnam in-
 struere quotannis, Persisq; strenas donare solebat, in memo-
 riam eius diei, quo Rex creatus esset, petijt à Xerse, vt se Masi-
 ſthis vxore donaret: quod etsi indignum factu ille putabat, pre-
 cibus tamen eius victus, & insituto, quo nefas erat, regiâ cœnâ
 propositâ, orantem non exorare, inuitus tandem annuit, Ac-
 cerſitum postea Masiſthen, cum, vt vxorem volens dimitteret,
 frustra persuadere conatus fuisset, quantumuis filiam suam in
 matrimonium offerret, ad extremum minis terruit iratus, cum
 diceret, ita eius res deinceps comparatas fore, vt neque ipse iam
 ei filiam suam nuptum daturus, neque ille consuetudine vxoris
 suæ diutius fruiturus sit, vt discat accipere oblata. Interea Ame-
 stris accitis satellitibus Xersis, vxorem Masiſthæ excruciat, ma-
 mil-

millas præcidit, & canibus obijcit: præcidit & nares, aures, labia, & linguam, atque ita scarnificatam, mutilatamque domum remittit. Quam contumeliam vxori suæ illatam cum vidisset Mafisthes, inito cum liberis consilio, quia, & sibi ipsi mali aliquid metuebat, ad Bactrianos fugere, eosque ad defectionem, incitare cogitabat, utpotè quorum Præfectus diu fuisset, & à quibus diligi se sciebat. Sed Xerses missis aduersus eum copijs, & ipsum, & liberos, & quoscumque habebat secum in itinere, trucidauit.

Sed non dissimilis fuit *Xersis* exitus, & qui tantam superbiam habuit, ut vel ipsis montibus, mari, atque Dijs ad subiugandam Græciam cum exercitu proficiscens, minitaretur, bello in Græcia infelicitè gesto, etiam suis contemptui esse cœpit. *Artabanus* enim Præfectus Prætorio in Persia, adiuuante *Mitridate* Eunuchò, & Regis cubiculario, *Xersem* Regem trucidauit, cum annis 21. imperium variâ fortunâ gessisset; & *Darium* maiorem natu filium apud *Artaxersem* minorem natu accusat patricidij, hortaturque, ut parentem vlciscatur, & poenasumat de fratre, & regnum occupet: atque ita *Darius* innocens, & non auditus necatus fuit, atque *Artabanus* in societatem regni ab *Artaxerse* assumitur per septem ferè menses. Indè cum *Artabanus* etiam *Artaxerxi* insidias strueret, trucidatur. Vndè in rem nostram cecinit quidam.

Quarè quisquis es:

*Desine grande loqui; frangit Deus omne superbum,
Magna cadunt, inflata crepant, tumefacta præmuntur:
Disce supercilium deponere, disce cauere,
Ante pedes foueam, quisquis sublime minaris.*

A N N O M. 3542.

ÆGYPTI auditâ nece tum *Xersis*, tum *Darij* filij maioris, occasionem rebellandi sibi sumunt, & quia post victoriam *Xersis* duriorē seruitute præssi erant, deficiunt à Persis, Præfectos eiiciunt, & *Inarim* Rametichi filium Regem creant, qui ab Atheniensibus auxilia petit, impetratque classem trecenta-

rum nauium. *Diod. Sicul. l. 11.* Idcirco *Artaxerxes* Rex Persarum ad recuperandam *Ægyptum* animum adijcit, & patrum suum *Achæmenidem* cum exercitu trecentorum millium in *Ægyptum* mittit, qui re deliberatâ cum Atheniensibus, & *Ægyptijs*, pugnat, & virtute Atheniensium superatur, seque *Memphiticis* tueri muris cogitur. Percussus hac clade *Artaxerxes* legatos cū muneribus ad *Spartanos* mittit, eosque hortatur, vt bellum Atheniensibus facere velint, sed denegatum hoc ipsi fuit, ideo nouos Duces, nempè *Artabazum*, & *Megabyzum* mittit, qui in *Aegyptum* profecti, obsidionem soluunt, & auerso fluuio naues Atheniensium in sicco destituunt, quæ ne vsui essent Persis, ab ipsis Atheniensibus cremantur; *Inarus* verò *Aegypti* Rex per prodicionem captus, in crucem agitur.

A N N O M. 3543.

EPHIALTES feditionem concitat *Athenis* contrâ *Areopagitam*, idque iudicium abolere conatur, sed noctu is trucidatur. *Diod. l. 11.*

A N N O M. 3544.

ORESTES *Theſſalorum* Rex, regno pulsus fuit, & frustrâ ad Athenienses confugit, vt ipsum in regnum reducerent.

A N N O M. 3548.

TYNDARIDES *Syraculis* in *Siciliâ* multos, & beneficijs, & muneribus sibi conciliauit, & tandē de tyrannide inuadenda consilia iniit; quapropter supplicio affectus fuit, factâ lege de *Petalismo* *Syraculis* instituendo, qui idem est cum *Ostracismo* *Athenis*, vt suspecti tyrannidis ciues, quinquennio exulare iuberentur. Verum cū prudentiores ciues sibi ab hac lege metuerent, & à rebus gerendis abstinerent, in luxuriam tandem prolabantur, & Respublica idoneis gubernatoribus destituta est, & audaciores, qui rempublicam inuadebant, contentiones alebant, quamobrē breui tempore post *Petalismus* *Syraculis* abrogatus fuit.

AN-

ANN O M. 3553.

PLISTONACTES Spartanorum Rex in Atticam irrupit, & agrum Atheniensium vastauit: Athenienses cladem vlturi, in Boeotios, qui causa belli erant, Duce *Tolmide* mouent, qui Chæroneam occupat, sed insidijs interceptus cum suis vincitur, & trucidatur, reliqui in captiuitatem abducuntur. *Plistonactes* verò cum ad Eleusinen substitisset, nec vltrà progrediretur, à Spartanis in exilium pulsus fuit, & post nouendecim annos reuocatus, & restitutus fuit in regnum à Spartanis, oraculo monitis.

ANN O M. 3590.

IN Samo seditiones quædam exortæ sunt, in quibus *Principes* ducenti occisi fuerunt. *Thucyd.* l. 8. Hoc fermè tempore ingens seditio Corcyræ orta est. Plebs Atheniensium euocat auxilium, qui miserunt sexcentos Messenios, quorum fiduciâ plebs potentiores trucidat, & mille in exilium pellit; at paulò post, vt vulgus est mutabile, exules reuocant, & seditionem, vt possunt, componunt. *Diod. Sicul. lib. 13.*

ANN O M. 3594.

HARMOCRATES Syracusanus, cum plurima tentasset, vt reuocaretur, tandem Syracusas proditione inuadit: sed cum milites eum sequi non possent, in foro cum multis alijs trucidatur. Cum autem exules *Acragantini* Syracusas venissent, conqueruntur de Prætorum Syracusanorum proditione, & perfidiâ, quòd commeatu, nec auxilio urbem subleuassent, quorum causam suscipit *Dionysius* Harmocratis filius, & Prætores accusat. Populus commotus Prætores remouet Magistratu, & Dionysium cum alijs eligit, qui reuocandos exules decernit, & mercenarios exoluendis stipendijs sibi obnoxios reddit. Fraude etiam institutâ, exemplo *Pisistratis* stipatores sexcentos sibi tradendos à populo obtinet, atque ita tyrannidem inuadit. *Diod. Sicul. l. 13.*

ANNO

A N N O M. 3597.

CALLICRATES Spartanorum Nouarchus obsidet *Cononem* Atheniensium Ducem : hunc erepturi Athenienses , Diomedontem mittunt cum duodecim nauibus , sed is decem ex ijs amittit : quapropter Athenienses , quantam possunt , cladem expediunt , centum & decem nauium , atque ita centum , & quinquaginta naues conficiunt , pugnantque aperto Marte ad Arginusas cum *Callicrate* , qui centum , & viginti naues habebat , cum vincunt , & trucidant , perduntque Spartanorum naues septuaginta ferè . Ipsi tamen etiam vigintiquinque naues amittunt . Duces Atheniensium cum caesos sepellire vellent , impediuntur ventis , & tempestate . Hac victoriâ *Conon* obsidione eripitur . Duces verò quos caesos non sepelissent , à populo Atheniensi in vincula coniiciuntur , & eorum sex occiduntur . Verùm cum populum postea poeniteret facti , & iudex , & accusatores eorum eadem poenâ affecti sunt . *Xenoph. l. 1. hist.*

A N N O M. 3599.

ALICIBIADES insignis Atheniensium Dux , teste *Probo* , omnium ætatis suæ multò formosissimus fuit , ad omnes res aptus , consilijs plenus , terrâ , marique summus Imperator . Cuius tanta erit oris atque orationis commendatio , vt nemo ei dicendo possit resistere . Diues cum tempus posceret , laboriosus , patiens , liberalis , splendidus , non minus in vitâ , quàm in victu affabilis , blandus , temporibus callidissimè seruiens : idem simul atque se remittebat , ita luxuriosus , dissolutus , libidinosus , intemperans reperiēbatur , vt omnes admirarentur in vno homine tantam esse dissimilitudinem , atque diuersam naturam . Hunc hominem (vt *Valerius Maximus scribit*) quasi duæ fortunæ inter se partitæ sunt : Altera quæ ei nobilitatem , eximiam , abundantes diuitias , formam præstantissimam , fauorem ciuium proptensum , summa imperia , præcipuas potentiae vires , flagrantissimum ingenium assignaret : altera , quæ damnationem , exilium , venditionem bonorum , inopiam , odium patriæ , violentam

môr-

mortem infligeret : Nec aut hæc, aut illa simul vniuersa, sed varî perplexa, freto atque æstui similia . Eius miserabilis , atque tragicus exitus fuit ita : Cùm *Lyfander* Lacedæmonius Athenienses diù obfessos in suam potestatem redegisset , & omnem reipublicæ statum permutasset, imposuit triginta prætoribus, qui in totidem euasere tyrannos . Quorum primus *Critias* fuit, qui cùm videret Alcibiadem plurimum gratiâ, & auctoritate valere apud *Pharnabazum* Persarum Regem, scripsit *Lyfandro*, nisi daret operam, vt de medio tolleretur *Alcibiades*, nihil eorum, quæ Athenis constituerat, ratum fore . *Lyfander*, vbi hoc cognouit, misit ad *Pharnabazum* nuntium , qui diceret ; Lacedæmonios renuntiare illi societatem , quæ cum Rege erat , nisi vel mortuum , vel viuum ad se mitteret Alcibiadem . *Pharnabazus* clementiam, & fidem suam maluit, quam opes regias minui. Itaque duos misit, *Sufamithrem*, & *Mageum*, qui Alcibiadem interficerent . Hi cùm non auderent ferro aggredi virum fortissimum, ligna intulerunt, & tugurium in quo cum amica quadam erat Alcibiades, incenderunt, ille strepitum flammæ excitus, vestimenta omnia super ignem iniecit, & cum familiari seruo , & amicâ euasit, sed tandem à multitudine militum occiditur. Tum mortuum mulier veste suâ opertum cremauit incendio tugurij.

. A N N O M. 3603.

ARCHELAUS Rex Macedoniæ, cùm annos sexdecim regnasset, imprudenter ab amico in venatione fauciatus, moritur: succedit filius *Orestes* puer adhuc, sed à tutore suo *Aeropo* necatur, qui inde regnum sex annis obtinet. *Diod. Sic. l. 14.*

TAMOS Ioniæ Præfectus, quòd cùm *Cyro* arma *Artaxerxi* intulisset, sibi metuens in Ægyptum profugit , sed contra-
lus gentium trucidatur. *Diod. Sic.*

. A N N O M. 3608.

LYSANDER Lacedæmoniorum Dux, dum *Haliartum* obsidet, coniunctus cum exercitu *Pausaniæ* Regis , Thebani ad ferendas suppetias cum grauis armaturæ pedicibus, & equi-
tum

tum copijs Haliartum contendunt. Factâ ad ipsa moenia pugnâ, *Lyfander* à Thebanis vincitur, & trucidatur; *Pausanias* Lacedæmoniorum Rex, cùm tantam vim belli videret, & Atheniensium auxilia præterea aduenirent, à Thebanis petit inducias, cadauera recipit, & ex pacto ex Bœotia exercitum domum reducit; Quapropter Spartæ accusatus, quòd seriùs *Lyfandro* apud Haliartum præsto fuisset, quanquam conuentum inter ipsos esset, vt ad eundem diem eò venirent: quòd per inducias, non commissâ pugnâ tollere mortuorum cadauera conatus fuisset: quòd plebem Atheniensem captam in *Piræo* dimisisset: quòd denique iudicio se non stetisset, damnatus capitis, exul *Tegeam* abiit, vbi moritur. Succedit ipsi *Agessipolis* adhuc puer. *Xenoph.* l. 3. *Iustini.* l. 5.

A N N O M. 3609.

PAVSANIAS Macedonum Rex, cùm anno vno regnasset, dolo *Amynta* trucidatur, qui ipsi regnum occupat, sed sequenti anno, regno pellitur ab Illyrijs, succedit ipsi, vt quidam volunt *Argæus*, quidam tamen eum paulò post à Thessalis restitutum dicunt. *Diod.* l. 14.

A N N O M. 3610.

MACHÆVS, siuè *Mezeus* Carthaginiensium Dux, referente *Iustino*, cùm in Siciliâ diù infelicitèr dimicasset, translato in Sardiniam bello, amissâ maiore exercitus parte, graui prælio Carthaginenses victi sunt. Propter quod Ducem suum Machæum, cuius auspicijs, & Siciliæ partem domuerant, & aduersus Afros magnas res gesserant, cum parte exercitus quæ superfuera, exulare iusserunt. Quam rem ægrè ferentes milites, legatos Carthaginem mittunt, qui reditum primò, veniamque infelicis militiæ petant: denuncient, quòd si precibus nequeant, armis se consecuturos. Cùm preces & minæ legatorum sprete essent, interiectis diebus, consensu nauibus, armati ad urbem veniunt: ibi Deos, hominesque testati, non se expugnatum, sed recuperatum patriam venire, ostensurosque ciuibz suis,

suis, non virtutem sibi priore bello, sed fortunam defuisse. Pro-
 hibitis com meatibus, obsessâque vrbe, in summam desperatio-
 nem Carthagenenses adduxerunt. Interea *Cartalo* Machæi Du-
 cis exulis filius, cum præter castra patris à Tyro, quò decimas
 Herculis ferre, ex prædâ Siciliensi, quam pater eius cæperat, à
 Carthagenensibus missus fuerat, reuenteretur, accersitusque à
 patre esset, publicæ se religionis officia executurum, quàm pri-
 uatæ pietatis, respondit. Quam rem etsi ægrè ferret pater, non
 tamen vim afferre Religioni ausus est. Interiectis deinde die-
 bus, *Cartalo* petito com meatu à populo, cum reuersus ad pa-
 trem esset; ornatusque purpurâ, & infulis Sacerdotij, omnium
 se oculis ingereret, tum in secretum pater adducto ait: *Ausus. nè*
es nefandissimum caput, ista purpura, & auro ornatus, in conspectum
tot miserorum Ciuium venire? Et mœstu, ac lugentia castra circum-
fluentibus quæta felicitatis insignibus, velut exultabundus intrare?
Nusquam ne te alijs iactare potuisti! Nullus locus aptior, quàm
sordes patris, & exilij infelicis ærumna fuerunt? Quid quod paulò
antè vocatus, non dico patrem, ducem certè ciuium tuorum superbè
spreuisti? Et quid porro tu in purpura ista coronisque aliud, quàm
viâictoriarum mearum titulum geris? Quoniam igitur tu in patre
nihil nisi exulis nomen agnoscis: ego quoque Imperatorem me magis,
quàm patrem indicabo, statuamque te in exemplum, ne quis post hæc
infelicibus miserijs patris illudat. Atque ita cum ornatu suo, in
altissimam crucem in conspectu vrbis affigi iussit. Post paucos
deinde dies Carthaginem capit, euocatoque populo ad concio-
nem, exilij iniuriam quæritur, belli necessitatem excusat, con-
temptumque viâictoriarum suarum. Punitis authoribus misero-
rum Ciuium, iniuriosi exilij omnibus se veniam dare dicit. At-
que ita decem Senatoribus interfectis, urbem legibus suis red-
didit. Nec multò post tempore affectati regni accusatus, du-
plices, & in filio, & in patria poenas dedit.

Machæo succedit in Carthagenensium imperio vir quidam
 nomine *Mago*, cuius industriâ, & opes Carthagenensium, & im-
 perij fines, & bellicæ gloriæ laudes creuerunt; sed ob rem malè
 gestam contra Syracusanos se ipsum interfecit: ob quam rem in

crucem sublatum est corpus mortui à Carthaginensibus. *Plutarch. in Timol.* Reliquit duos filios *Hasdrubalē*, & *Hamilcarem*, qui per vestia paternæ virtutis decurrentes, sicuti generi, ita & magnitudini patris successerunt. Is Ducibus Sardinia bellum infertur, in quo *Hasdrubal* grauiter vulneratus, imperio *Hamilcari* fratri tradito interijt. Nec multò post *Hamilcar* bello Siciliensi interficitur hoc modo; cùm ipse Syracusas oppugnaret, ei sacrificanti prædicitur, quòd Syracusis vesperè cœnaturus sit, quare oppugnationem de nocte instituit, cui tempori Syracusani insidiantur, & victo eius exercitu *Hamilcarem* Ducem captiuum in urbem adducunt, cœnare iubent, & trucidant, caputque eius in Affricam mittunt, relictis tribus filiis *Amilcone*, *Hannonie*, *Gisgone*, quorum primus in Sycliâ in locum *Hamilcaris* Imperator succedit, de quo infra. *Iustin. Plutarch. Diod. Oros.*

A N N O M. 3614.

CHABRIAS Dux Atheniensium, in Cyprum auxilio Eua-goræ profecturus, *Gorgopa* Spartanorum Duci, qui apud *Æginetas* in præsidio erat, insidijs struit, Ducem occidit, & multos cædit, hoc stratagemate, quod *Xenophon* narrat, nempe: In Cyprum *Chabrias* Euagoræ laturus opem cum octingentis cetratis ac decem triremibus nauigat. Cùmque secum Athenis, & naues alias, & grauis armaturæ pedites sumpisset, ac noctu in *Æginam* descendisset: vnâ cum cetratis loco concauo vltra Farum Herculis in insidijs se se abdit. Primâ luce, quemadmodum conuenerat, grauis Atheniensium armatura Duce *Demænesto* aderat, vltraque fanum Herculis ad studia 16. adscendit, quem locum *Tripyrgiam* (à tribus turribus) vocant. Eâ de re *Gorgopas* certior factus, vnâ cum *Æginatis*, & milite classario, & Spartanis octo, qui fortè tum istic aderant, ad coercendos hostes properat. Præterea per præconem denunciari iubet, vt è copijs naualibus quot quot essent ingenui suppetias ferrent. Quo factum, vt multi ex his accurrerent, instructi armorum genere quodcumque ad manum erat. Posteaquam primi locum insidiarum prætereijssent, surrexêre *Chabriae* milites, statimque

iacula in hostem , ac tela vibrabant . Iam & grauis armaturæ pedites irruebant , qui è nauibus in terram descenderant . Itaque primi celeriter interempti sunt , quòd copiarum confectæ non essent . In ijs , & *Gorgopas* , & *Lacedæmonij* perièrè . Postquam hi occubuissent , ceteri fugam arripiunt .

A N N O M. 3516.

NEPHERITES succedit *Pesammiti* , qui annum vnum in *Ægypto* regnarat , sed post duos menses trucidatur , quo interempto completa est vigesima nona Dynastia *Mendesiorum* , & succedit trigesima *Sebenitarum* , in quâ primus fuit *Nectanehus* , qui regnauit in *Ægypto* annis 18. *Maneth.l.3.*

A N N O M. 3510.

GOAS , & TACHOS Duces , qui à Persarum Rege defece- rant , dolo quorundam trucidantur , atque ita apparatus belli , quem auxiliantibus Spartanis , & Rege *Acgyptio* contraxerant , dilabitur. *Diod.l.15.*

A N N O M. 3512.

TELEVTIAS Dux , *Olynthiorum* Vrbe obsessâ , copias abducit , vt si qua vel arbor , vel terra culta reliqua esset , eam prorsus vastaret : egressi *Olynthiorum* equites sensim procedebant , & amne secundum Urbem labente traiecto , sedatè in aduersus hostium copias pergebant . Eos cum *Teleutias* conspexisset , indignatus ob ipsorum audaciam , mox *Tlemonidam* cetratorum Ducem cursu in eos irrumpere iubet . *Olynthij* verò vt cetratos antè reliquas copias procurrere vident , conuerso agmine placidè pedem referunt , amnemque rursus transeunt . Sequuntur hos illi audactèr admodum , ac fugientes , vt vrgerent , amnem , & ipsi transeunt . Tum verò equites *Olynthij* transgressos opprimi à se posse rati , conuertunt se se , ac in eos irruunt , ipsumque *Tlemonidam* cum alijs pluribus quàm centum occidunt . Id ubi *Teleutias* fieri vidit , excauit : moxque sumptis armis celeriter grauem armaturam ducit , simul vt

cestratis, & equites hostem persequerentur, ac nihil ei spatij relinquērent, imperat. Itaque factum, ut quemadmodum, & alij complures extra tempus hostem propius ad moenia persequuti, perincomodē pedem retulere: sic illi quoque de turribus telis petiti simul, & retrocedere perturbato agmine cogerentur, & à telis sibi cauere. Tum verò equites in eos emittunt Olynthij, quibus opem laturo etiam cestrati excurrunt: denique grauis armatura cōfsequitur, & turbatam phalangem inuadit. Atque hic *Telentias* pugnans interficitur: quod cum accidisset, statim, & illi pedem referre coeperunt qui erant proximi, fugeruntque omnes. *Xenoph. l. 5.*

A N N O M. 3625.

PHAEBIDAS ab Agesilao Spartanorum Rege Dux Thepiensibus præficitur cum mandatis, ut Thebanos vastaret, qui etiam aliquando equitibus Thebanis vehementius insisteret, & ij tamen effugere non possent, ex desperatione in Spartanos irruunt, eos vincunt, & Phæbidam Ducem trucidant. *Xenoph.*

A N N O M. 3629.

EVAGORAS Rex Cypri, postquam maximum exercitum contra Persas comparauerat, hominum nempe trecentorum millium, & classem trecentarum nauium, Rege etiam Aegypti in societate belli assumpto, non solum à Persarum classe vincitur, & Salaminæ obsidetur, sed etiam non multò post ex insidijs trucidatur à *Nisocle*, qui hoc modo Regnum Salaminorum sibi rapuit. *Diod. Sic. l. 15. Xenoph. l. 4.*

A N N O M. 3632.

CLEOMBROTUS Spartanorum Rex ad Leuctra Boeotiae oppidum in fines Thebanorum cum exercitu accedit: Thebani Imperatorem fecerunt *Epaminondam*, qui & si omnibus quibusdam terrebat, tamen ad Leuctra pergit, ibique certatione aciem instruit, *Cleombrotum* Regem cum quatuor Spartanorum millibus occidit, & insigni victoria potitur. *Xenoph. l. 7.*

Epa-

Epaminondas Thebanus prætoris Choortis præfectus cum apud Manthinæam Thebanorum, & Spartanorum exercitus constitissent, de prælio faciendo consilia init, & veritus Thebanos in acie segnitius pugnatuuros, his verbis, & oratione hortatus est, vt diceret captiuitatem vxorum, liberorum, patriæ sibi ante oculos proponerent, ipsius quoque vrbs inænia solo paulò post adæquanda, nisi fortiter agerent. Quibus animati Thebani ciues, Lacedæmonios acri pugnâ superarunt; sed *Epaminondas* traiectus hastâ, sanguine, & spiritu deficiens (inquit *Valer. Max.*) recreare se conantes, primum an clypeus suus saluus esset, deindè an penitus fusi hostes forent, interrogauit: Quæ postquam ex animi sententiâ comperit. *Non finis*, inquit, *commilitones vitæ meæ, sed melius, & auctius initium aduenit.* Nunc enim vester *Epaminondas* nascitur, quia sic moritur. Thebas ductu, & auspicijs meis caput Græciæ factas video: fortis, & animosa Ciuitas Spartana iacet, armis nostris abiecta: amara dominatione Græcia liberata est. Orbis quoque, non tamen sinè liberis morior, quoniam mirificas filias *Leuctra*, & *Mantineam* relinquo. E corpore deinde suo hastam educi iussit, eoque vulnere expirauit. Vulcanus hoc ipsi intulit (vt *Pausanias* habet.) *Grillus* filius *Xenophontis* historici, qui tamen statim trucidatus est. *Diod Sic. l. 15. Xenoph. l. 7. Val. Max. l. 3. Front. l. 1. cap. 11. Cic. in Epist. ad l. Lucium, & alij.*

A N N O M. 3633.

IASON PHERAEVS Tyrannus ante in Pythia, quorum moderator esse volebat, denunciabat enim oppidis, vt boues, oues, capras, sues alerent: seq. compararent ad sacrificium. Ferebatur autem tametsi moderatè admodum oppidis singulis aliquid imperasset, tamen consequutus esse boues non pauciores, quam CIO. reliqui pecoris supra CCIIO. Præterea per Præconem significari iussit, futurum victoriæ præmium coronam auream, si qua ciuitas bouem ducem pulcherrimum illi Deo pauiisset. Etiam hoc Theßsalis denunciabat, vt ad expeditionem se se pararent, quam id temporis, quo Pythia celebrantur, susceptum essent. Tantius vix (inquit *Xenoph. l. 6.*) & qui talia, tantaque

taque haberet in animo, cùm lustrationem equitatus Pheræorum institueret, & periculum de eo facere vellet, iamque confedisset, & responsurus illis esset, quibus aliqua in re operâ ipsius opus foret: à septem adolescentibus ad ipsum accedentibus, quasi quadam in causâ dissiderent, iugulatur, ac conficitur. Cùmque impigrè satellites ijs, qui aderant, ad opem ipsi ferendam accurrissent: vnus adhuc Iasonum feriens hastâ percussus interficitur, alius cùm equum conscendisset, compræhensus multis acceptis vulneribus, & ipse moritur. Mortuo Iasone fratres ipsius *Polydorus*, & *Polyphron* Duces creati sunt. Cumque Larissam ambo proficiscerentur, noctu Polydorus à Polyphrone fratre, vt cædis paternæ conscius interficitur, regnatque *Polydorus* vnum annum. *Xenoph. Diod.*

ARGIVI ingenti seditione conflictantur, & suorum Ciuium præ cæteris eminentium mille, & sexcentos occidunt, post pœnitentes facti, accusatores illorum trucidant. *Diod. Sic. l. 15.*

A N N O M. 3634.

POLYPHRON Pheræus Thessalorum Princeps, qui occidere fecit *Polydorum* fratrem, anno vno imperium tenuit, munusque Ducis cum Tyrannide commutauit. Nam, & Pharsali Polydamantem, aliosque ciues octo præstantissimos interfecit. & Larissa multos in exilium eiecit. Verùm, & ipse venenatâ potione à fratre suo Alexandro Pheræo necatur; Polydori mortem vindicante, eiusque tyrannidem euertente. *Xenoph. Diod. Sic.*

A N N O M. 3635.

PTOLOMÆVS Amyntæ Macedonum Regis filius, fratrem suum Alexandrum, qui annuo spatio regnarat dolo interficit, & ipsius loco regnat annis tribus. *Diod. Sic. l. 15.*

A N N O M. 3637.

EVPHRON Lacedæmonius Dux, cùm Sicyone dissiderent inter se Optimates, ac populus, ducto secum Athenis mer-

Mercenario milite, in patriam redijt. Itaque urbem vnâ cum populo suâ in potestate habebat, præfectus verò Thebanus arcem. Cùm autem intelligeret non posse se quandiu à Thebanis arx teneretur, urbem suam in potestatem redigere: coactâ pecuniâ Thebas profectus est, per eas Thebanis persuasurus, vt optimatibus eiectis urbem sibi restituerent. Verùm ij, qui priùs acti fuerant ab ipso in exilium, cognito ipsius itinere, ac instituto, vicissim, & ipsi Thebas profecti sunt. Cùmque familiariter cum cum Magistratibus versari viderent, veriti nè quæ vellet impetraret: adito quidam ex eis periculo in arce hominem iugulant, & mortuus est. *Xenoph. l. 7.*

A N N O M. 3638.

PTOLOMÆVS Macedoniæ Rex, cùm triennium regnasset, à fratre *Perdicca* dolo interimitur, qui regnum occupat, obtineteque annis quinque. *Diod. Sic. l. 15.*

TIMOLEON Corinthius, cum sensisset fratrem suum *Timophanem* consilia agitare de tyrannide Corinthi occupanda, ægro animo ferens, & illius vitium suam calamitatem esse ducens, illi persuadere conatus est, vt hanc insanam animi cupiditatem exueret, & malefactorum erga ciues emendationem quæreret. Neglectus Timoleon, atque expulsus, cum ex necessarijs *Aeschylum*, vxoris *Timophanis* fratrem assumpsisset, ex amicis verò augurem cui *Teopompus Satyro*, *Ephorus* autem, atque *Timæus Orthagoræ* nomen fuisse scribit, paucis diebus elapsis, rursus ad fratrem abiit, illi cum circumstarent, *Timophanem* vt emendationis signum ostenderet, suppliciter rogabant. Vbi primùm illos ridiculos habuit, deinde rem grauius ferens, ad iram conuersus est, *Timoleon* paululum secessit, & se ipsum tegens, lachrymas effudit. Illi autem strictis gladijs subito *Timophanem* interfecerunt. *Plutarch. in Timol.*

A N N O M. 3639.

PELOPIDAS Thebanorum Legatus ad Alexandrum Phœræum, vbi venit in Thessaliam inuenit Alexandrum cum
ma-

magno exercitu, nihilominus tamen cum eo pugnat, & vincit, sed post victoriam, & ipse cadit, & à Thessalis summo honore, cum id à Thebanis impetrassent, sepelitur. *Diod.*

A N N O M. 361.

TACHOS Rex Aegypti, dum ipse bellum suis consilijs gerit, & copias in Syria transfert, à præfecto regni Aegyptiaci regno exiit, & Nectanebus eius filius Rex constituitur. *Diod. l. 15.* Verùm eodem anno *Agefilaus* paucis militibus numerosissimum Aegyptiorum exercitum fundit, & trucidat, & *Tachum* in regnum restituit, à quo etiam magnis muneribus cohonestatus est.

A N N O M. 362.

DEfuncto DARIO Notho Persarum Rege, successit *Artaxerxes Mnemon*, cuius frater *Cyrus* iunior ad bellum gerendum contra ipsum, magno molimine se se præparauit, auxilijs vndique contractis, omnemque quanto potuit studio, apparatum dissimulauit, vt Regem inopinatum adoriretur. Quòd cum nunciatum Artaxerxi esset, accersitum ad se fratrem, & innocentiam dissimulatione belli simulantem, aureis catenis vinxit: interfecissetque nisi Mater prohibuisset. Dimissus igitur *Cyrus*, iam non occultè bellum, sed palam parare cœpit. Habebat in exercitu suo 20. currus falcatos, & centum & duodecim millia hominum è Persis, Græcisque contractos. E contrà in exercitu Artaxerxis erant quadringenta militum millia, & currus falcati ducenti. Aciebus hinc indè ordinatis, *Cyrus* cum globo militum suorum exercitum Regis magno impetu inuadit, ordines regios statim perrumpit, sex millia in fugam vertit, Ducem eorum *Argesen* manu sua occidit. Cum autem Regem vidit, continere se amplius non potuit, sed iaculo in Regem emisso, per thoracem pectus eius vulnerauit. Quo vulnere Rex accepto è pugna loco (qui *Cunaxa* fuit 500. stadijs à Babylone distans) secessit. *Cyrus* ordines suos deferens, equo medios inter hostes fertur, dumque interficiendi fratris laudem, pugnaeque suo Marte disceptandæ feruentius, quam prudentius affecta-

etabatur, bis vulneratur, semel à iuvene quondam Persa, Mithridate nomine, qui iaculo tempus eius iuxtà oculum transfuerberat: postea à Caunio quodam, qui Cyrum, ignarus qui esset; iaculo à tergo ferit. Vulneratâ poplitis venâ prolapsus Cyrus, tempus simul saucium ad saxum allidit, vndè animam exhalauit. Sic Victor *Artaxerxes*, & prædâ fraterni belli, & exercitû potitur. *Iustin. Plutarch. Diod. Sicl. Xenoph.*

ARTAXERSES verò fastuosâ arrogantiam videti voluit manu suâ Cyrum fratrem interfecisse, ideòque missis ad *Carem*, & *Mithridatem* muneribus, præcepit eis, qui dona ferebant referre huic: Hisce te præmijs Rex ornat, quod equestrem Cyri pileum inuentum retuleris. Et ad *Carem* hoc donum tibi Rex, quod secundus felicem nuncium ei attuleris, mandauit dari. *Caris* cum præmium illi à Rege offerretur, dedignatus est illud accipere; sed fræmuit testans Deos, clamitansque: Cyrum à nullo alio, quàm à se peremptum, eâque gloriâ immeritò se priuari. Quibus relatis, tantâ irâ exarsit Rex, vt ceruicem homini abscindi imperaret. Assistens autem *Parysatis* mater Regis, quæ Cyrum filium iuniorem maiori quàm Artaxersem amore semper complexa est; ideoque multum de eius occisione contrà *Carem* hunc nefarium tam leui defungi poenâ, sed mercedem à temeraria sua lingua dignam recipiet. Permittente ei Rege, iussit carnificibus *Parysatis*, vt abriperent hominem, ac per dies decem excruciant, indè oculis effossis in aures æ feruens infunderent, donec expiraret. *Plutarch. in Artax.*

Neque similis poena, si non grauior defuit *Mithridati*, quam sic describit *Plutarchus*. Inuitatus ad coenam, cui & Regis, & matris eius Eunuchi intererant, accessit ad conuiuium veste, & auro, quæ acceperat à Rege, comptus. Inter epulandum ille, qui inter *Parysatidis* Eunuchos poterat apud illam plurimum, hisce eum verbis affatur: Vt elegantem hanc tibi vestem *Mithridate*, Rex donauit, elegantes etiam torques, & armillas, iam pretiosum acinacē, quibus beatū te & omnibus reddit suspiendum. Temulentus tum *Mithridates*, linguæ suæ iam impositus, inquit: Quæ sunt hæc, *Sparamixe*! Nonne maiora Ego,

& præclariora, quo die conflictum est, sum meritis à Rege? Cui arridens Sparamixes: *Quenam*, inquit, illa sunt? Ibi Mithridates præsentibus arbitris, hæc insolentia verba protulit: *Hæc manu Cyrus occisus est: Tempus enim Cyri telo attigi, atque traieci, eumque stravi, & est ex eo vulnere ille mortuus*. Sermonem cum Eunuchus ad Parysatidem, illa ad Regem defert, qui vehementi irâ exarsit, quasi redargueretur, pulcherrimumque ammitteret victoriæ decus; necari Mithridatem scaphis, instigante Parysatide, iussit. Est verò illud supplicij genus (quod *enaple m's* appellatur) tale: Scaphas duas inter se congruentes accipiunt: in alteram supinum eum, qui poenæ destinatus est, locant; inde inducunt alteram, & coaptant ita, vt manus pedesque cum capite exferantur, reliquum corpus inclusum sit: tum cibum necando præbent, quam si reiiciat, compellunt eum oculos fodiendo sumere. A cibo mel, & lac confusum ei ad potum infundunt, tum ad solem obuertunt assiduè oculos eius, vt incumbantium examine muscarum tota facies integatur. Cum autem intus a se reiiciat, quæ homines qui edunt, & bibunt, necesse habent reiicere, tineæ, & lumbrici ex tabe, & putredine excrementorum proueniunt, à quibus in viscera penetrantibus, corpus corroditur, & absimitur. Postquam constat expirasse hominem, ablatâ scaphâ superiori corrolam cernunt carnem, & vermium huiuscemodi examina mordicus visceribus adfixorum, eaque edentium. Ad hunc modum *Mithridates* excarnificatus, septendecim dierum spatio contabescens tandem interiit.

Fuit adeò libidini deditus *Artaxerxes*, vt centum quindécim filiis susceperit ex concubinis, & tres tantum iusto matrimonio, nempe *Darius*, *Ariarates*, & *Ochus*. Vxores tres habuit, *Statiram*, *Atossam*, & *Amestrin*; quarum hæ duæ vltimæ erant simul filix, & vxores, *Statira* à focu suâ Parysatide veneno interfecta fuit, quia omnem bellici tumultus inter Artaxersem, & Cyrum causam Parysatidi imputabat: Parysatis contra se defendit ferociter. Quâ ex re grauissimâ accensâ indignatione, vitæ eius insidias struxit. Cum enim amicitia reintegratâ rursus conuenire, atque vnâ cœnare cœpissent: magnâ tamen cum

cautione ijsdem cibus, ijsdemque ciborum ministris utebantur.
 Nascitur autem apud Persas auicula, cui nomen *Rhytaces*, quæ
 omni caret excremento, habetque intestina omnia adipe referta.
 Ideoque etiam vento & rore ali creditur. Hanc *Etesias* ait,
 cultello, quem altero latere illeuerat toxico, dissecuisse Parysa-
 tidem, atque infecisse alteram partem veneno, partem puram,
 & sinceram sibi retinuisse, illam verò, quæ veneno infecta erat
Statira portexisse. Hinc mortua est *Statira* inter maximos cru-
 ciatus & conuulsiones corporis, & cum ipsa insidias olfecit,
 tum etiam in Rege suspicionem materni sceleris excitauit, dirum
 & implacabile Matris ingenium non ignorante. *Plutarch. in Ar-
 tax.*

Occiso *Cyro* fraterno bello, ut suprâ diximus, *Aspasiam*,
 pellicem eius, Rex *Artaxerxes* ad se transtulit. Cumque eam
 filio *Dario* vnâ cum Regno contra Persarum morem, apud quos
 Rex non nisi morte mutatur, tradidisset, paulò post mutato con-
 filio traditam repetiuit, quâ ex re tragicæ calamitates ortæ sunt.
 Nam *Darius* exacerbatus, in iurgia primò patris erupit, deinde
 interficiendi consilium cepit. Sceleratus fuisset, inquit *Iustin.*
l. 10. si solus parricidium cogitasset: tantò sceleratior, quod in
 societatem facinoris assumptos quinquaginta fratres fecit par-
 ricidas. Ostenti prorsus genus, ubi in tanto populo non solum
 sociari, verum etiam fileri parricidium potuit, ut ex 50. liberis,
 nemo inuentus sit, quem aut paterna maiestas, aut veneratio
 senis, aut indulgentia patris, à tantâ immanitate reuocaret.
 Adedò ne vile paternum nomen, apud tot numero filios fuit, ut
 quorum præsidio tutus etiam aduersus hostes esse debuerat, co-
 rum insidijs circumuentus, tutior ab hostibus, quàm à filiis fue-
 rit? Sed dum filius patri insidias parat, depræhensus, vnâ cum
 socijs coniurationis supplicio affectus est. Coniuges quoque
 cum liberis, nè quod vestigium tanti sceleris extaret, interfectæ
 sunt. Post hæc *Artaxerxes* morbo ex dolore contracto decedit,
 Rex, quam pater felicior. Hæreditas Regni *Ocho* traditur, de
 quo suo loco.

Ianus Vitalis sub effigie Artaxerxis, ex Musæo Pauli Iouij, tale Elogium scripsit.

*Quem spectas chlamide ornatum Medaque thiara
Regem Artaxersem pharetratae Persidis inter
Præclaros belli proceres, pacisque Magistros,
Quos Iouius posuit liquidi prope murmura Lari
Hic ubi Musarum crexit de nomine villam,
Æternum famæ monumentum, æuique perennis,
Hic ille est in quem natura exempla bonorum
Congessit, Regumque malorum immania facta.
Huius magna fuit laus exegisse tyrannos
Et claros meritis Reges, & munera parua
Muneribus pensasse ingentibus, & simul urbes
Sponte dedisse sua passim, nec clarius unquam
Duxisse, insigni quam de virtute mereri.
Sol tamen hic proprias habuit quandoque tenebras
Dum nimis indulget vetito. inconsultus amori
Abrogat & leges naturæ, ardensque duarum
Iungitur amplexu natarum, atque his superaddit
Infandam nati cadem, sed splendida in illo
Et tenebris vitiorum emerfit ad æthera virtus.*

A N N O M. 3643.

PERDICCAS Rex Macedoniæ in prælio cum Illyrijs ingenti clade superatur, & amisso flore exercitus trucidatur. In eo prælio Polyperchon occiditur: Neoptolemus quoque cum Eumene congressus, diu mutuis vulneribus acceptis, colluctatus est, & victus occumbit. *Perdicca* succedit in Regno *Philippus* eius frater. *Diod. Iustin.*

ALEXANDER PHERÆVS à Pheræa Ciuitate, cui imperauit denominatus, occiso *Polyphrone* Thessalorum Principe eius fratre, & ipse consilio vxoris suæ interficitur à fratribus vxoris, cuius rei causam narrat *Xenoph.* videlicet: Cum *Alexander* imperium accepisset, non Thessalis modò Dux grauis erat: verum etiam Thebanis, & Atheniensibus infestus, iniustusque

stusque terrâ, & mari prædo. Talis autem cum esset, operâ quidem fratrum vxoris, sed consilio tamen eiusdem est interfectus. Nam ea fratribus enunciarat, insidiari Alexandrum ipsis, ideoque diem ipsos totum domi conclusos occultarat. Post ubi Alexandrum ebrium exceperisset, quamprimum is obdormiisset accensâ lucernâ gladium eius extulit. Cumque cunctari fratres animaduerneret, quo minus ad Alexandrum ingrederentur: excitaturam se dixit hominem, ni mox rem perpetrarent. Itaque ingressis ipsis attractâ ianuâ diu pessulum tenebat, donec maritus interfectus esset. Cæterum orta inter ipsam, & Alexandrum hæc inimicitia fertur esse secundum quosdam ex eo quod cum Amasium suum Alexander adolescentem venustum vinculis constringisset: ipsâ rogante vt ijs eum liberaret, eductum iugulasset. Alij quidam referunt, quod cum ex hac vxore liberos nullos susciperet, missis Thebas suis vxorem Iasonis sibi desponsarit. Hæ fuisse perhibentur causæ, quamobrem vxor ei fuerit insidiata. Succedit ipsi in imperium *Tisiphonus* ex ijs fratribus natu minimus.

A N N O M. 3645.

CHABRIAS Dux Atheniensium in sociali bello trucidatur, cum prætoria naus fracta esset. Dictum fuit *bellum sociale*, quia socij Atheniensium Chij, Rhodij, Choi, & Byzantini defecerunt, contra quos ab Atheniensibus missus fuit *Chabrias*. *Diod. l. 16.*

A N N O M. 3647.

PHILISTVS Dionysij Dux fortissimus in pugnâ cum Heracleide Syracusanorum Duce vincitur, & nè viuus caperetur, ipse sibi manus infert. *Diod. l. 15.*

A N N O M. 3648.

PHILOMELVS Phocensium Dux, post multas patratas victorias, in pugnâ cum Thebanis superatur, & metuens nè eum caperent, de rupe præcipiti saltu se demittens perit: ei suc-

succedit *Onomarchus* . *Diod. lib. 16.*

ANNO M. 3649.

DION Syracusanus, vir & pace & bello clarissimus, frater noueræ Dionysij, postquam Tyrannum Dionysium expulit, statim dolo interfectus est hoc modo: *Callipus* quidam ciuis Atheniensis, qui cum eo simul ex Peloponneso in Siciliam venerat, homo & callidus, & ad fraudem acutus, sine vllâ Religione, ac fide adiit Dionem, aitque magno cum in periculo esse propter offensionem populi, & odia militum, quos exhaustis ciuibus, per libidinem eorum, expellere non poterat. Consuluit ergo alicui suorum negotium mandet, qui se simul et illi inimicum: quem si idoneum inuenerit, facile omnium animos cogniturum. Tali consilio probato excepit has partes ipse *Callipus*, & se armat imprudentiâ Dionis ad eum interficiendum. Fit coniuratio multis conscijs, deferitur ad *Aristomachem* sororem Dionis, vxoremque *Areten*. Conueniunt Dionem, negat à Callippo fieri insidias. Mulieres nihilominus *Callippum* in æde *Proserpinæ* iurare cogunt, nihil ab illo periculi fore; Sed hoc maturius peregit, & proximo festo *Zacynthios* è numero suorum adolescentes elegit, vt ad Dionem eant inerimes, qui propter notitiam intromissi, foribus obserratis, in lecto cubantem colligant, & quia inerimes erant, flagitantibus, *Lycon* quidam Syracusanus per fenestras gladium dedit. Succedit in imperio *Callippus*, illudque tredecim mensibus administrat. *Xenoph. Val. Max. Olin.*

ANNO M. 3650.

CLEARCHVS Heracleæ Tyrannus, duodecimo imperij anno, dum in Bacchanalibus ludos spectat, trucidatur. Succedit *Timotheus* filius, qui annos quindecim dominatur. *Diod. Sic. l. 16.*

ANNO M. 3664.

OCHVS VIII. Rex Persarum, Artaxerxis Mnemonis filius natu minimus, qui postea nomen Artaxerxis regium assumpsit. Hic, ut *Plutarchus* scribit, fuit degener filius, quia patris virtutes omnium vitiorum genere adæquauit. Nam scuitiâ, immanitate, perfidiâ, libidineque Tyrannos vel truculentissimos superauit. Statim ac fuit ad regnum euocatus, coniurationem timens, Regiam cognatorum cæde, & strage Principum replet, nullâ, non sanguinis, non sexus, non ætatis misericordiâ permotus; scilicet nè innocentior fratribus parricidis haberetur. Atque ita veluti purificato regno, bellum Armenijs infert. In eo cum aduersus prouocatorem hostium *Codomannus* quidam cum omnium favore processisset, hoste cæso, victoriam suis pariter, & propè ammissam gloriam restituit. Interiecto deinde tempore à *Bagose*, vel *Bagoa* militum præfecto per medicum vnâ cum liberis interficitur, idemque *Bagoa Arsen* adolescentulum, Regem facit, ut sibi eo minus esset obnoxius. *Iustind.* 10.

ANNO M. 3665.

ARCHIDAMVS Spartanorum Rex, qui perfecto bello Cretenſi in Italiam Tarentinis auxilio profectus fuerat, in prælio cum Lucanis eodem die, quo clades ad Cheronæam accidit, occiditur. Succedit ipsi filius *Agis* annorum nouem. *Diod.* 16.

ANNO M. 3666.

LYSICLES Atheniensium Dux, quod malè ad Cheronæam pugnasset, vehementissimâ oratione accusatus, capite plectitur. *Diod.*

ANNO M. 3667.

BAGOAS Eunuchus, & Præfectus militiæ in regno Persico, cum sentiret sibi periculum imminere ab *Arſe* Rege, qui non obscura indicia præbebat vindictæ, quod patrem & fratres ipsius

ipſius occidiſſet, Regem cum liberis è vitâ tollit, & *Darium Codomannum* in regnum collocat, à quo cum venenum & ipſi propinare vellet, cõgitur, vt venenum ipſe bibat, & ſic perit. *Darius* verò conſtituto regno, cum ſibi metueret à *Philippo* Macedone, de bello in Macedoniam proferendo conſilia init. *Diod. l. 17.*

PHILLIPPVS Macedonum Rex bellum Perſicum inchoare volens, Oraculum Delphicum conſulit de euentu belli, reſponſumque accipit ambiguum.

Serta gerit Taurus, iamque adſtat, qui immolet illum.

Quod interpretabatur *Philippus* de Perſis vincendis, cum de ipſius cæde diceretur. Igitur cum omnia, quæ ad bellum Perſicum pertinebant præparaſſet, nuptias inſtituit *Alexandro* Epirotarum Regi, magnificentiffimo epulo Principes Græciæ excipit, omniſque generis ludos, & certamina exhibet, ſecurus omnium rerum à *Pauſania* nobili Macedone trucidatur. *Val. Max.* refert *Philippum* admonitum fuiſſe ab Oraculo, vt à quadrigæ violentiâ ſalutem ſuam cuſtodiret, ideò toto regno diſiungi curruſ iuſſit, eumque locum qui in Bœotia *Quadriga* vocatur ſemper vitauit: Nec tamen denunciatum periculi genus effugit: nam *Pauſanias* in capulo gladij, quo eum occidit quadrigam habuit cælatam. Hac de cauſâ *Pauſanias* dicitur occidiſſe *Philippum*, quòd cum interrogਾſſet *Hermodem*, quo pacto ſibi poſſet glorioſum nomen comparare, reſpondiſſe dicitur, ſi virum nobiliſſimum occideret. Hoc autem *Valerius* ſentit, ſed aliter *Iuſtinus*; dicit enim quod hic *Pauſanias* primis pubertatis annis ſtuprum per iniuriam paſſus ab *Attalo* fuerat: cuius indignati hæc etiam foeditas acceſſerat. Nam perductum in conuiuium, ſolutumque mero *Attalus*, non ſuæ tantum, verum & conuiuarum libidini, velut ſcortum vile ſubiecerat, ludibriumque omnium inter corquales reddiderat. Hanc rem agrè ferens *Pauſanias*, quærelam *Philippo* ſepè detulerat. Cum varijs frustrationibus non ſine riſu deferretur, & honoratum inſuper ducatu adueſarium cerneret, iram in ipſum *Philippum* vertit, ultionemque, quam aduerſario non poterat, ab iniſto iudice exegit. *Olympias*

pias coniux Philippi, quæ repudiata fuerat à Philippo, non videtur inſcia fuiſſe cædis, cuius plurima indicia dedit, ut videre eſt apud *Iuſtinum*. Philippo ſucceſſit *Alexander Magnus*, viginti annorum adoleſcens, & virtutibus, & vitijs maior, de quo ſuo loco.

A N N O M. 3673.

DARIUS CODOMANNVS ultimus Perſarum Monarcha, contracto exercitu quater centenorum millium peditum, & centum millium equitum, in Ciliciam in occurſum *Alexandri Magni*, non ſatis ex prudentiâ militari tendit, cùm in anguſtijs montium ipſius copiæ ad paucitatem redigerentur, ibique aſtu *Alexandri* à quo in primis petebatur, vincitur, amiſſis centum & triginta millibus militum, cùm Macedonum vix triginta, & duo pedites, equitesque centum & quinquaginta cecidiſſent: caſtra etiam capta cum ingenti prædâ, capta item *Darij* coniux, mater, filius, binæ filiæ cum vniuerſâ familiâ. *Darius* ab *Alexandro* fugatus per loca ardua atque aſpera in Baſtra, vel *Ecbatanam* Mediæ Regiam celerrimè contendit, quem *Alexander* non minori celeritate inſequitur. *Beſſus*, ubi *Alexandrum* aduenturum cognouit, cum *Nabuzardane* Militum *Darij* præfecto conſpirans, alijque ſcelerati *Darium* aureis compedibus vinctum in cuſtodiâ tenuerunt; mox è cuſtodiâ eductum, & ſordido vehiculo, pellibus vndique tecto ac clauiſo impoſitum, huc illuc raptarunt: cùmque aliquandiu eum traxiſſent, ad extremum equum conſcendere negantem, nefario ſcelere multis vulneribus conſoſſum in ſolitudine reliquerunt; poſtquam vixiſſet annos quinquaginta, & regnaſſet annos 6. *Diod. Sic. Strabo, Plutarch. Iuſtinus, Curtius, & alij.* Adhuc ſpirantem *Polyſtratus* Macedo fortè fortunâ reperit; cui poſtrema verba ad *Alexandrum* perferenda commiſit: *Se nullis in eum meritorum officijs maximorum illi debitorem mori; agere tamen ei maximas gratias pro beneficijs in matrem, coniugem, liberosque ſuos impenſis: ijs enim & vitam, & priſtini ſtatus reuerſentiam, ac dignitatem conceſſam, ſibi verò à cognatis, & amicis, quibus & regna & vitam dederit,*

H

illa

illa omnia erepta esse: precari se, ut illi victori terrarum omnium imperium contingat: ultionem sceleris erga se perpetrati non solum sua, sed exempli omnium Regum causa non negligere, illi tum decorum, tum utile futurum. Iamque deficiens aquam poposcit, quam allatam postquam bibit, Polystrato qui eam tulerat: *Quis quises mortalium*, inquit, *hoc mihi extremum vniuersæ calamitatis genus accidit, ut pro tanto in me beneficio dignas tibi grates referre nequeam; cui hoc fidei regis dextra pignus pro me dabis.* Ità fatus, apprehensa Polystrati manu, expirauit. Postquam superuenit Alexander, viso eius corpore, tam indignam eo fastigio mortem lacrymis profecutus est, deimptæque sibi chlamyde illud texit, & Regio ornatum cultu Susas ad matrem Sisigambem misit. *Bessum* interfectorem post comprehensum dilacerauit directis arboribus duabus in vnum deflexis, quarum vtrique corporis partem alligauit, inde laxatæ ambæ, atque impetu in sedem suam relatæ, partem sibi annexam retinuere. *Plutarchus.*

AMYMTAS ex Macedonia profugus, collectis quatuor milibus militum, ex fugâ ad *Issam* in Aegyptum transit, cum Aegypti præfectus in pugna cecidisset, & se pro præfecto Darij gerit, occupatâ totâ Aegypto: at verò cum prædas ageret, propè Memphim cum omnibus suis trucidatur. *Diod. l. 17.*

A N N O M. 3674.

ALEXANDER Epiri Rex, æmulus auunculi Alexandri Magni, cum in Italiâ aliquoties properè pugnasset, & cum Romanis amicitiam inijsset; tandem à Lucanis transfugis ex insidijs trucidatur ad Acherontem amnem. Prædictum ipsi fuerat ab Oraculo, ut Acherusiam aquam vitaret, ibi enim fati eius terminum dari, atque idè ex Epiro discefferat, vbi Acheron amnis erat, inscius in Italiâ etiam eiusdem nominis amnem esse, vbi periit. Antipater hæc, & alia ad Alexandrum Magnum perscribit. *Iustin. & Diod. Sic.*

A N N O M. 3675.

CALLISTENES Alexandri ex sorore nepos, innocens quidem, sed tamen de insidijs Alexandro factis suspectus, cum cruciatu necatur. Cùm enim Alexander Persicum habitum sibi sumpisset, & se adorari vellet, in odium apud milites suos venit, ex quibus aliqui contrà cum conspirarunt, cuius conspirationis indicem, nè rem ad Alexandrum deferret impedivit *Philotas* filius *Parmenionis*, qui ob id suspectus factus in vincula rapitur, tormentis subijcitur, & cum patre trucidatur. *Diod. Sic. Curtius.*

A N N O M. 3680.

ALEXANDER Magnus *Philippi Macedonis* filius, extincto *Dario*, & vnâ cum illo Monarchiâ 11. quæ Medorum, & Persarum fuit extinctâ, Monarchiâ tertiam, quæ Græcorum, & Macedonũ appellatur, inchoauit, sicut legimus 1. *Machab. 1. v. 1.* Quamuis autem ante Alexandrum Magnum, plures in Græciâ, & specialitèr in Macedonia Reges extiterint, nihilominus ipse fuit primus Græcorum Monarcha, quia extinctâ, vt diximus, Persarum Monarchiâ, axioma hoc *Monarchicum* ad Græcos transtulit. Postquam 12. annos, & 7. menses regnasset, moritur; de cuius mortis genere diuersæ extant historicorum sententiæ. Quidam, vt *Curtius*, *Diod. Sicl.* sentiunt ipsum veneno perijssè, quam mortem sic describit *Iustin. l. 12.* In comessatione accepto poculo, mediâ potione repentè veluti telo confixus ingemuit, quarto die indubitatam mortem sentiens, agnoscere se fatum domus Maiorum suorum ait: Nam plerique *Ægidarum* intra 30. annum defuncti. Tumultuantes deinde milites, insidijs perijssè Regem suspicantes, sedauit, osculandamque dexteram suam flentibus porrexit. Cùm lacrymarentur omnes, ipse non sinè lacrymis tantum, verùm etiam sinè vllò tristioris mentis argumento fuit, vt quosdam impatientius dolentes consolaretur, quibusdam mandata ad parentes eorum dedit, adeò sicut in hostem, ita & in mortem inuictus animus fuit, dimissis

militibus amicos circumstantes percuntabatur, videantur ne sibi reperturi Regem? Tacentibus cunctis, cum ipse, ut hoc nesciat; ita illud scire, vaticinarique se ac penè videre oculis dixit: *Quantis cadibus mortuo se sit parentatura Macedonia.* Ad extremum Ammonis templo condi iubet corpus suum. Cum deficere eum amici viderent, quærunt: Quem imperij faciat hæredem? Respondit: *Dignissimum.* Hac voce velut classicum inter amicos cecinisset, aut malum discordiæ misisset, ita omnes in æmulationem consurgunt. Sextâ die præclusâ voce exemptum annulum digito *Pendicæ* tradidit. *Plutarchus* verò negat Alexandrum veneno periisse, affirmatque se diarium morbi Alexandri accepisse, in quo, quomodo se singulis diebus in febrili Paroxyismo habuerit, perscriptum fuit; & quòd decimo morbi die perierit, die vigesimo secundo Dælij, qui nobis ferè est decimus octauus Aprilis.

Babylone multa omina euenère, quæ mortem videbantur *Alexandro* portendere, ut, cum Alexander vngendi causa vestibus se nudasset, & pilâ luderet, adolescentes, qui vnâ ludebant, cum iam vestes essent recipiendæ, hominem, qui captius è carcere elapsus in Regiam venerat, inuenerunt sedentem in folio vestibus Alexandri, & diademate regio indutum. Is interrogatus: Quisnam esset? aliquandiù nullam vocem edidit, tandem cum ad se redisset, dixit: Hoc sibi mandatum à Serapi, quòd vbi audiuit Alexander, istum hominem iussu vatum è medio sustulit, ut si quid aduersi eo ostento portenderet, in se reciperet. *Plutarch. in Alex.* Verùm ipse Alexander cœpit grauissimâ animi perturbatione torqueri, & ad tristes hæc cogitationes obruendas, conuiuijs indulgere, vbi tandem febrim sibi conciliauit.

Calanum Philosophum Indû finem vitæ Alexandro prædixisse, testatur *Cicero de Diuin. l. 1.* Hic cum anno vitæ suæ sexagesimo octauo ad eos dolores fortè peruenisset, ut eos vltèrius ferre non posset, nam alio vexabatur, rogum sibi struxit, & aureâ læsticâ superimpositâ, incubuit stramentis opertus, ut eos dolores aufugeret, in quibus summum malum statuebat. Deinde Macedones obsecrauit, ut illum lætitiæ diem simul cum Rege

potantes exigenter, quem paucis post diebus Babylone visurum se dixit, atque ita breui futuram Alexandri mortem prædixit, qui Babylone periit. Alexander verò mortuo Calaneo, conuiuia celebrari iussit, sed antequam moreretur eum rogauit, si quid vellet, vt diceret, qui nihil aliud respondisse fertur, nisi te propediem videbo. Igitur voluntarium eius est vitæ excessum, rapida mors Alexandri subsecuta est. *Arideus* Alexandri frater biennium ferè consumpsit in adornandis exequijs Alexandri Magni. Cum autem *Olympias*, Alexandri mater, defuncto filio, audiuisset eum tam longo tempore sepulcro carere, grauiter ingemiscens, atque acerbissimè plorans, exclamauit. *O fili, cum inter calites locari volueris, & id perficere summo studio conatus sis, nunc neque illorum quidem, quorum omnibus mortalibus aequale, & par ius, particeps fieri potes terræ, supulturaque?* Et sic simul infortunium suum luxit, simul etiam fastum, & immanem filij superbiam taxauit, sicut *Aelian. lib. 13. cap. 30.* scribit.

Post obitum Alexandri Magni, diuisa est Monarchia in quatuor Dynastias siue Regna, nempe in Regnum Macedonicum, Asiaticum, Syriacum, & Ægyptiacum, Ideò consilio inito de administrando Regno, tandem concluditur; vt *Philippo Arideo* fratri Alexandri, qui è *Philinna* saltatrice Larissæa *Philippo* natus, cui tamen sana mens non constabat, tutor adderetur *Perdiccas*, & reliquis Ducibus Præuincie Regni administrandæ darentur. *Ptolomæo* Lagi datur Ægyptus, *Pythoni* Media, *Eumeni* Paphlagonia, Cappadocia, & vicinæ, *Antigono* Lycia, Pamphilia, Phrygia maior; *Cassandro* Caria, *Meleagro* Lydia; *Leonnato* Phrygia ad Hellespontum, *Lyfimacho* Thracia; *Antipatro* Macedonia; & aliæ Regionēs ad Caucasum alijs.

Athenienses auditâ Alexandri morte, Principatum Græciæ affectant, bellumque contrâ *Antipatrum* parant. Cum autem *Leosthenes* Atheniensium Dux vi urbem expugnare minimè posset, extructo muro eam comineatu intercludere conatur, sed in faciendâ fossâ ab erumpentibus hostibus vulneratur, & moritur, cui substituitur *Antipbilus. Diod. Sic. l. 18.*

Antonius Franciscus Rainerius de Alexandro Magno sic cecinit :

*Quod tua te Macedo iuuat late aucta per orbem
Gloria, Hyperboreo qua riget aura gelu?
Quaque pharetrata surgunt iuga Persidis, & qua
Ebibit Eoas decolor Indus aquas?
Victorem cū te Populorum, vicerit ira;
Noxiæque vndanti pocula sumpta mero,
Et tumidi fastus, Diuum queis poscis honores,
Cogis & ingenuos flectere colla viros.
Hæc procerum impulerunt fida olim pectora, Regi
Miscere è saua toxica Thessalia.
Fortunam reuerere: noua ò qui sceptrâ capeffis
Nam Dea, regna agili datque adimitque manu.*

A N N O M. 3681.

LEONNATVS Dux Phrygiæ ad Hellepontum audiens Antipatrum à Græcis oppugnatum, adducit auxilia, & cum Græcis, qui iam obsidionem Lamie soluerant, prælio concreditur, sed dum paululum cedit, in paludem à Græcis inuentibus cogitur, vbi etiam trucidatur. *Plutar. & Diod.*

GALLI Francos, qui iam Sicambri appellabantur, inuadunt, sed atroci prælio vincuntur, cæsis septuaginta millibus. Ceciderunt tamen ex Francis præcipue nobilitatis Duces, & quatuor millia militum. *Tritbem. in comp.*

A N N O M. 3683.

CRATERVS Antipatro auxilio venit cum magno exercitu contra *Eumenem*. Hic cum videret hostes adesse, copias vndique cogit, in primis equitatum, hostes enim peditatu præualebant. Ideò omnem victoriæ spem in equitatu collocatam habebat, quæ etiam ipsum non fefellit: nam in dextero cornu *Craterus* equo excussus, & non satis agnitus, conculcatur, in sinistro cornu ipse *Eumenes* Neoptolemum suâ manu occidit. Eodemque tempore Antipater in Ciliciam mouet contra *Perdicam*,

cam, qui iam in Ægyptum secesserat. factâ prius ab Antipatro pace cum Atheniensibus, hac conditione, vt singulæ Ciuitates Græciæ, quæ cum Atheniensibus faciebant, legatos suos mitterent: nominatim autem petiuit dari sibi *Hyperidem*, & *Demostenem* Oratores, qui maturè ex vrbe se subdixerunt, & in diuersa loca dilapsi sunt. *Hyperides* in Æginam fugit, ibique captus, & ad Antipatrum missus est; cui primùm lingua excisa est, & postea trucidatus. Similiter *Demosthenes* pacem hanc suo sanguine sancitum iri videns, fugit. Quæsitus autem ab Antipatro, per *Achiam*, & inuentus in quadam insulâ sedens in fano *Nep-tuni* supplex, iussus est fano egredi: verùm ipse sumpto libello, ac si scripturus esset, calamum scriptorium ori admonuit, venenum ex eo hausit, & obuoluto capite expirauit. Ei mortuo populus Atheniensis statuam æream posuit cum hac inscriptione:

Si tibi vis, animo Demosthenis, æqua fuisset;

Non Macedum ferret Græcia victa iugum.

PERDICCAS *Aridæi* Regis primus administrator, & tutor, Cappadociæ Regulum, qui ab Alexandro nondum subiugatus erat, prælio vincit, captum in crucem agit, regnumque eius *Eumeni* regendum tradit: inde quasdam vrbes expugnatas crudelissimè excindit: ad *Isaurorum* verò urbem cùm venisset, ciues qui impares sibi videbantur bello, suas coniuges, & liberos ipsi interficiunt, & extructo rogo cremant, hostesque tamdiù sustinent, tandem ipsi se in flammam præcipitant. *Diod. Sic. ibidem.*

Perdiccas tandem sperans se vniuerso *Aridæi* regno potiturum, ex administratore, & tutore constituto fit raptor (nihil vspiam vsitatus) ideoque, vt illud dolo affectaret, hoc arte vsus est: *Cleopatram* *Alexandri Magni* sororem cupit sibi in vxorem dari: nec dissentit *Olympias* mater, vtque voti sui compos fieret, abiit etiam filiam *Antipatri*, qui *Macedoniæ* Gubernator à reliquis Ducibus constitutus erat, vt sub hac specie amicitiae *Antipatrum* tolleret; Cùm verò hæc palam fierent, vtraque sponsa excidit. Hinc *Perdiccas* in Ægyptum profectus, inuenit omnia loca præsidij egregiè munita, & *Ptolomæum* propter iustitiam,

& liberalitatem ab omnibus coli, adeout etiam *Perdiccæ* milites ad ipsam confugerent: nihilominus tandem Castellum quoddam vehementer oppugnat, nihil tamen magnoperè effecit: Inde igitur discedere coactus imperitè exercitum per Nilum traducere conatur. Sed cum dimidia pars exercitus traducta esset, arenâ transendo motâ dilabitur, & alueum longè profundiorè facit, quàm vt altera pars priorem sequi posset: Quapropter regredi cogitur, vbi in transitu vltra duo millia militum, vel in flumine, vel ab Elephantis protriti, interierunt. Exercitus magnoperè hac clade exacerbat, *Perdiccam* in tentorio suo trucidat. *Ptolomæus* tantâ victoriâ potitus, loco *Perdiccæ Pirhonem*, & *Arideum* constituit, qui *Eumenem* *Perdiccæ* fœderè iunctum, hostem regni declarant. *Diod. Sic. l. 18.*

A N N O M. 3684.

DEMADES Orator Græcus, Legatus mittitur cum filio ab Atheniensibus ad Antipatrum, petuntque vt vrbs sua libera ipsis reddatur, & præsidium ex *Munychia* deducatur. Cum autem in Macedoniam venirent, Antipater aduersâ valetudine laborabat, & *Cassander* summam rerum obtinebat. Sed ante hoc tempus scripserat Demades litteras ad *Perdiccam* contra Antipatrum, quæ interceptæ fuerant, ideò iam captus cum filio trucidatur iussu *Cassandri*. Addita autem est crudelitas supplicio, quòd filius Demadis in complexu patris interfectus, eiusque sanguine conspersus fuerit. Paulò post *Antipater* moritur, tutoremque *Aridæi* facit *Polysperchontem*, cui adiungit filium *Cassandrum*, qui secundas partes teneat. *Cassander* molestissimè ferens hanc voluntatem patris, fugam molitur ad Antigonum in Asiam. *Diod. l. 18.*

A N N O M. 3686.

OLYMPIAS Alexandri Magni mater, cum nepote ex *Roxane* in Macedoniam transit, à *Polysperchone* euocata, vbi à subditis libentissimè suscipitur. Cum igitur res suas sibi stabiliuissè visa esset, *Arideum* Macedoniæ Regem, cum sex an-

nos, & sex menses regnasset, captum, & in vinculis crudelitè tractatum iaculis per Cretenses conficitur, & *Eurydicen* vxorem eius mori iubet. Illa cùm maritum obligasset, laqueo se suspendit, dira imprecans Olympiadi. *Diod. l. 19.*

CASSANDER Antipatri filius de crudelitate Olympiadis certior factus, in Macedoniam cum exercitu irruit, quem fugiens Olympias cum suis Pydnæ se inclusit, obsidionem toleratura donec auxilia venirent. *Cassander* cùm hyemæ Pydnæ oppugnare non posset, obsidionem continuat, & comæatu intercludit; vnde tanta fames in vrbe exorta est, vt Elephantia inediâ perirent, equi ab hominibus in cibo absumerentur, & barbari etiam cadaueribus vescerentur. Hinc factum est, vt *Olympias* Cassandro se dedere coacta sit, qui eam satellitum ministerio trucidauit, deinde *Roxanem*, & filium eius *Alexandrum*. *Cassander* interim vt dignus videretur, qui Macedonia regnum haberet, *Thessalonice* Olympiadis filiam, & *Alexandri Magni* sororem, vxorem ducit, ex quâ tres filios suscepit, nempe *Philippum*, *Antipatrum*, & *Alexandrum*, qui mortuo parenti in regna successerunt. *Diod. Pausan. & Iustin.*

A N N O M. 3693.

HERCVLES *Alexandri Magni* filius ex *Barsine*, *Pergami* educatus, adolescens 17. annorum, à *Polyperchonte* assumitur, ipsique regnum Macedonicum tradere conatur. Verùm insidijs *Cassandri* interficitur. *Diod. l. 20.*

A N N O M. 3694.

PTOLOMÆVS *Lagi* filius, qui post *Alexandri Magni* obitum *Ægypti* Regnum tenuit, cùm *Cyprum* occupasset, & sensisset *Nicoclem* noua consilia agitare cum *Antigono*, & metueret nè reliqui *Cypri* reges id consilium sequerentur, & *Cyprum* *Antigono* traderent, mittit qui *Nicoclem* occiderent, qui quidem cùm mandata *Ptolomæi* audiuiisset, sibi ipsi manus infert, sed coniux eius tanto casu perturbata, suas ipsius filias occidit, & fratribus *Nicoclis* persuadet, vt secum cum coniugibus,

bus, & liberis in ædibus cremarent, cùm tamen Ptolomæus nihil in ipsos statuisset, atque ita familia *Paphiorum* Regum abolita est. *Diod. Sic. l. 20.*

PTOLOMÆVS Ægypti Rex, plurimas vrbes in Asia *Antigonæ* eripit, & *Ptolomæum* Ducem Antigoni profugum cum exercitu ad se recipit, paulò post tamen eum, quòd videretur nouis rebus studere, carcere mancipat, & cicutam bibere cogit, exercitumque eius suo miscet. *Diod. ibid.*

Interfecto in Sicilia *Hamilcare*, Carthaginensium Imperator *Amilco* eius filius succedit: qui vt *Iustin. l. 19.* refert, cùm nauali, terrestrique bello secunda prælia fecisset, repente pestilentis syderis vi exercitum amisit. Quæ res cum nunciata Carthagini esset, mæsta ciuitas fuit: omnia vlulatibus, non secus, ac si ipsa vrbs capta esset, personabat: clausæ priuatæ domus, clausa Deorum Tempa, intermissa omnia sacra, omnia priuata officia damnata, cuncti deindè ad portam congregantur, egredientesque paucos è nauibus, qui cladi super fuerant, de suis percontantur. Vt vero dubia antea spe, & suspenso metu, incertâ orbitatis expectatione casus suorum miseris illuxit, tunc toto litore plangentium gemitus, tunc infelicium matrum vlulatus, & querelæ flebiles audiebantur. Inter hæc procedit inops è nauis suâ *Amilco* sordidâ seruilique tunicâ discintus: ad cuius conspectum plangentium agmina iunguntur. Ipse quoque manus ad cælum tendens, nunc sortem suam, nunc publicam fortunam, deflet, nunc Deos accusat, qui tanta belli decora, & tot ornamenta victoriarum, quæ ipsi dederant, abstulerint: qui captis tot urbibus, totiesque hostibus terrestri, naualique prælio victis, exercitum victorem non bello, sed peste deleuerint: deferre se tamen ciuibus suis non modica solatia, quòd malis eorum hostes gaudere, non gloriari possent. Quippè neque eos, qui mortui sunt, à se occisos: neque eos qui reuersi sunt à se fugatos possint dicere. Prædam quam relictis à se castris abstulerint, non esse talem, quam velut spoliū victi hostis ostentent: sed quam possessione vacuâ, fortuitis dominorum mortibus, sicuti caduca occupauerint. Quòd ad hostes pertinet, victores se

recessisse : quodd ad pestem pertinet , victos : nihil tamen se grauius ferre , quàm quodd inter fortissimos viros mori non potuerit : seruatusque sit non ad vitæ iucunditatem , sed ad ludibrium calamitatis , quamquam vbi miseras copiarum reliquias , Carthaginem reduxerit , se quoque sequuturum commilitones suos , ostensurumque patriæ , non ideo se in eam diem vixisse , quoniam velit viuere : sed nè hos quibus nefanda lues pepercerat , intra hostium exercitus relictos morte suâ proderet . Tali vociferatione per urbem ingressus , vt ad limina domus suæ venit , prosequutam multitudinem velut postremo alloquio dimisit . obseratisque foribus , ac nemine se se , nè filijs quidem admissis , mortem sibi conscinit .

ANNO M. 3695.

CLEOPATRA Alexandri Magni soror , quæ nupta fuerat Alexandro Epiri Regi , ne cui nuberet prohibita fuit ab Antigono , Sardibus inclusa , eâ fugam molitur in Ægyptum , vt Ptolemæo matrimonio iungeretur , sed interficitur ab Antigono , qui infamiam hanc abolere conatus , multos trucidat , quasi reos cædis ; & Cleopatram regio more sepelit . *Diod. Sic. l. 20.*

OPHELLAS Rex Cyrenarum regnum totius Affricæ amplexus , societatem cum *Agathocle* per legatos iunxerat , pactusque cum eo fecerat , vt Siciliæ illi , sibi Affricæ imperium , vitæ Carthaginensibus cederet . Itaque cum ad belli societatem eum ingenti exercitu Ophellas venisset , *Agathocles* blando alloquio , & humili adulatione , cum sæpius simul cœnassent , quia filius eius ab Ophella adoptatus esset , incautum eum interfecit : occupatoque exercitu eius , iteratò Carthaginenses omnibus viribus bellum struentes , magno vtriusque exercitus sanguine , graui prælio superat . Erat *Agathocles* , vt *Iustin. l. 22. refert* , Siciliæ Tyrannus , qui ad regni maiestatem ex humili , & sordido genere peruenit . Quippè in Sicilia patre figulo natus , non honestiorem pueritiam , quam principia originis habuit : Siquidem forma , & corporis pulchritudine egregius , diu vitam stupri patientiâ exhibuit . Annos deindè pubertatis egressus , libidinem

à viris ad fœminas transtulit. Post hæc apud vtrumque sexum famosus, vitam latrocinij mutauit. Interiecto tempore, cum Syracusas concessisset, accitusque in Ciuitatem inter incolas esset, diu sine fide fuit: quoniam nec in fortunis quod ammitteret, nec in verecundiâ quod inquinaret habere videbatur. In summâ, gregariam militiam sortitus, non minus tunc, seditiosâ, quam antea turpi vitâ, in omne facinus promptissimus erat. Nam & manu strenuus, & in concionibus persacundus habebatur. Breui itaque Centurio, ac deinceps Tribunus militum factus est. Primo bello aduersus Aetneos magna experimenta suis Syracusanis dedit. Sequenti Campanorum tantâ de se spem omnibus fecit, vt in locum demortui Ducis Damascenis sufficeretur; cuius vxorem adulterio cognitam, post mortem viri in matrimonium recepit. Non contentus, quod ex inope repente diues factus esset, piraticam aduersus patriam exercuit. Saluti ei fuit, quod socij capti, tortique de illo negauerunt. Bis occupare imperiûm Syracusanum voluit, bis in exilium actus est. A Murgantinis apud quos exulabat, odio Syracusanorum, primò Prætor, mox Dux creatus. Successu temporis post occisum Hamilcarem, Gisgonis filium, nouus eo à Pœnis missus exercitus fuerat. Statim igitur primo aduentu eius, omnes Siciliæ vrbes auditis rebus, quas in Affricâ gesserat, certatim se ei tradunt: atque ita pulsus è Siciliâ Pœnis totius Insulæ imperium occupauit.

BOMILCAR Pœnorum Dux apud Carthagenenses tyrannidem inuadit, & cum exercitu vrbem ingreditur, multosque trucidat. Tandem Ciues cum loco præualerent, seditiosos obfidens, legatosque mittunt, qui impunitatem militibus promitterent; si *Bomilcarem* traderent, qui in medio foro à Pœnis patibulo suffixus est: vt idem locus monumentum suppliciorum eius esset, qui ornamentum antea fuerat honorum. Sed Bomilcar magno animo crudelitatem ciuium tulit; adeo vt de summâ cruce, veluti de Tribunali in Pœnorum scelera concionaretur, obiectans illis, nunc Hannonem falsâ affectati regni inuidiâ circumuentum, nunc Gisgonis innocentis exilium; nunc in

Hamilcarem patrum suum tacita suffragia, quod Agathocles socium illis facere, quam hostem inluerint. Hæc cum in maxima populi concione vociferatus esset, expirauit. *Iustin. l. 22. Diod. Sic. l. 20.*

ANN O M. 3697.

AGATHOCLES cum in Affricâ venisset, magnâ clade vincitur, hinc de Affricâ rebus desperare incipit, & clam molitur fugam in Siciliam: milites cum id persentiscerent, cum in vincula compingunt. Cum verò paulò post terroris aliquid incidisset, soluitur, & clam cum paucis nauium ingreditur, & aufugit. Exercitus derelictus occisis filijs Agathocles cum Carthaginensibus transigit. Agathocles cum in Siciliam redisset, ab Aegestanis exposcit pecuniæ summam, illi de eâ persoluendâ consilium aduocant, ex quo *Agathocles* irâ commotus, omnes ad vnum interficit, pauperes quidem statim, diuites verò, tam viros, quam foeminas, omnibus cruciatibus excarnificatos, vt omnes thesauros expiscaretur. Indè certior factus de liberorum suorum cæde, militum cognatos, qui eos occiderant, quoscunque capere potuit crudelissimè interficit, multaque millia ita Syracusis ad mare occisa. *Diod. Sic. l. 20.*

ANN O M. 3700.

MITRIDATES Mysiæ Rex, cum annos 35. regnasset, trucidatur, succedit filius *Mithridates*, qui regnum Paphlagoniâ, & Cappadociâ auxit, & annis 36. regnauit. *Diod. Sic. l. 20.*

ANN O M. 3701.

ANTIGONVS filius nothus Philippî Regis Macedoniæ inter Duces virtute antecelluit, sicut rerum gestarum eius magnitudo ostendit. Deuicto Ptolomæo in Cypro, & de hac victoriâ nauali certior factus, diadema sibi sumit, & Regem se, atque filium appellat: Quod etiam facit *Ptolomæus* in Aegypto, ne de possessione regni desperasse videretur. Horum exemplum sequuntur etiam *Seleucus, Lyfimachus, & Cassander*, qui aduna-

tis

tis viribus *Antigonum*, & *Demetrium* inuadunt, pugnantque. Ibi *Demetrius* in dextero cornu Regibus oppositus, hostes quidem egregiè vincit, sed nimium in sequendo victos, ab acie excluditur, cum *Seleucus* elephantos opposuisset. Interim pater *Antigonus*, iam octogenarius ab hostibus circumdatur, & multis iaculis faucibus occiditur. *Demetrius* itaque assumpta parte exercitus, quinque millibus peditum, & quatuor millibus equitum, ex *Asiâ* in *Cyprum* aufugit. Atque ita *Demetrius Asiâ* exiit, & regnum *Asiæ* ad *Seleucidas* transijt, & cum *Syriâ* coniunctum fuit. *Diod. Iustin. Plutarch.*

A N N O M. 3702.

CASSANDER *Antipatri* filius, Tyrannus, & Regicida tragicâ morte occubuit, nam hydrope, & phthiriasi, vermibus & toto corpore erumpentibus extinctus est, postquam 19. annos in *Macedoniam* regnasset, cui succedit filius *Philippus*, qui tabidi corporis luc interijt, cum regnasset annuo ferè spatio. Succedunt ei reliqui fratres bini, *Antipater* & *Alexander*, qui *Macedoniam* inter se diuidunt.

A N N O M. 3703.

POST *CASSANDRI* Regis, filijque eius *Philippi* continuas mortes, *Thessalonica* Regina vxor *Cassandri*, non magno post tempore, vt *Iustin. l. 6.* refert, ab *Antipatro* filio, cum vitam etiam per vbera materna deprecaretur, occiditur. In causâ fuit, quod post mortem mariti in diuisione regni inter filios, propensior fuerat in *Alexandrum* filium natu minorem.

A N N O M. 3704.

ALEXANDER *Cassandri* filius, vt eadem maternam vltisceretur, gesturus cum fratre bellum, *Pyrrhum* *Epirotarum* Regem, qui nuper in Regnum ex *Aegypto* dimissus fuerat, teste *Velleio*, in auxilium auocat, qui pro auxilij lati mercede, magnam *Macedoniæ* partem occupat, ita vt *Alexandro* iam metuendus videretur: quapropter vt hunc iterum ex *Macedo-*

niâ eijciat, auxilium à *Demetrio* petit: nec *Demetrius*, spe inuadendi Macedonjci regni, moram fecit. Eius aduentum verens *Lyfimachus*, persuadet genero suo *Antipatro*, vt malit cum fratre in gratiam reuerti, quàm paternum hostem in Macedoniam admitti. Inchoatam igitur inter fratres reconciliationem cùm præsensisset *Demetrius*, per insidias *Alexandrum* interficit: occupatoque Macedonia regno, eadē apud Macedonas excusat, exaggeratque tyrannidem *Antipatri*, *Cassandri*, & filiorum, efficitque vt Rex Macedonia appellaretur. *Lyfimachus* etiam, cùm à Thracibus bello premeretur, nè simul cum *Demetrio* propter generum pugnare videretur, generum *Antipatrum* occidit, atque ita *Demetrius* vniuerso regno Macedonia potitur, quod obtinet annis septem, cùm *Cassandri* filij id vltra triennium obtinuissent; atque ita vniuersa *Cassandri* Domus *Alexandro Magno*, seu necis ipsius, seu stirpis extinctæ, poenas partim cæde, partim supplicio luit. *Plutarch.* & *Iustin.*

A N N O M. 3713.

AGATHOCLES Sicilia tyrannus, nepotē *Archagatum* cum exercitu miserat. Constituerat enim cum ingenti clade in Affricam trajcere, sed poenitens facti, ætate iam fessus, & valetudine afflictus filium *Agathoclem* successorem sibi apud Syracusanos pronunciat, eumque ad accipiendum ab *Archagato* exercitum mittit. *Archagatus* contrà patrum *Agathoclem* nouum Regem intercipit, trucidat, & in mare abijcit. *Agathocles* senior, cùm dentes venenato scalpro, quod ipsi *Menon* supposuerat, purgaret, inficit veneno gingiuas, & totum os, vnde immensis doloribus excruciat, viuus adhuc cremari voluit, cùm regnasset annos 28. vixisset annos 72. *Menon* verò, qui venenatum scalprum *Agathocli* porrexerat, ad exercitum profugit, vbi receptus *Archagatum* dolo interficit, & imperij potitus bellum Syracusanis facere conatur. Syracusani tyrannis liberati, copias contrà *Menonem* educunt. Verùm cùm Carthaginenses, qui bello ab *Agathocle* prouocati erant, & classem, & exercitum misissent contrà *Agathoclem*, & Syracusanos, ipse suis

cōpijs diffidens ad Carthaginenses concedit, quorum auxilio Syracusas redijt. Post hæc mercenarij milites apud Syracusanos acceptis stipendijs dimittuntur, qui & ad Messanos progressi, amicè suscipiuntur, sed illi inauditâ fraude; nocte infecutâ hospites suos Messenios omnes ad vnum trucidant, vxoresque eorundem ducunt, & urbem Messanam Mamertinam appellant, seque Mamertinos à Marte. *Diod. Sic. & Iustin.*

A N N O M. 3717.

LYSIMACHVS Agathoclis filius, alter ab Agathocle Sicilia tyranno, VII. Rex Macedoniæ, cū in Hellesponti, & Cherfoneſi regionibus maximus terræmotus extiterit, tantū vrbs Lysimachia, ante duos, & viginti annos à Lyſimacho condita, euerſa eſt: Quod portentum dira Lyſimacho, ſtirpique eius, ac ruinam regni cum clade vexatarum regionum portendebat. Nec ostentis fides defuit: Nam breui poſt tempore *Agathoclem* filium ſuum, quem in ſucceſſionem regni ordinauerat, per quem multa bella proſperè geſſerat, non ſolū patrium, verū etiam humanū vltra morem perofus, miniſtrâ Arſyriæ nouercâ, veneno interficit. Hæc illi primâ mali labes; hoc initium impendentis ruinæ fuit. Nam parricidium principum ſequutæ cædes ſunt, luentium ſupplicia, quod occiſum iuuenem dolebant. Ita que & hi, qui exercitibus præerant, certatim ad *Seleucum* deficiebant, eumque pronum iam ex æmulatōne glorię bellum Lyſimacho inferre compellunt. Vltimū hoc certamen commilitonum Alexandri fuit, & velut ad exemplum fortunæ par reſeruatū. *Lyſimachus* quatuor, & ſeptuaginta annos natus erat. *Seleucus* ſeptem & ſeptuaginta. Sed in hac ætate vtriſque animi iuueniles erant, imperijque cupiditatem inſatiabilem gerebant. Quippè cum orbem terrarum diu ſoli tenerent, anguſtijs ſibi met incluſi videbantur, vitæque finem non annorum ſpatio, ſed imperij terminis metiebantur. In eo bello *Lyſimachus* amiſſis antea varijs caſibus quindecim liberis, non inſtrenuè moriens, poſtremus domus ſuæ ruinæ cumulus acceſſit. Læus tantâ victoriâ *Seleucus*, & quod maius victoriâ putabat,

tabat, solum se de cohorte Alexandri mansisse, victoremque extitisse, non humanum opus esse, sed diuinum munus gloriatur, ignarus prorsus, non multò post fragilitatis humanæ se ipsum exemplum futurum. Quippè post menses septem à *Ptolomæo*, cuius sororem *Lyfimachus* in matrimonium habuerat, per insidias circumuentus occiditur: Regnumque Macedoniæ, quod *Lyfimacho* eripuerat, cum vitâ pariter ammittit. Igitur *Ptolomæus* cum, & in gratiam memoriæ magni *Ptolomæi* patris, & in fauorem vltionis *Lyfimachi* ambitiosus apud populares esset, primò *Lyfimachi* filios conciliare sibi statuit, nuptiasque *Arfinoes* sororis suæ matris eorum petit, quas tandem obtinet, sed paulò post *Lyfimachi*, & *Arfinoes* iam coniugis liberos, nè regnum Macedonicum aliquando à se repeterent, trucidat, & ipsam in *Samotheaciam* relegat. *Iustin.* l. 17.

A N N O M. 3723.

PTOLOMAEVS CERAVNVS Aegypti Rex, obuiam Gallis in Macedoniam irrupentibus, cum exercitu proficiscens, inito bello vincitur, & trucidatur à Gallis, cum nouem ferè mensibus regnû Macedoniæ obtinuisset. Succedit ipsi *Meleagros*, qui regnat 60. dies. Indè *Antipater*, qui regnat dies 45. *Euseb.*

A N N O M. 3729.

HELENVS Francorum in Germania Rex, cum annos quatuordecim regnasset, remouetur propter inertiam & luxum à regno, & succedit ipsi *Basanus*, qui regnat annis 36. Hic filium suum *Sedanum* adulterij conuictum, morte mulctauit. *Trithemius.*

A N N O M. 3730.

PYRRHVS Epirotarum Rex, *Aquila* dictus: Vir fortissimus, deuictis Gallis, pulcherrima, & splendidissima spolia, in templo *Mineræ Itonidis* sacrauit, cum hoc Epigrammate.

*Hæc Pyrrhus Gallis detraxit scuta Molossus
Suspendens aris dona Minerua tuis.*

*Nec mirum Antigoni turmas citò terga dedisse ,
 Aeacida cùm sint nunc quoque, & ante viri .*

Non semel singulari certamine fortem & magnum suum animum demonstrauit . In primis verò vulneratus in prælio cum Mamertinis, hostem magnâ corporis staturâ, à quo fuerat prouocatus prostrauit . Generosus enim Rex hanc prouocationem tam ægrè tulit, vt cruore adhuc respersus, dolore simul ac irâ percitus, truci ac terribili aspectu in aciem redierit, gigantemque repentè adortus, adedò vehementi ictu eius caput percussisset, vt vsque ad infimas partes ferro adactò frustra filii corporis hinc inde ad terram deciderent . Cùm verò gloriam rerum gestarum eius cresceret, ipse imperium orbis affectare cœpit : cùmque Romanos potentes videret, Apollinem Delphicum consuluit, qui ambiguè respondens dixit .

Aio te Aeacida Romanis vincere posse.

Quo ambiguo responso *Pyrrhus* delusus, putauit se Romanos victurum, sed ab illis victus est . In Siciliâ cùm tantis victorijs elatus, siculos non eadem humanitate tractaret, & insuper quosdam principes viros suspectos haberet & occideret, in odium omnium incurrit, & cæteruatim ab eo, & vrbes, & Duces deficiunt . Tandem dum Argos oppugnaret, per prodicionem nocte urbem ingressus, vnâ cum Galatis in forum vsque peruenit: quòd sentientes Argiui, Clypeum, & alia munita vrbis loca ceperunt, Antigonum in urbem acciuerunt . Tunc *Pyrrhus* vbi vidit Clypeum hostibus armis refertum, & alia esse munita vrbis loca, prodigijs quibusdam territus, retrocedere, & urbem egredi statuit, sed cùm angustias portarum formidaret, nuntium præmittit ad filium *Helenum*, qui extrâ mœnia sedebat, vt deiectis mœnibus aditum sibi aperiret, suosque tutaretur: filius non rectè accepto nuntio ad opem ferendam urbem ingreditur, & ita fugientibus ingredientiæ occurrunt, impediuntque fugam, *Pyrrhus* vbi euadendi difficultatem vidit, in persequentes hostes conuersus à gregario milite Argiuo hastâ leuiter percussus, equum adegit in illum. Mater eius, quæ fortè desuper pugnam spectabat, cognito filij periculo, tegulam, vel vt alij dicunt, mor-

tarium de speculis in Pyrrhi caput coniecit ; quo ietu moribundus cecidit . Tunc Zopbirus quidam Antigoni miles cognitum Regem apprehendens, illi caput abscidit; *Alcyoneus* verò Antigoni filius accurrens, abscissum Regis caput ad Patrem cum summa alacritate deportat, pater filium baculo percussit , ac à se repulit, barbarum, & pollutum appellans , Regis caput & corpus munificè cremavit, *Hellenum* quoque Pyrrhi filium benignè , & humaniter exceptum, cum eum complexus esset, benè sperare iussit, & eum statim in priorem habitum , ornatumque restituit, atque in Epirum remisit, & erga amicos quoque Pyrrhi benignus fuit. *Iust. & Plutarch.*

Gabriel Faernus tale de Pyrrho Elogium concinnauit :

*Epìrus mihi parua quidem, sed Martia tellus ,
Et Patria, & Regnum, & generosa bellica menti
Materies fuit. Acacides mihi sanguinis auctor ;
Et mea cognatum virtus expressit Achillem .
Ipse ego prescripto docui munimine valli
Metari castra, & tutos ad bella receptus .
Romula me pubes certamine fusa cruento
Italica experta est sub mænibus Heraclea .
Quo terrore truces animos atque aspera corda
Fregissem Aeneadam, & statuissem fœdera victis
Ni pacem infamem, cæci sententia discors
Dissuasisset, & ad lituos atque arma vocasset .
Sic ego re infecta Italo de littore cessi ,
Quo me fors grauis atque immitia fata trahebant ,
Ad clarum nece nostra Argos, ubi saeva cientem
Prælia , ab excelsis vltix me tegula tectis .
(Indignum) dextra deiecta affixit anili .*

A N N O M. 373.

ARISTOTIMVS Epirorum urbem in Peloponneso per tyrannidem occupat, fauore, & consilio Antigoni, plurimos ciuium in exilium eicit, multos trucidat . Aetoli intercedunt apud eum, vt exulibus vxores & liberos reddere velit : ille pri-

mum negat; post concedit certo die, sed eo ipso die ad portas omnes comprehendit, facultatibus exuit, carceribus mancipat, liberos occidit, virgines stuprat. Stupentibus omnibus ad hæc scelera, *Hallanicus* senex, & liberis orbus, fidissimos amicorum conuocatos, in vindictam patriæ hortatur, illis cunctantibus iubet operiri fores, minitaturque se tyranno omnia enunciatum: ita in ancipiti periculo consultat in tyranni necem, & eum feliciter, quinto mense, quàm cœperat, opprimunt. *Iustin.*

ANN O M. 3736. Π.

HIERO Rex Syracusanus creatus, contrâ Mamertinos bellum gerit: hi quod ipsis prædictum esset suum Ducem in castris regijs cœnaturum, tanquam de victoriâ certi, acriter prælium ineunt, sed turpiter vincuntur, & Dux multis vulneribus confectus capitur & in castra regia deducitur; vbi quidem cœnat, sed quod audiret filium etiam suum interfectum, vulnera sua atrocius disrumpit, & moritur. *Diod. Sic.*

ANN O M. 3744.

HANNIBAL Dux Carthagenensis, victus classe, superiore anno, Carthaginem reuertitur: Inde in Sardiniam mittitur. *Scipio* consul secutus hostem, bellum ex Sicilia in Corsicam transfert, vbi Hannibalis classem ferè totam circumuenit, & perdit, quâ clade Carthagenenses irritati, eum cruci affigunt, & *Hannonem* in eius locum surrogant: qui & ipse à *Scipione* victus se se hostibus immiscet, & trucidatur, ne cladi superesset cum periculo. *Eutrop. Oros.*

ANN O M. 3757.

ANTIOCHVS II. THEOS, filius Antiochi Soteris II. Regis Syriæ. Mater eius fuit *Stratonice*, Demetrii I. Regis Asiæ minoris filia, & noutercha Antiochi Thei, ex quâ Antiochus Soter hunc filium suscepit. Hic Antiochus cognominatus est à Milesijs *Theos*, hoc est, *Deus*, eo quod Lymarchum eorum tyrannum sustulisset, vti *Appianus* scribit. Duas vxores habuit:

Prior

Prior *Laodice*, ex quâ duos filios suscepit, nempe *Seleucum Callinicum*, & *Antiochum*, cui cognomen fuit *Hierax*. Posterior fuit *Berenice*, *Ptolomæi Philadelphi* Hæ Regis *Aegypti* filia, quâ ductâ repudiavit *Laodicen*, & concubinæ tantum loco habuit. Sed tandem post aliquot temporis intervallum, amore victus, cum liberis in regiam dignitatem reducit. Illa verò metuens flexibilem viri animum, & præcauere volens, nè iterum *Berenicem* sibi præponeret, maritum suum per ministros veneno sustulit, *Berenicem* autem vnâ cum filio, qui natus erat ex *Anthioco*, Principibus occidendum tradit, filiumque suum maiorem *Seleucum Callinicum*, parentis loco, Regem constituit. *Appianus Alexandrinus de Bellis Syriacis. Iustin. l. 27.*

A N N O M. 3760.

BASAN Francorum Rex, cum propè Moguntiam castra haberet, Regem *Thabor*, qui in vicinis locis imperabat, interfecit, in cuius memoriam castrum ibi *Montabatur* edificauit. *Trith.*

A N N O M. 3761.

AGIS Rex Lacedæmoniorum, Eurytionides, & Eudamidæ filius, cum Lacedæmonem rediisset, *Agefilaus* Ephorus, Spartæ seditionem mouet, Leonidem Regem nuper à regno remotum, & Tegæ exulantem reuocat, qui *Agidem* Regem capit, & per Ephoros eundem vnâ cum Matre, & Auiâ suspendio necat. Huius Regis mortem sic describit *Plutarchus*: *Amphares*, *Demochares*, & *Arcesilaus* adire solebant Agim, & colloqui cum eo, utpotè familiares. Cumque *Agis* permaneret in templo, & suuisset ad balneum per occasionem descendere, ibi cum, vbi templo excessit, statuerunt, arripere, captatoque articulo, cum lauisset, occurrerunt, & salutauerunt eum, comitatuque sunt colloquentes & iocantes sicut cum familiari, & iuvene. Diuortium obliquum via ad carcerem habebat: ad quod cum peruenissent, *Amphares* iure magistratus manibus Agidi iniectis, Duco te, inquit, Agis, ad Ephoros, ut rationem reipublicæ gestæ reddas. *Demochares* autem homo valens & eminens staturâ, obuoluens collum pallio traxit illum. Alijs ex compo-

to impellentibus à tergo, & opitulante Agidi in solitudine nemine, conijciunt eum in carcerem. Mox adfuit *Leontidas* cum magnâ mercenariorum militum manu, quibus carcerem foris circumfudit. Ephori ad Agim ingressi, senibus qui eiusdem erant consilij accitis, tanquam cum eo acturi iudicio, iusserunt eum actionum suarum causam dicere. Ridente illo simulantiam istorum, *Amphares* haud impunè air laturum, poenasque daturum temeritatis. Hic alius *Ephorus*, tanquam lenior in Agim, & culpæ effugium ostendens, requisivit, patrasset nè ea *Lyсандri*, & *Agefilai* coactu. Vbi respondit Agis coactum à nemine, sed amulatione, & exemplo *Lygurei* eadem persecutum se instituta: iterum idem rogauit. Ecquid eum poeniteret factorum: negante iuvene, quamuis extrema pericula antè oculos cerneret, poenitere optimorum consiliorum: damnauerunt eum rei capitalis, imperaueruntque lictoribus, vt in *Decadem*, quam appellant, eum auferrent. Is locus in carcere est in quo iudicatos strangulant. Cernens autem ministros *Demochares* dubitantes attingere Agim, itemque mercenarios, qui assisteabant, auertentes se, & refugientes facinus, vt nefarium & insolens, vt corpori Regis quis admoueret manus: comminatus ijs, & cõuitiatus, rapuit Agim ipse in illam cameram. Iam enim senserant multi comprehensum, tumultusque ad fores erat & crebra lumina. Aderant etiam Agidis mater, & auia vociferantes, obsecrantesque vt Rex Spartiatarum audiretur, causamque diceret ad populum: vndè potissimum necem maturauerunt, veriti ne si superuenissent plures, nocte eriperetur. Igitur progrediens ad locum supplicij Agis, vt conspexit quendam ex ministris flentem, & ingémiscentem, Mitte tu me (inquit) deslere, etenim ego qui ita nefariè, & violenter pereo, præstantior sum interfecto-ribus. Ita fatus, collum vltro obtulit laqueo. *Amphares* ad ianuam progressus, & *Agefistatam* ad genua sua ex familiaritate, & amicitia prouolutam excitans, nihil, inquit, grauius in Agim, vel atrocius consuleretur. Iussit etiam illam si videretur ad filium ingredi. Illâ matrem quoque admitti secundo precante, Nihil, inquit, vetat, *Amphares*. Ambas cum admisisset,

set, & iterum claudi præcepisset ostium carceris, priorem *Archidamiam*, iam admodum anum, quæ in summâ inter ciues dignitate consenuerat, ad mortem tradidit. Eâ interfectâ, *Agessiratam* iussit introire. Quæ ingressa, vt filium spectauit humi iacentem, & exanimem ex resti pendentem matrem: Ipsa ministros addiuuit in eâ detrahendâ, collocatumque iuxta *Agim*, corpus eius cooperuit, & velauit. In filium ruens, & faciem eius osculata, *Nimia tua, tua te* (inquit) *fili, modestia, lenitas, & humanitas nobiscum perdidit*. Ibi *Amphares*, qui ex ianuâ speculabatur quid ageretur, & voces excipiebat, irrupit, frendensque *Agessiratæ* dixit, ergo si filij facta probasti, eadem quoque ratione in te consulatur. *Agessirata* autem ad laqueum exurgens, Tantùm sint hæc, inquit, ex vsu reipublicæ *Spartanæ*. Eo facinore inter Ciues enunciatos tribusque glatis cadaueribus, non fuit metus tantus, quin præferrent ciues grauius istis *Angi*, *Leonidamque*, & *Ampharem* detestari, nihil atrocius, vel scelestius, ex quo *Peloponnesum* incoluissent *Dorij*, admissum *Spartæ* existimantes. Quippè Regem *Lacedæmoniorum* nè hostes quidem temerè, cum occurreret eis in acie, attingebant: sed despectebant, verentes, venerantesque eius maiestatem. Hactenus *Plutarch*.

ANNO M. 375.

MATHO, & SPENDIVS Mercenariorum Duces *Carthaginem* obsident, sed *Amilcar* eos vicissim omni comineatu prohibet: quapropter obsidio soluitur, *Amilcar* verò ipsis insistent, damna quantum potest ipsis infert, captos, feris obijcit, & in valle deprehenso obsidet, & eò cogit, vt, famelicis primùm captiuos, deinde etiam seruos deuorarent: idcirco Duces se se dedunt inscijs militibus, qui Ducibus destituti trucidantur, numero ad quadraginta millia. Indè *Africam* vrbes recipit, & *Tunetum*, vbi *Matbo* alter Dux erat, obsidet. Hic plurima damna eruptione ex *Tunero* *Amilcarem* facit, quapropter *Amilcar Spendium*, & alios Duces Mercenariorum in crucem agit. *Matbo* in omnem occasionem intentus, in *Hani-*

nibalis alterius Carthaginensium Ducis castra impetum facit, ipsam ducem cum multis nobilibus capit, & cruci vicissim affigit, & reliquos trucidat: tandem Amilcar, supplemento accepto, Mathonem prælio vincit, & capit cum multis alijs, atque ita hoc crudelissimum bellum finitum est, cum durasset annos tres, menses quatuor. *Polyd. l. 1.*

Post decem annos *Orisso* Hispaniarum Rex, qui amicus Amilcaris fuerat, dum hic Hellicen urbem in Hispania obsidet, ille mutato animo, obsessis auxilium fert, Amilcarem in fugam auertit, persequitur, & in flumine excussum ab equo, demergit. Succedit Amilcari *Asdrubal* gener. *Diod. Orof.*

A N N O M. 3777.

ARCHIDAMVS Agidis frater, in exilio apud Messenios vitam ducens, reuocatur à Cleomene III. Spartanorum Rege. Verùm ubi senserunt id qui Agin antè interfecerant, formidantes ne reuerso ab exilio Archidamo luerent pœnas, acceperunt illum quidem in ciuitatem clam ingressum, & reditum eius adiuerunt: sed illicò interemerunt eum, siuè inuito Cleomene, vt opinio est Phylarchi, siuè expugnato, & condonante illis Archidamum. Post hæc *Lyfiades* Megapolitanus, qui postâ tyrannide, & libertate popularibus redditâ, ciuitatem suam associauerat Achæis, contra Cleomenem pugnat, qui immisit in eum Tarentinos, & Cretenses, à quibus *Lyfiades* fortitè dimicans interfectus est. Indè erecti *Lacedæmonij*, clamore sublato, impressionem dederunt in Achæos; quorum vniuersum profligauerunt exercitum. Cæso ingenti numero, reliquos Cleomenes datis inducijs reddidit. *Lyfiadis* corpus ad se præcepit afferri: quod purpura exornatum, iniectâ coronâ, ad portas Megalopolitanorum remisit. *Plutarch. in Cleom.*

A N N O M. 3778.

SELEVCVS CALLINICVS IV. Rex Syriæ, filius Antiochi Thei, & *Laodices*, postquam Pater eius à *Laodice* vxore veneno extinctus fuit, regnum occupauit, atque in initio regni

gni *Berenicen* nouercham filiam Ptolomæi Philadelphi, & Ptol:
 Euergetis, III. *Ægypti* Regis sororem, instinctu matris *Laodice*,
 contra fidem datam interfecit. Quo immani parricidio, at-
 que scelere, ingens malum, & sibi, & regno attraxit, semper-
 que postea infelix extitit. Nam Ptolomæo Euergeti bellum
 inferens, ab eo victus in Antiochiam confugit. Indè ad Antio-
 chum fratrem scripsit, eius auxilium implorans, oblatâ ei Asiâ,
 inter fines Tauri montis, in præmium latæ opis. Antiochus au-
 tem cum esset annos 14. natus, suprâ ætatem regni auidus, oc-
 casionem non tam pio animo, quàm offerebatur, arripuit. Sed
 latronis more, totum fratri eripere cupiens, puer sceleratam,
 virilemque sumit audaciam. Vndè *Hierax* est cognominatus,
 qui non hominis, sed accipitris ritu, in alienis eripiendis vitam
 sectaretur. Intereâ Ptolomæus cum audisset Regem Antiochum
 in auxilium Seleuco venire, nè cum duobus vno tempore dimi-
 caret, in annos decem cum Seleuco pacem facit: sed pace ab ho-
 ste datâ, interpellatur à fratre; qui conducto Gallorum merce-
 nario exercitu, pro auxilio bellum, pro fratre hostem se implo-
 ratus exhibuit. In eo prælio virtute Gallorum victor quidem
 Antiochus fuit: sed Galli arbitantes Seleucum in prælio cecidi-
 disse, in ipsum Antiochum arma vertunt, liberiùs depopula-
 turi Asiâ, si omnem stirpem regiam extinxissent. Quòd vbi
 sensit Antiochus, velut à prædonibus auro se redimit, societa-
 temque cum mercenarijs suis iungit. Intereâ Rex Bithyniæ *Eu-
 menes*, sparsis, consumptisque fratribus, bello intestinæ discor-
 diæ, quasi vagantem Asiæ possessionem inuasurus, victorem An-
 tiochum, Gallosque aggreditur: nec difficilè saucios adhuc ex su-
 periore congressione inter, ipse viribus superat. Eâ namque tem-
 pestate omnia bella in exitium Asiæ gerebantur, vti quisque for-
 tior fuisset, Asiâ velut prædam occupabat. *Selsucus*, & *Antio-
 chus* fratres bellum propter Asiâ gerebant. *Ptolomaus* Rex
Ægypti, sub specie sororis ultionis Asiæ inhiabat. Hinc Bithy-
 nius *Eumenes*, indè Galli Asiâ depopulabantur, cum intereâ
 nemo defensor Asiæ inter tot prædones inueniebatur. Victo
 Antiocho cum Eumenes maiorem partem Asiæ occupasset, ne

tunc quidem fratres perditio præmio, propter quod bellum gerebant, concordare potuerunt, sed omisso externo hoste, in mutuum exitium bellum reparant. In eo Antiochus denuò victus, multorum dierum fugâ fatigatus, tandem ad socerum suum Artamenem, Regem Cappadociæ, prouehitur: A quo cum primum benignè susceptus esset, interiectis diebus, cognito quòd sibi insidiæ pararentur, salutem fugâ quæsiuit. Igitur cum profugonum squam locus tutus esset, ad Ptolemæum hostem, cuius fidem tutiorem, quàm fratris existimabat, decurrit: memor vel quæ facturus fratri esset, vel quæ meruisset à fratre. Sed Ptolemæus non tam amicus ei deditus, quàm hostis factus, seruari eum arctissimâ custodiâ iubet. Hinc quoque Antiochus operâ cuiusdam meritricis adiutus, quam familiariùs agnouerat, deceptis custodibus elabitur, fugiensque à latronibus interficitur. Seleucus quoque iisdem fere diebus, amisso regno, equo præcipitatus, moritur. Ita fratres, qui simul de regno decertarunt, neuter rectè possederat, quasi germanis casibus, exules ambo, post regna scelerum suorum poenas luerunt. *Iustin. lib. 27.*

GALLI in Hetruriam irruentes, Prætorem Romanum fugant, sex millibus de eius exercitu trucidatis. Æmilius Consul, ut Urbis præsidio esset, auxilio Prætori aduenit, & com meatu hostes prohibet, ita ut Galli reditum appararent, cum alter Consul Atilius exercitum reportat, & Gallis redeuntibus sit obuiam circà Telamonem Hetruriæ: Alter Consul verò Gallus subsequitur, ibi Consul Atilius dum inconsultiùs pugnat, occiditur. Alter verò nihilominus prælium vrgens, tandem vincit. Periére Gallorum ad quadraginta millia, & simul Rex Gallorum *Concolitanus*. Alter Rex *Aneroestus* paucis comitantibus in quendam locum fugâ se recepit, & ex desperatione iugulum sibi præcidit. *Polyb. lib. 2.*

A N N O M. 378r.

GALLI multis cladibus affecti, de pace legatos Romanis mittunt, cum illa intricatior videretur. Consules conscripto milite, in Galliam abeunt, ubi Romani Acerras obsident

dent. Indè Gallorum Rex *Viridomarus*, decem millibus militum assumptis, regionem circumspadanam vastauit. Quòd ubi perlatum ad Marcellum Consulem est, collega ad *Aceras* cum peditatu, vniuersâque graui armaturâ, & tertiâ parte equitum relicto, reliquum equitatum secum trahens, & ex peditibus expeditissimos quoque ad sexcentos, nec die, nec nocte, raptim agmine factò, remisit iter, dum ad hostes peruenit iuxtà *Clastidium* vicum Galliarum, qui non multò antè in ditionem Romanorum venerat. Nec spatium reficiendi milites, vel quietis dandæ habuit. Confestim enim senserunt aduentum eius barbari qui iam aderant, contempseruntque eum, quòd paucos admodum pedites secum haberet. Equitatus verò Galli, cum optimi sibi equites sint, eâque re plurimum videantur præstare, & in præsentia quidem superarent numero quoque Marcellum, nullam rationem duxere. Ergo protinus ruunt, velut eum conculcaturi, magno impetu, & sæua minantes. Ante signa versabatur Rex. Hic Marcellus, quia pauci sui erant, nè circumdarentur, circumfunderenturque ab hostibus, alas equitum promouit, atque equo circumuectus extenuauit, produxitque cornu, dum propè hostem venit. Ibi dum aciem in hostes dirigit, equus eius vlulatis illorum expauesfactus, retrocedit, vique Marcellum auertit. Ille veritus ne ea res permoueret in omen versa milites, equum properè in sinistram flectit, & ad hostes conuertit, Solemque ipse adorat, vt si non casu, sed eius rei causâ circumegisset equum. Solemne est enim Romanis cum adorant deos, in orbem se conuertere. Cum iam ad manus ventum esset, fertur præstantissima hostium arma, Ioui Feretrio vouisse. Ibi Gallorum Rex conspicit Marcellum, & ab insignibus conijciens Ducem esse, longè ante aciem prouectus est, simulque altâ voce, laceffans eum, & hastam vibrans, admittit infestus in eum equum, proceritate inter Gallos exuperans, armisque ex auro, & argento fabrefactis, & variâ picturatis tinturâ, instar fulguris insignis radiantis. Quæ arma lustranti oculis aciem Marcello, vt visa sunt præcellentissima, eaque votis se sacrasse dijs existimans, in Regem impetum dedit, thoracemque eius hastâ transfixit,

fixit, tum libramento equi premens in terram præcipitauit eum, alterum deindè, ac tertium repetens ictum occidit. Mox desiliit ex equo, iniectâque mortui armis manu, suspiciens in coelum ita fatur, *Arbiter insignium factorum ducum, & actuum imperatorem in bello, atque prælijs, Iupiter Feretrie, te teste dux ducem, Consul Regem manu mea tertius ego hunc confossum interfeci: tibi consecro prima, & præstantissima ex spolijs: Tu ad reliquias belli pergentibus: eundem tribue fortunæ cursum: Hinc concurrunt equites non cum solis seorsum equitibus, sed cum inferentibus se simul peditibus quoquè conflagunt, referuntque singularem victoriam, & insuper Mediolanum capiunt. Plutarch. Polyb. & Oros.*

A N N O M. 3782.

PTOLOMÆVS III. Rex Ægypti, cognomento dictus *Euergetes* à maximis suis in subditos meritis. Eius Pater fuit *Ptolomæus Philadelphus*; Mater verò *Arfinoe*, quæ Ptolemæi Philadelphi soror, & vxor fuit. Ex hisce parentibus *Euergetes* natus est, qui postquam annos 25. regnasset à filio suo Ptolemæo Philopatore veneno sublatus fuit.

ASDRVBAL Carthaginensium Dux occiditur in Hispaniâ à quodam seruo Hispano, ob iram interfecti Domini sui ab *Asdrubale*: indè deprehensus, lætitiâ perpetratæ rei superante omnes dolores, tormenta fortissimè, etiam ridentis specie, sustinuit: succedit Asdrubali *Hanibal* filius Amilcaris 25. annos natus. *Liuius, & Polyb.*

SELEVCVS CERAVNVS V. Rex Syriæ filius Seleuci Callinici, qui nouercam suam *Laodicen*, filiam Ptolemæi Philadelphi, & sororem Ptolemæi Euergetis Ægypti Regum, nefariè occiderat. *Ceraunus* dictus est, hoc est *Fulmineus*, quòd audaci, & feroci ingenio præditus, videretur esse quasi fulmen. Frater eius fuit *Antiochus* cognomento *Magnus*. Hic Seleucus Ceraunus, cum pater ipsius Seleucus Callinicus de equo præcipitatus, & mortuus esset, ei statim in regno successit. Verùm cum *Attalus* Rex Pergami, Asiam vniuersam occuparet, Seleucus Ceraunus exercitum comparat contrà eum, & Taurum montem

cum

cum Achæo cognato transcendit contra Attalum, ubi Seleucus dolo Gallorum occiditur: *Acchaus* verò hosce parricidas trucidare iubet, & fratrem Seleuci *Antiochum* Regem creat, qui regnat annis 36. cùm Seleucus vix tribus annis præfuisset. *Polybius lib. 2.*

BASSANVS Francorum Rex euanesceat, ut aiunt, vel potius à diabolo ablatuſ est, cùm annis 36. Francis, vel Sicambriſ præfuiſſet. Succedit filius *Clodomirus* annis 18. qui statim Gallos in initio regni quod Mosam fluium transgressi eſſent, magno prælio ex insidijs vincit. *Trith. in compend.*

A N N O M. 3783.

MOLO Præfectus Mediæ, superiore anno ab Antiocho post mortem Seleuci defecerat. Idedò *Antiochus* suis præfectis, ut cum bello persequerentur, auxilia miserat, sed *Xenatas* Dux cùm Molonem vicisset, victoriam non persequitur, sed conuiuia agitatur, idedò à Molone nocte intempeſtâ, trucidatur cum omnibus suis. Post hæc Antiochus ipſe contra Molonem exercitum ducit, cumque vincit. Molo verò suorum transfugia animaduertens, cùm propè iam vndique cingeretur, animo reputans cruciatus, ac tormenta sibi parata ſi viuus in hostium poteſtatem veniret, manus sibi ipſi intulit: pariterque omnes, qui participes coniurationis fuerant, domum suam quiſque concedunt, ibique ſimilem exitum faciunt. *Neolas* quoque ubi pugna euasit, & in Perſidem ad Alexandrum Molonis fratrem peruenit, matrem, & Molonis liberos obtruncat: deindè super mortuorum cadaueribus ipſe ſe iugulat, postquam Alexandro perſuaſiſſet, ut ipſe quoque idem faceret. *Antiochus* verò directis hostium caſtris, Molonis corpus loco totius Mediæ maximè conſpicio iuſſit in crucem tolli, ac ſine morâ, quibus id negotium datum, rem ſunt exſecuti, delatum namque cadauer in Chalonicidem regionem, eo loci in adſcenſu Zagri montis, cruci affixerunt. *Polyb. l. 5.*

ANNO M. 3789.

PHILIPPVS Rex Macedoniæ Demetrii II. filius in Poloponnesum à Messenijs accitus, cùm seditione laboraret, vtrique parti faces addit, efficitque vt vulgus Senatum, & Principes aliarum ciuitatum ducentos trucidaret. *Aratus* senior Prætor in Achaiâ acerbè in Regem inuectus est, propter hoc atrox facinus, quem Rex non multò post operâ vsus Faurionis, qui res illius in Peloponneso administrabat, veneno sustulit. Ac principio quidem ignota cæteris res fuit: neque enim ea vis erat pharmaci, vt in ipso statim articulo necaret: sed morâ temporis corporis valetudinem afficiebat; ipsum verò *Aratum* non latebat malum, quod hoc modo palam est factum. Is omnes alios remcelans, apud vnum è famulis *Cephalonem*, quia familiaritèr eo utebatur, linguam non tenuit, sed cùm ægrotanti sibi ille adesset, assiduam, & diligentem operam nauans, atque ij vnum è sputis, quibus paries erat consputus, sanguine mixtum esse obseruasset, Hæc ne præmia, o *Cephalo*, inquit *Aratus*, amicitix nostræ ergà *Philippum* retulimus. Adeò magna, & præclara res est, animi moderatio: vt eum qui acceperat iniuriam potius quàm auctorem iniuriæ, facti puderet: quòd post tantarumque rerum consilia cum *Philippo* consociata, & magno quidem eius bono, hoc ipse demum beneuolentiæ suæ præmium ferret. *Polyb. l. 8.*

HIERONYMVS Hieronis nepos, nouus Syracusanorum Rex, à suis interficitur, de quo sic *T. Liuius* scribit: *Hieronymus* legatos Carthaginem mittit, ad fœdus ex societate cum Annibale faciendum. Pacto conuenit, vt cùm Romanos Siciliâ expulissent (id autem breui fore, si naues, atque exercitum misissent) *Himera* amnis, qui fermè insulam diuidit, finis regni Syracusani, ac Punici imperij esset. Aliam deindè inflatus asfentationibus eorum, qui cum non Hieronis tantum, sed *Pyrri* etiam Regis materni aui iubebant meminisse, legationem misit: quia æquum censebat Siciliam sibi omnem cedi: Italiæ imperium proprium quæri Carthaginensi populo. Hanc leuitatem,

&

& iactationem animi neque mirabantur in iuvene furioso, neque arguebant; dummodò auerterent eum à Romanis. Sed omnia in eo præcipitia ad exitum fuerunt. Nam cùm præmissis Hippocrate, atque Epycide cum binis militibus armatorum ad tentandas vrbes, quæ præsidij tenebantur Romanis, & ipse in Leontinos cum cætero omni exercitu (erant autem ad quindecim millia peditum equitumque) profectus esset; liberæ ædes coniurati (& omnes fortè militabant) imminentes viæ angustæ, quâ descendere ad forum Rex solebat, sumpsērunt: ibi, cùm instructi, armatique cæteri transitum expectantes, starent, vni ex is (Dinomeni fuit nomen) quia custos corporis erat, partes datæ sunt, vt cùm appropinquaret ianux Rex, per causam aliquam in angustijs sustineret ab tergo agmen. Ita, vt conuenerat, factum est, tamquam laxaret elatum pedem ab stricto nodo, moratus turbam Dinomenes, tantum interualli fecit, vt cùm in prætereuntem sinè armis Regem impetus fieret, confoderetur aliquot prius vulneribus quàm succurri posset. Clamore, & tumultu audito, in Dinomenem iam haud dubiè obstantem tela conijciuntur: per quæ tamen duobus acceptis vulneribus euasit. Fuga satellitum vt iacentem vidēre Regem facta est; interfectorum pars in forum ad multitudinem lætam libertate, pars Syracusas pergunt ad præoccupanda Andranodori, regionumque aliorum consilia. Hactenus *Liuius*.

A N N O M. 3790.

ACHÆVS Andromachi filius, fratris Laodice, quæ Seleuco nupsit: vxorem Laodicen Mithridatis Regis filiam duxit, vniuersamque eis Taurum Asiam imperio suo rexit. Post captas Sardes arci inclusus, nullam rationem euadendi videt, quapropter ex Ægypto à Rege Ptolemæo ipsi mittitur *Bolis* quidam Cretēsis, qui eum quidem ex arce deducit, sed eundem Antiocho prodit, cùmque ipsius copix, & hostiles in munitissimo orbis terrarum loco ipsum versari existimarent, vinculis oneratus humi sedebat in manu inimicorum positus: nemine præter facti auctores quod erat factum re sciēte. Primâ luce conuenien-

nientibus, vt fit; in Prætorium Regis amicis, ante omnium oculos posito hocce spectaculo, idem alijs quoque ac Regis vsuue-
niebat. Ea namque cunctos incessit admiratio, vt quæ suismet oculis cernebant, satis vera non crederent. Postquam in Concilio proceres sederunt, variæ de supplicio illius dictæ fuerunt sententiæ, demum placuit, primùm vt extremis membris *Achaus* mutilaretur; deindè vt post caput amputatum atque vtri asinino insutum, truncus in crucem tolleretur. Quo facto, vbi rem exercitus rescivit, adèdè castra vniuersa fanaticus quidam furor, & animorum consternatio incessit, vt *Laodice* in arce, cui hoc dumtaxat innotuerat, maritum exiisse, casum illius è tumultu ac motu castrensi conijceret: mox venit caduceator ad *Laodice*, eorum quæ *Achæo* acciderant, nuntius, simul iubens, vt curâ rerum se abdicaret, atque arce traderet; tum verò qui in arce erant, pro responso eiulatum primò & lamenta vix fidem inuentura edere incipiunt: non adèdè quòd tantoperè *Achæo* factum nollent: sed quòd noua, atque admirabilis planèque inopinata ea res cunëtis accidebat; deinde autem consilij inopes magnâ difficultate qui arcem tenebant, afficiebantur. At Rex post sublatum de medio *Achæum*, ad perniciem inclusorum in arce intentus, nihil dubitare quin ab illis ipsis maximè autem per milites, aliqua rei benè gerendæ occasio sibi daretur, quòd & tandem accidit: quippè ortâ inter ipsos seditione, scissi sunt in partes; alijs cum *Ariobazo*, alijs cum *Laodice* sentientibus. Quam ob causam dum sibi inuicem diffidunt, celeritèr vtraque factio, & se & arces fidei Regis, permiserunt. Ita *Achæus* cum nihil eorum prætermisisset quæ ratio recta suadebat, illorum perfidiâ victus quibus fidem habuerat, diem supremum cum cruciatu obijt: exemplum posteris, duobus modis vtile: primùm vt nemini temerè esse credendum discamus; deindè ne rebus latis spiritum attollamus, sed vt homines humani nihil alienum à nobis putemus. *Polyb. lib. 8.*

A. N. N. O. M. 3795.

MACHANIDAS Lacedæmoniorum Tyrannus reuertens ad Mantineam, à *Philopæmene* occiditur, de quo hæc refert *Polyb.* Machanidas ab infestatione fugientium reuertens, suos conspiciatus in fugam auersos, errore animaduerso, quod longius esset progressus, eamque ob rem spe vniuersæ victoriæ depulsus; peregrinis quos secum habebat in cuneum statim coactis, per medios hostes qui solutis ordinibus fugientes persequebantur, manu factâ euadere est conatus: atque hoc consilium, nonnulli intelligentes, cum ipso primum manserunt, eâ spe salutis freti, qui vt propius ventum ad pontem fossæ impositum, conspectis Achæis, qui illum seruabant, animum omnes despondere, Machanidâ relicto dilabi, & suæ quisque salutis priuatim consulere cœperunt. Eo tempore tyrannus desperato per pontem transitu, fossam obequitans, commodum ad transeundum, locum magno quærebat opere. *Philopæmen* ubi à paludamento purpureo, & equi ornatu Machanidam agnouit, Anaxidamo ad pontis custodiam relicto, eoque multis monito, vt commissam stationem diligenter tueretur, neque vlli mercenariorum parceret, quando horum semper ope, & præsidio Tyranni Lacedæmone rerum summam obtinerent: ipse cum Polyeno Cyparissensi, & Simiâ, quibus tunc familiariter utebatur, in aduersam prorumpens ripam, tyrannum in alterâ ripâ è regione obequitantem arcere, & indè expellere insistit, & simul eius comites, duo autem fuere, qui se illi coniunxerant, Anzidamus, & Mercenariorum aliquis. Statim vt *Machanidas* locum nactus facilem ad transeundum fossam, calcanibus admotis equi magnâ vi impulit, conuersus in eum *Philopæmen*, & traiicientem pugnam aggressus, post illatum mucrone hastæ vulnus, mox eadem versâ ictum cuspide repetens, in ipso discrimine tyrannum interemit.

ANNO M. 3799.

PTOLEMÆVS PHILOPATOR filius Ptolemæi Evergetis IV. Regis Ægypti, & Cleopatrz, cuius frater fuit Maga-
 Dictus est *Philopator* per ironiam vel antiphrasin, quia patrem suum *Ptolemaum Evergetem* veneno sustulit, matrem *Cleopatram*, & germanum suum *Magam*, vnâ cum alijs fratribus, dissuadente Sosibio, trucidauit. Ab horum cæde regnum auspicatus est. Vndè quale fuit regni eius initium, talis quoque progressus, & egressus fuit. Incestuosus, voluptuosus, atque otiosus extitit. Nam *Arfinoen*, vel *Euridicen* (vti *Iustinus* eam nominat) sororem suam duxit vxorem, cumque eâ in incestu vixit. Bellum gessit cum *Antiocho Magno VI.* Rege Syriæ, eumque vicit. Ideò tantâ victoriâ de Antiocho reportatâ elatus, voluptati, & crudelitati se mancipauit, vxoremque suam *Auridicen* occidit propter scortum *Agatbocteam*, cui imperium reliquit. Verùm illa à populo tumultuante occiditur: ipse verò voluptatibus exhaustus, mortuus est cùm annos septemdecim regnasset, non sine veneni suspicione. Succedit *Ptolemeus Epiphanes*, qui regnat annis 24. relinquens post se duos filios, nempe *Ptolemaum Philometorem*, & *Ptolemaum Physconem*, de quibus infra.

ANNO M. 3800.

SYPHAX Numidiz Rex opulentissimus fuit, quem secundo Punico bello Scipio deuicit, & in triumphum duxit. Fuit autem in Numidiâ tantæ potentiz, vt eius amicitiam, & societatem Romani pariter & Carthaginenses summo studio conquisierint, vt in eo bello maximum ad victoriam momentum esse videretur, quibus ille se adiunxisset. Itaque tantum eius maiestati duo potentissimi in terris populi tribuerunt, Romanus, & Carthaginensis, vt vno tempore, & Scipio Imperator ad amicitiam eius petendam, relictâ prouinciâ Hispanicâ, exercituque, cum duabus quinquiremibus in Africam traiecerit, & *Hasdrubal* Pœnorum Dux non ipse modo ad eum venerit, sed filiam quoque ei nuptum dederit, quibus nuprijs à Romanâ societate

defecit; & Carthaginensium arma secutus, breui tempore à Lælio, & Masinissa captus ad Scipionem catenatus ductus est, quem Scipio denictis Carthaginensibus postea duxit in triumphum. Vnde Iuuenalis in Satyra 6. dicit:

Tolle tuum precor, Annibalem, victumque Syphacem

In castris, & cum tota Carthagine migra.

Hunc igitur Syphacem à Scipione victum, & captivum Romam missum, Tyburi in custodiâ habendum Senatu, curavit, ibique mortuum, publico, & regio funere efferendum censuit. Olinus.

A N N O M. 3810.

NABIS Lacedæmoniorû tyrannus crudelissimus, machinam quandam ad tollendos homines adinuenit, quam sic describit Polyb. Simulacrum muliebri erat pretiosis vestibus adornatum; formæ similitudine Nabidis vxorem arte eximiâ referens. Quoties civium aliquos tyrannus ad se vocabat, ut pecunijs eos emungeret, principio longâ oratione, eâque perbenignâ ipsos compellebat; periculum, quod regioni, & vrbi etiam ab Achæis imminebat, ipsis ob oculos ponebat, quantum stipendiariorum numerum salutis ipforum causa aleret, significabat, quantos in sacris procurandis, aut publicis negotijs sumptus faceret. Eiusmodi sermonibus si qui audiebant commouerentur, ad designata exequenda hoc illi satis erat; sin aliqui essent, qui pecunias pendere recusantes, iussa capeffere detrectarent, in hæc tum verba tyrannus erumpebat: Equidem fortasse, quod cupio persuadere tibi non valeo: Apegam verò hanc (id nomen Nabidis coniux habebat) puto tibi persuasuram. Simul hæc ille dicebat, & statim aderat simulacrum, de quo sumus locuti: tum autem tyrannus ubi è sede suâ mulierem excitasset, per speciem comitatis dexteram prehensens, utrâque manu collocentorem amplectebatur, ac paulatim ad pectus admouebat (erant autem illi cubiti, & brachia ferreis clavis plena, quos vestis occultabat, similiter etiam in mammis infixos habuit clauos) Quando igitur brachia impresserat in dorso mulieris, mox organis quibus-

busdam attractum intendebat, & paulatim ad mammas adducens; eum qui premebatur omnis generis vocis cogebat edere. Atque hoc modo multos eorum sustulit, qui pecuniâ dare recusabant. Tandem & ipse tyrannus ad Ætolis interfectus est. *Polyb. & Lin.*

ANNOM. 3814.

ANTIOCHVS III. Rex Syriæ, à rerum gestarum magnitudine, cognomento *Magnus*, filius Seleuci Callinici, cum graui tributo pacis à Romanis premeretur, & victus oneratusque esset, seu inopiâ pecuniæ compulsus, seu avaritiæ sollicitatus, quâ sperabat se sub specie tributariæ necessitatis excusatiùs sacrilegia commissurum, adhibito exercitu, nocte templum Dodonæi Iouis aggreditur. Quâ re proditâ, concursu incolarum, cum omni militiâ interficitur, cum annos 36. regnasset. Habuit tres filios, nempe *Seleucum Philopátorem, Antiochû Epiphanem, & Demetrium*. Succedit in regno *Seleucus*, qui regnat annis 12. *Iustin. Polyb. Strabo, Appian. de bellis Syr.*

ANNOM. 3817.

PHILOPOEMENES Achæorum Imperator capitur, dum inter Messenios, & Achæos de principatu contentio, & bellum ortum esset: non quia pugnando vitæ parceret, sed dum suos in prælium reuocat, in transitum fossæ equo præcipitatus, à multitudine hostium oppressus est. Quem iacentem Messenij, seu metu virtutis, vel verecundiâ dignitatis, interficere ausi non fuerunt. Itaque velut in illo omne bellum confecissent, captiuû per vniuersam ciuitatem, in modum triumphi circumduxerunt, effuso obuiam populo, ac si suus, non hostium Imperator aduentaret: nec victorem Achæi auidius vidissent, quàm victum hostem viderunt. Igitur eundem in theatrum duci iusserunt, vt omnes contuerentur, quem potuisse capi incredibile singulis videbatur. Deindè in carcerem deducto, verecundiâ magnitudinis eius, venenum ei dederunt: quod ille lætus ac si vicisset accepit, quæsito prius an *Lycortas* præfectus Achæorum, quem

secundum à se esse scientiâ rei militaris sciebat, incolumis effugisset : Quem ut accepit euasisse, non in totum dicens consultum malè Achæis, expirauit . Nec multo post, reparato bello, Mefsenij vincuntur , pœnasque interfecti Philopœmenis perpenderunt. *Iustin. Liu. Plutarch.*

EVMENES Rex Asiæ bellum gerit cum Prusiâ Bythinię Regis, qui cùm terrestri bello ab Eumene victus esset, præliumque in mare transulisset, *Annibal* nouo stratagemate bellico auctor victorię contrà Eumenem fuit . Nam omnium serpentium genus in fictiles lagenas conijci iussit, medioque prælio in naues hostium mittit . Id primum Ponticis ridiculum visum, fictilibus dimicare, qui ferro pequeant . Sed ubi serpentes replere naues cœpère, ancipiti periculo circumuenti, hosti victoriam celsère . Quæ ubi Romæ nunciata sunt, missi à Senatu sunt legati, qui vtrumque Regem in pacem cogerent, Annibalemque deposcerent . Sed *Annibal* re cognitâ, sumpto veneno, legationem morte præuenit . Insignis hic annus fuit (inquit *Iustin.*) trium toto orbe maximorum Imperatorum mortibus, *Annibalis, Philopœmenis, & Scipionis Africani.*

A N N O M. 382.

DEMETRIUS filius Philippi Regis Macedoniæ, à Perseo fratre eius fictis litteris suspectus redditur apud patrem, quasi ipse regnum affectaret; Idcòque à patre irato Demetrius insons iussus est interfici . Verùm pater paulò post innocentia eius cognitâ, tantum animo dolorem concepit, ut morbo ex animi ægritudine contracto miserè periret ; Græciæ turbator, regni Macedonici euerfor, & suæ stirpis extinctor . Succedit *Perseus* eius filius nothus. *Liuius.*

A N N O M. 3826.

SELEVCVS PHILOPATOR VII. Rex Syriæ filius primogenitus Antiochi Magni, nihil Rege dignum gessit, sed exactionibus, & expilationibus miseros subditos exhaustit . *Heliodorum* Quæstorem suum ad rapiendos templi thesauros, Ierosolymam

lymam cum potestate ablegauit. Quæ res pessimè cessit tum Quæstori, tum ipsi Regi. Cum enim Heliodorus in urbem sacram agmine stipatus militari veniret, ut thesauros templi in gazophylacio depositos auferret, à Deo mirabili terretur visione. Visus est enim Eques armatus prioribus in eum pedibus insilire, iuxta quem bini erant Satellites robusti, & veste splendidâ fulgentes, eum verberibus continuis ad terram strauerunt, ut læticâ è templo efferretur semiuuius. Hunc Quæstorem *Onias* summus Sacerdos cognomento *Pius* precibus suis seruauit, ne qua doli, aut fraudis suspicio Regi oboriretur. Monitus ab iisdem iuuenibus est *Heliodorus*, qui illum verberibus mulctarant, ut gloriam Dei passim prædicaret, quod ille votis nuncupatis fecit, & quæ sibi contigerant, hostibus Regis est imprecatus. *II. Macc. 3.* Post hæc *Seleucus*, veneno ex insidijs ei ab *Heliodoro* propinato in gratiam *Antiochi Epiphanis*, interijt.

ANN O M. 3833.

PERSEVS Philippi II. penultimi Macedoniæ Regis filius naturalis, fraude ad regnum peruenit, & quod scelere acquisierat, sceleratè quoque varijs vitijs coopertus administravit. Cū enim familiarum illustrium, & infontium cæde delectaretur, & ambitione atque elatione animi turgidus omnes conteneret, accedente quoque avaritiâ, crudelis, & præceps, in omnes nece infanum, nec prudens postea quisquam fuit. Senatus Romanus huic Perseo regnū initio confirmauit, cum legatos Romā mitteret, per quos regni confirmationem petijt: sed cū Romanis se opponeret, illi Consulem *Paulum Aemilium* Ducem belli creant, qui Macedones vicit, & Perseum cum filijs, *Alexandro*, & *Philippo* in pugnâ ad Pidnam captum, Romam ad triumphum duxit. Hac pugnâ regnum Macedoniæ translatum est ad Romanos. Post triumphum in teterrimo carcere detentus fuit, hoc consilio, ut mortem conscisceret. Indè admonitus Senatus, ut in mitiorem carcerem deduceretur, ibi biennio detētus fuit, donec carceris custodes offendisset, qui ipsum somno prohibuerunt, indè post aliquot dies miserabiliter periit. Certa fama est inediâ mortuum.

tuum. *Plutarchus* ait illud etiam vulgatum fuisse, à militibus custodibus in somnia necatum. Quod & *Sallustius* scripsit in *Hist. orat. Mithridatis*: *Persen deinde Philippi filium, post multa, & variacertamina apud Samothracas Deos acceptum in fidem, calidi repertoires perfidia, quia pacto vitam dederant in somnia occidere*. Regnavit annos 11. & cum eo regnum Macedonicum finitum est. *Liu. Plutarch. Diod. Sic. Val. Max.*

ANNO M. 3839.

ANTIOCHVS EPIPHANES VIII. Rex Syriæ, Antiochi M. filius, & Seleuci Philopatoris frater fuit, cui etiam ex insidijs per Heliodorum Quæstorem interfecto, in regno successit. Hic mandauerat Lysia, vt Iudæos debellaret, omnes eos sub hastâ venderet, & novos colonos in Iudæam traduceret; Ideo Lysias mittit exercitum quadraginta millium contra Iudam Maccabæum sub tribus Ducibus, ex quibus Gorgias Maccabæi castra noctu inuadere conatur, sed re per exploratores cognitâ, Iudas eorum conatus retorquet, & sub diluculo hostium castra, cum pars exercitus abesset, inuadit, capit, & hostes fugat; quo viso Gorgias etiam in tutiora loca se recipit, & Maccabæus multis spolijs potitur. Lysias post cladem acceptam, exercitum reparat, maiorique conatu rem aggreditur, mittitque exercitum sexaginta millium. Iudas verò & sui ad bellum se parant, maximè operibus pœnitentiæ, & oratione ad Deum, qui exaudiuit eos dans illis victoriam; ideò collectis decem millibus militum, fortiter hostium exercitum aggreditur, & quinque millia ex eis trucidat. Eodem tempore *Antiochus* inhonestè reuertebatur de Perside, & dum Iudæos ad internecionem perdere meditabatur, Ierosolymamque urbem facturum, commune totius gentis sepulcrum minabatur, in itinere curru excussus morbo foedissimo afflictus est, vermibus tanto fxtore è corpore erumpentibus, vt nemo seruorum eum ferre posset. Simulacram agens pœnitentiam multa Iudæis incredibilia promittit, & tanto cruciati animi atque corporis consumitur, vt nihil cogitari, atque dici possit eximiosius. *I. & II. Marc.*

AN-

A N N O M. 3842.

ANTIOCHVSEVPATOR, mortuo Patre Antiôcho Epiphane, operâ *Lyſiæ* tutoris, & educatoris ſui, ad regnum Syriæ peruenit. Accepto regno, bellum Iudeis infert, tantis viribus, quantis antè hac nemo Regum Syriæ fecerat. Nam numerus exercitus eius erat 10000. peditum. & 20000. equitum, & elephanti 32. docti ad prælium, cum hoc exercitu profectus eſt per Idumæam, & obſidione cinxit Bethſuram 1. *Mach. 6.* Cùmque ex *Lyſia* Duce ſuo cognouiſſet, *Menelaum* Apoſtatam omnium turbarum, & totius belli authorem eſſe, eum ſecum abduxit Beream in Syriam, ibique eum interfecit, cùm iam decennio Sacerdotio functus fuiſſet. *II. Macc. 13.* Denique ad *Demetrium Soterem*, & exercitus, & Principes in Syriâ concedunt, qui *Lyſiam* cum Eupatore captos ipſi tradunt, quos iuſſit, priuſquam in conſpectum venirent, occidi, atque ita planè regno potitur. *Demetrius.*

A N N O M. 3843.

NICANOR *Demetrii* Regis Dux, contra Iudam *Maccabæum* mittitur, prælio cum ipſo congreditur, vincitur, & occiditur. *Ioseph. lib. 12.*

A N N O M. 3851.

DEMETRIVS SOTER X. Rex Syriæ, *Seleuci Philopatoris VII.* Regis Syriæ filius, partim per aſtutiam, partim per violentiam regnum occupauit. Inſtinctu *Alcimi* transfuge, & proditoris, bellum contra Iudeos geſſit, primò per *Nicanorem* quem cùm cognouiſſet ceſum à Iudâ *Maccabæo*, miſit *Bacchidem*, & *Alcimum* cum ſelectiſſimo exercitu, qui cum Iudâ congregiuntur, in quo conſictu Iudas fortiter pugnans occubuit. 1. *Macc. 9.* Poſt hæc *Alexander* *Antiochi Nobilis* filius, pro *Antiocho* *Epiphanis* filio ſe ſe venditans, *Ptolemaidem* Phœniciæ urbem occupauit, contractoque exercitu & auxilijs à vicinis Regibus, cum *Demetrio* pugnat: eumque magno prælio vincit. De-

metrius cùm fortiter pugnaret, vi hostium in cœnum quoddam profundum, & limosum secessit, vbi prolapso equo iaculis eminus ab hostibus confixus est, cùm regnasset annos decem. Succedit *Alexander*, qui ducit vxorem Cleopatram Ptolomæi Philometoris Regis Aegypti filiam.

A N N O M. 3855.

PRVSIIAS Rex Bithyniæ, consilium capit interficiendi Nicomedis filium, dum consulere studet minoribus filiis quos ex Nouercâ eius susceperat, & Romæ habebat. Sed res adolescenti ab his, qui facinus susceperant, proditur: hortatique sunt, vt crudelitate patris prouocatus, occupet insidias, & in authorem retorqueat scelus; nec difficilis persuasio fuit. Igitur cùm accitus in patris regnum venisset, statim Rex appellatur. Prusias regno spoliatus à filio, priuatusque redditur, & etiam à seruis deferitur: & cùm in latebris ageret, non minori scelere, quàm filium occidi iusserat, à filio interficitur. *Iustin.*

A N N O M. 3856.

CLODIVS Sicambrorum, siuè Francorum Rex, cùm vndecim annos regnasset, occiditur in prælio à Gallis, qui in *Mosam* transierant; succedit filius *Antenor* qui annis 16. regnavit, & prohibuit humanas victimas fieri, Sicambrosque erudiuit ad humanitatem. *Trish.*

A N N O M. 3857.

CRITOLAVS Achæorum Dux, victus à Metello, qui ex Macedonia in Græciam venerat, vt motus Lacedæmoniorum & Achæorum compesceret, rebus desperatis mortem sibi consciscit. Eo mortuo, Achæi *Diaum* Prætorem faciunt, qui vocatis seruis ad Pileum, & contractis vndique copiis, equites sexcentum tantum conficit, peditum quatuordecim, aususque pugnare vincitur, & fugiens, Megalopolim vxorem & liberos interficit, & ipse venenum haurit. *Mummius* verò Consul Corinthum ingressus, urbem spoliât, & incendit. Viros omnes ibi

cruciat, foeminas, & pueros vendit, reliquas vrbes mænibus nudat, & ciuibus arma adimit. Diruta autem est Corinthus, cùm stetisset annis nongentis nonaginta quinque. *Epit. Liu.*

A N N O M. 3858.

PTOLEMÆVS Philometor VI. Rex Aegypti, filius Ptolemæi Epiphanis, cui mortuo in regno successit. Mater eius fuit Cleopatra Antiochi Magni Regis Syriæ filia. Dictus est hic Ptolemæus cognomento *Philometor*, quia matrem suam Cleopatram in vxorem duxit, ex qua suscepit filiam *Cleopatram*: illa *Maiores*, hæc verò *Minor* Cleopatra est appellata, quam *Alexandro Bala* Regis Syriæ VI. vxorem dedit. Anno 31. regni eius Ptolemæus copiosissimum congregauit exercitum ex Aegypto in Syriam veniens per speciem iuuandi Alexandrum generum suum, reuerà autem vt Alexandri regnum obtineret, suoque adderet. Cùmque Alexandri iussu excepissent eum ciuitates omnes pacificè, eo quòd socer suus esset, præsidarios milites specie auxilij in vnaquaque ciuitate collocauit, pessimè etiam de Alexandro cogitans. Iratus ex quibusdam insidijs generis sui, filiam suam Cleopatram ipsi adimit, & aduocat Demetrium Demetrii filium, ipsique Cleopatram collocat, indè pugna congressum Alexandrum vincit, & profligat, qui in Arabiam fugiens à Zabdiele Arabo occisus est. Ptolemæus verò equo excussus, ab hostibus adeò vulneratus est, vt toto quatruiduo loqueretur, & tandem inter curandum expirauit, cùm annos 35. regnasset. Antequam tamen expiraret, allatum ipsi est caput *Alexandri* hostis, quo non mediocriter gauisus est. Alexandro succedit Demetrius Demetrii Soteri filius exiguo tempore. In Aegypto verò succedit Philometoris frater, qui Cirænis regnabat, homo impurus & crudelis. *Ptolem. in Can.*

A N N O M. 3862.

ANTIOCHVS ENTHEVS XIII. Rex Syriæ filius Alexandri Balæ XL Regis Syriæ. Hic in aulâ Regis Arabiz educatus, ad recuperandam sedem paternam à Tryphone tutore suo

suo animatur, cuius operâ captâ Antiochiâ, & elephantis regijs, ex Arabiâ in Syriæ regnum, Demetrio fugato reducitur, Tryphone potestatem exercente. 1. *Mac.* 11. Tryphon, de clade Demetrii in superiori Asiâ certior factus, de Antiocho puero interficiendo consilia agitat, sed timet *Jonathan*, ne is necem Regis vliscatur; ideo ipsi insidias struit, & tandem cum Ptolemaide capit, & collecto exercitu contra Iudæos proficiscitur, ut eos sub iugum reducat. Sed *Simeon* qui electus erat Dux Iudæorum, ipsi comitum intercludit, ideo vbique impeditus, cum nec in arcem Sionis comitum perferre posset, propterea quod nix profunda cecidisset; simulat se *Jonathan* dimissurum, si trecenta sibi talenta argenti, & filij Ionathæ obsides dentur: sed acceptâ pecuniâ, *Jonathan* cum filijs occidit. 1. *Maccab.* 13. Interfecto Ionathâ, Antiochus anno regni secundo, ætatis decimo, à Tryphone tutore, & Duce suo necatur. Corrupt enim quosdam medicos qui cum calculi dolore ad populum consumi mentiebantur, & dum illum secant, occidunt. Indè persuasis militibus *Tryphon* proclamatur Rex, & regnum obtinet vsque in tertium annum. *Ioseph.* l. 13. cap. 12.

A N N O M. 3863.

VIRIATVS in Hispaniâ ex pastore venator, ex venatore latro, mox iusti exercitus Dux, cum quatuordecim annos Romanos Duces, & exercitus protulisset, à proditoribus quibusdam à Cæpione Consule corruptis interemptus est. Vir certe & Dux maximus, referente *Orosio*, Senatus Romanus factum Cæpionis improbavit, & proditoribus illis præmium petentibus responderi iussit: Romanis non placere, Imperatorem à militibus interfici.

A N N O M. 3864.

TMANLIVS TORQUATVS Consul, præter egregiam multa raræ dignitatis, iuris quoque Ciuilis, & sacrorum Pontificalium peritissimus extitit. Nam ut *Val. Max.* refert, cum ad Senatum Macedonia de filio eius *Iunio Silano*, qui eam

prouinciã obtinuerat, quærelas per legatos detulisset; à Patri-
bas conscriptis petijt, ne quid ante de eâ re statuerent, quàm
ipse Macedonum, filijque sui causam inspexisset: Summo dein-
dè cum amplissimi ordinis, tum etiam eorum qui questum ve-
nerant consensu cognitione susceptâ domi consedit, solusque
vtrique parti per totum biduum vacauit, ac tertio plenissimè die
diligentissimèque auditis testibus, ita pronunciauit: Cùm Sila-
num filium meum pecunias à socijs accepisse mihi probatum sit,
& republicâ eum, & domo meâ indignum iudico, protinusque
è conspectu meo abire iubeo. Tam tristi patris sententia per-
cussus Silanus lucem vltteriùs intueri non sustinuit, suspensio-
que se proximâ nocte consumpsit. Pergerat iam Torquatus
feueri & religiosi iudicis partes, satisfactum erat reipublicæ, ha-
bebat vltionem Macedonia, potuit tam verecundo obitu filij
patris inflecti rigor, at ille neque adolescentis exequijs interfuit,
& cùm maximè funus eius duceretur, consulere se volentibus,
vacuas aures accomodauit. *Val. Max.*

A N N O M. 3855.

MATIENVS Consul duumuir naualis creatur, cuius ad
Gallicum sinum prouincia erat: accusatus apud tribunos
plebis, quòd exercitum in Hispaniâ deseruisset, damnatusque
sub furcâ, diù virgis cæsus est, & sestertio nummo venijt. *Li-
nius.*

A N N O M. 3866.

TRYPHON, alio nomine *Diodotus*, olim Dux militiæ apud
Alexandrum Balam XI. Syriæ Regem fuit: Postea verò
Rex Syriæ XIV. factus est. Hic Tryphon fuit Apamiensis, in
Casiano Castello natus, vti *Strabo* scribit. Ex Antiochi Enthei
Regis Syriæ, tutore, regni raptor extitit, & dominandi libidine
flagrans, Antiochum adolescentem è medio sustulit. Indè Rex
proclamatus, regiâque dignitate ornatus, magnam in subditos
atque milites crudelitatem exercuit, semper sui similis blanda
loquens, scelerata perpetrans, nulli fidus, nisi suæ utilitatis gra-
tiâ.

tiâ. Tandem ab *Antiocho Sideto* in castro Doræ munitissimo obfessus, rebus desperatis aufugit, atque Apameam venit, vbi vrbe vi captâ, interfectus est, triennio postquàm regnum vsurpauerat. 1. *Maccab. 15. Ioseph. lib. 13. cap. 12.*

A N N O M. 3867.

ATTALVS vltimus Rex Pergami, qui Eumeni patruo, vel Attalo vt alij habent, cùm annos 21. regnasset, succedit, regnum annis quinque ita administravit, vt id cædibus amicorum, & cognatorum supplicijs fœdaret, nunc matrem anum, nunc Berenicem sponsam, maleficijs eorum necatas confingens. Post hanc scelestam violentiæ rabiem, squalidam vestem sumit, barbam, capillumque in modum reorum summittit: non in publicum prodire, non populo se ostendere, non domi lætiora conuiuia inire, aut aliquod signum sani hominis habere, prorsus vt pœnas pendere manibus interfectorum videretur. Omissâ deindè regni administratione, hortos fodiebat, gramina seminabat, & noxia innoxijs permiscebat, eaque omnia veneni suco infecta, velut peculiare munus amicis mittebat. Ab hoc studio ærarix artis fabricæ se tradidit, cæterisque fingendis, & ære fundendo, procudendoque oblectatur. Matri deindè sepulchrum facere instituit: cui operi intentus, morbum ex solis ardore contraxit, & septima die decessit. *Iustin.*

A N N O M. 3781.

SIMON ETNARCHES summus Sacerdos, & Iudæorum Princeps, cùm annos octo principatum, & summum Sacerdotium administrasset, dolo generi sui Ptolomæi, cum filijs duobus Iudâ, & Matathiâ occiditur. *Hyrcanus* Rex euadit, qui statim collectis copijs arcem Dagon obsidet, vt matrem, quæ captiua tenebatur à Ptolomæo, liberaret, at ille parricida, quando Hyrcanus oppugnationem instituerat, statim productam matrem tormentis excruciabat. Quapropter filius pietate victus, tandem oppugnationem omisit. *Ioseph. lib. 13. cap. 15.*

ANNO M. 3870.

EVNVS Syrus à Siculis coniuratis, & latrocinij affuefactis, Rex Siciliae creatur. Illi cum Hypsaem prætorem vicissent, eorum numerus auctus est adeò ut essent ad ducenta millia. At *Rupilius* Consul in Sicilia Tauromeniam, & Aetnam firmissima fugitiuorum receptacula, bello recipit, ubi multa millia seruorum trucidata, Aetnam proditione capit, Eunum Regem, qui se Antiochum nominauerat, in prærupta loca fugientem, & in spelunca delitescentem, extraxit, & in vincula compexit, ubi mortuus est. Reliqui serui fugitini re desperatâ, se ipsos inter se trucidarunt. Indè insulam ab omnibus latrocinij repurgauit. *Diod. Sic.*

ANNO M. 3871.

CRASSVS MUCIANVS Consul, cum Pontifex maximus esset, primus Pontificum extra Italiam contra *Aristonicum* cum exercitu mittitur, qui cum plurima à Regibus Asiae accepisset auxilia, tamen ab Aristonico vincitur, & in fugâ capitur: captus ut ignominiam effugeret, virgam, quâ regnum regebat oculis Thracij militis, à quo victus trahebatur, infixit, eumque exoculauit. Quare iratus Crassum occidit. *Iustin.*

ANNO M. 3872.

ANTIOCHVS SIDETES PIVS, vel SOTER Rex Syriae XV. Demetrij primi Soteris filius, & Demetrij II. cognomento *Nicanoris*, apud Parthos captiui, frater. In regni administratione homo perfidus, & fœdifragus fuit. Cum audisset Parthorum Regem, Syriae regnum affectare, occupandum bellum ratus, exercitum, quem multis finitimorum bellis indurauerat, aduersus Parthos ducit. Sed luxuriæ, ut *Iustin.* refert, non minus apparatus, quàm militiæ fuit. Quippè octingenta millia armatorum sequuta sunt trecenta millia lixarum: ex quibus coquorum, pistorum, scenicorumque maior numerus fuit. Argenti certè, aurique tantum, ut etiam gregarij milites caligas auro
fin-

fingerent; proculcarentque materiam, cuius amore populi ferro dimicant. Culinarum quoque argentea instrumenta fuere, prorsus quasi ad epulas, non ad bella pergerent. Aduenienti Antiocho multi orientales Reges occurrere, tradentes se, regnaque sua cum execratione superbiæ Parthicæ. Nec mora congressioni fuit. Antiochus tribus præliis victor Babyloniam cum occupasset, magnus haberi coepit. Itaque omnibus ad eum deficientibus populis, nihil Parthis relictum præter patrios fines fuit. Tunc *Phraartes* Parthorum Rex *Demetrium* fratrem Antiochi, quem captiuum tenebat, in Syriam ad occupandum regnum cum Parthico præsidio mittit, ut eo pacto Antiochus ad sua tuenda à Parthiâ reuocaretur. Interim quoniam viribus non poterat, insidijs Antiochum ubique tentabat. Propter multitudinem hominum omnem exercitum suum Antiochus per ciuitates in hyberna diuiserat: quæ res exitij causa fuit. Nam cum grauari se copiarum præbitione, & iniurijs militum, ciuitates viderent, ad Parthos deficiunt, & die statuta omnes apud se diuisum exercitum per insidias, ne inuicem ferre auxilia possent, aggrediuntur. Quæ cum nunciata Antiocho essent, auxilium proximis laturus, cum eâ manu, quæ secum hyemabat, progreditur. In itinere obuium Regem Parthorum habuit, aduersus quem fortius quàm exercitus eius dimicauit. Ad postremum tamen cum virtute hostes vincerent, metu suorum desertus, occiditur, cui *Phraartes* exequias regio more fecit, filiamque *Demetrii*, quam secum Antiochus adduxerat, captus amore virginis, vxorem duxit. Poenitere deinde dimissi *Demetrii* coepit: ad quem retrahendû cum turmas equitum festinanter misisset, *Demetrium* hoc ipsum metuentem iam in regno missi inuenerunt, frustra que omnia conati, ad Regem suum reuersi sunt. *Iustin. Oros. Appian. de bellis Syr.*

A N N O M. 3873.

PTOLOMÆVS PHYSCON, vel *Euergetes VII. Rex* Ægypti, filius *Ptolomæi Epiphanis V. Regis Ægypti*. Mater eius fuit *Cleopatra*, *Antiochi Magni Regis Syriæ* filia. Tra-

ter eius erat Ptolomæus Philometor VI. Rex Aegypti, cui mortuo in regno successit. Dictus fuit cognomento 1. *Physon* à deformitate corporis, suè à saginâ ventris ad instar *farciminis*. 2. *Euergetes* dictus per antiphrasim, quia non beneficus, sed homo maleficus, & crudelissimus fuit; ob nimiam enim crudelitatem omnibus inuisus, cum populus regiam accendisset, metuens insidias, clàm in Cyprum profugit; repudiauerat hic sororem Cleopatram, quam vxorem duxerat, & eius filiam, suam priuignam prius à se stupratam in thalamum assumpserat. Cum verò intelligeret repudiatæ vxoris suæ regnum à populo deferri, suum, quem ex sorore genuerat filium *Memphitem* occidi iussit. Tandem interfecti caput, manus, & pedes amputatos, & cistæ inclusos, matri epulanti pro munere natalitio misit, eique bellum denunciauit. Postremò reconciliatâ gratiâ cum Cleopatrá sorore, & vxore, in regnum redijt, regnauitque annos 29. & mortuus est. Reliquit duos filios ex Cleopatrá, nempe Ptolomæum Lathurum, & Ptolomæum Alexandrum. *Iustin. Epit. Liu. & Ioseph.*

A N N O M. 3875.

DEMETRIVS NICANOR XVI. Rex Syriæ frater Antiochi Sidetis. Hic antea fuit Rex Syriæ XII. sed regno pulsus à Græcis contra Mithridatem Parthorum Regem, qui tum medis atque Persis imperabat, accersitus est, eumque aliquoties vicit. Postea cum Antiochus Sidetes eius frater, Parthorum regnum infeliciter inuasisset, dimissus in Syriam redijt, auxilijs, & copijs Parthorum instructus regnum amissum recepit. Recuperato paterno regno, vitijs adolescentiæ corruptus, in segnitie labitur: tantumque contemptum apud omnes ex inertia, quantum odium ex superbiâ Pater habuerat, contraxit. Ideò anno à reditu in regnum suum quarto, odia Syrorum ad eum aduersus eum creuerunt, vt coacti sint legatos mittere ad Ptolomæum Physconem VII. Regem Aegypti, vt aliquem è Seleuci genere daret ijs, quem possent sibi Regem constituere. Cumque is misisset *Alexandrum Zebennam, vel Zebinam*, is pro Re-

ge à Syris receptus est, & commissio prælio aduersus Demetrium, à suis derelictum, facile eum vicit, fugauitque. Demetrius igitur victus, cum vndique circumstantibus malis premeretur, ab omnibus deseritur, ab vxore etiam & liberis, qui portas ipsi claudunt. Cumque nusquam locum inueniret ubi consisteret, Tyrum fugit in templum, loci religione se defensurus, sed extractus inde, & miserè vexatus, tandem interficitur. *Ioseph lib. 13. cap. 17.*

ANN O M. 3875.

CÆSO Demetrio Syriæ Rege XVI. Seleucus filius sumit sibi diadema, & pro parente regnat; mater Cleopatra irata ipsi, quod se insciente Rex factus esset, sagittâ suâ manu emissâ, confixit. Indè frater *Antiochus*, cui propter nasi magnitudinem *Grypo* cognomen fuit, Rex à matre hætenus constituitur, ut nomen Regis penes filium, ius autem omnis imperij penes matrem esset. Hic collecto exercitu contrâ *Alexandrum Zebinam*, ut parentis mortem vlciscatur, progreditur. *Ioseph lib. 13. eodem capite.*

ANN O M. 3877.

ALEXANDER ZEBENNA, vel ZEBINA XVII. Rex Syriæ, Ægyptius, Protarchi negotiatoris filius. Hic occupato Syriæ regno, tumens successu rerum, spernere iam ipsum Ptolomæum, à quo fuerat subrogatus in regnum, superbâ insolentiâ cœpit. Itaque Ptolomæus reconciliatâ sororis gratiâ, destruere Alexandri regnum, quod odio Demetrii, viribus suis acquisierat, summis opibus instituit. Mittit ingentia Grypo auxilia, & filiam Tryphenam Grypo nupturam, ut populos in auxilium nepotis, non societate tantum belli, verum & affinitate suâ sollicitaret. Nec res frustrâ fuit: nam cum omnes Grypum instructum Ægyptij viribus viderent, paulatim ab Alexandro deficere cœpere. Fit denique inter Reges prælium, quo victus Alexander, Antiochiam profugit: ibi inops pecuniæ, cum stipendia militibus deessent, templo Iouis solidum ex auro victoriæ si-

gnum tolli iubet, facietis iocis sacrilegium circumscribens : nam *victoriam commodatam sibi à Ioue esse*, dicebat . Interiectis dein-
dè diebus, cùm ipsius Iouis aureum simulacrum infiniti ponderis
tacitè euelli iussisset, deprehensusque in sacrilegio, concursu
multitudinis esset in fugam versus, magnâ vi tempestatis op-
pressus, ac desertus à suis, à latronibus capitur, perductusque ad
Grypum, interficitur. *Iust. lib. 39.*

A N N O M. 383o.

C GRACCHVS tribunus plebis inter cæteras leges Agra-
riam quoque tulit, ob quam frater Tiberius occisus fue-
rat . Sed Lucius Opimius in consulatu suo pluribus Gracchi le-
gibus derogauit, renitentibus Graccho, & amico eius tunc Con-
sule Marco Fuluiò : Hinc ortâ seditione, Fuluius Auentinum
occupat, quem Gracchus sequitur tristis, & paruo dumtaxat
gladio accinctus : vndè iuniorem filium Fuluij cum caduceo ad
Senatum, & Consulem de concordia misit : qui retulit Consulem
decreuisse, si concordiam peterent, Auentinum desererent : quo
audito voluit Gracchus ad Senatum proficisci : sed cæteris id non
probantibus, filius remissus in carcerem coniectus est à Consule
auido pugne . Nam statim cum magnâ manu in Auentinum ir-
rumpit : aduersarios in fugam vertit, vndè Fuluius se in quod-
dam balneum coniecit, ac paulò post cum maiore filio depre-
hensus occiditur . Gracchus in ædem Dianæ profugit : vbi cùm
sibi vim inferre vellet, à Licinio, & Pomponio fidelissimis fami-
liaribus prohibitus, cùm aufugere vellet, ab aduersarijs in pon-
te ligneo deprehensus fuisset, nisi familiares illi se pro illo morti
opposuissent . Quibus cadentibus in sacrum Dearum nemus
profugit, ibique à Philocrate seruo, qui cum illo aufugerat, id
expostulans, occisus est, qui occiso Domino superuiuere nolens,
se quoque interemit. *Plut. Sallust.*

A N N O M. 383.

B ITVITVS Arnernorum Rex, cùm ingentè exercitum con-
traxisset hominum centum & octoginta millium, pugna-
turus

turus cum Q. Fabio Maximo proconsule, qui paucos milites habebat, dixit; *Exercitum Romanum vis ad eam canibus suis esse*, sed confertâ pugnâ vincitur, & ad centum, & viginti millia hominum ammittit; & cùm ipse ad satisfaciendum senatui Romano profectus esset, Albæ custodiendus datus est, quia contrâ pacem videbatur, vt in Galliam remitteretur. Decretum quoque est, vt *Congentiatus* filius eius, comprehensus Romam mitteretur. *Epit. Liu.*

A N N O M. 383.

MICIPSA Numidarum Rex moriens, regnum tribus filijs reliquit, nempè *Adherbali*, *Hyempsali*, & *Iugurthæ* fratris filio, quem in filium adoptauit. *Iugurtha* in Numidia, vt solus regno potiretur, fratribus insidias struit, & *Hiempsalem* fratrem insidijs petit, & occidit. Fama tanti facinoris per omnem Africam breui diuulgatur; *Adherbalem* verò alium fratrem bello petit, & victum regno expellit. Tum *Iugurtha* postquàm omni Numidiâ potiebatur, in otio facinus suum cum animo reputans, timere populum Romanum, neque aduersus iram eius vsquam, nisi in auaritiâ nobilitatis, & pecuniâ suâ, spem habere. Itaque paucis diebus, cum auro, argentoque multo legatos Romam mittit, quibus præcipit, vti præmîum veteres amicos muneribus expleant: deindè nouos acquirant: postremò quemcumque possint largiundo parare nè cunctentur. Sed vbi Romæ legati venêre, & ex præcepto Regis hospitibus, alijsque quorum eâ tempestate in senatu auctoritas pollebat, magna munera misere: tanta commutatio incessit, vt ex maximâ inuidiâ in gratiam, & fauorem nobilitatis *Iugurtha* veniret. Ideò *Adherbal* iussus est regnum cum *Iugurthâ* diuidere, præsentibus legatis Romanis, quorum princeps fuit L. Opimius, qui muneribus corrupti *Iugurthæ* potissimam regni partem dederunt. *Salust.*

Iugurtha diuiso regno, certum ratus quod ex amicis apud Numantiam acceperat, omnia Romæ venalia esse; simul & illorum pollicitationibus accensus, quos paulò ante muneribus expleuerat, in regnum *Adherbalis* animum intendit. Ipse acer,

bellicosus: at is, quem petebat, quietus, imbellis, placido ingenio, opportunus iniurię, metuens magis, quàm metuendus. Igitur ex improviso fines eius cum magnâ manu inuadit: multos homines, atque aliâ prædâ capit: ædificia incendit: pleraque hostiliter loca cum equitatu accedit. Adherbalem fusum, fugatumque in Cirthâ vrbe obsidet, legatos Romanos de soluendâ obsidione eludit, & Cirthâ poritus, Adherbalem tormentis singularibus necat: deindè omnes puberes Numidas, atque negotiatores promiscue, vti quisque armatus obuius fuerat, interfecit. *Salust.*

A N N O M. 3898.

IVGVRTHA occisis duobus fratribus Hyempsale, & Adherbale, Numidiæ diadema solus gerit, sed à *Mario* Consul expugnatus, cum duobus filijs in triumphum ductus est, teste *Plutarcho*: atque Iugurtha in carcerem post triumphum tractus, nudusque in baratrum conditus est, ibique sex dierum fame contabuit, suspensum semper spe vitæ spiritum trahens. *Salust.*

HYRCANVS Dux Iudæorum, & Pontifex, elapso anno 31. principatus sui moritur: succedit ipsi filius natu maximus *Aristobolus*, qui principatum, & ethnarchiam in regni formam vertens, diadema sibi primus, post captiuitatem Babylo nicam imponit. Tres fratres minores in carcerem conijcit cum matre, quam inediâ suffocat, Antigonum verò quartum fratrem participem regni facit. *Ioseph. lib. 13.*

A N N O M. 3899.

LVSIVS tribunus militum, nepos Marij Consulis, pudicitiam Trebonij militis tentat, & vim ipsi afferre conatur, ob quam rem à Trebonio interficitur: Re delatâ ad Marium, non solum cædem approbavit, sed insuper Trebonium coronauit, quodd pulcherrimum facinus tempore illo periculoso edidisset, hocque factum *Mario* tertium consulatum peperit. *Plutarch.*

ARISTOBVLVS Iudæorum Rex audiens Antiochum fratrem se in bello præclare geri, & Ituræos, vt ritus Iudæi-
cos

ces assumerent, coegisse; inuidiâ accensus, & à calumniatoribus instigatus, fratrem in festo Scenopegias occidit: Postea pœnitens facti, cùm sanguinem vomeret, & sensisset puerum, qui sanguinem efferebat, eo ipso in loco, vbi Antigonus interfectus erat, cecidisse, statim animam efflauit, cùm annum tantum vnum regnasset. Succedit ipsi frater *Alexander*, qui ad annum vigesimum vsque regnavit. *Ioseph.*

ANNO M. 3900.

Q FABIVS MAXIMVS Eburnus Consul, filium suum adolescentem ruri per seruos manu mittit, nè tormentis subijci possent, sed accusatus à C. Pompeio damnatur. *Oros.*

ANNO M. 3901.

A THENIO Rex Siciliæ occiditur à *Manlio Aquillio* Consule, qui insigni prælio in Siciliâ omnes partim vi, partim deditioe in potestatem redigit. Hi Romam deducti, bestiis obiecti sunt, qui tamen cum bestiis decertare noluerunt, sed se ipsos inter se confecerunt, & Dux ultimo loco sibi manus intulit. *Aquillius* postea triumphauit. *Diod. Sic. lib. 26.*

ANNO M. 3903.

L VCIUS APPVLEIVS SATVRNINVS, Tribunus plebis seditiosus, *Aulum Nonium* competitorem suum interfecit. Idem *Memmium* virum acrem & integrum, fieri Consulem timens, in campo Martio necandum curauit, & *Glauciam* Consulem facere conatur. Fremente pro tantis reipublicæ malis Senatu, populoque Romano, *Marius* Consul armatus, turbatores pacis *Glauciam*, & *Saturninum* bello persequitur, & in Capitolium fugat, vbi in maximo æstu incisis aquarum fistulis, cùm potu carerent, ad deditioem eos cogit, vbi quidem omnia conatus est, vt cædi eriperentur, sed populo id persuadere non potuit, qui *Glaucie* ceruicem frangi iussit: *Appuleius* verò cùm in *Curiam* fugisset, lapidibus, & tegulis desuper interfectus est.

Caput eius *Rabirius* quidam Senator per conuiuia in ludibrium circumtulit. *Oros. Aurel.*

A N N O M. 3907.

ANTIOCHVS GRYPVS, sic à nasi magnitudine dictus, Syriæ Rex XVIII. filius Demetrii Nicanoris, & Cleopatraz Ptolemæi Philometoris VI. Regis Ægypti filię. Hęc Cleopatra ambitiosa, & tyrannica fœmina fuit, quæ à patre suo initio elocata Alexandro Balæ XI. Regi Syriæ; postea eidem rursus crepta, Demetrio Nicanori matrimonio iuncta fuit. Grypus recuperato patrio regno, externisque periculis liberatus, insidijs matris appetitur. Quæ cum cupiditate dominationis, prodito marito Demetrio, & altero filio interfecto, huius quoque victoriâ inferiorem dignitatem suam factam doleret, venienti ab exercitatione poculum veneni obtulit. Sed Grypus prædictis sibi iam ante insidijs, veluti pietate cum matre certaret, bibere ipsam iubet, abnuenti instat. Postremo prolato indice eam arguit, *solam defensionem sceleris superesse* affirmans, *si bibat quod filio obtulit*. Sic victa Regina scelere in se verso, veneno quod alij parauerat, extinguitur. Partâ igitur regni securitate, Grypus octo annis quietem & ipse habuit, & regno præstitit. Natus deindè illi est æmulus regni, frater ipsius Cyzicenus, eadem matre genitus, sed ex Antiocho patruo susceptus, quem cum veneno tollere voluisset, vt maturiùs armis cum eo de regno contenderet, excitauit. *Antiochus Cyzicenus* Cleopatram Ptolemæi Physconis Ægypti Regis demortui viduam, in vxorem duxerat; à quâ egregio exercitu instructus, cum fratre Grypo prælio congreditur, & vincitur, Antiochiamque venit. Tunc Antiochiam Grypus, in qua erat Cyziceni vxor Cleopatra, obsidere cœpit: quâ captâ, *Tryphena* vxor Grypi nihil antiquiùs, quàm sororem Cleopatram requiri iussit: non vt captiuz opem ferret, sed nè effugere captiuitatis mala posset, quæ sui æmulatione in hoc potissimum regnum inuaserit, hostique sororis nubendo hostem se eius effecerit. Captâ Cleopatraz, *Tryphenæ* iussu à militibus atrocissimè interficitur in templo, quo confu-

gerat, Grypo multum repugnante. Nec multò post repetita praelij congressione, victor Cyzicenus vxorem Grypi Tryphenam, quæ paulò ante sororem interfecerat, capit, & supplicio eius vicissim suæ vxori parentat. Tandem *Antiochus Grypus* Heracleonis insidijs trucidatur anno ætatis 45. regni verò 29. Ex vxore Tryphenâ quatuor ei filij fuere, nempe *Seleucus, Philippus, Antiochus, & Demetrius*. Succedit *Seleucus*, qui cum Antiocho Cyziceno bellum continuat. *Iustin. Ioseph.*

A N N O M. 3908.

ANTIOCHVS Cyzicenus filius Antiochi Sidetis, & Cleopatrz Ptolemæi Philometoris VI. Regis Ægypti filiz; frater vterinus Antiochi Grypi: occiso ab Heracleone Grypo, filium eius nomine *Seleucum* bello aggressus est, sed infelici successu. Nam praelio captus, trucidatusque, ambitionis suæ pœnas luit. Cui succedit filius eius *Antiochus* cognomento *Eusebes*. *Ioseph. lib. 13.*

A N N O M. 3909.

ANTIOCHVS EVSEBES, Antiochi Cyziceni filius, mortem patris vindicaturus, *Seleucum* patruelem suum, primum Grypi filium bello inuadit, & vno praelio victum è totâ Syriâ expellit. Illâ fugâ delatus in Ciliciam, & à Mopseatis receptus, cum tributa exigeret, ab iisdem eam Regiâ, & amicis viuis crematus est. *Ioseph. lib. 13. cap. 22.*

A N N O M. 3910.

ANTIOCHVS frater Seleuci, Antiochum Cyziceni filium; vt fratrem vlcisceretur, bello inuadit; sed victus, & vitam, & exercitum simul ammittit, post quem *Philippus* tertius frater, assumpto diademate in parte Syriæ regnat. *Ioseph.*

A N N O M. 3912.

DEMETRIVS VI. Seleuci frater à Ptolemæo Lathuro Ægypti Rege ad Damascum constituitur Rex, qui cum fra-

fratre Philippo iunctus Antiochum Cyziceni filium acriter persequuntur, sed is fortiter resistit, regnumque defendit annis novem, donec cum Parthis bellum gerens trucidaretur. *Ioseph.*

MARCVS LIVIVS DRVSVS genere & eloquentiâ magnus, sed ambitiosus, & superbus. Primò in Asiâ Quæstor, deindè plebis Tribunus efficitur. Nimiæ liberalitatis fuit: ipse etiam professus, nemini se ad largiendum præter cœlum, & cœnum reliquisse: ideòque cùm pecunia egeret, multa contrà dignitatem fecit. *Magulſam* Mauritanie Principem ob Regis similitudinem profugum, acceptâ pecuniâ Boccho Mauritanie Regi prodidit: quem in elephanto obiecit. *Adherbalem* filium Regis Numidarum obsidem domi suæ suppressit, redemptionem eius occultam à patre sperans. Coepionem inimicum actionibus suis resistantem, ait se de saxo Tarpeio præcipitaturum. *Philippo* Consuli legibus Agrarijs resistanti, ita collum in comitio obtorsit, vt multus sanguis efflueret è naribus. Tandem *Drusus* in Senatu accusatus, cùm domum se reciperet, circà vesperam multitudinem emitteret, subito se percussum esse conclamavit, vixque finito clamore in terram decidit, repertus deindè futoris gladius femori eius infixus, eoque modo & ipse occisus est. *Cicer. lib. 1. & 3. de orat. Aurel. Viſt. Appian. Tit. Liu.*

A N N O M. 3913.

SERVILIUS Prætor, & *Fonteius* legatus, ab Asculanis occiduntur. *Appian.*

CLEOPATRA Regina Aegypti cùm occultis insidijs Alexandro filio suo exitium machinaretur, occupata ab eodem interficitur, spiritumque non factò, sed parricidio dedit: digna prorsus hac mortis infamiâ, quæ etiam matrem thoro expulit, & duas filias viduas alterno fratrum matrimonio fecit, & filio alteri in exilium acto bellum intulit, alteri erepto regno exitium per insidias machinata est. Aegyptij verò cùm sensissent, Cleopatram ab Alexandro filio interfectam, eum in exilium pellunt, & Ptolemæum Lathurum, qui hætenus in Cypro exulauerat, reuocant. *I.ſſin.*

AN-

A N N O M. 3914.

CATO Consul, rebus prosperè gestis aduersus Marfos, dum castra eorum oppugnat, cadit, & ita hostibus victoriam concedit. *Liu.*

A N N O M. 3915.

L CORNELIVSVLLA Consul, vir qui neque ad finem victoriæ satis laudari, neque post victoriam abundè vituperari potest: Hic natus familiâ nobili, sextus à Cornelio Rufino, qui bello Pyrrhi inter celeberrimos fuerat Duces, cum familiæ eius claritudo intermissa esset, diu ita se gessit, vt nullam petendi consulatum cogitationem habere videretur; deindè post præturam illustratus bello Italico, & ante in Gallicâ legatione sub Mario, quâ vt *Velleius* loquitur, eminentissimos duces hostium fuderat, ex successu animum sumpsit; petensque consulatum, pene omnium ciuium suffragijs nactus est. Interim *Sulpitius* Tribunus plebis, autore *Mario* perniciosas leges fert, vt exules reuocentur, & vt Marius aduersus Mithridatem Regem Ponticum, Dux creetur, & aduersantibus Consulibus vim affert, Pompeique alterius Consulis filium, Sullæ generum occidit. Tum Sulla contracto exercitu ad urbem redijt, eamque armis occupauit: duodecim auctores nouarum, pessimarumque rerum, inter quos Marium cum filio, & Sulpicio Tribuno, vrbe exturbauit, ac lege latâ exules fecit. Sulpitium etiam assecuti equites, in Laurentinis paludibus iugulauère: caputque eius erectum, & ostentatum pro Rostris velut omen imminētis proscriptionis fuit. Marius post sextum Consulatum, annoque ætatis septuagesimo, nudus, ac limo obrutus, oculis tantummodo, ac naribus emiuentibus, extractus arundineto, circa paludem Maricæ, in quâ se, fugiens consecretantes Sullæ equites, abdidit, iniecto in collum loro in carcere Minturnensium iussu duumvirali perductus est, ad quem interficiendum Gallus quidam cum gladio mittitur. Fertur hominem per tenebras ad eius lectulum accedentem expauisse, quasi splendore ignis emi-

sante ex eius oculis : vt verò ipse assurgens exclamauit : *Tu ne audes occidere Marium* ? Gallus effusè fugit è cubiculo similis infano , vociferans , & negans se posse inferre necem Mario . Hinc Minturnenses rati diuinitus Gallum perterritum, continuò Marium extrà oppidum in loca tutiora deducunt. *Vellei. Appian. Plutarch.*

A N N O M. 3916.

CINNA Consul, absente *Sulla*, vt sibi potentiam adstrueret, Italiæ Ciues in omnes Tribus dispersit, quâ ratione Italiæ plus potestatis dabat in Comitijis, quam Romanis . Ideò ab *Octauio* Consule Româ pellitur, & Consulatus ei abrogatur. Paulò post commisso prælio Cinna urbem intrat , Mariumque reuocat ab exilio . Ibi Consul Octavius iussu Cinnae occiditur. *Mercula* alter Consul Magistratu se abdicauerat, sed iussus mori, incisus venis, superfuso altaribus sanguine, multâ cum execratione Cinnae, spiritum exhalat . *M. Antonius* Orator trucidatur. *Q. Catulus* , qui cum Mario de Cimbris triumphauerat , in domum nuper incrustatam se includit, ibi cum calcis euaporationem igne, fumoque adauxisset, suffocatus est . Multa præterea scruitiæ exempla Cinna exhibuit, hostisque ipsi erat, qui paululum esset locupletior. *Vellei.*

A N N O M. 3917.

ANTIOCHVS cognomento *Dionysius* Rex Damasci , *Alexandrum* Regem Iudæorum inuadit : at hic munitionibus se tenens ijs eicitur, & vincitur. *Antiochus* verò in Arabiâ præliatus, cum iam suam victoriam esse videret, & alterum aciei cornu, quod laborabat, vellet in integrum restituere, trucidatur. *Ioseph. lib. 13. cap. 23.*

A N N O M. 3918.

VALERIVS FLACCVS Consul collega *Cinna* missus vt *Sulla* succederet, propter auaritiam inuisus exercitui suo, ab *C. Fimbria* legato ipsius ultimæ audaciæ homine , occisus est

est : & imperium ad Fimbriam translatum . *Epit.Liu.*

A N N O M. 3919.

CINNA Consul, ab exercitu suo, quem inuitum cogebat naues conscendere, & aduersus *Sullam* proficisci, interceptus est. *Epit.Liu.*

A N N O M. 3920.

CFIMBRIA Consul, desertus ab exercitu, qui ad *Sullam* transierat, & ingressus templum Aesculapij, traiecit se gladio, & quia vulnus lethale non erat, impetrauit à seruo suo, præbens ceruicem vt se interficeret, qui primò dominum, mox se ipsum interfecit. *Epit.Liu.Appian.*

A N N O M. 3921.

DAMASIPPVS Prætor, Domitium, Scæuolam etiam pontificem maximum, & diuini (vt ait *Velleius*) humanique iuris auctorem celeberrimum, & *C.Carbonem* prætorium, Consulis fratrem, & Antistium ædilicium, aliosque nobilissimos viros, velut fauentibus *Sullæ* partibus, in curiâ hostiliâ trucidauit. *Calpurnia* verò *Antistij*, sentiens virum iugulatum, gladio se ipsam transfixit. *Vellei.*

SVLLA, recuperatâ Republicâ, pulcherrimam victoriam crudelitate, quanta in nullo hominum fuit, inquinauit. Octo millia deditorum in villâ publicâ, (qui locus secundum *August. de Ciuit.lib.3.cap.28.* fuit in campo Martio) trucidauit: tabulam proscriptionis posuit: urbem, ac totam Italiam cædibus repleuit, inter quas omnes Prænestinos inermes concidi iussit: *Marium* Senatorij ordinis virum, cruribus, brachijsque fractis, & oculis effossis necauit. *C. Marius* Prænestæ obsessus à *Lucretio Ofella*, Sullanarum partium viro, cum per cuniculos, qui miro ordine fabricati in diuersas agrorū partes ferunt, conatus erumpere, septus ab exercitu, interfectus est: sunt qui suâ manu, sunt qui concurrentem mutuis ictibus cum minore fratre *Telesino*, ynâ obfesso, & erumpente, occubuisse prodiderint, vt cumque cecidit. *Epit.Liu.Vellei.*

CN. POMPEIVS Pompei filius in Siciliâ cum imperio à Senatu missus, *Cn. Carbonem* Consulem captum, & muliebriter mortem deprecantem, interfecit. Item anno ætatis vigesimo quinto Africam prouinciam sortitur, eamque subigit, & *Cn. Domitium* proscriptum, & *Hiarbam* Regem Numidiæ, bellum molientes, victos interemit. Indè aliquot dies venationibus in capiendis leonibus, & elephantis dedit, & in fine anni, adhuc eques Romanus, quòd nulli contigerat, ex Africâ triumphauit. *Epit. Liu. Vellei. Cic.*

A N N O M. 3924.

SVLLA spontè dictaturâ abijt, qui vltra centum millia hominum occiderat, *Senatores* nonaginta, *Consules* quindecim, equestris ordinis duo millia, & sexcentos. Indè Cumas se contulit, vbi priuatus vixit, venationibus deditus. *Plutarch.*

A N N O M. 3928.

CAVRELIVS Consul, cui triumphus decretus erat, moritur antè diem triumphi, cùm cicatrix vulneris, quod in prælio acceperat rescissa esset. *Ascon.*

A N N O M. 3932.

SERTORIUS magnus Dux, & aduersus duos Imperatores *Pompeium*, & *Metellum* sæpè par, & frequentius victor; ad vltimum tamen deseritur & proditur, & cùm multos Romanos, qui in suo exercitu erant, proditionis suspectos occidisset, à *M. Antonio*, *M. Perperna*, & alijs coniuratis, in conuiuio interfectus est, octauo sui Ducatus anno. Indè à proscriptis imperium ad *Marcum* transfertur, quem *Pompeius* victum, captumque interemit. *Epit. Liu.*

A N N O M. 3940.

MITHRIDATES Rex Ponti, socer *Tigranis* Regis Armeniæ, & Syriæ: Homo crudelis, & sanguinarius, matris, fratrisque interfector, & trium filiorum, ac filiarum totidem,

Ap-

Appian. Romanis magnam classem intulit, totamque Asiam occupauit, & 80000. ciuium Romanorum in Asiâ occidit. Cùmque ad Meotin, & Bosphorum peruenisset, totam illam regionem suam fecit. Erat tum dominus illorum locorum *Machares* Mithridatis huius filius, Romanorum rebus studens: cum ita territum, vt nè sub aspectum quidem patris venire auderet, per eius familiares, securitate, & pecunijs missis ad facinus impulsos interfecit. Aduersus illum à Senatu Romano missus est *Lucullus* cum exercitu, qui vbique contra eum feliciter pugnavit, occisis 60000. hominum. Indè *Mithridates* ad Tigranem in Armeniam confugit. *Laodice* Mithridatis Regis soror atque vxor, tam impiè in adulterij amore exarsit, vt redeunti ex longâ militiâ viro, quasi illum festis epulis, lætoque conuiuio exciperet, venenum miscuerit, à quo ex consuetudine noti antidoti vix euasit. Dum *Pompeius* in Syriâ res gerit; *Mithridates* noua consilia agitat, & per Scythiam, circumeundo Pontum Euxinum, ad Istrum transire, & indè in Italiam irrumpere conatur. In hoc rerum statu *Pharnaces*, filiorum charissimus, & sæpè regni hæres designatus ab eo, siue quòd periculosa sibi videretur talis expeditio, speranti etiam tum à Romanis veniam, quæ omninò nulla contingere poterat, si pater vexaret Italiam, siue ob alias causas, cupiditatesue, patri struxit insidias. Cùmque ad defectionem, exercitum Mithridatis sollicitasset, se ipsum Regem appellari iussit. Tunc quidam membranam chartaceam longam, latamque è templo depromptam, vice diadematis circumdedit eius capiti. Id conspicatus pater è superiore porticu, alios post alios mittebat ad Pharnacem, qui tutum abitum peterent: sed cùm nemo rediret, veritus nè Romanis dederetur, satellites, & amicos qui adhuc apud eum permanebant, laudatos misit ad nouum Regem, quorum aliquot in viâ præter opinionem occidit exercitus. Ipse exempto ex inuolucro veneno quo semper accingebatur, vnà cum gladio, id miscebat: duæ verò filiæ virgines, quæ apud eum educabantur, Mithridatis, & Hyssa Ægypti, Cyprique desponsæ Regibus enixè rogabant, vt antè illum potionem veneuatam sumerent, vetabantque bibere, donec ipsæ

hau-

hauserunt. Et has quidem veneni vis penetrauit continuò: in Mithridatem quamuis datâ operâ ambulantem concitatiùs nihil agebat propter quotidianam pharmacorum consuetudinem, quibus se contra veneficos præmunire solebat, quæ nunc quoque vocantur *Mithridatica*: cùm conspicatus Ducem quendam Gallorum Bituitum, *Multum*, inquit, *tua dextera mihi profuit in prælijs, sed hoc erit meritum maximum, si nunc me interemeris periclitantem, nè in triumphum abstrahar, qui tanto tempore tam amplo regno præfui, & nunc veneno necari nequeo, contra quod stultus me præmuniui remedijs: nec enim prævideram tristissimum, & domesticum Regibus omnibus pharmacum, liberorum, amicorum, & exercitus perfidiam, cùm omnia, quæ ad victum pertinent præcauerim*. His permotus Bituitus Regi officium præstitit necessarium. Et sic spontè interiijt Mithridates anno ætatis suæ sexagesimo nono, & regni quinquagesimo septimo. *Dis. Appian. Epit. Liu.*

A N N O M. 3941.

LVCIVS CATILINA nobili genere natus ex *Sergiorum* familiâ, cuius antiquitatem, & præstantiam ex *Sergesto* Troiano, *Æneæ* comite originem duxisse creditur. Quemadmodum testatur *Virgil. 5. Aeneid.*

Sergestusque domus, tenet à quo Sergia nomen,

Centauro inuehitur magna.

Fuit *Catilina* magnâ vi, & animi, & corporis: sed ingenio malo, prauoque. Huic ab adolescentiâ bella intestina, cedes, rapinæ, discordia civilis grata fuere, ibique iuuentutem suam exercuit. Vesano amore *Aureliæ Orestillæ* correptus, cùm vnum impedimentum videret, quo minus nuptijs inter se iungerentur, filium suum, quem, & solum, & ætate iam puberem habebat, veneno sustulit: protinusque ex rogo eius maritalem facem, vt verbis *Valer. Max.* utar, accendit. Et non aliter in patriam impius, fuerat, quam in filium, quippe quam sceleratâ coniuratione perdere moliebatur, quâ detestâ Senatus consultum facit, vt viderent Consules, nè Respublica quid detrimenti caperet. In comi-

mitijs porrò Consul *Cicero* loricâ indutus fuit, & stipatus multis amicis, & *Catilina* in petitione Consulatus repulsam tulit. Conueniunt ergo coniurati noctu, & decernunt, vt *Cicero* per duos equites interficeretur, & vrbs describitur ad incendia. Commisso demùm prælio, Duce *Petreio*, *Catilina* in agro *Pistoriensis* cum exercitu cæsus est. Postquam enim, inquit *Sallustius*, fufas copias, seque cum paucis relictum videt *Catilina*, memor generis, atque pristinæ dignitatis suæ, in confertissimos hostes incurrit, ibique pugnans confoditur. *Salust. Vellei. Epit. Liu. Val. Max.*

A N N O M. 3950.

M LICINIVS CRASSVS Consul, coniurationis *Catiline* conscius, bellum *Parthis* illaturus, *Euphratem* fluuium transijt, victusque prælio, in quo & filius eius cecidit, cùm reliquias exercitus in collem recepisset, euocatus in colloquium ab hostibus, velut de pace acturis, quorum Dux erat *Surenas*, comprehensus, & nè quid viuus pateretur, repugnans interfectus est. *Epit. Liu. Vellei.*

P CLODIVS Tribunus plebis, cuius quo nemo perniciosior Reipublicæ, neque bonis inimicior vixerat, à *Milone* candidato consulatus, contractâ ex occurfu rixâ vulneratur, & occiditur; cuius corpus à suis Romam deportatus in curiâ Hostiliâ plebe tumultuante, & volente, vnâ cum curiâ crematur. *Diod. Vellei. Epit. Liu.*

V ERCINGETORIX summus Gallorum Dux, qui exercitu Cæsarem concluderat, vincitur, ope præsertim Germanorum, quos Cæsar euocarat, & Gallorum exercitum, qui aduenerat obsidionem soluturus, magno prælio vincit: ceciderunt ad trecenta Gallorum millia, *Vercingetorigen* se se dedentem, in vinculis habet, & postea in triumpho ducit, & occidit. *Diod.*

O SACES Parthorum Dux, à *Cassio* in Syriâ occiditur, eiusque exercitus fugatur, & Syriâ ab immani eorum impetu liberatur. *Cic.*

ANN O M. 3954.

ARISTOBVLVS Alexandri Iamni filius, vir magnificus, & magnanimus, postquam regno, & Pontificatu Iudæorum potitus est annis tribus cum dimidio: bis Romę in vinculis habitus tandem à Pompeianis veneno sublatus, & à Cæsarianis funeratus est. Corpus autem eius diu melle curatum iacuit, donec Antonius id in Iudæam remissum mandauit reponi in Regum conditorijs. *Scipio* verò iussu Pompeij securi percussit *Alexandrum* Aristobuli filium, eo quòd aliquando contra Romanos rebellauerat. *Ioseph.*

ANN O M. 3955.

CN. POMPEIUS magnus Agamemnon, & Rex Regum appellatus, cui totius terrarum orbis imperium à S. C. delatum est, annos tres & viginti natus: nondum Senator contra legem triumphat: sepissimè victor, nunquam victus, nisi à *Cæsare*, qui cum suæ copię fame confisterentur, in Thessaliam abijt, quem insecutus est *Pompeius*, & in aciem educit imprudenter, cum vel sedendo bellum conficere potuisset, vbi *Pompeius* magnâ clade vincitur, & mutatâ veste conscendit equum, quatuor amicis comitantibus, & nullo loco cursum intermittit, donec Larissam venisset, vbi cum non perpenderet, sibi adhuc maximas copias esse ad Dyrrachium, in Africâ, & in Hispaniâ etiam; item, quod classe totum mare obtineret, planè desperauit, & in Ægyptum fugit, memor beneficiorum, quę in patrem eius Ptolemæi, qui tum puero, quàm iuueni propior regnabat Alexandriæ, contulerat. Sed quis in aduersis beneficiorum seruat memoriam? exclamat *Vellei*. Aut quis vllam calamitosus deberi putat gratiam? Aut quando fortuna non mutat fidem? Missi itaque à Rege, qui venientem Cn. Pompeium (is iam à Mitilenis Corneliam uxorem receptam in nauem, fugę comitem habere cœperat) consilio Theodoti, & Achillæ exciperent, hortarenturque vt exonerariâ in eam nauem, quę obuiam præcesserat, transcenderet; quòd cum fecisset, princeps Romani nominis, imperio arbitrioque

que Aegyptij mancipij, sub oculis vxoris suæ, liberorumque trucidatur, pridie natalis sui die, duodesagesimum annum agens, post tres Consulatus, & totidem triumphos, domitumque terrarum orbem, in id euectus super quod ascendi non potest; in tantum in illo viro à se discordante fortuna, vt cui modo ad victoriam terra defuerat, deesset ad sepulturam. *Vellei. Plutarch., & Diod.* Hæc ipsa autem Cato de Pompeio iam mortuo apud Lucan. 9.

.... inuasit ferrum, sed ponere norat.

Prætulit arma togæ, sed pacem armatus amavit.

Iuuit sumpta ducem, iuuit dimissa potestas.

Ipsius caput ab Acchilla Ptolemæi satellite, Aegypto velamine inuolutum, cum anulo Cæsari præsentatum est: Qui non continens lacrymas, illud plurimis, & pretiosissimis odoribus cremandum curauit, de quo *Lucanus* eecinit:

.... Vos condite busto

Tanti colla ducis, sed non vt crimina tantum

Vestra tegat tellus: iusto date thura sepulchro,

Et placate caput, cineresque in litore fusos

Colligite, atque vnâ sparsi date manibus urnam.

Alter sequens Elogium scripsit:

HIC EST POMPEIUS MAGNVS

Nomen venerationi gentium

Memoria temporum

Tua, quisquis ista legis, disciplina

Sacrum:

Cuius immensas cogitationes non capit orbis,

Illum acta Nilivæ

Rudis & tumultuario cespite

Concludit.

Ita conditur, qui Romanis orbem vicis.

Quod nemini hominum contigerat

Nulla pars orbis fuit,

DE EVENTIBVS

De qua non triumpharet

POMPEIVS

Verè & merito è consensu

MAGNVS.

O rerum vices!

Cuius virtute Roma caput extulerat super populos,

Illius caput non hostis, non amicus,

Non moles, non vir,

Sed castratum Regis pueri mancipium

Ipseque Rex mancipij mancipium

Cervice reuellunt.

Casari donum,

Sibi piaculum,

Generi humano abominationem
Per vltimum scelus meditantes.

Tales Ægyptus suo patrono,

Filius paterno amico & seruatori

Gratiam rependunt.

Ita qui Romanas vires in immensum auxerat,

Romanis armis in cladem;

Qui Ægyptum totam suis beneficijs pignerauerat,

Ægyptio scelere in exilium detruditur.

Nusquam infelix aut intuitus, nisi

Inter amicos, & clientes, & generos.

Cecidit autem

Non sibi magis quàm auctoribus

Infausto exitu.

Manebit enim gloria terrarum, stupor populorum,

Vtriusque fortuna, utrobique memorabile miraculum

POMPEIVS.

*At verò iam iam vigilat
Vlterius Providentia oculus
In sceleratorum capita
Quæ paulò post sanguine madebunt.
Age Caesar.*

*Vindica generi manes tantisper in Aegyptum;
Cede, vire, vasta,
Melius veteris gaudio in perfidos,
Quàm in ciues.*

*Quorum sanguinem paulò post tua lues;
Cum idem des, quòd POMPEIUS.*

A N N O M. 39;6.

IVBA Rex Numidiæ cum suo exercitu fugatus à *Cæsare*, in tantum terrorem metumque peruenit, vt neque congregi prælio, neque custodire castra curaret. Itaque fugâ domum properatò cum peruenisset, & à nemine suorum reciperetur, cum *Petræio Pompeij legato*, qui ipse quoque veniæ nullam spem habebat, singulari certamine congressus, cum eo vita functus est. *Scipio* ex pugna profugus, nauim nactus, eâ conscensâ in Hispaniâ cursum instituit: sed eiectus in Mauritaniam, *Sittium*, metuens, necem sibi manu propriâ intulit. *Cato* demùm cum resistere *Cæsari* non posset, nè dedere quidem se ei statuit: non quòd periculum aliquod metueret, sed quia libertatis vehemēti amore tenebatur, neque cuiquam quicquam concedere volebat, misericordiamque *Cæsaris* morte sibi longè grauiorem existimabat esse. Itaque cunctis suis, qui *Vticæ* aderant, conuocatis; percontatus; quorsum vnusquisque eorum iter instituisset, vaticis singulos instructos dimisit: filium ad *Cæsarem* proficisci iussit: eique, cur non ipse idem hoc faceret, interroganti, ita respondit: *Ego quidem in libertate vitæ, dicendique educatus, non possum nunc, immutata vitæ ratione, senex seruituti me aduofacere: te verò, qui in huiusmodi rerum statu, & natus es, & edu-*

catus, eam fortunam, qua tibi obtigit, amplecti decet. His actis, rationes Uticensibus suæ administrationis exhibuit, reliquoque pecuniæ eorum, quod apud se habebat, restituto: moriendum sibi ante Cæsaris aduentum decreuit. Cùmque aduersperasset, pugione furtim sub puluinari reposito, Platonis librum de animo (cui Phædoni titulus est) poposcit, siue eo consilio, ut præsentem quàm longissimè à suspitione inferendæ sibi mortis abduceret, ac quàm minimè ab eis obseruaretur: siue ut eius libri lectione nonnihil consolationis ad mortem obeundam quæreret. Libro lecto, mediâ iam nocte, pugione arrepto vulnus sibi in vtero ingressit: ex eoque ictu exanguis factus, animam statim egisset, nisi è grabato delapsus, strepitu edito, eos, qui ante in conclaue dormiebant excitasset. Tum intrò se conijcientes filius, cæterique, repositis in ventrem intestinis, medicinâque adhibita, sublato pugione, ianuas clausurunt, ut somnum *Cato* caperet; neque enim ex hoc vulnere decessurum putabant. Sed *Cato*, iniectis vulneri manibus, disruptisque futuris expirauit. *Dio.*

A N N O M. 3958.

CN. POMPEIVS Magni filius adolescens impetus ad bella maximi, ingentem ac terribilem conflauerat exercitum, undique ad eum adhuc paterni nominis magnitudinem sequentium, ex toto orbe terrarum auxilijs confluentibus. Sua Cæsarem in Hispaniam comitata fortuna est; sed nullum vnquam atrocius, periculosiusque ab eo initum prælium, adeò ut plusquam dubio marte, descenderet equo, consistensque ante recedentem suorum aciem increpitâ prius fortunâ, quòd se in eum seruasset exitum, denunciaret militibus, vestigio se non recessurum: proindè viderent quem, & quo loco Imperatorem deferreturi forent, verecundiâ magis, quàm virtute acies restitutæ sunt à Duce quam à milite fortius. *Cn. Pompeius*, grauis vulnere inuentus, cùm claudicaret ex intorto talo, inter solitudines auias interemptus est. *Cæsar* omnium victor regressus in urbem, quòd humanam excedat fidem, omnibus, qui contra se arma tulerant, ignouit, magnificentissimisque gladiatorij muneris,

naumachiz, & equitum, peditumque, simul elephantorum certaminis spectaculis, epulique per multos dies dati celebratione repleuit eam. *Vellei.*

SEXTVS CÆSAR Præfes Syriæ, per insidias interficitur à *Cecilio Basso* vno è Pompeianis, qui postea occupauit Pro- uinciam cum legionibus. Quo facto magnum bellum exortum est circa Apamiam, Cæsarianis Ducibus contra eum venienti- bus cum equestribus, ac pedestribus copijs: ad quos & Antipa- ter misit auxilia cum filijs, memor beneficiorum acceptorum à Cæsare, ideoque repetendas pœnas ab eius interfectore iustum existimans. *Ioseph.*

A N N O M. 3959.

CAIVS IVLIVS CAESAR filius Caij Iulij Cæsaris Præto- rij, & Aureliæ C. Aurelij Cottæ filiz nobilis mulieris Ro- manæ; veneratione rerum gestarum *Diuis* nuncupatus. Dicta- tor in perpetuum factus à Senatu, & à pugnâ Pharsalicâ, & mor- te Pompeij Imperator dictus anno ætatis 52. Primus Imperator Romanus fuit, à quo omnes eius successores Imperatores dicti sunt in hodiernum vsque diem. Heroicus bellator fuit, qui quinquagies bis confertâ manu cum hostibus conflixit, quibus in prælijs circiter vndecies centena, & nonaginta duo millia ho- minum periisse scribuntur. Post tot claras ab hostibus reporta- tas victorias, quinquies Romæ triumphauit mense Iulio. Initio modestus erat, sed ad dignitates summâs euectus; superbus est factus, iuxtâ adagium illud vulgatum: *Honores mutant mores; sed raro in meliores.* Nam non modò in Consulatu, sed etiam in dictaturâ Senatus consilio nunquam utebatur; Ac nè Senatui quidem vniuerso (constabat enim mille circiter Senatoribus) ad se venienti adsurgebat; & cum aliquando assurgere vellet à *Cornelio Balbo* adulate, consiliorumque omnium particeps, quo minus id faceret, prohibitus est. Tanta in eo regnandi libido fuit, vt semper in ore haberet versum Euripidis in Phœnissis vt *Cic. lib. 2. Offic.* refert.

Εἰπες ὃ ἀδίκῃς Χρὲ, τυρανίδος τίς;

Κάλλιστον ἀδικεῖν, τὰλλα δ' εὐσεβεῖν χρεῖ;

Nam

Non si violandum est ius, imperij gratia violandum est; alijs rebus pietatem solas.

Sed magnum solœcismum politicum commisit *Cæsar*, ut qui Principatum quæsitum, & occupatum armis habuit, ne monitus quidem, armis retinere voluit, & cum insidiæ vndique imminere viderentur, atque admoneretur, ut sibi caueret, & stipatoribus se cingeret, non sustinuit, sed respondit hoc symbolo, quo semper usus est: *Satiùs est subire semel, quàm semper casere*; significans cum non vivere, qui in perpetuo mortis metu viveret: Mortem enim semper metuere, non semel est, sed semper mori. Conspirauerunt autem in eum amplius sexaginta, Principesque coniurationis fuere, *M. Brutus*, *C. Trebonius*, *Cassius*, & *Decius Brutus*, quibus ferè omnibus *Cæsar* vitam ex gratiâ donauerat, eosque ad summos dignitatum, & honorum gradus euexerat. Hi primum cunctati, an illum in campo per comitia tribus ad suffragia vocantem, partibus diuisis, è ponte deicerent, atque exceptum trucidarent, an in sacrâ viâ, vel in aditu theatri adorirentur, postquàm Senatus idibus Martij in Pompeij curiam edictus est, facillè tempus & locum pertraxerunt. Cuius cædem ita *Suetonius*, §. 82. describit. Assidentem conspirati specie officij circumsteterunt: Illicò *Clodius Tullius*, qui primas partes susceperat, quasi aliquid rogaturus propius accessit, renquentique, & gestu in aliud tempus differenti ab utroque humero togam apprehendit. Deindè clamantem, ista quidem vis est: alter *Cassius* aduersum, vulnerat paulò infra iugulum: *Cæsar* *Cassij* brachium abreptum graphio traiecit, conatusque prosilire alio vulnere tardatus est: vique animaduertit, vndique se stridentis pugionibus peti, togâ caput inuoluit, simul, simul sinistram manu sinum ad ima crura deduxit, quò honestius caderet, etiam interiore corporis parte volatâ: atque ita tribus, & viginti: vulneribus confusus est, vno tantùm ad primum ictum gemitu sine vocè edito. Quidam etiam tradiderunt, *M. Bruto* eum irruenti, dixisse: *Ei vi uiuam. Et tu Fili mi.* Exanimis diffugientibus cunctis, aliquandiu iacuit, donec lecticæ impositum, dependente brachio, tres seruuli domum retulerunt. Anno ætatis sue 56. De eo sic *Asconius*.

Impe-

*Imperium, binis fuerat solemnne quod olim
Consulibus, Caesar Iulius obtinuit.
Sed breuius regni, sola trieteride gestum,
Perculit armata factio sua toga.*

A N N O M. 3950.

C TREBONIVS vnus ex interfectoribus Caesaris à *Publ. Dolabella* Tribuno plebis, *Smyrnae*, verberibus, & tormentis quaestione habitâ, trucidatur. Indè *Cassius Dolabella*, *Laodiceæ* obsedit, & cum nullus fugæ locus esset, eum ad mortem coegit. *Epit. Liu. Diod.*

M ARCVS TVLLIVS CICERO, genere Arpinas, patre Equite Romano natus. *Eusebius in Chronicis*, & *Plutarch. in vita Cicer.* genus ad Volscorum Regem retulere. Quaestor factus Siciliam habuit, quo tempore inquit *Plutarch.* quia regnabat auaritia, Duces, & praesides, qui in prouinciis mittebantur, quasi furari res esset probrosa, ad capiendum se conuertebant, non capere dicebatur turpe, sed qui mediocriter caperet, laudabatur, clarè ostendit *Cicero* contemnere se pecuniam, multaq. argumenta dedit humanitatis, & facilitatis. Praetor Ciliciam latrocinij liberauit. Consul coniuratos capite puniuit. Et cum Triumuiros se fecissent, Octavianus, Caesar, Lepidus, Antoniusque, concordia non aliter visa est inter eos iungi posse, nisi *Tullius* necaretur: qui immixtis ab *Antonio* pereustoribus, cum fortè in villâ Caietanâ quiesceret, imminens exitium corui auspicio didicit; Coruus enim in conspectu eius horologii ferrum loco motum excussit, & protinus ad ipsum tetendit, ac laciniam togæ eousque morsu tenuit, donec securus ad eum occidendum milites venisse huiusmodi, & fugiens occisus est à *Popilio* Centurione, quem in causâ capitis olim *Cicero* defenderat, & conseruauerat. Huic *Popilio*, ingulum eius poscenti, cum barbam dexterâ prius diuulsisset, fortis, & intrepidus porrexit. *Iuuenalis* tamen dicit non caput solum, sed etiam manum abscissam fuisse *Ciceronis*. Dicit enim in *Satyrâ*.
Ingenio manus est, & ceruix ossa, nec unquam

Sanguine caufidici maduerunt roſtra piſilli.
 Eâque ſarcinâ tanquam opimis ſpolijs, alacèr in urbem reuerſus eſt. Neque ei ſceleſtum portanti onus ſuccurreit (inquit *Valer. Max.*) illud ſe caput ferre, quod pro capite eius quondam perorauerat. Inualidum ad hoc monſtrum ſugillandum literæ: quoniam qui talis Ciceronis caſum ſatis dignè deplorare poſſit, alius Cicero non extat. *Antonius* pro nauatâ operâ dedit *Popilio* ſeſtertium hoc eſt 44. auteorum millia, Vixit Cicero annos 63. meſes 11. dies 5. *Quintus Cicero* frater paucis diebus antea, à ſeruis proditus, vnâ cum filio interfectus eſt. *Diod. Apian Valer. Max. Plutar. Aurel. Viſt.*

Euphorbus Scholaſticus tale Epitaphium poſuit.

Hic iacet Arpinas manibus tumultatus amicis,

Qui fuit Orator ſummus, & eximius.

Quem nece crudeli maſſauit ciuis, & hoſtis?

Nil agis, Antoni, ſcripta diſerta manent.

Vulnere nempe vno Ciceronem conſcis: at te,

Tullius æternis vulneribus lacerat.

ANTIPATER Procurator Iudææ imprudens ſeruauit *Malichum* vt ſe perderet. Hic vir callidus, & inſidioſus tum maximè timens Antipatrum, decreuit è medio tollere, corruptoque pincernâ Hyrcani, apud quem ambo epulabantur, veneno necauit hominem, & aſſumptâ armatorum manu ſuſcepit ciuitatis gubernacula. Cæterùm poſtquam Herodi, ac *Phaſaelo* innotuerunt ſtructæ in parentem inſidiæ, indignantibus illis *Malichus* ſtrenuè pernegauit omnia: atque hic fuit finis Antipatri, viri iuſti, ac pijs, & patriæ amantiſſimi. Ex filijs autem alter *Herodes* conſeſtim volebat patris mortem vlcisci, & cum exercitu aggredi *Malichum*: ſed *Phaſael*, grandiori magis placuit dolo circumuenire hominem, ne videretur ciuile bellum incipere; itaque acceptâ *Malichi* ſatiſfactione ſimulauit ſe credere, non eſſe illum paternæ necis conſcium: ſequè vertit ad excolendum monumentum quod patri ſtruxerat. Attamen *Herodes* de patris obitu *Caffio* ſignificauit per litteras: & ille qui non ignorabat mores *Malichi*, reſcripſit vt vlcifceretur parentis iniuriam: clàm

etiam

etiam mandauit Tribunis apud Tyrum agentibus, vt adessent Herodis iustis conatibus. Cùmque captâ à Cassio Laodiceâ, simul ad eum iter facerent afferentes coronas & pecuniam, Herodes expectabat daturum esse illic pœnas Malichum; at ille circa Tyrum Phœnices suspicione conceptâ, maiora moliri cogitauit: & quia filius eius obses in eâ vrbe seruabatur, decreuit eam ingredi, & furtim illum in Iudæam abducere; & occupato contra Antonium Cassio, gente ad defectionem concitatâ, sibi ipsi principatum eius acquirere. Sed consilijs eius fortuna aspirare noluit, & Herodes homo callidus intellectu eius proposito, præmissis famulo quasi ad parandam cœnam, quia comites omnes inuitauerat, re autem verâ ad Tribunos, iussit eos Malichum pugionibus occurrere. Illi verò egressi, & nacti, eum propè urbem in litore confoderunt hominem, quo facto Hyrcanus adedò est attonitus, vt obmutuerit; tandem agrè ad se reuersus percontabatur Herodem quid hoc rei esset, & quis interfecisset Malichum, & audito factum esse iussu Cassij, laudauit facinus, malum enim virum fuisse, & insidiatorem patriæ, atque ita Malichus pro oppresso Antipatro pœnam persoluit debitam. *Ioseph.*

A N N O M. 3961.

CASSIUS LONGINVS, vnus ex intersectoribus Cæsaris. Quæstor Crassi in Syriâ factus, post eius cædem, collectis reliquijs in Syriam redijt. Victus ab Antonio, cùm videret Brutum reuertentem, & hostes victores esse putaret, eodem se pugione, quo Cæsarem percusserat, transfixit. *Dio.*

MARCUS BRVTVS post veniam à Cæsare acceptâ, cum alijs coniuratis in curiâ Cæsarem occidit: Cùmque notu solus in conclau moraretur, apparuit ei prægrandi viri horrenda imago: interrogante Bruto, Quis esset! Quidue sibi vellet! Respondit: Tuus sum, inquit, Brute malus genius, in Philippis me videbis, ad quæ Brutus animo præstanti, videbo ergo: & simul imago ista euauit. In prælio deindè aduersus Augustum, & Antonium ad Philippos gesto, victis, fugatisque suis copijs, impetrauit à Stratone Ægeate familiari suo, vt manum

morituro commodaret sibi: reiectoque læuo super caput brachio, cum mucronem gladij eius dexterâ tenens, sinistræ admo- uisset mammillæ, ad eum ipsum locum, quâ cor enicat, impellens se in vulnus, vno ictu transfixus expirauit, annum agens trigessimum septimum. *Dio.Sext. Aurel.Vellei.* Coniux eius, cum ardentem carbonem deglutissæt, periit. Nec multò post *Decius Brutus* consiliarius coniurationis in Cæsarem ab Antonianis iugulatur. Et sic Percussorum Iulij Cæsaris exitus tragicus fuit, de quibus *Suetonius* scribit: Percussorum ferè neque triennio quisquam amplius vixit, neque suâ morte defunctus est: damnati omnes, alius alio casu periit, pars naufragio, pars prælio, nonnulli semet eodem pugione, quo Cæsarem violauerant, interemerunt. Hæc *Sueton. in Cæsar.*

A N N O M. 3962.

PARTHI postquàm apud Hierosolymam prædâ potiti sunt, ad hoc iniuriæ processerunt, vt omnem terram illam bello implacato replerent: Marisâ quoque Ciuitate vastatâ: nec solum *Antigonum* Regem constituerent, verùm etiam *Phasaelum*, Antipatri filium, & *Hyrcanum* vinctos ei traderent verberandos. At *Antigonus Hyrcani* quidem auriculas dentibus truncat, vt nè solutus quidem mutatis rebus vnquàm Pontificatum recipiat: *Phasaeli* verò virtute præuentus est *Antigonus*. Qui cum nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxum fracto capite interijt. Fertur tamen, quòd ex illâ quidem plagâ resipuerit, sed veluti curandi eius causâ, missus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit, eoque illum pacto pere- merit. *Ioseph.*

A N N O M. 3963.

TEDIVS Afer Consul designatus, vt sufficeretur *Claudio*, minis Augusti territus, priusquam Magistratum iniret, se de saxo præcipitauit. *Suet.*

PACORVS Rex Parthorum Iudæâ potitus, à *P. Ventidio*, funditoribus egregijs instructo vincitur, & interficitur, hoc
stra-

stratagemate : Cùm *Pub. Ventidius*, Pacorum exercitum colligere, & in Syriam proficisci, audisset ; in metum peruenit, cùm neque vrbes essent adhuc constitutæ, & exercitus in hybernis etiam nũdũ disperfi: vtque & moram Pacoro iniiceret, & tarditati suarum copiarũ mederetur vocauit Regulũ quendam *Chauneum* notum quidem sibi familiaritèr, sed quem certò sciebat Parthis magis cupere, cùm alioquin tanquàm fidissimum sibi in honore habuit, tum consiliũ quoque nonnullis in rebus ab eo petijt, ita vt citrà suum tamen detrimentum hanc ei de se opinionem præberet, quasi consciũ eum suorum arcanissimorum consiliorum faceret : eo re deductâ, simulauit se metuere, ne barbari, consuetũ suo Euphratis transitu, qui est apud Urbem *Eugma*, omissõ, aliã viã infrà eum locũ flumen transirent, quòd hìc campi Parthis, ibi verò collēs sibi commodi essent : idque persuasit *Chauneo*, & per eum etiam Pacorum decepit, ita vt *Campes*tri itinere (quo *Vintidius* sinxerat se eum nolle venire) prolixiori delecto, spatium copias suas cogendi Ventidio daret. Porro *Ventidius* ita paratus, Pacorum in Syriã *Cyrrhestica* prælio vicit. *Diod. Cornel. Tacit.*

A N N O M. 3966.

ANTIGONVS Aristobuli filius, expugnatis à Sosio, & Herode Hierosolymis, mandante *Antonio* apud Antiochiam securi percutitur. *Herodes* verò quadraginta quinque *Primates* ex factione Antigoni interfecit, appositis ad portas custodibus, qui etiam cadauera scrutabantur, ne quis eorum efferretur pro mortuo. Atque ita *Assamonxi* principatus desijt post annum centesimũ vigesimũ sextum : quæ domus, inquit, *Iosephus* illustris fuit, & celebrata propter continuatum in eã gente honorem sacerdotij, facinoraque maiorum egregia, quibus propugnauerunt Iudæorum rempublicam. Verũ hæc familia intestinis seditionibus agitata amisit imperium. Administratio autem rerum peruenit ad *Herodem* Antipatri filium, plebeio natum genere, & subiecto Regibus. *Ioseph.*

CAPTÂ Hierosolymâ, cauens HÆRODES, ne quis illustrium crearetur Pontifex, accito Babylone obscuri generis Sacerdote, iam dudum sibi noto familiariter, ex genere quidem Pontificio, sed ex Iudæis olim vltrâ Euphratem traductis oriundo, Ananelo, siue Hananeele dicto; summum ei Sacerdotium donauit. In festo autem Tabernaculorum *Aristobulus* nepos Hyrcani ex filiâ, ab Herode vxoris impulsu, nouus Pontifex creatur, 17. annos natus; ideò ad Altare, Pontificali ornatu, sacris iuxtâ legem operaturus accessit. Sed cùm is populo acceptissimus esset, cœpit Herodes sibi ab eo timere, ideò eum euocatum Hiericuntem ad conuiuium, & ad lusus, vt animi causâ in piscinis nataret, per eos qui subornati fuerant, in aquâ suffocauit: Cuius mors non tantum Regiam, sed ciuitatem, tum mulieres maximè turbauit. *Herodes* verò modis omnibus curabat fidem facere, se in scio casum hunc contigisse, non luctum solum fingens, sed & lacrymas, & mæstitiam veræ simillimam. Et quo maius miseris mulieribus afferret solatium, magnificentissimo funeris apparatu cadauer extulit: nihil sibi ad summam liberalitatem faciens reliquum, tam in exornando conditorio, quàm in congerendis aromatibus, alijsque rebus pretiosissimis. *Ioseph.*

SEXTVS POMPEIVS Pompei Magni filius, in Hispaniâ apud Mundam victus, amisso fratre, reliquijs exercitus collectis Siciliam petijt: vbi ruptis ergastulis mare obsedit. Verùm desperatâ à mari salute, apparatu grauiori in naues coniecto, ijsque accensis, in mediterranea contendit: quem insecuti *Titius*, ac *Furnius*, Midaij (Phrygiæ oppidum est) deprehenderunt, circumdatumque, in suam potestatem viuum redegerunt. *Antonius* certior de eâ re factus, irâ permotus, confestim eis per litteras mandauit, vt interficerent Pempeium: paulò post pœnitentiâ captus, salute eum donari iussit. Atqui cùm priorem Tabel-

bellarium posterior præuenisset, Titio posteriores ei litteræ sunt redditæ, quibus necare Pompeium iuebatur, easque vel scriptas omninò posterius esse ratus, vel cognitâ quidem rei veritate, fidem tamen habere nolens; ordinem litterarum, vt sibi redditæ erant, non sensum secutus est. Ita *Sextus Pompeius* occisus est. *Diod. Sext. Aurel. Vist.*

A N N O M. 3971.

BOGVD Rex Mauritanix, in Hispaniam, siue Antonij iussu, siue suapte voluntate, nauigauit, eique & dedit multum mali, & vicissim accepit: Interimque deficientibus ab eo Tingitanis, ex Hispaniâ recessit, neque suum regnum recepit. Quippe qui in Hispaniâ Cæsari fauebant, ij Bocchi auxilio Bogudem vicerunt. *Bogud* ad Antonium se contulit, *Bocchus* regnum eius occupauit; idque Cæsar ei confirmauit. Tandem *Agrippa* Metthonem in Africe expugnat, occiditque Bogudem. *Dio.*

HYRCANVS Alexandri lannxi filius, ad Arabes suasu filix Alexandræ, inquietissimæ mulieris, fugere conatur; ideò iratus Herodes eum occidit, ætatis anno octuagesimo, quadragesimo verò quarto, postquàm mortuo parente Pontifex factus esset. *Ioseph.*

A N N O M. 3973.

CLEOPATRA Ptolemæi Regis Ægyptiorum filia, blandiendi magistra, à fratre suo Ptolemæo eodemque marito, quem fraudare regno voluerat pulsa, ad *Cæsarem* bellò civili in Alexandriam venit: ab eo specie suâ & concubitu, regnum Ptolemæi & necem impetravit. Hæc tantæ libidinis fuit, vt sæpè se prostituerit: tantæ pulchritudinis, vt multi noctem illius morte emerint. Postea infano amore *Antonio* iuncta, eo inscio multa Augusto munera mittit; Augustus contra ipsi, si Antonium interficiat regnum promittit. Augustus in Ægyptum veniens, Pelusium proditione Cleopatrx cepit: *Antonius* verò Alexandriam tendens, equitatu Augustum propè Alexandriam vincit. Indè calendis sextilibus Augustus vicissim equitatu vincit.

cit. Eodem die cùm classis contra Augustum instrueretur, tota classis ad Augustum transiit. Cùm nihil procederet, in Hispaniam transire parat; sed & cùm hoc frustra tentasset, Cleopatra primùm, quasi mortis sibi consciscendæ causa, in monumentum insiluit, quod verè putans *Antonius*, sibi ipsi vim infert, & in sinu Cleopatrx mori voluit: quod Cleopatra ad Augustum nunciauit, sed & regnum dedit, & cùm metueret, nè in triumpho duceretur, aspidis morsu perijt. *Dio. Aur. Viſt.* Hoc Cleopatrx Antonijque miserabile spectaculum, sic graphicè describit. *Plutarch. in M. Ant.* Peditatu fuso, recepit se *Antonius* in vrbe, proditum se à Cleopatrá vociferans ijs in quos illius causâ sumperat arma. Quæ cùm iram eius & desperationem formidaret, confugit ad monumentum, cataractasque dimisit claustris, & repagulis firmatas, ac misit ad Antonium nuntiatum, defunctam se esse. Id credens ille, & secum loquutus, Quid vltà moraris Antoni? vnicam fortuna, & reliquam eripuit tibi trahendi spiritus causam: cubiculum ingreditur, laxansque, & aperiens lorica, *Non crucior*, inquit, *Cleopatra*, quia te sum orbatus (mox enim istuc adero) sed quod tantus Imperator superari animi celsitudine deprehensus sim à fœmina. Erat seruus ei fidus *Eros* nomine. Hunc iam pridem orauerat, si res postularet vt interficeret ipsum. Tunc exegit promissa. Ille districtum enssem extulit, quasi illum icturus: verùm auerso vultu interemit semetipsum. Quo ad pedes suos collapsio: *Antonius*, *Macte Eros*, inquit, qui, quod non sustinuisti mihi id facere, quid faciendum sit doces. Ita ventrem fodit, atque in lectulum dimittit se. Ictus non fuit is, qui maturaret mortem. Vndè cursu sanguinis, postquam decubuit, inhibito, refocillatus, orauit assistentes vt se confoderent: illi eiecerunt se ex cubiculo, vociferante, & discruciante se Antonio, dum *Diomedes* scriba venit ad Cleopatram, iussus eum in monumentum ad illam deportare. Quam vt cognouit viuere, seruis imperauit ardentè, vt tollerent se, ac manibus ad ianuam ædificij est gestatus. Non referauit Cleopatra fores, sed ex fenestris spectans restes & funiculos demisit: his annexum Antonium traxit in altum ipsa, & dux

duæ mulieres, quas in monumentum solas secum duxerat. Nil aiunt fuisse illo spectaculo, qui adfuere lamentabilius. Quippè sanguine oppletus, & animam agens trahebatur, manusque versus illam porrigebat, & annitebatur sustollere se. Neque enim id mulieribus factu proclive erat; sed magno labore Cleopatra manibus incumbens, & pronâ facie, apprehendit vinculum, excitantibus eam, qui infrâ stabant, & vicem eius anxij. Ut eum hoc modo accepit, & deposuit in lectum, peplâ eum lamentans dilaceravit, pectusque suum percutiens, & lanians manibus, cruoremque facie abstergens, Dominum, Virum, Imperatorem appellavit, ac suorum penè malorum est illius miseratione oblita. Lenito Antonij eius dolore, vini haustum poposcit: vel quod sitiret, vel quòd celerius ita expiraturum se speraret. Postquam bibit, monuit eam ut rerum suarum, si absque turpitudine liceret, consularet incolumitati, ac præcipuè inter amicos Cæsaris fidem adiungeret Proculeio; se verò ob nouissimarum rerum conuersionem nè lamentaretur: sed gratularetur ob bonâ, quæ fuerat consequutus, quòd omnium hominum fuisset clarissimus, & plurimum potuisset, atque eo tempore non ignauitè esset Romanus à Romano superatus. Iam efflabat animam, cum à Cæsare adfuit Proculcius. Cum enim semetipsum Antonius percussisset, & ferretur ad Cleopatram, Dercetus quidam eius satelles rapto Antonij pugione reconditoque, subdixit se, currensque ad Cæsarem exitum Antonij primus nuntiavit ei, atque ensen ostendit cruentum. Et hic fuit Tragicus finis *M. Antonij*, postquam vixisset annos quinquaginta sex.

Cleopatra verò cum Cæsarem orasset, ut sibi inferias dare permitteret Antonio, annuit ille, & ubi ad monumentum est perlata, incumbens cum familiaribus mulieribus in tumulum, *Nuper te, inquit, liberis adhuc manibus, chare Antoni, funeraui, nunc parento captiua, & custodita, ne plañtibus, & lamentationibus suggillem seruire hoc corpus, quod ad triumphum de te seruat. Alios honores vel iusta nè expectaueris, verùm hæc tibi à Cleopatra, quæ abducitur, sunt nouissima. Viuos nos nihil distraxit, nunc verò morte videmur commutari loca: tu ut Romanus hic iaceas, infer-*
lix

lix ego hic in Italia, hætenus modò patriæ particeps tuæ. At si quid istic Numina valent, & possunt (nam nostrates nos dñj prodidere) noli deserere viam tuam coniugem, neque in me permittere triumphum duci de te, sed hic me tecum abde, & conde; nam mihi ex infinitis malis nihil tam graue, vel acerbum est, quàm breue hoc tempus, quod te sine vixi. His editis lamentatis, postquam coronas, & oscula tulit, præcepit sibi parari balneum. Lota accubuit, & splendidè est epulata. Tum cistam quidam rure veniens attulit. Percurantibus quid ferret satellitibus, aperiens, & auferens folia cophinum plenum ficorum ostendit. Mirantes speciem, & magnitudinem, arridens, inuitauit vt sumerent. Illi nihil suspicati, iusserunt ficos eum intrò ferre. Sub prandium tabulas, quas scriptas, & consignatas habebat, misit Cleopatra ad Cæsarem; tum omnibus eiectis reliquis præter duas illas fœminas obdidit fores. Solutis tabulis Cæsar vt obsecrationes, & quæstus legit precantis, vt apud Antonium conderetur: intellexit illicò quid gestum esset. Ac primùm institit illuc ipse accurrere, deindè spectatum properè misit, quid rei esset; verùm momento transactum cum illa fuerat. Nam cursu illuc profecti, & stationem nihil offendentes sensisse, resecratâ ianuâ defunctam inuenerunt, & in aureo iacentem lecto, regio cultu exornatam. Ex mulieribus eius, *Iras* nomine ad pedes eius expirauerat, *Charmium* iam lapsa buda, & capite grauata componebat diadema, quo redimitum erat caput eius. Ibi cùm quidam fremens dixisset, *Hæcine pulchra Charmium? Pulcherrima sanè*, inquit *decentiaque Regum propaginem tam multorum*. Nihil amplius loquuta iuxtà lectum ibi concidit. Perhibent aspidem, inter ficos illas illatam folijsque fuisse intestam. Ita enim iussisse Cleopatram, vt ignorantis corpus bestia inuaderet: vt tollens de ficis conspexit eam, dixisse Cleopatram, nempè hic illa est, brachiumque nudatum morsui præbuisse. Alij inclusam hydræ aspidem, atque ita fuisse autumant asseruatam, fusoque aureo ipsam laceßentis, & stimulantis arripuisse Cleopatrx brachium. Sed veritatem nouit nemo: quando venenum quoque gestasse proditum est eam in nouaculâ cauâ, eamque recondisse comâ suâ.

sua. Verum nec macula in corpore exstitit, neque aliud veneni vestigium. Neque verò bestia illa intus comparuit. Tractus aliquot eius tantum iuxta mare, quod cubiculum spectabat, & fenestræ erant, aiunt deprehenso. Nonnullis brachium quoque Cleopatrarum notas duas ex punctione visum est habere tenues & exiles: quibus credidisse Cæsar videtur. Siquidem in triumpho eius imago translata est ipsius Cleopatrarum, & aspidis mordicus brachio affixæ. Hæc eo modo feruntur gesta. Excessit Cleopatra annos nata vndequadraginta, quorum duos & viginti regnavit, imperavit cum Antonio amplius quatuordecim. *Haftenus Plutarch. in M. Antonio.*

A N N O M. 3974.

DELDO Bastarnarum Rex vincitur, & interficitur à *Crasso*. in Macedoniam contra Dacos & Bastarnas misso. Cum enim Crassus victis Misijs adversum Bastarnas quoque iret, missis legatis, ne se insequeretur interdixerunt, neque enim se ullam Romanis iniuriam fecisse. *Crassus*, legatos retentos, tanquam postridiè responsurus humaniter tractavit, vinoque inebriavit (quod immodicè scythica omnis natio ingurgitare solet, facileque eo repletur) hacque arte omnia eorum consilia expiscatus est. Interim in sylvam de nocte progressus, speculatoribus antè eam constitutis, exercitum quiete refecit. Bastarnæ speculatores conspiciant, cum solos eos esse putarent, impetum in eos fecere: ijsque in loca arboribus consita se recipientibus instantes magna, & ibi, & rursus fugientes, clade affecti sunt; nam & à tergo currus ipsorum obiecti fugam impediabant, & vxores simul, liberosque eripere cupientes, vna peribant, Regemque ipsorum *Deldonem* ipse *Crassus* interfecit. Reliqui aut in Sylvam confugientes, cum eâ cremati sunt: aut in oppidum euadentes expugnatione capti: aut in Istrum incidentes, vel per regionem hinc inde dispersi, perierunt. *Diod.*

A N N O M. 3975.

ANTHARIVS Sicambrorum Rex, cum Galli in Germaniâ irruerent, magno exercitu ipsis restitit, sed infeliciter pugnans prælio victus est & cæsus, cum viginti suorum millibus, anno trigésimo quinto regni sui, succedit ipsi filius *Francus*, qui regnat annis 28. *Trith.*

CORNELIVS Gallus præpositus Aegypti, hoc anno Thebas Aegypti diripit, & Pyramidibus, quas refecerat, nomen suum inscribit, quo nomine apud Augustum delatus, se ipsum tandem interficit. *Pollion. Cic. Tibul. & Virgil.*

MARIAMNES coniux Herodis, falso de veneno Herodis offerendo delata, apud ipsum suspecta redditur, & adeo animus inter amorē & odiū ambigebat, ut cum sæpè cuperet punire mulieris superbiā, intercedente amore vetaretur: eęque suspiciones paulatim crescentes durauerunt integrū annū post Herodis à Cæsare reditū, tandē diu præmeditatū odiū in hunc modum erupit. Cum meridiano tempore quietis causā in cubiculū se Rex contulisset, pro coniugali affectu Mariamnē accersit; hæc autem introgressa quidem est, sed vnā cubare noluit, rogantē cōtemnens, & insuper patris, ac fratris sui necem opprobrans: quo indignē ferente, & vix ab inferendis mulieri manibus temperāte, postquā ex strepitu commotiōrē eum sensit soror, submittit iamdudum subornatum pincernā, qui indicaret sollicitatam se esse à Mariamne ut ei operam commodaret in propinando Regi amatorio poculo: & si amplius sciscitaretur quale nam id esset, diceret pharmacū penēs ipsam esse, à se requisitum tantū ministrū; quod si Rex mentione amatorij nihil moueretur, tū & ipse sileret, nihil enim illi fore periculi. Hæc prædoctum illo ipso temporis articulo intromittit ad eum alloquendū, atque is composito vultu ingreditur, & quasi rem valde seriā afferens, ait se largitione à Mariamne sollicitatum, ut amatorium Regi misceret: quo audito cum ille perturbaretur, ait pharmacū quoddam sibi oblatum, cuius ipse vim ignoret, ideoque id renunciare, quod hoc & Regi & sibi tutius existimet. Ad hæc verba *Herodes* iam antè satis commotus, cum magis etiam exasperatus esset, Eunuchum Mariamnes fidissimum tormentis examinavit, sciens, quod sine illo nihil nec magnum, nec paruum tentatum sit: qui cruciatus non ferens, ad interrogatā quidē nihil respondit, hoc tantū prodidit, offensam esse mulierē propter ea quæ *Sohemus* indicauerat. Adhuc eo loquente exclamat Rex, *Sohemus* & sibi ante hac & regno fidissimum non fuisse hæc proditurum, nisi aliquid cōmercij secretioris inter ipsos intercessisset; moxque *Sohemum* compre-

hensum imperat interfici, vxorem verò causam suam iubet agere aduocato intimorum amicorum consilio, accusationem accuratam exorsus, & confictum veneficij intentans. Erat autem verbis immodicus, & iratior quàm decorum iudicij postulat: quò factum est, vt cum eum ita velle viderent, omnium qui aderant suffragijs damnata sit, quâ sententiâ prolata, visum tamen est tã ipsi, quàm alijs quibuscũ præsentibus, non esse eius supplicium præcipitandum, sed includendam in aliquam Regiæ carcerem. At *Salome* cum suâ factione modis omnibus dedit operam vt mulier sine morâ necaretur: quò tanto facilius Regē perpulerunt, quòd dicerent timendum esse aliquem motum in populo, si sciretur viuat asseruare in carcere atque ita *Mariamnes* ducta est ad supplicium. Eâ peremptâ impotentius etiam flagrare cœpit Rex, iã ante miserè affectus; neque enim vulgari coniugum more amabat, sed cum penè ad insaniam vsque indulgeret huic cupidini, ne licentioribus quidem vxoris moribus effici potuit, ne in dies magis, ac magis eam diligeret. Tùm verò maximè sibi visus est irato Deo necasse *Mariamnes*: sæpè inuocabat eius nomen, sæpè etiam indecorè lamentabatur; excogitabat autem oblectamenta quæcumque poterat, apparandis conuiujs, ac computationibus, nihil tamen proficiebat: quare & regni curam reliquit, adeòque dolori succubuit, vt sæpè ministros iuberet vocare *Mariamnes*, quasi illa adhuc viueret. *Ioseph.*

A N N O M. 3977.

HERODES ob desiderium *Mariamnes* in grauē morbū incidit. Is erat inflammatio, & dolor ceruicis, mente etiam motâ nonnihil, nec remedia quidquam proderant, sed cum exacerbare potius malum viderentur, res nimium à desperatione abfuit. Ipsi *Alexandra* mater *Mariamnes* insidiatur, & munitiones quosdam sibi tradi postulat. Herodes eū interfici iubet. Occidit præterea alios, qui ex familiâ *Antigoni* quosdam cum *Hyërosolima* caperetur, occultaauerant, & postea fouerant. *Ioseph.*

A N N O M. 3983.

TIBERIVS mittitur ab Augusto in maiorē Armeniã, vt *Tigranè* ibi Regē cōstitueret, & *Artabazè* eius fratrem regno pelleret; sed ante eius aduentū ab Armenis occiditur *Artabazes*, *Tigranè*sq; Rex efficitur. *Diod.*

HERODES Antipatri filius, expugnatâ Hierosolymâ, omnia repleuit cædibus. Non ætati, non sexui, nō dignitati nulli pepercerunt rabidi milites, adeout Herodis atrocē animū subigeret tantarum aspectus miseriarum, rogigaretque Sotia, *an solitudinis se regē facturi essent Romani*. Nec finis rapinarum, & cædium fuit, quod ipse Herodes suo sumptu vltiorem vexationē redimeret. Atque ita regno potitus est Iudaicō, omniumque primus extranei, & plebei generis illum apicem acquisiuit. Nouem vxores habuit, sed ex numerosâ prole inferior, quàm beator: duos à Mariamne procreatos, *Alexandrum, & Aristobolum* filios, fortunæ regiæ, in quam alebantur, capaces, cum calumnijs sororis *Salomes*, & maximi natu Antipatri, patulas præbuisset aures, post inueteratum odium occidit, quibus tamen ipse postea designatum iam successorem, velut inferias misit Antipatrum, compertâ eius insigni malitiâ. Atque hoc pacto focerum *Hyrcaum*, *Alexandram* socrum, Reginam *Mariamnem*, tresque iusuper præcipuos filiorum, crudelis Rex, crudelior gener, crudelissimus pater, & maritus ingulauit. Idē *Augustus* fertur dixisse, *Præstare Herodis porcum esse, quàm filium*. Post quatuor annos, nempe anno Mundi 4002. Christi. 2. (iuxta nostram Chronologiam in calce *Bibliotheca Latino-Hebraica* exhibitam, quâ probabiliter statuitur Natale Christi anno Mundi 4000.) cū eius morbus ingrauesceret, defertur ad Iordanem in thermas, quæ ipsi tamen salubres non fuerunt: idē Hiericuntē redit, vbi ex toto regno, omnes qui vel autoritate, vel opibus excellerent, seuerissimo mandato sub capitis poenâ euocat, & post mortem suam occidi iubet, vt subditi etiam nolentes lugerent. Indē occidit filium *Antipatrum*, & post quinque dies moritur: anno postquam à Senatu Rex declaratus fuerat quadragesimo, vel secundum alios trigesimo septimo: succedit Hierosolymis *Archelaus*. Regnum enim in tetrarchias ab Augusto diuisum fuit, ita vt Herodes Antipas, & Philippus singulas acciperent. *Archelaus* verò binas. *Ioseph. Dio. &c.*

INDEX PRIMÆ PARTIS

Numerus indicat paginam.

A

- A** Bimelech pagina 1.
 Absalom pag. 9.
 Acheus. 85. 87.
 Achitophel. 9.
 Adherbalis filius Micipsæ Numidarum Regis. 107.
 Adonias filius Dauid. 9.
 Adramelech. 17.
 Ægeus Rex Atheniensium. 4.
 Ægisthus. 7. 8.
 Æneas. 7.
 Agamemnon. ibid.
 Agathocles Sicilia Tyrannus. 67.
 69. 71. Agesistrata. 79.
 Agis Rex Lacedæmoniorum. 77.
 Agrippa filius Tyberini. 10.
 Alcamenes filius Telecli. 14.
 Alcibiades Atheniensium Dux. 38.
 Alexander Antiochi Nobilis filius. 96.
 Alexander Cassandri filius. 70.
 Alexander Epiri Rex. 58.
 Alexander Magnus. 59.
 Alexander Phercus. 51.
 Alexander Zebenna XVII. Rex Syriæ. 105.
 Alladius Rex Latinorum. 13.
- Aman. 31.
 Amasias Rex Iudæ. 14.
 Amasias Rex Ægypti. 28.
 Amestris Regina Persarum. 34.
 Amestris uxor Artaxerxis. 50.
 Amnon primogenitus Dauidis. 9.
 Amon filius Manassis. 20.
 Amphares. 78.
 Amyntas Ægypti Tyrannus. 58.
 Androgeos. 5.
 Antbarius Sicambrorū Rex. 137.
 Antigonus Aristobuli filius. 131.
 Antiochus II. Rex Syriæ. 76.
 Antigonus filius nothus Philippi Regis Macedoniæ. 69.
 Antiochus III. Rex Syriæ. 92.
 Antiochus Cizicenus 111.
 Antiochus Dionysius Rex Damasci. 114.
 Antiochus Entheus XIII. Rex Syriæ. 98.
 Antiochus Epiphanes VIII. Rex Syriæ. 95.
 Antiochus Eupater IX. Rex Syriæ. 96.
 Antiochus Eusebes 111.
 Antiochus frater Seleuci. ibid.
 Antiochus Grippus XVIII. Rex Syriæ. 110.
 Antiochus Sidetes XV. Rex Syriæ.

ria . 102.

Antipater Procurator Iudææ.

pag. 128.

Antistius Ædilicius 115.

Antonius maritus Cleopatræ. 135.

Apries Rex Ægypti. 23.

Arbaces Præfectus Medorum.

pag. 11.

Archelaus Rex Macedonia. 39.

Archidamus. 80.

Archidamus Spartanorum Rex.

pag. 55.

Argiui. 46.

Arideus Macedonia Rex. 64.

Aristobulus Iudæorum Rex. 108.

Aristobulus Alexandri Iannæi filius. 120.

Aristodemus. 16.

Aristotimus Tyrannus. 75.

Artabazes. 139.

Artaxerxes Rex Persarum. 36.

Artaxerxes Mnemon. 48. 49.

Artabanus. 35.

Artaynta. 34.

Asarchaddon. 17.

Afcanius filius Mezentij. 7.

Asdrubal Carthaginensium Dux.

pag. 84.

Astyages Rex Medorum. 27.

Athalia mater Ochoziæ. 10.

Athenio Rex Sicilia. 109.

Atossa uxor Artaxerxis. 50.

Atræus. 6.

Attalus Rex Pergami. 84. 101.

Auentinus Rex Latinorum. 13.

Azarias Rex Iudæ. 14.

B

B *Agoas Eunuchus.* 55.

Balthassar Rex. 27.

Bassanus Francorum Rex. 77.

85.

Belosus Babyloniorum Præfectus.

pag. 12.

Bessus. 57.

Bituitus Aruernorum Rex. 106.

Bogud Rex Mauritaniz. 133.

Bomilcar Poenorum Dux. 68.

Brutus. 26.

C

C *Aius Iulius Caesar primus Romanorum Imperator.*

pag. 125.

C. Aurelius. 116.

C. Carbonis Prætor. 115.

C. Cassius Longinus. 129.

C. Fimbria Consul. 115.

C. Gracchus Tribunus plebis.

pag. 106.

C. Trebonius. 127.

Calanus Philosophus. 60.

Callicrates Spartanorum Nouarchus. 38.

Callistenes Alexandri Regis nepos. 56.

Calpurnia uxor Antistij ædilicij.

pag. 115.

Cambyſes Medorum Rex. 28.
Candaules Myrſilus Rex Lydo-
rum. 19.
Caris. 49.
Caffander Antipatri filius, Ty-
rannus, & Regicida. 65. 70.
Cato Conſul. 113.
Ceninenſes. 15.
Chabrias Dux Athenienſium.
pag. 42. 53.
Cbedorlaomer Rex. 2.
Cinna Conſul. 114. 115.
Clearchus Heracleæ Tyrannus.
pag. 54.
Cleombrotus Spartanorum Rex.
pag. 32.
Cleopatra Alexandri M. ſoror.
pag. 67.
Cleopatra mater Antiochi Grypi
Regis Syriæ. 110.
Cleopatra Regina Ægypti. 112.
Cleopatra Ptolomei Regis Ægyp-
tiorum filia. 133.
Clodius Francorum Rex. 97.
Clytemneſtra. 7. 8.
Cn. Pompeius Pompei filius. 115.
 120. 124.
Cocalus Rex Sicaniæ. 6.
Codrus Rex Athenienſium. 8.
Concolitanus Gallorum Rex. 82.
Cornelius Gallus Præpoſitus Ægyp-
ti. 138.
Craffus Mucianus Conſul. 102.
Craterus. 62.
Critolaus Achæorum Dux, 97.

Cyaxares. 21.
Cyrus Rex Perſarum. 27.
Cyrus iunior. 48.

D

D *Amasippus Prætor.* 115.
Darius Codomannus ulti-
mus Perſarum Monarcha.
pag. 57.
Darius Nothus Perſarum Rex.
pag. 48.
Debra. 4.
Deldo Baſtarnarum Rex. 137.
Demadas Orator Græcus. 64.
Demetrius filius Philippi Regis
Macedoniæ. 93.
Demetrius Soter X. Rex Syriæ. 96
Demetrius Nicanor. XVI. Rex
Syriæ. 104.
Demetrius VI. Seleuci frater.
pag. 111.
Demochares. 78.
Demofthenes. 63.
Diodotus. 100.
Dion Syracuſanus. 54.
Dinyſius Harmocoratis filius. 37.
Dolabella Tribunus plebis. 127.

E

E *La Rex Iſrael.* 9.
Epaminondas Thebanorum
Imperator. 44.
Epialtes. 32. 36.

Eua-

Euagoras Rex Cypri. 44.
Euergetes. 84.
Euimerodachus Nabuchodonoso-
ris filius. 24.
Eumenes Rex Afis. 93.
Eunus Rex Siciliae. 102.
Euphaes Rex Messeniorum. 16.
Euphron Lacedamoniorum Dux.
pag. 46.
Euridyces uxor Aridai. 65.

F

F *Ontei* Legatus. 112.

G

G *Alli.* 82. & seqq.
Gedeon. 4.
Goas Dux. 43.
Godolias. 22.
Gorgopas Spartanorum Dux. 42.
Gyges filius Candaulis. 19.

H

H *Amilcar.* 42.
Hannibal Dux Carthagi-
nenfis. 76.
Harmocrates. 37.
Hafdrubal. 76.
Helenus Francorum in Germania
Rex. 73.
Hercules Alexandri, M. filius.
pag. 65.

Hérodés Antipatri filius. 140.
Hezarbunim. 5.
Hiarba Rex Numidis. 116.
Hiero Rex Syracusanus. 76.
Hieronymus Syracusanorum Rex.
pag. 86.
Hipparchus Tyrannus Athenien-
fis. 31.
Holophernes. 20.
Hyppias filius Pisistrati. 31.
Hyempsalis filius Micipsa Nu-
midarum Regis. 107.
Hyperides. 63.
Hyppomenes. 16.
Hypsipyle. 6.
Hyrchanus Alexandri Ianni fil-
lius. 130. 133.
Hyrchanus Dux Iudaorum, &
Pontifex. 108.

I

I *Afon Pherçus Tyrannus.* 45.
Iehoram filius Iosaphat. 10.
Iephthe Galaadites. 7.
Inarus Rex Aegyptiorum. 35.
Ioab. 9.
Ioas Rex Iudæ. 10. 14.
Ioram Rex Israel. 10.
Iosaphat Rex. Ibid.
Isbofeth Rex. 8.
Iuba Rex Numidiæ. 123.
Iugurtha Numidarum Rex. 107.
 108.

L

L Aborosoarchus Rex. 26.
 Lacedæmonij. 16.
 Laomedons Trojanorum Rex. 6.
 Lausus filius Mezentij. 7.
 Leana concubina Harmodij. 31.
 Leonides Spartanorum Rex. 32.
 Leonnatus Dux Phrygiæ. 61.
 Lucius Appuleius Saturninus Tribu-
 nus plebis. 109.
 Lucius Catilina. 118.
 L. Cornelius Sulla Consul. 113.
 Lusius Tribunus militum. 108.
 Lysander Lacedæmoniorum Dux.
 pag. 39.
 Lyficles Athenienfium Dux. 55.
 Lyfimachus Agathoclis filius. 72.

M

M Achanidas Lacedæmonio-
 rum Tyrannus. 89.
 Machæus Carthaginensium Dux.
 pag. 40.
 Magulfa Mauritania Princeps.
 pag. 112.
 Manaffes filius Ezechia. 19.
 Manlius Aquillius Consul. 109.
 M. Antonius Orator. 114.
 Marcus Brutus. 129.
 M. Licinius Crassus Consul. 119.
 Marcus Liuius Drusus. 112.
 Marcus Tullius Cicero. 127.

Mardonius Dux Perfarum. 32.
 Mariamnes coniux Herodis. 138.
 Marius Consul. 108.
 Mathe Mercenariorum Dux.
 pag. 79.
 Matienus Consul. 100.
 Menachem filius Gadi. 15.
 Messenij. 16.
 Metius Fufetius Dux Albanorum
 pag. 19.
 Mezentius Tyrrhenus. 7.
 Micipsa Numidarum Rex. 107.
 Minos Rex in Creta. 6.
 Mithridates Myfæ Rex. 49. 69.
 Mithridates Rex Ponti. 116.
 Molo Prefectus Mediæ. 85.
 Mutius Scauola. 31.

N

N Abis Lacedæmoniorum Ty-
 rannus. 91.
 Nabuchodonosor I. Rex Babylonis
 pag. 22.
 Nabuchodonosor II. 23.
 Nabuzardan. 22.
 Nemrodus primus in Orbe Mo-
 narcha. 1.
 Neoptolemus. 52.
 Nepherites. 43.
 Nicanor Demetriij Regis Dux.
 pag. 96.
 Nileus filius Codri. 8.
 Numa Pompilius Rex Romano-
 rum. 18.

O

Ochus VIII. Rex Persarum. 55.

Octavius Consul. 114.

Olympias Alexandri M. mater. pag. 64.

Ophellus Rex Cyrenarum. 67.

Orestes filius Agamemnonis. 8.

Orestes Thessalorum Rex. 36.

Oribus Rex. 5.

Orisso Hispaniarum Rex. 80.

Orus Rex Diospolitanorum. 3.

Ofaces Parthorum Dux. 119.

Osee filius Ela. 16.

P

Pacorus Rex Parthorum. pag. 130.

Pandion Rex Atheniensium 4.

Parthi. 130.

Pausanias Macedonum Rex. 40.

Pausanias Rex Spartanorum. 33.

Pelopidas Thebanorum Legatus. pag. 47.

Perdiccas Aridaei Regis administrator. 63.

Perdiccas Rex Macedoniæ. 51.

Perseus nepos Acrisii Regis Arginorum. 3.

Perseus Rex Macedoniæ. 94.

Phacee Rex Israel. 16.

Phaebida. 44.

Pharao Rex Ægypti. 3.

Philippus Macedonum Rex. 56. 86.

Philistus Dionysii Dux. 53.

Philomelus Phocensium Dux. ibid.

Philopæmones Achæorum Imperator. 92.

Phraartes Parthorum Rex. 103.

Plistonætes Spartanorum Rex. pag. 37.

Polyperchon. 52.

Polycrates Samiorum Tyrannus. pag. 29.

Polyphron Pheræus Tessalorum Princeps. 46.

Porsena Rex Clusinarum. 31.

Prexaspes. 29.

Prusias Rex Bithyniæ. 97.

Psammetichus. 19.

Ptolomeus Amyntæ Regis filius. pag. 46.

Ptolomeus Lagi filius. 65.

Ptolomæus Ægypti Rex. 66.

Ptolomæus Ceraunus Ægypti Rex. pag. 73.

Ptolomeus Macedoniæ Rex. 47.

Ptolomeus III. Rex Ægypti. 84.

Ptolomeus Philometor VI. Rex Ægypti. 98.

Ptolomeus Philopator Rex Ægypti. 90.

Ptolomeus Physcon, vel Euergetes VII. Rex Ægypti. 103.

P. Clodius Tribunus plebis. 119.

Pyrrhus Epirotarum Rex. 73.

Fyr-

Pyrrhus Priami filius. 8.

Q

Q *Fabius Maximus Fbur-*
nus Consul. 109.

R

R *Emus. 18.*
Romulus. 15. 18.

S

S *Abbacon Ætiops. 16.*
Sabini. 15.
Sallum filius Iabeshi. ibid.
Samson. 8.
Sarassar. 17.
Sardanapallus Rex Assyriorum.
pag. 11.
Seleucus Callinicus IV. Rex Syriæ.
pag. 80.
Seleucus Ceraunus Rex Syriæ. 84.
Seleucus Philopator VII. Rex Sy-
riæ. 93.
Seleucus filius Demetrii. 105.
Semiramis Regina. 1.
Sennacherib Rex Assyriorum. 17.
Sertorius Dux. 116.
Seruilus Prætor. 112.
Seruius Tullius Rex Romanorum
pag. 24.
Sextus Cæsar Præses Syriæ. 125.
Sextus Pompeius Pompei Magni
filius. 132.

Sextus Tarquinius. 26.

Sicambri. 62.

Simon Etnarches summus Sacer-
dos & Iudaorū Princeps. 101.

Sisara princeps militia Regis Ia-
bin. 4.

Smerdes Cyri filius 30.

Spendius Mercenariorum Dux.
pag. 79.

Statira uxor Artaxerxis. 50.

Stenecleus Rex Argiuorum. 4.

Sulla Consul. 113. 115. 116.

Syphax Numidiæ Rex. 90.

T

T *Achob Rex Aegypti. 48.*
Tamos Ionia Præfectus. 39
Tandarides Syracusæ Tyrannus.
pag. 36.

Tatius Rex. 15.

Tarquinius Priscus. 21.

T. Manlius Torquatus Consul.
pag. 99.

Tedius Afer Consul. 130.

Teleclus Rex Spartanorum. 14.

Teletias Dux. 43.

Theffalonica Regina uxor Caf-
ssandri. 70.

Thyestes. 6.

Tiberius. 139.

Timoleon Corinthius. 47.

Tonosconcoleros Rex Assyriorum.
pag. 11.

Tryphena uxor Grypi Regis Sy-
riæ. 110. Tra-

Tryphon XIV. Rex Syriæ. 100.
Tullus Hostilius Rex Romanorum. 20.
Tyberinus Rex Latinorum. 10.

V

V *Alerius Flaccus Consul.*
pag. 114.
Vercingetorix Gallorum Dux.
pag. 119.
Vesores Rex Aegypti. 7.
Viriatius Dux. 99.

X

X *Antippus. 29.*
Xerxes Rex Persarum. 34.

Z

Z *Acharias Rex Israel. 15.*
Zambri. 9.
Zebim. 5.
Zibus Rex. ibid.

CHRONICON TRAGICVM

S I V E

DE EVENTIBVS TRAGICIS

Principum, Tyrannorum, Virorumque
fama, vel nobilitate illustrium.

P A R S I I.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

500 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

1968

DE EVENTIBVS TRAGICIS

PARS SECVNDA

A CHRISTO nato vsque ad XVII. Sæculum.

ANNO MVNDI 4000. CHRISTI 1.

ACE per Cæsarem Augustum ab Oriente ad Occasum firmatâ felicissimus Princeps pacis IESVS CHRISTVS verus, & consubstantialis æterni Patris Filius, ante sæcula genitus, à Prophetis prænuntiatus, desideratus à cunctis Gentibus, impolluto B. Mariæ semper Virginis utero, Bethlehem nascitur, ut homines Deos faceret, factus Homo.

ANNO CHR. 14.

FABIVS MAXIMVS Consularis, Cæsari Augusti amicus, cum iam senem eum sæpius quærentem audiret de solitudine suæ domus, & cum Augustus inquireret in mores Agrippæ nepotis relegati, non adeò improbi, ut relatum erat, de eo reuocando cogitauit, cuius rei nemo conscius fuit nisi *Fabius*, qui hæc effutijt vxori suæ *Martia*: ea statim id detulit ad *Liuiam* coniugem Augusti, quæ cum Augusto acerbè de hac re exposulauit. Vndè iratus Augustus *Fabium* iussit mori, ut habet

Tacit. 1. Annal. cap. 5. Est hic *Maximus* quem *Naso* coluit, & ad quem *Elegia* non vna. Sed & vxor *Nasonis* est propinqua *Maximi*, seu coniugis eius *Martia*, vt ex his versibus *Eleg. 6. lib. 4. de Ponto* colligitur.

Ille ego de vestra cui data nupta. domo est.

Hanc probat, & primis dilectam semper ab annis.

Est inter comites Martia censa suas.

Tangit hanc de Fabio tragœdiam etiã *Plinius*.

A N N O C H R. 15.

OCTAVIANVS CÆSAR AVGVSTVS Secundus Romanorum Imperator, filius *Octauij* equestris, & Senatorij ordinis viri, Nolam Campaniæ oppidum ingressus, morbo captus, ex alui profuuiio in osculis *Liuiæ*, in eodem cubiculo, in quo pater eius vitam cum morte commutauerat, placidâ morte, iuxta votum suum, quod sæpè *d'Heracles* optauit, obiit non sine suspicione veneni ab eadem *Liuiâ* propinati, anno ætatis suæ septuagesimo sexto, siue septimo, cum regnasset 56. annos, menses 6. diebus decem, ex quibus aliquot cum Antonio annos Imperiũ tenuit. Vir de quo *Suetonius* scribit: *Vtinam aut non nasceretur, aut non moreretur*. Urbem Romam ita exornauit, vt gloriatus sit se latericiam inuenisse, fecisse autem marmoream. Dominum se nec à liberis seriò iocoue appellari passus est. Patri patriæ cognomento celebratus est. *Maximus* quoque Pontifex longè ante obitum à Senatu nominatus fuit. Vndè & *Plutarchus* ait, *Augustus Cæsar* eò vsque sacrorum Pontificibus subditus fuit, donec & ipse, ne cui subesset, Vestalis pontifex creatus est. Pari ex causâ tribunitiam potestatem suscepit: Sic hic felicissimus in mundo, vt de eo longè post diceretur, *Nec felicior Octauiano, nec Traiano melior*. Nec tamen vir tantus vitij caruit, libidini summopere indulsit, persæpè enim in magnis viris magna mixtura est virtutum, & vitiorum. Nam scitum est *Platonis dictum*: αἱ μεγάλας εὐστροφίας μεγάλας ἀνθρώποις κακίας h. e. *Magnæ naturæ vt magnis virtutibus inclarescunt, ita non leuioribus vitij sunt obnoxie*. Et sicut in *Ægypto* nascuntur optima simul reme-

remedia, ac nocentissima venena : ita' & magna bona, & magna mala reipublicæ à magnis istis viris impendent. Hinc rectè *Lucanus* ait :

... *Plerumque mitissima fors est*

Regnorum sub Rege nouo.

Eius laudes sic perstrinxit *Ausonius*:

Vltor, successorque debinc Octavius, idem

Caesar: ac Augusti nomine nobilior.

Longæua, & nunquam dubijs violata potestas,

In terris positum credidit esse Deum.

Pancalbus sequenti Inscriptione argutiarum elegantijs plenâ Augustum laudauit.

OCTAVIANVS CAESAR

Patris virtutem contraxit Filius, Patre maior :

Corporis forma Imperium promissit,

Animus dedit.

Priuatus Imperatori similis fuit,

Imperator Priuato.

Doluit Patria, cum Principem fecit ;

Gauisa, cum habuit.

Timebat carnificem, medicum experta.

Ad bellum natus, bellum fugauit.

Motus est Urbis illo moto, quieuit quieto.

Breuis pugna pacem peperit longam.

Abortum fecit fortuna,

Iani Templum solus clausit,

Musarum solus aperuit.

Quibusdam non caruit vitijs.

Vitijs seuerus Vltor.

Quæ admittere pudebat, committere non puduit.

Hoc tantum se hominem probans,

Quod

Quòd in humana incidit.

Qui Deus habebatur inter homines

Cæpit homo haberi inter Deos.

Demùm Nole, volente fato,

Inuictus Viris, victus à Fæmina.

Obijt Sol Patriæ;

Oriens ploratus, ploratus cadens.

Disce Lector.

Quo præfente expiraturum te putas,

Suspirabis, si absit.

A N N O C H R. 19.

GERMANICVS Caligulæ Imperatoris Pater, ex Ægypto rediens, omnia à Pisone immutata videt, ideò eum ex Prouinciâ excedere iubet. Ipse verò à Pisone veneno petitus moritur Antiochiæ, cum adfistentes amicos in hunc modum alloquutus fuisset. *Si fato concederem, iustus mihi dolor etiam aduersus Deos esset, quòd me parentibus, liberis, patriâ, iuxta iuventam præmaturo exitu raperent, nunc scelere Pisonis, & Plancinæ interceptus, ultimas preces pectoribus vestris relinquo, referatis patri, ac fratri, quibus acerbitatibus dilaceratus, quibus insidijs circumuentus miserrimam vitam pessima morte finierim. Si quos spes mea, si quos propinquus sanguis, etiam quos inuidia erga viuentem monebat, inlacrymabunt quondam florentem & tot bellorum superstitem muliebri fraude cecidisse; Erit vobis locus querendi apud Senatum, inuocandi leges. Non hoc præcipuum Amicorum munus est, prosequi defunctum ignauo questu: sed quæ voluerit meminisse, quæ mandauerit exequi; fiebunt Germanicum etiam ignotum vindicabitis vos, si me potius quàm fortunam meam fouebatis. Ostendite Populo Romano Diui Augusti neptem eandemque coniugem meam: numerate sex liberos. Misericordia cum accusantibus erit, fingentibusque scelestæ mandata, aut non credent homines, aut non*
igno-

ignoscant. Turauere amici, dexteram morientis contingentes, spiritum antequam ultionem amissuros. Tum ad uxorem versus, per memoriam sui, per communes liberos orauit, exueret ferociam, sœuienti fortunæ submitteret animum, neu regressum in urbem æmulatione potentia, validiores irritaret. Hæc palam & alia secretò, per quæ ostendere credebatur metum ex Tiberio. Neque multò post extinguitur ingenti luctu Prouinciæ, & circumiacentium populorum. Indoluere exteræ nationes, Regesque, tanta illi comitas in socios, mansuetudo in hostes: visuque & auditu iuxta venerabilis, cum magnitudinem, & granitatem summâ fortunâ retineret, inuidiam, & arrogantiam effugerat. Hactenus *Tacit.* Germanici cineres ab Agrippinâ coniuge, mediâ hyeme reportantur, magno Populi luctu excipiuntur, plurimumque defletur, cum Tiberius, & coniux interim à publico abstinent. *Piso* verò, cum ad Urbem venisset, accusatur paricidij binis diebus, defendit se ternis, & tandem à Senatu magno conatu damnatus, mortem ipse consciscit. *Plancia* vxor potissima causa mortis Germanici, intercessione *Liuiæ* morti eripitur, non sine indignatione plebis. *Tacit.*

Apud *Pithæum* sequens Germanici Epitaphium legitur:

Parce, Hesper, tumulo, Cæsar Germanicus hic sum;

Sæpe etiam ignotis ipse dedi requiem.

Quod si quem tumuli nihil huius gratia tangit,

Admoneat patriæ fraude quod hic iaceo.

Sed iaceo, quamuis non vitæ, at plenus honoris:

Hoc vno ingratus, quod genui, patriæ:

Testata est mores lacrymis plebesque, Patresque:

Hæc sunt sinceri iudicia ingenij.

A N N O C H R. 20.

ARMINIVS Dux Germanorum pulso Maroboduo & alijs, regnum affectat, ideò populares aduersos habuit variaque fortunâ cum ijs certauit, tandem dolo propinquorum cadit. Liberator haud dubiè Germaniæ fuit, qui florentissimum iam imperium Romanum lacerauit; prælijs ambiguus, bello non

victus. Septem, & triginta annos vitæ, duodecim potentia expleuit. *Tacit.*

ANNO CHR. 13.

DRVSVS Tiberij filius, veneno tollitur à *Seiano*, qui altiora spirans de euertendâ domo Cæsarum consilia agitatur: & quia vi tot simul corripere intutum, dolus interualla scelerum poscebat; placuit tamen occultior via, & à Druso incipere, in quem recenti irâ ferebatur. Nam Drusus impatiens æmuli, & animo commotior, orto fortè iurgio intenderat *Seiano* manus, & contra tendentis os verberauerat. Igitur cuncta tentanti promptissimum visum ad vxorem eius *Liuiam* conuertere: quæ soror Germanici, formæ initio ætatis indecoræ, mox pulchritudine præcellebat. Hanc, vt amore incensus adulterio pellexit, & postquam primi flagitij potitus est, neque foemina amissâ pudicitia alia abnuerit: ad coniugij spem, consortium regni, & necem mariti impulit. Igitur *Seianus* maturandum ratus, diligit venenum, quo paulatim irrepente, fortuitus morbus adsimularetur. Id Druso datum per *Lygdum Spadonem*, vt octo post annos cognitum est, & sic *Drusus* extinguitur. At Romæ, quasi recenter cognitis *Liuiæ* flagitijs, ac non pridem etiam punitis, atroces sententiæ dicebantur, in effigies quoque ac memoriam eius; & bona *Seiani* ablato ærario, vt in fiscum cogerentur *Coss. retulere*. Nec multò post *Considius Proculus* apud Cæsarem cuiusdam criminis accusatus, damnatus, necatusque est. Etiam in *Pompeiam Macrinam* exilium statuitur, cuius maritum *Argolium*, focerum *Laconem* è primoribus Achæorum, Cæsar affilixerat. Pater quoque illustris eques Romanus, ac frater Prætorius, cum damnatio instaret, seipsi interfecere. Post quos *Sex. Marius Hispaniarum* ditissimus, cum formosam filiam aliquo ablegasset, ne Tiberius eam pollueret, incesti cum eâ commissi accusatus est, ac cum filiâ periit. Ob huiuscemodi flagitia turpitudinis, & crudelitatis incusabatur Tiberius: irritatusque supplicijs cunctos qui carcere attinebantur accusati societatis *Seiano* necari iubet. *Seianus* ita occisus scelerum suorum subitas poenas dedit,

dit, in Gemonias proiectus est, & cadauer eius triduo ludibrio habitum. Liberi etiam ipsius necati, & virguncula, quæ insuper à carnifice stuprata est, cum iam laqueum in collo haberet, & statim suffocata. Perierunt cum eo multi eius amici iubente Tiberio. Idem iacuit immensa strages: omnis sexus, omnis ætas, illustres, ignobiles. *Tacit. Dio.*

ANNO CHR. 35.

PISO Prætor in Hispaniâ ex insidijs trucidatur ab Hispano quodam qui tormenta constantissimè tulit, nec consciorum quemquam prodidit. *Tacit.*

ANNO CHR. 33.

DRVSUS filius Germanici inediâ conficitur, cum se miserandis alimentis mandendo è cubiculi tomento, nonnumquam ad diem detinuisset: quem mortuum Tiberium crudeliter accusauit. *Tacit.*

AGRIPPINA Germanici coniux inediâ extinguitur die 18. Octobris, quem diem inter nefastos Tiberius haberi iubet, accusatque eam adulterij, cum pudicissima esset. *Tacit.*

COCCEIVS NERVA Comes Tiberij in Campaniam, & Prætor designatus, spontè vitâ abit, metuens futura, cum Tiberius ita grassaretur. *Tacit.*

PLANCINA vxor Pisonis, æmula Agrippinæ Germanici, huiusque mortis potissima causa, trucidatur: dudum erat destinata neci à Tiberio, sed ne Agrippina lætaretur eius morte, dilatum id erat. *Dio.*

ANNO CHR. 34.

HERIMERVS Francorum Rex, contra Lentulum Getulicum nimium feruenter in cuneos inuolans, occiditur. Succedit ipsi *Marcomirus* frater, qui in omnem partem, vltimæ necis fraternæ causâ, se extendit, regnatque annos 18. *Trith.*

Multi insignes viri hoc anno occisi sunt. *Pomponius La-beo* per abruptas venas sanguinem cum anima effudit, quem secuta est coniux. Sic *Mamercus Scaurus* cum vxore, & alij: Eligebatur hoc genus mortis, quòd ita mors festinaretur; & deindè quòd metueretur carnifex, à quo occisi non sepeliebantur, & insuper bonis omnibus exuebantur. Qui verò spontè moriebantur, sepulturæ tradebantur, & hæredes fruebantur bonis. *Tacit.*

A N N O C H R. 36.

Purimi illustrium virorum Romæ damnantur, & inter cæteros, *Granius Martianus* Senator à C. Graccho maiestatis postulatus, vim vitæ suæ attulit: *Tatiusque Gratianus* præturâ functus, lege eadem extremum ad supplicium damnatus. Nec dispare *Trebellieni Rufi*, & *Sextij Paconiani* exitus. Nam *Trebellienus*, ille qui præturâ functus, tutor à Senatu liberis *Cotyis Thraciæ* Regis datus fuit, suâ manu cecidit; *Paconianus* in carcere, ob carmina in Principem factitata, illic strangulatus est. Eo tempore *Tiberius* in vicinia vrbis semper fuit, vt quasi per domos vndantem sanguinem aspiceret. *Vibulenus Agrippa* eques Romanus, cùm perorassent accusatores, in ipsâ curiâ depromptum sinu venenum ausit: prolapsusque, ac moribundus, festinatis liCTORUM manibus in carcerem raptus est, faucesque iam exanimis laqueo vexatæ. Nec *Tigranes* quidem olim Rex Armeniæ reus constitutus, nomine regio supplicia ciuium effugit. At C. *Galba* consularis, & duo *Blæsij* voluntario exitu cecidère. *Galba* tristibus Cæsaris literis prouinciam sortiri prohibitus: *Blæsij*s Sacerdoria integrâ eorum domo destinata, conuulsâ distulerat: tunc vt vacua contulit in alios, quod signum mortis intellexère, & executi sunt. *Aemylia Lepida* iuueni *Dru-sa* nupta, crebris criminibus insecuta, quamquam intestabilis, tamen impunita agebat, dum superfuit Pater *lepidus*; post à delatoribus corripitur, ob seruum adulterum, nec dubitabatur de flagitio: ergo omissâ defensione finem vitæ sibi posuit. *Tacit. Dio.*

CLAUDIUS TIBERIVS NERO III. Romanorum Imperator, Liviæ filius, Augusti priuignus, filius adoptiuus, atque gener, cuius mentio pluries supra; Imperium occupauit simulatione eum recusandi, de quo *Suetonius* §. 24. ita scribit: Principatum diu recusauit impudentissimo animo; Nunc adhortantes amicos increpans, ut ignaros, quanta bellua esset imperium: nunc precantem Senatum, & procumbentem sibi ad genua ambiguis responsis, & callidâ cunctatione suspendens, ut quidam patientiam, atque vnus in tumultu proclamaret: *Aut agat, aut desistat*. Alter coram exprobarer, *ceteros quod polliciti sunt, tardè præstare: sed ipsum quod præstet, tardè polliceri*. Tandem quasi coactus, & querens miseram, & onerosam iniungi sibi seruitutem, recepit imperium: nec tamen aliter, quàm ut depositurum se quandoque, spem faceret. Ipsius verba hæc sunt: *Dum veniam ad id tempus, quo vobis æquum possit videri, dare vos aliquam senectuti meæ requiem*. *Suet. in Tiber.* Ecce quam euidenter constat, simulatores, & dissimulatores pessimi ingenij esse homines: *Nam turpe est aliud loqui, aliud sentire*, inquit *Seneca* epist. 24. Similiter *Homerus* *Iliad.* graphicè loquitur, quando ait:

Ἐχθρὸς γὰρ μοι κείνῳ θυμὸς εἶδ' αὖ πύλλοισιν

Ὅτ' ἔ' ἱερὸν μὲν' ἡδ' ὅθι εἰρήνην ἄλλο δ' ἰδέσθαι.

Odi illos ceu claustra Erebi, quicumquè loquuntur,

Ore aliud, tacitoque aliud sub pectore condunt.

Vndè qui hoc vitio laborant, dicuntur dissimulare ea, quæ maximè cupiunt. Tandem Tiberius firmatâ potentiâ ingenium nudauit, & vitia diù dissimulata proruperunt. Primum facinus noui principatus fuit, *Posthumi Agrippæ* cædes: quem ignarum, inermemque per Centurionem interfecit. Sic *Iulia* filia Augusti inopiâ & tabe perimitur, iussu Tiberij, vnâque *Sempronius Gracchus* adulter eius. *Tacit.* Cùmque *Druso* filio naturali, & *Germanico* adoptiuo orbatus fuisset, *Capreas* in insulam se contulit. Ibi Reipublicæ curam planè abiecit, & dies, noctesque epulando, potandoque consumpsit. Vndè ob nimiam vini auidi-

tatem pro Tiberio Claudio Nerone, *Tiberius Caldius Mero*, pro ioco dictus est. Ebrietatis fuit indiuidua comes libido, & voluptas; nam secessu Capreenſi portentosa libidinis exempla inuexit. Hinc propter lasciuiam & libidines, per lepidam ad nomen Insulae allusionem, vulgò *Capræus* dictus est. Quo nomine Hircus vitulus appellatus est. Sexto Claudio libidinoso & prodigo seni, olim ab Augusto ignominia notato, & à se antè paucos dies apud Senatum obiurgato, cœnam eâ conditione condixit, ne quid ex consuetudine mutaret, aut deimeret, utque nudis puellis ministrantibus cœnaretur iuxta vulgatum versiculum.

Et Venus in vinis, ignis in igne furit.

Ausonius tali Epigrammate eum perstrinxit:

Prænomen Tiberi nactus Nero, prima iuuentæ

Tempora laudato gessit in imperio.

Frustra dehinc solo Caprearum clausus in antro

Quæ prodit vitij, credit operta locis.

Ebrietati & libidini coniuncta fuit tyrannis, crudelitas, & sanguinolentia, ut ex innumeris pene cædibus supra demonstrauimus: vnde hic versus ignominiosus in eum scriptus est:

Fasdidit vinum, quia iam sitit iste cruorem:

Tam bibit hunc auidè, quàm bibit antè merum.

Tandem anno ætatis septuagesimo octauo, regni vigesimi tertij, iter instituit versus Romam; sed cum Appiâ viâ vsque ad septimum lapidem iam processisset, mutata subito sententiâ retrò abiit. Rediens in languorem incidit, quem tamen vri & agritudinem subsecutam, sedulò dissimulare studuit, & Capreas insulam suam repetere. Sed frustra. Nam licet sustentaret aliquandiu, Misenum vsque deuectus, nihilque ex ordine vitæ quotidiano prætermitteret, ne conuiuia quidem, ac ceteras voluptates; tamen accedentibus ad morbum offensis alijs, animam exiit in Campaniam, in villa Lucullana. Nonnulli existimant, venenum ei à *Caio Caligula*, qui in imperio successit, datum lentum, atque tabificum. Aliqui in remissione fortuitæ febris cibum desideranti negatum. Aliqui etiam scribunt, puluinum ei iniectum, cum extractum sibi deficienti annulum mox ad se rediens

diens requisivisset, de quâ re sic refert *Seneca* apud *Suetonium*:
Tiberius intellectâ defectione exemtum anulum quasi alicui
 traditurus, parumper tenuit, deindè rursus digito aptavit, &
 compressâ sinistrâ manu iacuit diù immobilis, subitoque voca-
 tis ministris, ac nemine respondente, confurrexit, nec procul à
 lectulo deficientibus viribus concidit. Populus morte eius ita
 letatus est, vt in *Tiberim* proijcere se se velle corpus clamore
 magno ostenderit, quo *Tiberis* *Tiberium* absumeret; nihilomi-
 nus tamen corpus eius à *Miseno* *Romam* per milites deporta-
 tum, ibique publico funere crematum est: cum plèrique *Deos*
Manes orassent, nè mortuo sedem vllam, nisi inter impios da-
 rent. *Suet.* *Tacit.* *Dion. Aurel. Viç.*

A N N O C H R. 41.

CAIUS CALIGVLA IV. Romanorum Imperator, *Germa-*
nich, & *Agrippinæ* filius: quia natus in exercitu fuerat, co-
 gnomentum calceamenti militaris, idest *Caligule* sortitus est:
 Vndè hi versus de eo vulgati statim sub imperium eius:

In castris genitus, patrijs nutritus in armis,
Iam designati Principis omen erat.

Aufonius:

Post hunc castrensis Caligæ cognomine Caesar
Successit, saevus saevior ingenio
Cædibus, incestisque dehinc maculosus, & omni
Crimine pollutum, qui superavit auum.

Ad summum imperij culmen euectus, inter eos, qui *Christo* iam
 innotescenti, repugnarunt, primus extitit. Tantæ fuit prodiga-
 litatis, vt cum vices ter millies sestertium, hoc est vltra centum
 millions in thesauris acciperet, nulla eius pars superfuerit in-
 tertio eius imperij anno, ita vt secundo anno statim egere inci-
 peret. Itaque exhaustus, atque egens ad rapinas conuertit ani-
 mum, vario & exquisitissimo calumniarum & auctionum, &
 vectigalium genere, inter quæ, & lenonius quæstus fuit. In ipso
 enim palatio foeminarum, mariumque lupanar condidit, vt ex
 eo meritricium quæstum faceret: circumque forum & *Basilicas*
 mi-

misit nomenclatores, ad inuitandos ad libidinem iuvenes, senesque. Edixit etiam strenas se ineunte anno recepturum, superque eas toto corpore aliquandiu volutatus est. Matrimonia, contraxerit turpibus, an dimiserit, an tenuerit non est facile discernere, scribit *Suetonius*. Adulterijs fuit inquinatissimus. *Lolliam Paulinam* Memmij Reguli vxorem eripuit, illumque coegit eam sibi despondere, nè eam quæ desponsata non esset, contra ius fasque duceret. Verùm paulò post eam repudiabat, & cum comminatione mortis ei mandabat, nè ad priorem maritum rediret, alijue nuberet, compluresque alias nuptas, iamque cum maritis habitantes abduxit, easque tamen odio postea habuit: haud vllà illustriori foeminâ abstinuit, omnesque sorores suas stuprauit. Omnis generis libidinis monstrum, pudicitiae neque suæ, neque alienæ pepercit, *inquit Suetonius* M. Lepidum, Mesterem pantomimũ, & quosdam obsides dilexisse fertur, commercio mutui stupri. Valerius Catullus consulari familiã iuuenis stupratum à se, ac latera sibi contubernio eius defessa, etiam vociferatus est. Immensum est si velim singula referre, exclamat *Seneca*.

De huius viri omnium mortalium tristissimi vitijs nescio an plura deceat memoriæ prodi, nisi fortè, vt *inquit Aurel. Victor*, improbi saltem famæ metu talia declinent. Immanitate ingenij tanta fuit, vt in proprias sæuret necessitudines, humanumque sanguinem haud maioris faceret, quàm aquam. *Tiberium* nepotem quem adoptauerat inopinantem, repentè immisso Tribuno, interemit. *Silanum* principem Senatus socerum suum molestum ei propter virtutem, & affinitatem, ad secandas nouaculã fauces compulit. Viginti sex equites ex Senatorio ordine vnâ vice trucidauit. Multos honesti ordinis deformatos prius stigmatum notis ad metalla, & munitiones viarum, aut ad bestias condemnauit, aut bestiarum more quadrupedes caueâ coercuit, aut medios ferrâ dissecuit. Parentes supplicijs filiorum interesse cogebat, quorum vni valetudinem excusanti lecticam misit: alterum rogantem an oculos claudere liceret, ipsum quoque mactari iussit. Immò tantę crudelitatis erat, vt non

tantum supplicia hominum cupidissime spectaret, sed etiam reos crebris, & minutis ictibus lacerari iuberet, subinde carnificem, interpellans: *Ita feri, ut se mori sentiant*. Et aliquando cum deessent, qui ad belluas, dampnati erant, iussit ex promiscua plebe comprehendere quosdam, & belluis proijci, quibus omnibus prius linguam præcidit, ne de crudelitate eius conquererentur: & huiusmodi spectaculis satiari non potuit. Tragicum illud subinde iactabat, *Oderint dum metuunt*. Item *Optare se, ut Populus Romanus unam tantum cervicem haberet, quod istius uno omnes conficerentur*. Tantum fuit eius fastigium cum impietate, & omnium scelerum genere coniunctum, ut pro Deo adorari voluit, dixitque se Iouem esse, congredi se cum Lunâ, siue Dianâ, fieri interdum Iunonem; Templum sibi ædificauit, equumque suum fecit sibi Sacerdotem, & alia insanix documenta dedit. Insuper etiam quos voluit, absque omni causâ occidit. Cumque insaniret Caligula omnibus in rebus, *Cassius Charea, & Cornelius Sabinus* militum prætorianorum Tribuni contra eum coniurauerunt, fuereque multi conscij huius coniurationis; in quorum numero fuit *Calistus & Eparchus*. sed illi percussores fuerunt. Erat *Charea* vir antiquæ virtutis, morumque, qui cum nollet esse minister cædium, & tormentorum in innocentes, & sibi etiam metueret, cum alijs de interficiendo Caligula consilia communicat, & rem perfecit die 24. Ianuarij, horâ vnâ ante solis occasum, hoc modo: Caligula dies festos agebat in palatio, & spectaculum edebat, cumque ipse comederet, & epulum alijs daret, *Pomponius secundus* Consul ad pedes eius cibum capiebat, eosque frequenter osculabatur. Post ubi *Caius* saltare, & tragædias agere voluit, *Charea* nihil cunctandum ratus, ut eum animaduertit exuntem è theatro, inspicendorum puerorum causa, quos ex Græciâ, atque Ioniâ nobilissimos acciuerat, ad canticum de suis laudibus canendum, conclusum in paruum & angustum locum interfecit, quo facto nemo eorum qui aderant præsentibus manus ab illo abstinuit, sed mortuum triginta vulnibus confecerunt. Et ita re ipsâ magnoque suo malo se hominem non Deum esse, expertus est. Confossa est & vxor *Cassii*.

à quâ potionatus amatorio medicamento ; sed quod eum vertebat in furorē, creditur : Filia infans parieti allisa . Vixit annis 29. imperauit triennio, & decem mensibus . Interfecto Caligulâ, & cæde eius vulgatâ, non statim creditum est : Cùm suspicio esset, ab ipso Caligulâ famam cædis simulatam, & emissam, ut eo pacto erga se hominum mentes deprehenderet . Sed cùm Prætorianæ Cohortes tumultuarentur, ac quæterent : *Quis Caium occidisset ?* Hæc eas ratione sedauit *Valerius Asiaticus* vir consularis, quodd in locum vnde conspici posset, progressus exclamauit : *Vtinam ego eum interfecissem ?* Quâ vocē territi milites turbarum finem fecerunt . *Claudius Tiberium* successorem habuit . *Dio. Ioseph. Suet. Senec.*

CHÆREVS quodd res mali exempli esset, principem suum occidere, gladio plectitur vnâ cum *Lupo*, alijsque pluribus coniurationis conscijs . Fertur Chæreum magno animo tulisse id infortunium, nihil mutato vultu ad indecorum habitum, atque etiam *Lupo* exprobrantem lacrymas ; cùmque is detractâ veste quereretur de frigore, ille caillatus est *Lupum* nunquam offendi frigore . Et inspectante coronâ eorum, qui deduxerant, rogauit militem, num exercitatus esset ad cædes, & num acutum haberet gladium : postulauitque eum quo ipse *Caium* interfecerat ; denique vno ictu periit . *Lupus* autem deiecto animo, parum fortiter ceruicem præbens, pluribus ictibus demum confectus est . *Sabinus* autē non solum absolutus à *Claudio*, verum etiam permissus eandem quam ante præfecturam gerere, iniquum ratus, si à fide coniuratis datâ descisceret, in corpore adacto capulo tenus gladio suamet manu optatum quasiuit interitum . *Ioseph. Dio.*

PILATVS multis diuexatus calamitatibus sibi ipsi vim infert . *Euseb. Eutrop.*

A N N O C H R . 44 .

AGRIPPA Rex, cùm Cæsarex ludos exhibuisset, & diuinos honores, qui sibi à populo offerebantur, non recusasset, diuinitas percussit, & quinto die moritur, de quo sic refert *Ioseph.*

seph. lib. 9. cap. ult. Iamque tertium Iudææ totius regni annum exegerat, cum peruenit in urbem Cæsaream, quæ prius Stratonis turris dicta est: Vbi solempnes ludos celebravit pro salute Cæsaris: ad quam festiuitatem magna multitudo nobilium, ac procerum conuegerat ex totâ Prouinciâ, eius celebritatis die secundâ processit mane in theatrum amictus veste totâ ex argento mirabili opere contextâ, quæ radijs exorientis solis percussa, & diuinum quendam fulgorem emittens, venerationem cum honore incutiebat spectantibus; moxque adulatores perniciosi aliunde acclamantes, Deum consalutabant, rogantes vt fauere propitius: hætenus enim vt hominem reueritos, nunc agnosceret, & fateri in eo quiddam mortali naturâ excellentius. Hanc impiam adulationem ille nec castigauit, nec repulit: paulòque post suspiciens vidit supra caput suum bubonem funi extento insidentem, mox vt sensit hunc esse calamitatis nuncium, qui olim felicitatis fuerat, ex intimis præcordijs indoluit; secuta sunt ventris tormina, statim à principio vehementia, conuersis igitur in amicos oculis: En, inquit, ego ille vestrâ appellatione Deus vitam relinquere iubeor: fatali necessitate coarguente vestrum mendacium, & quem immortalem saluastis, ad mortem rapior: sed ferenda est voluntas cœlestis numinis; neque enim malè viximus, immodò tantâ felicitate, vt omnes me beatum prædicent. Hæc loquutus, crescente dolore discruciabatur; prope igitur relato in regiam rumor sparsus est breui esse moriturum; quamobrem confestim omnis populus vnâ cum vxoribus, atque liberis saccum indutus more patrio supplicabat Deo pro salute Regis, omnia miscens lamentis, & eiulatibus. Rex autem in celsiore decumbens cubiculo, & in faciem stratos humi prospiciens, non temperabat sibi à lacrymis, cruciatu deinde per continuos quinque dies nihil se remutante confectus vitam finijt, ætatem natus quattuor supra quinquagesimum, postquam regnasset per septennium.

ANNO CHR. 47.

VALERIVS ASIATICVS Consul accusatur maiestatis, & cum nullus testis idoneus esset, parum abfuit, quin eaderet. Inficias enim ibat, neque se quemquam horum, qui contra ipsum producti essent testes, agnoscere dicebat, tum miles qui se consilijs eius interfuisse perhibebat, iussus Asiaticum demonstrare, caluum quendam forte adstantem indicauit: eâ res in risum versâ multum, Claudioque iam de absoluendo Asiatico cogitante, Vitellius à Messalinâ prouocatus Claudio nunciavit, Valerium petere, vt sibi mortis consciscendæ potestas fieret, ita demum Claudius existimans eum conscientia victum se ipsum morte damnassee, hominem interfecit. *Dio. Tacit.*

ANNO CHR. 51.

PHARASMANES Iberiæ Rex fratrem suum *Mitbridatem* Armeniæ Regem, dolo per filium circumuenit, & occidit, Armeniamque occupat. Parthi sibi Armeniam asserere conantur, sed comœatu destituti recedunt, quapropter Armenij ipsi Pharasmanis filium pellunt, qui fugiens vxorem grauidam, quæ fugientem sequi non poterat, interficit, & in Euphratem abijcit. Pastores quidam casu aduentantes, eam adhuc spirantem extrahunt aquis, & ad Parthos deducunt, vbi honestè habita est. *Tacit.*

ANNO CHR. 54.

IONATHAN summus Pontifex sæpè admonuit Felicem Iudeæ præsidem de administrandis melius rebus Iudaicis. Quâ de causâ Felix amicū Ionathæ fidissimū Doram Hierosolymitam genere induxit promissâ pecuniâ, vt sicarios ipsi Pontifici immitteret: quod ille in gratiam præsidis perficit his artibus. Quidam quasi religionis ergo in urbem ascenderunt siccis clam succinti sub vestibus, qui permixti Ionathæ famulicio, Pontificem ita interemerunt, vt author cædis planè ignoraretur: cuius facinoris quia nemo ultor exitit, inuitati hac licentiâ sicarij per singula festa ventitantes, & tela celantes pari modo immixti

tur-

turbis alios confodiebant propter priuatas inimicitias, alios conducti pecuniâ, idque non modo in reliquis vrbis partibus, sed in ipso templo etiam. *Iuseph.*

A N N O C H R. 55.

CLAUDIUS TIBERIUS DRVSVS V. Romanorum Imperator, filius *Drusi Maioris*, & *Antonia Minoris*. Hic cum Senatus censuisset genus Cæsarum exterminare, deformi latebrâ latitare repertus est. Interea milites aliquot prædandi causâ Palatium ingressi, *Claudium* inueniunt; ac initio quidem, alium quàm erat, esse, secumque habere aliquid, vnde prædam nanciscerentur, arbitrati, foras extrahunt, extractum atque ad genua ipsius præ natu accidentem *Imperatorem* salutant, atque in castra perducunt, mœstum, ac trepidum, miserante obuiâ turbâ, quasi ad poenam raperetur insons. Claudius itaque mox, vt confirmauit imperium, magnâ vsus est clementiâ, volens simultatum omnium memoriam tollere, cunctorum factorum, dictorumque veniam, obliuionemque in perpetuum sanxit, interfectis tantum paucis, qui in mortem Caij coniurauerant.

Quamuis initio imperij simulatus sit bonum Principem esse, postea tamen degenerauit, factusque est crudelis, & sanguinolentus. Cibi, vini, & appetentissimus fuit, libidinis quoque in foeminas profusissimæ, neque id mirum, quia Baccum, & Cæcerem Venus comitatur. Plures repudiavit vxores, post quas *Valeriam Messalinam* duxit, quæ non solum ipsa libidinosè vivebat, sed & alias mulieres ad impudicitiam cogebat, multasque vt in ipso palatio, in præsentia, ac conspectu maritorum adulteria committerent, adegit; qui ipsæ eâ in re obsequebantur, eos honoribus, ac magistratibus ornabat: qui verò se in id flagitij non demittebant, eos odio habebat, ac exitium afferebat. Hæc tot, & tanta scelera diu Claudium latuerunt, cui ancillas Messalinæ componebat toro, ac eos qui indicium aliquod deferre possent, beneficijs, aut supplicijs præuertebat. Ita *Catonium* quoque iustum, militibus prætorianis præfectum, cum Claudio aperire quippiam flagitij vellet, necce præuenit. *Iuliam* quo-

quoque filiam Drusi, Tiberio nati, quæ vxor Neronis, Germanici filij fuerat, æmulatione ducta, sicut & alteram Iuliam Germanici filiam, interfecit. Tunc etiam eques quidam, insidiarum Claudio factarum insimulatus, de rupe Tarpeiâ per Consules, & tribunos plebis deiectus est. Interim Messalina amore *Mnestris* saltatoris capta, cum ei persuadere non posset, vt secum coiret, petiuit à Claudio viro suo, vt illum sibi obsequi iuberet, tanquam ipsi in quibusdam alijs rebus opera eius necessaria foret. is postquam ei Claudius præcepit, vt omniaquæ Messalina imperaret, libenter faceret, cum illâ rem habuit, tanquam id sibi quoque imperatum fuisset. Id enim Messalina sæpè in multis alijs fecit. Nam quasi Claudio conscio sinenteque ei perulenter viuere, mœchabatur. Gladiatorum spectaculis magnopere delectabatur Claudius, indè assuefactus etiam cædibus Messalina vxor, & Narcissus multos ira apud eum accusabant, & morti tradebant: Inter cæteros *Silanum* virum præstantissimum, & *Vinitianum*, quod recusassent coitum cum Messalinâ muliere impudicissimâ. Indè cum Senatores viderent sibi omnibus perniciem impendere, coniurant quidem de alio eligendo Imperatore, deferiturque imperium ad *Camillum Scribonianum* qui tum cum imperio erat in Mæsia: sed is deseritur à militibus, idè se ipsum interficit. Claudius militibus ijs præmia distribuit, & ita coniuratio illa euauit. Tandem eo insolentiæ processit Messalina, vt viuo Claudio, absente tamen ad ostiam publicè nuberet. *Silio*, & cum eo nuptias celebraret: harumque nuptiarum conuiuium magnificum, & sumptuosum fecit, eique regiam domum donauit, in quâ conguessit omnes Claudij Thesauros præriosissimos: eumque ad extremum Consulem designauit; adèd contemnebat maritum Imperatorem. Verùm id produnt Claudio primùm pellices, & seuerè exaggerat id factum *Narcissus* libertus, metumque Imperatori iniecit, ex defectione coniugis, & ad vindictam instigat vni cum alijs; nihilominus tamen ignorasset adulterq, nisi Narcissus astu præuenisset, & eam occidisset. Idè & *Sitius*, & *Mnester*, & alij adulteri occiduntur. Deindè Claudius vxorem ducit *Agrippinam* fratris sui Germanici filiam,

Domitij Neronis matrem; & nē videretur propinquitate sanguinis incestum committere, per Senatum, & populum hoc matrimonium comprobatur; quamvis hoc Senatus Consultum postea à *Nerva* Imperatore est abrogatum, qui seuerè talia matrimonia iustā de causā prohibuit. Postremò *Claudius* cū videret se iam senio confectum, testamentum scripsit ac signis omnium magistratuum consignauit. Quo factō priusquam prospiceret, ab *Agrippina* vxore praeuentus est. Metuebat enim nē *Britannicus*, *Claudij* ex *Messalinā* filius, imperio præficeretur: vndē veneno ab eā dicitur interemptus *Claudius*. *Dio* ita hanc tragoediam describit: *Leuissimam* mulierem veneficam, eamque celeberrimam *Agrippinā* accersit, ac per eam venenum, cui remedium adhiberi non poterat, in boleto parari iussit. Quo factō, *Agrippina* coepit ex cæteris boletis comedere: illum verò in quo venenum erat, maximum atque pulcherrimum, vt *Claudius* comederet perfecit. Ita ille ex insidijs captus, ex conuiuio, quasi vino confectus, exportatus est: id quod antea crebrò factum fuerat. Noctu autem postquam obmutuisset, mortuus est 13. Octobris. Vixit annos 62. regnauit annos 13. menses 8. & dies 20. de quo cecinit *Ausonius*.

Claudius irrisa priuato in tempore vitæ,

In regno specimen prodidit ingenij.

Libertina tamen, nuptarum, & crimina passus,

Non faciendo nocens, sed patiendo fuit.

Mors eius celata est, donec circā successorem omnia ordinant hi, qui cum *Agrippinā* sentiebant; nam *Cæsare* expirante, *Agrippina* Principem militiæ misit, & cum eo *Tribunum*, qui filium suum *Neronem* ad castra prætoriana deducerent, vt ipsum more aliorum principum adorarent, atque in eius verba iurarent. Ideò succedit ipsi astu matris *Agrippinæ* *L. Domitius Ahenobarbus*, quem *Claudius* imperator adoptatum *Neronem Claudium Drusum* appellauit, & filio suo naturali *Britannico* præposuit. *Suet. Dio. Tacit.*

IVNIVS SILVANVS Proconsul Asiæ. dolo Agrippinæ veneno tollitur, & Narcissus Claudij libertus, ob diuitias: possidebat enim plusquam septendecim milliones, & quem Reges colebant, ad mortem adigitur. *Tacit. Dio.*

A N N O C H R. 56.

BRITANNICVS filius naturalis Claudij Imperatoris veneno inter pocula dato vehementissimo necatur à *Domitio Nerone*. In causâ fuit *Agrippina*, quæ contrà Neronem irata, deuechendo Britannico, & ad imperium admouendo consilia agitauit. *Tacit.*

A N N O C H R. 57.

AN TENOR Sicambrorum Rex, cùm bellum Gallis inferret, ponte super Mosam fluuium constructo, pons multitudine equitum rumpitur, cùm iam magna pars exercitus transisset. *Antenor* ab hostibus pulsus flumini se committit, & demergitur, cùm annis quatuor regnasset, succedit *Ratherius* filius, qui præest annis 23. *Trith.*

A N N O C H R. 58.

OCTAVIVS SAGITTA Tribunus plebis, *Pontiam* alteri nuptam, & detrectantem Octauij matrimonium ferro transadigit. Libertus eius suum id facinus esse profitetur, quod vltus esset Domini iniurias, sed confutatus ab ancillâ, *Octavius* lege de Sicarijs damnatur, *Tacit.*

A N N O C H R. 59.

AGRIPPINA Neronis mater, dicta, factaque filij seueriùs corrigens, & metuens ne *Poppæa Sabina* Neroni nuberet (valde enim eam amare cœperat) facinus nefarium est ausa. Nam quasi non esset satis graue dictu, quod *Claudium* patrum præstigijs quibusdam, & libidinolis aspectibus atque osculis in amorem suum illexisset, tentauit eodem modo Neronem sub suam potestatem subicere: quod an verè factum sit, an propter mores

res eius confictum, pro certo non habemus, communis tamen fama est, meretricem quandam Agrippinæ similem ob hanc ipsam causam maximè ab eo amatam fuisse: ad quam alludens, atque rem alijs aperiens, dicebat se cum matre consuetudinem habere. Hac re cognita Sabina persuasit Neroni, Agrippinam de medio tollere, qui ab eâ diceret insidias ei parari. Suasu igitur Senecæ se à matre abiungit. Indè de eâ interficiendâ consilia agit. Cùmque veneno ter tentasset, sentiretque antidotis præmunitam, lacunaria, quæ noctu super dormientem laxatâ machinâ deciderent, parauit. Hoc consilio per conscios parum celato, solubilem nauem, cuius vel naufragio, vel cameræ ruina periret, commentus est: Sed Agrippina in mare delapsa, periculo vitato, & vnico vulnere tantùm accepto, inuadit; eius vindictam Nero metuens, *Anicato* Centurioni cædem matris demandat, qui assumptis ad iussam promptissimis, villam, in qua delata erat Agrippina, statione circumdat, refractâque ianua, cum percussoribus in cubiculum irruit, qui cùm lectum circumfisterent, illa distringenti ferrum Centurioni protendens vterum, ventrem feriri exclamat, rogans ministrum, vt vtero dirum enssem conderet, adijcens: *Hic hic est fodiendus ferro, monstrum quicquid tale tulit*. Post hanc vocem cum supremo mixtam gemitu, tristem animam tandem post fera vulnera reddidit. Nero postquam accepit eam esse mortuam non credidit: nimirum propter magnitudinem temerarij facinoris diffidebat. Itaque cupiuit eam videre, & denudatam penitus conspexit, tum vulnera eius contemplatus, nefarium sermonem habuit plusquam cædis fuisset: *Nesciebam*, inquit, *me tam pulchram matrem habere*. Dio. Tacit. Ioseph.

A N N O C H R. 61.

PÆDANIUS SECVNDVS Vrbis Romanæ Præfectus ab ipsius seruo interficitur: seu negatâ libertate, cui pretium pepigerat, siue amore exoleti inensus, & dominum æmulum non tolerans. Igitur vetere ex more ad supplicium rapitur tota eius familia, quicumque sub eodè tecto fuerunt, serui verò quadringenti præter alia mancipia. *Tacit.* D AN-

RVBELLIVS PLAVTVS ob cuius nobilitatem per matrem ex Iuliâ familiâ, nemo rectius Neroni succedere potuisset, ablegatus in Asiam, vnâ cum *Sulla* Tigellini suasu, & Neronis iussu trucidatur. *Octauia* etiam coniux matrimonio exturbatur, & adulter ipsi emitur, à quo coarguta adulterij, sed non conuicta, ipsa occiditur, & *Poppæa* in Talamum Neronis recipitur, cum hætenus fuisset pellex. *Tacit.*

CALPVRNIVS Piso coniurat contra Neronem adiuuantibus Lucano Poetâ, & Plautio Laterano, qui Consul inmensum Iulium designatus erat, & multis alijs. Ea detegitur per Melichum libertum Sceuiui, qui sicam ad trucidandum Neronem ferebat. Interficiuntur coniurati, & inter eos innocens *Seneca*, quasi peremptâ matre non superesset in quem sæuaret, ni etiam educatorem suum ac præceptorem occidisset, iubens vt aut mortem sibi ipsi conscisceret, aut mortis genus mandatum subiret; quamuis sæpè iurasset moriturum se potius, quàm nociturum. Anxij igitur, ac tremantibus adstantibus, ipse vnus impavidus, & constans erat. Deindè vxorem amplexatus, multum precatur ne se cruciaret, sed moderatè casum ferret. Tum illa, *Opus exhortatione non est, inquit, migrare tecum, è uita penitus statui.* Hinc concertatio dulcis orta, cum illa virili animo perseueraret, nec adduci vt viueret, à viro prece ullâ, aut ratione posset: contrâ verbis omnibus *Seneca* illam flectere & vitam ei persuadere niteretur. Illa pertinaci animo perseuerat, percussorem postulat. His demùm, atque talibus verbis vterque brachium, cruraque ferienda præbuit, vt tepidus sanguis efflueret; tum persuasit vxorem deferri in proximum cubiculum: ipse venenum quod damnatis apud Athenienses dari solebat, frustra hausit ad maturandam mortem; frigidus enim erat artus, & clausum corpus aduersus vim veneni. Postremùm in balneum defertur, vbi sermo eius ad amicos de animæ immor-

talitate, ac morte contemnendâ habitus est: nec mora longior, spiritum tandem Seneca efflauit. Tale autem sibi ipsi Epitaphium concinnauit:

Cura, labor, meritum, sumpti pro munere honores

Ite alias posthac sollicitate animas.

Me Deus à vobis procul euocat, ilicet ætis

Rebus terrenis, hospita terra vale.

Corpus auara tamen, solemnibus accipe saxi,

Namque animam cælo reddimus, ossa tibi.

Vxor Senecæ ipse vitæ, ligato vulnere conualuit, parum tamen vixit.

Flavius Tribunus particeps coniurationis *Neroni* dixit: *Fidelissimus tibi fui, sed odisse cæpi, postquam parricidia matris, & uxoris, auriga, bistrio, & incendiarius extitisti.* Tacit. Dio. Ioseph. Suet.

POPPÆA vxor *Neronis* mortem obit, fortuitâ mariti iracundiâ, ictu calcis afflicta, cum grauida esset. *Nero* iterum multos clarissimos viros occidit, & in his *Silanum*, itē *L. Veterem* cum focru, & filia. Tacit. Post hæc *Nero* ducit vxorem *Satiliam Messalinam* cuius virum *Vestinum* Consulem hoc anno trucidauerat. Suet.

ANNŌ CHR. 67.

CORBVLO vir præstantissimus, cum Armeniam occupasset, & pro Nerone multas præclaras res gessisset: quibus auxerat imperium Romanum, eidemque oblatum fuisset à militibus imperium, vt *Neronem* deijceret: Quod tamen accipere noluerat, vt in fide *Neronis* perstaret: Sine causâ post tantas res gestas à Nerone interfectus est: neque dignum laboribus, & fide suâ præmium à Tyranno accepit. Moriens nihil aliud dixit, quàm *dignus*. Quâ voce se reprehendit, & quòd tantis occasionibus oblatis à Nerone non defecerit, & quòd inermis ad Tyrannum accessisset. Dio.

ANNO CHR. 69.

CLAVDIVS DOMITIVS NERO VI. Romanorum Imperator, filius *Cn. Domitij Ænobarbi*, & Agrippinæ. Hominem, feram, monstrum ne dicam? ignoro. Orsus imperium per quinquennium secundum *Suetonium* erat valdè modestus, vndè hominem dici potuisset, nisi postea, & feram, & monstrum euasisset. Ita *Caligulæ* auunculi sui vestigia supergressus, vt turpe sit dicere, ad quam malignitatem peruenerit. Plurimam enim Senatorum partem interfecit, equestrem ordinem penè destituit, bonis omnibus hostis fuit. Libidinibus porrò ita agitat, vt ne à matre quidem & sorore vllaue consanguinitatis reuerentiâ abstineret. Neque his contentus, proh nefas? etiam masculorum concubitor extitit. *Xiphilinus*. Parricidia innumera commisit, matre, fratre, sorore, vxore, præceptore interfectis. Epulas à meridie in mediam noctem protrahebat. Cantabat nonnunquam inter scortorum ministeria in publico totius vrbs. In vllâ re tam sumptuosior, quàm in ædificando; nam, quasi offensus deformitate veterum ædificiorum, incendit urbem, quam per sex dies & noctes ardentem è turri prospectans, & in suo scenico habitu incendio Troiæ decantans, lætari se flammæ ait pulchritudine, & cum ei incendium adscriberet, ipse (vt ait *Cornel. Tacit.*) abolendo rumori falsos testes subornauit, qui id factum in Christianos deriuarent, de quibus *Tertullianus* inquit: Si Tiberis ascendit, si Nilus non ascendit, si Cælum stetit, si terra mouit, si fames, si lues, statim Christianos ad leones clamatur, vndè tot capti, & interfecti sunt, vt ex eorum cadaueribus, per aliquot noctes lumina continuata dicantur. Illa autem inflammatio fiebat hoc modo: Illi miseri, sed felices, quia pro Christo talia patiebantur, tedâ, papyro, & cerâ superuestiebantur, indè stantibus ad palum gutturi vncus suffigebatur, ne moratione capitis picem effunderent, aut ignem declinarent. Postea in laminâ ardente pix aut vnguen in caput liquefiebat, ita vt toti arderent, noctuque luminis loco essent. Tantus autem Christianorum numerus ita combustus est, vt riui pinguedi-

dinis humanæ per arenam amphiteatri sulcum facerent, vt Poëtæ testantur. Dicebantur hi comburendi *Cerei*, item *Sarmen-
tarij*.

Interim cùm pro sacrilegio fidem, pro parricidio pietatem, pro incestu pudicitiam violaret, ipsamque potestatem Romani imperij, vel officia, vel negotia improbiissimis libertorum committeret, & cùm nulli fidem seruaret, omnibus suspectus, à Senatu hostis iudicatus, desertus ab omnibus etiam suis, fugit nocte ab vrbe quatuor tantùm comitantibus, nudo pede, cooper-
to capite, & ante faciem sudario obtenso. Cùmque se occul-
tasset, perlato a cursore nuncio, hostem se à Senatu iudicatum,
& quæri ad mortem, audiens comites appropinquare ad capien-
dum viuum, ictu gladij se percutere voluit, sed trepidante ma-
nu, perficere non valuit: & cum ex præsentibus nullum inueni-
ret à quo feriretur, exclamauit dicens: *Ita ne nec amicum habeo,
nec inimicum habere possum!* Videns hoc vnus adiuuit manum
tremementem, & ita periit, anno vitæ suæ trigésimo secundo, Im-
perij decimoquarto. Extincto *Nerone*, defecit *Iulij*, & *Augusti*
Cæsarum progenies, & Imperij successio ad alias familias est
translata, succedente *Sergio Galba*. Hinc *Aufonius* de eo scrip-
sit:

Æneadum generis qui sextus, & ultimus hæres,

Polluit, & claudit Iulia sacra Nèro.

Nomina quot pietas, tot habet quoque crimina vita:

Disce ex Tranquillo, me meminisse piget.

Tantum autem gaudium in morte eius fuit, vt plebs pileata,
quod signum est lætitiæ, per totam urbem discurreret. *Suet. Tacit.
Dio. Ioseph.*

ANNO CHR. 70.

SERGIVS GALBA VII. Romanorum Imperator ex nobili
Sulpitiorum familiâ natus, ac per omnes dignitatis gradus
ad proconsulatum Hispaniæ euectus: iam grandis natu, impe-
rium septimestre maiore hominum ab initio fauore, quàm læto
successu tenuit. Auaritia, fruitia, libido in eo principe tanta
fuit,

fuit, vt *Nerone* deterius fuisset, si amplius imperasset: ex quo inuisus cunctis, cum *Pisonem* in constata inuidiæ remedium adoptasset, *Othonem* imperij affectatorem magis contra se incitauit, qui furore percitus eum Prætorianis coniurauit contra *Galbam*, qui falso rumore deceptus (quasi *Otho* in castris à militibus esset cæsus) è palatio in urbem descendens à coniuratis circumdatus, nemine (*Sempronio* centurione excepto) repugnante, impetitur in lecticâ, & repetitis ictibus interficitur ad lacum *Curtij* anno ætatis suæ septuagesimo. Caput *Galba* à gregario milite est amputatum. Et quoniam illud præ caluitiâ arripere non poterat, in gremium abdidit. Mox inserto per os pollice ad *Othonem* detulit. Ille lixis calonibus donauit, qui hastâ suffixum, non sine ludibrio circum castra portarunt, acclamantes identidem: *Galba, cupide fruaris ætate tua?* Sueton. Plutarch. Tacit.

Et *Ausonius* sic effatus est:

Spem frustrate senex, priuatus sceptrâ meruis

Visus; at imperio proditus inferior:

Fama tibi melior inueni: sed iustior ordo est,

Complacuisse dehinc, displicuisse prius.

TIGELLINVS SOFRONIVS præfectus prætorij cohortibus, qui tot scelera apud *Neronem* commiserat, trucidatur: *Tacit.*

MARCVS SALVIVS OTHO VIII. Romanorum Imperator, ex Principibus Hetruriæ ortum ducens, magnâ imperij cupiditate accensus, *Galbam* vitâ priuauit; verum non impunè tulit. Nam conscientie stimulis grauiter exagitatus est, etiam portentis non obscuris territus, adeo vt poeniteret eum, scelere, fraudeque trucidato *Galba*, viam sibi ad imperium aperuisse. Ac sub idem tempus Germaniciani exercitus in *Vissellij* verba iurauerant. Expeditionem in eum impigrè, atque etiam præproperè inchoauit, cumque trahi bellum oppoteret, quamprimum ipse decertaturus venit, siue ardori militum impar, siue sollicitudini. Et tribus quidem verum mediocribus prælijs apud *Alpes*, circaque *Placentiam*, & ad ædem *Castoris* per Duces suos vicit, cum ipse quidem pugne non adesset. No-

uis-

uissimè autem maximo prælio apud *Bebriacum*, vicinum *Cremone* opidulum, fraude superati sunt Duces eius, cum spe colloquij factâ, quasi ad conditiones pacis militibus eductis, ex improviso dimicaretur. Cum enim videret imperium aut sibi deponendum, aut magnâ ciuium suorum strage tuendum esse, spontè mori statuit. Itaque amicis, militibusque hortantibus, nè tam citò de belli euentu desperaret, negauit se imperium, vitamque suam tanti facere, vt in periculum tales, tamque benemeritos conijcere, aut belli ciuilis occasionem vllam præbere vellet, hoc symbolo vsus: *Vnus pro multis*. Sensus est: *Melius, & honestius est, unum pro multis, quàm pro uno multos mori*. Talia loquutus in pugionem erectum, & utrâque manu suffultum incubuit. semelque tantùm ad dolorem vulneris ingemuit: adeò militibus charus, vt multi ad eius exemplum, ante mortui pedes semet interfecerint. Vixit annos 37. imperauit dies 95. *Suet. Tacit.*

Eius laudes sic satyricè describit *Ausonius*.

Æmula polluto gesturus sceptrâ Neroni,

Obruitur celeri raptus Otho exitio.

Fine tamen laudandus erit: qui morte decora

Hoc solum fecit nobile, quod perijt.

AVLVS VITELLIVS IX. Romanorũ Imperator filius *L. Vitellij* Præfecti Syriæ, & *Sextilia* probatissimæ, & nobilissimæ feminae, cum exercitũ erga *Galbam Imperatorẽ* malè affectũ largitionibus, comitate, ac nimia familiaritate ad suas partes pertraxisset: Ecce mense vix dum exacto, subitò à militibus, cum cibi, vini-que plenus esset, è cubiculo raptus, ita vt erat in veste domesticâ, Imperator est consalutatus, perque celeberrimos vicos circumlatus. Vt Romam venit, cœpit omnia suo arbitratu gerere: explere libidinem suam, inseruire voluptatibus, nullamque curam habere diuinarum, humanarumque rerum. Nimirum à principio talis erat quippè popinas frequentauerat, & ludos aleatorios, saltatorumq; & aurigarum studiosus fuerat, consumpseratque in eos infinitam pecuniam, atque eius rei causâ magnam æs alienum contraxerat. Imperator factus nemini quicquam
sol-

soluere voluit, satis magnam beneficium eos habere dicens, quod non interficerentur. Itaque tunc tantam potentiam consequitus, coepit multa grauiora facere: magnam diei, noctisque partem consumere in comestationibus, crebroque euomere omnia, vt solo transitu ciborum nutriretur. Cui quidem rei ipse sufficere poterat, quamuis ceteri, qui cum eo coenabant, omnes miserè interirent. Septem mensium spatio in coenas absumpsit nouies millies sextertium, ferè quadraginta milliones, cum vna aliquando cibi patina constiterit vltra quadraginta florenorum millia, vt *Xiphilinus* habet. Vndè omne tempus principatus Vitellij nil aliud fuit, quàm ebrietas, & comestationes. Prodigalitati, luxuriæ, & crapulæ comes erat crudelitas; multos enim nobiles viros, condiscipulos, & æquales suos vario fraudis genere occidit, etiam vnum, venenum manu suâ porrectum, in aquæ frigidæ porione, quam is affectus febre poposcerat; aliaque innumera crudelitatis exempla dedit. Tandem octauo imperij mense desciiuerunt ab eo exercitus *Mæssarum*, atque *Pannonia*, ac pars in absentis, pars in præsentis *Vespasiani* verba iurarunt. A quibus è latebris extractus *Vitellius*, & religatis post terga manibus, iniecto ceruicibus laqueo, veste discissâ seminudus in forum pertractus est, inter magna rerum verborumque ludibria, per totum viæ sacræ spatium reductâ comâ à capite, ceu noxij solent, atque etiam mento mucrone gladij subiecto, vt visendam præberet faciem, neuè submitteret quibusdam stercore, & cœno incessentibus, alijs incendiarium, & patinarium vociferantibus. Tandem apud Gemonias minutissimis ictibus excarnificatus, atque confectus, & postea vno tractus est in Tiberim. Sic intra biennium tres Imperium degustarunt potius, quàm perceperunt. Perijt cum fratre, & filio, anno ætatis 57. de quo *Ausonius*.

Vita fors, mors fœda tibi, nec dignè Vitelli

Qui fieres Caesar, sic tibi fata placent.

Vmbra tamen brevis imperij: qui præmia regni

Sapè indignus adit, non nisi dignus habet.

Hinc *Flavius Vespasianus* Imperator salutatus, imperauit an-

nos nouem , menses vndecim , & dies quatuordecim . Succedit ipsi *Titus Vespasianus* , de quo suo loco .

A N N O C H R . 71.

IVLIVS SABINVS, Imperium antequam Cerealis adueniret, in Germaniâ sumperat , sed à Cereali vincitur aliquoties : Vt igitur tutus esset , rus abiit , & in sepulchrum quoddam, quod incensum fuerat ingreditur , ibi nouem annis cum vxore delituit , duosque filios ex eâ genuit : nihilominus tamen cum putaret se iam gratiam Imperatoris adipisci posse , cum vxore occisus est . *Xiphil.*

FONTEIVS AGRIPPA legatus consularis occiditur à Sarmatis , qui Istrum transgrediuntur , & Mæsiam populantur . *Tacit.*

A N N O C H R . 77.

ALIENVS, & MARCELLVS, viri Consulares Romæ coniuuant de interficiendo Vespasiano, quo patefacto, *Alienus* iussu Titi trucidatur . *Marcellus* verò nouaculâ sibi guttur præcidit . *Xiphil.*

A N N O C H R . 81.

TITVS VESPASIANVS XI. Romanorum Imperator, *Flauij Vespasiani*, & *Flauia Domicilla* filius, in imperium successit patri, quod benè , & laudabiliter administravit , omnibus fauorabilis se exhibens, aded vt *Amor*, & *delicia generis humani* appellaretur, de quo *Ausonius* .

Felix imperio, felix breuitate regendi ,

Expers ciuilis sanguinis, orbis amor.

Sæpè repetebat, non oportere quemquam à conspectu Principis tristem discedere . Atque etiam recordatus quondam super cœnam, quod nihil cuiquam toto die præstitisset , memorabilem, illam, meritoque laudatam vocem edidit : *Amici diem perdiidi* . Clementiam vsque eò produxit, vt amplissimi ordinis duo, cum aduersus eum c iurassent, neque abnuere cogitarum scelus qui-

rent, monuerit priuò : post deductos in spectaculū secum, vtrinque assidere iusserit ; petitoque ex industriā Mirmillorum , quorum pugnae visebantur, gladio, quasi ad explorandum aciem, vni atque alteri commiserit, quibus perculūs , & constantiam mirantibus diceret : *Videtis nè potestates fato dari, frustra que tentari facinus potiundi spe, vel amittendi metu ?* Tandem Hierosolymā captā, absolutisque spectaculis , vbi vltimo die vbertim fleuerat, Sabinos petit aliquantum tristior, quòd sacrificanti hostia aufugerat, & cœlo sereno tonuerat . Correptus igitur febri transfertur in villam, vbi pater mortuus erat , ibique non sine suspitione veneni à fratre Domitiano præstiti, antequam moreretur, inquit , *Nullum extare suum factum pœnitendum, excepto dumtaxat vno* . Id autem quale fuerit , nec ipse prodidit , nec qui squam coniectare potuit ; de quo *Aufonius* scribit :

Vnum dixisti moriens te crimen habere ,

Sed nulli de te, nos tibi credidimus .

Decidit cùm imperasset annos duos, menses duos, & dies viginti . Succedit *Domitianus* frater, qui imperat annos 15. *Xiphil.*

A N N O C H R. 83.

FLAVIVS SABINVS Consul , & Domitiani patruelis , iussu eiusdem Domitiani occiditur, quòd errore præconis proclamatus fuisset non Consul, sed Imperator. *Suet.*

A N N O C H R. 96.

FLAVIVS DOMITIANVS XII. Romanorum Imperator *Flauij Vespasiani*, & *Flauia Domicilla* filius, nec non *Titi Vespasiani* frater, sed tam patet, fratrique dissimilis, vt *Caligula*, atque *Neroni* similior esset, cuius pubertas, & adolescentia probrosa, virilis ætas effera, vitæque exitus fuit tragicus, & memoria remansit execrabilis . Hinc politicorum monitum , non esse satis bonorum, vel nobilium esse filium vel fratrem , & consanguineum, sed te esse bonum conuenit ; vnde in iactabundos nobiles eleganter cecinit quidam Poeta .

Sis licet ingenuis clarisque parentibus ortus

Esse

Esse tamen vel sic bestia magna potes.

Adde decus patria, & claros tibi sime propinquos,

Esse tamen vel sic bestia magna potes.

Sint tibi diuitia, sit larga, & munda suppellex,

Esse tamen vel sic bestia magna potes.

Denique quidquid eris nisi sit prudentia tecum,

Magna quidem dico, bestia semper eris.

Patre defuncto nunquam cessauit Domitianus insidias struere fratri clam, palam: quo ad correptum graui valetudine, perisquam planè essaret animam pro mortuo deferri iussit. Initio principatus quotidie secretum sibi horarium sumpsit, nec quicquam amplius quàm muscas stilo confixit: vt cuidam interroganti, *esser nè quis intus cum Cesare*, non absurdè responsum sit à Vibio Crispo: *Nè musca quidem*. Eratque tam doctus sagittarum, vt inter patentes digitos extentæ manus vel pueri, vel viri procul positi iaculo transuolaret. Crudelitatem ex quotidiano illo exercitio didicit. Etenim stolidus primò muscas, deinde homines persequitur, crudelitati addebat hypocrisin, & calliditatem. Nam securos, hilaresque à se dimittebat, & spe gratiæ plenos, quos mox interfectorius erat, & quo contemptius hominum potentiâ vteretur, nunquam tristiore sententiâ sine præfatione clementiæ pronunciauit, vt non aliud iam certius atrocis exitus signum esset, quàm Principis lenitas. Hypocrisis quoque suam, atque adeò stupendam dementiam hoc ipso ostendit, quod Senatoribus conuocatis præbuerit cœnam in hunc modum: Apparuit ædes nigerrimas ex omnibus partibus; erant enim atra laquearia, parietes ac pauimentum, in eoque sedes nudæ eodem modo collocatæ erant. Quibus paratis rebus, eos solos de nocte introduci iubet absque comitibus: at primum omnium iuxta vnumquemque columnam collocat, instar earum, quæ sepulchris adhibentur, in quâ nomen eius continebatur, pendeatque lychnuchus parvus, qualis in monumentis suspenditur: tum elegantes pueri nudi, atramentoque oblitæ, tanquam spectra quædam ingrediuntur, ipsosque horribili saltatione circumstant, eoque faciebant pedes eorum con-

ſiſtunt : ad extremum omnia, quæ in exequiis mortuorum adhiberi ſolent , in vâſis eodem modo eis appoſita fuerunt . Quas ob res quiſque reformidare cœpit , & perhorreſcere , quòd ſe iam expectarent interfectum iri , præſertim quòd cæteris magnum ſilentium erat, quaſi iam mortui eſſent : paulò poſt venit ipſe Imperator , habetque orationem de morte , vt ita certius miſeri putarent ſibi moriendum eſſe . Cùm eos ſatis diù detinuiſſet, dimiſit eos, ſed additis peregrinis comitibus , paulò poſt ſequuntur munera Imperatoris cum pueris iam benè lotis, qui donabantur ſunul Senatoribus. *Xiphil.*

Alio quoque tempore crudeliſſimè graſſatur in Senatores , multosque occidit, aut in exilium eiſcit . Deindè eo veſaniæ procedit, vt ſe Deum iuſſerit appellari . Ita enim ediſtis ſuis præſcribit iuſſit . *Dominus, & Deus noſter ſic fieri iubet* . Sic Poeta *Martialis*, qui eius tempore floruit , lib. 8. in fin. inquit . *Ediſtum Domini Dei noſtri* . Et *Statius* lib. 4. *En hic eſt Deus , hunc iubet beatis pro ſe Iupiter imperare terris* .

Interim *Domitianus* nomina eorum , quos ſuſpectos trucidare volebat, in tabulis quibuſdam ediderat . Eas ſumit puer inſcius harum rerum, & incidit in Domitiani coniugem , quem & ipſa in numero erat trucidandorum . Ideò rem cum alijs communicat, & *Neruum* Imperatorem eligit, & alios ad occidendum Domitianum inſtruit . Domitianus præcedenti die ominatus cædem, dixit, ſe metuere ne luna in acquario ſe cruentaret , circa horam quintam ſequentis diei . Sed ſequenti die ipſi de horis inquirenti, ſexta pro quinta annunciata eſt : & paulò poſt occiſus eſt adhuc ante meridiem in cubiculo , primò iuguinâ ſuſſoſſus à *Stephano* Auguſtæ procuratore, qui ſecretum eius colloquium petens, breuemque gladiolum ſiniſtro brachio occultans, manum tamquàm fractam multis faſcijs, lanisque per aliquot dies ad auertendam ſuſpicionem circumligauerat ; eique libellum legendum tradiderat . Hic cùm ſaucius repugnaret ac colluctaretur, ſeptem vulneribus à libertis cæteris accurrentibus trucidatus eſt . Factum die 18. Septembris, anno ætatis 45. Imperij 15. Mortem eius grauiſſimè tulerunt milites , quos verò

verò authores cædis fuisse putarunt, vnum genitalibus amputatis, & in os coniectis: alios duos vno ictu iugularunt. Contrà Senatus eius morte adedò lætatus est, vt repletâ certatim curiâ non sibi temperaret, quin mortuum contumeliosissimo, atque acerbissimo acclamationum genere lacerarent, omniumque imaginum, titulorum, & memoriæ eius abolitionem decernerent. *Sueton.* *Aufonius* vero de eo sic effatur:

Hætenus edideras dominos gens Flavia iustos.

Cur duo quæ dederant, tertius eripuit?

Vix tanti est habuisse illos: quia dona bonorum

Sunt breuia: æternum, quæ nocuere, dolent.

Successores eius fuere *Nerua*, *Cocceius*, *Vlpus Traianus*, *Aelius Adrianus*, *Antoninus Pius*.

A N N O CHR. 105.

DECEBALVS Rex Dacorum cum *Traiano* decertans, postquam regiam, regionemque suam omnem captam esse cognouit, imminereque periculum, nè ipse quoque caperetur, manus sibi attulit. Eius caput Romam perlatum est, & Dacia in potestatem Populi Romani venit, in eamque *Traianus* coloniam deduxit. *Traianus* thesauris etiam *Decebali* potitur, in flumine *Sargetiâ* defossis, quos per captiuos quosdam ibi absconderat, captiuis istis postea interfectis *Xipbil*.

A N N O CHR. 118.

HAdriani iussu occiduntur præstantissimi viri, vt *Palam*, qui bis Consul fuerat, *Celsus Nigrinum*, & alios, & nè propterea *Hadrianus* in odium veniret, iurauit apud populum, suo iussu eos interfectos non fuisse *Xipbil*.

A N N O CHR. 136.

SEVERIANVS sororis *Hadriani* maritus, senex nonagenarius vnâ cum nepote *Fusco* octodecim annorum adolescente occiditur iussu *Hadriani*, eò quod molestè ferrent *Hadrianum* successorem nominasse *L. Aelium Verum*. *Seuerianus* antequam occi-

occideretur, ignem poposcit, incensoque thure, *Vos*, inquit, *Deos obtestor, me nihil mali commississe.* *Hadriano tantum impre-*
cor, ut, cum mori cupiet, non possit. Xiphil. De facto hoc accidit;
 cum enim Hadeianus magicis artibus aquam inter cutem edu-
 xisset, & eadem iterum repletur, & morbo aucto, & remedijs
 adhibitis in dies deficeret, mori decreuit. Sæpè enim venenum
 aut gladium sibi postulauit, sed frustra, cum nemo ea ponigere
 vellet. Ideò tandem, contemptâ dietâ, cibo, & potu vsus mi-
 nus idoneo, mortem accelerauit. Mortuus est die decimâ Iulij
 cum imperasset annos 21. vixisset annos 63. Succedit ipsi *Anto-*
ninus Pius.

A N N O C H R. 161.

SERVIANVS Dux in Armeniâ, occiditur à *Vologeso* Par-
 thorum Rege, qui etiam magnâ clade Romanum afficit
 Imperium.

A N N O C H R. 180.

MARCVS AVRELIVS ANTONIVS XVII. Romano-
 rum Imperator filius *Annij Veri*, & *Domitiae Clauillae*. Ip-
 se ob maximas ingenij dotes, datus ab Hadeiano est Antonino
 Pio adoptandus. Initio principatus, statim socium, & partici-
 pem imperij cepit *Lucium Verum* Lucij Cornmodi filium, eò
 quod, vt *Dio* refert, ipse erat imbecillis, deditusque studijs li-
 terarum. Ferunt enim non erubuisse eum, cum esset Impera-
 tor, nec puduisse vnquam ad ædes magistri se conferre, sed ad dis-
 se crebrò *Sextum Beotum* Philosophum, & ad audiendas *Hermo-*
genis dissertationes rhetoricas haud segniter venisse, verùm in-
 primis Stoicòrum præcepta sequutum esse. Ob excellentem
 igitur litterarum, & Philosophiæ scientiam, quæ magnum illi
 adiumentum attulit ad felicem Imperij administrationem, co-
 gnomen *Philosphi* sortitus est. *Lucius* verò robustus, & adole-
 scens erat, tum etiam ad rem militarem aptior. Huic Marcus
 Lucillam filiam suam in matrimonium dedit, generumque fa-
 ctum ad bellum cum Parthis gerendum mittit, sed aliquanto
 tem-

tempore post, Marco socero suo insidias parasse dicitur, ideò veneno sublatuſ est, antequam negotium conficeret.

Vxorem habuit *Fauſtinam* Antonini Imperatoris filiam, eamque adulterijs infamem in radicibus montis Tauri subito amiſit morbo. Sed *Marcus Antoniuſ* eam laudauit, diſſimulatâ eiſ impudiciâ. Monituſ olim vt repudiaret eam, ſi nollet occidere, dixiſſe fertur: *uxorem dimittimus, reddamus & dotem*. Dotiſ nomine ſignans imperium, quod ille à ſocero adoptatuſ acceperat. Multis igitur virtutibus prædituſ fuit *Marcuſ Antoniuſ*, clementiâ præcipuè, benignitate, & liberalitate, vt iure merito inter cæteroſ qui vnquam principatuſ tenuerunt, optimuſ dici poteſt, de quo ſcribit *Auſoniuſ*.

Post Marco tutela datur, qui ſcita Platonis

Flexit ad imperium, patre Pio melior.

Succettore ſuo moriens, ſed principe prauo,

Hoc ſolo patriâ, quod genuit, nocuit.

Tandem cum annos 19. regnaſſet, & 59. vixiſſet, in morbuſ incidit, & à medicis, qui *Commodo* filio gratificabantur, occiditur die 16. Martij. Id parricidiuſ autem adeò diſſimulauit, vt filiuſ ſuū *Commoduſ* ipſe militibuſ commendaret, (noſebat enim videri, vt moſ ſibi ab illo afferretur) tribunoque militum reſſeram poſtulantuſ reſpondit: *Abi ad Orientem. Ego enim iam ad occaſuſ pergo*. Mortuſ cum alijs magniſ honoribuſ afficitur, & incredibile eſt dictuſ, quantum ex obitu eiſ doloreſ ceperint omneſ. *Entrop. Dio. Sext. Aurel. Viſt. Capitol.* Succeſſit igitur optimo Imperatori degener filiuſ *M. Aureliuſ Commoduſ Antoninuſ*.

A N N O C H R. 192.

AURELIUſ COMMODUſ XVIII. Romanoruſ Imperator ex adulterio *Fauſtina* natuſ, filiuſ *M. Aurelij Antonini* putabatur. *Commoduſ* per antiphrasiſ, dictuſ, h. e. nomine, ſed non omine, & re, quia nulliſ commoduſ, quin potiuſ cunctiſ incommoduſ extitit. Quidquid pater eiſ conſtituerat, non multò poſt conturbauit, peſſimiſ artibuſ, crudelitati, auiditiæ, ſuperbiæ, libidini, & id genus tyranniciſ criminibuſ proruſ

deditus. Duodecim annos natus, quod tepidus lotus esset, balneatorem in fornacem conijci iussit: in Senatores Romanos grafsatus crudeliter est, occidit *Seruium Iulianum & Paternum*, à quibus facillimè imperio executi potuisset, cum magnis exercitibus præessent; *Quintilios* insuper, qui doctrinâ, auctoritate, & diuitijs plurimum pollebant. *Sex. Condianus*, cum esset in Syriâ, & sciret se condemnatum iri, sanguinem leporinum bibit, inde domum allatus delituit: tum aries pro eius corpore in arcam coniectus, combustus est. Ipse verò ex eo tempore vario semper habitu, mutatâque veste huc, & illuc vagare cœpit; sed proditus famâ tandem interficitur. Et sic *Commodus* magnum numerum virorum, & mulierum partim palam interfecit, partim clâm veneno sustulit. Ideò insidiæ sæpius à multis paratæ sunt, cumque vxorem duxisset *Crispinam* (quam non multò post è medio sustulit) *Lucilla* Commodi soror, & filia Marci Imper. domo exacta est, quæ propterea fratri infensa de eo trucidando consilia init cum adolescente nobili *Quadrato*. Sed stultus dum pugionem nudat; dicit: *Hunc tibi Senatus mittit*, nec facinus subito perpetrat, ideò comprehensus pœnas amentiae dedit, & *Lucilla* pariter occisa est, quæstionem exercente *Perenne*. Alio quoque tempore *Perennis* prætorio præfectus, & ipse conspirat contrâ *Commodum*, quæ insidiæ patefactæ sunt in ipsis ludis Capitolinis ab homine ignoro, cui fides habita non est, sed statim igne crematus. Cum verò postea *Perennis* nummos euderet, illi publicas insidias patefecerunt, & *Perennis* cum filio interfectus est. *Herod. Dio.*

Libidines porro eius, & flagitia inhonestissima, honestè nominari, nec referri possunt. Hac enim in parte *Caligulas*, *Nerones*, & quidquid nequissimorum hominum, ac perditissimorum est, facile æquauit, imò superauit. Nam *Lampridius* de eo scribit, quod trecentas concubinas è matronis ac meretricibus delectas, trecentos item alios puberes exoletos è plebe æquè ac nobilitate habuerit, stupra item sororibus omnibus intulerit, templa libidinibus foedarit, vt denique mulierculæ istæ in illius conspectu violarentur, mandauerit. Libidini comitabatur su-

perbia & ambitio, quæ ex eius titulis apparet. Quando enim ad Senatum scribebat vltimis suis temporibus, hoc utebatur titulo: *Imperator Cæsar Lucius, Aelius Aurelius, Commodus, Antoninus, Augustus, Pius, Felix, Sarmaticus, Germanicus, Maximus, Britanicus Pacator orbis terrarum inuictus, Romanus Hercules, Pontifex Maximus, Tribunitia potestatis XVIII. Imperator, VIII. Consul, VII. Pater patriæ &c.* Sed tantæ vesanix & impudentiæ erat, vt muliebri veste indutus publicè in Senatu sedens sæpissimè biberit. Gladiandi arte valdè sibi placebat. Vndè refert *Lampridius*, Commodum in arenam descendisse, gladiatorumque certamen subiisse, & nomina eorum recepisse eo gaudio, quasi accepisset triumphalia. Ludum semper ingressum esse, & quoties ingrederetur, publicis monumentis indixisse. Pugnas se autem septingenties tricies quinquies: tantumque palmarum gladiatoriarum consecisse, vel victis retiarijs, vel occisis, vt mille contingeret. Ferarum autem diversarum manu suâ occidisse multa millia, itaut elephantos comprimeret. Et hæc spectante sæpè populo Romano. Gladiatoris quoque nobilissimi vitam functi nomen adoptauit: vt est ab *Herodiano* traditum. Cumque Calendis Ianuarij habitu athletico, deducente gladiatorum agmine, non ex Imperatorijs ædibus, sed ex ipso gladiatorio ludo purpurâ Imperatoriâ amictus in conspectum populi Romani prodire, & pugnare conatur, Principis & Reipublicæ dignitate postpositâ ab impudenti hoc facinore dehortari multis lacrymis *Marcia concubina* vellet, vti etiam *Latus* exercituum præfectus, & *Elelus* cubiculi custos: Commodus hisce iratus, eosque fideliter recteque monentes ferre non potuit; vndè & *Marcie*, & illorum, & plurimorum Senatorum nomina in libello conscribit, vt trucidarentur. In eandem schedulam incidit *Marcia*, quæ re deliberatâ cum reliquis venenum Commodo propinat, quod satis efficax non fuit, cum Commodus se vino ingurgitasset, ideò conatus est ideuomere: veriti illi, ne veneno omni eieccto colligeret se se, atque vnâ omnes interfici manderet, iuueni cuidam, nomine *Narcisso* strenuo ac robusto, persuaserunt, vt ad Commodum ingrederetur, eumque strangula-

ret, magna præmia se daturos polliciti. Hic irrumpens illum, & veneno & crapulâ languentem, constricto gutture interficit. Hunc exitum Commodus habuit, cum imperasset annos duodecim, & octomenses ætatis suæ anno 21. de quo *Ausonius*.

Commodus insequitur, pugnis maculosis arena,

Threcedico Princeps bella mouens gladio.

Eliso tandem persoluens gutture pœnas;

Criminibus fassus matris adulterium.

Post eius mortem, cadauer vncō trahi, & in Tyberim præcipitari, flagitauit Senatus Populusque Romanus ingenti gaudio. Honores quos indebitos sibi rapuerat, aut extorserat, eidem detrahi. Voces eorum è *Maximo Mario* historiarum conditore, cum aliæ, tum hæc memorabiles sunt, & inimicitie in eum indices: Hosti patriæ honores detrahantur: parricida trahatur. Hostis patriæ, parricida, gladiator, in spoliario lanietur: Hostis Deorum, parricida Senatus, Hostis Deorum, hostis Senatus. Denique vncum ei eslagitare, quod sibi & Imperatori, & militibus prætorianis, cæteris item, adeoque toti Reipublicæ inimicissimus fuisset, non destiterunt. Impuri gladiatoris memoria aboleatur, gladiatorem in Spoliario. Exaudi Cæsar. Carnifex vncō trahatur. Scæuor *Domitiano*, impurius *Nerone*, sic fecit, sic patitur. Memorie innocentium seruentur: honores innocentium restituas &c. Vide *Lampridium in Commodō* §.6.

Succedit ipsi ineuntibus Calendis Ianuarij. *P. Heluius Pertinax*, qui imperat diebus 87.

A N N O C H R. 193.

PVBLIVS ÆLIVS, siue *Heluius Pertinax* XIX. Romanorum Imperator, natione Ligur, origine ortus sordidâ. Pater enim *Succensus* lignariam, siue coctiliariam exercuerat, siue ligna cocta, & arida *æxia* vendidit. Ipse in initio studia coluit, & postea strenuis factis emerfit, & Imperatoribus carus fuit. Itaque propter iudustriam militarem primò Consul, postea Præfectus cohortis in Siriâ electus est. Indè in Mysiâ alam, & in Germaniâ classem rexit, tandem præfecturam Urbis Ro-

max promeruit, ex quâ Imperator effectus est inuitus & coactus, indeque cognomentum *Pertinacis* sortitus est: cumque Senatus instaret, ut & uxorem Augustam appellaret, *satis sibi esse*, dixit, quod ipse inuitus imperaret. Vir bonus & optimus fuit *Pertinax*, sed principatum tenuit paruo tempore. Cum enim militibus prætorianis donatium mediocre dedisset, irati sunt, quam occasionem arripuit *Latus* prætorij præfectus, homo auaritiæ instabilis, & lubricæ fidei; hinc seditionem mouet contra *Pertinacem*, cui tamen antea imperium detulerat, & *Falcanonem* Consulem ad imperium euocauit. Sed *Pertinax* ipsius conatibus obuiam iuit, & seditionem sedauit, non tamen *Falcanonē*, ut Senatus voluerat, occidit. Postea idem *Latus* prætorianos mittit ad *Pertinacem* occidendum, qui cubiculo egressus, ac milites prætorianos in se irruere conspiciens, ita ad eos orationem habuit: *Me quidem, ô milites, si occiditis, neque ipsi rem magnam facitis, neque mihi sanè grauem, homini videlicet huius ætatis & gloriæ. Siquidem humane vitæ finis certè est aliquis necessarius.* At coniurati orationem eius vilipendentes impetu in palatium facto, principem neque fugere, neque occultare se dignantem, oratione etiam graui, & conspectu suo gladios eorum morantem tandem obtruncarunt, cum imperasset menses duos, dies viginti quinque, & vixisset annos 57. & aliquot menses. *Taufius* quidam Tungrorum vnus, facinus illud auspicatus scribitur, & hastam in pectus *Pertinacis* primum iecisse. Illum verò Iouem ultorem precatum, togâ caput operuisse, atque à cæteris confossum esse. *Iulius Capitol.* §.4. Perijt cum illo *Electus*. Is enim solus fugere non sustinuit è numero Aulicorum. Præstò potius ei fuit, & multos militum vulnerauit, duos confodit: itaque opem Imperatori suo, quo ad potuit, tulit. Huius caput totâ vrbe circumuectum est. Hoc exitu obiit vir ad humanæ conuersationis exemplum per laboris genera vniuersa assumptus, prouectusque eò, ut *Fortuna* vocaretur *Pila. Aurel. Vict. Dio. & alij.* *Isonius* eum sic commendat.

Helui, iudicio & consulto lecte Senatus,

Princeps decretis prodite, non studijs,

*Quòd doluit malefida cohors; errore probato,
Curia quòd castris cesserat imperio.*

DIDIVS IVLIANVS XX. Romanorum Imperator, filius *Petronij Didij Seueri*, & *Clara Æmilia*, homo pecuniosissimus, & profusæ luxuriæ, ac nouarum rerum cupidus, quibus etiam de causis Mediolanum in patriam à Commodò relegatus fuerat, vt primùm eadem *Pertinacis* intellexit, properè ad exercitum contendit. Cùnique ad portas muri venisset, petere cœpit à militibus Romanum imperium. Hic res vrbi turpissima, atquè indignissima populo Romano accidit. Roma enim, vnâ cum toto suo imperio, quasi in foro aut mercatu venalis proposita est: eamque vendebant ij, qui Imperatorem suum occiderant. Emebant autem Sulpicianus, & Iulianus, factis contrâ se mutuis licitationibus; sed *Iulianus* ingenti pecuniâ militibus promissâ, Imperator salutatus est, & è castris in forum atquè Senatum deducitur, magno prætorianorum numero stipatus. Eius symbolum fuit, *In pretio, pretium*. Nam pecuniæ omnia obedire, & in pretio pretium esse dixit: quod in numerato non habet, in pretio non est. Huc pertinet illud Nasonis.

*Aurea nunc verè sunt sæcula: plurimus auro
Vanit bonos: auro conciliatur amor.*

Populus Romanus Iuliano inensus, ad *Pescennium Nigrum* mittit, qui se liberet à dominatione Iuliani. Ideò imperium assumit circà calendas Maii, imperatque annum vnum, & ferè sex menses. *Septimius Seuerus*, cùm esset in Pannoniâ, & reliquis vicinior Italiæ, appellatur ab exercitu suo Augustus ferè inuitus, die 15. Maij. Is, cùm etiam *Clodius Albinus*, qui Britanniam, & Germaniam cum fortissimo exercitu obtineret, Imperator à suo exercitu salutatus esset, nè & cum *Nigro*, & *Albino* pugnare cogeretur, Albino persuadet, vt quiescat, & dignitatem Cæsaream accipiat, indè Romam versus mouet. Iulianus sibi metuens offert Seuerò societatem imperij, sed nihil obrinet: Ideò petit à Senatu, vt Virgines Vestales, & Senatus obuiam Seuerò procedant, & eum placent: sed respondent eum indignum esse imperio, qui se armis defendere non posset. Prætoriani sibi metuen-

tes, etiam pacem petunt à Seuero, sed coguntur eos tradere, qui *Pertinacem* occiderant. Indè *Seuerus* in Urbem venit, & *Iulianum*, abrogato ei imperio, capitis damnauit, & trucidari iussit, nec quicquam percussoribus dixit, nisi: *Quid ego admisi? Quem occidi?* Et tamen nonnullos ciuium interfecerat, etiam pueros complures necauerat, magicarum diuinationum gratiâ. *Marciam* item & *Latum* necis *Commodiana* auctores. Regnauit dies 66. vti *Dio* testatur. Eius Epitaphium ab *Ausonio* erectum sic se habet:

Dij bene, quòd spolij's Didius non gaudet opimis:

Et citò periuro præmia adempta seni.

*Tuque Seueræ pater, situlum nè horresce nouantis
Non rapit Imperium vis tua, sed recipit.*

A N N O C H R. 194.

SEVERVS compositis vrbis rebus, aduersus *Nigrum* imperij æmulum proficiscitur. *Niger* vt erat belli studijs admodum exercitus, quæ necessaria erant comparat, Orientis auxilia postulat, Byzantion occupat in Europâ. Quòd, vt accepit *Seuerus* ad *Cyzicum* contendit, vbi cum *Nigri* Ducibus feliciter pugnavit. *Syri* moti victorijs *Seueri* à *Nigro* deficiunt, quibus ille infensus *Mauros* mittit, qui aliquot vrbes ceperunt, homines trucidauerunt, & vrbes cremauerunt, vt *Laodiceana*, *Tyrum* etiam, & alias vrbes. Interim cum ingrueret hyems tempestatibus & inundationibus ruptæ sunt illæ munitiones ad *Taurum* montem: igitur *Seuerus* tandem cum *Nigro* concurrit ad ipsum montem, vbi quondam *Alexander* cum *Dario* congressus fuerat: *Niger* victus fugit *Antiochiam*, vbi non receptus in *Suburbio* trucidatus est. *Herod.* Atque is fuit *Nigri* exitus, boni Imperatoris, si fides Oraculo habetur, quo responsum fertur:

Optimus est Fuscus, bonus Apber, pessimus Albus.

A N N O C H R. 198.

ALBINVS Imperator à suo exercitu salutatus, à *Seuero* dissentire incipit, cum *Seuerus* *Albino* *Cæsaream* dignitatem non

non daret, & Albinus insuper Augustus dici vellet. Ideò vtrinq; præparantur exercitus. Seuerus in Gallijs ad Lugdunum cum Albino prælio concurrit, & primo die Dux eius vincitur: altero die cum ipse in dextero cornu vinceret, dum fugientes hostes persequitur, exercitus eius in foveas fraude factas delabirur, & fortuna prælij ferè conuersa fuisset, nisi ipse suâ manu milites in prælium reduxisset, & fugientes occidisset: Quin & Seuerus ipse de equo decidit, sic vt extinctus putaretur. Tandem vincit magnâ clade, in quâ etiam *Albinus* occisus, eiusque caput abscissum, & ad Seuerum allatum est, qui Romam id misit, vt victorem se declararet: & vt exemplum illius necessarij caperent, quid ipsis patiendum foret, publicè id patibulo affigi iussit. Cumque Romam venisset *Seuerus*, Orationem habuit in Senatu, in quâ Syllæ Martij, item Commodi crudelitatem laudauit, lenitatem autem Cæsaris tanquam intutam vituperauit, itaut totus Senatus sibi metueret; attamen triginta quinque Senatores reos amicitiae cum Albino absoluit, sed contra alios viginti nouem Senatores morte damnauit, & in his focerum Pertinacis Sulpitiani. *Dio.*

A N N O C H R. 205.

PLAUTIANVS Afer, ex tenui loco euectus est ad summam potentiam, & maximas opes à *Seuero*, adeòque carus ei fuit, & præfectus vrbis efficitur, huiusque filia *Plautilla* cum *Antonino Caracalla* nuptias celebrat, cui pater tantum dedit, quantum Reginis quinquaginta saris fuisset: ditissimus enim erat *Plautianus*, ita vt de eo diceret populus, cum plus possidere, quàm tres viros, hoc est quàm *Seuerus* cum duobus filijs. *Dio* de *Plautiano* ita scribit: *Omnia concupiscebat, omnia petebat, omnia accipiebat: nec gentem, nec urbem ullam relinquebat non spoliata, sed omnia & vndecumque rapiebat.* Refert præterea *Herodianus*, *Plautianum* præcipue authoritatis, post *Seuerum*, & filios eius Cæsares, superbiâ ita redditum trucem & horribilem, cum supremæ dignitatis insignibus dum incederet: vt non modò non adiretur à quoquam: sed etiam qui fortuito occurrebant, ab eodem

dem verterent oculos. Quin & antambulones aliquot, quacumque iter faceret, denunciabant: Nè quis in proximo consistere, neuè illum contineri auderet, sed auerterent vniuersi oculos, terramque despectarent. Cætera magis tetra omitto. Talis cum esset, non potuit diuturna eius esse felicitas. Sed primùm hoc furore punitus est, vt vitæ *Seueri*, & *Bassiani* insidias strueret quibus deprehensus, *Plautianus* à *Seuero* in Palatium vocatus, ibi interfectus est: Et cadauer monstratum *Iulie*, vt letaretur, & *filie Plantiani*, vt dolore afficeretur. Hic fuit exitus hominis aulici, qui potentie sue fidaciâ nimiam licentiam sibi sumpterat, oblitus huius præcepti:

Fortunam reuerentèr habe, quicumque repenti

Diues ab exili progredièrè loco.

Huc videtur respexisse *Claudianus* cum cecinit:

Asperius nihil est humili, cum surgit in altum:

Cuncta ferit, dum cuncta timet: desinit in omnes,

Vt se posse puset; nec bellua tetrior ulla est,

Quam serui rabies, in libera colla furentis.

A N N O C H R. 211.

SEPTIMIUS SEVERUS PERTINAX XXI. Romanorum Imperator, filius *Marci Geta* equitis Romani, & *Fulviae Pia*. Ab illâ Africâ olim imperij Romani æmulâ genitus fuit *Seuerus*, ipse, & non alius Romanorum Imperator ex Africâ oriundus legitur, de quo *Ulpianus*:

Punica origo illi, sed qui virtute probaret,

Non obstare locum, cum valet ingenium.

Hic primùm fisci aduocatus, mox militaris Tribunus, per multa deindè ac varia officia atque honores vsque ad administrationem totius reipublicæ peruenit. *Pertinacem* se appellari voluit, in honorem eius *Pertinacis*, qui à *Iuliano* fuit occisus. Parcus admodum fuit, naturâ frons, bella multa & feliciter gessit. *Pescennium Nigrum*, qui in *Ægypto* & *Syriâ* rebellauerat, apud *Cyzicum* interfecit. *Parthos* vicit, & *Arabes* interiores, & *Adyabenos*. *Arabas* quoque superauit, vt etiam prouinciâ ibi faceret.

teret. Idcirco *Parthicus*, *Arabicus*, & *Adyabenicus* dictus est. Multa toto orbe Romano reparauit. Arcus adhuc Romæ victoriæ monumentum titulis magnificentissimis visitur. Britannos tumultuantes conpescuit, vallo per 32. passuum millia à mari ad mare ducto. Cùmque à Britannia rediret, non solum victor, sed etiam in æternum pace fundatâ: Scurra quidam obuiam factus, futura illi hunc in modum vaticinatus est: *Fuisti Cæsar, totum vicisti, iam Deus es, victor*. Cuius diuinatio licet iocus esse videbatur, constat nihilominus tamen Cæsarem paulò post periisse. Eius mortis genus narrat *Aurelius victor*, Seuerum cùm membrorum omnium, maximè pedum, dolorem pati non posset, veneni vice, quod ei denegabatur, cibum grauis ac plurimæ carnis auidius infarxisse, quem cùm conficere non posset, crudelitate oppressum expirasse. Moriturus deplorans humanas misérias dixit: *πάντα ἐσθίον καὶ οὐδὲν ἰσχύω σωσθαι*, h. e. *Omnia fui, & nihil mihi prodest*. Vixit annos 65. menses octo. imperauit annos 17. menses septem, dies tres. Succedunt ipsi filij ambo, *Antoninus Caracalla*, & *Septimius Geta*, qui simul imperarunt annum, & dies 22. *Spart. Dio. Aurel. Vict. Eutrop.*

A N N O C H R. 212.

ANTONINVS BASSIANVS CARACALLA XXII. Romanorum Imperator. vnâ cum fratre *Geta* filius *Septimij Seueri*, & *Martia*, quam Seuerus duxit tempore Antonini Imperat, cùm adhuc priuatus esset. *Caracalla* ita dictus est à veste, quam militibus distribuerat. Post mortem Seueri totum imperium obtinuit, nam & si dicebat id sibi esse cum fratre commune, tamen reuera solus imperare cœpit, idcirco perpetuò dissensiones inter ipsos ortæ sunt. *Caracalla* statim occidit medicos aulicos, quod noluisent accelerare mortem parentis, & insidiatus est *Getæ*; cùmque Imperatores fratres ita inter se dissentirent, Imperij Procures de ijs separandis consilium proponunt, vt alter *Antiochiæ*, vel *Alexandriæ* resideret, & partes imperij in Oriente administraret: alter Romæ esset, & Occidentem haberet. Cùm autem nihilominus in dies odium, ac discordiæ gli-

sce-

scerent: Nam siuè Duces, ac Magistratus aliqui eligerentur; vterque amico suo potissimum suffragabatur: siuè ius dicerent, semper diuersa sentiebant, magno interdum illorum periculo, quorum res agebatur. Ideòque tandem impatiens *Antoninus* ac Imperij totius cupidine instigatus *Getam* fratrem suum interfecit. Ita enim de eo scribit *Herodianus* §. 2. *Bassianus* in fratris cubiculum irrumpens, nihil eum tale expectantem, supra matris pectus, multo sanguine vndantem obtruncauit, cum ille quidem de collo matris pendens, clamaret: *Mater opem fer mihi, interficior*. Ac mater non tantum sanguine filij respersa est, sed etiam vulnus in manu accepit; nec tamen dolere ei licuit, sed letari ac ridere coacta est. Accidit cædes die 25 Februarij. *Geta* vixerat annos 22. & menses nouem. Prohibuit nè postea nomen *Getæ* Romæ vsurparetur, etiam nec in Comædijs. Inter cæteros occisus est etiam *Papinianus*, quod noluisset excusare parricidium compositâ oratione. *Spart.* Omnes, quos sciuit fauisse *Getæ* fratri, interfecit ad viginti millia. *Cilonem* etiam, quem nominabat patrem & educatorem suum occidere voluit per milites: sed hi eum captum, & crudeliter tractatum trahunt per plateas, populus autem misertus *Cilonis*, tumultuari incipit, ideò *Caracalla* etiam commotus illum eripuit cædi, & conseruauit, & milites illos contrà occidit, specie quidem quòd *Ciloni* fecissent iniuriam, reuera autem, quòd eum non statim occidissent. *Dio.*

Crudelissimus igitur extitit *Caracalla*, qui in Gallias proficiscens proconsulem ibi occidit. Quatuor etiam virgines Vestales occidi iussit, sed innocentes ferè, quarum vnam *Clodiam* ipse stuprare conatus fuerat, sed non poterat, vi venereâ destitutus. Romæ non nouercam, sed suam ipsius matrem stuprauit, vt testatur *Oppianus* Poetâ, qui tum vixit, & *Herodianus*. Cum enim pulcherrima illa esset, & quasi per negligentiam se maximâ parte corporis nudasset, dixit *Bassianus*: *Vellem. si liceret*: respondisse illa fertur: *Si libet, licet: An nescis te Imperatorem esse, & leges dare, non accipere?* Quo audito publicè eam duxit, & vxoris loco habuit. O impudentissimæ mulieris vox, quæ *Caracallam* ad tam detestabile facinus pertraxit! In Orientem profe-

fectus, euocat *Augarum* Orscenotū Regem pacificē, sed contra datā fidem eum in vinculis habet. Itē Regē Armeniorū, sed is exemplo *Augari* edoctus, venire noluit, sed arma potius parauit. Nuptias filix *Artabani* Regis Parthorum ambit, sed cūm *Parthus* intelligeret, non suam filiam peti, sed potius regnum Parthorum, ideò bellum parat. Cūmque in somnijs terreretur, dedit operam magicis artibus, & Magos vndique accersit. Defunctorum animas sēpē euocauit, sed nulla ipsi aliquid respondit, præter quam *Commodi*, quæ à *Dione* fertur dixisse hæc verba *εὐχὴ δῖξας ἀΐσσω* *Perge ocus ad supplicium*. Cūmque vates quidam prædixisset *Macrinum* præfectum prætorio in Africā regnaturum, hoc peruulgatum fuit, & Romæ præscriptum ad *Caracallam*. *Macrinus* certior de hac re factus, cūm videret sibi mortem instare, præuenire voluit. Nam *Martialem Centurionem* vnum è custodibus corporis *Antonini* (quem ipse magnā contumeliā affecerat) magnis promissis adduxit, vt vindictam in se susciperet. Cūmque *Caracalla* Parthis iterum bellum illaturus in medio itinere inter Carras, & Edeßam esset, à Centurione *Martiali*, dum ventris oneri leuandi intentus, subligacula deduxisset, pugione per auersum est traiectus anno ætatis 43. cūm imperasset post patrem annis 6. mensis duobus. *Herod. Dio.* Eius corpus igni traditum, reliquiasque in urnam coniectas, matri, eidemque vxori *Iulix*, quæ tunc *Antiochiæ* morabatur in Syriā remittit *Macrinus*, *Iulia* iacens super urnam, mortem sibi ipsi consciuit. Hic tragicus incestæ consuetudinis fuit exitus. Nam mater animi ægritudine obruta, vt misera esse desinat, æternæ miserix porticum ingressa, filium subsequitur. *Ausonius* *Caracallæ* tale Epitaphium concinnauit.

Dissimilis virtute patri, & multò magis illi,

Cuius adoptiuo nomine te perhibes

Fratris morte nocens, punitus sine cruento

Irrisus populi tu Caracalla magis.

A N N O C H R. 218.

O PILIVS MACRINVS XXIII. Romanorum Imperator, homo vilis, ignobilis, & libertinus, ex Mauritaniā oriundus.

dus . Parentes eius qui fuerint, propter generis obscuritatem,
 ignorantur . Erat persona deformis & corpore & mente, hor-
 rendus, impudens, perfidus, & sanguinarius . Creatus ab *Anto-*
nino Præfectus prætorio, per fraudulentiam & violentiam ad
 imperium peruenit . Nam dominum suum *Antoninum* Impera-
 torem occidit, & tantâ astutiâ procurauit ei necem, vt non vi-
 deretur ab eo consilium cædis profectum . Itaque quarto die
 post, imperium accepit . Tum cœpit viuere delicatius, licentiuf-
 que vti datâ potestate, ratus se hoc modo contegere ignobilita-
 tem generis; atque ob hanc causam eos, quos molestè ferre su-
 spicabatur, aut ignobilitatem eius, aut inopinatam adeptiorem
 imperij, tractabat iniquius, eosque de medio tollebat, licet op-
 portuisset eum contra facere, conscius sibi, quo loco natus es-
 set, & qualis fuisset antea, neque efferre se insolenter, sed po-
 tius beneficio, & specimine virtutis omnes sibi pariter deuinci-
 re . Tandem homines præoccupati lætitiâ ex cæde tyranni, nihil
 potuere de humilitate Macrini cogitare per otium, sed ei prom-
 ptis animis principatû detulerunt, non tamen animaduertentes,
 cui se in seruitutem traderent, quàm quo tyranno liberati es-
 sent: rati videlicet, vel quemcumque hominem illo potiore
 fore . Postquam autem se Antiochiam transfulisset, ac luxuriæ
 operam daret, nec præberet militibus, quantum *Bassianus* præ-
 ter consuetudinem indulserat, corrupti *Mesa* promissionibus
 milites (ea *Iulia* soror erat, vxoris seueri, expulsa ex domo au-
 licâ per Macrini superbiam) ad nepotem eius *Bassianum Va-*
rium, qui postea & *Antoninus* & *Eliogabalus* est appellatus,
 descenderunt . Macrinus audaciam miratus muliebrem, simul
 etiam contemnens, *Iulianum* præfectum ad eos obsidendos cum
 legionibus misit . Quibus cum *Antoninus* ostenderetur, *Bassiani*
 filius creditus miro amore sui omnes implevit, occisoque *Iu-*
liano, ad eum omnes transferunt . Commisso deindè prælio
 Macrinus ipse vincitur proditiōe militum, qui in Bithyniam
 fugiens, & in suburbio latitans, à militibus interfectus est, anno
 ætatis suæ 54 . Et qui regnum affectauit id temporis, quo nè *Se-*
natoris quidem nomen habebat, idem & celeritè pariter, &

non finè grauissimis grumnis amisit. Anno etenim dumtaxat vno, & duobus mensibus Imperio præfuit. Cùmque *Macrinum* occidissent, quidam *Diadumenum* eius filium seruare voluerunt: sed extitit cubicularius, qui literas a *Diadumeno* ad patrem, & matrem crudelitatis plenas scriptas coram militibus legit: quæ extant apud *Lamp. in Diadum. §. 3. & 4.* Atque ita *Diadumenum* quoque interfecerunt, postquam simul cum patre regnasset annum vnum, & menses duos. *Aufonius* sequentibus versibus *Macrinum* describit:

Principis hic custos, sumptumque pro Casare ferrum

Vertit in Authorem cade Macrinus iners.

Mox cum prole ruit: grauib. pulsare querelis

Cesset, perfidiam: Quæ patitur, meruit.

Senatus auditâ *Macrini* cæde, *Heliogabalo* omnia, quæ ad imperium pertinebant concedit, & ipsum ex calendis Iulij, cum Eutychiano liberto, qui iam Præfectus prætorio erat, Consulem facit, vt *Dio* habet.

A N N O C H R. 222.

MARCVS ANTONINVS BASSIANVS VARIVS HELIOGABALVS XXIV. Romanorum Imperator, filius *Bassiani Caracallæ*. Eius mater secundum quosdam fuit *Iulia*, vxor Seueri, postea priuigni sui *Caracallæ*. Et ex eâ suscepit *Caracalla Heliogabalum*. Secundum alios fuit *Soamis*, vel *Somaæ* concubina *Caracallæ*. Si mater statuitur prior, fuit ex incestu concubitu natus. Si posterior, fuit spurius, sicut eum nominat *Iulius Capitolinus in Macrino §. 3.* Hinc ex malis parentibus mali nascuntur liberi, de quibus cecinit quidam Poeta.

Sapè patris mores imitatur filius infans,

Qualis erat mater, filia talis erit.

Castæ refert castæ genitricis filia mores:

Lasciu; nunquam filia casta fuit.

Heliogabalus cùm Syrus esset gente, de Syriaci idoli nomine, nomen accepit: adorabant autem Syri, sicut pleræque gentes Orientales præcipuè Solem. Erat staturâ, ac pulchritudine con-

con-

spicuus, cunctorumque eius ætatis formosissimus, sed mente deformis, atque ad omnia vitia & flagitia proclivius, ab incunte ætate luxu, superstitione, pessimis artibus à matre corruptus, cum quâ etiam meretricio more spurcissimè vivebat. Cùmque uxores duceret & repudiaret, muliebria pateretur, & alia faceret, quæ nec dici quidè, vel audiri sine maximo pudore possunt, mater & auia, quæ sibi metuebant, persuadent ipsi, ut conso brinium suum *Bassianum* adoptaret, & Cæsarem faceret, quod & fecit, eumque *Alexandrum* nominavit, cuius mater erat *Mamma*. Aded nequissimus & turpissimus fuit, ut stupri cupiditatem, quam assequi naturæ defectu non poterat, in se conuertens muliebri nomine *Bassianam* se *Bassiano* appellari iussit, vrbe totâ obscenissimos inquirens, qui cum eo libidines exercerent. Cùm enim *Heliogabalus* tot, tantaque scelera, atque flagitia commisisset, semper anxius, pavidusque fuit, & trepidantem conscientiam habuit. Cùmque prædictum ei esset à Sacerdotibus Syris, violentâ morte periturum, sericos sibi laqueos, gladios aureos, turrim substratis aureis, gemmatisque tabulis paravit, dicens etiam mortem suam pretiosam esse debere, & ad speciem luxuriæ, ut diceretur, hemo sic perijsse. Nec quisquam facile sic perijt, nemo turpius scilicet. Neque profecto inter artes tyrannicas vlla solertior videtur, quàm ut maturè provideant Tyranni, ut mortem in potestatem habeant, si quid immineat gravius, ut expectari potest. Sæpè enim illis supremum illud auxilium ereptum est, cùm maximè eo egent: sicut *Neroni* contigit, qui nec amicum, nec inimicum habuit, cuius manu periret. Cùm igitur *Heliogabalus Alexandro* consobрино suo, quem instinctu matris consortem Imperij fecerat, necem machinaretur, milites factâ conspiratione, primùm conscios eius vario genere mortis, alios vitalibus exemptis necant, alios ab imâ parte perfodiunt, ut mors esset vitæ consentiens: post hoc in eum faciunt impetum, atque in latrinâ ad quam fugerat, occidunt. Tractus deindè per publicum, annexoque pondere, nè fluitaret, in Tyberim proiectus est, nè vnquam sepelli posset. Vixit annos 18. Imperavit annos tres, menses 9. dies 4. Mater quoque eius mulier

hier flagitiosa, atque tali filio digna, itemque libidinum ministri, qui à partibus Heliogabali steterant, simul à militibus è medio sunt sublatis: *Ælius Lamprid.* Nomen *Antonini* ex publicis monumentis, Senatu iubente, erasum est. Et hic ultimus *Antoninorum* fuit, de quo *Aufonius*:

*Tuen etiam Augusta sedis penetralia fœdas
Antoninorum nomina falsa gerens?*

A N N O C H R. 137.

A VRELIVS ALEXAMDER SEVERVS XXV. Romanorum Imperator, filius *Varij Marcelli*, viri genere nobilissimi, & *Iulie Mammææ*. Post mortem *Heliogabali*, cuius consobrinus erat, à militibus Prætorianis Imperator appellatus est, & à Senatu confirmatus, vno die honores omnes accepit, nempe Augusti, vt & patris patriæ nomen, & ius proconsulare, & tribunitiam potestatem, & ius quintę relationis, qui alijs, non nisi ex interuallo temporum attributi fuerant. Cuius rei hanc causam fuisse prodidit *Lampridius*, quòd citò innotescere Senatus voluit, Alexandrum imperio dignum iudicatum esse, nè militum audaciâ alius fortè diligeretur Imperator. Alexander mox vt imperium agere cœpisset, remouit iudices omnes à Republicâ, atque à muneribus, quos *Heliogabalus* ex genere omnium turpissimo prouexerat. Deindè Senatum, & equestrem ordinem lustrauit, ad aurum erat intentus, ad seruandum cautus, ad inueniendum sollicitus, sine tamen cuiusquam excidio. Seueritatis autem tantæ fuit, vt sæpè legiones integras exauthorauiet, nec exercitum vnquam timuit propter vitæ suę integritatem, quę nequaquam reprobari poterat, nam si quis miles in expeditionibus de viâ in possessionem deflexisset grassabundus: aut fustibus, aut virgis in conspectu eius cędebatur, inquentis, ac præcones inclamare iubentis: *Quod tibi fieri vis, & alteri facias.* Fuit præterea illi consuetudo, vt si de iure, ac negocijs decerneret, solos doctos ac disertos adhiberet. Si verò de re militari, emeritos milites & senes, omnesque litteratos, & maxime eos, qui historias norunt, requirens: quid in tali re veteres

Impe-

Imperatores fecissent. Cùmque *Mammaea* mater eius, cuius consilijs utebatur, ac vxor reprehendissent uimiam eius ciuilitatem dicentes: *Viliorem nec non contemptibiliorem imperij reddidisti potestatem*. Humaniter ille respondit. *Attamen securior, diuturniorque facta est*. Talis ergo cùm esset domi & foris, inijt Parthicam expeditionem, tantâ disciplinâ, tantâ sui reuerentiâ, vt non milites, sed Senatores transire dicerentur. Vicitque potentissimum Persarum Regem *Artaxersem*, elefantos ducentum septingentos, ex quibus trecentos cepit, ducentos interfecit. E mille & octingentis falcatis curribus, ducentos in potestatem redegit. Centum & octoginta millia equitum fudit, vnde Parthicum, Persicumque agnomen meruit. *Thrasylus* Mathematicus illi amicissimus fuit, qui cùm ei dixisset, oportere eum gladio barbarico interire, primò lætatus est, quòd mortem bellicam sibi crederet imminere: deindè disputauit, ostenditque optimos quosque violentâ morte consumptos, cùm diceret *Alexandrum Magnum, Pompeium, Casarem, Demosthenem, Tullium, & ceteros insignes viros*, non quietâ morte oppetiisse, tantumque animum habuit, vt putaret se dijs æquandum, si in bello periret. Sed res eum fefellit, nam in Galliâ apud Moguntiam latrocinantes quidam milites sui, & hi præcipue, qui Heliogali præmijs effloruerant, eum, cùm *Seuerum* principem pati non possent, conscio (vt multi volunt) Maximino, vnâ cum matre *Mammae* occiderunt. Verùm mortem eius milites, etiam qui exhautoriati ab eo quondam fuerant, grauissimè tulerunt, atque authores cædis trucidarunt. Populus verò Romanus, Senatusque omnis, cùm prouincialibus cunctis, neque tristius vnquam, neque asperius, quidquam acceperunt, eumque magnis optatibus in deos retulerunt. Omnibus enim carissimus fuit propter eximias, & propè inusitatas virtutes, in illâ præsertim ætate. Imperauit annis 13. diebus 9. vixit annis 29. mensibus 11. diebus 7. *Herod. Lamprid.*

IVLIVS MAXIMINVS THRAX XXVI. Romanorum Imperator, de vico Thraciæ vicino, barbaro etiam patre, & matre oriundus, quorum alter è Gothiâ, alter ex Alanis genitus esse perhibetur. Patri nomen *Micea*, Mater *Ababa* fuisse dicitur, vt *Capitolinus* testatur. Occiso *Alexandro Severo*, succedit ipsi militari consensu absque Senatus autoritate. In iuuentute bubulcus fuerat, ingentis stature vir factus, adeò vt octo pedes excederet alios; vndè postea prouerbiū dictatum est de hominibus insulsis, & immodicæ proceritatis *Maximini caligam requirit*. Filium habuit *Maximinum iuniorem* appellatum, quem imperij consortem fecit. Deindè Germaniam ingressus, omnia cæde, & igne vastauit, prædas magnas à barbaris sustulit, & usque ad vltima Germaniæ penetrauit: pacatâque Germaniâ, Sarmatis bellum inferre statuit, contra quos multis in prælijs victor semper euasit, sed inter has bellicas virtutes, quibus meritò commendandus videbatur, tam crudelis, & inhumanus cœpit fieri, vt bellicam gloriam crudelitate fœdaret. Erat enim illi persuasum, quòd nisi crudelitate, imperium sibi firmare non posset: simul & verebatur, nè propter humilitatem generis contemneretur; nam & ignobilitatis contegendæ causâ, omnes consocios sui generis interemit. Circa se nullum ex nobilibus passus est, quare omnes Alexandri ministros varijs supplicijs; deindè citrà rationem consulares viros, & duces varijs mortibus sustulit: amicos, qui sibi paupertatis tempore profuerant, sustulit, nihilque omisit, quod ad crudelitatem videretur operari. Nam in cruce quosdam actos occidit, alios intra animalia nouiter occisa inclusos, viuos à vermibus consumi iussit, alios feris laniandos obiecit, sextamque à Nerone persecutionem Christianorum excitauit. Propter hanc crudelitatem alij *Cyclophem*, alij *Busfridem*, alij *Scironem*, nonnulli *Phalarim*, multi *Typhonem*, vel *Gygem* eum vocarunt. Scribit prætereà *Capitolinus*, quòd crudelius animal non fuerit in terris: omnia sic in viribus suis ponens, quasi non posset occidi. Denique cum immortalem

lem se propè crederet, ob magnitudinem corporis sui, virtutisque munus, quidam in theatro illo præsentè, dicitur versus græcos recitasse, quorum hæc erat latina sententia.

Et qui ab uno non potest occidi, à multis occiditur.

Elephas grandis est, & occiditur.

Leo fortis est, & occiditur.

Tigris fortis est, & occiditur.

Caue multos, si singulos non times.

Legiones in Africâ, odio *Maximini*, & metu nè in Sarmatiam transferrentur seditionem mouent, & procuratorem filci hominem nefarium occidunt, & *M. Antonium Gordianum*, qui bis Consul fuerat, & iam Proconsul esset, Africæ Imperatorem faciunt: & quòd Scipiones cognatione attingeret, Africanum appellant. Is statim filium *Gordianum* Consularem Augustum declarat. Hoc cùm Romam nunciatum esset literis Gordianorum, die 27. Maij, statim ambos Augustos proclamant, & nepotem eius sexdecim annorum adolescentem Prætorem faciunt, & Cæsarem declarant, & *Vitanianum* contra Præfectum prætorio, aliosque *Maximini* ministros interficiunt. Sed in Africam, post mensem & sex dies, *Capelianus* Mauritanix præses *Maximino* fidelis, in Africam irruit, & *Gordianum iuniorem* prælio vicit, & trucidauit; Senior vero *Gordianus* cùm videret nihil virium in exercitu suo esse, laqueo vitam finiuit, cùm octuagesimum annum ageret. Senatus Romanus hac re auditâ, cùm ita defecissent à *Maximino*, in angustijs constitutus in Capitolio conuenit, & ex corpore suo eligit duos Imperatores, *D. Cælium Balbinum*, & *M. Clodium Pupienum Maximum*, quorum hic sæpè exercitus duxerat, & Senatus in omnes prouincias mittit legationes, quibus sollicitabantur, vt fideles essent Senatui Romano, & à *Maximino* deficerent. Cùmque *Maximinus* obsidio vrbs Aquileiæ parum feliciter tentaretur, culpam confert in milites. Milites contra, cùm vxores & liberos Romæ haberent, nec scire possent vijs omnibus interclusis, quid Romæ ageretur, putarentque totam Italiam in armis esse, nè contrâ patriam pugnare viderentur, *Maximinum* in tentorio quiescentem cum filio, & Præ-

fecto prætorio obtruncant, & cadauera canibus dilanianda projiciunt, conclamantibus cunctis militari ioco: *Ex pessimo genere nē catulum quidem habendum.* Maximinus pater anno ætatis 63. imperij 3. Filius vero anno ætatis 21. periit. *Maximus* qui *Ra-uennæ* erat, auditâ cæde *Aquileiam* venit, ciues ob constantiam laudat, & vrbi virtutis ergò nomen datum, vt *Romana Ciuitas* diceretur. *Capitol.*

A N N O C H R. 238.

MAXIMVS PVPIENVS XXVIII. Romanorum Imperator vnâ cum *Clodio Balbino*, interemptis *Maximino* XXVI. & *Gordiano* XXVII. imperium suscepit. Prætoriani verò milites, & alij eos oderant, quòd autoritate Senatus ad imperium euecti essent, cùm id suum ius esse putarent. Nec dissimulari poterat mæror, quia apparebat in frontibus singulorum, & iam quidem nec verbis abstinebatur: quamuis *Maximus* & apud milites sæpè dixisset, obliuionem præteritorum esse debere, & stipendia magna donasset, & auxilia in ea loca, quæ delegerant admisisset. Sed animi militum semel imbuti odio, refrègari nequeunt. Denique cùm audissent Senatus acclamationes, quæ milites tangerent, acriores contrà *Maximum* & *Balbinum* extiterunt, secum quotidie cogitantes quos Imperatores facere deberent. Ingressi verò urbem *Maximo*, *Balbinus*, & *Gordianus*, & Senatus, populusque Romanus obuiam processerunt, acclamationes primùm publicæ fuerunt, quæ milites contingebant: inde in Senatum itum est: vbi dictum: *Sapienter electi Principes, sic agunt; per imperitos electi Principes, sic pereunt;* Cùm constaret à militibus factum esse *Maximinum*, *Balbinum* autem & *Maximum* à Senatoribus. His auditis, milites grauius sœuire coeperunt in Senatum, præcipuè qui sibi triumphare de militibus videbatur. Et *Balbinus* quidem cum *Maximo* urbem cum magnâ moderatione, gaudente Senatu & populo Romano regabant, Senatui plurimum deserebant, leges optimas condebant, moderatè causas audiebant, res bellicas pulcherrimè disponebant. Et cùm iam paratum esset, vt contrà Parthos *Maximus* proficisceretur, *Balbinus* contrà Germanos, puer autem *Gordianus*

nus Romæ remaneret, milites occasionem quærentes occidendorum Principum, cum primò inuenire vix possent, quia Germani stipabant *Maximum* atque *Balbinum*, quotidie ingrauescebant. Et erant quidem discordiæ inter *Balbinum* & *Maximum*, sed tacite, & quæ intelligerentur potius, quàm viderentur: cum *Balbinus* *Maximum* quasi ignobilem contemneret, *Maximus* *Balbinum* quasi debilem calcaret. Quare occasio militibus data est, intelligentibus faciliè discordes Imperatores posse interfici. Ludis denique scenicis cum multi & milites & aulici occupati essent, & in Palatio soli cum Germanis Principes remansissent, impetum in eos fecerunt. Turbantibus igitur militibus, cum primum nunciatum esset *Maximo*, turbam illam tempestatemque vix euadi posse nisi ad Germanos mitteretur, & fortè in aliâ parte Palatii Germani cum *Balbino* essent, mittit ad *Balbinum* *Maximus*, petens vt ei præsidium mitteret. Sed ille suspicatus quòd contra se eos peteret, quem purabat Monarchiam velle: primum frustratus est, deindè vsque ad litem peruentum est. In hac tamen seditione illis contendentibus milites superuenerunt, atque ambos eos nudatos vestibus regalibus, de Palatio cum iniuriis produxerunt, & per mediam ciuitatem ad castra raptare voluerunt, magnâ ex parte laniatos. Sed vbi compererunt Germanos ad defensionem illorum superuenire, ambos occiderunt, & itinere medio relinquerunt cum annum vnum imperassent. Inter hæc *Gordianus* Cæsar sublatus à militibus, Imperator est appellatus, idest Augustus, quia non erat alius in præsentì, insultantibus militibus Senatui & populo, qui se statim in castra receperunt. Eligunt igitur *Gordianum* puerum ferè adhuc, annos sexdecim natum, & eum Consulem declarant, sed indicium fuit non diù imperaturi *Gordiani*, quòd eclipsis Solis facta est tanta, vt nox crederetur, neque sine luminibus accensis quicquam agi posset. *Iul. Capit.*

A N N O CHR. 244.

M ANTONIVS GORDIANVS TERTIVS XXIX. Romanorum Imperator, Auus fuit *Gordianus* I. aliàs senior,

nior, & Pater *Gordianus* II. aliàs iunior dictus. Occisus *Maximo*, ac *Balbino*, *Gordianus* adolescens qui Cæsar fuerat à militibus, populo & Senatu, ingenti amore, studio & gratiâ Augustus est appellatus. Amabatur autem merito aui, & auunculi, qui ambo in Africâ pro Republicâ perierunt, vt suprâ diximus. Fuit autem iuuenis lætus, pulcher, gratus omnibus, & literis pro ætate doctissimus, & cùm paulò ante tanta seditio inter milites & populum exorta fuisset, vt ad bellum intestinum veniretur, eo interueniente, pax est roborata. Cùm autem in vrbe regnaret pacificè, quidam in Africâ eius contemnentes ætatem, duce *Sabiniano* missi sunt ei auferre imperium, quem statim *Gordianus* per Mauritanix præsidem obsessum, ad mortem coegit: quâ coniuratione compressâ, *Gordianus* filiam *Misithe*i viri clarissimi duxit uxorem. Erat hic *Misitheus* vir doctissimus, eloquentiâ clarus, prudentiâ conspicuus; hunc mox *Gordianus* præfectum Prætorij instituit, & sic non puerile factum est imperium, optimis foceri sultum consilij. Vndè postquàm optimi viri *Misithe*i verbis cœpit acquiescere *Gordianus*, omnia publica & priuata in melius fuerunt mutata. *Miser est enim Imperator* (pro vt ipse *Gordianus* ad *Misitheum* scripsit) *apud quem vera reticentur: qui cùm ipse publicè ambulare non possit, necesse est vt audiat, & vel audita, vel à plurimis roborata confirmet.* Inter hæc iam potens consilij, Persis ac Parthis bellum indixit, magnisque apparatibus in Orientem profectus est, primoque tractu, seu conflictu inter Traciam, & Mesiam habito, quidquid ibi hostium fuit, deleuit, fugauit, submouitque. Indè nauigio in Syriam venit, atque Antiochiam, quæ à Parthis erat occupata, obsedit, in quâ *Saporem* Regem Persarum frequentibus prælijs, qui ad obsidionem soluendam cum innumerabilibus copijs venerat, victum fugauit. Nec multò post Antiochiâ captâ, transiit Euphratem, vbi Parthos inuasit: eorum munitionibus expugnatis, cum *Artaxerse* eorum Rege difficillimo bello confluxit, eumque vicit ac fugauit. Verùm inopinata *Misithe*i mors omnia turbauit, hisque felicitatibus finem imposuit; nam in eius locum assumitur præfectus prætorio *Philippus Arabs*, qui ad tantam dignitatem euectus ingra-

ingratissimum se exhibuit, & statim *Gordianum* inuisum militibus reddidit, imperijque cupiditate incensus, non tantum *Gordianum* optimum Imperatorem eò redigit, ut ipse eius collega in imperio assumeretur, sed etiã ipsum collegam *Gordianum* trucidat in finibus Persidis. Attigit *Gordianus* annum ætatis 22. imperauit solus annis 6. Verè de eo versus vsurpari possunt, quos senex *Gordianus* de filio *Gordiano* recitasse fertur, ut habet *Iulius Capitolinus* in *Gordianis*.

*Ossendent terris hunc tantum fata, neque ultra
Esse sinent, nimium urbis Romana propago
Visa potens superi, propria hac si dona fuissent.*

A N N O C H R. 250.

M IVLIVS PHILIPPVS ARABVS Trachonites XXX. Romanorum Imperator, obscuris parentibus, patre videlicet latronum Duce ortus, ad tantos honores à Gordiano euectus, succedit in imperium, vnâque cum filio suo *Gaio Iulio Saturnino Philippo* regnauit annis septem. Isti omnium imperatorum primi, Christiani effecti sunt, & in die Paschæ cum diuinis interesse voluissent, & communicare, à *Fabiano* Episcopo vrbs non prius sunt permitti, nisi confiterentur peccata sua & inter pœnitentes starent, quod illi libentissimè suscipientes, diuinum sibi metum, & Christianitatis plenissimam fidem, rebus, & operibus comprobabant. Hi ambo cum disposuissent multa bona facere pro Christianis, violentâ morte præuenti sunt, sed ipsis imperantibus non est illata persecutio Christianis. Quod autem *Philippus* dolosè egit cum Gordiano, procurando mortem eius, de quâ suprâ, hoc & ipse post pœnitentiam recepit à suo Duce *Decio*, qui cum dolosè occidit Veronæ, capite medio supra ordines dentium præciso: deindè vsurpans sibi imperium, ad urbem veniens, ut videretur zelo deorum Romanorum occidisse dominum suum, qui Christianus erat, simul occidit & filium *Philippi*, cum esset annorum duodecim. *Euseb.*

DECIVS XXXI. Romanorum Imperator è Pannoniâ inferiori Bubaliæ claris parentibus natus, militiæ gradu ad imperium conspirauerat, lætiorque hostium nece, filium *Estruscum* nomine Cæsarem facit, & imperij consortem, qui admirandam erga patrem reuerentiam ostendit, de quâ ita scribit *Val. Max.* Decius Imperator cum Decium filium suum imperiali diademate proponeret insigniri, renuit filius dicens: vereor, nè si fiam Imperator, dediscam esse filius. Malo non esse Imperator, sed humilis filius, quam imperator, & filius indeuotus. Imperet pater meus, meum imperium sit, parere humiliter imperanti. Nam parentum affectum exuit, qui mole superpositâ filium extinguit. Prius enim alendi & nutriendi sunt pueri: & cum præcesserint quos præcedere debent, inuitè ascendant. Hactenus *Val. Max.* Fuit Decius horrendus Christianorum persecutor. Nam ita *S. Cyprianus* contra *Demetrianum* habet: *Christiani sub Decio domibus priuabantur, patrimonio spoliabantur, catenis præmebantur, carceribus includebantur, bestiis obijciebantur, ignibus puniebantur.* Quibus tormentorum generibus, Eusebius ex *Dionysio Alexandrino* præterea addit *Picem feruentem, lapidationem, calamos acutos in faciem, & oculos impulsos, tractiones per strata viarum, illisiones ad lapides, verbera, flagellationes, exustiones, transfurberationem viscerum, per sudes, gladium, membrorum fractionem, è sublimi præcipitationem.* Gothis omnia instantibus, Decius vnâ cum filio ad liberandas Thracias profectus est, & vbi victor in primis congressibus hostes in angustias locorum, quæ in Dardanijs sunt, compulit, & obsedit: expugnassetque fame, ni proditus à suis fuisset. Cumque *Trebonianum Gallum* Ducem limitis *Moesiæ* ad oblidendos aditus nè fugerent, cum bonâ copiarum parte misisset. *Gallus* Imperatoris consilium barbaris patefaciens eos monuit, vt diuiso exercitu suo alios sisterent in insidijs propè paludes: Barbari, non nihil addentes consilio *Galli*, rem peragunt. Cum in pugnam descenderent, *Decius* miratus est, quòd qui modo perculli erant metu, iam arma posce-

poscerent, ignarus prodicionis, & victoriæ certus copias educit. Hostis statim terga dedit. Insequitur *Decius*. Cùm ventum est ad insidias atrocissima pugna, ac cædes maximæ vtrinque factæ sunt. Quo in prælio cùm filius Imperatoris fortiter quidem dimicaret, in primâ acie interfectus est. Quòd cùm nunciarent patri milites, & pluribus verbis eum solari vellent, animosè dixit: *Vnius militis sibi videri exiguam iacturam*. Pater verò vt cædem filij vlisceretur, vel vt morte suâ finem dolori inueniret, quò, cùm impigrè decertaret, longiùs proucheretur, fortè equo sedens, nè in hostium manus aut viuus aut mortuus perueniret, equo incitato in paludem se intulit, in quâ perijsse putatur. Nam cadauer, quamquàm cum summâ diligentia quaesitum, nusquàm repertum est. Peruicaci tamen animo ipse sibi interitum conciliauisse scribitur, cùm hostes prorsus perditos vellet, neque vllâ conditione discedere eos trans Istrum pateretur. Occubuit quinquagenarius, Imperij biennio nondum elapso, vt *Pomponius latus* scribit. *Trebonianus Gallus*, cuius fraude *Decius* in acie ceciderat, succedit impietati, imperio, & exitio.

A N N O C H R. 254.

TREBONIANVS GALLVS XXXII. Romanorum Imperator, Patricius, vel è *Patriciorum* familiâ oriundus fuit. Per fraudolentiam ad imperium euectus, à militibus Imperator appellatus, & à Senatu confirmatus est. Postea Romam rediens filium suum *Volusianum* imperij consortem fecit. Indè cùm Scythas vincere non posset, pacem cum ijs fecit, & primus Imperatorum stipendiarius Barbarorum factus est: illis promisit ducenta dragmarum millia, attamen Barbari hoc tributo non contenti, depopulantur Dardaniam, Thessaliam, Thraciam, & Macedoniam. Gallo & *Volusiano* imperantibus, tanta in Christiani noninis vltionem pestis exorta est, vt paucae domus, nedum Ciuitates & Prouinciæ extiterint, quæ tantam non senserint calamitatem. Aded enim scèiuit, vt ad quinque millia Romæ in Libitinæ rationes singulis diebus venirent, vt *Eusebius* & alij testantur. Interim cùm Scythæ Græciam aded vastarent, Gallus

Æmi-

Æmilianum contrà eos mittit, qui rem strenuè gerit, & cum Scythis congressus eos vincit, & imperij finibus eiecit, pecuniamque illis à Gallo promissam, inter milites distribuit, quare tantam inijt gratiam, vt Imperator proclamaretur, & exercitum retrò in Italiam duceret. Postquàm verò Gallus comperisset *Æmilianum* à militibus Imperatorem esse appellatum, vnà cum filio aduersus eum profectus est. Milites qui cum Gallo erant, amplitudine copiarum ipsum longè inferiorem esse videntes, simulque ad hominis ignauiam, negligentiamque respicientes, eum cum filio necarunt, cum vixisset annos quatuor minus quinquaginta, imperium verò cum filio duobus tantum annis obtinisset. *Pomponius latus.*

ÆMILIANVS genere Maurus obscurissimè natus, obscurius imperauit. Nam Gallo eiusq; filio occiso, ad Senatum scripsit, se Imperatorem electum esse, promisitque se liberaturum Thracias, & Mesopotamiam, & Armenias recuperaturum, hostesque nominis Romani vndique depulsurum. Priusquàm verò tale opus aggredieretur, milites qui in Alpibus fuere, *Valerianum* Imperatorem fecerunt. Illi igitur, qui sub *Æmiliano* erant, his cognitis, nè ciuili bello, & cognatorum sanguine se inuicem inficerent, contemplantes prætereà humilitatem generis *Æmiliani*, & nobilitatem *Valeriani*, simul & laudatissimos mores: necato *Æmiliano* cum vixisset annos 40. & tres menses imperasset, *Valeriano* se tradiderunt. *Zosim. Eutrop.*

A N N O CHR. 259.

PVBLIVS LICINIUS VALERIANVS XXXIII. Romanorum Imperator, filius *Valerij Flacci* ex nobili *Corneliorum* familiâ oriundus. Ad supremum illud honorum ac potentiae fastigium ascendit, teste *Pollione* non (vt solet) tumultuario Populi concursu, non militum strepitu, sed iure meritorum, & quasi ex totius orbis vnâ sententiâ. Principio omnibus gratissimus, eâ Christianos benignitate complectebatur, tametsi ipse Christianus non esset, vt tota illius aula referta esset Christianis. Verùm deprauatus à principe quodam Magorum *Ægyptio*, &

ærarij præfecto *Macriano*, cœpit impuras obire cæremonias: profanas exercere præstigias, nefanda myſteria exequi, tenera infantium diſſecare viſcera, Chriſtianos varijs exagitare ſupplicijs, oſtauius poſt Neronem perſecutor, *Domitiani*, *Maximini*, *Decij* impietatis emulatoꝝ. *Gallienum* filium imperij ſocium ſumpſit, tradens illi Occidentem. Ipſe tandem in Orientem proſciſcitur contra Perſas, vbi proditiōe *Macriani* ducis, clade ingenti aſſicitur, poſtea ſiue nimium credulus, ſiue aliàs proditus à Perſis capitur, vbi infinitis contumelijs affectus fuit: *Sapori* Perſarum Regi incuruatâ ceruice loco ſcabelli in aſcendendo equo fuit quandiũ vixit, nec vllis precibus aut pretio adduci potuit, vt Romanis ſuum principem reſtitueret, Armeniorum, Caduſiarumque Regibus moderatè fortunâ vtendum, fruſtrâ eum momentibus. Ad extremum excoꝛiatus, & ſale conſperſus, miſerrimè vitam finiuit. Hic *Valerianus* humanæ fragilitatis, & calamitatis ſpeculum fuit. Nam vt vllum Principem vnquàm fauore orbis acceperit, quàm *Valerianus*: ſic nullus eo calamitoſior Romano imperio præfuit. *Trebell. Poll. Aurel. Viſt.*

A N N O C H R. 268.

P LICINIUS GALLIENUS XXXIV. Romanorum Imperator, Valeriani Imp. filius. Cùm adoleſcens factus eſſet Auguſtus, imperium primùm feliciter, mox commodè, ad vltimum pernitiōſè geſſit. Benè in iuuentute à patre educatus, & ſtudijs egregiè excultus fuit. Sed ea non decet eruditio Principem, quæ à iuſtitix, grauitatis, fortitudinis, & vigilantix ſtudio ſeiuncta eſt. Quid enim turpius, quàm ſi audias, bonus poeta, malus Princeps! Nam aliud in Imperatore quaeritur, aliud in Oratore, vel poeta flagitatur. De clade à Perſis illatâ, & patre capto, non admodum doluit Gallienus: immodò ferè gauiſus fuit, quod liberatus eſſet præceptore & admonitore acerbiorè; ideo ſe iocis & voluptatibus dedit. Ab ijs, qui circum eum erant requirebat: *Et quid habemus in prandio? Et quæ voluptates paratæ ſunt? Et qualis cras erit cæna? Quales circenſes?* Sic conſecto itinere celebratiſque hecatombis, ad domum regiam redijt:

conuiujsque & epulis depulsis, alios dies voluptatibus publicis deputabat. *Hecatombæ* autem tale sacrificium est: centum aræ vno in loco cespitiæ extruuntur, & ad eas centum sues, centum oues mactantur. Nam si imperatorium sacrificium sit, centum leones, centum Aquilæ, & cætera huiusmodi animalia centena feriuntur. Quod quidem etiam Græci quondam fecisse dicuntur, cum pestilentia laborarent: & à multis Imperatoribus id celebratum constat referente *Iul. Capitol. in Maximo, & Balbino*. Prouinciarum defectionem, quasi leuissimarum rerum iacturam, ioco solitus eludere. Cum enim nunciatum esset Ægyptum descivisse: *Quid? sine lino Ægyptio esse non possumus?* Perditâ Galliâ, arrisit, dixitque: *Num sine trabeatis sagis Respublica tuta non est?* Pessimi principis voces, cui quicquam potius est Republicâ. *Trebell. Poll.* Cumque *Claudius* successor eius videret, quod nullam Reipublicæ curam haberet, omnesque fines à barbaris vastari, ipsum hortatus est, vt tandem socordiam excuteret, & contrà hostes moueret, idè in Gallias proficiscitur, vbi *Macriamus & Heracianus* Duces conspirant, de interficiendo *Gallieno*, cum aliàs à Republicâ remoueri non posset. Factis igitur insidijs ipsum interficiunt cum fratre *Valeriano*, & filio *Gallieno* apud Mediolanum di 21. Martij, anno ætatis quinquagesimo cum ferè quindecim annos imperasset, sed septem annis cum patre. Ferunt suâ sententiâ *Claudius* Imperatorem electum esse, cui regia indumenta iussit mitti. Senatus grauer hoc facinus tulit, sed tamen vindictam de patricidis sumere non potuit inuito *Claudio*. *Aurel. Victor. Poll.*

Valeriani & Gallieni temporibus triginta propè tyranni, occupato *Valeriano* magnis belli Persici necessitatibus, extiterunt, cumque *Gallienum* non tantum viris, sed etiam mulieres contemptui haberent, vt suis locis probabitur, fatique publici fuit, vt *Gallieni* tempore quicumque potuit, ad imperium prosiliret. Horum primus fuit *Cyriades*, quo instigante, Persæ in solum Romanum irruerant, captisque Antiochiâ, & Casareâ, *Cyriadem* dixerant Imperatorem, hominem perfugio, tyrannide, luxuriâ, tandemque dignâ sceleribus suis morte clarum. Cum enim *Valeria-*

rianus iam ad bellum Persicum veniret, per suorum insidias *Cyriades* occisus est. *Trebell. Poll.*

II. POSTHVMVS, hic vir in bello fortissimus, in pace constantissimus, in omni vitâ grauis, vsque aded, vt *Saloninum* filium suum eidem *Gallienus* in Galliâ positum crederet, quasi custodi vitæ, & morum & actuum imperialium institutori. Sed quantum plerique affirmant (quod eius non conuenit moribus) postea fidem fregit, & occiso *Salonino* sumpsit imperium; vt autem verius plerique tradiderunt, cum Galli vehementissimè *Gallienum* odissent, puerum autem apud se imperare ferre non possent, cum qui commissum regebat imperium, Imperatorem appellarunt, missisque militibus adolescentem interfecerunt. Quo interfecto ab omni exercitu & ab omnibus Gallis *Posthumus* grantèr acceptus, talem se præbuit per annos septem, vt Gallias instaurauerit, cum *Gallienus* luxuriæ & propinis vacaret, & amore barbaræ mulieris consenesceret. Gectum est tamen à *Gallieno* contrâ hunc bellum, in quo sagittâ *Gallienus* est vulneratus; siquidem nimius amor erga *Posthumum* omnium erat in Gallicâ gente populorum, quod submotis omnibus Germanicis gentibus, Romanum in pristinam securitatem reuocasset imperium; Sed cum se grauissimè regeret, more illo quo Galli nouarum rerum semper sunt cupidi, *Lolliano* agente interemptum est. *Poll.*

III. POSTHVMVS IVNIOR, hic à patre appellatus Cæsar, ac deinceps in eius honore Augustus, cum patre dicitur interfectus, cum *Lollianus* in locum *Posthumi* subrogatus, delatum sibi à Gallis sumpsisset imperium.

IV. LOLLIANVS cuius rebellionem in Galliâ *Posthumus* vir fortissimus, interemptus est, cum iam nutante *Gallieni* luxuriâ, in veterem statum Romanum reformasset imperium. Fuit quidem etiam fortissimus: sed rebellionis intuitu, minorem apud Gallos de suis viribus tenuit. Interemptus autem est à *Victorino*, *Victorinæ*, vel *Victoriæ* filio, quæ postea *Mater castrorum* appellata est, cum ipsa per se fugiens tanti ponderis molem, primum in *Marium*, deindè in *Tetricum*, atque eius filium contulisset imperia.

V. VICTORINVS in societatem imperij à *Posthumus* seniore vocatus, cum eodem contra *Gallienum* conflixit. Cùmque adhibitis ingentibus Germanorum auxilijs, diù bella traxissent, victi sunt. Tunc interfecto etiam *Loliano*, solus *Victorinus* in proprio remansit: qui & ipse quòd matrimonijs militum & militarium corrumpendis operam daret, à quodam actuario, cuius uxorem stuprauerat, compositâ factione *Agrippinæ* percussus est. Egregias animi dotes habuit *Victorinus*, sed omnia, libido & cupiditas mulierariæ voluptatis sic perdidit, ut nemo audeat virtutes eius in litteras mittere, quem constat omnium iudicio meruisse puniri. *Iulius Aterianus*.

VI. VICTORINVS IUNIOR *Victorini* filius, & *Victoriæ* nepos, à patre & ab auia sub eadem horâ, quâ *Victorinus* interemptus, Cæsar nuncupatus est, ac statim à militibus ita occisus. Extant denique sepulcra circâ *Agrippinam* inscripta: *Hic duo Victorini tyranni siti sunt*.

VII. MARIVS magnis viribus præditus, ex fabro ferrario, Imperator appellatus, triduo tantum imperavit. Hunc insigniorem breuissimum fecit imperium. Nam ut Consul, qui sex pomeridianis horis consulatum suffectum tenuit, à *M. Tullio* tali aspersus est ioco, *Consulem habuimus tam seuerum, tamque censorium, ut in eius magistratu, nemo pranderit, nemo cœnauerit, nemo dormierit*. De hoc etiam dici posse videtur, qui vnâ die factus est Imperator, aliâ die visus est imperare, tertiâ interemptus est. Occisus à quodam milite, qui cum eius quondam operarius in fabrilis officinâ fuisset, contemptus est ab eodem, addidisse hæc verba dicitur interemptor. *Hic est gladius, quem ipse fecisti*. Huius concionem primam talem fuisse scribit *Pollio*: *Scio, commilitones, posse mihi obijci artem pristinâ, cuius mihi omnes testes essis. Sed dicat quisque quod vult, utinam semper ferrum exerceam. Non vino, non floribus, non mulierculis, non popinis, ut facit Gallienus, indignus patre suo, & sui generis nobilitate depeream. Ars mihi obijciatur ferraria dum me & ex tera gentes ferrum atrectasse suis cladibus recognoscant in Italia: denique ut omnis Alemania, omnisque Germania, cum cæteris quæ adiacent gentibus,*

Romanum populum ferratam putant gentem, ut specialiter in nobis ferrum timeant. Vos tamen cogitetis velim fecisse vos principem, qui nunquam quidquam scieris tractare, nisi ferrum. Quid ideo dico, quia scio mihi à luxuriosissima illa peste nihil opponi posse, nisi quòd gladiatorum armorumque artifex fuerim.

VIII. INGENVVS Pannonias regens, cùm Gallienus vino & popinis vacaret, cùmque se lenonibus, mimis, & meretricibus dederet, à Mœsiacis legionibus Imperator est dictus, cæteris Pannoniarum volentibus: neque in quoquam melius consultum à militibus videbatur, quam quòd instantibus Sarmatis creatus est Imperator, qui fessis rebus mederi suâ virtute potuisset. Causa autem ipsi arripiendi tunc imperij fuit, ne suspectus esset Imperatoribus, quòd erat fortissimus, ac Reipublice necessarius, & militibus (quod imperantes vehementer mouet) acceptissimus. Sed Gallienus, ut erat nequam & perditus, ita etiam, ubi necessitas coegisset, velox, fortis, vehemens, crudelis; deniquè Ingenuum conflictu habito vicit, eoque occiso, in omnes Mœsiacos tam milites, quàm ciues asperrimè sœuij: nec quemquam suæ crudelitatis exortem reliquit: vsque adèò asper & truculentus, ut plerasque ciuitates vacuas à virili sexu relinqueret. Fertur sanè idem Ingenuus ciuitate captâ intrasse domum, in quâ se pugione transfodit atque ita vitam finisse, nè in tyranni crudelis potestatem veniret. *Pollio.*

IX. REGILLIANVS vir in militari re semper probatus, & Gallieno iam antè suspectus, quòd dignus videretur imperio, dum in Illyrico ducatum gerit, Imperator est factus, auctoribus imperij Mœsijs, qui cum Ingenuo fuerant ante superati: in quorum parentes Gallienus grauiter sœuierat. Hic tamen multa fortiter contra Sarmatas gessit: sed auctoribus Roxolanis, consentientibus militibus, & timore prouincialium nè iterum Gallienus grauiora faceret, interemptus est. Mirabile fortasse videatur, si quæ origo Imperij eius fuerit, declaretur. Militari enim ioco regna promeruit. Nam cùm milites cum eo quidam cœnarent astitit Valerianus tribunus cùm diceret. *Regiliani nomen undè credimus dictum?* Alius continuò, *Credimus quòd à Regno.*

gno. Tum is qui aderat scholasticus, cœpit quasi grāmatically declinare, & dicere, *Rex, regis, regi, Regillianus*. Milites, vel vt hominum genus prouum ad ea quæ cogitant, dixerunt, *Ergo potest Rex esse?* Item alius, *Ergo potest nos regere?* Item alius, *Deus tibi Regis nomen imposuit*. Quid multa? His dictis, cum aliâ diu mane processisset, à principibus Imperator est salutatus. Itē quod alijs, vel audacia, vel iudicium detulit, huic iocularis astutia. Poll.

X. AVREOLVS Illyricianos exercitus regens, in contemptum Gallieni, coactus à militibus imperium sumpsit. Gallienus cū frustra tentasset virum fortem expugnare, pacem cum Aureolo in Pannoniâ facit, vt Posthumum in Gallijs opprimeret. Tandem hunc eundem Aureolum, Claudius interfecto iam Gallieno, conflictu habito, apud eum pontem interemit, qui nunc *Pons Aureoli* nuncupatur, atque illic, vt tyrannum, sepulcro humiliorē donauit. Extat etiam Epigramma Græcum in hanc formam à quodam Grammatico translatus, & à Pollione fidelissimè relatus:

*Dona sepulcrorum victor post multa tyranni
Prælia, iam felix Claudius Aureolum
Munere prosequitur mortali, & iure superstes
Viuerē quem vellet, si pateretur amor
Militis egregij, vitam qui iure negauit
Omnibus indignis: & magis Aureolo.
Ille tamen clemens, qui corporis vltima seruans,
Et pontem Aureoli dedicat & tumulum.*

MACRIANVS XI. MACRIANVS IUNIOR XII. QUIETVS XIII. capto Valeriano, eiusque filio Gallieno contempto, quærebant milites aliquem principem, & quidem optimum, nè quispiam tyrannus existeret, vsurpante Aureolo imperium. Factus est igitur Macrianus cum Macriano & Quieto duobus filijs, cunctis militibus volentibus, Imperator; ac statim contrā Gallienum venire cœpit, vtcumque rebus in Oriente derelictis. Sed cū quadraginta quinque millia militum secum duceret, in Illyrico, vel in Thraciarum extremis congressus cum Aureolo, victus

viētus & cum *Macriano* filio interemptus est. Triginta denique millia militum in *Aureoli* potestate concessēre. Sed vbi comperit *Odenatus* Palmyrenorum Rex, ab *Aureolo* *Macrianum* patrem, *Quietum*, & eius fratrem *Macrianum* viētos, milites in eius potestatem concessisse, quasi *Gallieni* partes vindicaret, *Quietum* adolescentem cum *Balissa* præfecto dudum interemit. Idem quoque adolescens dignissimus Romano Imperio fuit, vt verè *Macriani* filius, & *Macrianus* etiam frater: qui duo afflictis rebus potuerunt Rempubicam gerere. *Poll.*

XIV. ODENATVS, & HERODES XV. eius filius, Palmyrenorum principatu obtento, *Odenatus* totius Orientis imperium tenuit. Quare assumpto nomine primū regali, cum vxore *Zenobia* & filio maiore, cui erat nomen *Herodes*, minoribus *Heremiano*, & *Timolao*, collecto exercitu contrā Persas profectus est. Nisi bin primū, & Orientis pleraque cum omni Mesopotamiā in potestatem recepit: deindē ipsum Regem viētum fugere coegit: postremō *Ctesiphonta* vsque, *Saporem* & eius liberos persecutus, captis concubinis, captā etiam magnā prædā, ad Orientem vertit, sperans quōd *Macrianum*, qui imperare contrā *Gallienum* cœperat, posset opprimere. Composito igitur magnā ex parte orientis statu, à consobrino suo *Mæonio*, qui & ipse imperium sumpserat, interemptus est cum filio suo *Herode*, qui & ipse post reditum de Perside cum patre Imperator est appellatus. *Poll.*

XVI. MÆONIVS Odenato eius consobrino occiso, Imperator appellatus, sed breui à militibus pro suæ luxuriæ meritis interemptus est.

XVII. BALISTA, vir insignis, eruditus, ad gerendam Rempubicam in consilijs vehemens, in expeditionibus clarus, in prouisione annonariā singularis. Vtrum imperauerit, Scriptores inter se ambigunt. Multi enim dicunt, *Quieto* per *Odenatum* occiso, *Balissæ* veniam datam; tamen eum imperasse, quōd nec *Gallieno*, nec *Aureolo*, nec *Odenato* se crederet. Alij asserunt, priuatum eum in agro suo, quem apud *Daphnen* sibi comparauerat, interemptum. Multi & sumpsisse illum purpuram, &

more Romano imperasse, exercitum duxisse, & de se plura promississe dixerunt: occisum autem per hos quos *Aureolus* miserat ad comprehendendum *Quietum* Macriani filium: quem prædam suam esse dicebat. *Poll.*

XVIII. VALENS Proconsul Achaïæ, quem *Macrianus* vehementer reformidans, simul quòd in omni genere vitæ satis clarum norat, simul quòd inimicum sibi esse inuidiâ virtutum, sciebat, misso Pifone nobilissimæ tunc & consularis familiæ viro, interfici præcepit. Valens diligentissimè cauens & prouidens, neque aliter sibi posse subueniri existimans, sumpsit imperium, & breui à militibus interemptus est.

XIX. PISO, vir summæ probitatis, & temporibus suis *Fru-gi* dictus, qui ex illâ Pisonum familiâ ducere originem dicebatur, cui se *Cicero* nobilitandi causâ sociauerat: A *Macriano* ad interficiendum *Valentem* missus, ubi eum prouidum futurorum, imperare cognouit, Thessaliam concessit: atque illic paucis sibi consentientibus, *Thessalicusque* appellatus, interemptus est.

XX. AEMILIANVS cùm sciret sibi vndecumque pereundum, ex multitudine ad eius domum collectâ, quæ eum omni seditionum instrumento, & furore persequeretur, sumpsit imperium. Consenserunt ei *Ægyptiacus* exercitus, maximè in Gallieni odium: nec eius ad regendam Rempublicam vigor defuit. Nam Thebaidem totamque *Ægyptum* peragrauit, & quatenus potuit, barbarorum gentes forti auctoritate submouit. Denique *Alexander*, vel *Alexandrinus* virtutum merito vocatus est. Et cùm contra Indos pararet expeditionem, misso *Theodoto* Duce, *Gallieno* iubente, dedit poenas: siquidem strangulatus in carcere, captiuorum veterum more perhibetur. *Poll.*

XXI. SATVRNINVS, vir prudentiæ singularis, grauitatis insignis, vitæ amabilis, victoriarum barbararum vbique notarum, cùm dissolutionem Gallieni pernoctantis in publico ferro non posset, & milites non exemplo Imperatoris sui, sed suo regeret, ab exercitibus sumpsit imperium, Eâ vero die, quâ à militibus est amictus peplo imperatorio, concione adhibitâ, dixisse fertur, *Comilitones bonum Duce perdidistis, & malum prin-*
cipem

capem fecistis. Denique cum multa strenuè in imperio fecisset, quòd esset seuerior, & grauior militibus, ab iisdem ipsis à quibus factus fuerat, interemptus est. *Poll.*

TETRICVS SENIOR XXII. & TETRICVS IUNIOR XXIII. Victoria siue Victorina, cum *Mater castrorum* ab exercitu nuncupata esset, *Tetricum* Seniore[m] Augustum appellari fecit, eiusque filium Cæsarem nuncupauit. Et cum multa Tetricus feliciter egisset, diuque imperasset, ab *Aureliano* victus, cum militum suorum impudentiam, & procacitatem ferre non posset, volens se grauißimo principi & seuerissimo dedit, quem per triumphum vnà cum filio duxit eodem tempore, quo & *Zenobiam Odenati* vxorem cum filijs minoribus *Odenati*, *Herenniano*, & *Timolao*. *Poll.*

XXIV. TREBELLIANVS factus in Isauriâ princeps, ipsis Isauris sibi Ducem quærentibus, cum alij archipiratam vocassent, ipse se Imperatorem appellauit. Sed per Gallieni Ducem *Causi-soleum* natione *Ægyptium*, fratrem *Theodoti*, qui *Aemilianum* ceperat, ad campum deductus, est victus & ocisus.

HERENNIANVS XXV. & TIMOLAVS XXVI. Filij *Odenati Palmyrenorum Regis*, & *Zenobiæ*, quæ vsurpato sibi imperio, diutius quàm scæminam decuit, Rempublicam obtinuit, paruulos hosce Romani Imperatoris habitu præferens purpuratos, eosdemque adhibens concionibus, quas illa viriliter frequentauit. Sed de eorum exitu incertum est. Multi enim dicunt eos ab *Aureliano* interemptos, multi morte suâ esse consumptos. *Poll.*

XXVII. CELSVS auctore Vibio Passieno proconsule Africæ, & Fabio Pomponiano Duce. limitis Libyci, Imperator est appellatus, peploque deæ cœlestis ornatus. Hic priuatus ex Tribunis in Africâ positus, in agris suis viuebat: Sed eâ iustitiâ, & corporis magnitudine, vt dignus videretur imperio. Quare creatus per quandam mulierem, *Gallienam* nomine, consobrinam *Gallieni*, septimo die interemptus est, atque adeò etiam inter obscuros principes vix relatus. Corpus eius à canibus consumptum est, Siccensibus, qui *Gallieno* fidem seruauerant perur-

gentibus: & nouo iniuriæ genere imago in crucem sublata, per-
sultante vulgo, quasi patibulo ipse *Celsus* videretur affixus. *Poll.*

XXVIII. ZENOBLIA bellicosissima mulier, quæ se de Cleo-
patrarum Ptolomæorumque gente iactabat, post *Odenatum* ma-
ritum, imperiali sagulo per humeros induta, diademate etiam
ornata, loco filiorum suorum vt *Semiramis* imperabat: adorata
est more Regum Persarum, ad conciones galeata processit cum
limbo purpureo, gemmis pendentibus per vltimam simbriam,
mediâ etiam ciclade, veluti fibulâ muliebri adstrictâ, brachio
sæpè nudo. Fuit vultu subaquilo, fusci coloris, oculis supra
modum vigentibus nigris, venustatis incredibilis: tantum can-
dor in dentibus, vt margaritas eam plerique putarent haberẽ,
non dentes. Vox clara & virilis, animus castus. Eam in triu-
pho duxit *Aurelianus*, vt infra dicemus. *Poll.*

XXIX. VICTORIA, siue VICTORINA, vbi filios ac nepo-
tem à militibus vidit occisos, *Posthumum*, deindè *Lollianum*, *Ma-
rium* etiam, quem Principem milites nuncuparunt interemptos,
Tetricum, de quo superius dictum est, ad imperium hortata est,
vt virile semper facinus auderet. Insignita est præterea hoc ti-
tulo, vt *Castrorum* se diceret matrem. Sed *Tetrico* imperante, vt
plerique loquuntur, occisa: vel, vt alij asserunt, fatali necessita-
te consumpta. *Poll.*

XXX. CENSORINVS Tyrannus, vir vt *Pollio* refert, pla-
nè militaris, & antiquæ in curiâ dignitatis, bis consul, bis præ-
fectus prætorij, iter præfectus vrbs, quarto proconsul, tertio
consularis, legatus prætorius secundo, quarto ædilitius, tertio
quæstorius, extrâ ordinem quoque legatione Persicâ functus, etiâ
Sarmaticâ. Post omnes tamen honores, cum in agro suo dege-
ret senex atque vno pede claudicans, vulnere quod bello Per-
sico *Valeriani* temporibus acceperat, factus est Imperator, &
scurrarum loco *Claudius* appellatus est. Cumque se grauissimè
gereret, neque à militibus ob disciplinam censoriam ferri posset,
ab his ipsis, à quibus factus fuerat, interemptus est. Habemus
igitur ad *Gallieni* ludibrium in triginta tyrânorum numero duas
fœminas, quæ potius imperatricum, quàm tyrannorum nomen

meruere. Siquidem omni consumpto pudore, fatigataque Republica, consueque peruentum est, ut *Gallieno* nequissimo agente, optimè etiam mulieres imperarent, quo nihil prodigiosius vnquam passa est Respublica Romana.

A N N O C H R. 270.

MARCUS AVRELIVS GLAVDIVS XXXV. Romano-
rum Imperator è Dalmatis oriundus, ex *Gallieni* morientis sententiâ Imperator designatus, à militibus electus, & à Senatu appellatus est *Augustus*. Morum grauitate, virâque singulari insignis, vini parcus, ad cibum promptus, staturâ procerus, oculis ardentibus, lato & pleno vultu, digitis vsque adeò fortibus, ut sæpè equis & mulis ictu pugni dentes excusserit. Fecerat hoc etiam adolescens in militiâ, cum ludibrio *Martiali* in campo luctamen inter fortissimos quoque monstraret. Nam iratus ei, qui non balteum, sed genitalia sibi contorserat, omnes dentes vno pugno excussit. Hic *Gothos*, *Illyricum*, *Macedoniam*que vastantes, ingenti prælio vicit. Aduersus ducenta millia *Alemanorum* haud procul à lacu *Benaco* in *Syluâ*, quæ *Lugana* dicitur, dimicans, tantam multitudinem fudit, ut agrè pars dimidia superfuerit. Infensissimus *Christianorum* hostis fuit, & multos procul dubio interfecisset, nisi tot hostibus circumuallatus fuisset. Scribit enim ipse ad Senatum, trecenta & viginti millia *Barbarorum* in Romanum solum venisse, & conqueritur quòd nec arma, nec milites, nec sagittarios habeat. Tandem ex graui & contagioso morbo moritur *Syrmij* in *Pannoniâ*; cum imperasset annum vnum & menses nouem. *Trebell. Eutrop. Lampr. Aurel. Viſt.*

Post *Claudij* obitum frater eius *Quintillus* vir moderatione, virtute, innocentia *Claudio* fratri non inferior, delatum sibi omnia iudicio suscepit imperium, non hæreditarium, sed meritis virtutum. *Augustum* eum Senatus appellauit. Sed cum *Aureliani* viribus, quem milites Imperatorem fecerant, se imparē videret, qui ad urbem aduentare nunciabatur, venas soluit, atque die 18. imperij decessit. Alij, ut *Pollio*, *Eutropius*, & *Cassiodorus*

dorus scribunt, quòd se grauem & serium militibus ostendisset, ac verum Principem præferret, eo mortis genere, quo *Galba*, & *Pertinax* periére, interemptum esse.

A N N O C H R. 275.

VALERIVS AVRELIANVS XXIX. Romanorum Imperator, Syrmij, aut in Daciâ Ripensi obscuris ortus parentibus, à primâ ætate nullum diem prætermisit, quo se non armorum exercebat officijs. Fuit decorus, & gratiâ viriliter speciosus: staturâ procerior, nervis validissimis, vini & cibi paulò cupidior, libidinis raræ, seueritatis immensæ, disciplinæ singularis. Adultâ ætate per gradus ad militares dignitates euectus propter insignem virtutem bellicam, hinc virtutis viâ ad imperij fastigium ascendit: Nam *Claudius* Imperator bellum contrâ Gothos ipsi potissimum credidit, in quo secundis prælijs vsus Rempublicam in integrum restituit. Vndè *Claudius* ipsum successorem imperij elegit, & ipse statim consensu omniū regionum factus est Imperator. Initio autem imperij, omnes nationes Aquilonares contrâ Romanum imperium coniurantes, iucredibilem multitudinem per eam partem Italiæ, quæ Alemanniam respicit, Italiam intrant, igne, cæde, rapinis omnia vastantes. Quibus occurrens *Aurelianus* magnâ cæde suorum in fugam versus est, ex eo quòd in densissimis syluis barbari se continentes, Romanos à dorso persequentes interimunt. Ipse tum Imperator fugiens, vix cum paucis euasit, ex quâ calamitate ita trepidata est vrbs, vt multi relictis mœnibus fugere tentauerint, sed congregato milite victus *Aurelianus*, barbaris rursus pugnaturus occurrit, illosque tribus licet difficillimis bellis vicit, vno non longè à Placentiâ, altero iuxta annem Metaurum, tertio Ticinensibus campis: quo vltimo præliò tantam stragem barbarorum fecit, vt præ multitudine occisorum, victores victos insequi impedirentur; adeò vt vsque ad internicionem deleti sunt, vt ex sexcentis armatorum millibus, vix sexta pars superfuert. Finito hoc bello, *Aurelianus* irarum plenus Romam petit, vindictæ cupidus, quam seditionum asperitas suggerebat, qua-

quarum authoribus interemptis in nonnullos Senatores cruentius sæuijt, cum his leue quiddam, & quod contemni à mitiori principe potuiffet, vel vnus, vel leuis, vel vilis obijceret.

Canabam, siue *Canabandem* Regem Gothorum nouos ultra Danubium motus parantem, cum quinque millibus interfecit: quo in prælio captæ sunt decem mulieres virili habitu pugnantes, quas ab Amazonibus ortas esse dicebant. His potitus victorijs, *Zenobiam* in Oriente imperantem aggreditur, cumque illam cepiffet, atque in conspectum suum sic appellasset: *Quid ò Zenobia ausa es insultare Romanis Imperatoribus?* illa dixisse fertur: *Imperatorem te esse cognosco qui vincis: Gallienum, & Aureolum, & ceteros, Principes non putau.* Igitur deuictis hostibus, de Oriente, & Occidente triumphauit. Duxit in triumpho currus regiones tres, argento, auro, gemmisque distinctos. Ipse insidens curru triumphali trahebatur quatuor ceruis. Triumphati sunt *Tetricus* & *Zenobia*, quæ per triumphum ducebatur eâ specie, vt nihil pompabilius Populo Romano videretur. Iam primum ornata gemmis ingentibus, ita vt ornamentorum onere laboraret, fertur enim mulier fortissima sæpissimè restitisse, cum diceret se gemmarum onera ferre non posse. Vincti erant prætereâ pedes auro, manus etiam catenis aureis: nec collo aureum vinculum deerat, quod scurra Persicus præferebat. Huic ab *Aureliano* viuere concessum est. Ferturque vixisse cum liberis, matronæ iam more Romanæ, datâ sibi possessione in Tiburi, quæ hodieque *Zenobia* dicitur non longè ab *Adriani* palatio, atque ab eo loco cui nomen est *Conche*; *Tetricus* autem *Lucaniæ* præfectus factus est, filio eius in Senatu manente.

His gestis ad Gallias profectus, Vindelicos obsidione barbaricâ liberauit; deindè ad Illyricum redijt, paratoque magno potius quàm ingenti exercitu, Persis quos eo quoque tempore quo *Zenobiam* superauit, gloriosissimè iam vicerat, bellum indixit. Sed cum iter faceret, apud Cænophrurium, mansionem quæ est inter *Heracliam* & *Byzantium* malitiâ notarij sui, & manu *Mucaporis* interemptus est. Causam occidendi, & quemadmodum fuerit occisus, *Flavius Vopiscus* ita refert: *Aurelianus*,
quod

quòd negari non potest seuerus, truculentus, sanguinarius fuit princeps. Hic cum vsque adeò seueritatem tetendisset, vt & filiam sororis occideret, non in magnâ, neque satis idoneâ causâ, iam primùm in odium suorum venit. Incidit autem, (vt se res fatalitèr agunt) vt *Mnestem* quendam, quem pro notario secretorum habuerat, libertum (vt quidam dicunt) suum, infensorem sibi minando redderet, quòd nescio quid de quodam suspicatus esset, *Mnestes*, qui sciret *Aurelianum* neque frustrâ minari solere, neque, si minaretur ignoscere, breue nomen conscripsit, mixtis ijs quibus *Aurelianus* verè irascebatur, cum ijs de quibus nihil asperum cogitabat, addito etiam suo nomine, quo magis fidem faceret ingestæ sollicitudinis: ac breue legit singulis quorum nomina continebat, addens disposuisse *Aurelianum* eos omnes occidere, illos verò debere suæ vitæ, si viri sunt subuenire. Hi cum exarsissent timore qui merebantur offensam, dolorem miscentes qui beneficijs atque officijs quibus *Aurelianus* videbatur ingratus, in supradictò loco iter facientem principem subito adorti, interemerunt. Hic finis *Aureliano* fuit, principi necessario magis, quàm bono. Sed *Mnestes* postea ligatus ad stipitem, bestijs obiectus est. Imperauit annis 6. minus paucis diebus. *Vopise. Eutrop. Aurel. Vict.*

A N N O C H R. 276.

M CLAVDIUS TACITVS XXXVII. Romanorum Imperator, vir nobilis Romanus, qui Romæ Senatoris, & postea Consulis functus erat officio. Occiso seuerissimo principe *Aureliano*, exercitus retulit ad Senatum de Imperatore deligendo: idcirco quòd nullum de his faciendum putabant, qui tam bonum principem occiderant. Verùm Senatus electionem in exercitum refudit, sciens non libenter iam milites accipere Imperatores, quos Senatus elegerat. Denique id tertio factum est, vt ita per sex menses Imperatorem Romanus Orbis non haberet. Tandem eligitur *M. Claudius Tacitus*, cui prima cura fuit, vt omnes qui *Aurelianum* occiderant, interimeret, bonos malosue; cum iam ille vindicatus esset, eos qui à Meotide eru-

perant,

perant, barbaros consilio, atque viribus compressit. At isti viro magnificum fuit, quod tantâ gloriâ suscepit imperium. Gessit tamen propter breuitatem temporum nihil, interemptus apud Pontum insidijs militaribus sexto mense imperij sui. *Vopisc.*

FLORIANVS Taciti frater arripuit imperium, non Senatus autoritate, sed suo motu, quasi hæreditarium esset imperium, cum sciret adiuratum esse in Senatu *Tacitum*, ut cum mori cœpisset non liberos suos, sed optimum aliquem principem faceret. Denique vix duobus mensibus imperium tenuit, nam occisus est Tarsi à militibus suis, qui æstimabant neminem posse dignius imperare, quàm *Probum*, quem ab omni exercitu intellegebant electum. *Vopisc.*

A N N O C H R. 281.

BONOSVS Dux militum egregius, quem *Aurelianus* Imperator frequentè in aulâ habuit. Hic bibit, quantum hominum nemo, de quo *Aurelianus* dixerat, *non cum natum esse ut uiuat, sed ut bibat*. Si quando legati Barbarorum ad *Bonosum* venissent, ipsis propinabat ut eos inebriaret, & ab his per vinum omnia cognosceret, & extorqueret veritatem: is quoque sumpsit imperium, sed facilè victus est. Postea cum à *Probo* superatus laqueo vitam clausisset, emanauit iocus, *Amphoram* pendere non hominem. *Vopisc.*

A N N O C H R. 282.

MAVRELIVS PROBUS XXXVIII. Romanorum Imperator, è Pannoniâ Ciuitate Sirmiensi nobiliore matre, quàm patre oriundus; hic enim ex hortulano dux militum factus fuit. *Tacito* fatalitèr absumpto, cum Tribuni manipulationi milites alloquerentur, dicentes, requirendû esse principem aliquem fortem, sanctum, verècundum, clementem, probum, quasi diuino nutu ab omnibus acclamatum est: *Probe Auguste Dî te seruent?* Oneratus igitur imperio inuitus & retrectans, & læpè dicens: *Non enim & vobis expedit milites: non mecum benè agitis.*
Ego

Ego enim vobis blandiri non possum. Cùm tamen deponere rem inuidiosissimam, vt ipse dicebat, non liceret, egit personam à milite impositam. In *Aureliani* & *Taciti* insidiatores animaduertit. *Floriani* socijs pepercit, quòd non Tyrannum aliquem videbantur sequuti, sed sui principis fratrem. Gallias à Barbaris occupatas ingenti præliorum felicitate restituit. Quosdam imperium vsurpare conatos, scilicet *Saturninum* in Oriente, *Proculum* & *Bonosum* Agrippinæ certaminibus oppressit. Quid? Si *Probum* cum alijs Imperatoribus aut principibus, qui fortes, qui clementes, qui prudentes, qui mirabiles extiterunt, conferras, intelligitur hic princeps, aut par fuisse, aut melior. *Quinquennio* enim imperij sui tot bella gessit, multaue manu suâ fecit. Ille verò conscius sui, non barbaros timuit, non tyrannos: vir sanè probus, vir *Aureliano*, *Traiano*, *Adriano*, *Antoninis*, *Claudioque* præferendus, quia in illis varia, in hoc omnia præcipua tunc fuere: qui omnium iudicio bonorum factus est Imperator, orbem terrarum pacatissimum fecit, de quo dictum est, quòd *Probus* diceretur, etiam si *Probus* nomine non fuisset. Verùm cum probitate omnes anteiret, militemque suum nunquam otiosum esse perpeffus, dicens, *annonam gratuitam militem comedere non debere*; ac proindè militari manu Galliam Pannoniasque & Mœtorum colles vinetis repleuerat. Hic cùm *Syrmiu* venisset, ac solum patrium fœcundari cuperet, multa millia militum ad faciendam fossam posuit, cùmque multo labore onerarentur, illius pertæsi, aliqui tumultuantes, seditionem aduersus *Probum* mouerunt, illumque confugientem in turrim ferratam (quam speculæ causâ editissimam exædificauerat) interfecerunt, anno imperij sui quinto, seu vt alij volunt sexto. Eius autem mortem Senatus grauissimè tulit, eique sepulchrum fecit huiusmodi titulo marmori inciso. *Hic Probus Imperator, & verè Probus situs est. Victor omnium gentium Barbararum: Victor etiam Tyrannorum.* Aurel. Vict. Vopisc. Eutrop.

ANNO CHR. 284.

M AVRELIVS CARVS XXXIX. Romanor. Imperator, seu Romæ, seu Narbonæ seu in Illyrico genitus (nihil enim certi constat) militibus charus, à *Probo* præfectus prætorij factus, eo interfecto Augustum habitum sumpsit, *Carinum*, *Numerianumque filios Cæsares* appellauit. Destinato ad Gallias tuendas *Carino*, fluxis præuisque moribus iuvene, *Numerianum* lectissimum disertissimumque adolescentem, secum in Persicum bellum, quod *Probus* apparauerat, duxit. Verum antequam ad Parthos veniret, Sarmatas *Probi* morte feroces, adeò vt non solum Illyricum, sed etiam Italiam inuasuros timeret, vno prælio contudit, quadraginta millibus ex illis occisis, & pluribus captis; deindè Persas fortitèr strauit, notissimasque eorum vrbes cepit. Verum gloriæ auidus, suprà Tigridem fluuium castra ponens, ictu fulminis periit anno imperij secundo. *Aurel. Vict. Vopise.*

Caro mortuo, *Numerianus* eius filius ab omnibus Imperator appellatus est: quamuis enim *Carinus* frater eius maior esset, hic tamen virtuosus ac maximæ eloquentiæ erat; is nunciato sibi Persarum tumultu, eos repressit. Deindè victor cum ad Urbem exercitum reduceret, cœpit oculorum dolore grauari, ita vt in lecticâ vndique clausâ portaretur, nè à sole, vel puluere læderetur. Eum sic afflictum *Aper Arrius* socer suus, qui inuadere conabatur imperium, per insidias occidi procurauit. Cumque interrogaretur *Aper* de statu eius, respondebat benè valere. Sed post aliquot dies ex fœtore cadaueris re proditâ, *Aper* cuius dolo putabatur occisus, captus, & ante signa legionum manu *Diocletiani* occisus est.

Supererat autem *Carinus* maior natu filiorum *Cari* in Galliâ degens. Hic cum Cæsar à patre decretis sibi Galliâ, Italiâ, Illyrico, Hispanijs, Britannijs, ac Africâ relictus esset, sed eâ lege, vt omnia faceret, quæ Augusti faciunt, ipse se omnibus vitijs, ac fœditatibus maculauit, amicos optimos quosque relegauit, pessimum quemque elegit, superbas ad Senatum litteras dedit, vxores nouem duxit, pulsos plerumque prægnantibus, mi-

mis, meretricibus, cantoribus atque lenonibus palatium impleuit; denique huic lasciuire, libidinari, in suos sauire, & *Caligulam* quendam aut *Neronem* agere, vita erat. Habuit gemmas in calceis, balteum gemmatum, hominibus improbis multum detulit, ac à nullo se vitio temperauit. Itaque & *Carus*, eius sceleribus cognitis, exclamasse fertur: *Non est meus*, statueratque *Constantium*, qui postea *Cæsar* est factus, tunc autem *Præsidentem Dalmatiæ*, in locum eius subrogare, illum verò occidere. Hic ubi fratrem à socero interemptum, *Diocletianum Augustum* appellatum comperit, maiora vitia & scelera edidit, quasi iam liber à frenis domesticæ pietatis, nec ei tamen defuit vigor mentis; nam contra *Diocletianum* multis præliis conflixit, ultimo in *Dalmatiâ* victus est, & occisus à suo Tribuno, cuius dicebatur coniugem polluisse. *Aurel. Vict. Vopis. Eutrop. Oros.*

ANNO CHR. 292.

CARAVSIUS cum Galliâ pulsus esset, & Britanniam septem annos contra *Diocletianum* obtinuisset, occiditur per *Alectum* familiarem suum, qui ab hoc anno in triennium ferè Britanniam possedit. *Eutrop.*

ANNO CHR. 304.

VALERIUS DIOCLETIANVS XL. Romanorum Imperator ex *Dalmatiâ* oriundus, vir obscurissimè natus, adeò ut à plerisque *Scriba* filius, à nonnullis *Amilini* Senatoris libertinus fuisse credatur. Ante imperium dictus fuit *Diocles* à matre *Dioclea*; ubi verò orbis Romani potentiam accepit, *Graium* nomen in Romanum morem conuertit, & se *Diocletianum* appellauit. Corpore fuit robustus & formosus. Ab ineunte ætate artibus bellicis deditus, & industriâ suâ ad varios dignitatum gradus ascendit. Primò autem imperij sui anno, *Amandus* quidam, & *Helinandus* in Galliâ, collectâ rusticorum, quos *Bagandas* vocabant, multitudinè, perniciosos tumultus excitarunt. *Diocletianus* propterea *Maximianum Herculeum* quendam com-militonem suum Cæsarem fecit, & in Gallias misit, quos ille

fa-

facile deuicit. Hi duo Augusti *Diocletianus*, & *Maximianus*, inter se concordantes rursus duos Cæsares, quos sibi adiungere, fecerunt: Ille quidem *Galerium Maximinum*; hic *Constantium Chlorum*. *Diocletianus* initio clemens & modestus fuit. Tandem tamen prospero secundarum rerum cursu, eò usque insolentiae processit, ut mortalitatis oblitus, se tanquam Deum adorari uoluerit, velut in ipso esset cœlestis maiestatis; idèo fratrem solis & lunæ se nuncupauit. Projicere se quoque homines humi uenerabundos, atque osculum pedibus figere pati cœpit: & gemmas calceis uestibusque inseruit: cum ante ipsum omnes Imperatores consulari tantum salutatione contenti fuissent: & solam Chlamidem purpuream priuato habitui adiecissent. Quod maius est inexstimabili furore cœpit in Christianos seuire, eosque acernatim collectos, alios gladio obruncari, alios ignibus comburi iussit. Tandem post omnem tyrannicam rabiem, posteaquam singularem Christianorū in morte constantiam perspexisset, de imperio deponendo cepit consilium, anno vigesimo Principatus exacto. Quamuis uero *Maximianus* initio *Diocletiani* consilium approbare noluerit, tandem tamen *Diocletianus* insententiam suam collegam pertraxit. Itaque sub vnâ die *Diocletianus* apud Nicomediam, *Maximianus* uerò apud Mediolanum deposuerunt imperium, *Constantio* atque *Galerio* administrationem reipublicæ relinquentes. Postea ipsi quoque amicis confessi sunt, se id ex desperatione fecisse, quòd Christianos delere, eorumque Religionem extinguere non potuissent. Tandem cum *Diocletianus* nouem annos post imperium priuatam vitam duxisset, suspectans mortem indecorosam, uenenum hausisse dicitur anno Christi 313. ætatis 78. *Eutrop. Niceph. Euseb.*

ANNO CHR. 309

VALERIUS MAXIMIANVS HERCVLEVS XLII. Romanorum Imperator, genere Pannoninus apud Syrmium ortus, inciuilis ingenij, ferus, seuerus, luxuriosus, & acerrimus Christianorum persecutor. A *Diocletiano* ut diximus, Cæsar

ercatus, & ab eodem Augustus appellatus est. Cùm imperasset annos 18. suasu *Diocletiani* imperium deposuit, sed postea eum poenituit, quòd collegæ assenserat; ideò Treuiris consilia iterum inquit de imperio inuadendo, & Constantino amouendo, militesque pecuniâ tentat. Indè tumultus ortus, quòd milites indignarentur, hæc ab illo tentari. Eum tumultum tamen ipse suppressit, cùm diceret se hoc figmento experiri voluisse, an milites *Maxentium* filium suum amarent. Indè profectus ad *Constantinum* generum suum in Gallias, illi insidias struxit. Sed res aperta est viro per *Faustam* vxorem (ea enim salutem mariti tueri, quàm patris scelus tegere maluit) *Maximianum* igitur *Constantinus* persequitur, captumque Massiliæ strangulari iussit. Cadaver eius Mediolani sepultum est. *Aurel. Vict. Zosim.*

A N N O C H R. 312.

MAVRELIVS MAXENTIVS Tyrannus, *Valerij Maximiani* filius, cuius soror *Fausta* nupta erat *Constantino* Imperatori, dedignatus habere socium *Constantinum* in imperio, de ipso inuadendo consilia agit. Hic referente *Zosimo*, intrà muros inclusus dijs victimas offerebat, & aruspices de bellieuentu consulebat, ipsis quoque Sibyllinis oraculis peruestigatis; cùmque reperisset oraculum, quo significaretur in fatis esse, vt qui ad perniciem Populi Romani spectantia designaret, miserabili morte periret: de semetipso id accipiebat, qui quasi Romam adortos, eamque capere cogitantes propulsaret. *Eusebius* verò narrat quòd cùm *Maxentius* machinis præstigiarum, magis quàm subiectorum beneuolentiâ confideret, & nullo modo extrà portas ciuitatis egredi ausus esset, & omnem locum, agrum, & ciuitatem etiam, quæ ipsius subijciebatur imperio, ingenti armatorum multitudine, & infinitis copijs muniuisse: Imperator *Constantinus* Dei auxilio nixus, primam, secundam, & tertiam Tyranni aciem adoritur, & omnibus primo impetu perfacile subactis, vniuersam propè Italorum peragrat regionem, adeò vt iam quamproximè Romam aduentaret. (Hæc ipse) Igitur cùm *Constantinus* in Italiâ sibi subiecisset Segusium, Ver-

cel-

cellas, Brixiam, Veronam, Aquileiam, Placentiam, Mutinam, & alias, urbem Romam petit, cum exercitu nonaginta millium peditum, octoginta millia equitum: cui obuiam progreditur *Maxentius* portâ flumentanâ, & ad pontem Miluium Tiberim trajicit, cum exercitu centum & septuaginta millium peditum, octodecim millium equitum. Cùm prælio congredierentur, & *Maxentius* videret suos equites victos, nè vrbe excluderetur, per pontem in urbem redire maturauit, quem secutus est totus exercitus, cuius pondere pons fractus, omnes in flumen præcipites egit, & *Maxentius* pondere thoracis demersus vix inueniri potuit. Accidit pugna die 24. Septembris vltimo die natalis sui, imperij expleto sexennio, antequam septennium inchoaret. Vbi autem de Tyranno in Tiberim prolapsô atque extincto nuncium ad *Constantinum* perlatum est; mox eius corpus ab vrinatoribus quæri iubet: quo reperto sectum caput summæ hastæ affigendum curauit, Romamque deferri. *Prudentius* aduersus *Symachum*, scribens de victoriâ in *Maxentium* virtute Crucis obtentâ, hos versus cecinit:

*T estis Christicolæ Ducis aduentantis ad Urbem
Miluius exceptum Tiberina in stagna tyrannum
Præcipitans, quanam victricia viderit arma
Maiestate regi, quod signum dextera vindex
Pratulerit, qualia radiarunt stemmate pila.*

Hæc & alia plura ille.

A N N O C H R. 313.

MAXIMINVS IUNIOR, Galerij Maximini è sorore nepos, acerrimus Christianorum persecutor fuit, & si non truculentior, tamen non inferior *Maximino* auunculo suo. Bellum gessit contra *Licinium*, qui contractis copijs, primùm clade quidem afficitur, post tamen *Maximinum* Thraciâ expellit, vbi *Maximinus* copias colligit, sed maiori clade victus, abiectis insignibus imperij fugit, seque in Ciliciâ Tarso includit, vbi furore accensus, multos suorum, quod bellum suassent, occidit, & ipse ne viuus caperetur, se ipsum Tarfi strangulasse *Pomponius*

nus *Latus* refert, cùm quadriennio *Cæsar*, & triennio *Augustus* imperasset.

A N N O C H R. 314.

VALENS à *LICINIO* Imperatore *Cæsar* factus, vt socium belli contrà *Constantinum* haberet, desperatâ victoriâ, factâque pace *Constantinus* *Dalmatiam*, *Macedoniam*, *Mœssiam*, & *Daciam* retinuit. *Licinius* autem *Thraciam* cum *Asiâ*, *Ægypto*, & *Oriente* accepit, & *Valens* *Cæsar* occisus est. *Zosim.*

A N N O C H R. 319.

CLOGIVS Rex Francorum, in prælio contrà Gallos cadit, cùm vix biennium regnasset. Succedit frater *Clodomirus*, qui regnat annis 18. *Trib.*

A N N O C H R. 321.

RAVSIMVNDVS Rex Sarmatarum prælio cum *Constantino* congressus, victus, fugatus, & interfectus est. *Zosim.*

A N N O C H R. 324.

CVALERIVS *LICINIUS*, vir ignobilis, ex agricolis parentibus in *Daciâ* ortus, à *Galerio Maximino*, *Augustus* appellatus, *Mediolanum* cum *Constantino Magno* progressus, *Constantiæ* *Constantini* Sororis nuptias celebrauit. Bellum cum *Maximino*, quem gloriosè vicit, gessit, omnesque eius regiones sibi sumpsit. *Constantinus* id iniquum esse dicens, portionem æquam petijt. Cùm hoc negaret *Licinius*, dissidium ortum, bello cum aggressus est, & tribus prælijs vicit; idcirco perditis omnibus victori se permisit. Scribunt quidam, ante deditionem uxorem *Constantiam* concessisse ad fratrem, eamque orasse pro mariti imperio; deinde pro titulo tantum: & non impetrasse. Cùm pro salute precaretur, flexisse animum fratris. Ita iussum esse *Licinium* sine purpura & insignibus ad *Constantinum* venire: missumque esse *Thessalonicam*, vt illic priuatus cum uxore vitam degeret. Sed ibi quiescere non potuit, idcirco de recuperando impe-

rio consilia egit, militesque conscripsit. *Constantinus* his cognitis, eum occidi iussit. *Licinius* itaque *Thessalonicæ* à militibus interemptus est, cum vixisset annis 70. imperasset annis ferè 15. *Aurel. Vict.*

CRISPVS *Constantini Magni* filius ex *Mineruina* susceptus, quem pater vehementer dilexit ob raras eius virtutes, eumque *Cæsaris* titulo ornauit. Verita autem *Fausta* (sed reuera infausta) posterior eiusdem *Constantini* vxor, ne priuignus *Crispus* peritiâ, & fortitudine suâ filio suo obesset, finxit illa, se eius amore captam, ideòque eum sæpius ad libidinem prouocasse. Renuentem verò, & detestantem incestum ad maritum detulisse, quasi pudicitie suæ vim inferre voluerit. Quare *Constantinus* pater, iræ nimium indulgens, & nullâ ratione iuris naturalis habitâ, filium *Crispum* *Polæ* in oppido *Istrie* interfici iussit, sicut & factum est. Cumque *Constantini* mater *Helena* tantam calamitatem ægro ferret animo, & intolerabilem ex cæde iuuenis dolorem perciperet, atque veritatem facti, & delationem falsam demonstraret: quasi consolans eam *Constantinus*, malum malo maiori, sed iusto sanauit. Nam cum balneum accendi suprâ modum iussisset, eique *Faustam* inclusisset, ex nimio vapore, atque calore suffocatam, mortuamque extraxit. *Zosim.*

Suscepit *Constantinus Magnus* ex *Fausta* tres filios, nempe *Constantinum II.* *Constantem* & *Constantium*. Et duas filias, *Constantiam* & *Helenam*. *Constantinus* morti proximus, Testamentum condidit, quo filios suos tres pronunciauit Augustos. Diuiserat *Constantinus* imperium in duas partes, Occidentalem scilicet, & Orientalem. Occidentis iterum duas partes fecerat: Galliam, & Italiam. Gallia comprehendit ipsam Galliam, Hispaniam, Britanniam, & Germaniam. Habuitque Gallia prouincias septendecim, Hispania septem, Britannia quinque. Italia comprehendit ipsam Italiam, Africam, & partem *Illyrici*. Habuitque Italia prouincias septendecim, Affrica quinque, pars *Illyrici* sex. Orientis iterum duas partes fecerat: Asiam scilicet, & Thraciam. Thracia habuit prouincias duas, Macedoniam, & Daciam; Asia verò Asiam ipsam, Ægyptum, & Pontum. Asiæ Prouinciæ vi-
gin-

gintiquinque; Ponti decem fuerunt. Hinc *Aquila* Imperij Romani pingitur biceps. Quò pertinet venustum disthicon:

Picta biceps Aquila, hinc occasum, hinc aspicit ortum:

Alter (ait) nostri est Caesaris, alter erit.

Filij *Constantini Magni* post eius mortem successerunt patri. Ac *Constantinus* quidem ex testamento patris Hispaniam, Galliam, Alpes, & Britanniam: *Constans* Italiam, Africam, Græciam, & Illyricum. *Constantinus* minimus natu Thraciam, Asiam, Ægyptum, & Orientem regendum suscepit.

A N N O CHR. 335.

CALOCÆRVS in Cypro sumit imperium, contrà quem *Dalmatius* mittitur anno trigesimo *Constantini*, qui eū captum Tarsum in Ciliciam adducit, & viuum comburit. *Hieron.*

A N N O CHR. 340.

CONSTANTINVS II. siue iunior XLIV. Romanorum Imperator, *Constantini Magni*, & *Faustæ* filius, cū superior & inquietior esset cæteris, non contentus prouincijs à patre traditis, posthabita pietate erga parentem mortuum, & fratres, confusus opibus Gallicanis, & equitibus Hispanis, & Alpino peditatu, contrà fas & ius bellum fratri *Constanti* intulit, vt imperio eum deijceret: & primū inuasit propinquas regiones, & Aquileiam vsque peruenit. *Constans* ipsi exercitum opponit, à quo vincitur, & cū in fugā vltimus esset, & sine diademate, vt ignotus occiditur propè Aquileiam, & in flumen Alsam projicitur anno ætatis 25. imperij triennio nondum finito. *Entrop. Pompon. Lat. Socr. Ced.*

A N N O CHR. 350.

CONSTANS secundus *Constantini Magni* filius cū anno ætatis suæ 20. fratrem suum bello superasset, solus imperium tenuit Occidentis. Fuit autem initio iustus & strenuus, sed postea siue debilitate naturæ, siue amicis suadentibus, animus ad delicias flexit; & cū ex Pannoniâ in Gallias abiisset, vena-

venationibus, voluptatibus, & foedis libidinibus se dedit, omni imperij curâ omisâ; quapropter in odium venit, & exortâ contra eum inter Centuriones conspiratione, in vrbe Germaniæ Rheticâ clandestinis consciolorum consilijs factus est Imperator *Magnentius*, qui tunc beneficio *Constantis* præerat Rethiæ, & quem *Constans* paulò ante in Illyriâ, in tumultu militari obiecto paludamento texerat, atque seruauerat, cùm milites eum occidere vellent. Igitur *Magnentius* dolo Imperator factus, percussores misit, qui seruatori suo mortem inferrent. Hi *Constantem* ex venatione fessum, in tentorio quiescentem, nihilque tale cogitantem, trucidarunt, anno imperij 13. ætatis 30. *Eutrop. Pompon. Lat. Egnat.*

Nepotianus Constantini ex Sorore nepos, qui antè annos quatuordecim Consul fuerat, in hisce turbis imperium sibi sumit die 3. Iunij. Sed ab exercitu *Magnentij* victus, vitam & imperium amittit Calendis Iulij. *Fasti Sic.*

A N N O C H. R. 353.

MAGNENTIVS Pseudo-Imperator, & Tyrannus, *Constante* eius insidijs occiso, *Constantis* nomine sub illius signo scripsit, qui vel cohortibus præerant, vel vrbibus, eosque statim venire ad imperatorem misit, quos omnes in itinere cædi iussit, vt non essent qui motum facerent. *Constantius* tunc in Oriente aduersam fortunam in bello Persico experiebatur. Itaque *Magnentius* ingenti exercitu Italiam petijt, & Mediolani aliquandiu commoratus, fratres duos *Decentium* & *Desiderium* Cæsares fecit, & cum exercitu ad Hispaniam occupandâ, & vt Gallias tuerentur, dimisit. *Constantius* in tanto imperij discrimine cædem fratris vlturus, ingenti exercitu aduersus *Magnentium* comparato, ingenti illum prælio & memorabili, ad Murtiam fudit: quo Romani vires imperij penè concidere, 53. millibus vtrimque desideratis. Mox cùm *Magnentius* bellum reparasset, & ad Lugdunum iterum victus esset, gladio sibi latus aperuit; sed & *Decentius* frater, qui Cæsar ab eo dictus fuerat, laqueo vitam finiuit. *Zosim. Egnat.*

A N N O C H R. 354.

GALLVS Cæſar frater *Italiani Apoſtate*, quem *Conſtantiuſ* in Oriente reliquerat, vt imperium contrà Perſas defenderet, cùm in dies ſuſpectior fieret, blandè euocatur vnâ cum vxore *Conſtantiſianâ* ſorore *Conſtantij*, Mediolanum, vt deliberaret de imperio rectè adminiſtrando. Sed *Conſtantiſiana* febre correpta in Bithyniâ moritur. *Galluſ* verò cùm *Conſtantiſnopolim* veniſſet, luduſ edit. Indè cùm Iſtriam verſuſ adhuc in hyemè proſeſſiceretur, à præſidiarijſ *Conſtantij* accipitur, & *Polam* Iſtriæ deducitur, vbi cùm rationem gubernationiſ & tyrannidiſ dare non poſſet, capite truncatur, quod ad *Conſtantium* deſertur, qui adèò hòc factò intumuit, vt ſe *Dominuſ Mundi* vocari vellet. Multoſ ex *Galli* aulâ Conſiliarioſ etiam adduci iuſſit, quorũ pleroſque Aquileiæ trucidauit. *Ammian.*

A N N O C H R. 355.

SYLVANVS Dux præſtantiſſimuſ, Germaniſ Galliam vaſtantibuſ, in Galliam à *Conſtantiu* miſſuſ benè rem gerit. Indè in inuidiam vocatuſ ab illiſ inſimulatur de inuadendo imperio; *Sylvanuſ*, qui innoçentiuſ tum erat, cùm noſſet *Conſtantij* in huiuſmodi crimine inexorabilem ſæuitiam, vt ſe defenderet, reuera ſumit imperium, contrà quem mittitur *Vrſcinuſ* Dux, qui admiſſuſ perſuaſit militibuſ, vt *Sylvanuſ* occiderent. *Ammian.*

A N N O C H R. 359.

ARBETIO, vir claruſ, & olim Conſul, vxoriſ literiſ, quã inconfideratiuſ ſcripſerat, in ſuſpicionem affectati imperij ductuſ, interficitur. *Ammian.*

A N N O C H R. 360.

THEODOMIRVS, Francorũ Rex, cùm decem anniſ præſuiſſet, cadit in præliò contrà *Iulianuſ*, ſuccedit *Clogio*, qui regnat annis 18. *Triſt.*

ANNO CHR. 363.

IULIANVS APOSTATA XLV. Romanorum Imperator, filius *Constantij* fratris *Constantini M.* & *Basiline*, quæ cum Constantinopoli genuit vnâ cum fratre *Galle*. In pueritiâ *Eusebio* Nicomediensi Episcopo educandus & enutriendus traditus fuit, à quo in verâ Religione informatus, quam etiam prompto spiritu amplexus & professus est. Cùmque ingenio valeret, eloquentiæ laude clarus esset, citò *Lectoris* officium in Ecclesiâ Nicomediensi ipsi assignatum fuit. Quòd si ingenium, indolemque egregiam ad veram pietatem, quam puer imbiberat, conuertisset, inter egregios principes adnumerari potuit. Sed cùm priuatim *Libanium* (qui Christianorum acerrimus hostis erat, & tunc Nicomediæ rethor) in religione consuleret, eumque prælegentem audiret: item *Iamblicum*, *Maximum*, *Byzantium*, & alios Philosophos Ethnicos, ab his prauis præceptoribus deprauatus, eorumque blanditijs deceptus, à mente sanâ & verâ Religione abductus, Ethnicam religionem imbutus & infectus est. Vxor eius fuit *Helena* *Constantini M.* filia, quam ipsi *Constantius* Imperator, cùm ab eo Cæsar crearetur, in matrimonio iunxit. Hanc autem *Constantij* coniux *Eusebia* in odio habuit, propterea quòd sterilis esset. Poculum igitur toxicatum ei porrexit, & persuasit, si illo vteretur, ipsam gravidam & fecundam redditum iri, quòd & factum est: Euentus tamen fuit infelix. Nam quoties gruida facta, toties abortum peperit. Tandem cùm Maritus eius *Iulianus* contra *Constantium* exercitum educeret in Thraciâ, ex angustia partus discessit. Sic de maligno semine eius nemo qui imperium capesseret, superfuit, cùm ipse post amissam coniugem, egrægiâ castitatis laude venereum nihil attingeret, iuuantæ parsimoniâ ciborum & somni, quibus domi, forisque tenacius recharatur. Initio principatus spem boni Principis de se præiuit, sed postea vitijs, atque flagitijs scdissimis multiplices gloriæ cursus obnubilauit. Fuit autem *Iulianus* collega *Constantij* sexennio: quo mortuo solus imperiū administravit annum vnum, & menses septem. Simulatâ per aliquod tēpus in Christianos seuitiâ, postea

se aperuit, ac hostem Christianorum acerbissimum præstitit, os in Cælum posuit, & Altissimo maledixit. In bellum contrà Persas profecturus, interminatus erat se *Galileos* (ita *Christianos* nominabat) post victoriam de Persis relata funditus euersurum. Sed ante victoriam triumphum cecinit incautus, quia

Partem ad utramque volut dubijs victoria pennis. Ouid. Vel Ancipiti quondam bello turbatur utrinque.

Etenim leuissimus sæpè atque inopinatus casus ex victo victorem, & ex victore victum exercitum reddit: Et nunquam minus, quàm in hoc euentus respondet. Incerta est fortuna pugnantium, priusquàm ad summum perueniatur, sicut in ipso *Iuliano* accidit, qui cum exercitu sexaginta quinque millium die 5. Martij Antiochiâ discessit, & aduersus Persas profectus, initio habuit felices successus, occisoque magno hostium numero, urbem Persæ primariam, Ctesiphonta obsedit. Petenti pacem Regi Persarum, *Iulianus* dare recusauit. Persæ verò commeatum intercluserunt, ideò in castris *Iuliani* magna fuit penuria, cuiusque exercitus fame & siti pressus est. Tandem hostes accesserunt, & pugnatum est acriter die 18. Iunij (vti duo Historici scriptores *Eutropius* & *Ammianus*, qui huic expeditioni interfuere scribunt.) Iterum autem congressi sunt die 26. Iunij, vbi *Iulianus* hastâ vel iaculo vulneratus est. Sed nemo in hunc vsque diem certi aliquid scire potest, an *Iulianus* à Persâ aliquo, an verò à suo milite, an ab Angelo, vel Dæmone occisus sit: Multum enim Ecclesiastici Scriptores hac in parte discrepant; vulnere autem illo mox extinctus est anno ætatis 32. cùm solus annum vnum & menses septem post *Constantij* mortem imperasset. Moriturus fertur manum sanguine suo impleuisse, illumque in aerem proiecis- se, & Christum debellatorem suum, rabiosè allatrasse hoc scommate *Vicisti Galilæe vicisti*. Galileæos enim per contumeliam Christianos nominabat, ipsumque Christum Galilæum, ita simul & victoriam confessus est, & blasphemiam euomuit: sed cùm Christum & Christianos illusisset, illusio reddita est in sinum ipsius. Quòd in pulcherrimo hoc emblemate ostenditur:

Cernis, ut is cælum fædo qui conspuis ore:

Non

*Non cælum : imò suos conspuat ipse sinus ?
Et tu qui cælum Domini contemnis, in illum
Non quot verba iacis, tot tibi probra vomis ?*

A N N O C H R. 364.

IOVINIANVS, vel IOVIANVS XLVI. Romanorum Imperator, filius *Varroniani* Pannonici & viri præclari. Post *Iuliani* necem, milites omisâ omni dilatione, alterâ die *Ioviniano* infulas imperiales imponunt. Erat vir fortis & nobilis, ac illo tempore millenarius, quo *Iulianus* electionem proposuit, ut aut sacrificarent, aut militiâ carerent: cingulum magis elegit amittere, quàm sacrificare; hunc tamen necessitate constrictum retinuit *Iulianus*, qui cum violentè à militibus traheretur ad imperium, clamabat, *non se velle paganis imperare, cum ipse Christianus esset*, cumque vox omnium respondisset, *se quoque Christianos*, suscepit imperium. Mox ipse sollicitus quo pacto exercitum, utpotè hostibus conclusum, educeret, repente pio principi suam providentiam ostendit Deus. Nam Persarum Rex, misâ legatione petiuit pacem: deindè cibaria militibus destinavit, & forum venaliū eis in deserto preparari præcepit, celebratisque fœderibus, exercitum reduxit incolumem: quæ pacta, quantum ad gloriam, Romanis turpia, sed tempori congruebant. Postquam pacem cum Rege Persarum fecisset, Constantinopolim cum exercitu properavit apud oppidū Dadastana inter Galatiam, & Bithyniam, lesus hyberno frigore, cum in cubiculum recens calce illitum venisset, & calefieri id ex prunis iussisset, siue odore noxio, siue calefactione subitâ, ac nimia, nocte suffocatus, mortuus inuentus est die 17. Februarij, cum imperasset menses 7. dies 22. vixisset annos 23. vel ut alij volunt 33. vel ut quidam 40. *Eutrop. Oros. Sozom.*

A N N O C H R. 365.

PROCOPIVS cognatus *Iuliani*, quem *Iulianus* etiam voluerat successorem, Calend. Nouembr. sumit imperium, latuerat hic diū in Cappadociâ, & extremâ inopiâ coactus Chal-

cedone tandem amicos inuenit, quibus fretus Constantinopolim properat, & pellectâ in societatem suam multitudine, dum cognationem sobolis *Constantini* iactat, Regiam occupat. *Valens* Imperator turbatus *Procopij* astu, quod & Constantinopoli positus esset vnâ cum Regiâ, & deindè Scytharum auxilia decem millia accersiuisset, quibus tot regiones occupasset, in animo habuit ad conditiones pacis descendere, quod & fecisset, nisi à Ducibus prohibitus fuisset. Ideò Nicomediam occupat, & Chalcedonem obsidet, sed probris exagitatus, obsidionem soluit. Indè accipit noua auxilia ex Germaniâ, & prelio cum *Procopio* congregiens militibus tesseram dat: quo facto *Procopij* exercitus signa ad *Valentem* detulit, & *Procopius* fugit in syluas, sed cum luna vespertino ortu eum proderet, captus & trucidatus est. Ita refert *Ammianus*, qui huic bello interfuit.

A N N O C H R. 366.

SAPORES Rex Persarum, liberatus bello Romano Armeniam inuadit, & Regem ex insidijs captum exoculat, & postea interficit, munitiones etiam quasdam intercipit; & cum *Valens* mitteret, qui interim Armeniæ præesset, is etiam à Sapore eijcitur. *Ammian.*

A N N O C H R. 373.

QVADI & MARCOMANNI, ad quorum fines præsidia castra iussu *Valentiniani* extruebantur, tumultuantur: quapropter *Gabinus* præfectus præsidiorum Regem eorum insidijs circumuentum trucidat, quâ iniuriâ irritati Danubium transeunt, & tempore messis incursionem faciunt, parumque absuit, quin *Constantia* filia, quæ *Gratiano* nuptum adducebatur, capta esset, nisi carpento abrepta celeriter Sirmium abducta fuisset: vincunt præterea duas legiones Romanas, & vltius progressi essent, nisi *Theodosius Iunior* à tergo ipsos inuassisset, & ita uisset, quâ vi fracti domum redeunt. *Ammian.*

VALENTINIANVS I. vel MAGNVS XLVII. Romano-
rum Imperator, oriundus fuit ex oppido Pannoniæ Ciba-
lâ, quod non procul fuit à Tauraro, quod nunc est Belgradum.
Pater ei erat *Gratianus*, humili apud Cibalas Illyrias stirpe or-
tus, cui venalitium funem portanti quinque milites extorquere
nequiuerant, atque ex eo corporis robur ad militiam, militia
ad prætorianam dignitatem aditum aperuerat. Cùm *Julianus*
sacrificare cogeret idolis milites, maluit Tribunatu suo excidere
Valentinianus, quàm fide, colaphumque iniecit Sacerdoti, vt
erat animi vehementior, lustrales ei aquas aspergenti, seque in-
dè non expiatum, sed turpi labe pollutum dicens. Quod fa-
ctum *Julianus* conspiciatus, *Valentinianum* ad Castellum in soli-
tudine situm relegarit, ibique vitam degere iussit. At *Valenti-
nianus* anno & paucis mensibus interiectis, imperium tanquam
mercedem suæ pietatis & confessionis obtinuit. Mortuo enim
Juliano, ab Imperatore *Ioviniano* ab exilio reuocatus, & iterum
Tribunus militum factus est. Post hunc in Niccâ Bithyniæ
exercitus *Valentinianum* ordinauit Imperatorem, vt potè virum
optimum, & imperio dignissimum. Cùm autem imperium su-
scipisset, & exercitus tentasset alium ei associare consortem,
ille respondit: *Vestrum*, inquit, *o milites*, *fuit mihi dare iugum*
imperij, *meum idèò, & non vestrum est cogitare de bonis cõmunibus*.
Cuius verba mirati milites eius secuti sunt voluntatem, at ille
fratrem de Pannoniâ vocatum *Valentem*, in consortium regni
assumpsit: & sibi occiduas partes retinens, fratri Orientales re-
gendas concessit. *Valentinianus* cùm iam tertium ageret annum
cum fratre *Valente*, *Gratianum* filium suum, necdum plenè pu-
berem, hortatu vxoris suæ Seueræ Augustum creauit. Genera-
uit autem & alium filium *Valentinianum* de aliâ vxore Iustinâ,
quam viuente Seuerâ, nec tamen repudiatâ, duxisse probatur.
Hæc adèò dilecta *Seueræ* fuit, vt eius pulchritudine *Seuera* cap-
ta, diceret aliquando Imperatori, *Iustinam tantæ venustatis esse*,
vt digna sit Imperatori nubere. Paulò post *Valentinianus* Iusti-
nam

nam ducere statuit, legem proponens publicam, quòd impunè quisque bina matrimonia suscipere posset, multiplicandę sobolis causâ. Lege latâ, *Iustinam* duxit vxorem, nec tamen *Seueram* abiecit. Sed exemplum Imperatoris nemo imitatus est. Demùm *Valentinianus* imperij sui anno 11. cùm gens Sarmatarum se per Panuonias diffudisset, bellum contrâ eos parauit; sed territi *Valentiniani* aduentu, pacem petiuere. Ibi cùm legatione Quadorum (apud Brigionem oppidum, quod Brega Silesiæ esse existimatur) responderet, qui latrocinia excusabant, irâ vehementi perculsus & inter exordia respondendi tumidior, increpabat verborum obiurgatorio sono nationem omnem, vt beneficiorum immemorem & ingratham, paulatimque lenitus & ad molliora propensior, tanquam ictus telo vitalia, voceque simul obstrictâ, suffectus igneo lumine cernebatur: & repente cohibito sanguine letali sudore perfusus, ne laberetur spectantibus exulibus, concursus ministrorum vitę secretioris, ad conclauē ductus est intimum. Vbi locatus in lecto, exiguas spiritus reliquias trahens, animum denique diù colluctatum efflauit, anno quinquagesimo quinto, imperij duodecimo nondum completo. Moriturus vnâ se tantùm gloriari victoriâ dixit. Rogatus, quâ? respondit: *Inimicorum nequissimum deuici carnem meam*. Sed gloriosius vicisset, si primâ vxore adhuc viuente, secundam non duxisset. *Ammian. Pompon. Lat. Aurel. Viêt. Soerat. Niceph.*

A N N O C H R. 378.

VALENS post fratris *Valentiniani* discessum, cum *Gratiano*, & *Valentiniano Iuniore* imperauit quatuor annis. Tum liber effrenatâ audaciâ legem dedit, vt Monachi & Clerici diuinis deputati, ad militiam secularem cogerentur. A blandimentis *Domitiæ*, vel *Dominicæ* vxoris suæ callidæ & astutæ feminae persuasus, vt à verâ religione deficeret, Arianismum amplexus est: sic imperium vt Tyrannus administrauit. Sciscitatus à *Necromantico*, quis post se regnaturus esset? quatuor literas demonstrauit Θ. Ε. Ο. Δ. dicens: Hoc nomen imperij culmen post

post *Valentem* suscipere (indicabat *Dæmon Theodosium. M.* Imperatorem.) Quare *Valens* omnes qui *Theodori*, vel *Theodosii*, vel *Theoduli* vocabantur, occidi iussit, sed non potuit *Theodosium M.* successorem occidere. Inter quos etiam *Theodosius* vir fortis, nobilis, & Dux præstantissimus ex Hispaniâ genus ducens, est occisus, qui tamen paulò post *Firmum* quendam tyrannidem affectantem, *Africam*, & *Mauritaniam* sibi subiicientem, iussu *Valentis* multis prælijs oppressum, ad voluntariam mortem coegerat, & sic *Africam* recuperauerat. De quo *Theodosio*, qui fuit pater *Theodosii M.* fertur, quòd cum iussus esset à *Valente* interfici, baptizare se fecisse, & mox iugulum percussori præbuisse. Difficilia bella gessit *Valens* cum *Gothis*, cum quibus sæpè dubio Marte pugnatum est. Tandem, ut *Socrates* habet *Constantinopolim* venit die 30. Maij, ubi à plebe probris laceffitur, quòd *Gothos* in *Thraciam* recepisset, qui etiam iam suburbia *Constantinopolis* vastassent, cui iratus *Valens* ab urbe discessit die 11. Iunij. *Gothi* sibi metuentes, Episcopum de pace ad *Valentem* mittunt, sed nihil impetrant; imò vindictæ cupidus, etiam *Gratiani* exercitum, qui propè aderat, expectare noluit, sed die 9. Augusti pugnat, ubi, cum *Gothi* ex insidijs equitatum vicissent, pedites in angustias cogunt, eosque trucidant, quanquam non cadant inulti. Præstantissimi viri in hac clade desiderati sunt, & vix tertia pars exercitus effugit. *Valens* desertus à suis armigeris, neminem habet, qui se tueatur, ideò sagittâ vulneratus, in casam quandam munitam deportatur, quæ obseffa, cum qui intus essent, validè se defenderent, tandem allatis virgultis incenditur, & Imperator crematur, hostibus ignorantibus, quis intus esset. Qui ex incendio fugientes capti sunt, hæc hostibus nunciarunt. Extinctus est, cum imperasset annos 14. menses 4. dies 9.

A N N O C H R. 383.

EUGENIVS Scotorum Rex in *Britanniâ*, cum annis 21. regnasset, cadit in prælio contrâ *Maximum*, & *Scoti* ita victi à *Maximo* *Britanniâ* pelluntur, abeuntque in *Scandiam*, ubi exulant annis 27. *Buch.*

N

FLA-

FLAVIVS GRATIANVS XLVIII. Romanorum Imperator filius *Valentiniani I. & Seueræ*, cū nondū pubertatis annos egressus esset, à patre insignibus imperij ornatus fuit. Igitur patre, ac patruo mortuo ad imperij assumptus, *Valentinianum II.* fratrem consanguineum, quem exercitus puerum adhuc vix quadrimū Imperatorem salutauerat, ab imperij societate non repulit; sed omnia ei communia fecit, & imperium cum eo diuisit. In imperij administratione, laudatissimus, pius, religiosissimus, humanus, & liberalis semper extitit. Tandem cū *Maximus* quidam Dux exercitus Romani, qui in Britannia tyrannidem arripuerat, Gallis ex improviso adoriretur, *Gratianus* contrā eundem pugnaturus legiones ab eo defecerunt, à quibus exceptus *Maximus*, eiusmodi dolo Imperatorem circumuenit. *Andragathius* Præfectus Classis, & socius *Maximi* lecticā gestatus, occurrere *Gratiano* iussus est. Interim rumor est sparsus, aduentare uxorem Gratiani, quæ Lugduni Galliarū maritum expectaret. Hunc rumorem *Gratianus* verum esse ratus, neque insidias metuens ad vehiculum vltro accurrit, ex quo *Andragathius* armatus prosiliens *Gratianum* nihil tale timentem occidit die 25. Augusti, cū vixisset annos 29. (secundū Marcellinum 24.) imperasset annos 16. dies 6. cum patre *Valentiniano* ann. 2. & paucos menses: cum patruo *Valente*, & fratre *Valentiniano* iuniore annos tres: cum *Theodosio* annos 4. & menses fere septem *Socrat. Aurel. Vict. Crisost.*

A N N O C H R. 388.

MAXIMVS occiso *Gratiano*, faciliè totam Galliam occupat, deindè occupatis Gallijs, ad totius orbis aspirans imperium, cum incredibili bellico apparatu contrā *Valentinianum* ad Italiam transire disponit. *Theodosius* interea iustis de causis ac necessarijs, ad bellum ciuile permotus, cum duobus Augustis, vnius interfecti ultionem, alterius restitutionem pararet, aduersus *Maximum* tyrannum, solā fide maior, sed longè minor vniuersi apparatus bellici comparatione, prorupit: ab Oriente siquidem digressus, cum orientalibus copijs Romam venit.

Aqui-

Aquileiæ tunc *Maximus* confederat. *Andragathius* autem Dux summam belli administrabat, qui astuto consilio omnes alpium, ac fluminum aditus communiens, dum nauali expeditione incautum hostem præuenire, & obruere parat, spontè eadem, quæ obstruxerat claustra, deseruit, atque marino itinere ire obuiam *Theodosio* parat. Sed *Theodosius* terrestri itinere festinans, nemine sentiente, vacuas alpes intrauit, atque Aquileiam, vbi *Maximus* cum paruis copijs erat, hostem illum trucem, & ab immanissimis quoque Germanorum gentibus tributa, atque stipendia solo terrore exigentem, sine dolo ac controuersâ clausit, capit & occidit. Milites enim sui, terrore Maiestatis *Theodosii* victum tradunt, & sic occiditur. *Andragathius* autem comes, qui nauali expeditione incautum hostem præuenire parauerat, cognitâ *Maximi* nece, ac de cætero *Theodosio* resistere desperans, præcipitem se in undas dedit, ne acerbior afficeretur supplicio. Sicque submersus vitam finiuit, & ambo tyranni, & parricidæ iustas luerunt poenâs. *Zonar. Ammian. Victor* etiam filius *Maximi* ab exercitu *Valentiniani* vincitur, comprehenditur, & interficitur. *Theodosius* verò *Valentiniano* reddit omnia, quæ *Maximus* obtinuerat, monetque vt relictis Arianis Orthodoxam fidem sequatur, & ab Orthodoxorum persecutione abstineat. *Sigon.*

A N N O. C H R. 392.

VALENTINIANVS II. VALENTINIANII. Imperatoris, & *Iustine* filius, quem *Theodosius* Reipublicæ propagator, atque defensor acerrimus, in occidentem collegam habuit, puerum adhuc, gerendoque imperio ineptum. Igitur pro eo *Iustina* mater eius, corporis multo pulchrioris, quàm animi femina, Arianâ tæbe infecta, imperium moderabatur. Hæc viuentem marito, qui orthodoxus erat, non ausa fuit profiteri, quòd Ariano dogmati esset adicta. Ipso autem mortuo, quia filius adolescens erat, palam id professâ, & Catholicos quos potuit, sedibus suis eiecit. *Valentinianus*, cum in Gallijs transisset, ibique tranquille reipublicam ageretur, apud Viennam dolo *Arbo-*

gastis comitis sui strangulatus, atque vt ultimam voluntariam, sibi consciuisse mortem putaretur, laqueo suspensus est, quo extincto *Arbogastes* noluit sibi imperium vsurpare, sed tyrannum creauit *Eugenium*, eligens hominem, cui titulum Imperatoris imponeret, ipse acturus imperium. Vir barbarus, animo, consilio, manu, audaciâ, potentiâque nimius contraxit vndique innumeras, inuictasque copias, vel Romanorum præsidijs, vel auxilijs Barbarorum. Alijs potestate, alijs cognatione subnixus. Denique extabat genere Francus cultorque sordidissimus idolorum. Igitur *Eugenius* atque *Arbogastes* cum instructâ acie alpium transitus tentarent, *Theodosius* expers cibi ac somni orationi incumbens, totam noctem peruigil exegit, cum tamen se esse destitutum à suis sciret, ab hostibus circumseptum nesciret, fiducialiter arma corripiens, signoque crucis signum prælio dedit, ac se in bellum, etiam si nemo sequeretur, victor futurus immisit. Nam consultus *Ioannes Anachoreta* eum victorem sponderat. Quem cum *Arbizio* hostilium partium comes ignarum circumpositis excæpisset insidijs, conuersus mox ad reuerentiam Augusti, eum non solum periculo liberauit, verum etiam auxilio instruxit. Cumque ad congressionem ventum esset, vehemens turbo ventorum à parte *Theodosii* in ora hostium ruit, qui ab eius parte spiculâ missâ valentèr hosti insingeret, & hostili manu missâ repelleret. Nec morâ parvâ suorum datâ strage victori se *Theodosio* hostilis exercitus prostravit. *Eugenius* captus, atque interfectus est, *Arbogastes* suâ se manu percussit, præmiserat namque prius *Theodosius* decem millia armatorum Gothorum, quæ ab *Arbogaste* comite funditus deleta sunt. Quos utique *Theodosio* perdidisse magis lucrum, quam detrimentum fuit. Ad cuius laudem, ob insignem victoriam, *Claudianus* Poeta eximius, sed infidelis, inter cætera hos versus cecinit.

O nimium dilecte Deo, cui fundit ab antris

Æolus armatas hyemes: cui militat æther,

Et coniurati veniunt ad classica venti.

Post Valentinianum imperarunt *Theodosius Magnus*, *Aradius*, *Honorius*, & *Theodosius II.* de quo infra.

ANNO CHR. 398.

GILDO in Africâ ante hac imperio fidus, impedit ne frumenta Romam mittantur, contrâ hunc se offert *Mazeceles* frater Gildonis; Gildo cùm hæc comperisset, fratris liberos iugulat, & scelus scelere cumulat. Indè *Honorius* Imperator *Mazecelem* mittit in Africam contrâ Gildonem, septuaginta millium militum exercitu instructum. *Mazeceles* primò milites Romanos ad se traducit, indè Barbaros fugat, *Gildo* victus arreptâ naui fugit, sed vento in Africam repellitur, vbi capitur & strangulatur, & vrbs Roma statim difficultate annonæ subleuata est. *Zosim.*

ANNO CHR. 399.

EVTROPIVS, cuius quidem summa apud *Archadium* Imperatorem potentia fuit, & primus ex Eunuchis dignitatem consularem ab Imperatore obtinuit, sed *Rufino* cui successit nihilo melior fuit. Erat *Rufinus* homo improbus, à quo *Arcadius* totus pendeat, sed eiusdem *Arcadij* iussu à militibus mille vulneribus confossus in frusta concisus fuit. De quo *Claudianus* lib. 1. in *Rufin.* cecinit.

Sapè mihi dubiam traxit sententia mentem,
Curarent superi terras, an nullus inesset
Rector, & incerto fluereut mortalia casu.
Nam cùm dispositi quisssem fœdera mundi,
Præscriptosque maris fines, annique meatus,
Et lucis, noctisque vices: tunc omnia rebar
Consilio firmata Dei, qui lege moueri
Sidera, qui fruges diuerso tempore nasci,
Qui variam Phœben alieno iusseris igne
Compleri, solemque suo porrexeris undis
Litora: tellurem medio libraueris axe.
Sed cùm res hominum tanta caligini volui
Adspicerem, lætosque diu storere nocentes,
Vexari que pios: rursus labefacta cadebat.

Rel-

*Religio, causaque viam non spontè sequebat
Alterius, vacuo quæ currere semina motu*

Affirmat, magnumque nouas per inane figuras

Fortuna, non arse, regi: quæ Numina sensu

Ambiguo vel nulla putat, vel nescia nostri.

Abstulit hunc tandem Rufini pœna tumultum.

Eutropius igitur Magistratum vendidit: provincias, quibus vellet, eripuit: honoratissimos quosque calumniatus est, eosque in exilium egit. *Stiliconem* etiam in Occidente hostem imperij publicè declarari iussit: insuper *Gildonem* comitem, de quo supra, in Africâ ad suas partes traduxit, & vt Africam occuparet, eamque tanquam iussu *Arcadij* obtineret, decreuit. Et hic notandum ipsum sedulò operam dedisse, vt lex ab Imperatoribus promulgaretur, ne quisquam ad Ecclesias, tanquam ad asylum profugeret: sed vt hi qui profugerant, indè abriperentur, grauioreque pœnas luerent. Quâ lege confestim ille ipse pœnas dedit. Nam cum illius fallacia deprehensa, quod Imperatori perfidus esset, Imperiumque affectaret, Imperator ipsum è medio tollere sibi proposuit. Quod cum *Eutropius* animaduerneret, ad Ecclesiam vbi securus esse putabat, confugit. Verùm secundum legem latam ex templo extractus est, illique caput præscindi *Arcadius* iussit. *Socr. Zosim.*

A N N O C H R. 400.

GAINA comes & Dux *Arcadij*, *Arcadium* ex imperio excussurus, astu Constantinopolim Gothorum auxilio occupare conatur, sed re proditâ Gothi, qui in ipsam urbem ducti erant, trucidantur: idè ad Hellespontum properat, cum hostis ab Imperatore declaratus esset. Contra *Gainam* ab *Arcadio* mittitur *Frauita*, qui matis Præfectus erat: hic cum *Gainæ* copix transire conantur, vincit, demergit, & victor ad Imperatorem redit. Propterea Consul in sequentem annum designatur. *Gaina* victus trans *Istrom* cum suis properat, vbi *Huldes* Hunnorum princeps, vt *Arcadio* rem gratiam faceret, sæpius prælio cum *Gaina* congregitur, eum vincit tandem, & obtrun-

cat,

cat, caputque eius die 3. Ianuarij sequentis anni; ut *Marcellinus* habet, Constantinopolim mittit. *Zosim.*

A N N O C H R. 405.

RADAGAVSIUS Rex Gothorum, 200000. militum, in Italiam duxit, in Venetam regionem, *Æmiliam* & in *Hetruriam* transijt. *Stilico* se hosti nulli obijcit, quod ex regiones essent patentioribus campis, in quibus paruis suis copiis ab immensâ illâ multitudine timebat. *Radagysius* verò diuinitus conterritus. Nam cùm Florentiam iam obsidione præmeret, *Fesulani* montis iugo vrgente vndique timore concluditur, agminaque, quibus angusta dudum videbatur Italia, latenti spe in vnum, ac paruum verticem trudentur. Vbi cùm fame & siti conficerentur, *Stilico* ipsum aggreditur, & saluis suis omnibus ad centum millia hominum trucidat. Rex *Radagysius* solus spem fugæ arripiens, in fugâ captus à Romanis in vincula conijcitur, ac paulisper retentus, vitâ priuatur. Tanta verò multitudo captiuorum Gothorum fuisse fertur, ut vilissimum pecudum modo singulis aureis passim greges hominum venderentur. *Zosim. Paul. Diac. Oros.*

A N N O C H R. 407.

IN Britannia *Milites* tumultuantur, & nouum Imperatorem per tumultum eligunt *Marcum* quendam; mox eo occiso eligunt *Gratianum*, & hoc quoque occiso eligunt *Constantinum* ex infimâ militiâ hominem, tantummodò propter nomen, sine merito virtutis, qui impetum in Gallias facit, & milites Romanos ad se traducit. *Zosim. Bed.*

A N N O C H R. 408.

STILICO Honorij imperatoris socer, vandalarum perfidia, & dolosæ gentis genere editus, cùm tutor constitutus esset imperij Occidentis à *Theodosio M.* immemor beneficiorum à *Theodosio* in se collatorum, immemor etiam affinitatis cùm *Honorio*, regnum *Encherio* filio affectatis, ingentia reipublice mala intulit.

Igitur Romanæ irruptionis gentes copijs, viribusque tolerabiles, hoc est Alemannorum, Sucuorū, Wandalorum, Burgundionum, vtrò in arma fuscitauit, easque pulsare Gallias voluit, vt sub hac necessitate à genero in filium extorquere posset imperium. Tandem vbi Imperatori *Honorio*, exercituique Romano hæc tam ingentia damna patefacta sunt, commoto iustissimè exercitu occisus est *Scilico*, qui vt vnum puerum purpurâ indueret, totius humani generis sanguinem dedit. *Eucherius* tum fugâ in Picenum euasit, paulò post tamen retractus, iugulatus est. *Zosim. Paul. Diac.*

A N N O C H R. 411.

GERONTIVS Dux Honorij Imperatoris contrâ *Constantinū* tyrannum in Gallias mouet, & filium *Constantem* Viennæ concludit, capit, & trucidat, patremque *Constantinum* Arelati obsidet. Interim *Honorius* etiam *Constantium* Ducem in Gallias mittit ad euertendum *Constantinum*, qui iam Francos, & Alemannos in auxilium euocauerat; sed *Constantius* dispositis Francorum insidijs ducem capit, & exercitum eius trucidat, *Constantinum*que, qui iam deposuerat purpuram, capit, & *Honorio* mittit, à quo occisus est.

A N N O C H R. 413.

HERACLIANVS Africæ comes, qui Honorij partes hactenus fortiter defenderat, superbiâ elatus ab *Honorio* desciiuit, & imperium sumpsit, cū immensa satis, incredibilique classe nauium Romam contenderet, & littora Italiæ crudelissimè vastaret, à *Marino* duce Honorij victus est, & amisso exercitu, arreptâ naui solus Carthaginem redijt, vbi à militibus occisus est. *Oros.*

A N N O C H R. 415.

ATHAULPHVS Alarici Regis Gothorum affinis, hoc mortuo, Gothi Athaulphum Regem constituentes, Romam redeunt: siquid residuum fuit, more locustarum eradunt, aufe-

rentes deindè *Gallam Placidiam*, sororem *Honorij*, quam sibi *Athaulphus* apud forum *Cornelij* connubio copulauit. Eam diuino iudicio velut obsidem ac pignus *Roma* huic barbaro Regi tradidit. Nam ad hoc mariti animum acerrimo ingenio, subtilibusque blandimentis eum inflexit, vt vtrò à Romanis pacem expeteret, qui ad *Gallias* proficiscens, apud *Barcinonem* quando equos suos in stabulo contemplari vellet, à *Dobbio* seruo suo, cuius dominum interfecerat, trucidatus est. Post quem *Gensericus* regnum capiens, dum pacem Romanis seruare disponit, & ipse à suis peremptus est. Deinde *Walia* regnandi iura suscipit, ad hoc electus à Gothis, vt pacem infringeret. Hoc cognitu non indignum est, quòd cùm *Honorio* nuuiatum esset *Romam* perditam, miratus est illà subito perijsse, quam paulò ante festiuissimè ludentem viderat. Intelligebat hoc de *Gallina* quadam pugnaci, cui nomen *Roma* indiderat, doluitquè se frustrà turbatum fuisse. *Agath. Paul. Diac.* Huic *Athaulpho* *Pithæus* sequens Epitaphium posuit.

Bellipotens valida natus de gente Gothorum,

Hic cum sex natis Rex Athaulphe iaces.

Ausus es Hispanas primus descendere in oras,

Quem comitabantur millia multa vrum.

Gens tua tunc natos & te inuidiosa peremit,

Quem post amplexa est Bârcino multa gémens.

A N N O C H R. 418.

PLINTHA comes quidam imperium in *Palestinâ* inuadens, à Ducibus *Theodosij* victus & occisus est. *Marcell.*

A N N O C H R. 419.

GVNDERICVS *Wandalorum* Rex cùm annis 16. regnasset, & crudelitèr in Catholicos grassatus esset, à Dæmone correptus interiit. Succedit *Geisericus*, qui regnat totis annis nonaginta octo. *Isidor.*

ANNO CHR. 422.

MAXIMVS & IOVINVS, qui sibi imperium in Hispaniâ sumperant, vincti Romæ abducti, & interfecti sunt. *Sebastianus* tyrannus Iouini frater, continuò creatus, occisus est. *Tertullus* Consul, qui se principem in Senatu futurum gloriatus est, pari nihilominus exitu periit. Hinc *Honorius* deuictis Gothis Romæ triumphauit. *Attalus* verò à Gothis Imperator factus, postmodum à *Constantio* captus, missusque Honorio, truncatâ dexterâ manu, Liparam relegatus est. *Paul. Diac.*

ANNO CHR. 425.

IOANNES, qui scriba fuerat, cùm fortunam suam ferre non posset, defuncto *Honorio* absque liberis, inuadit imperium, iungit sibi Duces, *Castinum* & *Actium*, & cùm sensisset id Theodosio non placere, & bellum sibi metuendum esse, *Actium* ad Hunnos mittit, qui contrahat milites. Interim cùm *Ardaburius* esset Rauennæ in captiuitate, socios sibi fidos adiungit, & ad *Asparem* filium, quid faciendum sit perscribit, qui assumpto equitatu celeriter & improviso Rauennam venit, & pastore quodam Duce per paludem portis patentibus Rauennæ recipitur, vbi *Ioannem* cùm decimum octauum imperii mensem compleuisset, capit, & ad *Placidia* mittit, cuius iussu primum manibus, post capite truncatur. *Actius* verò, qui Hunnos adducebat, cùm audiret *Ioannem* captum, paciscitur cum *Aspare*, vt in gratiam recipiatur, & vt Hunnis munera dentur, quibus acceptis ad suos spontè redierunt. *Socr.*

ANNO CHR. 444.

SATVRNINVS Comes, mittitur à Theodosio Imperatore ad occidendum *Seuerum* Presbyterum, & *Ioannem* Diaconum, qui *Eudocia* Augusta erant à concionibus *Eudocia* irata protinus *Saturninum* trucidat, hinc iratus *Theodosius* *Placidiam* coniugem regis ministris, & apud Aeliam vsque ad mortem custodiri iussit. *Marcell.*

AN-

ANNO CHR. 443.

ATTILA ab externo bello otiosus, rabiem in fratrem *Bledam* conuertit, & vt solus imperio potiretur cum interfecit, & omaes sibi obedire iussit. *Marcell.*

ANNO CHR. 450.

THEODOSIUS II. siue IVNIOR LI. Romanorum Imperator, *Arcadij & Eudoxie* filius, qui adhuc in cunis vagiens à patre suo Augustus est appellatus, & cum esset moriturus cum testamento heredem imperij scripsit, & tutorem ei adiunxit, non fratrem *Honorium*, sed *Isidigerdem* Regem Persarum, cum quo foedus inierat. Cum in Oriente imperaret, auditâ *Honorij* patris morte, *Valentiniano* Constantij, & *Placidie* filio imperij insignia dedit. Mansuetissimum ac lenissimum Principem ferunt fuisse *Theodosium*, minimèque omnium cruentum, lectioni sacrarum literarum, & pietati impensè addictum. Tandem accidit, ut cum venatione se exercebat, equo delapsus, vertebram dorsi lussit, & mortuus est die 29. Augusti, cum imperasset post patrem annos 42. menses ferè tres. Succedit ipsi *Marcianus*.

ANNO CHR. 451.

THEUDERICVS Gothorum Rex peremptus est in pralio contra *Attilam*. Ceciderunt ad centum octuaginta millia ex utraque acie, præter nonaginta millia Gepidarum & Francorum, qui mutuis vulneribus ceciderunt, *Iornand. Sigebert.* Imperabat autem *Theudericus* annis 23. cui succedit *Thorismondus* eius filius.

ANNO CHR. 453.

ATTILA *Mandzueci* filius, fortissimarum gentium dominus, qui solus primusque Scythica & Germanica regna obtinuit, atque utrumque imperium captis urbibus terruit. Regem scripsit Hunnorum, Medorum, Gothorum, Danorum, metum Orbis, Deique flagellum. Cumque ad Urbem Romanam

cui minimè parcendum putauit, properaret, *Valentinianus* tunc Imperator, legatum Pontificem *Leonem* ad eum vt Vrbi parceret misit, adiectis mandatis, vt quacumque conditione posset, *Attilam* non solum à progressionè auerteret, sed etiam ad Italiam primo quoque tempore relinquendam impelleret. Haud respuit in tantà rerum asperitate laborem vllum egregius, ac S. Pontifex, sed comitatu hōnestissimo sumpto, quam maximà potuit, ad eum celeritate contendit; nactusque ipsum ad *Mincium*, vt proximè confidentem, ac sœua adhuc secum de petendâ Româ consilia volutantem, se venisse à *Valentiniano* legatum ostendit. Non potuit homo non minus moribus, quàm genere barbarus, tam sancti, tamque venerandi antistitis aspectu non grauer commoueri, itaque benignè, atque honorificè illum excepit, & liberè, quæ peteret, expromere iussit. Quo factò; omnia quæcumque voluit, impetrauit: hominemque illum ferum, atque ab omni religione auersum, graui diuinæ iustitiæ commemoratione adeò permulsit, vt ipsum adhuc quibusdam quasi facibus inflāmatum ad cupiditatem scelerati facinoris obeundam, promisso annuo tributo, ab eiusmodi consilio reuocarit. Additur res auditu mirabilis, *Attilam* non tam grauissimâ *Leonis* oratione placatum, quàm aspectu Viri à tergo *Leonis* assistentis, atque ipsi gladium, ni obedientem se gereret, intentantis, fuisse percussus, quòd ipse postea disertè confessus est; nam cùm à suis reprehenderetur, quòd tam facilè Pontificis Romani nutui, auctoritatique cessisset, respondit, non se illum fuisse reueritum, sed alterum prope illum in habitu Sacerdotali astantem, formâ augustâ, & canitie venerabili præditum, districtoque gladio sibi mortem, ni dicto audiens esset, acerrimè minitantem: illum autem *Petrum* principem Apostolorum fuisse nostri merito crediderunt. Vulgo etiam inter Hunnos sermo crebuit, *Attilæ* ferociam à duabus tandem feris fuisse perdomitam, *Lupo* in Galliâ, & *Leone* in Italiâ, cùm *Lupum* *Tricasinum* Episcopum, & Pontificem significare *Leonem* vellent. Ita motis à *Mincio* castris, Noricum versus iter suscepit, ne per loca ruinis strata, agrosque recenti adhuc igne fumantes, atque ab omni genere alimentorum inopes exercitum

præciosâ potius, quam necessaria prædâ onustum reduceret, atque indè transmissio Danubio in Scythiam suam peruenit, famâ sæui prædatoris potius, quàm constantis bellatoris relatâ. Post hæc *Honorîa* Valentiniani Imperatoris soror, libidine inflâmata, eunuchum legatum ad *Attilam* misit, coniugium & regnum ei offerens. Misit igitur *Attila* legatos ad *Valentinianum*, qui suasionibus minas addiacentes *Honoriam* petebant: sed prius quàm legati Romam reuerterentur, *Attila* (qui alioquin etiam morę gentis plures habebat coniuges) puellæ cuiusdam eximix, cui *Hildico* nomen fuit, nuptias cum eâ celebrauit, in quibus cum vino & Veneri nimium indulgisset, iamque supinus obdormiuisset, ferociter sternens, nocte eâ extinctus est, sanguine copioso per os, atque per nares erumpente. Indè silentio noctis cadauer sepulturæ mandatum, idque auro, argento, ferroque munitum est; scilicet, vt ferro gentes edomitas, auro, argentoque spoliatũ imperium indicarent: addidẽre indè arma hostibus adẽpta, cæteraque pretiosa fortibus viris erepta insignia. *Marcellinus* Actij impulsu *Attilam* à muliere confossum hoc anno notauit, alij in priorem retulerunt. *Sigon. Iornand. Antonius Vulpus* Nouocomensis, *Attila* hoc Epitaphium conscripsit.

*Quid tot conspiciens, viator, altum
Erecta ad tumulum trophæa, totque
Victorum exuuias Ducum, urbiumque
Tot cadauera, totque de subactis
Triumphos populis, stupes anhelus?
Rex ille Attila, Numinum flagellum,
Tu nosti, reliqua: hic iacet; viator
Cerne vt nunc etiam cinis superbus
Spiet imperium, minas, furorem;
Hunc casus nisi narium soluta
Vena, dum thalami nouaque nupta
Indulget nimis, abstulisset; orbis
Euersus, titulos, decusque, monstro
Fatali cumulet, & trophæa.*

THORISMVNDVS Gothorum in Galliâ Rex, quòd *Aetius* sibi nulla auxilia contrâ *Attilam* tulisset, imperij prouincias inuadit, & Arelatem obsidet, nec vi ab *Aetio* depelli potuit; quapropter de pace agitur, & *Aetius* Thorismundo orbiculum aureum gemmis ornatum, pendentem libras quingentas offert, qui in thesauris Gothorum conseruatur. Sed cùm Thorismundus post victoriam, & pacem factam insolentius gereret in odium venit, & cùm fortè ægrotaret, à fratribus suis trucidatur, hac fraude: cùm se curandi gratiâ sanguinem mitteret, à cliente inimicos falso adesse nunciante, armis subtraçtis, occisus est, ita tamen vt scalpello arrepto, antequam opprimeretur, nonnullos ex insidiatoribus strauerit: regnauit autem annos tres: succedit ipsi *Theodericus* frater, qui regnat annis 13. *Iorand. Ithac. Sigon.*

AETIVS patricius Romanus vir bellicosissimus, & fidelissimus Dux *Valentiniani* Imperatoris, qui *Attilam* in campis Catalaunicis fugarat, eique terror fuerat, ab ipso *Valentiniano* peremptus est: *Maximus* (qui postea *Valentiniano* occiso imperium rapuit) vxorem habebat formosissimam, de quâ infrâ, cuius pudicitie *Valentinianus* insano amore incensus, vim intulit. Quod nefarium facinus cùm vindicare *Maximus* cuperet, & cùm se *Valentiniano* vitam eripere sine certo periculo non posse, viuente *Aetio* animaduerneret, ipsum ante de medio sibi tollendum existimauit. Itaque rem aggressus, eunuchos regij corporis custodes spe, præmissisque corruptos induxit, vt *Valentiniano* persuaderent, *Aetium* rebus gestis inflatum, nouas res in Galliâ meditari. Quòd cùm princeps credidisset, continuò cogitare de illius delendi ratione instituit; cùm autem in hanc curam animum intendisset, fortè ex amico quodam quaesuit, num *Aetij* mortem utilem fore reipublicæ indicaret: cui ille, *Minimè verò* inquit *immò si illum sustuleris, tu quidem docteram manu altera defecabis*. Quâ voce haudquaquam deterritus, *Aetium* Romam acciuit, & satellitibus in palatio collocatis, vbi accessit per eos incautum vnâ cum *Boetio* amico foedissimè trucidauit. Quo ex-

tincto, simul omne Occidentalis Imperij præsidium concidit: tanta fuerat in eo virtutis indoles, tanta auctoritas, atque ad omnes res consulendas, atque agendas consilij promptitudo, animique alacritas. *Sigon Procop. in Vandal. Pau. Diac.*

A N N O C H R. 455.

VALENTINIANVS TERTIVS LII. Romanor. Imperator, *Constantij* Patricij Romani, & *Placidie* filius, cùm puer sex annorum esset, Cæsar creatus est à *Theodosio* II. Cùm verò feliciter rem gereret, acclamatione totius Italiae Augustus ab Augusto *Theodosio* appellatus est: Corpore, membris, & facie egregia; atque spectabilis fuit persona, sed animi dotibus, quæ ad imperium requirebantur, caruit. Quia pater immaturâ morte obierat, & mater educationem neglexerat, adeò vt otio atque voluptati deditus, omnis generis vitia, atque flagitia perpetraret. Vndè occidentale imperium sub eo, & cum eo ruinam est passum; Ipse namque postremus Imperatorum in Occidente vsque ad Carolum Magnum fuit. Cùmque *Valentiniani* ab instantibus curis laxatus esset animus, res duas omnium maximè improbatas, ac reipublicæ, sibi que demùm perniciosissimas est aggressus, quarum vna fuit turpioris libidinis, altera stolidæ cuiusdam temeritatis; violator enim pudicitie vxoris *Petronij*, & *Actij* interfector extitit. Vxorem ille *Petronij Maximi* perditè deperibat; erat autem *Maximus* Senator, idemque patricius, nepos illius *Maximi*, quem *Theodosius* Gratiani vlciscendi causâ sustulerat. Hanc igitur formâ excellentem cùm miserè amare cœpisset, blanditijs primùm ad sui obsequium allicere nixus est; ubi verò pectus eius manitum pudiciam reperit, ad artem se contulit, quippe *Maximum* ad se accersiuit, & de industriâ ludere cum eo talis instituit, certoque auro proposito, annulo eius ludi victor potitus est, quem statim *Maximi* nomine clam ad illius coniugem misit, eamque iussu mariti signo accepto, properare in Palatium ad salutandam *Eudoxiam* Augustam præcepit. Mulier annulo mariti conspecto, nullâ de re suspicans adiit, ac statim in gynæceum à paratis ad id mulie-

bus

bus deducta est. Neque ita multò post *Valentinianus*, Maximo relicto, libidine ardens accessit, atque amorem textatus, castissimæ mulieri stuprum nefarium intulit, *Sextum Tarquinium* imitatus, qui violatione *Lucretiæ* regnum ex vrbe deiecit. Dimissa indè mulier, vt iniuriam violatæ pudicitæ vindicaret, viro rem prodidit, ipsumque, vt qui tanto probro occasionem aperuisset, prope detestabunda increpuit, ac mox rei indignitate per se satis accensum quibusdam quasi furiarum facibus ad tantam persequendam contumeliam incitauit. *Maximus*, vt iniuriam vxori illatam vlcisceretur, & cùm ad perimendum *Valentinianum* animo iam esset crectus, *Osfilam* & *Transilam* fidos quondam Aetij satellites, indignitate Domini necis iniectâ, ac muneribus & pecuniâ in præmium periculi ostentatâ, impulit, vt *Valentiniano* parum ab eis cauenti manus afferrent. Nec consilium fefellit euentus, die 17. Martij conuenerunt, atque hominem inermem, neque de eiusmodi insidijs cogitantem, in campo Martio pro tribunali concionantem naçti circumsteterunt, & per *Ocillam* Aetij bucellarium ex aduerso venientem gladio confoderunt, ac vitâ exuerunt. In eo tumultu *Heraclius* eunuchus cecidit; cùm pro domini salute suum caput offerret, fidemque in extremo etiam casu præstare contenderet. Totâ indè non solùm regiâ, sed etiam vrbe tanti facinoris magnitudine consternatâ, nemo extitit, qui se *Maximi* conatibus aduersarium exhibuerit. Obijt *Valentinianus* anno imperij sui trigesimo, ætatis verò trigesimo quinto. Mortem eius occasus imperij in Occidente secutus est. Nam Roma primò à Tyrannis, postea ab ipsis Barbaris agitata est, Franci Galliam, Scoti, Ficti, & post eos Saxones Britanniam, Hunni Europam, Wandalî Africam, alij alias prouincias Occuparunt ac vastarunt, donec nomen & maiestas imperij in occidente concidit. *Sigon.*

Maximus, occiso *Valentiniano*, statim palatium cum satellitibus ingressus est, & imperium nemine obstante arripuit, statim autem pœnituit eum arrepti imperij, propter negotiorum molem quotidie sustinendâ. Imperii nihilominus administratio fuit tyrannica. Nam occupato imperio, statim *Eudoxiam* Valen-

tinia-

tiniani uxorem vi compressam, sibi matrimonio sociavit, uxore suâ paulò ante amissâ, quo facto, parati ad id, promissis muneribus, milites ipsum Imperatorem leuarunt. Tumultuantibus autem Francis & Gothis in Italiâ, *Anitum* magistrum militiæ fecit, & Galliæ consulere iussit. Dum hæc autem aguntur, *Maximus* nouo alio, & magis tetro scelere est appetitus, quod non ipsi solum, sed vrbi etiam Romanæ præsens, ac memorabile exitum attulit. Is primâ nocte cum *Eudoxiâ* cubans, illud in sermone imprudenter iniecerat, se nimio illius amore incensum viro eius *Valentiniano* insidias tetendisse: eaque vox altius, quàm opus fuisset, in pectus *Eudoxiæ* penetrarat, itaque mulier, siue propriæ contumeliæ impotens, statim animum ad perniciem *Maximi* appulit, ac mox, alijs auxilijs desperatis, occultè nuncium ad *Genfericum* Regem in Africam cum literis, ac muneribus amplissimis misit, magnoperè obtestans, vt ad se, ciuitatemque Romanâ infestâ *Maximi* tyrannide liberandâ, ac simul ad *Valentiniani* mariti necem iniustissimam vindicandam accederet; id enim ipsum foederi, amicitiaeque debere, quo nuper se cum eo per *Honorium* filium obsidem astrinxisset. His literis acceptis *Genfericus* erectus, optatam potius, quàm speratam occasionem vtrò oblatam arripuit, ac subitò spe ingentis, atque opinæ prædæ illectus, classem ad expeditionem Romanam instruxit, ac trecentis millibus Wandalorum, Maurorumque impositis, cursum Romam versus prope fatalem intendit, vt quòd *Alaricus* summis votis expetitum, ac maximis viribus tentatum vix extorsit, id ipse vtrò quasi à fortunâ porrectum acciperet, id est, vt Romam à principio originis suæ ab hostili eladè propè intactam secundâ irruptione affligeret, ac Wandaliæ feritatis vestigia ad omnem posteritatis memoriâ in ipso quoque imperij domicilio impressa relinqueret. Itaque dum *Maximus* aulam, atque imperium inter sæuos militum, popularium, foederatorumque tumultus nihil ex Africâ aduersi metuens regit, ecce de improviso pridie Idus Iunias, nec opinantibus omnibus, *Genfericus* classem valido milite, atque omni bellico apparatu refertam ad littora Romana appellit, nec non

exercitum ad omnem vrbs oppugnationem instructissimum repentè exponit, atque explicatis ordinibus ducere ad mœnia eius instituit. Quâ re cognitâ, tantus è vestigio ciuitatem pa-
 uor inuasit, vt eodem momento vrbs capta omnibus videretur. Itaque populares iuxta, ac nobiles de suâ salute solliciti vrbe
 se tumultuosè proripuerunt, atque in montes, syluasque, vt tutiores futuri, latebris profugerunt. Quâ trepidatione animaduersâ *Maximus* & ipse formidine anxius, ac propè ab omnibus auxilijs destitutus, ex vrbe excessit, seque cæteris non
 tam fœdæ, quàm periculosæ fugæ socium præbuit. Fugientem autem ac solum vbi Senatores quidam inimici eius viderunt, veteres subito offensionum acerbitates animo reuocarunt, atque iracundiâ incitati per occasionem lapidibus inceserunt, ac
 mox tractum, laceratumque per *Vrsum* Romanum militem in Tiberim proiecerunt. Quæ postquam *Genfericus* accepit, post
 triduum urbem necessario præsidio vacuam, nemine resistenti ingressus, à *Leone* quidem Pontifice, & *Eudoxia*, flexus, ne urbem incendat, eam tamen totam per quatuordecim dies diripuit: & non solum priuatas ciuium domos spoliauit, sed etiam
 aurea vasa è Templo Hierosolymitano à *Tito* allata rapuit, eaque vnâ cum *Eudoxia*, & duabus filijs *Placidia*, & *Galla*, multisque millibus captiuorum, secum in Africâ asportauit.
Procop. Zonar. Iornand. Sigon.

Auitus, qui eo tempore apud *Theodoricum* Gothorum Regem legationem obibat, decernitur Imperator, si ipse imperium recipere velit, quod maxime suadet Rex *Theodoricus*, & milites promptâ voluntate ipsum Imperatorem coronant. In
 Italiam regressus, dimissoque Gothico auxilio, cum ob *Maximum*, & dignitatem imperatoriam à *Marciano* Imperatore, & populo in odio haberetur, *Recimer* Sueuus militiæ magister eum iussu *Marciani* Imperatoris Româ pepulit, comprehensumque coegit imperio se abdicare: ne igitur contemptus viueret, *Placentiæ* Episcopus factus est, cum tantum decem menses & quindecim dies Imperator in occidente fuisset. Verum cum Senatus non contentus hac degradatione, mortis poenam illi
 irro-

irrogaret , in Gallias fugit , vbi mærore animi mortuus est .
Sigon.

A N N O C H R. 456.

RECTIARIVS Sueuorum Rex , cum exercitu obuiam veniens *Theodorico* Gothorum Regi , ab ipso ad Vrbicum fluuium fugatus & captus , cum fugâ euadere non posset , occisus est , atque ita regno Sueuorum potitus *Theodoricus* , ipsis præfecit *Aclulphum* , qui statim rebellauit *Theodorico* , atque ob id statim pœnas dedit ; quapropter Sueuis permittitur , vt sibi Regem ex suis creent , qui regnum deferunt ad *Masdrum* , qui id obtinet annis quatuor . *Vaseus.*

A N N O C H R. 460.

MASDRAS Sueuorum in Hispaniâ Rex , cum annos ferè quatuor regnasset , occiditur mense Maio : succedit ipsi *Frumarius* , qui similiter annos quatuor regnat . *Isidor.*

A N N O C H R. 461.

MAIORANVS , militiæ Magister à *Leone primo* creatus , & ad imperium Occidentale occupandum missus , cum in Italiam venisset , propè Rauennam , sexto ab vrbe lapide in loco , qui ad Columellas dicebatur , Imperator exercitu approbante , leuatus , atque Augusti nomine insignitus est . Inde in Vrbem ingressus *Recimere* Patricio in consiliorum , rerumque omnium societatem accepto , rebus consulere necessarijs coepit . Non multò post Gallicâ clade permotus *Maiorianus* Augustus , asperâ adhuc hyeme , magno labore cum exercitu Alpes transcendit , vt Galliam armis pacaret primùm , deindè afflictam beneficijs recrearet . Itaque acri inito bello , Gothos ex omnibus quæ occupauerant oppidis expulit , ac pace datâ , provinciam perlustrauit . Quo factò , *Sidonius* qui tum pangendis carminibus excellebat , ipsum victoriâ ouantem nobili Panegyrico salutauit , in quo præsidium rebus Galliæ afflictis , atque in primis Lugdunensi poposcit , inquires :

Et quia laxatis nimium spes unica rebus
 Venisti, nostris petimus, succurre ruinis,
 Lugdunumque tuam, dum prateris aspice victor.
 Ocia post nimios poscit te fracta labores.
 Qui pacem das, redde animum: boue fruge, colono,
 Ciuibus exhausta est. Stantes fortuna latebat.
 Dum capitur, va quanta fuit! post gaudia princeps
 Delectas meminisse mali, popularibus, igni
 Et si condidimus veniens tamen omnia tecum
 Restituis, fuimus vestri quia causa triumphi,
 Ipsa ruina placet.

Igitur cum rebus Gallie disponendis intentus abest, *Recimer* & *Seuerus*, ambo *Patricij*, conspiratione inita, inter se pepigerunt, vt *Recimer Maiorano* vitam adimeret, *Seuerus* imperij fastigium vsurparet. Interim *Maioranus*, ne otiosus in Gallia versaretur, *Alanos* indè pellere, vt qui infirmioribus opibus essent, quàm aut *Burgundiones*, aut *Franci*, contendit: cuius impetum cum illi sustinere non possent, *Italiam* se petere, eamque vastare velle ostenderunt, atque ita illum ex Gallia ad tuendam *Italiam* redire coegerunt. Ea res *Recimeri* destinati facinoris perpetrandi occasionem aperuit. Cum enim *Maioranus* *Derthonam* oppidum peruenisset, *Recimer* sine vtrò profectus, siue ab illo accersitus, cum exercitû propius accessit die 2. *Augusti* ipsum nihil aduersi suspicantem per dispositos satellites comprehendit, atque imperio abdicare coactum, protinus die 7. *Augusti* ad fluvium *Hiram* occidit, cum imperasset annos quatuor & menses quatuor. Secutum est interregnum vsque ad diem 19. *Novemb.* quo Imperator declaratus est *Seuerus*, qui imperauit annos 3. menses 9. *Itach. Sigon.*

ERIDICVS frater *Theoderici Regis Gothorum* cum *Francis* pugnans, occiditur iuxta *Ligerim* Gallie *Gelticæ* fluvium. *Vasaur.*

ANNO CHR. 464.

BEORGOR Rex Alanorum in Galliâ, siue à Theodorico Rege Gothorum latè regnum in Galliâ extendere cupiente adactus, siue coacta prædandi libidine stimulatus, summâ hyeme, quâ *Rusticus*, & *Olymbrius* consulatum gesserunt, exercitum ex Galliâ eduxit, ac superatis Alpibus, in campos subiectos degressus, Liguriam latè populari, atque effusè vastare, more barbarico institit. Quâ re cognitâ, *Seuerus* tunc Augustus *Recimerem* cum firmissimo delectu ei iussit occurrere. Nihil felicius illâ expeditione per multos ante annos contigit Romanis; nam *Recimer* Alanum seuientem ad Bergomum nactus 8. Idus Februarias ad prælium sic adduxit, vt non solum exercitum profigarit, sed Regem etiam congressum acie interemerit. *Sigon. Cassiod.*

ANNO CHR. 465.

SEVERVS, occiso *Maiorano*, Augustus Ricimeris ope declaratus est. *Recimer* autem ex victoriâ de Alanorum Rege obtentâ elatus, magnificos indè adeo spiritus sumpsit, vt *Seuerum* etiam ipsum contemnere cœpit, & venenum occultè administrarit. Hinc *Seuerus* Imperator cum annos tres & menses nouem imperasset, moritur die 15. Augusti fraude *Recimeris* interfectus. Senatus Romanus cum tot hostes essent imperij, petijt à Leone, vt mitteret Imperatorem, si videatur, sed in hac consultatione, & hunc, & sequentem annum consumpsit. Interregnum igitur fuit anni vnus & mensium ferè 8. *Sigon.*

ANNO CHR. 466.

THEODORICVS Gothorum Rex, cum annis ferè tredecim regnasset, ab *Euarico* fratre Tolosæ occiditur, & ipse regnat annis sexdecim. *Vaseus,*

ARVANDVS præfectus Galliæ, onere alieni æris oppressus, metu creditorum successurus sibi optimates æmulabatur, omnium colloquia deridebat, consilia explorabat, officia contemnebat, donec odio publico flagrans, & prius cinctus custodia, quàm potestate discinctus, capi ab Imperatore, & Romam duci est iussus: quò ubi peruenit, apud *Fl. Asellium* hospitem, Comitem sacrarum largitionum in Capitolio custodiendus est datus. Intereà legati prouinciæ Galliæ *Tonantius Ferreolus* *Præfectorius Afranij Sagrij* consulis è filia nepos, *Tbaumastus*, & *Petronius* homines summæ prudentiæ atque eloquentiæ opinionem habentes, atque Aruernorum primores Aruandum publico nomine accusaturi sequuntur. Hi inter cætera, quæ sibi prouinciales agenda mandauerant, interceptam epistolam deferrebant, quam Aruandi scriba exceptus dominum dictasse profitebatur. Hæc ad Regem Gothorum epistola mittebatur, pacem cum Leone Imperatore dissuadens, Britannos super Ligerim sitos oppugnari oportere demonstrans, cum Burgundionibus iure gentium Gallias diuidi debere confirmans, & ad hunc fermè modum plurima insana complectens, quæ iram Regi feroci, miti pudorem accenderent. Hanc epistolam ad læsæ maiestatis crimen pertinere iurisperiti dixerunt. Hoc ei intendi periculum *Aruandus* ab *Sidonio*, *Auxanio*que admonitus respondit, se conscientiam suam munitum vix aduocatos in repetundarum defendendo crimine admissurum. Interim reus *Aream* Capitolinam albatu percurrerebat, ac fictis salutationibus, atque occurrentium adulationibus studebat, ac serica, gemmas, & pretiosa quæque inuolucra, quasi mercaturus, explicari iubebat: & inter agendum præcipuè de legibus, temporibus, Senatui, & principe querebatur. Post paucos dies Senatus in tractatorium frequens conuenit. Eò reus, accusatoresque citationum mittuntur, ac suis quisque locis pro dignitate sedere iubentur: cum patres consurrexissent, legati post Prouinciale mandatum epistolam protulerunt, quæ cum sensim recitaretur *Aruandus*

uandus ultro se dictasse imminentis periculi ignarus asseruit, idque bis, terque post repetitâ confessione rogatus respondit. Itaque statim à iudicibus, atque accusatoribus acclamatur, reum eum læsæ maiestatis teneri. Quo consensu perspecto *Aruandus* examinatus expalluit, serò intelligentis posse reum maiestatis etiam pronunciari eum, qui non affectasset habitum purpuratorum. Subitò igitur iure geminæ præfecturæ, quam per quinquennium repetitis fascibus gesserat, spoliatus, & plebæ familiæ redditus, publico carceri adiudicatus est. Indè iudicio comperendinato capite multatus in insulam est coniectus, ubi usque ad inimicorum dolorem deformatus ex Senatus consulto Tiberiano triginta dierum vitam post sententiam traxit, vnicum, & gemonias, & laqueum carnificis in horas expectans. Hæc de iudicio *Aruandi* scripsit *Sidonius*.

A N N O C H R. 469.

D INZIO *Attilæ* filius cum expeditâ Hunnorum manu occurrit Regibus Ostrogothis, qui *Satagas* in mediâ Pannoniâ inuasere; atque ad *Bassianam* progressus, agros effusâ populatione diripuit. Quâ re cognitâ Ostrogothi *Satagis* omisissis, in illum se tanto impetu retulerunt, ut fuso exercitu, interfecerint, ac recisum caput Constantinopolim miserint, atque ab illo die Gothorum arma Hunni exhorruerunt. *Sigon. Marcell.*

A N N O C H R. 471.

A NTHEMIVS à Leone Imperatore mittitur, ut Occidentale imperium regeret. *Recimer* verò Dux, ex cuius nutu imperium pendebat, filiam suam Imperatori despondet, ut ita gener illius fieret; ipsumque in potestate haberet. Verùm *Recimer* cum sibi satis potentie habere videretur, nec alterius opibus indigere; noluit alieno imperio subesse. Insidias igitur struit socero: Quæ cum patefactæ essent Mediolanum fugit; & bellum Imperatori minitatur: sed pax conciliatur per *Epiphanium* Episcopum Ticinensem virum doctum & pium. *Recimer* nondum quiescere potuit, sed sequenti anno, quo cum *Anthemio*

nio erat reconciliatus, bello eum persecutus est, & cum magno, coque infesto exercitu Romam perrexit, atque obsidende urbis causâ apud *Anicium* pontem castra fecit. Quâ re perspectâ Romani in magnas rerum angustias rursus adducti, alij *Anthemio*, alij *Racimeri* se adiunxerunt, & ciuitatem intestino dissidio detraxerunt. Cum autem in longum obsidio traheretur, grauius famelaborare, & post famem premi pestilentia incoeperunt spes una erat in auxilijs Gothorum ex Galliâ accersitis, quæ & ipsa repente præcisa est; nam *Blimerem* cum firmâ manu ad urbem profectum *Racimer* aggressus, inito ad pontem Hadriani certamine, non solum vicit, sed etiam interemit. Quo successu erectior, atque audacior factus 5. Idus Iulias urbem, toto urgente exercitu, magnâ mole inuasit, ac demum repulsis defensoribus, in potestatem redegit; atque ingressus eandem, quam *Alaricus*, & *Genfericus* ante attulerant, trepidationem, ac tumultum inuenit; nam & *Anthemium* captum morte affecit, anno imperij 5. mense 3. nullâ neque forei pietate, neque Imperatoris reuerentiâ ductus, & urbem, quæ flammis ac pestilentie acerbitate afflicta erat, militibus miserè populandam, diripiendamque permisit. Itaque præter dihas regiones in quibus ipse cum suis confederat, omnia inhumani sunt prædatorum libidine lacerata. *Racimer* tamen hoc scelere perpetrato, non diù latatus est. Nam die 34. post generi eadem, morbo repentino correptus, extinctus est. Succedit *Anthemio Anicius Olybrius*, qui imperat menses tres, & dies 23. moriturque 23. Octob. sequitur interregnum mensium quatuor: *Sigone*.

ANNO CHR. 474.

PEROZES, Persarum Rex, cum annos sexdecim regnasset, ab Hunnis interficitur cum toto exercitu, cum profundam foueam fecissent, & insidijs quorundam in eam protraxissent. Potiti sunt cum temporis Hunni insigni vnione, quem postea *Iustinianus* Imper. centum auri libris redimere voluit. *Cedren.*

ANNO CHR. 476.

ORESTES Gothus Comes à *Nepote* Imperator creatus, & contrà Francos & Gothos in Galliam missus, hostium securus, filium suum *Momyllum* Augustum, siue Imperatorem creauit, qui postea, quòd exiguæ staturæ esset, *Augustulus* appellatus est vulgò. Firmatà ab Oreste cum Genserico, atque alijs pace, improvisò adest *Odoacer* Hercolorum & Turcilingorum Rex, qui Danubium transgressus in Italiam Veronam peruenit, & persecutus Orestem, qui inferior viribus erat, Ticinum includit, & urbem tandem capit, militibus diripiendam præbet, & die 23. Augusti proclamatur Rex Italiæ. Placentiam indè profectus, *Orestem* die 28. Augusti occidit exercitu inspectante, indè Rauennam venit, quam urbem in potestatem accipit, & *Momyllum* Augustulum, qui se abdicauerat, in Muculanum Campaniæ castrum in exilium eiecit, atque ita finis factus est imperio Occidentali, quod steterat post victum Pompeium, incipiendo à Iulio Cæsare annos 522. *Procop.*

ANNO CHR. 477.

ODOACER ad constituendum regnum animum adiiciens, sibi Gothos adiunxit, & tertiam partem agrorum ipsis in Italiâ attribuit, quòd & *Orestes* ipsis promiserat. Consulum dignitatem ad contundendam eorum superbiam abstulit, & sedem regni Rauennæ constituit, regnatque in Italiâ annos 16. Verùm vt terrorem Romanistinijceret, sibi que authoritatem pararet, occidit *Frautam* Comitem Rauennæ die 11. Iulij. *Chron. Vet.*

BASILISCVS frater socrus Imperatoris *Zenonis* exercitu instructus, *Zenonem* Constantinopoli eiecit. Cùm autem *Zenon* ad cædem quæreretur, in Isauriam fugit, neminique cognitus vitam cum coniuge interdum herbis, & radicibus tolerauit. *Basiliscus* improvisò potitus imperio Orthodoxos eiecit, & Eutychianos exules reuocauit, & Concilium Chalcedonense abrogare præcepit. Sed cùm mensibus viginti exulasset *Zenon*,

Q

im.

imperium recuperavit. *Armat*us enim magister militiæ à *Basilif-*
eo Zenoni oppositus, exercitum Zenoni tradidit. Ipse *Basiliscus*
 in templum fugit, sed indè abstractus cum coniuge & liberis in
 exilium missus, frigore & inediâ periit, cum prohibitum esset, ne
 ipsi quicquam suppeditaretur. *Procop.*

A N N O C H R. 480.

I V L I V S N E P O S olim Imperator occiditur ex insidijs à suis
 comitibus die 9. Maij. *Chron. Vet.*

A N N O C H R. 481.

V O R T I M E R V S Britannorum Rex, à suis in turrim com-
 pellitur, & crematur. *Annal. Britann.*

A N N O C H R. 484.

G V N D E B A L D V S Gundenici Regis Francorum filius
 maximus natus, *Gundemari*, *Chilperici*q. fratrum armis im-
 pijs petebatur: qui ipsi ætate medijs, *Gundebaldum*, *Odisellum*que,
 hunc stirpis minimum pellere domo, ac vniuersum regnum oc-
 cupare contendebant, adolescentiâ feroces, ac Transhenarum
 gentium subnixi auxilijs. In Heduorum finibus victus *Gunde-*
baldus, depositis insignibus regijs, se ad tam certos amicos, in-
 tam fidem, tutasque latebras contulit, vt cum nulla fugæ indi-
 cia extarent, cæsus in acie creditus sit. Proindè cum velut con-
 fecto bello Transhenana auxilia se domum recepissent, tunc
Gundebaldus in lucem redijt. Ad eum velut miraculo restitui-
 tum, qui interemptus ferebatur, cum concursus vndique fieret,
 Viennam Burgundiæ tunc contributam urbem, fratresque qui
 victoriâ fratri illuc vsque progressi erant, in eâ obsidet. Oppi-
 dani haud ægrè cessere. *Gundebaldus* primo tumultu compre-
 hensum *Chilpericum* securi percussit. *Gundemarum* in extremâ
 spe è turri se defendentem, subiecto igne, exustisque foribus,
 concremauit. *Crotildem* coniugem *Chilperici*, ligato ad collum
 saxo aquis immerfit. *Paul. Aemil. Sigeb.*

ANNO CHR. 485.

HONORICVS Rex Wandalorum, & Alanorum, ab Arianis eò deducitur, vt Catholicos damnaret, & die 24. Febr. edictum promulgaret, quo omnia supplicia ijs, qui ad Arianos non transiissent, constitueret; quo pacto infinita hominum multitudo, dimissis per Africam tortoribus: aut fustibus, aut suspendio, aut ferro, aut igne necati sunt; præcipuè autem conuertere oculos nobiles matronæ nudatæ atque inspectante populo tortæ, virique nonnulli, quorum alios cernere erat sine manibus, alios sine pedibus, quosdam oculis erutis, quosdam linguis euulsis, partim naribus, auribusque defectis, partim spatulis nimio suspendio vulsis, caput quod eminere solebat, in medio scapularum habere demersum, dum in altis ædibus suspendio cruciati, agitatibus funibus, per aerem errantes inanem penderent, ex quibus nonnulli disraptis funibus, ex illâ altitudine procidentes, aut cerebrum cum oculis assilixerunt, aut confractis ossibus, vel subitò, vel post paululum expirarunt. Singulorum nomina apud *Victorem* extant descripta. Eorum aliquot se vidisse *Constantinopoli* refert *Procopius* post præcisas linguas pristino eloquio restitutos. Nec multis post diebus *Honoricus* pessimus Tyrannus iudicio Dei percussus, dum acerbitate odij sui inaudita aduersus Catholicos crudelitate inflammat, computruit, & à vermicibus viuus consumptus est, cum imperasset annos septem, & menses decem. *Gregor. Turon. lib. 2. cap. 3.* inquit: Tunc Sol teter apparuit, ita vt vix ab eo, vel tertia pars eluceret; credo namque pro tantis sceleribus, & sanguine innocenti. *Honoricus* etiam proprijs se manibus laniabat, & magno cruciatu vitam iustâ morte finiuit. Regnum *Gundamundo* Genzonis fratris filio tradidit, qui teste *Procopio* Catholicos asperioribus porro vexare supplicijs instituit. *Sigon.*

ANNO CHR. 491.

ZENON. ISAVRICVS LV. Romanorum Imperator, vir obscurissimæ sanguinis & tum facie deformis, tum moribus

bus planè tyrannicis. Hic *Theodoricum* Ostrogothorum Regem, cum vnicè diligeret, in Italiam aduersus *Odoacrem* misit, consulem priùs à se factum. Pulsus yerò à *Basilisco*, factione vxoris, cum in Isauriam concessisset, non multò post reuersus, & *Basiliscum* expulit (quem & inediâ mori coegit) & annos 17. tyrannum veriùs, quàm principem egit. Tandem comitali morbo, quo frequenter corripiebatur, extinctus putabatur, atque ideò sepelitur; sed in sepulchro ad vitam redijt, & miserè sub saxo lamentabatur: sed nemo ipsum liberabat, cum *Ariadna* coniux feuerè id prohibuisset: ideò fame tandem mortuus est, cum ipse suos lacertos deuorasset. Succedit *Anastasius* ab *Ariadnâ* ascitus, qui imperauit annos 27. & menses 3. *Zon. Cedren.*

A N N O C H R. 493.

ODOACER Rex omnium, quos Italia, & Roma pertulit, barbarorum mitissimus, post multàs, sed inanes eruptiones, ac certamina edita, cum consumptis rebus ferè omnibus, quæ mandî poterant, extremâ vrgeretur inopiâ, silentio noctis, auxilio à virtute petito, vniuersum aduersus *Theodoricum* eduxit exercitum. Quòd vbi ille sensit, & ipse suos in aciem promouit. Cæterum commisso prælio, tantâ vi *Odoacer* pugnavit, vt *Theodoricum* cum suis præcipiti fugâ se referre coegerit. Cui castra ineunti mater in portâ obuiâ, *Quo tendis, inquit, fili! neque enim locus superest, quo te fugiens recipere possis, nisi ego vestem tollam, & eò te, unde in lucem prodijisti, recipiam.* Quibus verbis irritatus, ac pudore succensus iuuenis egregius, collectâ suorum, quos nancisci potuit, exiguâ quidem, sed validâ manu, inuectus in hostes, qui securi victoriæ latè iacebant in campo, reuertit, ac magnâ eorum strage factâ, *Odoacrem* in urbem iterum se condere compulit. Crescebat indè cibariorum omnium generis in dies intus inopia, foris autem Gothi diuturnæ ad vnam urbem mansionis tædio languescebant, itaque fessis vtrinque corporibus, animisque aut grauâtè legati vltrò, citròque missi audiri de pace sunt cœpti. Neque enim *Ioannes* Episcopus

Odoac-

Odoacrem ad pacem accipiendam hortari, si honestæ, ac tolerabiles ferrentur conditiones, desinebat: nec præsentem vrbis cladem, & ciuium seruitutem proponere desistebat. Itaque, cum *Theodoricus* petiisset, vt æquo cum *Odoacre* imperio *Rauennam*, & Regnum *Italicum* obtineret; *Odoacer* assensus est. Ita, iſto in hanc conditionem fœdere, *Theodoricus* 3. Kal. *Martias* obsidionem laxauit, ac primum classem oppidum inijt, deinde 3. Nonas, Episcopo cum Clero, & Sanctorum reliquias obuiam prodeunte, *Rauennam* à suis Rex acclamatus, intrauit, ac secum *Odoacrem* in Palatio, quod *Hilautum* appellabatur, amicè, ac familiariter habuit: Post aliquot inde dies, vt appareret, quam infida omnis regni esset societas, eundem, partem *Italix* ex fœdere pacto sibi ab eo paratas criminatus, ibi ipsū cum filio, ac primoribus eius per dispositos sicarios interfecit. Hinc *Theodoricus* occupato *Italix* regno, id obtinet annis 33. & mensibus 6. *Sigon. Cassiod.*

ANNO CHR. 497.

ATHENODORVS Princeps captus, finem imposuit bello *Isaurico*, quod hætenus gestum fuit, cuius caput *Tharsum* in *Ciliciam* allatum est, vbi contabuit. *Marcell.*

ANNO CHR. 498.

LONGINVS frater *Zenonis* quondam Imperatoris, qui *Anastasio* in *Isauriâ* bellum fecerat, tandem capitur, & *Constantinopoli* in Theatro circumducitur, inde *Niceæ* varijs cruciatibus interficitur. *Marcell.*

ANNO CHR. 499.

CLODOVÆVS I. Rex Francorum, anno decimoquinto regni sui, arma *Alemanis* trans *Rhenum* habitantibus inferens cum lætissimo Francorum robore aduersus eos ire contendit, quâ re præreptâ, *Alemanis* egregiè instructi, & ipsi circa *Ripas Rheni* se obiecerunt. Ita commisso ad *Tolbiacum* oppidum prælio, acriter à *Francis*, *Alemanisque* pugnatum est: ab illis,

illis, ne auitæ belli gloriæ, ab his, ne patriæ libertatis possessionem amitterent. Cum autem flagrante certamine, ac multis vtrinque cadentibus, Clodouæus suam inclinare aciem cerneret, neque eius sustinendæ humanam vllam rationem iniret, tum oculis in cœlum sublatis, lacrymabundus, *Christe potens bellorum*, inquit, *polliceor, me sacra tua, quæ adhuc respui, cum meo populo suscepturum, ac tibi ex animo seruiturum, si tuo beneficio victoriam de hostibus Alemanis resulero.* Quâ oratione completâ, repente Alemanni infesto quodam quasi fulmine tacti Francis terga dare cœperunt, & victoriam quam iam propè habebant in manibus, tradiderunt, mox cum *Regem suum* in acie cecidisse animaduertent, pacem ab illo quoque supplices petierunt. Igitur Clodouæus insigni, & miraculosâ victoriâ potitus, à *Vedasto*, qui post factus est Episcopus Attrebatensis in capitibus doctrinæ pietatis instituitur, & Rhemos ad *S. Remigium* proficiscitur, vbi cum tribus millibus hominum baptizatur. *Sigon. Pau. Aem. Greg. Tur.*

A N N O C H R. 504.

PETZA Theodorici Italiæ Regis Dux, contra Bulgaros cum expedito exercitu missus, bellum tam magnâ dexteritate gessit, vt Gepidarum, & Bulgarorum Regem trucidauerit. *Sig.*

GODIGISILVS frater Gundobadi Burgundiorû Regis, Viennæ à proprio fratre obsessus, vbi interclusis in urbem com meatibus famem imminere ingentem vidit, inopes, atque egenos omnes emisit: quo facto simul etiam Architectus quidam, cui aquæductus cura mandata erat, egressus est, qui iratus quod urbem posset, ostendit, atque acceptis idoneis militibus, per spiraculum aquæductus ingressus, lapidem magnum, quo ille obsepiebatur, ferreis vectibus minuit, atque ita aditu patefacto, in urbem milites introduxit, qui defensoribus ex mœnibus deturbatis, signo dato obsessores in urbem vocarunt, atque ita & populum interceptum strauerunt, & *Godigifilum* incolumitatis causa ad Ecclesiam profectum, ibi cum Episcopo occiderunt. *Sigon.*

AN-

A N N O C H R. 507.

ALARICVS, filius Eurici apud Tolosensem urbem princeps Gothorum efficitur, eosque rexit annis 32. Qui cum à pueritiâ vitam in otio, & conuiuio peregisset, tandem prouocatus à Francis, in regione Pictaueusis vrbis prælio inito, extinguitur, eoque interfecto Regnum Tolosanum occupantibus Francis destruitur. *Isid.*

A N N O C H R. 508.

NAZALEOD Rex Britannorum opponens se Saxonibus in WuestSaxoniâ occiditur in prælio à *Certicio* fortiter ipsi resistente, & cum eo quinque millia Britannorum. *Huntin.*

A N N O C H R. 511.

GISALARICVS, qui in Hispaniâ regnum Gothorum occupauerat, & iam 4. annis administrarat, à *Theoderico* Veronensi, qui illud regnum nepoti suo ex filiâ, & *Alarico* asserere conabatur, regno pellitur: *Gisalaricus* verò in Africam fugit, auxilia Wandalorum adducturus: cùm verò nihil impetraret, occultè in Galliam redit, vbi tandem occiditur, & *Theodericus* regnum illud Gothorum tutorio nomine annis 15. ferè administravit, cùm iam Italiam post occisum *Odoacrem* octodecim annis obtinuisset. *Isid.*

A N N O C H R. 516.

CLOCHILIACVS Danorum Rex, qui classe Belgium vastabat, à *Theodoberto* Francorum Rege apud Antuerpiam cum toto exercitu ceditur, & Marchionatum eius vrbis, *Ethiloni* Bauariæ Duci permittitur. *Annal. Fris.*

A N N O C H R. 517.

BALDERICVS frater Herminfridi Regis Hernlorum vincitur, & trucidatur à *Theoderico* Francorum Rege, operâ eiusdem fratris Herminfridi, qui cum in auxilium euocauerat, cùm

cùm iam antea fratrem alterum *Bertharium* nomine vitâ expulisset. Verùm cùm Theodorico promissam acquisitę regionis portionem minimè concessisset, capitules inter eos exarserunt inimicitię. *Sigon.*

ANNO CHR. 518.

ANASTASIUS DICORVS LVI. Romanorum Imperator ex Macedoniâ oriundus, *Zenone* miserabiliter mortuo, *Ariadna*, ipsum de sententiâ senatus, & legionum, *Vrbicio* eunucho, cuius magna erat autoritas, suffragato, ad imperium euexit *Dicori* porrò nomen ex eo habuit, quòd pupillis oculorum fuit dissimilibus, alterâ nigriore, alterâ magis ad glaucum colorem declinante. Antequam coronaretur, fidei confessionem scriptam, quam polliceretur, se in dogmatibus Ecclesiasticis nihil esse nouaturum, ab eo exegi Patriarcha *Euphemius Anastasio* autem imperatorio habitu in circo sedenti, populus vno ore acclamauit; *sicut vixisti, ita etiam impera.* Quippè nondum sumpto imperio, ante galli cantu templum adire solebat, ibique dum concio dimitteretur, adstabat Deum placans, frequenter ieiunabat, & eleemosinam pauperibus, ac mendicis erogabat. Initio sui imperij fuit probus, pacificus, iustus, & beneficus, & rempublicam benè administrauit, sed postea degenerauit. Nam paulò ante obitum, cùm multos de insidijs suspectos haberet, eos in carcerem coniecit, vt supplicio eos afficeret, inter quos etiam *Iustinus*, & *Iustinianus*, qui postea rerum potiti sunt, fuerunt: sed deterritus est somnio; nam apparuit ei in somnio species quædam terribilis: *Tibi quidem, Imperator, inquit, permissum est reliquos insidiatores tollere: Iustino autem, & Iustiniano nè quid mali feceris: nam uterque suo tempore Deo inseruiet.* Illos igitur *Anastasius* dimisit, & à crimine læsę Maiestatis eos absoluit. Eutychianę hæresi infectus, longè, latèque ea pestis in Ecclesia grassata est, ipseque varijs modis contrà Ecclesiam peccauit. Interim *Hormisdas* Pontifex de nouâ hæresi a *Seuero* illatâ sollicitus, vt *Anastasium* ad Catholicos traheret, iterum legatos ad eum misit *Euodium* Episcopum.

Ticinenſem, & *Peregrinum* Meſſanenſem, litteraſque Catholicaſ fideſ aſſerentes, & libellum pœnitentiæ addidit. *Anaſtaſius* verò non ſolùm ſalutaribus legatorum verbis, monitiſque non paruit, verùm etiã eos corrumpere conatus, vbi fruſtrà ſe laborare animaduertit, extemplo vrbe, ne mandatiſ obediret, eiecit, atque in fragilem depoſitos nauim dimiſit, adiectiſ cuſtodibus, ne oppidum Græciæ vllum attingerent. Legati tamen tantâ ſolertiâ fuerunt, vt ope Monachorum epiſtolas in omnibus ciuitatibus diuulgarint, quas Epiſcopi ciuitatum metu Imperatoriſ miſere Conſtantinopolim: quibus rebus *Anaſtaſius* inflammatus, eò indignatione prouectus eſt, vt literiſ ad Pontificem datiſ, auſus ſit dicere, *ſe velle imperare non imperari*: cuius vt impiæ vociſ meritiſ breui poſt pœnaſ perſoluit. Nam apparuit ei in ſomniſ ſpecies terribiliſ hominiſ eodiceſ manu tenentiſ, qui illo aperto, & nomine ipſiſ inuento, ei dixit: *Ecce propter peruerſitatē fidei tuæ annos de vita tua quatuordecim deleo*, ſimulque eoſ expunſit. Excuffo autem ſomno confuſuſ *Anaſtaſius* ſomnium illud *Amantio* cubiculi præfecto narrauit, qui ſe quoque alterum viſiſſe eodem pertinenſ addidit, nempe ſe coram illo adſtanteſ à porco dilaniari, quæ ſomnia *Proculus* coniectoſ adhibituſ ita interpretatuſ eſt, vt mortem vtriq; impendere reſponderit. *Anaſtaſius* verò cùm ab Oraculo didiciſſet, ſibi igne pereundum eſſe, vt ſortiſ neceſſitatē eluderet, cifternam in palatio fabrefecit, quò in ipſo, ſi contingeret incendiij periculo ſe reciperet. Verùm ea reſ fruſtra fuit; nam 6. iduſ Iulij ſubortâ ſcæuâ cœli tempeſtate, repenteſ fulmine ictuſ interiit, cùm vixiſſet annos 27. meſeſ 3. *Zonar. Cedr.* Succedit *Iuſtinuſ*, nationē Thrax, appellatuſ Auguſtuſ à Prætorianiſ militibuſ, quibuſ præfectuſ erat.

A N N O C H R. 523.

ZELIOBES Rex Hunnorum, cum exercitu viginti millium, ad *Cabadem* Regem Perſarum venit, offerenſque auxilia, contrà Imperatoreſ Romanuſ, ſed à *Cabade* vnâ cum exerci-

R

tu

tu trucidatur, quòd suspectus esset de proditione, cùm tam à Persis, quàm à Romanis munera accepisset. *Sigeb.*

Huic *Cabadi*, propter legem, quâ vxores iusserat esse communes, regnum ademptum, ipseque vinctus in carcerem, qui *ANNO* 1. c. *Obliuio* dicitur, coniectus, atque eius loco, *Baldus* frater Rex creatus fuerat. Cùm autem eius coniux aditum ad eum peteret, tandem custos carceris eâ conditione promisit se aditum concessurum esse, si secum concuberet. Illa marito hæc significat, qui spe liberationis iubet vxorem voluntati custodis parere. Quòd cùm faceret, mulier postea familiariter intromissa, virum tandem liberauit, indutum muliebri veste: qui cùm euasisset, adiutus ab amicis regnum recuperauit, & fratrem, qui biennio regnauerat, interfecit.

ANNO CHR. 516.

CROTHILDIS Regum Francorum mater, memor parentes suos à *Gundobado* patruo Burgundiorū Rege interemptos, *Clodomirum*, & reliquos filios alloquuta rogauit, vt domesticam iniuriam viadicantes *Sigismundum*, & *Godomarum* *Gundobadi* iam mortui filios armis inuaderent, quòd illi pietati maternæ obsequuti, summo animi studio susceperunt, atque exercitu ad eos adducto exercitum eorum fuderunt: ex Regibus *Godomarus* est elapsus. *Sigismundus*, cùm ad saltus Agaunos fugâ raperetur, vnâ cum vxore, & filiis captus, Aurelijs in custodiam datus est. Francis indè domum abeuntibus, *Godomarus* receptis viribus, & re collectis Burgundionibus regnum recuperauit, contrà quem *Clodomirus* ire contendens, *Sigismundum* necari cum vxore, & filiis iussit, corporaque eorum in puteum iecit, atque *Theodorico* fratre ad opem ferendam accito, Burgundiam petijt, & coniunctis copijs, in agro Viennensi acie cum *Godomaro* decertauit. Verùm fugientem insequens, incautus in medios hostes delapsus, occiditur: cuius caput cùm Burgundiones conto præfixum sustulissent, eius rei ferre dolorem Franci non potuerunt, atque irâ elati factò impetu in fugam *Godomarum* coniecerunt, & pulsus Burgundionibus, regionem sui iuris fecerunt, quæ postea à *Godomaro* est recepta. *Sigon.*

AN-

ANNO CHR. 527.

HERMINFRIDVS Rex Herulorum, qui *Baldericum*, & *Bertharium* eius fratres, iam ante vitâ expulit, vt supra inuimus, à *Theodorico* Francorum Rege bello petitus, vincitur, & occiditur, rotamque Thuringiam *Theodoricus* sibi vindicauit: prælium factum ad Vnstrutum fluium, qui cadaueribus adeò repletus fuit, vt Francis transitum per cadauera daret. *Theodoricus* autem auxiliariis Saxonibus dedit partem Thuringiæ versus septentrionem, ad Hercyniam syluam, ad Vnstrutum, & Helmam fluuios, vbi hodie eius rei vestigia sunt *Saxaburgum* & alia loca. *Greg. Turon. Sigeb.*

ANNO CHR. 531.

REGES Franciæ fratres & patruus tandem mouent in Hispaniâ contrâ *Almaricum* affinem, qui nullo apparatu militum instructus fugere conatur, sed quòd pretiosissima quæque oblitus esset, reuertitur in aulam, indè ab exercitu Francorum concluditur, & ipse fugiens ad templum occiditur, cum ultra annos quinque regnasset. *Isidor.*

ANNO CHR. 534.

AMALASVENTA Athalarici Regis Gothorum in Italiâ mater, videns se in odio esse apud Gothos, post filij obitum, regnum ad *Theodabatum* transtulit, cum nemo præter eum ex *Theodorici* genere superesset, literasque ad Senatû Romanum misit, in quibus regnum ad *Theodabatum* transtulisse significauit, virum non tam generis splendore fulgentem, quàm virtutis, & doctrinæ laude præstantem. *Theodabatus* verò, veteribus simulatibus animo repetitis, omne suum studium ad vlciscendam ipsam, cui omnia debebat, *Amalefuentam* conuertit. Itaque propinquos inimicorum eius reduxisse ab exilio non contentus, necessarios etiam morte affecit, atque ipsam demùm per causam conseruandâ inter Gothos concordie in lacum Vulsiniensis insulam relegauit, ibique firmo custodiri præsidio iussit, cum non-

dum legati ad *Iustinianum* missi in Græciam peruenissent; veritus autem, ne eam rem *Iustinianus* iniquo animo ferret, *Liberium*, & *Opilionem* Senatores summisit, qui se nihil durius eam consuluisse, licet grauissimè prouocatum, docerent, atque *Amalasuentam* in eandem, quam ipse sententiam scribere, compulit. *Petro* legato proficiscenti *Iustinianus* mandauerat, vt palam cum *Amalasuentâ* de causâ *Lilybei* tractaret; secreto autem de ratione Italiæ prodendæ cum ipsâ, & *Theodahato* conficeret. *Petrus* autem cùm in Græciam accessisset, obuius oratoribus *Amalasuenta* factus de *Theodahati* prouectione, indè, cùm *Appolloniam* peruenisset, legatis *Theodahati* de *Amalasuentæ* religione cognouit, quibus rebus *Iustiniano* nunciatis, ibi donec noua mandata acciperet, sibi subsistendum putauit. *Iustinianus*, his acceptis, *Petro* mandauit, vt *Amalasuentam* ad fugam in Græciam capeffendam impelleret; *Theodahato* verò, & *Gothis* vt iustam suam aduersus eos iracundiam aperiret. Ex legatis *Theodahati* vnus *Liberius* sincerè, ac verè omnia, vt acta erant in *Amalasuentam*, exposuit; alter verò *Opilio* *Theodahatum* crimine frustra nifus est liberare. Interim *Gothi* *Amalasuentæ* inimici *Theodahato* persuaferunt, præsens vitæ eius periculum imminere, nisi *Amalasuentæ* vitam eripuisset, itaque permissu eius, ad insulam in quâ erat, venerunt, atque eam nece strauerunt: quæ res maximum *Italis*, *Gothisque* mærorem intulit, erat enim fœmina, omnibus virtutibus ad alliciendos, & retinendos hominum animos ad miraculum exornata. *Petrus* in *Italiam* profectus, cùm *Amalasuentæ* necem audisset, *Theodahato*, & *Gothis* apertè denunciauit, *Iustinianum* nullam fœderis cum eo iacti rationem in posterum habiturum, & necem *Amalasuentæ* armis prosequiturum. *Theodahatus* autem tantâ væcordiâ fuit, vt cùm interfectores eius in honore haberet, tamen id eos iniussu suo fecisse contenderet. Quibus de rebus omnibus *Iustinianus* ubi certior fuit factus, bellum aduersus eum parauit, quo deindè *Gothorum* in *Italiâ* imperium concidit; atque ipsa *Italia* omnis atrocissimarum calamitatum exempla persensit.

Sigon.

AN-

ANNO CHR. 536.

THEODAHATVS Gothorum in Italiâ Rex, cùm nuncios accepisset à Neapolitanis, vt ipsis primo quoque tempore subueniret (erant enim à Bellisario obsessi) ille siue propter instam ingenij tarditatem, siue propter victoriæ desperationem, quam ex aduersis rerum futurarum signis, conceperat, omisit. His rebus cognitis, Gothi qui circa Romam erant, mirati primum, quod *Theodahatus* adeò ignauia obtorpuisset, vt nullo modo tantis Neapolitanorum malis occurreret; deindè suspicati ne is Italiam *Bellisario* prodere cogitaret, consilio capto, in locum non longè à *Circeijs* se contulerunt, ibique conuocati, omnibus probris in *Theodahatum* congestis, *Vitigem* Regem sibi depoposcerunt, virum non summo loco natum, sed rebus militiæ bene gestis spectatum; quâ re auditâ *Theodahatus* animatus repente Româ *Rauennam* se contulit. *Vitiges* autem extemplo Optarum Gothum priuatâ *Theodahato* similitate infensum cum paratâ satellitum manu immisit, qui illum aut viuum ad se adduceret, aut morte afficeret. Is profectus; atque illum in itinere in solo resupinatum adeptus, tanquam victimam interfecit, cùm regnasset tribus annis. *Vitiges* autem regnauit annis quatuor. *Sigon. Procop.*

MVNDVS Dux militiæ in Dalmatiâ sub *Iustiniano* Imperatore vnâ cum *Mauritio* eius filio contra Gothorum Duces prælio ambiguo decertauit, in quo *Mauritius* cecidit. Pater *Mundus* cladem vlturus, dum fugientes hostes, cupidius insequitur, etiam ipse trucidatur. *Procop.*

ANNO CHR. 540.

SALOMON præfectus *Africæ* desertus à militibus interficitur ab hostibus Mauris, cui succedit iussu *Iustiniani* *Sergius* patruelis. *Procop.*

ANN O CHR. 541.

ILDOBALDVS à Gothis Regi *Vitigi* suffectus fuit, sed anno primo regni, inimicitia inter ipsum, & *Vraiam* ex sorore *Vitigis* genitum, ortæ sunt. Vxor *Vraia* balneum ingressa, vxorem *Ildobaldi* non tanquam Reginam coluerat, quod se ipsa minus culta, & ornata erat; itaque *Ildobaldus* ab vxore sollicitatus, *Vraiam* de maiestate coarguit, ac comprehendi iussim, ultione supplicio affecit, atque ex eâ re in odium Gothorum incurrit, indignantium, quod *Vraias* nimis leui de causâ esset extinctus. Accessit indè, quod *Ildobaldus* *Vraia* vxorem Gotho cuidam coniugio copulauit, ac *Bessam* grauius offendit; itaque *Bessas*, quod mulierem deperiret, in sui factum contumeliam ratus, iracundiâ, ac dolore eò processit, vt gratum se facturum Gothis existimans, *Ildobaldum* inter epulas adortus neceuit. *Sigon.*

ANN O CHR. 542.

ALARICVS in Gothorum regno *Ildobaldo* successit, sed eodem anno à Gothis per dolum extinctus, regnum ad *Totilam* *Ildobaldi* nepotem translatus est. *Sigon. Zonar. Eutrop.*

ANN O CHR. 547.

CVNIMVNDVS Gepidarum Rex, inito prælio cum *Alboino* Longobardorum Rege, in quo ex vtrâque parte ceciderunt ad sexaginta millia, etiam ipse occisus fuit, ex cuius caluarîâ sibi poculum fieri fecit *Alboin*, filiamque eius *Rosmundam* duxit vxorem; Hunni verò Gepidarum sedem occuparunt. *Sigebert.*

ANN O CHR. 548.

THEVDIVS Rex Gothorum in Hispaniâ, quamuis hæreticus, pacem tamen concessit Ecclesiæ Dei. Iste Francorum Reges quinque Cæsaraugustam obsidentes, omnemque ferè Tarraconensem Prouinciâ bello depopulantes, misso du-

ce Theodisclo fortiter debellauit, atque à regno suo non paces, sed armis exire coegit. Vulneratur autem à quodam in palatio, qui iamdiu dementis speciem, vt Regem deciperet, simulauerat. Finxit enim arte insaniam, & quasi furore repletus perfodit principem, quo vulnere prostratus occubuit, & vi gladij indignantem animam exhalauit. Fertur autem inter effusionem sanguinis coniurasse homines suos, ne quis interficeret percussorem suum, dicens recepisse se dignam vicissitudinem, quòd & ipse priuatim ducem suum sollicitatum occiderat. Succedit ipsi *Theodiscus* anno vno, & paucis mensibus. Hic pari coniuratorum manu inter epulas coenæ, gladio confossus, extinguitur. *Isid. Vaseus.*

A N N O C H R. 549.

CORON præfectus Romæ à suis præsidarijs militibus obtruncatus fuit, huiusque facti veniam habere voluerunt, aut ad *Totilam* se defecturos, minati sunt. Imperator ipsis immunitatem concessit. *Procop.*

A N N O C H R. 552.

THEODEBERTVS Francorum Rex, dum Vrum conficere conatur, latitat post arborem. Vrus contra ipsum Regem interfecturus, tanto impetu in arborem fertur, vt ramus ingens defringeretur, vt eo ipso die moreretur, postquam annos 22. regnasset. Succedit ipsi filius *Theodobaldus* adhuc ferè puer, qui regnat annis septem. *Agath.*

A N N O C H R. 553.

TOTILA Gothorum in Italiâ Rex, conscripto vndique exercitu totam Italiam inuadit, & Romam recuperauit. Capitolium incendit, præcipua ædificia diruit, & moenium tertiam partem euertit: incolis etiam aliò translatis urbem deformatam ac vacuam reliquit. Cùm autem *Iustinianus* intellexisset Gothos rursus superiores esse in Italiâ, *Belisarius* secundo in Italiam misit, qui Romam recepit, ciues hinc indè dispersos reuo-

cavit, & mœnia distructa reparare, & refarcire cœpit. *Totila* triennio post rursus Romam cepit, eamque aliquâ ex parte restaurauit, & quantum antea studij in eâ desolandâ, tantum nunc in eâ reparandâ adhibuit, & ostendit, vt insaniam quam superior desolatio ipsi pepererat, nouo beneficio mansuetudine, atque clementiâ aboleret. Quotquot etiam ad sacras ardes confugerant, inuiolatos esse iussit. In illâ expeditione autem, Romanorum nonnulli elapsi, Constantinopolim properant, & Romam iterum à *Totila* captam *Iustiniano* exponunt, qui statim *Narseten* eunuchum suum, & egregium bellatorem cum manu validâ misit, vt afflictis subueniret. Is ingressus Italiam magno cum Gothis prælio conflixit: quibus ad internecionem penè consumptis, *Totila* lethali vulnere affectus, stadijs octoginta, quatuor confectis, cum ad Capras venisset, mense Augusto ex vulnere moritur, anno tyrannidis decimo: quemadmodum Sanctissimus *Benedictus* Abbas prædixerat. Hic *Totila* exitus fuit, qui vt repente à fortunâ elatus fuerat, sic inopinato quoque ab eâ ictu depressus est. *Sigon. Procop. Antonius Franciscus Rainerius* sub *Totilæ* effigie hæc posuit carmina:

Hæc Totilæ effigies, quo iuncta leguntur in uno

Et decor, & robur, & pudor, & pietas.

Miscetur decori robur, pudor emicat armis

Quàm forti apparet pectore, tam pius est.

Urbem terrarum dominam capit, attamen urbis

Seruat captiua templa, Deosque colit.

Semiuir ast illum valido domat agmine Narses.

Infractum bellis omnibus ante virum.

Flebilior sors nulla fuit, nam contigit illi

(Heu) prope sæminea procubuisse manu.

A N N O C H R. 554.

T E I A S vltimus Gothorum Rex in Italiâ, à Gothis qui è *Totila* prælio euaserunt, Pado traiccto, cum ijs, qui in Piceno erant, Rex declaratus. Hic ipso anno, quo *Totilas* victus, cū *Narsete* strenuè, ac fortiter dimicauit, & victus atque fugiens occi-

ditur, cuius caput nonnulli statim præcidunt, atque hastæ præfixum exercitibus utrisque ostendunt, ut Romanis animum adderent, Gothis autem timorem inferrent, qui tamen ne hac quidem iacturâ territi usque ad noctem pugnarunt: prælio dirempto, utrique in reparandâ in diem pugnâ eam noctem egere, ubi illuxit, in certamen eodem modo reuersi usque ad vesperam dimicarunt, nec tamen alteri eorum cesserunt, licet magna utrinque clades esset accepta, sed crudeliùs efferati institerunt, Gothis optimè scientibus, vltimum id esse cum Romanis certamen, Romanis fœdum existimantibus, si non partâ victoriâ discessissent. Demùm Gothi se victos confessi, primores ad *Narfetem* miserunt, affirmantes se non dubitare, sibi cum Deo certamen esse, atque impofterum inter se malle, quàm cum Romanis, configere, hisque conditionibus pacem petere, ut liberis cum cæteris Gothis viuerent, & liberè suâs terras tegerent, tributaque Romanorum Imperatori dependerent. Finitum itaque est bellum Gothicum, quod octodecim annos durauerat, & Gothorum in Italiâ imperium concidit, quod à principio *Odoacris* durauerat annis 77. à regno *Theodoricì Veronenfis* usque ad mortem *Teia* annos ferè 68. *Iustinianus* debellatis Gothis, Italiam tanquam occidentalis imperij prouinciam *Narfeti* ordinandam, ac gubernandam permisit, qui tamquam *Proconsul* sexdecim annos Italiam rexit. Deindè *Longobardi*, & *Exarchi* lacerauerunt eam, donec *Caroli Magni* virtute & felicitate Italiæ pax utcumque restituta est *Sigon*.

GVBAGES Rex Laziorum, ab exercitu *Iustiniani* indictâ causâ interficitur, ideò *Perse* in Laziorum terram irrupunt contrâ *Iustiniani* exercitum. Persarum tantum tria millia, erant, & Romanorum exercitus quinquaginta millium, & tamen Romani turpiter vincuntur. Quapropter *Iustinianus* contrâ Duces suos, qui *Gubazen* trucidarant, capitis damnat: *Agath*.

ANNO CHR. 555.

AGILA, extincto *Theodisco*, Gothorum Rex creatur, regnans annis quinque. Cuius tertio anno *Athanagildus* tyrannidem regnandi cupiditate arripuit. Gothi autem apud Emeritam, fide sacramenti oblitâ, *Agilam* interimunt, & *Athanagildo* se tradunt. *Isid.*

ANNO CHR. 556.

PERSÆ in Laziorum finibus Phasida urbem obsident, quam Romani duces strenuè defendunt, & Persarum ad duodecim millia occidunt, & ita obsidio soluta est, cum vix ducenti Romanorum cecidissent. Persarum dux collectis reliquijs in Iberiam concedit, vbi hybernat. *Cosrboes* verò pertæsus belli Ducem suum, qui ad Phasida urbem malè rem gesserat, viuum excoiri iussit, & cum Iustiniano pacem fecit hac conditione, ut vterque, quod occupasset, haberet. *Agath.*

ANNO CHR. 557.

SINDVALDVS Brebtorum Rex, qui adhuc de Herulorum stirpe remanserat, quem secum in Italiam veniens, simul *Odoacer* adduxerat, certamen cum Narsete habuit. Huic Narses fideliter sibi primùm adhærenti, multa beneficia contulit, sed nouissimè superbè rebellantem, & regnare cupientem, bello superatum & captum celsa de trabe suspendit. Eo quoque tempore Narses patricius, per Dagisteum magistrum militum, virum bellicosum, & fortem, vniuersos Italiæ fines obtinuit. Hic *Narses* prius quidem chartularius fuit, deindè propter virtutum merita patriciatus honorem promeruit. Erat autem vir piissimus, in religione Catholicus, in pauperes munificus, in reparandis Basilicis satis studiosus, vigilijs, & orationibus in tantum studens, ut plus supplicationibus ad Deum profusis, quàm armis bellicis victoriam obtineret. *Isid. Sigon.*

ANNO CHR. 563.

CONOBALDVS Aquitanix Rex, ad societatem belli ascitus à *Chramno*, qui patri *Clothario* bellum inferebat, vincitur, & cum ulterius effugere non posset, in Sacellum D. Martini se recepit, ex quo, cum pollicitationibus educi non posset, vnâ cum Sacello viuus crematus est. *Clotharius* tamen id Templum magnificentius restituit. *Marc.*

ANNO CHR. 564.

CLOTHARIVS Rex Francix, filium suum *Chramnum* in Britanniam vsque persequitur; ibi cum *Chonobrus* Britonum Dux *Chramnum* bello contra patrem defenderet, prælio inito *Chonobrum* vincit, & in prælio trucidat. *Chramnus* verò mari fugere conatus, dum vxorem & filias properare iubet, capitur, & cum vxore, & filiabus in tuguriolo conclusus viuus crematur. *Gregor.* Sequenti anno *Clotharius* omnium suorum fratrum hæres factus, moritur anno regni quinquagesimo primo. Succedunt ipsi filij quatuor, qui iterum regnum in partes quatuor diuidunt: *Charibertus*, qui natu maximus, Parisijs regnat annis nouem; *Chilpericus*, qui regnat Sueffione: *Guntramnus*, qui regnat annis 35. moritur absque liberis: *Sigebertus*, qui & *Aribertus*, regnat annis 15. Eius coniux fuit *Brunecildis* Regis Athanagildis Visigothorum in Hispaniâ, filia.

ANNO CHR. 567.

IVSTINVS prudentiâ militari celebris, cognatus *Iustini* Imperatoris, suspectus apud ipsum, quasi imperium affectasset, blandè reuocatur, & vinculis constrictus Alexandriam mittitur, vbi consilio Augustæ occiditur cum alijs de hac re suspectis. *Euag.*

ANNO CHR. 574.

ALBOIN Longobardorum Rex, staturâ procerus, & ad bella peragenda coaptatus. Hic victo & occiso *Cunimund*

do Gepidarum Rege, ex eius cranio auro superinducto, poculum fecit, filiamque eius *Rosimundam* duxit uxorem. Cum in cōuiuio, vltra quàm oportuerat apud Veronam lætus resideret, cum poculo, quod de capite Cunimundi Regis sui soceri fecerat, Reginæ ad bibendum vinum dari præcepit, atque eam, vt cum patre suo lætanter biberet, inuitauit: *Rosimunda* vbi rem animaduertit, altum concipiens in corde dolorem, quem compescere non valens, mox in mariti necem, patris funus vindicatura, exarsit. Consiliumque mox cum *Helmichis*, qui Regis Schilpor, hoc est armiger, & collactaneus erat, vt Regem interficeret, iniit. Qui Reginæ persuasit, vt ipsa *Peredeo*, qui erat vir fortissimus, in hoc consilium adsciret. *Peredeo* cum Reginæ suadenti tanti nefas consensum adhibere noller, illa se noctu in lectulo suæ Vestiariæ, cum quâ *Peredeo* stupri consuetudinem habebat, supposuit, vbi *Peredeo* rem nescius veniens cum Reginâ concubuit. Cumque illa patrato iam scelere, ab eo quæreret, quam se esse existinaret, & ipse nomen suæ amicæ, quam esse putabat nominasset, Regina subiunxit: *Nequaquam ut putas, sed ego Rosimunda sum*, inquit. *Certè nunc talem rem Peredeo perpetrata habes, vt aut tu Alboin interficias, aut ipse te suo gladio extinguat*. Tunc ille intellexit malum quod fecit, & qui sponte noluerat, tali modo in Regis necem coactus assensit. Tunc *Rosimunda*, dum se *Alboin* meridie sopori dedisset, magnum in palatio silentium fieri præcipiens, omnia alia arma subtrahens, spatham illius ad lectuli caput, ne tolli, aut euaginari posset, fortiter colligauit, & iuxta *Helmichis* consilium *Peredeo* interceptorem, omni bestiâ crudelior introduxit; *Alboin* subito de sopore expergefactus, malum quod imminebat intelligens, manum citius ad spatham porrexit, quam strictius religatam extrahere non valens, apprehenso tamen scabello suppedaneo, se cum eo per aliquod spatium defendit. Sed vir bellicosissimus, & summæ audaciæ, nihil contra hostem præualens, quasi vnus de inimicis interfectus est, vniusque mulierculæ consilio periit, qui per tot hostium strages bello famosissimus extitit. Cuius corpus cum maximo Longobardorum fletu & lamentis, sub cuiusdam

dam scalæ adscensu, quæ palatio erat contigua, sepultum est. Hoc parricidio vulgato, ipsa cum adultero ad poenam à Longobardis quæsitâ, assumptis thesauris, alijsq. rebus pretiosissimis ad *Longinum* Exarchum *Rauennæ* fugit, ubi suâsu *Longini* etiam adultero suo ex balneis exeunti venenum bibendum porrexit, cuius partem cum hausisset, & sensisset, quidquid reliquum erat *Rosmundam* bibere coegit, atque vterque eodem veneno periit. *Isid. Diac.*

A N N O C H R. 575.

CLEPVS quidam vir nobilissimus, extincto *Alboin*, à Longobardis apud Italiam, in vrbe *Ticinensium*, Longobardorum Rex statuitur. Hic multos Romanorum viros potentes, alios gladio extinxit, alios ab Italiâ exturbauit. Tandem cum annum vnum & sex menses, cum *Massana* suâ coniuge, regnum obtinuisset, à puero de suo obsequio gladio iugulatus est. Factum septem annis post aduentum Longobardorum in Italiam. Longobardi comitijs habitis triginta Duces pari imperio creant: quæ Aristocratia durauit decennium, sed Duces hi cum intemperantiùs se gererent, in odium venerunt. *Isid. Diac.*

A N N O C H R. 579.

SIGEBERTVS Francorum Rex, obtentis ciuitatibus illis, quæ citra Parisios sunt positæ, vsque *Rothomagensi* urbem accessit, volens easdem vrbes hostibus cedere. Quòd non faceret à suis prohibitus est, regressus inde, Parisios est ingressus: ibique ad eum *Brunichildis* cum filijs venit. Tunc *Franci* qui quondam ad *Childebertum* aspexerant seniore, ad *Sigebertum* legationem mittunt, ut ad eos veniens, derelicto *Chilperico*, super se ipsum Regem stabilirent. Ille verò hæc audiens, misit qui fratrem suum in supra memoratâ ciuitate obsiderent, ipse illuc properare deliberans. Igitur *Sigebertus* fratri suo *Chilperico* pugnam congreditur, ibique *Theodebertus* filius *Chilperici* perimitur. Veniente autem *Sigeberto* ad villam, cui nomen est *Victoriacum*, collectus est ad eum omnis exercitus, & super-

rimposito clypeo sibi Regem statuunt. Tunc duo pueri cum cultris validis, quos vulgò Seramasaxos vocant, infecti veneno, maleficiati à *Fredegunde* Reginâ Chilperici vxore, cum aliam causam se gerere simularent, vtraque ei latera feriunt. At ille vociferans, atque corruens, non post multo spatio emisit spiritum: ibique & *Charegisilus* cubicularius eius corrui: ibi & *Sygilas*, qui quondam ex Gothiâ venerat, multum laceratus est; & postea à *Chilperico* Rege comprehensus, incensus cum cauterijs candentibus omnibus iuncturis, ac membratim separatus, crudeliter vitam finiuit. Fuit autem *Charegisilus* ille tam levis opere, quàm grauis cupiditate: de minimis confurgens, magnus per adulationes cum Rege effectus est: competitor rerum alienarum, testamentorumque effractor: cui talis fuit vitæ exitus, vt non mereretur voluntatem propriam morte imminente, complere, qui aliorum voluntates sæpè destruxerat. Obijt *Sigebertus* quartodecimo regni sui anno. *Brunechildis* Regina, interempto *Sigeberto*, cum filijs Childeberti regnum gubernans; propter insolentiam morum, adeò intolerabilis erat Francis, vt meritò videretur Sybillam doleâ vaticinatam esse. *Veniet* (ait) *Bruma de partibus Hispaniæ, ante cuius conspectum gentes, vel gentium Reges peribunt, ipsa verò calcibus equorum dirupta, peribit.* Quæ quamuis ita esset insolens, Dei Ecclesias honorabat. *Sigeb. Gregor. Tur.*

A N N O C H R. 580.

MACLIAVVS, & *Bodiccus* Britannorum Comites, sacramentum inter se dederant, vt qui ex eis superuiveret, filios partis alterius tanquam proprios defensaret. Mortuus autem *Bodiccus* reliquit filium *Theodoricum* nomine. Quo *Maeliaus* oblitus sacramenti, expulso à patriâ, regnum patris eius accepit. Hic verò multo tempore profugus vagusque fuit, qui tandem miserante Deo, collectis secum à Britannia viris, se super *Machiauum* obiecit, eumque cum filio eius *Iacob* gladio interemit, partemque regni, quam quondam pater eius tenuerat in suâ potestate restituit: partem verò aliam *Vuarochus* Ma-

clia-

cliaui filius vindicauit. *Gregor. Tur.*

ANNO CHR. 581.

MEROVEVS Chilperici Regis Francorum filius, cum exercitu Pictauos à patre dirigitur; at ille relicta ordinatione patris; Turonos venit, ibique & dies sanctos Paschæ tenuit: multum enim regionem illam exercitus eius vastauit. Ipse verò simulans ad matrem suam ire velle, Rothomagum petijt, & ibi *Brunechildi* Reginæ coniungitur, eamque sibi in matrimonio sociauit. Hæc audiens *Chilpericus*, quòd scilicet contra fas, legemque canonicam vxorem patruï accepisset, valde amarus, dicto citius ad supra memoratum oppidum dirigit. At illi cum hæc cognouissent, quòd eosdem separare decerneret, ad Basilicam S. Martini, quæ super muros ciuitatis ligneis tabulis fabricata est, confugium faciunt. Rex vero adueniens: cum in multis ingenijs eos exindè auferre niteretur, & illi dolose cum putantes facere non crederent, iurauit eis dicens: Si inquit, *voluntas Dei foret, ipse hos separare non conaretur*. Hæc illi sacramenta accipientes, de Basilicâ egressi sunt, exosculati- que, & dignanter acceptis epulauit cum eis. Non multò post, cum in custodiâ à patre retineretur, tonsuratus est, mutataque veste quâ clericis uti mos est, presbyter ordinatur, & ad Monasterium Coenomannicum, quod vocatur *Auinsula*, dirigitur, ut ibi sacerdotali erudiretur regulâ. Sed indè effugiens patri bellum fecit. Verùm cum *Meroueus* in Remensi campaniâ latitaret, nec palam se Austrasijs crederet, à Tarabannensibus circumuentus est, dicentibus, quòd relicto patre eius *Chilperico*, ei se subiugarent, si ad eos accederet. Qui velociter adsumptis secum viris fortissimis, ad eos venit. Hi præparatos detegentes dolos, in villam eum quandam concludunt, & circumseptum cum armatis, nuncios patri dirigunt. Quòd ille audiens, illuc properare destinat. Sed hic cum in hospitali quodam retineretur, timens ne ad vindictam inimicorum multas lueret pœnas, vocato ad se Gaileno familiari suo, ait, *Vna nobis usque nunc, & anima, & consilium fuit: rogo ne patiaris me manibus ini-*

micorum tradi: sed accepto gladio irruas in me: quòd ille nec dubitans, eum cultro confodit. Adueniente autem Rege, mortuus est repertus. Extiterunt tunc qui assererent verba *Merouei*, quæ superius diximus, à Regiâ fuisse conficta. *Merouicum* verò eius fuisse iussu clam interemptum. *Gailenum* verò apprehensum, abscissis manibus, & pedibus, auribus, & narium summitatibus, & alijs multis cruciatibus affectum infelicitè necarunt. *Grindionem* quoque intextum rotæ in sublime sustulerunt: *Guicilionem*, qui quondam comes palatii *Sigeberti* Regis fuerat, abscisso capite interfecerunt. Sed alios multos, qui cum eodem venerant, crudeli nece, diuersis mortibus affecere. *Greg. Turon.*

DACCO Dagarici quondam filius, relicto Rege *Chilperico*, cùm huc illucque vagaretur, à *Draccoleno* duce, qui dicebatur *Industrius* fraudolenter apprehensus est: quem vinctum ad *Chilpericum* Regem, Bramacum deduxit, dato ei sacramento, quòd vitam illius cum Rege obtineret. Sed oblitus sacramenti, egit cum principe, nefarias res asserens vt moreretur. Ille quoque cùm vinctus detineretur, & cerneret se penitus non euasurum, à presbytero Rege nesciente poenitentiam petijt. Quâ acceptâ interfectus est. Cùm autem idem *Draccolenus* velociter reuerteretur in patriam, his diebus *Guntheramnus* Boso filias suas à Pictauo auferre conabatur. Quòd audiens *Draccolenus*, se super eum obiecit. Sed illi sicut erant parati resistentes, se defensare nitebantur. *Guntheramnus* verò misit vnum de amicis suis ad eum dicens: *Vade, & dic ei, scis enim quod fœdus inter nos initum habemus: rogo vt te de meis remouens insidijs. Quantum vis de rebus tollere, non prohibeo: tantum mihi, & si nudo liceat cum filiabus meis accedere, quo voluero.* At ille vt erat vanus ac leuis; *Ecce inquit funiculum in quo alij culpabiles ligati, ad Regem me ducente directi sunt, in quo, & hic hodie ligandus illuc deducitur vinctus.* Et hæc cùm dixisset, calcancorum ictibus vrgens equum, ad illum veloci cursu dirigit: & crasso cum verberans ictu, hastili diuiso ensis ad terram ruit: *Guntheramnus* verò cùm super se mortem cerneret imminere, inuocato nomine Domini, & virtutè magnæ B. Martini, eleuatoque conto,

Drac-

Draccolenum arctat in faucibus: suspensumque de equo sursum, vnus de amicis suis cum lanceâ latere verberatum finiuit: fugatisque socijs, ipsoque spoliato, *Guntheramnus* cum filiabus liber abscessit. Post hæc *Seuerus* socer eius à filijs apud Regem, grauitè accusatur. Hæc ille audiens, cum magnis muneribus ad Regem petit, qui in viâ apprehensus & spoliatus, atque in exilium deductus morte pessimâ vitam finiuit. Sed & dum filij eius *Bursolenus*, & *Dodo* ob crimen Maiestatis læsæ iudicio mortis suscepto, ab exercitu vi oppressus est: alius in fugâ apprehensus, truncatus manibus & pedibus interiit: resque omnes tam eorum, quàm patris, Fisco collatæ sunt, erant enim eis magni thesauri *Gregor. Tur.*

A N N O C H R. 584.

MVMVLVS Dux Guntheramni Regis Aureliæ, qui magnas res contrâ Longobardos gesserat, rebellionis conuictus, iussu *Guntheramni* interficitur, & eius thesauri ipse, & *Childebertus* diuidunt. *Aimon.*

A N N O C H R. 588.

CHILPERICVS Francorum Rex, Nero sui temporis, & Herodes, ad villam Calensem, quæ distat ab vrbe Parisiâ quasi centum stadijs, accedit, ibique venationes exercet. Quadam verò die regressus de venatione, iam sub obscurâ nocte, dum de equo susciperetur, & vnâ manum super scapulâ pueri retineret, adueniens quidam, cum cultro percutit sub ascellam, iteratoque istu ventrem eius perforat. Statimque profuente copiâ sanguinis, tam per os, quàm per aditum vulneris, iniquum fudit spiritum. Regiones plurimas sæpius deuastauit, atque succendit, de quibus nihil doloris, sed lætitiæ magis habebat, sicut quondam *Nero* cum inter incendia palatij tragœdias decantaret. Persæpè homines pro facultatibus eorum iniuste puniuit: in cuius tempore pauci quodammodo Episcopatum Clerici meruerunt: erat enim gulæ deditus, cuius Deus venter fuit: nullumque se asserbat esse prudentiorem;

confecitque duos libros, quasi Sedulium meditatus, quorum versiculi debiles nullis pedibus subsistere possunt: in quibus dum non intelligebat, pro longis syllabas breues posuit; & pro breuibus longas statuebat, & alia opuscula, vel hymnos, siue missas, quæ nullâ ratione fuscipi possunt. Causas pauperum exosas habebat, sacerdotes Domini assiduè blasphemabat: nec aliundè magis dum secretus esset, exercebat ridicula, vel iocos, quàm de Ecclesiarum Episcopis: illum ferebat leuem, alium superbum: illum abundantem, istum luxuriosum: illum asserbat elatum, hunc timidum, nullam rem plus odio habens, quàm Ecclesias; aiebat enim plerumque; *Ecce pauper remansit fiscus noster, ecce diuitiæ nostræ ad Ecclesias sunt translatae: Nulli penitus, nisi soli Episcopi regnant: perijt honor noster, & translatus est ad Episcopos Ciuitatum*. Hæc agens assiduè, testamenta, quæ in Ecclesijs conscripta erant, plerumque dirupit, ipsasque patris sui præceptiones, putans quòd non remaneret, qui voluntatem eius seruaret, sæpè calcauit. Iam de libidine, atque luxuriâ non potest reperiri in cogitatione, quòd non perpetrasset in opere. Nouaque semper ad lædendum populum ingenia perquirebat, nam si quos eo tempore culpabiles reperisset, oculos eis iubebat erui, & in præceptionibus quas ad iudices pro suis vtilitatibus dirigebat, hæc addebat: *Si quis præcepta nostra contempserit, oculorum auulsione mulsetur*. Nullum vnquam purè dilexit, à nullo dilectus est: ideò cùm spiritum exhalasset, omnes eum reliquerunt sui. *Gregor. Turon.*

A N N O C H R. 591.

HORMISDA Persarum Rex ægrè ferens suos exercitus, eorum Duces fugatos, & occisos esse à *Commentiolo Thra-*ce, Duci, cuius culpâ clades accepta erat, vestem muliebrem ignominia causâ mittit, eumque in ordinem redigit. Dux verò confectis literis milites incitat in Regem effecitque vt Hormisdæ regnum abrogent. Ipse assumptis alijs Regem solio deturbat, ignominiosè tractat, & in carcerem conijcit, & filium eius *Gosrhoen* Regem facit, filius patrem benignè habet, sed pater

iratus filio, cum calumniatur, ideò pater tandem trucidatur.
Euagr.

ANTHARIT vel *Autharis* Rex Longobardorum, cum à *Childeberto* Francorum Rege quotannis ferè bello provocaretur, mittit ad *Guntheramnum* legatos, petitque vt intercessor esse velit apud patruelem *Childebertum*, vt cognati inter se populi Longobardi & Franci in pace viuere possint. Interim Rex apud Ticinum nonas Septembris veniens, vt tradunt, accepto moritur, postquam sex regnauerat annos. Statimque à Longobardis legatio ad *Childebertum* Regem Francorum missa est, quæ *Antharis* Regis mortem eidem nunciaret, & pacem ab eo expeteret. Quòd ille audiens, legatos quidem suscepit, pacem verò in posterum se daturum promissit. Qui tamen præfatos legatos post paucos dies promissâ pace absoluit. Reginam verò *Theudelindam*, quæ satis placebat Longobardis, permiserunt in regiâ consistere dignitate, suadentes ei, vt sibi quem voluisset ex omnibus Longobardis virum eligeret, talem scilicet, qui regnum regere vtiliter posset. Illa verò consilium cum prudentibus habens, *Agilulfum* Ducem Taurinatum, & sibi virum, & Longobardorum genti Regem elegit. Erat enim isdem vir strenuus & bellicosus, & tam formâ, quàm animo ad regni gubernacula coaptatus. Quem statim Regina ad se venire mandauit, ipsaque ei obuiam ad Laumellum oppidum properauit. Qui cum ad eam venisset, ipsa sibi post aliquot verba, vinum propinari fecit. Quæ cum prior bibisset, residuum *Agilulfo* ad bibendum tribuit. Is cum Regina accepto poculo manum honorabiliter osculatus esset, Regina cum rubore subridens, *non debere sibi manum osculari* ait, *quem osculum sibi ad os iungere oporteret*. Moxque eum ad suum basium erigens, ei de suis nuptiis, deque regni dignitate aperuit. Quid plura? Celebrantur cum magnâ lætitiâ nuptiæ, suscepit *Agilulfus*, qui erat cognatus Regis *Antharis* inchoante iam mense Nouembris regiam dignitatem. Sed tamen congregatis in vnum Longobardis, postea mense Maio, ab omnibus in regnum apud Mediolanum leuatus est. *Paul. Vuarnefrid.*

ANN O CHR. 595.

CHAGANVS Rex Auarum, Venetiarum fines inuadit, & *Gisulphum* cum exercitu trucidat, coniugemque eius *Romildam* in castro Foroiuliano obsidione cingit. *Romilda* videns *Chaganum* esse virum vegetæ ætatis, amore eius incensa & patâ coniugium, castrum prodit, atque ita Foroiulianum castrum igne consumptum, & incolæ in capriuitatem abducti. *Romilda* verò proditiōis mercedem dignam accepit, dum palo perforatur, & in campo erigitur. *Diacon.*

ANN O CHR. 600.

CHILDEBERTVS Francorum Rex, anno regni Burgundiz quarto, paterni verò 23. veneno, vt putabatur, extinguitur. Succedunt ipsi filij, *Theodobertus* qui Austriam obtinet, & *Theodoricus*, qui regnum Guntheramni accipit, regnatque annis 18. *Aimoin.*

ANN O CHR. 602.

MAVRITIUS CAPPADOX LXI. Romanorum Imperator, à puero in studijs, omnibusque exercitijs equestribus diligenter se exercuerat, in aulam ascitus, & à *Iustino II.* Imperatore secretarius est constitutus. Postea propter eximias virtutes & industriam consilio *Sophiæ* Augustæ factus est *Comes prætorianorum*. Deindè *Tiberius* eum præfecit exercitui misso contra Persas. Cum autem *Mauritius* à Persis victor Constantinopolim reuersus esset, à *Tiberio* Augustus est appellatus. *Tiberio* verò defuncto, indutus purpurâ, redimitus diademate, ad Curiam processit, & applausu, acclamationibusque populi, primus ex Græcorum genere in imperio confirmatus est. Ingressus *Mauritij* fuit felix & gloriosus, sed exitus tragicus & calamitosus, quem multa præcesserunt prodigia, & somnia. Anno nempe imperij decimo nono, postquam varijs affecisset *B. Gregorium* iniurijs *Mauritius*, apparuit ei vir quidam monastico indutus habitu in foro Constantinopolitano, spatham manu tenens,

nens, per forum discurrens, Imperatorem gladio periturum, omnibus pronunciauit. Quòd *Mauritius* audiens, à tyrannide Gregorio inferendâ se se continuit: & iudicium diuinum tanto magis timuit, quanto Gregorium non credidit posse mentiri, qui aliquando per epistolas similia comminatus fuerat. Compositasque scripto preces eidem Gregorio, & ad omnes Patriarcharum sedes, ad omnes ciuitates, & monasteria, cum cereis & pecunijs transmisit, & vt pro peccatis suis intercederent, supplicauit, hoc potissimum deprecans, vt hîc, & non in futuro, quæ meruit, reciperet. Cùmque hoc vehementius per multa postulasset tempora, quadam nocte dormiens, vidit apud æneam palatij portam se coram populo imagini Saluatoris assistere, & vocem terribilem ex eadem audire, dicentem: *Date Mauritium: & capientes eum iudiciorum ministri, statuerunt ante imaginem Saluatoris. Cui eadem vox: Vbi vis reddam tibi mala quæ fecisti, hic ne, an in futuro? At ille respondit: Amator hominum Domine, & iudex iuste, hîc mihi potius, quàm in futuro tribue. Et iussit diuina vox tradi Mauritium, & Constantinam vxorem eius, & filios, omnemque cognationem, Phocæ militi. Euigilans ergo Mauritius, vocauit ad se generum suum Philippicum, quem dudum de affectatione regni habebat suspectum. Philippicus timens, vxori propterea Gordia valedicens: sciebat enim se Imperatori suspectum, cum in unionem insuper sacramenti suscepta, ad palatium ingreditur, & ad pedes Imperatoris prouoluitur. Cui assurgens Imperator, ad pedes generis corruit dicens: Ignosce mihi propter Deum, quia peccavi in te, nunc enim certissimè noui, quia nihil peccaueris in me; si quem verò scis in agminibus nostris Phocam, dicito mihi. Philippicus secum cogitans dixit: Vnum Phocam cognosco, qui nuper ab exercitu procurator constitutus, tuo contradicebat imperio; est autem iuuenis temerarius, attamen timidus. Tunc Mauritius ait, Si est timidus, tunc homicida est: & narrauit illi somniũ. Porro Imperator pœnitentiam quidem tenuit, sed à cupiditatibus vsque adeò non recessit, vt exercitum in periculosis locis hyemare, & victum ab extraneis iuberet cum periculo quærere apud Sclauos, ne alimenta publica manducarent.*

Quòd

Quòd cùm exercitus intelligeret, dixisse fertur, *Imperatori non obedire seuum est: obedire autem seuissimum*. Moxque ad seditionem conuertitur, Phocamque super clypeum exaltatum, proclamant Exarchum; deinde fugato *Theodosio* filio Imperatoris, & *Germano* socero, commoto deindè graui tumultu Constantino-
poli, *Mauritius* mutatâ veste cum vxore, & filijs noctu Dromo-
nem conscendit fugiens.

Cùm inter *Prasinos*, & *Venetos* de stationibus controuersia orta esset. *Phocas* satellites quosdam misit, qui turbam compe-
scent; quorum vnus cùm Tribunum Venetum per contumeliam pepulisset, Veneti indignati clamarunt: *Abi, cognosce statum rerum, disce ordinem: Mauritius nondum est mortuus*. Hīs auditis, *Phocas* in eadem *Mauritij* incitatus, missis militibus Chalcedonem (quo ægrotus cum coniuge, & paruis filijs, & filiabus fugerat) cum ex fugâ retraxit. Suntque ibidem in portu Eutropij, *Phoca* spectante, primum filij eius necati: ex quibus cùm infans quæreretur, dixit *Mauritius* cum esse apud nutricem. Missum est ad illam, vt afferretur infans. Nutrix misericordiâ mota erga Imperatoris filium, ipsum abdidit in loco, & suū filiū pro eo mactandum carnifici tradere voluit. Pater agnouit suū non esse, nec voluit infantem alium pro suo interfici. Dixit igitur ad *Phocam*: *Iste non est meus: parcas alieno innocenti sanguini, & iubeas afferri meum*. Coacta est igitur nutrix adducere Imperatoris infantem, qui adductus, patre etiam intuentem, est transfossus: & quidam referunt, quòd eo occiso, lac cum cruore effluerit, sic vt spectatores omnes lamentarentur. Deindè tres filie, post has mater *Constantina*, boni Principis *Tiberij* filia (quamquam alij referunt, quòd *Constantina* prius post *Mauritij* mortem cum tribus filiabus sit occisa) Spectauerat *Mauritius* filiorum, & filiarum neces mirando silentio; sed cùm videret suam coniugem etiam feriri, hanc edidit confessionem suorum delictorum. *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum*. Tandem & ipse securi ceruicem subiecit, & mortem subiit, repetitò iterum illo versiculo: *Iustus es &c.* Anno ætatis suæ 63. imperij 20. Cadauera in litora abiecta sunt, & ex edicto *Phoca*, multis die-

diebus in campo iacuerunt, donec foeterent; deindè autem ab eunucho quodam in templo sepulta sunt. *Zonaras* refert, quod vxor *Mauritij Constantina* post mortē mariti cū tribus filiabus sit occisa, & in æde diui Mamantis vicina mœnibus sepulta, atque eius sepulchro hoc Epitaphium inscriptum ab Eunuchō, siue cubiculario *Iustiniani Pharasmane*, qui sepulturam curauit:

*Hic sita sum Regum (dolor heu!) misera duorum
Vxor Mauritij, filia Tiberij.*

*Quæ partu monstrante meo, fœcunda probaui
Multorum esse etiam posse bonum Imperium.*

Militis huc furor, & populi leuis ira, maritum

Me, sobolemque meam sanguinolenta tulit.

Heu mihi, quid gemitis Nioben? Ego mortua spiro,

Aspera continuis saxa rigo lacrymis.

Cladibus haud Hecube certent Iocostaque nostris,

Nam leuior dolor est: casus uterque parens.

Sæue, quid infantes perimis, vitique, dolique

Ignaros? Ætas quid dedit illa mali?

Non tibi Roma meis iam præbeo frondibus umbras,

Turbine Threicio stirpitus interij.

THEODOSIVS Mauritij filius à patre ad *Cosrhoem* Regem Persarum præmissus erat, auxilia contrà *Phocam* petiturus Hunc quoque ex fugâ retractum *Phocas* trucidari iussit. Is ante mortem hanc precationem sonuit: *Domine Iesu Christe, tu scis, me nullum hominem iniuria affecisse: nunc ergo mihi eueniat, ut iubet tua potentia.* Cæsi quoque sunt *Mauritij* amici, & Duces: *Petrus Mauritij* frater, *Germanus* socer *Theodosij*, & filia eius *Theodosij* coniux, *Commentiolus*, & alij. Hæc referunt *Onuphr. Zonar. Ced. Ioan. Diac. Miscell.*

A N N O C H R. 603.

LIVBA Hispaniæ Rex, cū anno vno & mensibus sex regnasset, à *Viterico* Gotho, præcisâ dexterâ, anno ætatis 20. trucidatur, & *Vitericus* regnum occupat annis 7. *Vasæus.*

ANNO CHR. 605.

NARSES Dux, quòd malè pugnasset, metuit sibi à *Phoca*, & *Edeffam* occupat, & nuncium ad *Cosrhoem* mittit, indè reputans melius esse, cum *Phoca* redire in gratiam, à *Domentio* fidem accipit securitatis, & *Phocas* iuramentum interponit. At verò cùm *Constantinopolim* venisset, contrà fidem datam viuis exuritur à *Phoca*, id quod maximo dolori fuit exercitui, *Persis* verò gaudio, qui sibi à *Narfete* adèd metuebant, vt liberos nomine *Narfetis* terrerent. *Cedr. Antonius Franciscus Rainerius* sub effigie *Narfetis* tale Elogium scripsit.

*Non non hac tabula semiuirum hunc fingere paruula
Fas est, marmoribus quem decuit scalpier, arduo
Aut ossa, aut Rhodope, aut aerio Caucaseo in iugo,
Si spectes animum belligeri, factaque fortia.
Hic Narses, regio quem peperit Persidis inclita
Byzantique aluit, quem domus olim aurea Caesaris
Eductum muliebri imperio, & mollibus in iocis,
Acuto fuerant secta cui pondera forcipe.
Hic ille est valido consilio qui quatit agmina
Gothorum, & madidum sanguine Regem Totilam Italo,
Francorumque acies, barbariemque Ausonia expulit.
Salue, ò matre animo semiuir, & clarior omnibus
Veris Marte viris. Nunc utinam Magne resurges.*

ANNO CHR. 609.

VICTERICVS Gothorum Rex in Hispaniâ vir quidem strenuus in armorum arte, sed tamen expertus victoriæ. Namque aduersus Romanum militem bella sæpè molitus, nil satis gloriæ gessit, præter quòd *Saguntiam* ciuitatem Romanis ademit, & regno Gothorum adiecit. Hic in vitâ plurima illicita fecit; in morte autem, quia gladio operatus fuerat, gladio periit. Mors quippè innocentis inulta in illo non fuit; inter epulas enim prandij coniuratione suorum est interfectus. *Isid.*

PHOCAS LXII. Romanorum Imperator, ex obscurâ familiâ in Thraciâ oriundus, cuius parentes ignorantur, fœdo nomine, atque omine *Phocas* appellatus fuit. Nam *phox*, *Phoca*, est bellua marina, valdè vorax, corio, & pilis tecta, per somnium mugiens: Vndè & *Vitulus marinus* appellatur. Coit canum more, paritque in terrâ animalium ritu. Huc pertinet illud *Virg. l. 4. Georg.*

.... *Et turpes pascit sub gurgite Phocas.*

Staturâ fuit mediocri, deformis, terribilis aspectu, rubente capillo, supercilijs coeuntibus, mente raso, cicatrice in mala notatus, quæ ipso irascente denigrabatur: vinosus, mulierosus, sanguinarius, rigidus, in dicendo ferox, à miseratione alienus, moribus feris, hæreticus. Vxor eius *Leontia* isdem fuit moribus prædita. Imperij initio bonam de se spem præbuit subditis, expectantibus per ipsum Romani imperij restorationem, quia vir militaris erat, & sæpè victoriam ab hoste reportarat. Sed ille, postquam imperatoriam dignitatem consecutus fuerat, totum se vitij dedit, & Rempubicam minimè curavit. Cùm eò ventum esset, ut aut nomen imperij deleteretur, aut *Phocas* occumberet: misit Senatus, & ipse Dux *Priscus* eius gener, legatos ad *Heraclianum*, eius *Heracly* patrem, qui post imperio potitus est, Africæ, & Lybiæ præfectum, orantes, ut se à tyrannide *Phoca* vindicaret. *Heracianus* igitur mittit filium suum *Heracium* cum magnâ & armatâ classe, secum ferens etiam Seruatoris nostri imaginem, nullo manus ministerio factam. In portu Sophiæ naturali prælio commisso inter *Heracium*, & *Phocam*, flagitiosus *Phocas* superatus in Regiam confugit. Tum *Photinus* quidam, cuius vxori *Phocas* stuprum intulerat, in Regiam cum militibus irrumpit, *Phocam* ignominiosè folio deiecit, imperatoriâ veste spoliât, nigrâque circumdatum veste, & numellis inclusum contemptim ad *Heracium* deducit. Qui ut primum conspexit *Phocam*: Miser, inquit, ita ne Rempubicam gubernasti? At deploratus *Phocas* ex desperatione respondit: *Tuum est rectius eam gerere.*

Illicò autem *Heraclius* iubet manus & pedes, mox humeros & pudenda amputari, tandem & caput. Atque ita tyrannus imperium malè partum, malèque administratum, malè amisit, cum per octennium imperio insultasset. Infelix tyranni cadauer, quod eius reliquum fuit, in Boue (est loci nomen) crematum est, vbi caminus fuisse perhibetur æreus, formâ bouis, Pergamo translatus fuit. *Cedr. Zonar. Sigeb.*

ANNO CHR. 615.

IOANNES Exarchus in Italiâ, quòd insolentius se gereret, post quintum annum administrationis à *Ioanne* præfecto occiditur, & ipse *Ioannes* imperium sibi sumit. Sed *Heraclius* misit septimum Exarchum *Eleutherium*, qui *Ioannem* illum, & alios, qui cædis rei erant, occidit, & Rempublicam administravit annis quatuor. *Diacon.*

EAN Rex Scotorum cum omnibus penè suis in bello extinguitur ab *Edilfredo* Rege Nordanimbrorum. Hæc calamitas Scotis contigit secundum vaticinium D. Augustini Anglorum Archiepiscopi, qui interminatus Scotos ab Anglis fore perimendos, qui Anglos ad vitam æternam conuerti ægrè ferebant: in Monachos quoque Scotorum irâ Dei fruentes, qui cum Rege suo ad bellum hoc ex more exeuntes, vt Rege amnis pugnante, ipsi orando pro eo pugnarent, perempti sunt ab Anglis, mille ducenti, tantum quinquaginta per fugam elapsi. *Sigeb.*

THEODORICVS Francorum Rex suasu auxiæ Brunichildis, fratri *Theodeberti*, quem furtiuo concubitu natum affirmabat, bellum infert: concurrunt iuxta Tulbiacense castrum, vbi tandem victus est *Theodebertus*, qui Coloniam Agrippinam perfugiens, prælium instaurat; sed iterum vincitur, & iussu Brunichildis trucidatur. Sequenti anno *Theodoricus* liberos *Theodeberti* ad Brunichildem mittit, quos omnes occidit, sed *Theodoricus* filiam *Theodeberti* pulcherrimam virginem sibi retinuit, ducturus eam vxorem, cum *Theodebertum* non crederet suum fratrem fuisse. Id verò impedit *Brunichildis*, hinc dissidium ortum, & *Brunichildis* nepoti *Theodorico* ex balneis egredienti ve-

menum offert, quo periit anno regni decimo septimo, atque ita hæc familia, quæ ad quinquagesimum primum annum regnauerat, extincta est: succedit patruelis *Clotarius*, qui integrâ Monarchiâ Franciæ potitur anno ætatis trigesimo. *Aimoin.*

A N N O C H R. 616.

EDELFRIDVS Rex Northumbriæ in Angliâ cadit in prælio, cum annos 21. regnasset, succedit ipsi filius *Eudinus*, pacis amantissimus, per annos septendecim. *Beda.*

A N N O C H R. 617.

BRVNICHILDIS olim Francorum Regina, cum conspectui *Clotarij* præsentaretur, & odium contra ipsam nimium haberet, reputans ei quod decem Reges Francorum per ipsam interfecti fuissent, idest *Sigebertus*, *Meroueus*, & genitor suus *Chilpericus*, *Theodebertus*, & filius suus *Clotarius*, *Theodoricus*, eiusdemque tres, qui ad præsens extincti fuerant, pertriduum eam diuersis tormentis afflictam iubet prius camelo per omnem exercitum sedentem perducere, post hæc comam capitis uno pede, & brachio ad ferocissimi equi caudam ligare, à quo calcibus, & velocitate cursus membratim dirumpitur. *Greg. Tur. Vualaf. Strab.*

ELEVTHERIVS Exarchus in Italiâ, cum videret Imperatorem, & à Persis, & Auaribus, & Hispanis oppugnari, nec cuiquam resistere posse, & ipse arripit imperium, qui cum Romam properaret, ut eam præsidij muniret, interficitur à militibus, & caput eius mittitur Constantinopolim. *Anastasius.*

A N N O C H R. 618.

COSRHOES Persarum Rex, pluries ab Heraclio Imperatore victus, Seleuciæ cum nihil procederet, in dysenteriam incidit, metuens igitur vitæ suæ, cum plures haberet filios, reiecto *Syroë* natu maximo, alteri nomine *Medarses* regnum tradere conatus est. Quod cum cognouisset *Syroës*, conciliatis sibi quibusdam satrapis, parentem *Cosrhoem* inuasit, ferreis compedibus

eum alligauit, & magnis ponderibus circa collum grauatum in tenebricosum locum, vbi thesauros deponere *Cosrhoes* volebat, detruxit, parumque panis & aquæ ei porrigi iussit, & hoc modo fame illum cruciauit, dicens: *Comedas aurum, quod incassum collegisti, propter quod etiam multos fame necasti, & Romanos contra Persas concitasti, ac cadibus mutuis, cladibusque grassari coegisti.* Deinde *Medarsen* cui regnum ille destinarat, cæterosque liberos in conspectu illius trucidari mandauit. Postremò *Cosrhoem* post decimum quintum diem, iam fame maceratum carcere eduxit, ipsumque metæ loco collocatum, & telis Ducum Persicorum confossum sustulit, cum annos regnasset 35. Sic inter spicula nequissimam animam reddidit qui conuiciorum, ac blasphemiarum tela in Christum Crucifixum eiacularus fuerat, & arma impia ei intulerat. *Cedr. Zonar. Diac.*

A N N O C H R. 629.

SYROES Persarum Rex, cum ferè anno vno regnasset, mortur primo vere; succedit ipsi filius *Adhesir*, qui regnat tantum menses septem, occisus à *Sarbara* Duce militiæ, qui bimestri spatio præest, occisus circa mensem Octobris. Succedit ipsi *Barone* *Cosrhois* filia, quæ regnat menses septem. *Miscell.*

A N N O C H R. 630.

BEROALDVS Rex Frisiæ, à Clothario patre Dagoberti, qui auxilio aduenit filio, obruncatur, adeoque *Clotharius* atrociter persecutus est victoriam, ut triduum totum ex hostibus, quicumque mensuram gladij sui excederent, trucidaret. Regnauerat autem *Beroaldus* annis sexaginta, cui succedit *Adgillus*, beneficio *Clotharij*, qui regnat annis 49. *Annal. Fris.*

A N N O C H R. 631.

EVDINVS Rex Northumbroꝝ in Angliâ, cum regnasset annis septendecim, à Britonibus seditiosis, qui *Pendam*, Regem Mercioꝝ in auxilium euocauerant, in prælio occiditur, cum magnâ clade exercitus. Succedunt ipsi *Eanfridus* & *Orif-*

Orisebius, qui regnum diuidunt, & hac ratione imbecilliores facti, sequenti anno à *Carduella* Britonum Duce interficiuntur. *Beda.*

IEZDEGIRDVS Rex Persarum, filius Syrois ad oppidum *Merga* vincitur, & occiditur à Saracenis. Dux Saracenorum fuit *Othman*, qui postea videtur regnum Persarum occupasse, cuius memoriæ ergo *Æram* instituerunt, quam *Iezdegirdicam* appellarunt à Rege cæso, & adhuc eà hodie vtuntur. *Miscell.*

A N N O C H R. 633.

CARDVELLA Britonum Dux, pugnans cum *Osuualdo* Rege Northumbriæ qui successit *Eanfrido*, & *Orisebio* fratribus, vincitur, & interficitur, atque ita pacatis rebus, tranquillè regno præfuit *Osunaldus*. *Beda.*

AIO Dux Beneuentanus vastatur à Sclauis, qui classe aduenientes maritimâ deprædabantur, quos cohibere *Aio* conatus, in foueam à Sclauis factam ex insidijs præcipitatus, trucidatur, cum annum vnum & quinque menses regnasset. Succedit *Radoaldus* Dux, qui *Aionis* mortem ultus, Sclauos vincit, & finibus pellit. *Diac.*

A N N O C H R. 641.

CONSTANTINVS Tertius LXIV. Romanorum Imperator, filius *Heraclij*, & *Fabiæ Eudoxiæ*, adhuc vnus anni coronatus est, patre *Heraclio* sic volente. Quod Imperator idè fecisse videtur, quia bello graui & periculoso contrà Persas occupatus erat. Voluit igitur sibi successorem constituere, ne ex dissidijs in eligendo Imperatore Respublica Romana quateretur. Defuncto *Heraclio* cum imperasset annos 30. mense decem, succedit filius *Constantinus*, qui cum coronaretur, coronam, quæ cum patre sepulta fuerat, effodi, & sibi imponi iussit. Verùm cum *Martina* nouerca filium *Heracleonam* Imperatorem facere cuperet, veneno sustulit *Constantinum*, quarto mense postquam patri *Heraclio* successerat, & filium suum *Heracleonam* substituit. *Cedr. Zonar.*

AN-

ANNO CHR. 643.

HERACLEONAS LXV. Romanorum Imperator, ex incestu natus est. Nam secunda *Herasli* vxor *Martina* fuit fratris eius filia, ex quâ *Heracleonas* genitus. Vix decennis erat cùm ad Imperium per fraudolentiam, & violentiam peruenisset, ideòque cùm *Heracleonas* cum *Martina* matre malè imperium administraret, in omnium odium incurrit. Senatus igitur iussu capti, & primùm *Martina* lingua præcisa est, ne oratione, quâ plurimum valebat, populum commoueret. Puerum verò *Heracleonam* naso mutilarunt, ne decor, aut gratia in vultu ad commiserationem populum flecteret: deindè ambo in *Capadociam* relegati, cùm imperium sex menses tenuissent, ibi in carcere mortui sunt. *Cedren. Zonar. Diac. Egnat.* Constans Constantini filius imperio præficitur.

OSVVALDVS Rex Northumbrorum in Angliâ, cùm regnasset annis octo commisso prælio cum *Penda* pagano Rege Merciorum, trucidatur vnâ cum exercitu. Succedit frater ipsius *Osfuinus*, qui regnavit annis 28. & assidua bella cum *Penda* gessit. *Beda.*

ANNO CHR. 643.

MAVRITIVS Chartularius in Italiâ, qui exercitum ducebat sub *Isaacio* Patricio Exarcho, sibi iuramentum ab exercitibus dici iubet, & imperium sibi sumit: sed ab *Isaacio* Exarcho captus Romæ, propè *Rauennam* ductus decollatur. *Miscell.*

ANNO CHR. 644.

OMAR Saracenorum Rex, cùm annis decem regnasset, à Persâ quodam seruo suo, dum in templo adorat, gladio transfigitur, succedit ipsi *Otmen* cognatus, qui regnavit annis 12. *Zacuth.*

ANNO CHR. 654.

SIGEBERTVS Rex Angliæ, Monachus factus, in prælio contra *Pendam* Merciorum Regem fratri *Egrico* auxilia adducens, vnâ cum fratre occiditur, exercitusque eius ferè omnis, paucis tantum fugâ elapsis. *Beda.*

ANNO CHR. 655.

PENDA Merciorum Rex, dimicans contra *Osuinum* Northumbriæ in Galliâ Regem, vincitur, & trucidatur, regnumque Merciorum occupat *Osuinus*. Donauit tamen eius partem australem cognato suo *Panda*, qui sequenti Paschate occisus est, atque ita solus obtinet regnum Merciorum annis tribus. *Beda.*

OTMEN Rex Arabum, cum annos regnasset duodecim, interficitur; succedit *Halî*, qui regnat annos quatuor. *Zacutbi.*

ANNO CHR. 657.

RODOALDVS Rex Longobardorum, cum vxorem cuiusdam Longobardi stuprasset, ab eodem trucidatur, cum regnasset annos quatuor; successit *Aripertus* filius Gundibaldi fratris Theudelindæ, qui regnat annis quinque. *Paul. Vuarnef. Diac.*

ANNO CHR. 658.

ANSEGINVS gener *Pipini* senioris, eodem hoc anno, quo *Hildericus* Rex Austrasiorum factus est, sceleratè interficitur à Gunduino. *Annal. Fris.*

ANNO CHR. 661.

ARIPERTVS Longobardorum Rex, postquam per annos nouem Longobardos apud Ticinum rexerat, moriens, regnum duobus filiis suis adhuc adolescentibus, *Bertarido*, & *Godeberto* regendum reliquit. Et *Godebertus* quidem Ticini sedem

dem regni habuit, *Bertaridus* verò in ciuitate Mediolanensi. Inter quos fratres, agentibus malignis hominibus, discordiæ, & odium fomes surrexit in tantum vt alter alterius regnum inuadere conaretur: Quâ de re *Godebertus Garibaldum Taurinatum* Ducem ad *Grimoaldum* Beneuentanorum strenuum tunc ductorem direxit, inuitans eum, vt quantocius veniret, & sibi aduersus germanum suum *Bertaridum* auxilium ferret, Regisque filiam suam germanam ei se daturum promittens. Sed legatus ipse fraudolenter contra suum Dominum agens, *Grimoaldum* exhortatus est, vt veniret, & Longobardorum regnum, quod adulescentes germani dissipabant, ipse arriperet, qui ætate maturus consilio prouidus, & viribus fortis existeret. *Grimoaldus* hæc audiens, mox animum ad regnum Longobardorum obtinendum erexit. Ordinatoque apud Beneuentum *Romualdo* filio suo duce, ipse cum electâ manu Ticinum profecturus iter arripuit, ac per omnes ciuitates, quas obuiam habuit, sibi amicos, & adiutores ad regnum percipiendum asciuit. *Trafemundum* verò comitem Capuanum per Spoletum, & Tusciam direxit, vt per eas regiones Longobardos suo consortio coaptaret. Qui imperata sibi strenuè perficiens, & cum multis adiutoribus, apud *Æmiliam* in itinere occurrit. Igitur *Grimoaldus* cum propè Placentiam cum robustâ virorum multitudine aduenisset, *Garibaldum*, qui legatus ad eum missus à *Godoberto* fuerat, Ticinum præmisit, vt eidem *Godeberto* de suo aduentu nunciaret. Qui ad *Godebertum* veniens, *Grimoaldum* citius aduentare dixit. Cùmque *Godebertum* ab eo quæreret, quo in loco eidem *Grimoaldo* hospitium præparare deberet, *Garibaldus* ita respondit, quod dignum esset vt *Grimoaldus*, qui pro eius causâ venerat, eiusque sororem accepturus esset, hospitium intra palatium haberet. Quòd ita quoque factum est. Nam adueniens *Grimoaldus*, intra palatii hospitium accepit: Isdem verò *Garibaldus*, totius nequitie seminator, *Godoberto* persuasit, vt non aliter quàm loricâ sub veste indutus, cum *Grimoaldo* locuturus veniret; asserens quia *Grimoaldus* eum occidere vellet. Rursus isdem fallendi artifex, ad *Grimoaldum* veniens, dixit, quòd nisi

se fortiter præpararet, eum Godebertus suo gladio perimeret, asseuerans Godebertum quando cum eo ad colloquendum veniret, loricam sub veste gestare. Quid plura? Cum ad colloquium die crastino venissent, & Godebertum post salutationem Grimoaldus amplexatus esset, statim sensit quòd loricam sub veste gestaret. Nec mora, euaginato gladio eum vitâ priuauit, regnumque eius, & omnem potentiam inuadens, suæ subdidit dictioni. Habebat autem tunc Godebertus iam filium paruulum nomine *Reginbertum*, qui à Godeberti fidelibus sublatus, & occultè nutritus est. Nec eum Grimoaldus persequi curauit, quippè qui adhuc infantulus esset. Quo audito *Bertaridus*, qui apud Mediolanum regnabat, quòd eius germanus esset extinctus, quantâ potuit velocitate fugam arripuit, atque ad Regem Auarum *Cacanum* peruenit, vxorem *Rodelindam* & paruulum filium nomine *Cunibertum* relinquens, quos Grimoaldus Beneuentum in exilium direxit. His itaque gestis Garibaldus, cuius instigatione, & certamine ista patrata sunt, & non solum hæc egerat, sed & fraudem in legatione suâ fecerat, dum munera, quæ deferre Beneuentum debuerat, non integra deportasset; talium ergo operum patrator, non diu lætatus est. Erat quidam paruulus homunculus ex propriâ familiâ Godeberti oriundus, in ciuitate Taurinatum. Is cum Garibaldum ducem ipso sacratissimo Paschali die ad orationem in Beati Ioannis Basilicam venturum sciret, super sacrum baptisterij fontem conscendens, læuâque manu se ad collum ellam tugurij continens, vnde Garibaldus transiturus erat, euaginatam enssem sub amictu tenens, cum iuxta eum *Garibaldus* venisset, & pertransiret, ipse eleuato ense, annisu eundem in ceruicem percussit, caputque protinus amputauit. Super quem qui cum Garibaldo venerant irruentes, multis eum ictuum vulneribus occiderunt. Qui licet occubuerit, tamen *Godeberti* sui domini iniuriam insigniter vltus est.

Pau. Vuarnef. Diac.

CONSTANS SECVNDVS LXVI. Romanorum Imperator, *Constantini iunioris & Gregoria* filius, sed patri dissimillimus fuit, quia omnis generis vitij se dedit. Pulsus in exilium *Heracleona* cum matre, à Senatu sine suffragijs militum Imperator electus est. Adeò libidinosus fuit, vt subditorum vxores & virgines ad stupra raperet. Nec libidini defuit crudelitas; nam fratrem *Theodosium*, quem Imperij consortem ferre noluit, Ecclesiæ mancipauerat, & Diaconum effecerat, tandem interfecit. Interfectus ipsi Constanti crebrò per quietem visus est habitu Diaconi, poculum sanguine plenum porrigens, atque dicens: *Bibe frater*. Ac si diceret: *inebriare fraterno sanguine, quem sudisti*. Quare quasi alter Cain cogitauit *Constans* fugere. Loca igitur frequenter mutauit, & alias, atque alias Imperij vrbes adiit. Tandem omnibus inuisus propter scuitiam, & auaritiam, cùm Siraculis in balneo libidini vacaret, per insidias inter lauandum occisus est, situlâ quâ calida aqua profundi solebat, grauitè ipsius capiti compactâ, ab *Andrea Trocli* filio, cùm imperasset annos 27. Exercitus verò ne sine Imperatore essent, eligunt Armenium quendam, nomine *Mizizium*, quem alij *Mezenzium* vocant, virum audacem, & proceritate, ac pulchritudine insignem, adeò vt formâ nec pictæ, fictiuz imagini cederet. Sed res audacter magis, quàm feliciter mota est. A *Constantino* enim Imperatore Constantis filio, classe victus, & oppressus est, socij huius facinoris in vincula coniecti, & vnâ cum capite Tyranni Constantinopolim deportati sunt. *Constantinus* igitur sumpto secum parentis cadauere Constantinopolim redit, vbi quòd imberbis Constantinopoli abiisset, & paulò post barbatus rediisset, *Pogonatus* dictus est: Cùm Constantinopoli esset, populus clamare cœpit, tres debere esse Imperatores: hoc clamore ita motus est, vt *Tiberium*, & *Heraclium* fratres naso mutilaret, ne vnquam ad imperium adspirare auderent. *Zonar. Cedren. Diac.*

ANNO CHR. 673.

GRIMOALDVS Longobardorum Rex, corpore praxualidus, audaciâ primus, caluo capite, barbâ prominenti, non minus consilio, quàm viribus decoratus, de quo supra in *Ariperto*. Cum nono die post venę sectionem in suo palatio constitutus accepto arcu columbani sagittâ percutere nisus esset, eius brachij vena disrupta est. Cui, vt ferunt, medici venenata medicamina supponentes, cum hac funditus priuauerunt luce, cum regnasset annos nouem. *Bertaridus* ergo, cuius regnum *Grimoaldus* arripuerat, in Italiam reuersus, regnum paternum, tertio mense post *Grimoaldi* obitum recepit, regnauitque annos ferè 18. *Diac. Pau. Vuanesfr.*

ANNO CHR. 679.

HILDERICVS Rex Franciæ à Bodilone Franco, quem ligatum ad stipitem cædi præceperat, in venatione exceptus, vnâ cum *Blitilde* vxore eius prægnante interfectus est, cum annos octo regnasset; idcò *Theodoricus* ex Cœnobio ad regnum reuocatus est, regnauitque annos quatuordecim. *Sigeb.*

ANNO CHR. 680.

LEVDESIVS à Theodorico Franciæ Rege Maiordomus constitutus, ab *Ebroino* vincitur, & trucidatur. *Aimoin. Sigeb.*

ANNO CHR. 685.

EGFRIDVS Northumbrorum Rex in Angliâ, bellum Pictorum provinciae infert, vbi fugam simulantibus hostibus, ipse in angustias defertur, & maximâ parte suorum cæsis, ipse etiam cadit die 20. Maij, anno regni sui 15. succedit *Altfrius* frater, qui regnat annis 18. *Beda.*

ANNO CHR. 688.

EBROINVS Maiordomus Neustrię, insolentiã suã Francos acerbius præmens, à quodam *Ermenfrido* interficitur. In locum *Ebroini*, *Vuaratho* succedit. *Sigeb.*

ANNO CHR. 690.

BERTHARIVS Maiordomus Theodorici Regis Franciæ, à *Pipino* vnâ cum Rege victus, à suis occiditur, & *Pipinus* in eius locum succedit, sitque Maiordomus per vniuersam Franciam. *Sigeb.*

ANNO CHR. 694.

ALACHIS Dux Tridentinus, bellum facit *Cuniberto* Longobardorum Regi, quem Clericis nimium addictum arguit, & cum optaret se occidere *Cunibertum*, *Zenonem* Diaconum regiã loricã indutum interfecit. Quem vt cognouit, furibundus iurauit, vt si ipsi Deus iterum victoriam dederit, se putreum quendam testiculis Clericorum oppleturum. *Cunibertus* contra petijt ab eo, vt subditorum sanguini parceret, & secum potius monomachiã congrediretur. Id verò obtinere non valens, binis congregiuntur prælijs. Tandem crudelis Tyrannus *Alachis* interiit, & *Cunibertus* adiuuante Domino victoriam cepit. Exercitus quoque *Alachis* compertã eius morte, fugã subsidium arripuit, è quibus quem mucro non perculit, *Addua* fluuius interemit: Caputque *Alachis* detruncatum, cruraque eius succisa sunt, informeque tantùm, truncumque cadauer remansit: Igitur *Alachis* hoc modo defuncto, *Cunibertus* cum omni exultatione, & triumpho victoriæ, Ticinum reuersus est. *Diac. Pau. Vuarnef.*

ANNO CHR. 697.

FAVILA Dux Cantabriæ, pater Pelagij, qui postea ab Hispanis contra Saracenos Rex creatus fuit, à *Vitiza* Egicæ Regis Hispaniarum regni consorte trucidatur, postquam eius

vxorem adulterio cognouisset. *Vasens.*

A N N O C H R. 698.

ABDERACHMAN morâ seditione in Perside, regnum in eâ *Chagano* eiectio obtinuit. *Moamedus* cum Arabum copiis bellum Abderachmani facit; cùmque ingressus Persidem, esset cum *Chagano* se coniungit, quo in prælio *Abderachman* cedit, & regnum *Chagano* restituitur. *Cedr.*

A N N O C H R. 700.

IUSTINIANVS SECVNDVS LXVIII. Romanorum Imperator, filius *Constantini Pogonati*, & *Anastasiae*, post obitum patris, anno ætatis 16. Imperator electus, & à Patriarchâ *Callinico* coronatus est. Cùm iam annos decem imperasset, ab imperio fuit depositus, & postea rursus ad imperium peruenit. Tempore quo exulauit, *Leontius*, & post eum *Tiberius Appsimarus* imperij gubernacula tenuerunt, de quibus infra. Igitur *Iustinianus* patri *Constantino* dissimillimus, boni Principis filius pessimus, imperium malè administravit, & in subditos crudeliter seuijt. Cùmque *Iustinianus* exercitum fortissimum Sclauorum contra Saracenos eduxisset, hi non parati ad bellum, per omnia sacra bellum deprecari sunt, sed nihil impetrarunt, & insuper primo prælio succubuerunt: ideò ad fraudem conuersi cum Sclauis egerunt, vt acceptâ pecuniâ, quantam Imperator numerabat, domum rediret, & ita 20000. auerterunt, & Imperatorem turbatum hac re vicerunt. Imperator turpi fugâ, cum paucis conseruatus, cùm ad *Leucaden* peruenisset, defectione Sclauorum irritatus, etiam reliquos Sclauos, qui remanserant, occidi, & cadauera in mari projici iussit. Post hæc iratus *Constantinopolitanis*, *Stephano* Præfecto vrbis mandauit, vt sumptâ occasione omnes ciues *Constantinopolitanos* vnâ nocte trucidari per milites curaret, facto initio à *Callinico* Patriarchâ. Habuit autem tum in carcere *Leontium* patritium, quem eodem tempore carcere liberauit; eique præfecturam Græciæ mandauit. Nunc dum in portu, nauigandi tempus expectat, hortantur amici, vt occa-

occasionem vlciscendi iniuriæ elabi non sinat: astu igitur Prætorium occupat, & qui in carcere erant, liberat, & per eisdem *Iustinianum* imperio deicit, cùm annos nouem vel decem regnasset, eum captum naso truncat, & in *Chersonesum* relegat. *Cedren. Zen. Diac. Sigeb.* Eius tragicus finis habebitur infrà post *Leontium*, & *Tiberium*.

L EONTIVS LXIX. Romanorum Imperator, pulso vt diximus, *Iustiniano*, ad imperium per violentiam peruenit, quo occupato, duo Sycophantas aulicos *Theodosium*, & *Stephanum*, comprehensos, funibus ad pedes alligatis per urbem trahit, & postea in foro comburi iussit. Eo imperante, Arabes Romanas Prouincias incurstantes multos captiuos abduxerunt, tandem Africam quoque subegerunt. Quo cognito Imperator *Ioannem* patricium virum strenuum cum totâ classe mittit, ad Africam Romano Imperio recuperandam. Is Arabes, qui ibi erant bello superatos expulit, atque illic hyemauit, rebus suis gestis ad Imperatorem perscriptis, expectans quid porrò de illius sententiâ faciendum esset. Cæterum Agarenorum summus Consul (sic enim suos Principes appellabant) statu Africano cognito, iacturamque iniquo ferens animo, classem ingentem exornat ad prouinciam recipiendum: cui cùm Patricius *Ioannes* impar esset, portu relicto ad Imperatorem se conferebat, vt maiores copias postularet. Sed cùm Romana classis Cretam peruenisset, populi principes partim turpe rati Africâ omisâ, & hostibus concessâ reuerti, partim iracundiam Imperatoris veriti: classarijs defectionis auctores fiunt, ac *Leontij* insectandi, & *Apfsmari* Cobyrrhæitarum Drungarij, quem statim etiam *Tiberium* nominarunt, Imperatoris salutandi. Is igitur cum classe Byzantium peruectus, iu Sycis appulit. Etsi autem *Leontius* urbis custodiam diligenter curarat, tamen quidam prouinciales magistratus, per murum Blachemium, cuius custodiam sortiti erant, clauibus portæ cum sanctissimo iureiurando acceptis, *Apfsmarum* introduxerunt. Ita classarij ingressi, ciuium ædes diripuerunt, *Apfsmarus* *Leontium* naso præciso, custodiæ tradidit. Principes, qui ab illo stabant, verberibus affectos, & bonis spoliatos, rele-

gavit. Imperavit *Leontius* triennium, annos verò septem postquam *Leontius* ab *Apsimaro* pulsus, *Iustinianus* restitutus est, qui *Leontium* è Monasterio traxit, vinctum in pompâ per urbem duxit, eiusque ceruicem pedibus calcavit, inde capite eum truncari iussit. *Ced. Diac. Zon.*

TIBERIVS TERTIVS LXX. Romanorum Imperator, cognomento *Apsimarus*, per seditionem ab exercitu Romano Imperator proclamatus, improvise Constantinopolim occupavit. Imperio occupato, mox fratrem suum *Heracium* equestri & pedestri exercitu instructum contra Saracenos, qui Syriam, & vicinas aliquot regiones occupant, misit. Hic Syriam ingressus animosè & feliciter, Samosatam vsque progressus, cum hostibus confligit, ad ducenta millia Saracenorum occidit, atque amplius spolijs hostium ditatus victor ex Syriâ rediit. Armeniam quoque recepit; quam *Mahometus* tamen, qui tum Saracenorum Dux erat, iterum sibi parere coegit; ac Principes Armeniorum propter defectionem vivos cremavit. Tandem *Tiberius à Iustiniano* cum is imperium denuò recepisset, occisus est, cum imperasset annos septem, de quo tale Epigramma concinnavit *Mycillus*.

Classicus Augustum creat hunc Exercitus, armis

Dum Leo vi raptum continet Imperium.

Ergo, & regnantem capit, atque in carcere servat,

Dum rediens exul Caesar utrumque necat.

Iustinianus cum ab imperio deiectus esset, penes Chersonam exulabat, & interim de recuperando imperio consilia agitabat. Chersonenses autem incolæ, propter ipsius crudelitatem, quam cum adhuc in imperio esset, exercuerat, de ipso vel interficiendo, vel certè capiendo consultabant. Sentiens hoc *Iustinianus*, inde ad *Chaganum* Chazarorum Regem, aufugit. Hunc ut sibi firmiori vinculo sociaret, eius sororem *Theodoram* vxorem duxit. Cum autem *Apsimarus* Imperator *Chaganum*, multis muneribus sollicitaret, ut *Iustinianum* vel captivum ipsi mitteret, vel interficeret, animadvertit *Iustinianus* societati *Chagani* insidias, itaque ad *Trebellium* Bulgarorum Ducem confu-

git,

git, & *Theodoram* Chagano remittit. *Iustinianus* cùm ad *Trebellium* confugisset, ipsius filiam in vxorem sibi petit, & amplissimis muneribus promissis copias militares ab eo impetrat, cum quibus Thraciam inuadit, & Imperium recuperaturus Constantinopolim obsidet, vbi multis conuicijs à ciuibus proscinditur: sed tertio die per aquæductum noctu ingressus urbem, eâ potitur. Reasumpto imperio, eiectis, occisisque Tyrannis, nihil de suâ crudelitate mutauit, sed crudelissimè in aduersarios sæuijt. *Heraclium* Apsimari fratrem cum pluribus circa mœnia suspendit, *Callnicum* Patriarcham Constantinopolitanum, qui in Leontij partibus fuerat, deposuit, & excæcatum Romam relegauit. Seuitiæ eius argumentum hoc traditur, quòd quoties truncas nares emungeret, aut guttam rehumatis defluentem manu detegeret, toties vnum ex eis, qui Leontio fauerant, ad supplicium trahi iusserit. Insuper fuit tantæ ingratitude, vt *Trebellium* Regem, cuius ope in regnum restitutus erat, cum Thracibus contendentem, improvisè adortus sit, quem tamen *Trebellius* virilitè repulisse fertur. Recordatus, quòd *Chersonenses* ciues olim, cùm apud eos exularet, de eo vel tradendo, vel occidendo cogitassent, igitur prorsus eos delere apud se constituit, Duces cum exercitu misit, mandans, vt quosuis trucidarent, masculos, & foeminas, adultos & infantes. Hi captis Chersonensium Castellis, crudelissimè grassati sunt, adultos mactarunt, paruulis verò pepercerunt, quos *Iustinianus* Constantinopoli voluit occidi. *Tudunum*, Chersonæ Principem, *Zelum*, aliosque quadraginta viros ex primatibus, vnâ cum familijs suis, vinctos ad Imperatorem miserunt. Alios verò septem præstantes viros verubus ligneis affixos ad ignem assarunt: alios in profundum maris demerserunt. Qui his malis superfuerunt Chersonenses, eos ad se mitti iussit Imperator, haud dubiè crudelissimis supplicijs excarnificaturus. Sed eos Dominus tolerabiliore mortis genere tyrannidi *Iustiniani* subtraxit: obortâ enim tempestate, circiter hominum septuaginta millia naufragio perierunt. *Iustiniani* furore in Chersonenses nondum expleto, nouum exercitum in Chersonam misit, mandans, vt om-

nes infantes occiderentur, & ut omnia ad solum vsque euerterentur. Chersonenses igitur, qui reliqui adhuc erant, *Chagano* Rege auxilium petiuerunt, à quo adiuti, classem *Iustiniani* represserunt, & vicerunt: quæ cùm sciret *Iustinianum* crudelissimum esse, & supplicijs exatiari non posse, ad hostes defecit, & *Philippicum* Imperatorem salutarunt. *Philippicus* igitur auctus exercitu & classe, Constantinopolim nauigat, urbem capit, & filiū *Iustiniani* *Tiberium* puerum interfectoris gulâ eius in conspectu auæ paternæ *Anastasiae* discindit, *Iustinianum* ipsum capite truncat, anno Christi 711. cùm imperasset ante depositionem annos decem, post reditum verò annos 6. Atque demùm in hoc *Iustiniano* iuniore defecit *Heraclij* progenies, elapsis ab *Heraclij* principio annis centum *Cedr. Diac. Zonar.*

A N N O C H R. 712.

ARIPERTVS Rex Longobardorum, confirmato regno, *Sigibrandum* Ansprandi filium oculis priuauit, omnesque qui ei consanguinitate iuncti fuerant, diuersis modis afflixit. Minorem quoque Ansprandi filium *Luitprandum* in custodiâ tenuit, quem quia despicabilem personam, & adhuc adolescentulum esse perspexit, non solum in eius corpore vindictam aliquam minimè ingessit, sed eum ut ad patrem suum pergeret, abire permisit. Quòd Dei omni potentis nutu factum fuisse, qui eum ad regni gubernacula præparabat, dubium non est. Igitur *Luitprandus* ad patrem suum in Boioariam profectus, ei de suo aduentu inestimabile gaudium fecit. Vxorem verò Ansprandi *Theuderadam* nomine, Rex *Aripertus* comprehendi fecit. Quæ cùm se voluntate fœminea Reginam futuram esse iactaret, naso, atque auribus abscissis, decore suæ faciei deturpata est. Pari etiam modo, & germana *Luitprandi*, nomine *Aurona*, deformis effecta est. Igitur postquam *Ansprandus* apud Boioariam, iam nouem expletis annis exulasset, promotus tandem *Theudeberto* decimo anno Boioariorum ductor exercitu venit Italiam, pugnat cum *Ariperto*, & facta est ex utrâque parte multa populorum strages. Sed quamuis ad extremum nox prælium dire-

misses, certum tamen est, Boioarios terga præbuisse, & Ariperti exercitum victorem ad castra remeasse. Sed dum *Aripertus* in castris manere noluisse, sed potius Ticinum Ciuitatem introisset, & suis hoc facto desperationem, & aduersarijs audaciam præbuit. Qui postquam in Ciuitatem ingressus est, & sensisset, qui hoc facto suum exercitum offensum haberet, mox arrepto consilio ut in Franciam fugeret, quantum sibi utile duxit, è Palatio aurum sustulit. Qui dum trans fluuium Ticinum grauat auro natare voluisset, ibi corruens suffocatus aquis extinctus est. Cuius in crastinum diem corpus inuentum, in Palatio ornatum, ac deindè ad Basilicam Domini Saluatoris, quam antiquitus *Aripertus* construxerat perlatum, ibique sepultum est. Hic in diebus, quibus regnum tenuit, noctu egrediens, & hac, illacque pergens, quid de eo à singulis ciuitatibus diceretur, per semetipsum explorabat, ac diligenter qualem iustitiam singuli iudices populo suo facerent, inuestigabat. Hic aduenientibus ad se exterarum gentium legatis, vilibus coram eis vestibus, siue pelliceis utebatur, utque minus Italiæ insidiarentur, nunquam eis pretiosa vina vel cæterarum rerum delicias ministrabat. Regnavit autem cum patre *Ragunberto*, siue solus, usque ad annum duodecesimum. *Paul. Vuarnef.*

IOANNES Rauennæ Exarchus, cum crudeliter in quosuis grassaretur, à ciuibus Rauennæ trucidatur. *Anastaf.*

ANNO CHR. 713.

GRIMOALDVS Pipini filius, Maiordomus Leodij in templo adorans, à satellite *Rabdoni* soceri sui Regis Frisonum occiditur, quod coniugis filiam *Rabdoni* negligentius haberet, & parui faceret. *Pipinus* re compertâ Theodoaldum nepotem suum, filium Drogonis, Maiorem domus facit. *Sigeb.*

PHILIPPICVS BARDANES LXXI. Romanorum Imperator per seditionem ad imperij fastigium euectus, postquam in imperiali dignitate confirmatus est, *Cyrum* de Episcopatu ciectum, ad gubernandum monasterium suum, Pontum redire præcepit. Eius gubernatio infelix fuit, licet enim in di-

cen-

cendo disertissimus, & in inueniendo prudens fuerit: tamen ad res gerendas omnium ineptissimus, & ingenio planè sinistro: vnde *Aurelius Victor* hominem vocat, in quo multum eloquentiæ, sapientiæ parum fuerit. Hic *Philippicus* Constantino Papæ litteras prauî dogmatis direxit, quas ille cum Apostolicæ sedis consilio respuit: Et huius rei causa fecit picturas in porticu S. Petri, quæ gesta sex sanctarum Synodorum vniuersalium retinent. Nam & huiusmodi picturas, cùm haberentur in vrbe Regiâ, *Philippicus* iusserat auferri, statuitque Populus Romanus, ne hæretici Imperatoris nomen, aut chartas, aut figuram solidi susciperent. Vndè nec eius effigies in Ecclesiâ introducta est, nec nomen ad Missarum solemniam prolatum. Hic cùm annum vnum, & sex menses regnum gessisset, contrà eum *Anastasius*, qui & *Artemius* dictus est, insurgens, eum regno expulit, oculisque priuauit, nec tamen occidit, sed in carcere coniectus tandem periijt. *Paul. Varnef. Cedr. Zon. Diac.*

A N N O CHR. 719.

ANASTASIVS ARTEMIVS LXXII. Romanorum Imperator, reiecto *Philippico* creatus est. Is erat homo doctissimus: Equestribus copijs præfecit *Leonem Isauricum*. Porro *Artemius* cùm intellexisset Saracenos lignorum secandorum causâ classem in Phoeniciam adduxisse: classem & ipse emisit, quæ ligna ista combureret. Verùm ea cùm Rhodum attigisset, classiarij seditione coortâ imperium *Artemio* abrogant, *Ioannem* ducem suum ferro trucidant, rectaque Byzantium versus nauigant. *Adramyttum* verò delati, inueniunt ibi *Theodosium* quendam procuratorem pium hominem, & à rebus gerendis alienum, eû Imperatorem creant. *Artemius* certior hac de re factus, vrbe munitâ, Nicæam profugit. Per sex menses inter classem Constantinopolitanam, & Theodosianam certamen fuit: corruptisque murorum ad Blachernas custodibus in eam intrat. Classiarij eam diripuerunt, neminique parcentes ingentem prædam abstulerunt. *Germanum* deindè Patricium, & præfectos *Artemij* comprehensos ad Nicæam adduxerunt: quo viso, *Artemius* se-

euritate promissâ monachi habitum induit, & Thessalonicam est deportatus, cùm imperasset annum vnum, & menses tres. Persuasus autem *Artemius* post annos aliquot sub *Leone III.* à Magistro Militiæ *Nicata*, rerum nouarum studioſo, ad Bulgaros se contulit, *Iustiniani* exemplo, si fortè auxilio horum imperio restitui posset. Magnis igitur cum copijs Bulgarorum Constantinopolim venit, sperans se à populo benignè suscepturum iri. Sed cùm res hæc ex sententiâ non successisset, Bulgari pecuniâ à *Leone* corrupti, *Artemium* ei tradiderunt: à quo occisus est, omnes quoque *Nicata* facultates (postquam & ipse iussu Leonis esset interfectus) quæ magnæ fuerunt, publicatæ sunt. Quot quot etiam *Artemij* coniurati inquiri potuerunt, *Leo* è medio tolli curauit, inter quos & summus Thessalonicæ Sacerdos neci traditus est. Ita *Artemius*, qui ab imperio deturbatus priuatam vitam delegerat, dum ambitionis stimulo correptus, denudò se fluctibus ac procellis imperij immergere studuit, insperato perijt. *Cedren. Diac. Egnat. Hist. Miscell.*

A N N O C H R. 730.

TIBERIVS quidam inuadit imperium in Italiâ, cui sacramentum dicunt Mantuani, Lucenses, & alij. *Exarchus* verò hunc bello persequitur, & trucidat, caputque Constantinopolim mittit. *Anastaf.*

A N N O C H R. 736.

EDILBERTVS Cantuariorum in Angliâ Rex, cùm annos vndecim regnasset, fortuito incendio perijt. Succedit frater *Edbertus*, qui regnat annos 24. *Malmesb.*

A N N O C H R. 749.

MARVVAN Dux Saraçenorum, cùm Sacerdotem Abrahamum superiori anno occidisset, regno pulsus erat, & in Ægypto exulabat, vbi in templo deprehensus, capitur, & occiditur. Indè imperium Saracenorum in tres partes diuiditur: quarum primam *Abubalas* in Persiâ obtinuit annis quatuor; *Sa-
lim*

lim verò Ægypto præfuit: & *Habdalla* Syriæ: qui verò *Maruuan* adhæferant, abierunt in Hispaniam. *Zacuth. Miscell.*

A N N O C H R. 750.

PIPINVS fratri *Griphoni* in Neustriâ aliquot comitatus offert, sed *Gripho* hisce contentus esse non potuit, & in Aquitaniam se contulit, vbi sequenti anno trucidatur *Annal. Fuld.*

VENDA Craciducis Poloniæ filia, principatum Polonorum hætenus post patrem defunctum administrarat, cum verò appeteretur in coniugium à *Ritigero* principe Germano, id respuit, & procum principem bello repellit, quâ victoriâ lætæ, ne aduersus casus aliquis felicitatem contaminaret, se in Vestulam amnem præcipitem dedit. *Hist. Pol.*

A N N O C H R. 756.

AISTVLPHVS Longobardorum Rex, siue fulmine ictus, vel aliàs equo delapsus, subito moritur, absque liberis, cum annos 6. regnasset. *Anast.*

EDELVVALDVS Merciorū Rex in Angliâ, cum regnasset annos 40. trucidatur à *Beornredo*, qui paucis mensibus regnum administrat, ab eoque pellitur ab *Offa*, qui regno Merciorum præfuit annis triginta nouem. *Ingulph.*

A N N O C H R. 759.

OSVVALDVS Rex Northumbriæ, cum anno vno præfisset, crudeliter trucidatur; succedit ipsi *Edeluualdus*, qui regnat annos sex. *Rog.*

A N N O C H R. 760.

CHILPINGVS Aruernensis, & *Ammingus* Pictauiensis, Comites Gallix, se se *Pipino* opponunt, & *Vaiferi* Aquitanix Ducis causam præferunt, sed prælio victi trucidantur. *Sigeb.*

A N N O C H R. 761.

ETVVINVS Scotorum Rex, infert *Edelbaldo* Northumbriæ Regi in Angliâ bellum. Prælium accidit die 7. Augusti, propè Cladunum, vbi *Etuius* in prælio cedit, & *Edelbaldus* insigni victoriâ potitur. Regnat *Etuius* annis 31. Succedit ipsi *Eugenius VIII.* qui regnat annos tres. *Bucchan.*

A N N O C H R. 763.

TELESIS Bulgarorum Rex, magno exercitu occurrit *Constantino* Imperatori, & prælio decertat. Sed Bulgari vincuntur, cum pugnassent horis ferè octo; ideò Bulgari Regem suum, quòd videbatur cum *Constantino* conspirasse, aut alias infelices pugnasse, trucidant. *Constantinus* Constantinopolim rediens, triumphat. *Miscell.*

A N N O C H R. 766.

Quidam *Principes* accusati Maiestatis apud *Constantinum* Imperatorem, die 15. Augusti in ludis Circensibus trucidantur, vel in exilium eiciuntur, *Miscell.*

A N N O C H R. 768.

VAIFREDVS Aquitanicæ Dux, cum tot malorum, quæ bello illata fuerant, & sibi & subditis, ipse solus causa esset, à suis capitur, & in gratiam *Pipini* occiditur, & *Pipinus* totam Aquitaniam sibi subiicit. *Sigeb.*

TO T O Dux Nepefinus, à Duce Spoletino occiditur. *Anast.*

FROIOLA, cum Rex Legionum, & Asturiæ in Hispaniâ fuisset annis vndecim, & mensibus sex, occiditur ab *Aurelio* fratre, qui colluserat cum Saracenis, & *Silo* principi Saracenum sororem suam coniugem dederat. *Idelphonsus.*

A N N O C H R. 776.

ROEGAUVS Dux Foroliuij, dum Carolus in Franciâ est, regnum Longobardorum inuadit, idque occupat. Sed *Carolus* summâ festinatione in Italiam properans, non tantum eum ex regno Longobardorum eiicit, sed etiam in acie trucidat. Indè Foroiulium, & Taurisium occupat, præsidij munit, & Pascha ibi celebrat. *Regin.*

A N N O C H R. 788.

ADELBALDVS Northumbriæ Rex in Angliâ, cum decimum annum regnaret, trucidatur die 23. Septembris. *Osfredus* ipsi succedit. *Roger.*

A N N O C H R. 795.

WITZANVS Dux Abodritorum, ad *Carolum Magnum* proficiscens, à Saxonibus interficitur, ob id bello à *Carolo* petiti, latrones & rebelles dedunt. *Annal. Fuld.*

A N N O C H R. 797.

CONSTANTINVS SEXTVS LXXVII. Romanorum Imperator, cuius ortus fuit tranquillus, in quo *Irene*, marito suo *Leone IV.* defuncto, cum filio decem annis regnavit. Anno imperij nono, Imperatrix pacto cum Francis rescisso, ex Armeniâ ab Amneâ puellam nomine *Marinam* duxit, filiaque suo *Constantino*, licet inuito, copulauit, & nuptias confecit. Post hæc persuasa *Irene* sibi deberi, non filio, imperium, comprehendit amicos eius omnes, eosque affectos plagis, aut contumelijs in Siciliam, vel aliorum relegat. Filium iam vigesimum agentem annum verberibus excipit, ac domi tenet, legiones adigit sacramento, ne se viuâ, *Constantino* pareant. Verum Armeniaci exercitus, cum constanter adhererent *Constantino*, traxerunt exemplo reliquos, ut violatâ iurisiurandi religione redirent ad filij obsequium, qui seposito *Stauratio*, per se egit potestatem, ac matrem *Eleuteriano* in palatio, quod ipsa

ipsa construxerat, regaliter haberi iussit, alteroque anno cùm tentasset Bulgaricam expeditionem, & Arabicam, restituit dignitati. Irene admotâ iterum gubernaculis, id egit omni modo, vt filium supplicij cognatorum, & familiarium, ad diuortia vxoris Marinæ, inuitum redderet subditis. Quibus rebus occasionem suppeditauit infelix in Bulgariâ expeditio, vbi inferior prælio Imperator, optimatum iacturam fecit grandem, quam secutæ suspèctiones de *Nicephoro*, *Christophoro*, & *Niceta* patruis, quibus velut affectatæ tyrannidis reis oculos eruit instinctu matris, eâque atrocitate vehementer Armenios offendit, deindè abdicatâ coniuge, tanquam veneno eius esset petitus; ac profugatis Saracenis elatior, *Theodotam* matris suæ cubiculariam, illicitis sibi nuptijs copulans, coronauit. Deindè iterum in Bulgaros profectus, insolentèr efflagitans tributum, vt comperit natum sibi filium, properè contendit in urbem, relictâ apud exercitum Irene. Quæ filij absentiam occasionem rata suam, corruptis aureo, aut delinitis blandimento muliebri, Doctoribus persuadet, vt sibi reddant potestatem, vsâ fideli ad id operâ *Stauratij*, aliorumque amicorum veterum. Illi auocatum à Saracenicis bello Imperatorem, dum comprehendere student, detectâ fraude, in fugam propellunt. Ac parum aberat, vt ipsi insidiatores concursu interijssent populi. Verùm Imperatrix gnaua esse apud filium coniurationis conscios, scribit eis, nisi maturent factum, omnes suo iudicio perituros. Quare ab eis reductus in urbem incautus Imperator, effossis crudeliter oculis excruciat, quinto post anno, eodemque die, quo patruis ille suis idem intulerat supplicium. Exindè mors consecuta confestim eum extinxit, *Irene* filij sanguine recuperatum solium denuò insedit, ipso sole septemdecim dierum tenebris, tam tetrum auersante scelus. Cùmque fratres mariti eius *Nicephorum*, & *Christophorum* seditionem mouerent ab eâ sunt Athenas relegati: ibique cùm de occupando regno consilia agitarènt, ab incolis sunt interfecti, hecque Copronymi genus extinctum est. *Cedren.*

EDELBERTVS Rex Cantuariorum, à *Cenulpho* Merciorum in Angliâ Rege capitur, qui oculos illi eruit, & manus præscindit, regnumque suo adiecit imperio. Regnaverat *Edelbertus* biennium: succedit *Cutredus*, qui subditus fuit Merciorum Regi, regnatque annos octo. *Malmesb.*

A N N O C H R. 799.

ERICUS Dux Foroiulienſis à ſubditis ſuis ex inſidijs trucidatur, & *Geroldus* Bauariæ Dux ab Hunnis circumuentus, cadit. *Annal. Fuld.*

A N N O C H R. 803.

NICETA, qui potiffimus fuerat in promouendo *Nicephoro* ad Imperium, veneno tollitur vltimo Aprilis. *Misc.*

A N N O C H R. 809.

THRASCO Dux Obetritorum Wandalorum, cum ſubditionem ſuam qui à ſe ad *Danorum* Regem defecerant, reduceret, trucidatur dolo *Godefridi*. *Annal. Fuld.*

A N N O C H R. 810.

GODEFRIDVS Daniæ Rex vaſtat Friſiam, & exercitu domat, & ſuo regno ſubijcit. *Carolus* ingenti exercitu congregato aduerſus eum mouet; interim *Godefridus* à ſatellite ſuo interficitur, & claffis Danorum deſperatâ victoriâ domum redit. *Annal. Fuld.*

A N N O C H R. 811.

NICEPHORVS Græcorum in Oriente Imperator, cum *Irenem* Imperatricem imperio depoſuiſſet, illud viciffim arripuit, ad eamque à ſatellibus cuſtoditam venit, ſequè dixit inuitum ad id dignitatis faſtigium euectum eſſe, quòd ſibi cordi non ſit, eamque bono animo eſſe iuſſit, vt quæ nihil non impetratura eſſet, quòd dominæ à ſeruo præſtari oporteret, & vt Imperatorij theſauri omnes ſibi monſtrarentur, petijt. Illa

Z

autem

autem prudenti animo, eum qui heri periurius seruus fuerat, hodie tyrannidem gerebat, sic affata est: *Heus tu, Deum ego agnosco fuisse, qui me ad imperium hoc euexerit; me verò meis delictis meruisse, ut eo exciderem: in his omnibus laus sit diuino nomini. Neque verò tu nescis, delata ad me fuisse de tuis insidijs indicia, quibus si credidissem, nemine vetante interficere te poteram: sed partim iuramentis tuis fidem adhibens, partim tibi parcens, ista omnia neglexi, Deo te relinquens, quo auctore Reges regnant, & principes dominantur. Nunc etiam tibi, ut pio, & Deo ad imperium euecto Imperatori supplico, petens ut mea imbecillitatis rationem habens, patiaris me inhabitare domum Eleutherianam à me conditam, quo incomparabilem meam consoler calamitatem. Ad hæc Nicephorus respondit: Quando ita cupiat, se per omnia ei liberalissimè gratificaturum: iuraret modò, nullum se thesaurum celaturam: Iurauit Irenes, & magnas ei opes commonstrauit. Sed Nicephorus optatis potitus, statim eam in Monasterium relegauit, quòd in Principis appellatâ insulâ ipsa condiderat. Cernens deindè instabilem suam auaritiâ omnibus proceribus molestam esse, in metum venit, ne populus aliquando Irenem, memoriâ acceptorum beneficiorum ab eâ, motus, ad Imperium reuocaret: idcirco eam absque omni miseratione Mitylenem relegauit, grauissimâ imminente tempestate. Atque ibi illa in Lesbo insulâ, ex animi ægitudine decessit nono Augusti die. Fuit enim Nicephorus pecuniæ auidissimus, auaritiâ inexplebili, summâque perfidiâ, & (ut ita dicam) omnis improbitatis diuersorium, ac ne ad exiguum quidem tempus ben ignitatem erga subditos simulare potuit, sed statim iniurijs impleuit omnia: ac ne ijs quidem pepercit, quorum operâ ad imperium peruenerat. Nam Triphyllium veneno sustulit, Bardanem Patricium, & Ducem, cognomento Turcum, ab orientalibus legionibus siue volentem, siue nolentem, Imperatorem salutatum, accersiuit, promissâque impunitate, factum Monachum in Insulam Protam transuectum, vbi monasterium struxerat, luce priuauit, satellitibus clam missis, ut ipso inuito id factum esse videretur, mæroremque præseferens, iureiurando negauit, se illius facinoris esse*

conscium. Tandem cum bellum aduersus Bulgaros suscipere decreuisset, & quidam ex eius intimis suauisset, ut subditos clementer tractaret. Nam omnes, inquit, contra nos vociferantur: & si quid aduersi nobis acciderit, omnes casu nostro letabuntur. Respondit ille: Deus cor meum quemadmodum Pharaonis indurauit. Ne quid igitur à me bonum ijs euenturum expectato, qui in manu mea sunt. Accersitis igitur undique legionibus, in Bulgariam profectus; Crumo genti imperante, principid secundâ fortunâ usus est, ut & aulam illius caperet (sic enim Bulgari sui Principis habitationem appellabant) & conclauius ut suis, sigilla imprimerent, & multos suorum, ob spoliolum rapinam mulctaret. Crumo autem fractis animis supplicante, ut genti parceret, & quibus ipse vellet conditionibus pacem daret, successu elatus nullas condiciones admisit. Crumus igitur desperatis rebus, sibi iam de ipsâ vitâ dimicandum ratus, coactis suis copijs, easque cohortatus, castra Romanorum noctu inuadit, omnibus sine excubijs dormientibus (neque enim in tantâ desperatione vnquam ausuros secum barbaros congregi putabant) statim in tabernaculum Imperatoris facto impetu, Nicephorus occisus est: quo autem pacto, ignoratur. Fertur enim à suis ex odio per insidias interfectus, siue eadem hominis pestilentis auspiciis, siue à Barbaris inchoatam executis. Est & Stauratius eius filius inter humerum dexterum, & iugulum vulneratus, cæsiq; sunt multi viri excellentes, multi magistratibus præditi, multi Duces, & dignitatibus illustres, gregarij verò milites, Imperatorij Comites, alijque ministri innumerabiles. Caput Nicephori præcisum, cruceiq; affixum spectaculo, & despiciatui fuit, deindè os cranij nudatum argento inclusit, iussitque principes Bulgarorum ex eo bibere, atque insultare Nicephoro, ut inextiabili, & pacem detrectanti. Romanorum interitu, & Imperatoris cæde Byzantij nunciata, luctus ubiq; magnus fuit, cæsorū necessarijs eulantijs. Calamitatem autem leuabat Imperatoris interitus, quo omnes letabantur. Regnavit homo pessimus annos nouem. Stauratius filius acceptis multis vulneribus euadit, & Hadrianopolim peruenit, & succedit in imperio: verum cum ineptus esset

ad res gerendas, *Michael Curopalates*, qui gener erat *Nicephori*, eligitur Imperator die 5. Octobris, & imperat anno vno, & mensibus ferè decem. *Zonar. Cedr. Miscell.*

A N N O C H R. 811.

HEMMINGO Danorum Rege defuncto, *Sigisfridus* nepos *Godefridi*, & *Anulo* de successione acie decernunt, pereunt ad duodecim millia Danorum, & vterque in prælio cadit, Succedunt itaque fratres duo *Herioldus*, & *Raginfredus*. *Annal. Fuld.*

A N N O C H R. 813.

IMIN Amiras Saracenorum, qui luxui deditus fuerat, & iam annos quinque imperarat, trucidatur à fratre suo *Hegiræ* 198. Succedit ipsi in Babilone *Maimon* annos natos 28. scientiarum, doctorumque hominum studiosissimus, qui multos libros ex Græco sermone in Arabicum conuerti curauit, & imperauit annis 26. *Abrah. Zac.*

A N N O C H R. 810.

LEO ARMENVS ex Orientis Duce Byzantinus Imperator paulò ante excessum *Caroli Magni* factus est, *Michael Curopalate* cœnobij claustra ingresso. *Crumum* Bulgarorum Principem, tot Imperatorum ferocientem cladibus, magno prælio deuicit, sagittâque ictû penè interfecit. Verû cùm *Michael Balbus*, Dux bonus in militiâ, imprudentius sæpius locutus de Imperatore *Leone*, in periculo vitæ multoties fuisset, tandem cû aliquibus de tollendo Leone Imperatore; sed proditâre capitur, vespere Natiuitatis Christi, quæ Leo eâ ipsâ vespere, se inspectâte viuû comburendum decernit, sed intercedit coniux *Augusta*, vt supplicium differatur; in compedes igitur compingitur, quarum claues Imperator ipse sibi sumit. *Michael* petit sibi Sacerdotem adiungi, per quem socios coniurationis monet, vt pergant, aut se omnes prodituros: qui anxie consultauerunt, quomodo & suam, & *Michaelis* iam in extremo de vitâ suâ periculo versantes salutem conseruarent. Tandem consilium componitur, quod

&

& ipsos incolumes reddidit, & Michaeli cum vitâ imperium parauit. Coniurati igitur se permiscentes ijs qui circa tertiam noctis vigiliam in templum psalendi causâ progrediebantur, pugionibus subter alas occultatis, vnâ intrabant, abditique in obscuro templi loco tesseram expectabant. Hymno absoluto, venit etiam Imperator, ac pro more suo voce grandiore intonauit carmen.

Spreueri summi cuncta amore principis :

Tum coniurati confertim impetum dederunt, qui eos initio per errorẽ in cleri Magistrum tulit, siue quod is corpore Imperatori similis erat, siue quod caput simili veste velauerat; erat enim eo tempore magnum gelu, idẽque quiuis caput suum densiore pileo tectum non denudabat. Sed is quidem pileo capiti detractõ, ostensâ caluitie, periculo se subtraxit. Imperator insidias sentiens, in penetrale altaris se subduxit, dereptâque thuribuli catenâ, aut (vt alij perhibent) diuâ cruce, ictus percussorum excepit. Verũ ij non singuli, sed factõ cunco irruentes, alius capiti, ventri alius, alius alij corporis partí plagas intentabant. *Leo* aliquandiu cruce se defendit, ictibus gladiatorum repulsis, donec feræ instar vndeque impetitus succubuit. Tandem quendam immani corpore gigantis similem inferre ictum cernens, obsecratus est, vt sibi parceret. Fuit nobilis iste Crambronitarum stirpe oriundus, ac dicens non iuramentorum esse hoc, sed cædis tempus, graui ictu manum *Leonis* clauiculâ abscidit, simulque cornu crucis: tandem vulneribus victo, & ad terram subsidenti, quidam caput amputauit. Hunc finem vitæ fortitus est *Leo* mense Decembri, horâ noctis propè decimâ, cum imperium annos septem, menses quinque gessisset: & maiori quàm vllus antecessorum crudelitate, atque impietate vsus, diligentiam in republicâ procurandâ, inque rebus bellicis fortitudinem suam obscurasset. Aiunt vocem quoque cœlitus statim editam, quæ lætum de eius morte nuncium multis patefecerit: ac nauicularios quosdam, qui eam audiuisent notato tempore, & nocte eâ, ratiocinando eam veracem deprehendisse. Interfecti *Leonis* cadauer percussores crudeliter per spolia in Circũ tra-

xerunt, omnis metus vacui, quòd suis armis. regiam vndequa-
que cinxissent. Aulâ quoque Augustam eiecerunt, cum qua-
tuor filijs eius: *Sabbatio*, qui Imperator designatus *Constantini*
nomen susceperat, *Rasilio*, *Gregorio*, & *Theodosio*: quos omnes in
lerabum impositos, in Protam insulam auexerunt, ibi omnes ca-
strati sunt, & *Theodosius* vitâ defunctus. vnâ cum patre est sepul-
tus. At *Michael* custodiâ liberatus, ita vt pedes adhuc in fer-
reis habebat compedibus inclusos (earum enim clauës in sinu
Leonis asseruabantur) Imperatorio solio consedit, estque ab
omnibus, qui tum in palatio aderant Imperator salutatus, atque
adoratus. Sub meridiem verò factâ iam vndequaque dissipatâ,
malleo per vim diffisis compedibus, neque manibus ablutis, ne-
que Deï metu in animum suum inducto, neque vllâ aliâ re, quam
decebat fieri peractâ, ad magnum sanctæ Sapientiæ templum,
prodijt, cupiens manu Patriarchæ coronari, & ab vniuerso po-
pulo Imperator salutari, solis fidens coniurationis socijs, & *Leo-
nis* percussoribus. Vtriusque hic miretur aliquis peruersitatem:
Leonis quòd adedò nullum habuit sui defensorem de tot, tantis-
que assentatoribus, qui tum omnes reptantium bestiarum in mo-
rem in foramina se sua abdiderant: *Michaelis* verò impuden-
tiam, qui in ædem intraret, non vt homicida aliquis, aut carni-
fex sanguine pollutis manibus, sed veluti victor, ac qui palmam
meruisset, eo facinore superbiens cum quidem civilem sangui-
nem non quouis loco fudisset, sed ad sacram aram, vbi quotidie
Dominicus sanguis pro peccatis nostris expiandis funditur.
Cedr.

A N N O C H R. 821.

THOMAS quidam seruus, olim sub *Irene* ob scelera profu-
gus, ad Saracenos profugerat; vbi mentitus nobilita-
tem, & Muhamedicam religionem amplexus, ad magnas digni-
tates peruenit, & hac eadem ætate Armeniam, & Asiam vasta-
uerat, & omnes ferè redditus Imperatoris interceperat. Is hoc au-
rumno instructus classè Constantinopolim terrâ, marique obsi-
det, vsque in Decembrem, vbi frigoribus coactus obsidionem

soluit. Sequenti anno iterum obsidet, & totâ æstate vrget. Bulgarorum autem Rex, vt ostenderet se pacem cum Imperatore, verè colere, ipse auxilia adducit Imperatori, & cum Thomâ pugnat, vincitque, & magnâ prædâ potitus, ad sua redit. Imperator victum Thomam fugat, & fugientem insecutus, Hadrianopoli includit, quam obsidet, & tandem mense Octobri deditum capit, vnâ cum eius filio *Anastasio*, quos truncatis pedibus, manibusque lentis supplicijs enecat. *Cedr.*

A N N O C H R. 813.

POPIELVS Principes Polonorum patruos suos veneno, per fraudem interimit, eosque post insepultos, vt insidiatores vitæ suæ, projicit. Sed ex cadaueribus mures enati sunt, qui *Popielum*, & ambos eius filios, quos habebat, cum vxore deuorarent. *Hist. Pol.*

A N N O C H R. 832.

SANCTIVS Suprarbiensis Rex in Hispaniâ, à Mauris ingenti clade vincitur, & trucidatur, nullo relicto hærede. *Hist. Arnag.*

A N N O C H R. 833.

ALPINVS Scotiæ Rex, cum annos tres regnasset, à Pictis in prælio capitur, & occiditur. Succedit *Kennesbus* huius nominis secundus, qui regnat annos 24. *Buchan.*

A N N O C H R. 841.

ALBERTVS Comes, author dissidiorum inter filios *Ludouici Pij* Imperatoris, ingenti prælio vincitur, & interficitur die 13. Maij. *Annal. Franc.*

A N N O C H R. 843.

LVDOVICVS Rex Germaniæ, Obodritos wandalos rebelantes vincit, Regem nouum occidit, & totam regionem ab eis subiicit. *Annal. Fuld.*

AN-

ANNO CHR. 861.

METVCHAL Amiras in Baldach, cùm annis sexdecim regnasset, à seruo Turcâ anno Hegiræ 247. interficitur, succedit ipsi filius *Mutnazar* anno vno. *Zacut*.

ANNO CHR. 866.

BARDAS, qui totum imperium Orientis moderabatur, initio anni Cæsar creatus fuerat, quâ dignitate non parum se efferebat, & expeditionem instituebat in Cretam insulam, quæ dudum à Saracenis occupata fuerat, vt eâ pellerentur, & Imperatorem *Michaelem* secum ducebat. Cùm verò in Phrygiam venissent, vbi Mæander fluius se in mare exonerat, *Bardas* iubet castra fieri, suumque tabernaculum in colle erigi, Imperatoris verò, in valle subiectâ. Hoc factò, ij qui *Michaelem* contrà *Bardam* concitare solebant, vt optimo casu oblatam commoditatem arripientes, calumniabantur, & consilia contrà eum inita, vt exqueretur Imperator, instigabant. Cæsaris tamen potentia ingens inimicos turbabat, & ad audendum facinus segniores reddebat. Quippè & filius eius domestici scholarum, gerens munus *Antigonus*, reliquos exercituum duces sibi obsequentes habebat: & *Symbatius* dromi Logotheta *Bardæ* gener, haud dubiè ab ipsis stare partibus credebatur, nam ignorabant eum à *Michaele Bardæ* furtim sublatum, ad eò socero mortem moliri, vt nemini alteri quàm ipsi tessera facinoris sit credita. Proindè *Symbatius* simul & acta retulit, & faciem suam cruce signans, inferendæ *Bardæ* cædis signum dedit. Cùm autem coniurationis socij cunctarentur, quia sectatores *Bardæ* coram ad stare videbant. *Michael* metuens ne illis tergiuersantibus redectâ, in se gladij stringerentur, missò subrum fidelium quodam, pollicitationibus eos confirmavit. Nihilominus tamen euasisset Cæsar, ad eò coniuratos metus deterruerat à facinore, nisi *Basilius* Imperatoris, cui successit deindè, cubicularius ad id peragendum se propripuisset, suosque cohortatus esset, vt abiecto metu propositum exquerentur. *Bardas* cùm eos strictis gladijs

dijs in se ruere cerneret, mortemque sibi impendere, ad Imperatoris pedes se abiicit, vnde abstractum ij membratim concidunt, & genitalia eius conto præfixa per ludibrium ostentant. Ortum ex eo tumultum ingentem, qui ipsum quoque Imperatorem in periculum coniiciebat: *Constantinus* vigilæ drungarius subito magnâ cum manu superueniens, compescuit: Imperatoremque faustis acclamationibus profecutus, iure interfectum, *Bardam* affirmavit. Hoc pacto *Barda* sublato, Imperator omniâ Cretensi expeditione Byzantium redijt. Cæterum *Michael* Imperator, cum reipublicæ gerendæ imperitus esset, nec etiam liberos haberet, *Basilium* Macedonem socium Imperij delegit, eumque Cæsarem creat, die 26. Maij in ipso festo Pentecostes. Hic *Basilius* honestatis studiosissimus erat, & *Michaelem* Imperatorem à rebus scurrilibus, quibus admodum addictus erat quantum poterat abducebat; sed molestè id ferebant scurræ, ideò societas hæc imperij diu stare non potuit. *Ced.*

A N N O C H R. 867.

MICHAEL TERTIVS Imperator Orientis, *Theophili* filius, puer cum *Theodora* matre imperat feliciter, quâ detrusâ in Monasterium, ipse in scurrilitates, & flagitia irruit: quapropter *Basilium* Cæsarem oderat, propter liberiores admonitiones. Ideò scurram quendam regalibus vestibus induit, & in senatum inducit, vultque vt eum Cæsarem faciant, & *Basilio* imperium abrogent, sed res impeditur. Conducit igitur quendam, qui *Basilium* lanceâ traijciat, sed & hic aberravit. *Basilius* igitur, cum videret se viuentem *Michaele* viuere non posse, præuenire potius voluit, quàm præueniri, & *Michaelem* per suos die 24. Septembris horâ noctis tertiâ, ebrium occidit, cum regnasset cum matre annos quatuordecim, solus verò duodecim. *Cedr.*

DANI, qui hyemarant in Angliâ, Eboracensem ditionem vastant, & Northumbri hanc cladem vlturi, magnâ clade vincuntur, occiso Rege, & nouus ipsi constituitur Rex *Egbertus* die 21. Martij. *Reger.*

NORDMANNI in Gallias irrumpunt, quibus obuiam veniunt *Robertus* Andix Dux & Marchio; item *Ranulphus* Aquitanix Dux, eosque repellunt, & in templo conclusos obsident. Obsidentes propter æstum arma ferè deposuerant, dum Nordmanni eruptione pugnant, & Duces ambos interficiunt, quo facto Franci recedunt, & Nordmanni cum prædâ abeunt. *Regin.*

A N N O C H R. 869.

ELMVSTEIN à Turcomannis occiditur anno Hegiræ 255. cui succedit *Mutadi* filius, qui regnat tantum annum vnum. Eodem anno Turcomanni Regem *Ægypti*, & omnis *Syriæ* faciunt *Tolonem*, qui regnavit annis 15. *Zacut.*

A N N O C H R. 870.

EDMVNDVS Orientalium Anglorum Rex, cum Danis Angliam vastantibus prælio congredi ausus, vincitur, & ex templo, quo confugerat extrahitur, ad arborem ligatur, & iaculis configitur, die 20. Nouembris. *Westm.*

A N N O C H R. 874.

CONSTANTINVS Scotiæ Rex, collecto exercitu pulsus Danos, vincit eos quidem, sed cum eos iniquo loco coactos pellere conaretur, ipsi ex desperatione pugnantes Regem trucidant, cum annos sexdecim regnasset. Succedit ipsi frater *Ethus*, qui tantum regnat anno vno. *Bush.*

A N N O C H R. 877.

CAROLVS CALVVS V. Germanorum Imperator, filius *Ludouici Pij*, & *Iuditha*, violenter, & dolosè imperium occupauit: *Ludouico* enim secundo sine masculino herede defuncto, quam primùm de Imperatoris fratris sui Germanici obitu cognouisset, exercitu comparato transijt in Italiam, vt imperium Germanis ereptum transferret ad Francos. Quâ re animaduersâ, *Ludouicus* Germanicus, ne sibi quoque defuisse videretur,

tur, *Carolus* postea *Crassum* dictum, & *Carolomannum*, filios suos magno cum exercitu misit, ut *Italiæ* aditu eum prohiberent, quibus *Carolus Caluus* obuiam profectus humanitè eos excepit, plurimos thesauros ipsis obtulit, promisitque se nihil amplius tentaturum, sed omnia *Ludouici* iudicio permissurum: atque ita filios *Ludouici* Regis *Germaniæ* elusit, qui ad patrem redierunt. *Carolus Caluus* ergo *Italiæ* populos in sua verba iurare fecit, Romanque progressus mense Decembri in Natalitijs Christi Imperator proclamatus est. Nihil memoratu dignum tum in regno, tum in imperio gessit. Ac avarus, crudelis & ambitiosus, superbus & minax potiùs, quàm fortis fuisse dicitur. Plurima bella gessit contra Britannos, contra *Pipinum*, & *Carolus* Reges Aquitanix, contra Nordmannos, & præcipuè contrà patrueles infelicitèr pugnavit. Cùm igitur post cladem acceptam ad colloquium Pontificis, Ticini habitum, venisset, *Carolomannus* patrueles ductis in Italiam copijs, illud perturbavit. Et *Carolus* haud confidens *Italis*, cùm per Alpes regredi vellet in Galliam, repentina febris illum inuasit. Quâ re permotus *Sedechiam* Iudæum, medicum (quem mirè diligebat, cuique nimium fidei habuit) sibi adhibuit, atque ex eius sententiâ, præsentis remedij gratiâ pulverem quendam veneno infectum hausit, & indè *Cinifium* montem ascendere cœpit. Vbi verò ad locum, qui *Brios* dicitur, venit, ingrauescente morbi magnitudine, & veneni sævitie conflictatus, coniugem *Richildem*, quæ ad *Mauriennam* erat, acciuit, atque in eius complexu post vndecimum diem, quo venenum hauserat, die 6. Octobris animam efflauit, cùm post parentem regnasset annis 37. imperasset annos duos. Exemplum daturus posteris, quàm tuto, ac prudenter Christiani valetudinem suam Christi hostibus committant curandam. *Sigon. Onuphr. Marian. Regin.*

A N N O C H R. 879.

LUDOVICVS BALBUS VI. Germanorum Imperator, filius *Caroli Calui*, & *Hermintrudis*, patris morte auditâ, Compendij cum *Richilde* Nouercâ, pridie Kalend. Decembris

conuenit, atque ab eâ tabulas patris accepit, quibus ille regnum sibi Franciæ tradebat, & ensẽ S. Petri, per quem se Regem instituebat, & regiam vestem, & coronam, & sceptrum auro, gemmisque pretiosis distinctum, atque ita magno Episcoporum procerumque consensu sexto Idus Decembris Rex ab *Hincmaro* Remensi Archiepiscopo consecratus, & coronatus est. Sed cùm imperasset annum vnum, & menses sex, in morbum lethalem incidit, quo sæuiente (nam veneno infectum dicebatur) per fidos homines *Odonem* Episcopum, & *Aluinum* comitem, coronam, ensẽ, & reliquum ornamentum regium ad *Ludouicum* filium misit, atque eum Regem consecrari Franciæ iussit; neque ita multò post, quarto Idus Aprilis, in Parasceue mortem oppetiit. *Sigon. P. Æmil.*

ANNO CHR. 881.

LUDOVICVS, & CAROLOMANNVS *Balbi* filij, post multas Procerum dissensiones, variosque tumultus, Reges Galliæ ab Episcopis consecrati sunt, regnumque administrarunt annos sex: Qui & *Bosonem* adspirantem ad regnum represserunt, & Nordmannos ad Ligerim fluuium magno prælio vicerunt: sed neuter diu superstes fuit. Nam *Ludouicus* in venatione se oblectaturus, casu vulneratus est. Dum enim aprum interficere tentat, à satellite, qui auxilium ferre volebat, in tibia vulneratur, ex quo vulnere die septimo moritur, cùm ferè annos quatuor regnasset. *Carolomannus* in equo ludibundus dum refugientem domum puellam insequitur, impetu equi intra humile ostium illatus, corporis compagem soluit, anno Christi 886. Succedit ipsi filius *Ludouicus*, qui, quòd nihil ageret, nomen *Ignau*i accepit, abduxit tamen hic Monialem ex cœnobio, sibi que connubio iunxit. Supererat tamen adhuc frater *Caroli-manni*, *Carolus simplex*, puer sex annorum, qui suam portionem regni habebat, cuius tutor à Proceribus regni constituitur *Otto* Comes Andegauensis Saxonicæ nationis. *P. Æmil. Aimon. Sigon.*

ANNO CHR. 886.

BASILIVS MACEDO, Græcorum Augustus, natione Armenius, sed redactus cum parentibus ad extremam inopiam cum Bulgari Hadrianopolim diriperent. Cum igitur adulesceret, parentibus relictis, solus Constantinopolim iuit: ubi ministerijs, & industriâ suâ effecit, ut in aulâ reciperetur, in quâ fortitudine, & rerum agendarum dexteritate tantum promeruit, ut Cæsar à *Michaele* adoptaretur, & sic cum ipso imperavit annum vnum, & menses quatuor, solus verò postmodum annos nouendecim. Quibus transactis, in venatione ingentem percussurus ceruum, zonam mirabili casu ramis cornuum eius implicat, itaque raptatus confestim periisset, nisi aliquis Comitum dissectâ ense zonâ exemisset eum periculo. Qui ob id facinus, ut qui gladium strinxisset in Imperatorem, cui salutem attulerat, capite truncatus perniciem pro præmio tulit. Mox verò *Basilus* inuersis ex vulnere intestinis, cum cruciatu interijt. *Cedr. Zonar.* Succedit ipsi filius *Leo*, qui imperavit annos 25. & menses tres.

ANNO CHR. 889.

ZVENDEBOLDVS Rex Lotharingæ, filius nothus *Arnulphi* Imp. qui hætenus Galliam vndique vastarat, & subditos crudelissime habuerat, deseritur à subditis, sese ad Ludouicum conferentibus, & paulò post, die 13. Augusti in prælio contra subditos trucidatur. *Regin.*

ANNO CHR. 905.

CONRADVS Comes Franciæ, filium suum in Galliam mittit, ut ibi tumultuantes compescat, ipse Episcopum Vurtzburgensem defensurus, contra *Albertum* Bambergensem mouet; sed hic occasione sumptâ *Conradum* improvisò obruit, & trucidat die 27. Februarij. *Ludouicus* Imperator cognatus *Conradi*, iratus *Alberto*, cum citat mense Iulio, ut rationem reddat de tot commissis facinoribus: cumque comparere noller, eum in suâ

suâ arce obsidet, sed cùm vi nihil efficere posset, per *Hattonem* Archiepiscopum Moguntinum, hominem versutum, in fraudem illectum *Albertum* capit, & capite plectit, die 9. Septembris, & facultates eius in Fiscum rediguntur. *Regin.*

ANNO CHR. 910.

LAMBERTVS Rex Italiæ, à Concilio Rauennati reuersus, venationis causâ Marincum in nemus se contulit. Ibi cùm per aliquot dies assiduis venationibus intentus agigaret, *Adelbertum Bardonem* Lucæ marchionem montem cum diuersis, & infirmis aduersus se copijs superare cognouit. Itaque vt erat prompti in omni re expediendâ consilij, ne tempus in acciando maiore domo exercitu tereret, strenuos centum, quos secum in armis habebat, milites sumpsit ac properè aduersus hostem eduxit. Illi ex monte in campos ad Burgum S. Domnini digressi, nullo *Lamberti* ante explorato consilio, nullis munimentis ante castris firmatis, cibo, ac potui largius indulserunt, ac quieti indè, ac somno se, quasi per summum ocium, tradiderunt. Quòd vbi *Lambertus* Placentiam profectus percepit, confestim silentio noctis vrbe excessit, ac raptim agmine acto alios immobiles, alios semisomnos, plerosque ad arma trepidantes oppressit. *Hildebrando* fugâ elapso, *Adelbertus* in præsepio, cùm ibi sortè latitaret, est captus. Cui cùm ad se deductus esset, *Lambertus* dixit: *Ni mirum Berta uxor tua diuino tum afflata spiritu fuit, cùm se scientia sua teipsum aut Regem, aut asinum effecturum promissit, nam quia Regem non potuit, asinum ne mentiretur effecit, dum te ad præsepe confugere compulsi.* Atque his dictis eum cum nonnullis alijs Papiam in custodiam misit, atque indè Marincum repetijt, vt de captiuis secreto à congressu hominum loco statueret. Erat præter cæteros cum eo *Hugo* Mangifredi filius, quem post patris necem ipse omnibus honoribus colligendæ beneuolentiæ causâ erat complexus. Fortè autem accidit, vt inter venandum cæteris in diuersas syluæ partes effusè, vt fit, equorum cursu perlatis *Hugo* cum *Lamberto* remanserit, qui paternæ iniuriæ recordatus consilium vlciscendæ cepit, occasionem nactus, quòd Rex

ad quasdam angustias, per quas aper impellendus erat, confisterat, atque labore, & expectatione diutinâ fatigatus paululum quieturus semetipsi custodiendum commiserat. Itaque somno stratum gladio percutere veritus, ne sanguinis effusio patratorum facinoris proderet, ceruici fustem infixit, atque ipsum effusè currentem equo præcipitasse, collumque fregisse disseminauit.

Sigon.

EDWARDVS Angliæ Rex, occiso Rege *Erico* Orientalium Saxonum, illud etiam regnum sibi subiecit, & paulò post etiam regnum Merciorum, atque ita tota Anglia sub vnius ditionem peruenit, nisi quòd Dani adhuc Northumbriam haberent. *Polyd. Virg.*

ANNO CHR. 912.

CAROLVS SIMPLEX Rex Francorum, cùm regeretur totus consilijs *Haganonis*, hominis non adeò nobilis, à principibus deseritur, qui eligunt Regem nouum *Robertum* Comitem Parisiorum, qui à Remensi Episcopo *Heriuo* Rex inungitur die 2. Iulij. Verùm sequenti anno *Carolus*, aduocato Nordmannorum auxilio, ruptis inducijs, *Robertum* creatum Regem imparatum obruit, & occidit die 15. Iulij. Filius Roberti, cæde parentis irritatus, exhortatur suos, & victoriam *Carolo* extorquet, & paulò post *Herbertus* Comes Viromandensis Regem *Carolum* ad se inuitat, & inopinantem in vinculis habet. *Aimoin.*

ANNO CHR. 914.

BERENGARIVS Italiæ Rex, à Veronensibus, qui adhuc semper fidem ergà illum constantiâ summâ coluerant, nouo accensis odio, insidiatur, authore tanti secleris *Flamberto* quodam, cuius filium *Berengarius* è sacro fonte susceperat. Cuius rei cùm in suspicionem *Berengarius* incidisset, homo, & naturâ, & ætate iam exactâ mitis *Flambertum* ad se vocauit, atque ita appellauit: Si mihi tecum non & multa, & iusta amoris cause intercederent, haud difficile credidissem, quod vulgi sermone audio celebraturi, te meæ vitæ insidias comparare. Nunc ut eis fidem non ha-

habeo, sic meminisse te volo, quantacumque accessiones & fortune, & dignitates tibi fuerunt, eas te non potuisse, nisi meo beneficio, consequi. Quare eo animo in me esse debes, ut vita mea in amore, & fide conquiescat tua. Quod si à te mihi fidem præstitam esse intellexero, faciam, ut in referenda gratia beneuolentiam experiaris meam. Atque his dictis aurum magni ponderis poculum ei porrexit, & addidit: *Amoris, salutisque mee causa, quod continetur, baurito; quod continet, tibi habeto.* Flambertus responso, quod facile liberare Regem suspicione posset, in speciem dato, ab illo abiit, ac statim socios, qui secum proximâ nocte illum conficerent, conuocauit. *Berengarius* propè templum, ut solitus erat, in amœno potius, quàm firmo diuersorio cubuit, neque custodes, ut ab omnibus tutus insidijs, vllos apposuit. Sub lucem autem, cùm precandi causâ templum iuisset, *Flambertus* cum armato iuuenum globo irruit. Quorum ubi tumultum sensit *Berengarius*, procedens ad eos, *Flambertum* eminus vocat, & quid hoc tandem turbæ sit, quærit. Iubet ille bono animo Regem esse, non enim hoc contrâ illum, sed pro illo stare, ac sensim armatos in medios iam progressum corripuit, ac romphæa à tergo percussus prosternit. Innocentia eius ex eo apparuit, quòd lapis sanguine eius infectus nullâ vnquam ablutione purgari potuit. *Berengario* mortuo, *Milo* vrbs comes spectatæ virtutis iuuenis, quem sibi Rex à puero educarat, cùm defendere vitam Domini sui, quia non affuerat, nequiuisset, mortem saltem vlcisci scupiens tertio post eius necem die *Flambertum*, sociosque eius per vim cepit, ac statim suspendio interemit. *Berengarius* præcipuam tulit laudem iustitiæ, clementiæ, & pietatis; odio tamen populorum, ac perfidiâ fatigatus, ut ipse nunquam quieuit, sic alijs quotidianam mouendarum seditionum materiam præbuit: varijs rerum secundarum, aduersarumque inuicem succedentium casibus rarum inter mortales insultantis fortunæ ludibrium *Sigon.*

FROIOLA Rex Hispaniæ, homo libidinosus & crudelis, occiditur postquam regnasset tantum mensibus quatuordecim. Succedit *Alphonfus* filius *Ordonij*, qui regnavit annos 6. menses 6. *Marian.*

ANNO CHR. 926.

ABARCA Rex Nauarræ & Vasconum, cùm annis viginti regnasset, trucidatur in pugnâ contrâ Constellanos; successit *Garzias Sanctius*, qui regnavit annis quadraginta. *Marian.*

ANNO CHR. 941.

EBERHARDVS Palatinus, & *Giselfertus* prædas agunt prope castra Imperatoris, & re benè gestâ epulantur, sed proditi à spoliatis agricolis, viginti tantùm equites Imperatoris in illos irruunt, *Eberhardum* trucidant, & *Giselfertus* fugiens in Rheno submergitur. Rex Galliæ pœnitens facti, pacem ab *Othone* petit, & mentionem inijcit ducendę viduę *Gilberti*, quę soror erat Imperatoris, idque perficitur paucis post mensibus. *Widich.*

ANNO CHR. 944.

LVDOVICVS Galliæ Rex asperius se gerit contrâ Principes suos, idèò in odium venit. *Herbertum* enim Comitem, qui patrem Regis *Carolum simplicem* captivum habuerat, suspendit, & *Wilhelmum* Rollonis filium, Nordmanniæ Ducem, ex insidijs hoc anno occidit. *Malmesb.*

ANNO CHR. 945.

CONSTANTINVS filius *Romani* Imperatoris Constantinopolim in Samothraciam relegatus, cùm sæpius effugere vellet, occisus est. *Cedr.*

ANNO CHR. 946.

EDMUNDVS Angliæ Rex in conuiuio per insidias trucidatur, cùm regnasset annos 6. Succedit ipsi frater *Edredus*, qui regnat annos 9. & menses 6. *Rog.*

ANNO CHR. 947.

HAROLDVS Danorum Rex arcem Slesciensem euertit, & Marchionem cum omnibus suis trucidat; hinc bellum Danicum sequenti anno exoritur. *Crantz.*

ANNO CHR. 950.

LOTHARIVS Rex Italiæ, veneno petitus in phrenesim incidit, & moritur anno regni quarto. Vidua *Adelheidis* metuens *Berengarium II.* concedit ad *Axonem* comitem in arcem Canusinam, quæ munitissima erat. *Berengarius* ibi eam obsidet, & tyrannidem exercet in totâ Italiâ. *Luitp.*

ANNO CHR. 954.

LVDOVICVS Rex Galliæ, cum annos octodecim regnasset, dum forte lupum insectaretur, equo excussus, moritur. Succedit *Lotharius* quintus Rex Galliæ, ex *Gerberga* sore Imperatoris, qui regnat annos 31. *Chron. Belg.*

ANNO CHR. 955.

CONRADVS gener Othonis Imperatoris, *Burchardus* gener Henrici Ducis Bauariæ, item Dux Sueuiæ, cadunt in prælio contra Hungaros. *Witich.*

ANNO CHR. 960.

CONSTANTINVS Orientis Imperator, filius *Leonis*, & *Zoe*, religiosus erga Deum, & studijs literarum deditus fuit. In regno autem administrando fuit segnior, iracundus & fæuus in delinquentes: in pœnis sumendis inexorabilis: vini auuidior. In conferendis magistratibus, non dignos præturis, alijsque muneribus præficiebat, sed minus bonos, ac potius improbos, & quos vel Imperatrix, vel cubicularius *Basilius* commendabant, qui magistratus venales habebant. Ita fiebat, vt imperium non in omnibus benè administraretur. Imperatori autem struere sunt insidiæ, primum à cubiculario *Theophane*: qui mul-

multos habebat confcios, & Romanum è Protâ insulâ. Deinde ab alijs, qui *Stephanum* Lesbo in Regiam reducere conabantur. Sed Imperator vtrasque deprehendit, ac insidiatoribus supplicio affectis: Imperij cupidis diligentiorē custodiam adhibuit. Interim *Romanus* eius filius, ex imberbi iam vir factus, potestatis ad se pertrahendæ cupiditate, vitæ patris, adiuuante vxore, insidiatur, medicamento purganti, quod Imperator haustus erat, toxico clam admixto. Sed eo, cùm illi offerendum esset, siue diuinitus, siue fortuitò, maximâ ex parte effuso, & exiguo, quod superfuerat hausto: doloribus quidem, & terroribus periculorum non paruis est confictatus, vitæ tamen discrimen, quanquam ægrè, euasit. Anno autem imperij decimoquinto in Olympi montem egressus est, per speciem se se precibus monachorum contra Agarenos armandi, cùm reuera id ageret (vt referunt) vt *Theodorum Cyzicenum* conueniret, cum eoque deliberaret, quomodo *Polyeuctum* Ecclesiâ pelleret. Indè malè affectus in Regiam redijt, nec multò post est defunctus, siue ex inremperiâ corporis, siue quòd probabilius est insidijs filij repetitis. Vixit annos 54. menses 2. *Zonar.*

A N N O C H R. 967.

SANCTIVS Legionum Rex, pomo medicato gustato inficitur veneno, atque ita moritur, cùm regnasset annos duodecim. Succedit ipsi *Ranimirus* tertius puer quinque annorum, qui obtinet regnum annis quindecim. *Mariana.*

A N N O C H R. 968.

NICEPHORVS PHOCAS cogitur Orientis imperium inuadere, abdicatis *Romani* liberis; quo facto nuptias cum *Theophanone* celebrauit post annos quinque, quamuis *Theophanonem* prius vehementer deperisset, post, eius congressu abstinuit, siue ex satietate, siue ex continentia. Nam vel in adolescentiâ parum procliuis ad libidinem fuerat. At illa Maritum, vel ob alienationem exosa, vel de filijs sollicita (quidam enim murmurabant, velle *Nicephorum* regijs pueris castratis, impe-

rium in fr̃atrem *Leonem* transferre) clam cum *Ioanne Zimisce* colloquitur, siue amore eius capta (nam foriñe excellentiã, & venustate, hominum oculos in se conuertebat) siue cum parem Nicephoro aduersarium rata. Quidam etiam tradunt, eam consueuisse cum illo, & homine contrã *Nicephorum* instigato, plaustrum per se nutans, vt prouerbio dicitur, opportunẽ perculit. Nam *Ioannes* alioqui succensebat Imperatori, cui ex fratris inuidiã, & calumnijs suspectus, à militari potestate ad ciuilem translatus fuerat, & Dromi Logotheta designatus, quam ipse non potestatem, sed graue supplicium iudicabat. Accesserat malis, quòd cum in Themate habitaret, domi manere iussus erat. Ob hæc *Ioannes* iratus, cum etiam à meretrice illã irritaretur, quæ reditum ei iussu Imperatoris confecerat: regnum affectauit, illã adiutrice: eodemque tempore suis necessarijs arcenum aperuit, & facinus aggressus, intempestã nocte cum ijs lembo conscenso, ad regiam peruenit, quã mari austrino alluitur. Quòd cum ventum esset, sportam demissam videt, in eãque cum suis à Theophanonis ancillis attrahitur. Habebat autem secum *Michaelem Burzem*, Imperatori, ob inconsideratam illam iram, infensum, & *Leonem Abalantem*, & *Theodorum Nigrum*, quem ob colorem nigriorem *Azypotheodorum* vocabant, & alios duos. Igitur cubiculum Imperatoris sine strepitu ingressi (Nam id quoque *Theophano* confecerat) *Nicephorum* humi dormientem, quidam calcibus per contumeliam insultans somno excutit, expersæctum seque attollentem lethaliter in capite vulnerat, quo ictu & corpus eius & animus grauitè est concussus. Ad *Zimisce* qui regio lecto confederat, adductus, iam collabens, & vtrinque suffultus; cum rogaretur quibus de causis ab eo vexatus esset? nihil respondit, sed illum dumtaxat, *Iuua Domine*, clamauit. Iubet igitur *Zimisces* coniuratos maxillas eius capulis gladiatorum pulsando confringere, aut dentes elidere. Deinde quidam in tergum eius hastam ita intorquet, vt per pectus elaberetur. Tumultu ab excubitoribus excitato (iam enim insidias animaduenterant) caput modò defuneti, amputatum, per fenestram ostendunt, itaque illorum impetum comprimunt. Fer-

tur *Nicephorus* paucis antè diebus tabellas in suo cubiculo inuenisse infidiarum indices. *Leo* frater Imperatoris nece illius cognitâ cum filio suo *Nicephoro* in magnam Ecclesiam confugit. Fuit hic Imperator cùm caderetur, natus annos quinquaginta septem, quorum sex cum totidem mensibus regnauit. *Zimisces* in Natiuitate Christi, cum suâ manu, sed per alios *Nicephorum* Imperatorem demonstrasset occisum, Imperator coronatur, & *Nicephori* vxor in cœnobium relegatur. *Zonar.*

A N N O C H R. 975.

IOANNES ZIMISCES Orientis Imperator, cùm in multis prouincijs prædia frequentia, & fertilissima videret: rogauit cuius ea essent? Cùm *Basilij* Cubicularij esse cognouisset, partim à *Nicephoro Phoca*, partim à se dum legionum domesticus esset, partim ab alijs adiecta imperio, illique donata esse: indoluit, & iniquum esse dixit publicis possessionibus multorum præstantium virorum sudoribus, & sanguine partis vnum spadonem perfrui. Ea verba per quendam nunciata, *Basilium* ad comparandas Imperatori insidias impulerunt, ac veneno temperato, non illo quidem efficaci & celeri, sed lento & tabifico, largitionibus pincernam Imperatorium corripuit, vt id calici Imperatoris infunderet, quo ille hausto, paulatim habitudine corporis prostratâ, tandem interiit. Imperij hæredibus relicto *Basilio*, & *Constantino* Romani filijs, cùm annos sex, totidemque menses regnasset. *Zonar. Cedr.*

A N N O C H R. 979.

EDVARDVS Rex Angliæ, cùm annos tres, & menses octo regnasset, mense Aprili post Pascha, cùm venatum exiisset, & non procul à Nouercæ suæ castro abesset, eò solus venit, vt sitium leuaret: illa sitienti statim venenum præbuit, & misit adhuc qui ipsum trucidarent. Succedit ipsi frater *Edelredus*, qui regnat annis 73. & à Danis vndique bello affligitur. Hic in Baptismo alter *Constantinus* aquam excrementis suis inquinauerat. *Malmesb.*

AN-

ANNO CHR. 980.

HARALDVS Danorum Rex, à filio suo *Sueno*, vel *Suuein-bello* petitur bello, qui diutius viuere videretur, quàm par erat. Abnegauerat autem *Suenus* Christianam Religionem, & se dederat Ethnicorum superstitioni, quorum plurimi adhuc erant in regno, atque ille eos sibi socios belli fecit, & in pugnâ parentem vincit qui etiam vulneratus est periculossimè, & paucis post diebus in festo omnium Sanctorum, mortuus est, cùm regnasset annos 50. Sed hoc parricidium Deus ita vltus est, vt filius paucos post annos regno eiiceretur, & totis annis quatuordecim exularet. *Adam.*

ANNO CHR. 953.

OTHO II. Occidentis Imperator XIII. filius *Othonis I.* cognomento *Magni*, & *Adheleide* à *Lothario*, Italiæ Rege viduæ relictæ, Patre defuncto, Rex iterum à Principibus, & Populis acclamatus, imperium indè quod cum patre gesserat, solus exercuit, ac populis, & principibus exposcentibus patris confirmare beneficia institit: & quemadmodum patri in imperio successit, sic etiam paternæ virtutis æmulus fuit. Nam imperium summâ cum laude administrauit, & Ecclesiæ, Reipublicæque salutem summo studio quæsiuit. Vndè *Sabinus* de eo tecinit.

Non fuit inferior Primò virtute secundus;

Multa domi gessit prælia, multa foris.

Hoc solum inaudite crudelitatis exemplum de eo narratur, quòd cùm *Romanos Principes*, & alios in Italiâ proditiōis suspectos, è medio tollere vellet Imperator, consilium crudele magis, quàm laudabile iniuit. Quippè magnifico, ac splendido parato in Vaticano conuiuiō Principes, ac legatos ciuitatum omnes, qui celebrandi eius aduentus gratiâ Romam de more conuenerant, ac iussi ab eo aderant, inuitauerat. Vbi autem cuncti accubuerunt, præconis voce, ne quis ad ea, quæ audiret, videretque, aut vocem emisisset, aut sedem suam mouisset vellet, pœnâ capitis indictâ, denunciatum est: Ac statim conuiuiæ omnes, in-

tromissis armatorum cateruis ex composito circumuenti, trepidantibus ad tale spectaculum singulis, deinceps nomina eorum, qui seditionem mouerant, aut prodicionis conscij erant, recitata: ac tristibus de illis pronunciatis sententijs, inspectantibus cæteris, vltimum supplicium sumptum est. In reliquis conuiuium mirâ comitate, ac liberalitate confectum est. Ex eo indè *Othonis* cognomen *sanguinarij* inditum. Intereâ magnæ ex Franciâ, Germaniâ, Tusciâ, Lombardiâque copix accitæ aduenerant. Quibus ad Romanas legiones adiunctis, vrbe egressus, Neapolim, & Beneuentum accessit, atque ibi firmâ aliâ Beneuentanorum, Capuanorum, Neapolitanorum, & Salernitanorum manu assumptâ graue cum Græcis, & Saracenis in Apuliâ bellum inuit, ac multas res prosperè gessit. Sequenti verò anno Tarento digressus ad quod 17. Kalend. Aprilis castra habuit, ad oppidum Calabriae processit nomine Basentellum. Ibi ardentibus pugnandi cupiditate militum animis, Idibus Iulijs cum occurrentibus Græcis, & Saracenis atrox prælium est commissum. Romani, & Beneuentani, vbi certamen de summâ rerum imminere viderunt, statim hominis crudelitatis memores à signis recesserunt, atque *Othonem* valido præsidio nec opinantem nudarunt. Ita exercitus eius ancipiti terrore perculsus instantibus hostibus facilè non solum fusus, fugatusque, sed etiam fœdissima strage concisus est. *Landulphus* & *Atenulphus* Capuæ Principes (nam *Pandulphus* pater veniente in Campania *Othone* perierat) *Otho* Dux, *Enricus* Augustanus Episcopus, & *Vernerus* Abbas Fuldenfis cum alijs Principibus, Episcopis, & Abbatibus plurimis in acie ceciderunt. *Otho* ex prælio trepidus vix incolumis ad mare profugit, cuius equus valdè vulneratus erat: sed non agnitus cum abiectis ornamentis Imperatorijs, & loriciâ, pro mercatore se gereret, persoluto lytro, & beneficio Græcæ linguæ, quam didicerat, euasit. Igitur Imperator in tanto vitæ periculo seruatus celeriter copias, quantas potuit, comparauit, & renouato bello, Saracenos tantâ victoriâ vicit, vt *Pallida mors Saracenorum*, diceretur: attamen ipse Imperator in hac pugnâ saggitâ venenatâ vulneratus fuit, quo vulnere non diu post obiit, relicto filio

lio Othone imperij successore, postquam imperasset annos decem, & menses ferè sex, sepelliturque Romæ in atrio Templi D. Petri. *Sigon. Fabrit.*

A N N O C H R. 987.

LVDOVICVS Gallix Rex, cùm ferè biennium regnasset, circa finem huius anni, veneno à coniuge sua *Blancha* præbito, moritur adhuc iuuenis. Succedere huic voluit *Carolus* Dux Lotharingix, sed cùm esset ex Germanorum principibus, reijcitur à plerisque, qui *Hugonem Capetum* eligunt, indè bellum civile ortum. *Chron. Belg.*

A N N O C H R. 993.

ARNVLPHVVS Hollandix Dux, cum Frisis primo Octobris die decertat, à quibus fugatur, & in fugâ trucidatur, cùm annis quinque præfuisset. Succedit filius *Theodoricus III.* qui præest Comitatus annis 46. *Beka.*

A N N O C H R. 1002.

OTHO III. Germanorum Imperator XIV. filius *Othonis II.* & *Theophania*, licet puer cùm ad imperium eueheretur, tamen progressu temporis sapientiâ ita crevit, vt propter admirandam sapientiam, quæ ætatem superabat, & res præclare in imperio gestas, ipsi honoris causâ hoc cognomen adderetur, vt *Mirabilia mundi* diceretur: Anno ætatis suæ trigesimo, & imperij decimo nono, cùm Romæ tumultus varij excitati essent, ad eos sedandos Romam profecutus est, sed ibi à coniuratis in Capitolio circumfessus in discrimen capitis venit, ac tandem egregiâ Hugonis Brandenburgici, (quem Imp. Hetruriæ, & Thulciæ præfecerat) & Henrici Ducis Bauariæ industriâ, conditionibus simulatis euasit. Imperator igitur iter in Germaniam apparauit, nouum exercitum collecturus, vt atrocitatem tanti facinoris vindicaret. Verùm vidua *Crescentij* (quem Imperator rebellem suspendi curauerat) cum quâ Otho familiariter conuersari solebat, quæque se Imperatricem futuram sperabat, quod Imperatore

tore in Germaniam reditum parante, videret, se spe coniugij excidisse, ipsi chirotechas affabrè factas, sed veneno tinctas, simulatæ amicitix munus, misit. Imperator cum hæc chirotechas veneno infectas accepisset, illarum usu, & contactu, adeò est infectus, ut pustulæ liuidæ toto corpore pullularent, quibus tandem extinctus est die 28. Ianuarij ad Paternum in Italiâ. Corpus in Germaniam delatum, & intestina in templo Afræ, Augustæ Windelicorum condita sunt, quorum sepulchrum insigni marmoreo monumento ornauit *Fridericus* tertius Elector Saxonix, cum hoc Epitaphio.

Romani Imperij decus amplum tertius Otho,

Ossa in Aquis-Grani hic viscera clausa tenet.

Succedit ipsi *Henricus Sanctus*, vel *Claudus*, qui imperauit annos 22. menses quinque. *Sigon. Frising. Ditmar.*

A N N O C H R. 1003.

ERHARDVS, Marchio Saxonix, qui arcem Ekhardibergen-
sem condiderat, magnæque authoritatis Princeps erat, ambit imperium, idque vi ad se rapere contendit. Sed dum omnia vi agit, à statibus imperij deseritur, & proscribitur, interficiturque die 30. Aprilis. *Fab.*

A N N O C H R. 1014.

BERINGERVS Comes Ballenstadius rapit *Reinbildin Reich-
lingiam* orbam, sed commendatam; in ipso raptu grauissimè vulneratur, & eâ de causâ moritur. Imperator deliberat de poenâ in corpore sumendâ, sed concluditur tandem, cum probari non posset, eam inuitam raptam, ut honestè sepeliatur. *Fab.*

A N N O C H R. 1015.

ERNESTVS Dux Suenix, feriâ secundâ Pentecostes, die 30. Maij venatum abijt, & casu infauito ab *Alberone* Comite in feram telum torquente traiecitur, cum vulnus lethale esset, uxorem iubet saluari, & Alberoni ignosci. Ipse cum Sa-

cerdos non adesset, suos aduocauit, & præscentibus omnibus confessionem peccatorum suorum edit, cum mallet coram multis erubescere, quàm coram Deo reus apparere. *Annal. Sueu.*

A N N O C H R. 1017.

IOANNES Bulgariae Dux, licentiam consecutus à *Basilio* Imperatore, ad oppugnandum Dyrrachium barbarico cum fastu proficiscitur: & inito praelio sternitur, & trucidatur, incertum à quo: cum imperasset Bulgariis annos duos, menses quinque. Reliqui hoc casu consternati se dedunt, & Graeciâ excedunt: *Basilius* ita in Bulgariam venit, vniuersa potitur, thesauris etiam Regum, quos militibus distribuit, & hunc, ac sequentem annum in eâ ordinandâ consumit. *Cedr.*

A N N O C H R. 1016.

OLAVS Rex Noruegianorum, à suis ob simplicitatem repudiatur, qui *Cnutum* Danię & Anglię Regem sibi exposcunt. Hic cum quinquaginta nauibus adueniens, *Olaum* regno eijcit, & ita Noruegię etiam regnum occupat: *Olaus* paulò post cum regnum recuperare conaretur, à suis occiditur. *Rog.*

A N N O C H R. 1017.

ALPHONSVS Rex Legionum in Hispaniâ, cum annos 28. regnasset, dum bellum infert Saracenis in Portugalliâ, sagittâ vulneratur, & moritur die 7. Maij, æræ Hisp. 1065. Succedit filius *Veremundus*, qui regnat annos decem. *Marian.*

A N N O C H R. 1019.

GARSIAS Castellę Comes Iunior in ipsis nuptijs die 13. Maij trucidatur, cui succedit *Sanctius* Rex Vasconū & Nauaræ. Huius Sanctij filius postea fit hæres regni Legionis, & ita regna Hispaniæ ferè ad hunc vnum relata sunt. *Marian.*

A N N O C H R. 1030.

ERNESTVS Dux Alemanix, dum Imperator in Hungariâ esset, Ducatu pulsus, vastam Imperatoris *Manegold* cladem vlturus se se *Ernesto* opponit, sed in velitatione vterque cecidit, factum die 19. Augusti. *Wipp.*

A N N O C H R. 1034.

ROMANVS ARGYRVS Orientis Imperator, Constantini gener, cum *Constantinus* ægrotaret oblata ei fuit hæc conditio, vt vel vxorem suam dimitteret, & filiam Imperatoris vxorem duceret, & Cæsar fieret, aut oculos sibi erui pateretur, ne rebellaret si alius hanc conditionem acciperet. Hæsitante eo, vxor marito metuens, vtrò comam posuit, ac sæculo renunciauit: viroque, & oculos seruauit, & imperium parauit. Mortuo Constantino, *Romanus* præter omnem spem, atque expectationem oculorum amittendorum periculo euitato, Imperator cum *Zoe* Augustâ filiâ *Constantini* factus, initio imperij bonis ac laudabilibus oris subditos demeritus est, regnavitque annos quinque, & menses sex, post quos morbo lento correptus est, capitis & barbæ pilis defluentibus: veneno, vt aiunt, ei ab *Ioanne* propinato, qui deindè pupillorum alumnus factus fuit. Is *Ioannes*, cum etiam antequam Imperator fieret, *Romano* inseruiisset, rerum eo potito plurimum nactus fuerat potentiæ. Erant ei fratres, *Michael*, *Niceta* *Constantinus*, & *Georgius*. *Ioannes*, *Constantinus*, ac *Georgius* Spadones erant, & circulatoriam exercebant artem. Nicetæ integro, iam prima succrescebat lanugo. *Michael* virilem attigerat etatem formosissimus homo: vterque argentariam faciebant, & argentum adulterabant. Hi omnes in familiaritatem Imperatoris, operâ *Ioannis* peruenerant: eosque fortuna, vt de imperio, quod in ipsos erat translatura præmoneret, ad magnam euexerat potentiam, nam & reliqui diuersos gessere magistratus, & *Michael* Imperator *Pantheo* præfecit. Huius *Michaelis* diro, atque infano amore correpta *Zoe*, arcanis colloquijs in adulterij cum eo consuetudinem peruene-

rat: vtque hunc *Romanum* absque vllâ flagitij suspitione amolita, Imperatorem crearet, maritum venenis, non ijs celerem adferentibus interitum, sed lentissimis, ita confecit, vt is durissimis excarnificatus morbis miserandam toleraret, atque trahe-
ret vitam, decumbens in lecto, nihilque aliud quàm mortem optaret. Durauit vsque ad diem 15. Aprilis, quo die sanctæ magnæ quidem feriæ erat solemnitas. Ibi *Romanus* cùm Senatoribus dona (rogam vocant) distribuisset, & se lauandi causâ in magnum Palatij balneum contulisset, miserè suffocatus est in solio balnei à *Michael*, & socijs eius. Eâdem nocte cùm sacra Passio caneretur, Patriarcha *Alexius* quasi iubente *Romano*, in palatium vocatur, quo cùm venisset, mortuum *Romanum* inuenit, & *Zoe* aureo triclinio exornato in suggesto sedens, *Michael* producit, & à Patriarchâ contendit, vt hunc sibi maritum sacrâ comprecatione copulet. Attonito, & voce oppressâ hærenti, *Ioannes* ac *Zoe* quinquaginta auri libras, totidemque Clero largiuntur, ita Patriarchæ persuasum, vt matrimonium hoc consecraret. Hoc modo interfectus *Romanus*, in monasterio spectatissimo à se condito sepelitur, ipso magno Parasceues die. Verùm hoc imperium vtrique malè cessit. Nam *Michael* animo ita motus fuit, vt pro imperio nihil agere posset; fratres enim habuit binos, *Ioannem*, qui Imperatoris partes egit, & *Zoam* Imperatricem planè à gubernatione remouit, & *Ioannem* alterum, qui hoc anno Antiochiam cum exercitu mittitur, vbi cùm ad autum receptus esset, centenos viros primarios vrbs contrà iurandum crudeliter occidit. *Cedr.*

A N N O C H R. 1035.

SANCTIVS Maior Castellæ Rex, cùm annos 34. regnasset, trucidatur die 19. Octobris. Diuiserat autem regnum Hispaniæ suis filijs quatuor equaliter, at hi æmuli magnitudinis paternæ, dum quisque alterius ditiones ambit, infinitis malis regnum inuoluunt. Regnavit autem *Ferdinandus* annos 30. *Garcias* annos 18. *Ranimirus* in Aragoniâ 32. *Marian.*

A N N O C H R. 1037.

ODO Rex Burgundiae, cum Lotharingiam vastaret *Gozelo* Lotharingius Imperatori fidelis collecto exercitu eum reprimi, & conferto praelio apud Barum interfecit. *Wippo.*

A N N O C H R. 1038.

VEREMVNDVS Rex Legionis, superiori anno bellum intulit *Ferdinando* Castellæ Regi, & trucidatus fuit. *Ferdinandus* igitur totum Legionis regnum cum vrbe occupat, & inauguratur Rex, regnavitque inde annis 28. mensibus 6. *Marian.*

A N N O C H R. 1042.

MICHAEL CALAPHATES à *Zoe* adoptatus, fit Imperator Orientis, æquis tamen conditionibus intercedentibus, nempe ut eam ad mortem usque pro Dominâ, & matre agnosceret, & pro suâ voluntate, quæ fieri vellet, aut iuberet, sineret. Hoc pacto illa adoptivum filium diademate imperatorio redimiuit: prius tamen summo *Orphanotropho*, & in monasterium Monachatarum relegato. Verum eâdem horâ, quâ diademate est ornatus, obortâ vertigine, & tenebris, parum absuit quin concideret, vixque est refectus vnguentis aromatibus, alijsque rebus odoratis. In imperio firmatus, à promissis *Zoe* subito corruit. Nam literis *Orphanotrophi*, & domesticorum consilij corruptus, hortantium ipsum, ne Augustæ nimium fideret sed caueret ne auunculi *Michaelis* Imperatoris, & *Romani* modo tractaretur, quos illa beneficijs sustulisset, suadentiumque, ut eam quacumque ratione è medio tolleret, daretque operam ne anteverteret ipsa: continuis eorum de hac re exhortationibus eò tandem adactus est, ut insidias matri *Zoe* pararet. Statuit primò civium animos tentare, ut si eos sibi favere intelligeret, ac constanter in se esse propensos, rem aggrederetur: si secus eveniret, ommitteret consilium.

lium. Ergo ad diem qui à Paschate proximus est Dominicus, populo publicum processum in Apostolorum eodem imperat, hoc modo ciuium in se animos exploraturus. Venit ergo coronatus cum Senatu omnibus vrbanis ad id spectaculum accurrentibus: & ijs qui ad viam regiam habitabant, auream, & argenteam suppellectilem ex ædibus demittentibus, ac peplos & auro intextas vestes, inque faustis acclamationibus certatim ipsum etiam animorum suorum sensum effundere cupientibus. Iis miser iste inescatus, atque omnia à summâ proficisci beneuolentiâ putans, vt primùm in magnum est reuersus palatium, Patriarcham in Monasterium ipsius, quod erat in Steno, abire iubet, seque ibi in crastinum expectare; donatum auri libras quatuor, quod nimirum ei breui esset successorem constituturus. Noctu Augustam solio deturbat, & in Principum relegat: ijs qui abducebant mandato, vt eam raderent, atque ipsi crines afferrent. Die factâ relationem perscripsit, eamque vrbis præfecto publicè populo recitandam in Constantini Magni foro mandauit. Scripta fuit in hanc sententiam. *Zoen quam meo imperio malignam esse deprehenderam relegaui. Alexium cum ea sentientem, Ecclesia amoui. Vos autem subditi mei, si in beneuolentia erga me persisteritis, magnos honores, atque beneficia consequemini, vitamque tutam & placidam degetis.* Cùm audiente populo recitasset hæc præfectus, vox quædam extitit incerto auctore: *Nolumus Stauropatam Calaphatam Imperatorem habere, sed parere Zoe, cui à maioribus imperium debetur iure hereditario, matri nostra.* Statim quasi vnâ voce acclamatum est, effodiantur ossa Calaphatæ, & arceptis, vt cuique sors offerebat lapidibus, subsejlijs, atque lignis, præfectum vrbis (erat hic *Anastasius patricius*, quondam *Zoe* patris minister) interfecissent, nisi is fugâ tibi salutem parauisset. *Zoe* verò rursus imperium adepta, de sorore *Theodora* summouendâ cùm cogitaret, multitudinis voluntati concessit, quæ hanc imperij consortem volebat esse. Itaque etiam *Theodora* à magno Templo in palatium venit. Senatu etiam conuocato, *Zoe* pro concione ad Senatum primùm, deinde ad populum quoque è loco conspicuo locuta, gratias, vt

par

par erat, eis egit pro suâ in ipsam beneuolentiâ, ac benè est præcata: tum quid de Imperatore fieri vellent, percontata est; ibi verò omnes vnâ voce exclamare, *Tollatur scelerofus, auferatur è medio flagitiosus, in palum suffigatur, in crucem agatur, excacetur.* Ideò ipsi Imperatori oculos eruunt, & in cœnobium detrudunt die 24. Aprilis, vbi moritur, cùm imperasset menses quatuor. Succedit in imperio assumptus in matrimonium Zoes *Constantinus Monomachus*, die vndecimo Iunij, & postridie coronatur, imperatque annos duodecim. *Cedr.*

ANNO CHR. 1043.

MANIACES, *Michaelè Imperatore* mortuo, & *Calaphata* eius successore exturbato, missus in Italiam, quanquam non esset satis iustis copijs instructus, artibus tamen Imperatorijs tantum confecit, vt & Francos Italiâ pelleret apud Capuam, Beneuentum, ac Neapolim, & res mediocri in quiete, ac securitate constitueret. Habebat hic *Maniaces* in prouincijs, orientalibus possessiones, & vicinum *Romanum Durum*, cum quo exercuerat inimicitias, & cum aliquoties, nisi fugâ sibi euissset, interfecturus fuerat. Postquam verò imperio Romano potitus est *Monomachus*, *Durus* quoque ad summam euectus fortunam (nam ab Imperatore, qui sorore eius pro pellice utebatur, magister protostrator factus fuerat) iniuriarum *Maniacis* memor, abusus suâ potentiâ, & *Maniacis* absentiâ, ditioni eius multa intulit damna, & thalamum eius polluit. De quibus *Maniaces* in Italiâ factus certior, magnas animo molestias irasque agitabat. Cùmque opera *Romani* insuper factum esset, vt magistratus ipsi abrogaretur, deploratis prorsus rebus (intelligebat enim redditum in urbem non benè sibi cessurum) concitatis, atque corruptis Italicis copijs, cùm iam desiderio in patriam redeundi milites arderent, arma contrâ Imperatorem mouet. Missum ergo sibi successorem *Pardum* protoſpatharium hominem Byzantinum, neque vllam ob præstantiam, sed quia notus erat Imperatori, tantæ prouinciæ præfectum interfecit. Ipse diademate, & reliquis imperij sumptis insignibus Imperator salutatur: exerci-

cituque in naues imposito, in Bulgariam trajcit. Imperator postquam de hoc rescivit, non leniter perturbatus, litteras ad eum mittit, in quibus ipsi, & quos secum habebat impunitatem & multa beneficia pollicetur; cum à proposito ille non dimoueretur, ipse quoque suas copias contrahit, & eas Duce *Stephano Sebastophoro* (idest Augustifero) qui ipsi ad Damocraneam lætum delati imperij nuncium attulerat, contrà perduellem mittit. Concurrerunt aduersi exercitus apud Ostrobium in Marmario: fusæque Stephani copix sunt, ipso Maniace primos ducente, & hostium ordines disijciente. Iamque vniuersi eum Imperatorem faustis ominibus salutabant, cum subito equo delapsus, expirat, non extante vulneris authore, quod in pectore lethale acceperat. Quod simul atque innotuit Imperatorijs, caput Maniaci amputatur: & qui ab ipsius partibus steterant, amisso duce, abiectis armis deditionem fecerunt. Confestim ad Imperatorem nuncius victoriæ mittitur. Aliquot diebus post *Stephanus* in urbem redit, afferens caput *Maniacis*, & bello victos, quos in triumpho duxit per mediam plateam, asinis insidentes, prælato in hastâ capite *Maniacis*: & ipse albo equo vehens, pompam est subsecutus. *Cedr.*

A N N O C H R. 1046.

PETRVS Hungarorum Rex à suis in venatione capitur, excæcatur, & à regno deponitur. Post hæc alium sibi eligunt Regem, *Andream* nomine, & omnes, quos studuisse sciebant *Petro*, interficiunt, ita trucidati sunt Episcopi, & Clerici. *Andreas* verò sibi metuens ab Imperatore, Legatos mittit in Italiam, qui Imperatori hæc turbas significant, & suam obedientiam ipsi promittant; Legati iubentur ire in Germaniam, & eius expectare aduentum. *Spang.*

A N N O C H R. 1048.

THEODORICVS Comes Hollandiæ vocatus Leodium ad hastiludium, cum multis suorum venit, & casu interficit fratrem Episcopi Colonienſis, qui ut cædem vlcisceretur, assum-

sumptis auxilijs Brabantiam vastat, & Dordracum occupat. Comes vrbein noctu recuperat, hostes expellit, & fugat, sed dum incautiùs obambulat, vulneratur ab hostibus, qui adhuc latebant in domo quadam, ex quo vulnere mortuus est die 15. Maij, cùm præfuiſſet annis nouem. Succedit frater *Florentinus*, qui eundem gubernat annis 13. *Chron. Belg.*

GODEFRIDVS Lotharingæ Dux, bellum gerit cum Imperatore, & *Albertum*, quem Imperator Mosellanorum Ducem fecerat, occidit. Sed Imperator Alberto substituit *Gerardum* Elſatiensem, & Lotharingæ Ducatum dat Friderico Lutzelburgenſi. *Annal. Fland.*

A N N O C H R. 1053.

GARSIAS Rex Vasconum in Hispaniâ infert fratri suo *Ferdinando* bellum, in quo vincitur, & trucidatur. *Marian.*

A N N O C H R. 1056.

HENRICVS TERTIVS, cognomento *Niger*, XVII. Germanorum Imperator, filius *Conradi II.* & *Gisela*, iustitiæ seuerus administrator extitit, & inter cæteras virtutes *Henrici*, pietas, liberalitas, clementia, heroica fortitudo, & in rebus gerendis industria, seu solertia, maximè commendatur. Verùm anno ætatis 39. imperij 17. cùm exercitum contra Sclauos Lusitanos miſiſſet, magnâ clade affectus, & totus ferè cum Ducibus perijt. Quam iacturam cùm grauitè tulisset, non ita multò post ægritudine correptus Burduldix Saxonix oppido diem suum obiit, bucellâ panis grandiore, vt nonnulli tradunt, suffocatus die 5. Octobris. Corpus eius Spiram Nemetum translatum, ibique magnâ cum solemnitate sepultum die SS. Simonis, & Iudæ, quo etiam natus fuerat. *Chron. Spangenh.*

A N N O C H R. 1057.

SAXONES sub *Henrico III.* arctiùs vixerant, cupiunt ergo suâ libertate frui: idèò Marchionem *Othonem*, qui hætenus apud Boemos fuerat, & iam fratris sui ditionem occupauerat,

cupiunt esse Imperatorem . Cùm hæc omnium rumoribus perferrentur, Imperatrix Comitia edicit Mersburgi vbi conuenirent, & qui *Henricum* defenderent, eos oppugnarent . Duces Bransuicenses *Bruno*, & *Egbertus*, equitatu instructo eò profiscuntur, quibus occurrit propè Mersburgum *Otho* ille, vbi prælio congressi, *Bruno*, & *Otho* ambo simul cadunt: *Egbertus* victoriam obtinet, atque ita prima rebellio extincta fuit, qui enim eius participes fuerant, iam extincto Duce mullitabant. *Schafnab.*

A N N O C H R. 1061.

FLORENTINVS Comes Hollandiæ, vt necem fratris sui Theodorici in Colonienfibus vindicaret, mouet contra eos, vincitque, & hostes fugat: post victoriam fessus dum dormit, ab hostibus fugâ elapsis solus inuentus, trucidatur die 10. Iunij, cùm annos 13. Comitatum rexisset. Succedit ipsi filius *Theodoricus* Domicellus, sub tutelâ *Roberti* Comitis Flandriæ. *Annal. Hol.*

ANDREAS Hungariæ Rex à fratre *Bela*, qui Hungaros ad se traduxerat inuaditur: ideò mittit vxorem, & filium *Salomonem* in Germaniam ad Imperatorem, petitque auxilia. Imperator mittit ea Ducibus Marchione Thuringiæ *Wilhelmo*, & Episcopo Cirenfi. Marchio acer in primo prælio Hungaros vincit: Sed Hungari collectis omnibus copijs Marchionem obsident. Ideò eruptione, cùm comœatu interclusus esset, erat pugnandum, vbi *Andreas* Rex ungulis equorum conteritur, Episcopus trucidatur cum toto exercitu, Marchio in tumulto se se fortissimè defendens, tandem se dedit, & ob virtutem saluus ab Hungaris dimittitur, & legatus pro pace ab Imperatore impetranda, missus est. *Mechouius.*

A N N O C H R. 1065.

FRIDERICVS Palatinus Saxonie, frater Episcopi Bremensis, Weissenburgi propè Friburgum habitabat: Is proditione coniugis suæ illectus, à *Landgrauio Ludouico*, qui in ditione Friderici venabatur, interficitur mense Ianuario, & post triennium

ni um Friderici coniux nubit Ludouico, ex quo etiam liberos habuit, sed Episcopus Bremensis defert hoc facinus ad Imperatorem, qui Ludouico diem dicit, quo tamen noluit comparere, ideo alijs artibus capitur, & in turri biennium detinetur, ex qua tamen in Salam præcipitem se dimittit, & saluus euadit. Indè absolutionem petit à Pontifice Romano, & templum Hulderici Sangerhusiæ ædificat; post secundò ac tertio ab Imperatore captus, semper mirabiliter euadit, & tandem fit Monachus. *Fab. & Spang.*

A N N O C H R. 1056.

HARALDVS Noruegiæ Rex, bellator egregius, sed paganus, cum mille nauibus in Angliam irruit mense Sept. eam crudelissimè vastauit, & vltra mille Sacerdotes occidit; sed *Haraldus* Rex Angliæ ipsi obuiam profectus, cum pugna vincit, & occidit. *Roger.*

HARALDVS Rex Angliæ, à Wilhelmo Duce Normanniæ in pugna occiditur die 14. Octobris, cum per totam æstatem disputasset de iure suo ad regnum Angliæ, & nihil obtineret. Indè *Wilhelmus* Rex coronatur sequentibus Natalitijs Christi ab Episcopo Eboracensi. *Roger.*

A N N O C H R. 1067.

RINIMIRVS Aragoniæ Rex, cum annis 32. regnasset, infert Sanctio Castellæ Regi bellum, & in pugna trucidatur; succedit filius *Sanctius*, annos natus 18. & regnat annis 27 *Anal. Aragon.*

A N N O C H R. 1071.

ROMANVS DIOGENES Orientis Imperator, quem *Eudoxia* Augusta *Constantini* quondam Imp. vidua, tori imperijque consortem adsciuit, affectati iam imperij damnatum. Is spe elusâ *Eudoxiæ*, quæ ei marito imperitare cupiebat, in Asiam transiit, Sultanumque, & Turcas in fugam actos, prædâ, quam Neo-Cæsareâ expugnatâ luculentam ceperant, lucu-

lenter exiit. Hinc in Syriam progressus, Halepum capit, & Hierapolim. Turcas ingenti cum suo suorumque periculo clam adortus, fugam coegit arripere. Alterâ deindè expeditione procedit in Cappadociam, varioque cum Barbaris Marte præliatur. Turcæ Iconium desolarunt, sed ab Armeniis omni prædâ spoliati sunt. *Diogenes* ut erat ingenio acer, quamquam ambiguis certaminibus maximam copiarum partem amiserat, tamen prælij subire aleam cum *Azane* Sultano, quàm pacis amplecti conditiones maluit. Et perculit sanè audaci impressione Turcas, quodque serum dici esset, in castra se recipere voluit. Id fugam interpretatus *Andronicus* Constantini Ducæ frater, properanter abducit suos, proditoque, & deserto Imperatori, necessitatem imponit extremi periculi faciendi. In quo certè non defecit animo *Diogenes*, sed obruncatis Turcarum quamplurimis ad ultimum captus, & præmente primùm collum eius, mox verò fortunā miserante Sultano, gratis recepit dignitatem, quam masculè esset tutatus. Sed durius à suis, quàm ab hostibus Imperator, priuignorum conspiratione amisit potestatem. Illi *Michaeli Pselli* vli consilijs, obsessum Adanæ allecant ad deditionem, ijs conditionibus, ut imperio deposito rasâque comâ priuatam vitam ageret. Nam primarij Sacerdotes ab Imperatore missi, iureiurando confirmarant, nihil eum molesti passurum esse. Quibus fretus, pullâ veste indutus, *Andronici* fidei se permittit. Is eo accepto, vbi Cotyaium peruenit, expectauit, dum mandaretur quid sibi faciendum esset, ægrotante Diogene ex veneno per insidias, ut putabatur, propinato. Ibi igitur Imperatorio edicto, infonti statim sunt effossi oculi, primarijs quoque Sacerdotibus præsentibus, & hominis calamitatem grauiter ferentibus. Verùm nemo eos curabat. Ita luminibus crudelissimè orbatò, iustâ curatione non adhibitâ, caput intumuit, & è vulneribus vermes scaturierunt, adedut ex putrefactione illâ, aer circâ ipsum teterrimo fœtore repletetur. In tantâ calamitate in Protam insulam perducitur: in cuius editiore loco monasterium ædificarat. Vbi non diù superspes, corpus terræ reddidit, ab Imperatrice Eudoxiâ funere eius splen-

splendidissimè curato, cùm triennium, & menses octo imperasset. *Zonar.*

A N N O C H R. 1072.

SANCTIVS Rex potentissimus in Hispaniâ, cùm etiam fororibus suis eripere conareretur, quæ ad ipsas pertinerent, & obsideret Zamoram, ex insidijs trucidatur, cùm septennium ferè regnasset; succedit ipsi frater *Alphonfus* ex cœnobio dimissus, qui *Garziam* fratrem in vinculis detinet, & obtinet regnum adhuc annos 36. *Marian.*

A N N O C H R. 1075.

ERNESTVS Dux Austriæ cecidit in prælio contra Saxones ad Vnstrutum, cùm præfuisset annis 19. Succedit ipsi filius *Leopoldus Pulcher*, qui præest annis 21. *Cusp.*

A N N O C H R. 1080.

RVDOLPHVS Sueuorum Dux in locum *Henrici IV.* Imperatoris Ecclesiæ rebellis, Imperator electus, & coronatus, ab eodem *Henrico* profligatus est ad Elystrum fluuium Idibus Octobris, eique à *Godefrido Bilione* circa ilia lethale vulnus inflictum, alijs etiam accurrentibus dextera manus abscissa est. At *Henricum* post victorias infeliciter consecutas (nihil enim infelicius felicitate peccantium) ultio diuina prostrauit. Qui enim patrem contempsit *Gregorium* Papam, à filijs suis ipse despectus, atque regno pulsus, in exilio mori est coactus infelix, priuatusque regno decessit, quem Apostolicæ Sedis sententia regni abrogatione multauit: vt impleri Deus omnino voluerit, quod Petri sublime tribunal immobile permanens in impium statuisset, & perspicuè apparuit, quem Petri successor pari potestate ligasset in terris, ex præscripto diuinæ promissionis Deum in cœlis pariter alligasse. *Baron.*

ANNO CHR. 1037.

HERMANNVS Dux Luzelburgensis, occiso, vt diximus *Rudolpho* Imperatore, Saxones & alij Principes illum imperio subrogarunt. At reliqui principes ne intestino bello Germania conflictaretur, electioni restiterunt; nihilominus tamen Saxones perrexerunt, & suum nouum Imperatorem per Episcopum Moguntinum coronarunt die 26. Decembris. Hic *Hermannus* statim Franciam Orientalem diripuit, & sedem aulæ instituit Islebiæ. Tandem inito prælio cum Henrico, cum se recepisset in Saxoniam instauraturus bellum, desertus est à socijs. Is tandem in oppugnatione, vel lapide è muro præcipitato, vel vt alij malunt, ruinâ portæ cum multis alijs oppressus, miserabiliter interijt. *Cbron. Spangen.*

WILHELMVS Angliæ Rex, cum Galliæ arma inferret, saltu equi disruptis intestinis moritur, cum annis 21. Regno Angliæ præfuisset, & Comitatum Normanniæ annis 52. rexisset. Succedit ipsi *Wilhelmus* filius, qui coronatur Rex Angliæ die 26. Septembris. *Malmesb.*

ANNO CHR. 1090.

ECBERTVS Marchio Saxonie, vrgens obsidionem Hildesheimensem, profectus erat cum nouis copijs, quas conscribi iusserat; eas acceptas præmittit, ipseque sequitur, diuertens cum paucis in Molendino in syluulâ propè Numburgum. Cæsariani equites, qui itinera explorabant, è molitorè audiunt, *Ecbertum* ibi esse, & velociter eum obruunt, & fortissimè dimicantem trucidant. Imperator hoc hoste sublato Misnijam dat *Thimoni* Marchioni, cuius posteritas hoc ipso tempore rerum potitur feliciter. *Thimo* tamen hic, cum Imperatori suam probare vellet opinionem, in oppugnatione arcis cuiusdam, cadit, & eius filij ad possessionem prouinciâ admissi non sunt, nisi post annos 36. cum *Lotharius* imperaret. *Annal. Sax.*

A N N O C H R. 1093.

MILCOLVMBVS Scotiæ Rex in Angliam irruit & Northumbrian vastat. Causa belli fuit, quod *Wilhelmus* Angliæ Rex castellum quoddam ipsi eripuerat, quod recuperare conabatur: sed eruptione hostium ibi trucidatur circà mensem Nouembris, cum annos 36. regnasset; succedit quamquam cum magnâ difficultate, post sex menses filius *Dunstanus*. Buch.

A N N O C H R. 1094.

DVNSTANVS Rex Scotiæ, à subditis trucidatur, qui alium *Eadgarum* filium Milcolumbi sibi præficiunt, regnatque ferè annis yndecim. Rog.

SANCTIVS Aragoniæ Comes, cum multa Mauris eripuisset, & præfuisset annis 27. dum obsidet Oscam urbem, trucidatur die 4. Iunii. Succedit ipsi *Petrus* filius, qui obsidionem continuat, & postea Rex appellatur. Hic cum Mauri obsidionem soluere vellent, maximo, & difficillimo prælio cum eis congressus est, vicitque, occisis quadraginta millibus hostium. *Marian.*

A N N O C H R. 1095.

PETRVS primus Rex Aragoniæ hoc anno occidit in vno prælio ad Oscam quatuor nigrorum Arabum Reges; quorum capita Aragoniæ Reges in insignis vsurpant, & paulò post Osa urbs ipsi dedita est. *Annal. Arag.*

A N N O C H R. 1097.

SVENO Danus, filius Regis, qui etiam expeditionem sacram susceperat, cum Niceam transisset, à *Solymanno* inuaditur, & cum omnibus suis trucidatur. *Wilhel. Tyr.*

WILHELMVS RVFVS Rex Anglię , à *Waltero Gallo* in venatione improuiso ictus, qui in ceruum directus fuerat, per pectus traiecitur: in arbore enim ictus sagittę reflexus in Regem delatus fuerat die 2. Augusti feriã quintã, cùm regnasset annos tredecim: cadauer eius in plauastro carbonario domum reuehitur, & fracto plauastro in lutum reuoluitur; succedit ipsi in regno *Henricus* frater iunior, qui adhuc in peregrinatione aberat, qui regnavit annis 35. *Malmesb.* *Baldricus Wilhelmo* sequens Epitaphium concinnauit.

Qui legis hunc titulum subtus agnosce sepultum

Anglorum Regem, nunc modicum cinerem.

Hic Wilhelme iaces, Wilhelmi filius, Anglos,

Qui ferus ense fero belliger edomuit.

Dum sequeris ceruos, alter quoque destinat ictum:

Ceruo directã passus es ipse necem.

HENRICVS Comes Louanienſis, cùm annis vndecim pręfuiſſet, in haſtiludio Tornaci perit; ſuccedit ipſi frater *Godfridus*, qui dictus eſt cum Barba, & poſt ſeptem annos acquiſiuit ſibi Ducatum Lotharingę. *Chron. Belg.*

BRETISLAVS Dux Bohemię, dum redit à venatione, à latrone occiditur die 22. Decembris. Latro dum feſtinat, ſuo ipſius gladio vulneratur, & interiit, cùm equus ſimul laberetur. Succedit frater *Boriui*, quem ſequenti anno *Vdalricus* expulſurus Germanos adducit, ſed re infectã cogitur recedere. *Cofm.*

HVGO Comes Tiberiadis, Tyrijs inſenſus, & à *Balduino* iuſſus, eorum agros aſſiduẽ vaſtat, & tandem caſtrum quoddam, quo ſui ſe defenderent, ſi à Tyrijs vrgerentur, non longẽ ab vrbe conſtruit, ex quo dum magis magiſque Tyrijs nocere conatur, tandem ſagittę ictu cadit. *Tyr.*

ANNO CHR. 1110.

ALPHONSVS Aragoniæ, & Castellæ Rex, tandem vltimum Maurorum Regem occidit, die 24. Martij. *Annal. Arag.*

ANNO CHR. 1111.

ROBERTVS Flandriæ Dux suffosso equo oppressus, moritur die 4. Decembris, cum annis 18. præfuisset. Succedit *Balduinus* cognomento *Securus*, qui præest annis 8. *Annal. Fland.*

ANNO CHR. 1119.

BALDVINVS Comes Flandriæ, qui octo annis præfuerat, in bello, quod Ludonicus Gallus cum Anglo gerebat, vulneratus moritur, die 17. Iunij. In testamento hæredem fecit, cum careret liberis, *Carolus Amitinus* Regis Danorum filium: indè bellum intestinum exortum, *Carolus* autem annis ferè septem præfuit. *Annal. Flandr.*

ROGERIVS Princeps Antiochiæ in Syriâ, magnâ clade à Turcis vincitur, & in ipsâ pugnâ cadit. *Balduinus* Rex exercitum adducit, & die 14. Augusti Turcas magnâ strage vincit, etsi haberet paucos milites. Indè *Balduinus* Antiochiam ingrediens eum Principatum regno Hierosolymitano subiicit. *Tyr.*

ANNO CHR. 1120.

WILHELMVS Henrici Regis Angliæ filius, in Normanniam profectus, *Ludouico* Gallorum Regi præstitit iuramentum, & fit Normanniæ Dux. Hic cum in Angliam rediret, incuriâ nautarum scopulis allisus, nocte, quæ secuta est diem 25. Nouembris perijt cum fratre, & alijs nobilibus 140. præter nautas. *Roger.*

ANNO CHR. 1124.

BALDAC Turcarum Rex ad Hierapolim fortiter pugnans, trucidatur. Quo eodem anno captus est Tyrus, terrâ, marique obsessa. *Tyr.*

ANNO CHR. 1126.

OTHO Moraviæ Dux putabat Ducatum Boemiæ ad se pertinere, atque ideò ad Imperatorem *Lotharium* veniebat, petebatque se Ducem Boemiæ creari, & in Ducatum cum exercitu deduci: quòd & impetrat, sed *Sobeslaus* Dux arboribus cæsis omnes vias impediuerat, quas cùm Imperator purgare vellet, obruitur à Boemis, & non exiguâ clade afficitur, cecidit in prælio Moraviæ Dux, & multi alij; pax tamen tandem conficitur cùm *Sobeslaus* Dux promitteret *Lothario* auxilia contrà Duces Sueviæ. *Trith.*

ANNO CHR. 1127.

CAROLVS Comes Flandriæ à quibusdam suis nobilibus perfidè Brugis in templo D. Donatiani inter orandum trucidatur die primâ Martij, cùm rexisset Comitatum annis fere 8. Succedit ipsi, Ludouici Francorum Regis ope, *Wilhelmas* Normannus, Normanniâ pulsus. *Annal. Fland.* Eodem die Burgundi etiam *Wilhelmum* Ducem suum interficiunt, qui liberos non habuerat. Ideò Imperator *Lotharius* eum Ducatum donat *Conrado* Comiti Zeringensi. *Gemblac.*

ANNO CHR. 1128.

WILHELMVS Comes Flandriæ, pugnans cum *Theodorico* Elfatio, eum vincit, sed ipse leniter in pugna vulneratus, ex eo moritur die 16. Augusti, cùm vix annuo spatio præfuisset. Succedit *Theodoricus*, qui præest Comitatus annis quadraginta. *Annal. Fland.*

A N N O C H R. 1131.

PHILIPPVS III. Iunior Francorum Rex, *Ludouici* Regis filius, tertio Idus Octobris in Lutetiæ suburbij delapsus ex equo, quem euerterat scrofa, moritur. *P.Æmil.*

BOAMVNDVS Antiochiæ Princeps in Siciliam profectus, à Saracenis inuaditur, & trucidatur. *Tyr.*

PONTIUS Comes Tripolitanus, Damascenis bellum infert, sed infelicitè pugnâ vincitur, & ceditur; succedit ipsi filius *Raymundus*, qui collecto exercitu Turcas in Libano, qui patri causâ cædis fuerant, persequitur, & profligat. *Tyr.*

A N N O C H R. 1134.

HALBERSTETES Rex Danię, cum *Magno* eius filio in tutelam recipitur à *Lotbario*, sed idem Rex paulò post in festo Pentecostes à subditis trucidatur. *Trish.*

ALPHONSVS Rex Aragoniæ & Vasconum, die 7. Septembris, cum regnasset annis 30. in velitariâ pugnâ à Mauris interficitur. Tricies hic cum Mauris præcipuè collatis signis pugnauerat, vnde *Pugnacis* nomen obtinuerat. Succedit ipsi filius *Ramirus* Monachus, cuius initia non satis feliciter successerunt. Nam *Alphonfus* Castellæ Rex *Alphonfi* demortui priuignus, ipsi aliquot vrbes eripuit, & inter alias etiam Cæsar-Augustam, quam tamen recipit; regnavit tantum annos quatuor. *Annal. Arag.*

A N N O C H R. 1140.

WELPHO Dux Bauariæ, à *Friderico* Duce Sueviæ in pugnâ vincitur, & trucidatur. In hac pugnâ scribitur *Welforum*, & *Gigelinorum* cognomina orta. *Trish.*

A N N O C H R. 1141.

FVLCO Rex Hierosolymis, dum leporem incautiùs propè Ptolemaidem insequitur, cum equo corruit, & capite ad saxum afflicto, moritur die 13. Nouembris. Succedit ipsi filius

Balduinus, puer annorum tredecim, qui coronatur die 25. Decembris, regnavitque annis 20. *Tyr.*

A N N O C H R. 1143.

CALO IOANNES Imperator Orientis, *Alexij Comneni* filius, patre spiritum extremum ducente, Rempublicam administrare cœpit. Anno Imperij primo necdum exacto concitata fuit aduersus Imperatorem seditio, cuius erant Principes *Bryennius*, & *Anna Cæsariſſa*. Verùm ea maturè sopita est, Imperatore seditiosos humaniter castigante. Post hæc *Turcis* in *Phrygiâ* victis, *Laodiceam* recuperatam muniit, alterâque suscepit expeditione, solerter plectis ad insidiarum loca præfidiarijs, & ab vrbe interclusis, *Sozopolim* cepit, cum alijs multis oppidis, locisque munitis, quæ *Turcæ Romanis* ademerant. *Scythas* etiam quos *Patzinacas* vocant, ingenti prælio vicit, itemque *Triballos*, sic *Seruios*, quos in potestatem redactos magnâ ex parte in *Nicomediensem Asiæ* prouinciam transtulit. Filios habuit quatuor, *Alexium*, *Andronicum*, *Isaacium*, *Manuelem*. *Alexium* post coronationem videre per quietum visus est insidentem leoni, quem auribus habenarum vice moderaretur: cùm alioqui nihil haberet ad domandam belluam accommodatum. Hoc viso significabatur, eum titulo tenus absque re potiturus imperio, quod etiam mox amissurus esset, vti deinceps accidit. Gessit etiam feliciter aduersus *Hunnos* bellum *Ioannes*, qui fines *Romanorum* inuaserant, prætextâ causâ spoliatorum mercatorum suorum: cùm occulta, & verior esset, in *Almuzen Stephani* Regis *Hunnorum* fratrem profugum declarata humanitas. In hac expeditione multum ab eo fines imperij versus Occidentem propagati sunt. Victis hinc *Perrarmenijs*, & occupatâ *Castamone*, cum triûmpho *Constantinopolim* pedibus est ingressus, quadrigâ triumphali nequaquam conscensâ, sed imagine *Deiparæ* in illam collocatâ, cui velut imperij collegæ viatorias acceptas ferebat. Mox reuersus in Orientem, *Castamonem à Tanismania* receptam, *Gangram*, *Adanam*, *Tarsum*, *Bacam* munitissimum Castellum, *Anabarzam* vi expugnat: & *Celeſi-*

Iesiriam ingressus, Antiochiæ quàm honorificè à Raymundo principe suscipitur, ac fœdus tam cum Raymundo, quàm Tripolitano Comite ferit. Indè penetrans ad Euphratem, Pizam, aliasque nonnullas munitiones occupat. Nec multò post *Alexium* primogenitum, quem ad imperij societatem admiserat, & *Andronicum* ab eo proximum mors abstulit: Eis non diù superstes fuit, læsus in venatione per sagittam suam veneno infectam, qua n. è pharetrâ solitarius aper excusserat. Quo pacto autem vitam finierit, enarrare videtur operæ pretium.

Ad venationem egresso, obuius fuit aper ingentis magnitudinis, quales in Ciliciâ multi, & montibus Tauricis, aduenientem, vt fert fama, telo, quod manu tenebat excipit: contrà ille mucrone in pectus adacto, ex plagâ furibundus vehementius instat, adeò vt indè manus Imperatoris, quæ dum fortiùs obnititur, à recto deflexa, in pharetram sagittis plenam quam ex humero suspensam gerebat, impegerit, quarum cuspidibus vulnerata, perstrictaque est pars carpo proxima. Ex eo vulnere, cruentâ sanie effluente, tenuis membrana, quam vulgo *Ecederam* vocant, adducitur, quæ diuisam cogeret carnem, & cicatricem contraheret, sed hæc fuit postea inflammationis causa: nam venenum quo telum infectum erat, ipsâ adstrictione arctiùs inclusum, in reliquum transfusum est corpus. Ita primùm, cum nec dum ullus adesset dolor, paratur ipsi mensa, eique velut pransurus accumbit. Inter prandendum, qui circumstabant medicorum filij, vt appositum emplastrum conspexere, cicatricis causam sciscitanti, & edocti, remouendum illud à manu, & à mensa abstinendum censuere. Contrà ille hoc medicamento solidari vulnus contendebat, nec quidquam tumoris indè, aut inflammationis metuendum. Post prandium somno dedit, statimque acutissimi dolores suborti, totaque manus intumuit. Conuenit illicò vniuersa medicorum turba, quidque factò opus varijs inuicem disputauere sententijs. Quidam enim censebant resecandum tumorem, alij nondum maturum, proindeque emolliendum prius instabant. Sed faciendum fuit, vt pluribus placuit, vicitque eorum sententia qui resecandum statuerant. Pe-

tractâ sectione , augeri repente tumor , & vehementer excandescere , & irritari manus cœpit: Imperatoris verò mortis iam imminenti metu non modicè concutitur animus : tum maximè quòd iam ante conceptam animo in Palæstinam peregrinationem non confecisset, cuius gratiâ lucernam viginti talentorum, ex auro conflata , loci templo offerendam parauerat. Moribundus Imperator, oratione ad suos habitâ, *Manuelem* ex filijs natu minimum, qui tum fortè aderat, Isacio maiori prætulit, & Imperatorem designauit. Quo consilio cunctorum suffragijs approbato, vitam hanc reliquit, cùm totos vigintiquinque annos, mensesque septem Romanis imperasset, octauo die mensis, quem Xanthicum Græci, Romani Aprilem vocant. *Annal. Glyc. Hist. Ioann. Cinnam.*

A N N O C H R. 1145.

SANGVINVS Turcarum Princeps, cùm violentiæ non faceret modum, trucidatur: cui succedit *Noradinus* filius, patre longè deterior. *Tyr.*

A N N O C H R. 1149.

RAYMVNDVS Princeps Antiochiæ, cum *Noradino* Turcarum Principe, qui Antiochiam inuaserat, pugnans, ab ipso vincitur, & trucidatur die 29. Iunij. *Noradinus* persequitur victoriam, omniaque circà Antiochiam vastat. Cùm igitur Antiochenis nulla à *Noradino* quies esset, euocant *Ioscelinum*, sed & hic in itinere positus à *Noradino* insidijs intercipitur, & in vincula abducitur. *Tyr.*

A N N O C H R. 1150.

GARSIAS Vasconum Rex, equi casu in venatione afflictus ad rupem moritur, cùm regnasset annos ferè 44. *Marian.*

ANNO CHR. 1152.

CONRADVS TERTIVS XXI. Germanorum Imperator, filius *Friderici* Ducis Sueviæ, & *Aguetis*, quæ fuit filia *Henrici IV.* & soror *Henrici V.* Lothario mortuo, imperium, certò sibi desponderat *Henricus Saperbus* Dux Bauariæ eius gener, confusus studijs & fauore Saxonum, propter socerum Lotharium, & magnitudine potentiæ. Saxoniam enim Bauariæ connubio copularat. Eâ opinione insignia imperij, quæ à socero acceperat, apud se vi retinuerat, & ostenderat se non passurum, vt his præter ipsum ornaretur. Quòd ergo, & fastum, & insolentiam eius odissent cæteri, & forinidarent potentiam, ac indicarent superbiam potentiâ instructam non esse publicâ authoritate armandam; Comitij, quæ indicta fuerant Moguntię, Confluentiam translatis, ibi omnium Procerum Germaniæ consensu imperij dignitas ad *Conradum* Ducem Sueviæ delata, qui Imperator coronatus est Anno Chr. 1138. circa median Quadragesimam. Summâ cum laude Imperium administravit, eximiq;que virtutes in eo excelluerunt, ex quibus maximè prudentia eius commendatur. Verùm anno imperij 14. cum novos exercitus collegisset ad pacandam Italiam domesticis insidijs liberarum ciuitatum turbatam, quæ inter se armis de libertate decertabant, morte præreptus expeditionem non absoluit. Nam repentino morbo oppressus, non sine veneni suspitione, per medicos Italos præbiti, quos accersuerat authore *Rogério* Siciliæ Rege, qui sibi à *Conrado* metuebant; cum paulò ante fratris filio *Friderico* insignia Imperij tradidisset, & filium paruulum ei commendasset. Quòd & factum est, & *Fridericus Barbarossa* à ruffa barba electus est die 4. Martij. Huic & voluntas egregia fuit ad rempublicam suscipiendam, neque exiguæ opes ad defendendam, fortuna vna defuit, quâ humano iudicio bellicæ actiones præcipuè administrari reputantur; id quod apertè in Asiaticâ expeditione apparuit. Non videtur illud silentio hoc loco prætereundum, nempe primis annis, magnos ad omnium literarum laudem progressus factos. Nam Barbaris in Italiâ irrum-

peu-

pentibus studia non solum, quæ à Græcis accepta erant, Philosophiæ, & Medicinæ, sed etiam quæ ipsi Romani tradiderant, iuris ciuilis ita abiecta, atque prostrata fuerant, vt vix vestigium vllum eorum extaret. Hoc autem tempore vniuersæ vno quasi impetu lacertos mouère, & in campum prodire visæ sunt literæ; Siquidem in Hispaniâ Saraceni duo *Aueroes*, & *Auicenna* singulari ingenio homines Philosophiæ, & Medicinæ studia editis in eâ commentarijs illustrarunt, & in Italiâ, maximèque Bononiæ ius vtrumque lumen ingens accepit. Nam post *Irnerium Bulgarus Martinus*, *Hugo*, & *Iacobus* ad ius ciuile, & voce, & scriptis interpretandum certatim se mirifico accensi studio contulerunt: & *Gratianus* Monachus Decretorum volumine ex multis Conciliorum, Pontificum, ac piorum Doctorum libris confecto iura Pontificia plurimum illustrauit. Theologiam verò maximè industriâ, atque operâ suâ *Petrus Nouariensis*, cognomento *Lombardus*, Episcopus Parisiensis prouexit, libris, qui dicuntur Sententiarum, conscriptis. Quæ omnia monumenta ad hanc vsque ætatem, quâ Græcis renascentibus libris vniuersæ artes, ac disciplinæ restoruerunt, magno ab omnibus studio celebrata sunt. *Sigon. Sigeb.*

ANNO CHR. 1156.

CALIPHA Ægypti in Ægypto trucidatus fuerat, *Noferedinus* author cædis à Templarijs comprehensus in vinculis habitus fuit, vbi spe liberationis discit latinam linguam, & promittit se Christianum futurum, sed Ægyptij ne dimittatur ita, plurimum pecuniæ Templarijs offerunt, quâ acceptâ ipse Ægyptijs excrucius traditur. *Tyr.*

ANNO CHR. 1165.

SULTANVS Ægypti trucidatur; Succedit ipsi *Saphar*, qui Ægyptum occupat auxilio Noradini, qui Ducem, & exercitum ipsi miserat. At Noradini Dux, cum Ægyptum subiugasset, cedere recusat, sed vrbes potius præsidij munit. Ideò *Saphar* mittit stipendium *Almarico* Regi cum magnis muneribus,

bus, qui Ducem Noradini Aegypto eiiceret, quod & factum est. *Tyr.*

ANNO CHR. 1169.

SAPHAR Sultanus Aegypti, à Siracono Duce insigni trucidatur, & Calipha Sultanus Aegypti constituitur, cum *Almaricus* Aegyptum præter causam affligeret, atque ita avaritiâ, & fraude Almarici factum est, ut regnum nostris amicis ad hostes infensissimos perveniret, qui postea regnum Hierosolymitanum euertunt. *Siraconus* cum vix annuo spatio præfuisset, moritur, cui succedit nepos ex filio *Saladinus* qui ut erat iuuenis audax *Calipham* supremum Dominum Aegypti occidit, atque ita uniuerso regno Aegypti potitur. *Tyr.*

Hic *Saladinus* Aegypti Sultanus, & Orientis domitor, decessit anno 1193. die 16. Februarij relictis nouem filiis, quos omnes *Saphadinus* patruus, præter vnum, amicorum virtute detectum, libidine regnandi, necauit. *Saladinus* moriens humanæ conditionis, ac miseriæ memor, condito Testamento omnem funeris pompam abdicauit; iussitque tantum in lanceâ præferri atrii coloris obsoletam tunicam, præcinente ad populum sacrificulo huius sententiæ carmen, quod à *Bocario* proditum est.

Vixi diuitijs, regno, tumidusque trophæis,

Sed pannum heu nigrum nil nisi morte tuli.

Fuit hic *Saladinus* author Mamalucorum, qui regnum Aegypti annos circiter ducentos tenuerunt. Sunt autem *Mamaluci* Syriacâ linguâ iidem, qui Ministri, seu Stipendiarij. Hi ex Christianis fiebant Mahumethani, & quia ad belli administrationem præter ceteros instructi erant, etiam Sultani ex ijs eligebantur. Sunt autem victi, & deleti à *Selimo* Turcarum Imperatore anno Chr. 1517.

ANNO CHR. 1183.

ALEXIVS COMNENVS, Orientis Imperator, Manuelis filius, successit patri, cum esset annorum tredecim, cuius

pueritiâ reipublicæ pernicioſa fuit. *Alexius* enim *Protoſebaſtus*, & *Protoueſtarius*, mortui *Manneli* patris Imperatrice ſibi conciliatâ, ſummam in gubernatione potentiam ad ſe tranſtulit: Imperatore per ætatem ad ſuſtinendam cuiuſmodi molem proſus inepto, ſeque tantum venationibus, & equitationibus oblectante, cum etiam prauè cæteroquin educaretur. Hac impulſus ocaſione *Andronicus*, & ipſe *Manuelis* patruelis, homo longè vaſerrimus pariter, & crudeliſſimus, ſub aſtuto prætextu, quaſi rempublicam, & Imperatorem vindicare vellet ab inſidijs *Protoſebaſti*, è *Paphlagoniâ*, quò ablegatus à *Manuelo* fuerat, propius ad vr̄bem accedit: adiunctiſque ſibi viris in adminiſtratione principibus redactum in poteſtatem *Protoſebaſtum* excæcat: Imperij procurationem in ſe tranſfert: *Contoſtephanum* cum quatuor filijs, *Baſilium Camâterum*, & alios illuſtres viros oculis ſpoliat: matrem Imperatoris necat, conſicto crimine, quaſi ea *Bela* Regi Hungarorum, quo cum nupta ſoror Imperatricis erat, prodere *Branizobam*, & *Belliſgradum* voluiſſet. Imperatorem ſe renunciat, coronâque redimit: ac tandem conſequutus id, quod iam dudum animo ſibi deſtinauerat, Imperatorem *Alexium* capitis per ſummam iniuriam damnatum, arcus neruo ſtrangulâri iubet. Etus interfecti latus pede tundit, ac parentum ipſius alterum vt periurium & iniurium, alteram vt vulgati corporis mulierculam contumelioſè inſectatur. Hinc auulſum à corpore caput aliò abijcitur, truncus in mare plumbo grauatum demergitur, cum vix natus eſſet annos quindecim; indè Latinos omnes, qui *Conſtantinopolim* habitabant, excindere parat, multi tamen effugerunt, qui cum multi eſſent numero, claſſem *Andronici* occupant, & eâ vtuntur ad vaſtandam omniem Græciam, & prædâ quidem bonâ amiſſâ adæquarunt: ſed coniuges eorum, & liberi *Conſtantinopoli* crudeliter trucidati ſunt: Legatus etiam Pontificius Romanus, inter reliquos occiſus. *Niceſ*.

ANDRONICVS COMNENVS Orientis Imperator, suus Tyrannus, *Manuelis* consanguineus à primâ ætate insignis scelerum artifex, multasque facinorum suorum causâ perpeffus ærumnas erat. *Alexio* perempto imperium in se transfudit, & sponsam Imperatoris *Alexij Annam*, Francorum Regis filiam matrimonio sibi iungit; nihil reueritus senex effoetus ac victus vxorem sobrini adolescentulam, nondum annos vndecim natam per nefas amplecti. Deindè *Nicæam*, quæ mortuo Imperatori fidem seruauit, totis viribus oppugnat. Erant in eâ viri principes, *Isacius Angelus*, qui euerso *Andronico* imperium occupauit, & *Theodorus Cantacuzenus*, cum magnâ manu militum, *Andronico* infestorum, & Turcarum quoque nonnullis copijs. Cùm autem interfecto *Cantacuzeno*, animi *Nicenorum* fracti essent, pax facta est, & vrbs dedita. *Isaacium Andronicus* non incolumentem modò seruauit, sed etiam diuinâ quadam impellente prouidentia collaudauit, quòd maledicentiam *Cantacuzeni* non fuisset imitatus. *Prusiam*, & *Lopadium* de causis ijsdem obfessas, per vim cepit, ac immanissimè in omnem ætatem, sexumque grassatus est. Post hæc, *Cyprum* quidam *Isaacius*, *Isaci Sebastocratoris*, & fratris *Manueli* Imperatoris ex filiâ nepos, auertit: itemque *Comnenus Alexius* eiusdem *Manueli* ex fratre nepos, Regem *Siciliæ Guilielmum* incitauit, vt *Dyrrachium* & *Thessalonicam* occuparet: quibus sanè captis, ingens à *Siculis* est exercita crudelitas. Hinc & *Epidamnus*, & *Amphipolis*, & *Mosynopolis* in hostium potestatem venerunt: *Andronico* per vecordiam, & luxum suis non succurrente. Hisce malis in dies augescentibus, de successore sollicitus esse cœpit *Andronicus*; quamobrem cognito per artes improbas successurum sibi quendam, cui nomen esset *Isacio*: putabat ipse quidem illum *Isacium* denotari, qui (ceu dictum est) *Cyprum* occupauerat: familiares verò *Isacium Angelum* metuebant, *Andronico* prorsus aduersante. Quapropter consilio proprio *Stephanus Hagiochristophorites*, immanissimus *Andronici* scelerum administer, ad interfici-

ciendum *Isaacium* semet accingit: qui tanquam in re desperatâ, *Stephanum* anteuertens, suâ manu conficit. Deindè ad magnam Ecclesiam se recipiens, populi confluentis opem implorat. Is verò magis, ac magis semet armans, *Isaacium Angelum* Imperatorem proclamat, & ad palatium deducit. Indè missi satellites, qui *Andronicum* fugientem persequerentur. Peruenerat ille cum Annâ coniuge, ac scorto quodam Chelen, ad Tauroscythis illinc traiekturus. Sed marinis tempestatibus aliquoties in litus eiektus, à persecutoribus comprehensus est.

Ad *Isaacium* perducto, post varias contumelias, dexterâ præciditur. Post aliquot dies altero oculo effosso, scabioso camelo impositus, per forum triumphi specie traducitur. Tum verò nonnulli clauas in caput eius impingere: alij stercore nares eius foedare: alij spongiâ excrementis hominum pecudumque repletas in faciem eius exprimere: alij verbis obscœnis parentes ipsius insectari: quidam veribus latera pungere: scortum denique quoddam impudens ollam feruenti aquâ plenam in faciem eius effudit. Hoc modo deductus in theatrum, pedibus fune colligatis suspenditur. Interim ipse clamabat, *Domine miserere*, *Quid calamus contritum infringitis?* Nec adhuc contentus erat vulgi furor, *Andronico* suspensio. Nam laceratâ tuniculâ, virilia eius vexata sunt: & quidam longum ensẽ per fauces eius ad intestina vsque traiecit. Duo quoque Latini generis enses ambabus manibus in nates eius adegerunt, vt periculum facerent, vter esset acutior. Post tot ærumnas egrè vitam abrupit, dexterâ cum dolore ad os admotâ: vt multi putarent, eum calidum ex ea sanguinem ob recentem plagam adhuc distillantem exsugere. Imperauit annos duos, cum antea quoque rerum potitus esset vnius anni spatio, sine purpurâ, & diademate. Post eius mortem filij quoque, *Ioannes* & *Manuelus* cæcati perierunt. *Nicet. Iou. Cinnam. Annal. Glic.*

A N N O C H R. 1189.

HENRIQVS Angliæ Rex in Galliam venit, sed malè ibi accipitur à Rege Galliarum, nec pax iniri potuit, & cum fortè

for-

fortunâ res ad prælium spectaret, turpiter cadit, & tandem pax conficitur die 29. Iulij. Ipse verò *Henricus* triduo post moritur, cum regnasset annis 34. & mensibus 7. Succedit ipsi filius *Richardus*, qui Dux Normanniæ, & Comes Andegauensis declaratur, & postea tendens in Angliam, coronatur. *Paris.*

A N N O. CHR. 1199.

FRIDERICVS BARBAROSSA XXII. Romanorum Imperator, filius *Friderici* cognomento *Cocles* Ducis Sueviæ, fuit optimus Princeps in quo magnitudo animi, atque consilij fides, constantia, moderatio, pietas, adeò excelluerunt, vt nulla ei virtus magno viro, & optimo Principi digna defuisse videatur. Ex prælio Polonico & Saxonico formidabilis euasit, & apud Orientales gentes celebris: sed ex eo etiam quòd Turcæ ad ipsum Iconium iisdem cladibus affecit. Nam ipse quidem Sultanus ad Taxara profugus, ignorationem excusabat eorum, quæ filij sui fecissent, vt potè ab vno ex eis Copatino regno pulsus. Turcæ verò hortorum aggeribus & fossis, quæ crebra sunt iuxta Iconium, occupatis, & macerijs pro muro obiectis, Alemannorum accessum facilè se prohibituros putabant, cum omnes sagittarij optimi essent, atque vno in loco expediri, cum grauis armaturæ equitibus pugnaturi. Sed id quoque consilium eorum fuit irritum. Nam Alemanni cum Turcas septa hortorum subire, atque inde velut ex propugnaculis sagittare viderent, sic fecerunt. Quisque peditem armatum in equi sui tergum recepit, vt ex eo tanquam scala, materiâ conscensâ, comminus cum hoste congrediretur, & ipsi, quæ equis patebat iter, opitulabantur. Ita tum quoque Turcæ plerique, mali malè perierunt: nonnulli etiam dispersi, fugâ salutem quæsiuere. Vt autem occisorum multitudinem hostium testimonio comprobamus: Ismaelita quidam, qui ei pugne interfuerat, ad Imperatorem profugus, per suam religionem iurauit, se ducenos argenti stateres pollinctoribus numerasse, vt cadauera ex suo dumtaxat horto efferrent. Alemanni verò Iconio potiti, urbem ingredi noluerant: sed in tectis suburbij fixis tabernaculis, nec vllâ re aliâ nisi ad

si ad vitam tuendam necessarijs indè ablata, coeptum iter sunt prosecuti. In hac expeditione ferunt Alemannum quendam corpore ingenti, & robore inuictò præditum, populares suos longo intervallo secutum, pedetentim incessisse, equum trahentem ex itinere fatigatum. Ismaelitas verò circiter quinquaginta viros fortissimos, suis stationibus euagatos, illum vndique sagittis petijisse. Cæterum eum latò scuto tectum, & firmitate thoracis fretum, alacrem perrexisse, nihilo magis Barbarorum telis commotum quàm si rupes esset. Vnum autem cæteris instantiorem, abiecto inutili arcu, longum ensem strinxisse, & concitato equo comminus illum vt promontorium, aut xream columnam gladio percussisse. Alemannum verò gladio, qui heroicam dexteram deceret, ambos anteriores pedes hostilis equi tanquam fœnum amputasse; qui cùm in genua prolapsus, nihilominus sessorem in sellâ sustineret, ensem in medium Persæ caput ita impegisse, vt equite in duas partes discepto, etiam iumentum tergum, sellâ quoque dissectâ, vulneraret. Eoque spectaculo Persas attonitos, non amplius esse, ausos vnum eorum læcelsère, qui nihil accelerato itinere pedetentim vesperi in castra suorum perueniret. Aiunt Ismaelitas, veritos ne Rex in diuisione ipsorum, vt quos deuicisset moraretur, simulatione benignitatis eum sibi placare voluisse. Eum verò procerum filijs obsequiis acceptis, & plurimis itinerum Ducibus assumptis, ita fines eorum superasse. Paulò verò post, cùm Armeniæ fines attigisset, non paucos ex eis obtruncasse, cæteros domum remississe.

Ab Armenijs honorificè susceptus Imperator, & dies complures ibi commoratus, Antiochiam ire in animo habuit: augeſcente in dies eius gloriâ, & nomine illustrato, tum ob prudentiam tum propter inuictum exercitum, nullo hoste occurrente. Cùm autem ad Anuium quendam peruenisset, vorticibus aquarum suffocatur, vir honestâ, & perpetuâ memoriâ dignus, & iudicio prudentum vel in tali obitu felix: non eo tantùm quòd nobilis ortus genere auitam Impp. in multas gentes obtinuit: sed ob illud potius, quòd vltrà omnes omnium gentium Christianarum princeps Christi desiderio flagrans patriâ, delicijs regijs,

tranquillitate, beatâ domi, superbâque cum charissimis vitâ despectis, cum Christianis Palestinæ incolis ærumnas tolerare maluit: & propter Christi nomen, & vitalis sepulchri venerationem, exterâs terras patriæ prætulit, ab eo instituto non tor parasangis, non tam longinquo & ubique difficili itinere, non periculis, quæ à gentibus, per quarum prouincias transeundum erat, imminebant, detetrus: Non aquæ penuriâ, non præfinitus, jjsque empticius panis, & alioubi insidiosus, cum ab instituto dimouit. Non liberorum amplexus cum lacrymis, & extremæ salutationes, animum eius commouerunt, aut effœminarunt: sed potius instar Pauli Apostoli, vitam parui æstimans abiit, non modò vt vinceretur, sed etiam vt pro Christi nomine moreretur. Nicet. Tantus in exercitu meror & luctus excitatus est, vt vix vlli principum tantum lacrymarum datum sit. Sequenti die exercitus iurauit *Friderico* Imperatoris filio, & Antiochiam venit die 21. Iunij, vbi filius *Fridericus* patrem sepelit ante aram in Templo D. Petri. Imperauit autem annos 38. menses 3. Succedit ipsi filius *Henricus*, qui sextus est huius nominis, & impèrauit annis 8. *Antonius Vulpus* de *Friderico* Barbarossa sic cecinit:

Excisa Italia cupiens pensare ruinas

Vel saltem in pulchra querere morte decus,

Æneobarbe, Asia fines irrumpis, & hosti

Eripis aueltas religionis opes.

Inuidit captis Fortuna inimica secundis

Nam dum te in nitido proluis amne, cadis.

Maeste animis ingens Asia dignissime campis

In quibus illustres tot cecidere viri;

Hinc vatum calamos & marmora & ara fatigas,

Hinc merito clavis annumerare viris.

ANN O CHR. 1195.

ISAACIVS ANGELVS Orientis Imperator ex nobili Comnenorum familiâ, ineunte vere, cum ipsius exercitus iterum clade à walachis affectus esset, ipse contra eos profectus, vbi quendam Eremitam accedit, qui futura prædicere solebat.

Is nihil ipsi respondit, sed imagini eius, quæ fortè, aderat, oculos effodit; id quod factum est paucis diebus post, die videlicet decimâ Aprilis, cum ab *Alexio Comneno* fratre suo, & imperio exueretur, & oculis priuaretur, cum præfuisset imperio annos nouem, & menses octo, *Alexius* frater hic imperat annos 8. menses 3. & exiit Imperio ab *Isaaci* filio, Cum coronaretur *Alexius* equus cum sessorem capere noluit. Cum tandem Imperator in eum insiluisset, adgò fetociuit, vt coronam eius deijceret primùm, & deindè ipsum Imperatorem. Corona ita fracta Imperatori reponitur, & alius equus adducitur. *Nicet.*

A N N O C H R . 1156.
GVIDO Rex Hyerosolymorum de fenestrâ Palatii procidens expirat: eius coniugem *Isabellam* ducit *Americus*, qui ita & *Cyprum*, & regnum *Palestinae*, quantum eius fuit, occupat. *Append. Krsb.*

A N N O C H R . 1158.
HENRICVS SEXTVS XXIII. Germanorum Imperator, *Friderici Barbarossa*, & *Beatricis* Reginaldi Comitis in Burgundiâ filix, filius, moribus quidem amabilis fuit, & eloquens, sed *Friderico* patri dissimilis ingenio, virtute, & felicitate; ab ineunte ætate venatuj, & libidini totus deditus fuit. Praeceptorem habuit *Godsfridum Viterbiensem*, qui ei librum carminum inscripsit, Regulasque vitæ in eo præscripsit, & ab hisce versibus laudatorijs, ex quibus natura, atque indoles eius cognosci potest, incipit:

*O Iuuenis Iuuenum, flos mundi, gloria Regum,
 Urbis, & Orbis honor, cui plaudunt tempora rerum,
 Suscipe consilium, quod mea metra ferunt.
 Sordibus implicitos, prattosque cauebis amicos,*

*Omibus æquus eris, sed castigabis iniquos:
 Prospice, quidquid agas, te tibi nosce magis &c.*

Henricum autem bellum ad repetendum regnum *Siciliæ* in Germaniâ molientem, primùm mors patris, deindè seditio, Germa-

norum oppressit. Nam famâ de obitu Friderici allatâ, Colonienses, & quidam alij Principes res nouare, & regnum ei adimere voluerunt; verum postquam Leodiensem Episcopum truculentius cæteris se gerentem de medio sublatum viderunt, statim incœptum omiserunt, & veniâ petitâ ad *Henricum* se contulerunt. Itaque *Henricus* rebus omnibus breui compositis exercitum conuocauit, atque extremo anno cum vxore *Constantia* Alpes traiecit. Fuit hæc *Rogery* Siciliæ Regis filia, cum quâ nuptias splendidissimas celebrauit Mediolani die 27. Ianuarij anno Chr. 1186. cùm annos haberet 21. & cum eâ dotis loco accepit Regnum Siciliæ. *Constantia* & si putaretur nunquam paritura esse, quod quinquagesimum annum attigisset; tamen grauida facta Panormi in festo S. Stephani *Fridericum* puerum peperit, qui postea Imperator euasit. Tandem *Henricus* ex Germaniâ in Siciliam reuersus, dum classẽ cogit, & armat secuturus socios, Messanæ in febrem ardentem ex veneni potu, (quod propter adulteria coniugem propinasse ferunt; seu vt alij volunt ex venationis labore) incidit, & cùm fratri *Philippo* filium suum commendasset, in festo S. Michaelis diem suum obiit, anno ætatis 32. imperij 7. Cadauer Panormum deuectum sepulturæ mandatum est. *Constantia* cum *Friderico* puero regni administrationi succcessit. *Chronic. Spangenb. Sigon.*

A N N O C H R, 1199.

RICHARDVS Rex Angliæ initâ pace cum Philippo Rege Galliæ in quinquennium, Ducem Aquitanix subigit, vbi dum obsidet castellum quoddam, vulneratur telo die 26. Martij, quod vulnus cùm id minus curaret, adeò inflammatum est, vt medicationis nullus esset locus, & moritur die 6. Aprilis, cùm regnasset annos decem, succedit ipsi frater *Ioannes*, qui statim Normanniam occupat, & die 25. Maij venit in Angliam vbi die 27. eiusdem mensis in festo Ascensionis Christi coronatur, & regnat annos 8. *Parif.*

ALEXIVS ANGELVS Orientis Imperator *Isaaci Angeli* filius, vix constitutus Imperator, à plebe, quæ *Angolorum* imperium diutius toleraturam negabat, adolescens quidam *Nicolaus Canabus* inuitus Imperator inauguratur. Quæ vbi *Alexius* audiuit *Bonifacium* Marchionem accersit; initoque consilio, vtrique visum est Latinas cohortes in Palatium admittendas esse, quibus novus iste Imperator, & populus qui illum designasset, submoueretur. Eo consilio nunciato, *Alexius Ducas* qui ob coniuncta supercilia *Murzulphus* dictus fuit, arreptâ occasione, ad defectionem, quam parturiebat idoneâ cum multis cognatis suis *spadonem* fisco præfectum sibi conciliat, homuncionem incrementis dignitatis, & largitionibus non inexpugnabilem. Is verò Imperatoris consilio bipenniferis nunciato, efficit, vt ea amplectenda censeant, quæ ipse vellet, & Romanis grata essent. Ex eo Imperatoris expulsio quasi per ludum inchoatur, eumque *Ducas* intempestâ nocte adit (erat enim ei intimâ familiaritate coniunctus, Protoquestiarij dignitate & insignibus calceis ab eo ornatus) & magnâ voce ait, cognatos eius, & plurimos obscuros homines, in primis verò bipenniferos Barbaros furioso impetu in foribus esse ad eum, ob initam cum Latinis familiaritatem, & amicitiam, discerpendum. Is verò eo nuncio territus, atque obstupefactus, orat, vt quid agendum sit moneat. Tunc ille Imperatorem latâ veste, & ad pedes vsque fusâ, complexus, per portam plerisque ignotam, in tentorium, quod in palatio habebat, quasi liberaturus perducit. Qui ob id factum ei penè gratias agebat, & *Davidicum* illud canebat: *Occultavit me in tentorio suo, in die malorum meorum; texit me in occulto tabernaculi sui.* Ille verò alternis respondebat: *Labia dolosu in corde, & in corde locutus est mala; ac pacate mecum loquuti sunt, & irati dolos struxerunt.* At *Alexius* statim compedibus iniectis, in omnium teterrimum carcerem conijcitur, *Murzulfus* verò insignia imperij sumit, eumque deinceps alij Imperatorem de more consalutant: alij ad *Canabum* in templo sedentem confluunt, virum

leni ingenio, cordatum, & non imbellem. Sed quia peiora apud Constantinopolitanos in primis vincunt, *Ducæ* opes creſcebant, & firmabantur, *Canabi* verò ſplendor vt lunæ deficientis obſcurabatur: nec multò poſt à ſatellitibus *Ducæ* captus, cuſtodie traditur, populo nihil opitulante, poſt proclamationem eius diſperſis omnibus. Cæterum *Alexio* Imperatori *Ducas* bis venenum propinauit, quod cùm adoleſcens tum ætatis robore, tum antidotis, quibus clam vtebatur, viciffet, laqueo ei guttur elidit. Clauâ tamen ferreâ in ſiniſtro latere contunditur: vt crederetur lapſus exanimatus, menſe imperij ſexto die octauo. Verùm ne *Murzuſus* quidem vltra duos menſes, & 16. dies imperio potitus eſt, expugnata rurfus à Latinis vrbe: qui eâ captâ, de ſuorum procerum numero *Balduinum* Flandriæ Comitem, communibus ſuffragijs Imperatorem designarunt, agentem annum ætatis 32. virum pium, inoſteſtum, adeò pudicum, vt mulierem inuerecundè non adſpiceret, quamdiu à coniuge aberat, & bis qualibet hebdomadâ veſperi plocamari iuberet, ne quis in ſuo palatio cubaret, qui alienam mulierem attigiffet.

Murzuſum hoc imperante *Alexius* Iſaacij frater, quem Cõſtantinopoli relicto imperio profugit, dolo comprehenſum luminibus orbauit: neque multò poſt excæcationem idem *Murzuſus*, in Latinorum manus delatus, Byzantium reducitur, & ob Dominum, Imperatoremque ſuum Iſacii laqueo ſtrangu-latum, in iudicium vocatus, capitis damnatur, nouoque ſupplij genere afficitur. Nam in altiffimam columnam perductus, inde præcipitatur: & aliquandiu in pedes descendens, deinde in caput ſubuerſus, & humi alliſus, miſerabiliter interijt. *Nicet.*

A N N O C H R. 1105.

BALDVINVS FLANDER Orientis Imperator designatus, ætatis anno 32. nondum expleto, piusque, ac pudicus præ reliquis, ac dignus eo apice viſus. Cùm peragratis prouincijs Theſſalonicam veniſſet, ciues exemplo Byzantinorum terri-ti, introitum in urbem militum deprecantur, perficiuntque officiis, vt redeatur Byzantium, vbi *Boniſſacius* Marchio iam res nouas

agitabat. *Baldunus* eum placauit concessâ Thessalonicâ, quam modestè ingressus Ferratēsis, mutato paulò post animo, spoliavit opibus, ostētatoque è *Maria Hungarica* (fuerat ea quondâ Isaaci Imperatoris coniux) filio, Græcos ad se pellexit, vt Berceâ, Larissâ, totâque Peloponneso potiretur, quòd & factum, Græciâque occidentalibus collum subdidit. *Baldunus* firmandarum opum cupidus, traiecit in Asiam, præmisso Henrico fratre, qui per Idæ montis angustias, Adramitium vsque processit. Prusæ Bithyniæ portas ei clausit, clademque haud modicam intulit. Adrianopolis à Græcis defensa, tempus Ioanni Mysorum Duci dedit armandi suos, qui interceptus insidijs, *Balduinum*, & Latinos, partim occidit, partim vinculis oneratos in captiuitatem rapuit. *Baldunus* vnus anni Imperator, maceratus carcere, fœdâ tandem morte interijt. *Niceta* refert, eum pedibus manibusque truncatum, in vallem præcipitatum, & volucris escam factum, tertio demùm die expirasse: Scythisque haud multò mitiores Latinos terram, mariaque rapinis, & cædibus compleuisse. Vtrisque populis victæ ciuitates cùm pœnas miserabiles darent, ipsi vicissim Latini, Scythæque alternis se cladibus atterebant. *Dandulus* Venetorum Dux, ruptis è fûgâ intestinis perijt. Latini interim nesciunt, quid suo Imperatori factum sit, & hostibus sine Principe se opponere non audent. Hinc factum Constantinopoli decretum, quo Latini promulgarunt se nemini popularium suorum inaugurationem regni concessuros, nisi morte *Balduini* prius exploratâ. Cùmque hoc modo annum vnum, & menses quatuor Rempubicam sine Imperatore administrassent, audito eius interitu, *Henricum* fratrem Imperatorem declarant, qui imperio potitus, cùm ex suis Oreftiade relictis, Scytharum, & Valachorum exercitus denuò egredi audisset: non hostium multitudine territus, nec superiorum bellorum cladibus consternatus, exire non dubitauit, vt & suos conseruaret, & Græcorum reliquijs subueniret. Igitur Adrianopolim profectus, cùm Valachos Latinorum conspectu, audaciam vsitatam, & rei militaris habitum etiam post illas strages retinentium, territos vidisset: vsque ad Crenum, & Boream eos est persequutus. In-

dè per Agatopolim, Anchialum vsque progressus, ibique castris positus, & multis rebus gestis, vnde pecunias, homines, pecudum greges, & armenta cepit, saluus Constantinopolim redijt. *Niceta* historicus, qui Constant. Senator primarius fuit, & amplo officio apud Imperatorem functus erat, valdè prædicat Latinorum modestiam, & iustitiam in eligendo Imperatore, quod decus Græci in simili casu per cedes, & sanguinem expetiissent. *Annal. Glyc.*

A N N O C H R. 1206.

IOTHATINES Sultanus Attaliæ Princeps, cùm *Alexius* Theodori Lascaris focer ex Europâ in Asiam profugisset, ad ipsum se se contulit, vt eius ope genere pulso, rerum ipse potiretur. Sed irritus hic conatus fuit, *Iathatine* manu Theodori fortiter præliantis interempto. Cùm autem annis 18. *Theodorus* imperasset, naturæ debitum persoluit; *Ioanne Duca*, qui filiam eius Irenem in matrimonio habebat, successore designato. *Annal. Glyc.*

A N N O C H R. 1208.

PHILIPPVS SVEVVS XXIV. Germanorum Imperator, *Henrici VI.* germanus, qui moriturus imperium, & filium suum *Fridericum* adhuc minorem, h. e. quinque annorum, puerum, fidei ipsius *Philippi* fratris commendauit. Hic adducto secum testamento *Henrici*, & *Friderico* nepote suo ex fratre, in Germaniam profectus est, atque Procere imperij suæ promissionis admonuit, sibi interim dum puer adoleuisset, vt erat testamento dispositum, administrationem imperij concederent, & iusta postulanti Principes Germaniæ assensum præbuerunt. Deliberata hæc, & tractata sunt Haganæ, consilia gubernante Episcopo Argentinensi. Hinc *Philippus* decem annis imperium summâ cum laude administravit, & pacatâ Germaniâ Imperium domi exornaturus legibus, ac iustitiâ foris amplificaturus bellis externis fuisset, si vita suppeditasset. Fuit enim naturâ bonus, sapiens, moderatus, acer, & magnanimus Princeps, non
in-

indignus tanto honore: quòd ostendit in Italiæ gubernatione, quam in metu, & officio continuit, & in ciuilibus bellis, quorum asperitatem bonitate, & lenitate suâ moderatus est, ac mitigauit, & accessit ad naturæ dotes rerum multiplex vsus, atque exercitatio longa in militaribus negocijs & politicis. Igitur motibus ciuilibus sedatis, & pace in Germaniâ constitutâ, externos hostes aggredi constituit, vt *Canutum* Regem Daniæ, qui Hamburgum, & Lubecam ambas vrbes imperiales in hisce motibus interceperat. Sed die 22. Iulij cùm in arce Bambergensi fortè quiesceret in lectulo post venæ sectionem, paucos tantùm familiares admittens, *Otho* Comes Palatinus (cui olim Imperator filiam desponderat, sed quòd *Otho* familiarem quendam Ducis Bauariæ præter causam occidisset, atque ita homicidij reus, & perfidiâ notatus esset, ipsum repudiarat) familiariter ingressus cubile, ferro in iugulum Imperatoris adaçto, & cubiculario frustra caput Domini protegente, sauciato, vitâ eum priuauit, diemque sic optimus Imperator, cùm annos decem imperasset, perfidè occisus, clausit extremum. Corpus priuùm Bambergæ sepultum: postea Spiram translatum est. Et *Otho* parricida non multò post ab *Henrico* Palatino Philippi Marescalco interemptus, facinoris sui præmium tulit. *Crusius* tale Epitaphium *Philippo* concinnat:

Inclutus hic primi Friderici natus humatur.

Illustri Rex Romanus virtute Philippus.

Cuius Bambergæ scelerata cæde perempti,

Corpus Spira tegit, mens aura possidet astra.

OTHO IV. Dux Saxonie statim dicit Comititia Francofurti, vbi à quinquaginta Principibus, qui conuenerant eligitur Imperator, vbi etiam lex de eligendo Imperatore ab *Henrico* sancita antiquata est: hæc talis erat, vt Imperator impofterum fieret ex solâ sanguinis successione, ita vt fieret hæreditarium, cuius initium ipse tum fecit, dum filium suum creauit successorem, & regna sua Siciliæ, Apuliæ, Calabriæ, Principatum Capuæ, & Spoleti, & alia vniuit imperio, vt quicumque esset Imperator, hæc regna simul haberet. Igitur hac lege antiquatâ,

tâ, noua sancita est his ferè verbis : *Imperatorum nullus hereditariam dignitatem sibi vendicato . Princeps sex, sacri ordinis tres, Moguntinus, Treurenensis, & Coloniensis . Profani totidem ; Comes Palatinus Rheni, Dux Saxonie (qui tum fuit Brunswicensis) & Marchio Brandenburgensis, eum eligunto . Hi si discordes fuerint, Bohemia Regem cooptanto .* Factum hoc decretum cum consensu Principum in presentia Legatorum Papæ, qui fuerunt *Hugolinus Ostiensis, & Leo Sabinensis Cardinales. Constit. Imp.*

A N N O C H R. 1123.

PETRVS Arragoniæ Rex, eodem hoc anno, quo *Fridericus Imper.* filiam suam vxorem ducit, ipse occiditur. Causa hæc fuit Saracenis ex Africâ in Hispaniam nauigantibus, ipsi fortiter à Rege Arragoniæ repelluntur, qui elatus hac victoriâ, cum Pontifex eodem tempore crucem prædicare iuberet contra Albigeneses, eosdem defendere conatur, & Comiti Leicestriæ, qui Dux erat contra Albigeneses, prouinciam adimit, & se Tholosanis coniungit. Sed Archiepiscopus Narbonensis Bituricensem Ciuitatem expugnat, & cum Comite Leicestriæ contra Regem Arragoniæ pugnat, eumque trucidat die 13. Septembris, cum regnasset annis 17. Cui succedit *Iacobus* filius, qui regnat annis 63. *Annal. Arrag.*

GERTRVDIS Regina Hungarorum, mater *Elisabethæ*, cum maritus bellum Rhutenis inferret, trucidatur à Comite *Petro*, qui statim deprehensus sequenti nocte dat pœnas. *Chron. Aug.*

A N N O C H R. 1117.

HENRICVS Castellæ Rex adhuc puer, dum cum equalibus suis ludit in arêâ, tegulæ ictu percutitur, & comminuto capite moritur die 6. Iunij fer. 3. cum regnasset annis duobus, & mensibus octo, succedit *Ferdinandus*, qui regnat annis 35. *Marian.*

A N N O C H R. 1221.

PETRVS ANTISIDORENSIS Imperator Constantinopolitanus vxorio iure (quando mascula nulla supererat proles) innixus, ab *Honorio* Pontifice ad D. Laurentij Templū extrā urbem insignia imperij accepit. Indè Venetis Nauibus soluens, cū Dyrrachium in Venetorum gratiam frustra tentasset, à *Theodoro Lascare*, qui se Græcorum Imperatorem gerebat, per assimulationem pacis, præter iusiurandi religionem & fidem, medio conuiuio obtruncatur. Sunt qui circā nemorosa Thesalię loca (Tempe ea vocant) insidijs captum, & in vinculis asseruatum produnt. Successerat autem ipsi filius *Robertus*, qui ad nuncium paternæ captiuitatis Constantinopolim iam dudum venerat, dicitur imperasse annos septem. *Egnat. Paris.*

A N N O C H R. 1225.

BALDVINVS quidam venditabat se pro *Balduino* Flandro, olim Imperatore Constantinopolitano, reposcebat à Rege Galliæ Comitatum Flandrensem, & persuadebat ferè omnibus, se verum esse illum *Balduinum*, sed filia tamen eius pro patre cum planè agnoscere nolebat, & de re totā inquisitionem instituit, & tandem deprehendit eum impostorem esse, ideò suspenditur, ab utroque latere appensis canibus *Paris.*

FRIDERICVS Comes Isenburgius, quia in itinere trucidat vulneribus octo *Engelbertum* Episcopum Coloniensem, post biennium ferè capitur, & *Frider. Imp.* iussu, rotā, vt alijs latrones contunditur, eique imponitur, arxque eius ad solum vsque destruitur *Monach. Colon.*

A N N O C H R. 1226.

LESCVS ALBVS princeps Polonię, *Casimiri* filius per proditionem à *Suentipolco* Pomeranię Duce interficitur, cū à morte patris annis 33. præfuisset, variā fortunā, ter electus, ter repulsus, succedit ipsi *Boleslaus Pedicus* filius, qui regnavit annis 52, *Chron. Pol.*

AN-

ANN O C H R. 1330.

ACTIOLINVS Patauinorum Tyrannus, portentum humani generis, Saxonici sanguinis à proauo *Alberico* auoque, & patre *Actiolinis*, Italicæ stirpi ad horribilem sæculi pestem insertus. Vir fuit, vt *Iouius* scribit, suspiciosus, vaser, infidus, sæuus, & semper ad imperium anhelans, modò hanc, modò illam personam induere, histriionum more didicerat. Ex eâ cruentâ simultate armis vehementer exercitus, Patauio, Vicentiâ, Veronâ, Taruísio, ex ciuili discordiâ potitus est. Erant ei copix equitum & peditum perpetuis inueteratæ bellis, & quòd magno vsui fuit, fide, studioque partium sibi addictis; quibus accesserant Saracenorum alæ formidabiles, Germanorumque cohortes, & turmæ eximix virtutis, quas *Fridericus II.* Imp. attribuerat, tanquam Gibellinæ factionis Principi, atque impigrè tuenti Cæsaris nomen. Has vt aleret vniuersas ciuitatum fortunas in fiscum redigere opulentos ciues damnare, atque proscribere: Templâ donarijs spoliare; sacros earum redditus iutercipere, & neminè denique, qui pecuniâ, authoritate, clientelisque valeret incolumè pati erat solitus. Ingenio siquidè audaci auaro, impenſeque impio, & nunquâ cædibus saturato, dū odiū, lethale omnibus latè extenderet, ita euastarat florentissimas vrbes, vt cū aduersarum partium sibi suspectos sustulisset, in Gibellinos denique, amicorumque præcipuos ac intimos familiares, immanissimè grassaretur. Aedificarat singulis in vrbibus, atque oppidis carceres tenebris horribiles, in quos inuisorum agmina contruderet, vt inædiâ, miserabilique illuue, tetro odore, & lurido squalore enecti, in compedibus, & robore crudeliter interirent; putrescentiumque cadauerum immenso foetore, cæteris pallentibus exoptata mors contagione, & metu accerſeretur. Nam eâ truculentiâ erant custodes, vt nisi ex mensium interuallò carceres stercore præalto, & multâ putidorum cadauerum sanie redundantes, repurgarent, & cumulata inter semianimes enectorum corpora, vncis extraherentur. Nusquam vel spatiosissimi carceres accumulatos etiam in strues captiuos capiebant, noui tortorum atque carnificum numerosæ manus.

edendis cruciatibus, expediendisque laqueis atque securibus sufficiebant. Viui homines in frustra laniorum cultris secabantur. Quod verò inaudita crudelitatis fuit, capitale erat tortori, atque carnifici maturasse supplicia, vt vita per articulos, momentaque temporis, ad longos cruciatus extenderetur. In eos autem, vel infantes, quos neci destinasset tanquam minoris criminis delatos, ita ex summâ sœuitiâ fictæ clementiæ laudem querebat, vt monoculos, vnipedes, & vnimanos dimitteret; postremò lugentibus suorum funera, vt lugere desinerent, oculos eruebat: ex pauore circumspectantibus fugam, vt viæ labore liberaret, amputabat pedes; alienæ porrò calamitati liberâ voce indolentibus, ne diù vociferarentur, linguam præcidebat. Delatores quoque ipsos negligentæ, incuriæque damnatos, cum damnandorum nomina deficerent, ductos in præaltam turrim, vt certius specularentur, atroci ludibrio, sed meritâ poenâ, in fossam præcipites dabat. Immensæ autem humanitaris arbitrabatur, damnatorum, atque exulum vxoribus, & liberis, eâ conditione vitam condonasse, vt fœminis deciderentur mammæ, mares verò ad non dubium inimicæ sobolis interitum castrarentur. Per hunc modum nusquam remissa atrocis animi sœuitiâ, sed in dies rediuiuâ feritate debaccantem, supra triginta millia omnis generis sexus, ætatisque hominum, teterrimmo supplicio sustulisse, eorum temporum scriptores tradunt. Iamque immanis bellua insatiabili ingluuie vorax, humanique sanguinis sitibunda, Mantuæ, Brixie, Mediolano, & cunctis Italiæ vrribus inhiabat, deuorassetque procul dubio, nisi Romani Pontificis Legatus, Actiusque Atestinus, indomitam feri monstri rabiem vlttricibus armis infregissent.

Actiolinus per eos dies conspirantibus secum *Insubrum* patritijs, quos *Martinus Turrianus* inducto popularium dominatu in exilium egerat, in id consilium totus incumberebat, vt *Mediolanum* improviso adortus inuaderet, reductisque patritijs, & pulso *Turriano* Pontificij nominis studio, debilitatas iam pridem iacentesque *Cæsarianas* partes erigeret. Verùm cum tyrannus acerrimè dimicans hostium turmas perrumpere conaretur

tur, ei verutum scorpione adactum in imo crure pedem transfigit. Saraceni, Germanique in primis & reliquæ copiæ, multis acceptis vulneribus repelluntur. Nec tamen se se deserit tyrannus, nec dolore vulneris, nec supremi discriminis metu superatur; indeque conuersis signis, ad vadum quo transierat, instante iam tergis *Turriano* se proripit. Multi suorum profluentis vorticibus abrepti perierunt; ipse alto generosoque vectus equo ita in ripam euasit, vt madefacto vulnere septuagenarius senex exorto intolerabili rigore quateretur, & quodd indomiti spiritus virum peruincere poterat, hostium antecursores ad se opprimendum prouolantes conspiceret. Per hunc modum à tergo premente *Turriano*, & à fronte noui hostis occurso pulsus, & latè prosligatus, cum paucis se fugæ mandat, Brixianâ viâ. Sed euadentem *Vbertus*, & *Actius* cum expeditâ equitum manu consequuntur, & capiunt. Is *Vberto* non multum antea amico, atque eiusdem factionis, quàm *Actio* veteri, & implacabili hosti se dedere maluit. Eo modo exutus armis, ignobilique equo impositus ad *Bosij* tabernaculum perducitur, à quo humaniter reputatione tantæ calamitatis susceptus est, sed cum ferox animus obligandi vulneris fascias, & cuncta vitæ alimenta obstinata feritate repudiaret, nec vllas vt bene sperare vellet preces admitteret, dentibus infrendens, contumaciæ ore defixis solo oculis spectabatur. Tantus autem erat militum concursus, vt magno ludibrio singulis propè incessentibus, latro impius, & tortor, & carnifex crebrò appellatus, incondito circumfusæ ad Tabernaculum turbæ, clamore, & fremitu, ad supplicium deposceretur. Itaque Duces vrgentis iam coronæ violentiam veriti, eum spectaculo repentè subtrahunt, intempestaque nocte lecticæ inclusum sub custodiâ *Soncinum* deuehi iubent. Nec multò post in eodem pertinaci obdurantis animi decreto execrabilem animam exhalans, meritos cruciatus, quos feruida ira exulum struebat, indignabundus effugit. Verùm *Albericus* *Taruisinorum* tyrannus nequaquam virtute bellicâ, sed naturæ immanitate *Actiolino* fratri comparandus, pro se, fratreque cumulatæ scelerum pœnas persoluisse visus est, cum *Taruisio* pulsus,

& in Zenonis arce obsessus & captus, vxores, filiasque in oculis viuas comburi, filios membratim disecari, se se demum diu tortum, attractumque pedibus equorum iugis per salebras, & vepreta, ad necem raptari, laniataque membra feris, atque volucris destinari, omnium miserrimus spectarit. *Antonius Franciscus Rainerius* tale de Actiolino disticon concinnauit:

*Sylla, Nero, Caius, Mezentius; his tu
Azoline, ipso & sauior es Phalari.*

A N N O C H R. 1231.

L VDOVICVS BAVARVS à Morione, quem per ludum incessabat, trucidatur: alij putant Saracenum quendam de industriâ se Morionem esse simulasse, & præmio conductum ad Principem occidendum. *Annal. Sueu.*

A N N O C H R. 1235.

C LAREMONTENSIS COMES edixerat *Hastiludium*, ad quod euocauerat vicinos Comites, & Principes. Eò igitur adueniunt Comes Hollandiæ *Florentius*, & Comes Cliuix. *Claremontensis* occidit *Florentium* Comitem, & quia videbatur datâ operâ id fecisse, Comes Cliuix eum vicissim obtruncat, & ita ex ludo fit lugubre prælium. Præfuerat *Florentius* annis 12. Succedit ipsi *Wilhelmus* filius puer, cuius tutor fuit Episcopus Traiectensis. Factus est hic *Wilhelmus* postea Romanus Imperator, & Comitatus præfuit annis 21. *Chron. Belg.*

A N N O C H R. 1237.

G EORGIVS Princeps Moscouix, persequitur à *Barba* Tartaro, qui Moscouiam regiam urbem, omnesque reliquos principatus inuadit, ipsum Regem interficit, & Moscouitis nouum ducem dat fratrem cæsi ducis, & eos seruilem in modum tractat diuturno tempore, donec iugum Tartarorum iterum excuterent. *Moscouit.*

A N N O C H R. 1242.

HENRICVS Dux Tartarorum, in Silesiam irrumpens, cum Vratislaviensibus in initio feliciter præliatur, postea tamē magnā clade vincitur, & in ipso prælio trucidatur. *Dubr.*

A N N O C H R. 1244.

ELMVTAN Sultanus Ægypti anno Hegiræ 642. à Turcomannis coniuratione factā pulsus in turrinē ligneam confugit, cui Turcomanni ignem subijciunt, ut Sultanus comburatur: ne hoc fieret, ipse se in profluentem præcipientem dedit, atque ita simul igne periit. Ei sufficitur sequenti anno Turcomannus *Aredin-Ibic*, atque ex eo tempore Turcomanni, siue *Mameluchi* in Ægypto dominati sunt. *Zacuth.*

A N N O C H R. 1246.

FRIDERICVS Dux Austriæ prohibet *Bela* Regis Hungariæ in suum regnum reuersuri, ne per fines suos transeat. *Bela* cum alia via non pateret, ut sibi transitum facere conatur, & cum *Friderico* prælio decertat. *Fridericus* ad dexterum oculum vulneratus, equo excutitur, & conteritur, die decimoquinto Iunij. *Dubr.*

A N N O C H R. 1247.

LVDOVICVS Comes Palatinus *Mariam* vxorem adulterij suspectam interficit, pro quo factō Cœnobium edificat; inde Castrum Friburgh contra Episcopum Augustanum construit, & *Annam* Regis Poloniæ filiam vxorem ducit. *Trith.*

A N N O C H R. 1248.

HENRICVS LANDGRAVIUS, ab Episcopo Moguntino, & Coloniensi electus Imperator, post vulnus acceptum ad vltimam, morbo insuper corripitur, ideo Isnacum deferatur, ubi ex vulnere moritur. Nullos reliquit hæredes masculos, sed filiam, quæ nupserat Duci Brabantiae, & filium habebat

trimulum : Sororem etiam habebat, quæ nupserat *Diterico* Marchioni Misniæ, ex quâ filium susceperat *Henricum* Marchionem Misniæ, bello strenuum; vtraque pars contendit hæreditatem, ad se pertinere, vtraque pars occupat vrbes, Marchio in Thuringiâ, Sophia in Hasiâ per intercessores Principes; Res verò eò deducitur, vt quòd quisque occupasset, teneret, donec per Imperatorem, & Principes sententia proferretur; fuit ita res in inducijs per quadriennium. *Fab.*

A N N O C H R. 1250.

FRIDERICVS SECVNDVS Rex Siciliæ, XXVI. Germanorum Imperator, filius *Henrici VI. & Constantiæ* fuit. Cum *Otho IV.* Imper. apud Pontificem Romanum in odium incurrisset, eò quòd Pontificias ditiones inuasisset, & ad totius Italiæ imperium adspirasset, *Innocentius III.* Papa solemnem in eo detestationem exprompsit, quâ illum piorum communione submovit, atque omnes Principes, populosque, qui illi Sacramenta dixissent, religione solutos ab illo recedere, tamquam à nefario homine, & capitali Ecclesiæ hoste præcepit. Quâ re acceptâ Germaniæ Principes, Rex Bohemiæ, Dux Austriæ, Dux Bauariæ, Landgravius Thuringiæ, & Archiepiscopi Moguntinus, & Treuirensis in vnum coeuntes ipsum communi consilio reliquerunt, ac *Fridericum* Idibus Decembris in Apuliâ commorantem Regem ex autoritate Pontificis designarunt, eumque ad coronam accipiendam inuitarunt, Legatis Henrico, & Anselmo ad ipsum, & ad Pontificem destinatis. *Fridericus* ergo euocatus ad imperium ex Siciliâ, quanquam repugnantibus vxore, & Siculi regni proceribus, tamen assensus est, & Legatos, qui missi erant, vt ipsum adducerent, secutus per Tridentinam vallem, & Rheticas alpes peruenit in Germaniam anno Chr. 1212. Ibi à suis exceptus, & iustis copijs instructus, mox recepto Brisaco, & Haganoâ expugnatâ, Mogunti comitia egit, vbi iuramentum fidelitatis ipsi multi dederunt; Indè *Othone* procul in Saxoniam pulso, omnem ad Rhenum Germaniam magnâ celeritate occupauit; cùmque Aquisgrani coronatus esset, quo mi-

aus metueret, se se foedere, & societate vicini Regis Franciæ *Philippi* muniuit. Progressu temporis *Othone* mortuo, *Fridericus* regnum sine controuersia tenuit, ac statim res Germaniæ componere studuit, quo maturius, ac liberius rebus vacare Italiæ, atque ad coronam imperij accipiendam accurrere posset. Verum *Friderici* imperium non solum Ecclesiæ, sed etiam cuncto regno, atque adeo etiam Italiæ vniuersæ calamitosum extitit; neque enim aliud fuit, quàm assiduum cum tribus Pontificibus, & cum singulis Italiæ ciuitatibus bellum; quos omnes tanto odio ac tantis viribus oppugnauit, vt in eo *Henricum* patrem superarit, auum verò *Fridericum* æquauit. Ex Pontificibus autem alter altero acrior, & iuris Ecclesiæ retinentior, nunquam contumaciæ illius resistere destiterunt. Cum enim *Fridericus* in Italiam proficisci constituerit, vt insignia imperij acciperet, præmisit Legatum *Conradum* Episcopum Spirensē, Cancellarium suum, qui fide iusiurandi omnes ciuitates, & populos, Italię obstringeret, viamque sibi ad summum dignitatis fastigium præpararet. Et vt famam clementiæ, benignitatis assequi, & conseruare posset, & ipse multa priuilegia dedit, & confirmauit, & Legato suo idem faciendi potestatem liberam concessit. Mox ergo Legatum suum subsecutus promptissimis omnium studijs ac officijs in Italiā susceptus est. Sed Mediolanenses acceptæ ab auo eius *Friderico Barbarossa* iniurię memores, postulationi *Friderici* de coronâ sibi conferendâ locum dare noluerunt. *Fridericus* hanc sibi factam iniuriam dissimulatione prudenti pertulit, & rectâ Romam profectus 10. Kalend. Decembris ab *Honorio* Pontifice per Abbatem Fuldensem coronationem impetrauit, his pactis interuenientibus, vt omnes constitutiones, & donationes pro libertate, ac tranquillitate Ecclesiæ, eiusque possessionum integritate, à *Friderico*, eiusque prædecessoribus datas, factasque, diplomate nouo roboraret. Crucem signatis Damiatam obsidentibus quantocyus subueniret, copiasque in continentem *Ægypti* exponeret. Paulò post spreta iusiurandi religione, quod *Innocentio* primùm, mox *Honorio* præstiterat, vexatis terris Pontificijs, Archiepiscopos, Episcopos,

pos, Prælatos pro libitu, & instituebat, & deiiciebat, electiones liberas sibi vsurpabat, ab Ecclesijs collectas exigebat, pædagia, & vectigalia Clericis imponebat, Ecclesiarumque priuilegia violabat, hinc iustum Pontificis odium sibi conciliauit. Sig.

Demum *Friderico* prædictum fuerat, se in castro quodam *Flórentino* moriturum; ideò *Florentiam* semper vitauit. Verum die 13. Decembris venit in arcem quandam in Apuliâ, quæ *Florentina* dicebatur: vbi veneni morbo correptus est. Cum autem à tali morbo reconualescere posse videretur, *Manfredus* filius eius nothus, iam Tarentini Ducatus honore decoratus, iniecit in os patris decumbentis puluino ipsum suffocauit: iusto Dei iudicio, vt qui matrem suam Romanam Ecclesiam tam miserabiliter tractauerat, à filio spurio pari poena tractaretur, anno ætatis 57. imperij 38. magnâ pompâ à *Manfredo* in Montis Regalis Ecclesiâ sepultum scribunt *Ricordanus*, & *Ioannes Villanus*, atque hoc Epitaphium eius sepulchro insculptum:

Si probitas sensus, virtutum gratia, census,

Nobilitas orti possent obfistere morti:

Non foret extinctus Fridericus, qui iacet intus.

Circumfertur aliud eiusdem Epitaphium, quo maximam Regum potentiam, dignitatem, opes in sepulchri titulum redigi non eleganter describitur.

Qui mare, qui terras, populos, & Regna subegit

Cæsareum fregit subito mors improba nomen.

Sic iacet, vt cernis, Fridericus in orbe secundus:

Nunc lapis hic, totus cui mundus paruit, arcet.

Eâdem porrò nocte, quâ ille interiit, ipsius Præfectum Florentinæ Ranerium è monte merlo, concidente fornice cameræ, in quâ iacebat, oppressum tradunt. Quantum verò ex *Friderici* morte, res Ecclesiæ, quæ depressæ erant, assurrexerint, vide apud *Odoricum Raynaldum* aliosque catholicos Historiæ Ecclesiasticæ Scriptores.

ROBERTVS frater *D. Ludouici IX.* Regis Galliæ, dum Saracenos in villâ insectatur, ab ipsis interficitur die 10. Februarij. Postea iterum acris fit pugna à *D. Ludouico*, in quâ etiam

Sara-

Saraceni magnâ cateruâ irruerent, nostri tamen fortiter eos sustinent. Post aliquot dies aduentat *Sultani* filius cū magno exercitu, *Galli* contrâ peste consistantur, & etiam inopiâ commeatum, cū *Damiata* nihil afferri posset, impredientibus Saracenis. Ideò *D. Ludovicus* conatus est redire *Damiatam* die 5. Aprilis, vbi cū totus exercitus circumdaretur Saracenis, Rex *Ludovicus* captus est, cum duobus fratribus, reliqui ferè omnes ad internecionem cæsi: laborabat tunc Rex peste, sed à *Sultano* diligentissimè curatus est. Tandem ineuntur induciæ, vt *Damiata* Saracenis reddatur, captiui vtrique dimittantur. Rex pro liberatione octo millia *Bisantinorū* soluat, & decennio toto bellum contrâ Saracenos non gerat, atque ita Rex liberatur die 2. Maij, vbi induciæ, & inita pax publicabatur. Inter publicandum *Sultanus* à suis in frustra conciditur, & ex duodecim millibus captiuorum, vix tria millia redduntur. Rex *Ludovicus* liberatus *Ptolemaidem* nauigat die 8. Maij, vbi integrum quadriennium permansit. Fratres enim dimiserat in *Europam* ad adducendas nouas copias. *Nangis.*

HENRICVS Danorum Rex ab *Abele* fratre in mari suffocatur: *Abel* verò sequenti anno, dum *Frisonibus* bellum infert, trucidatur. *Chron. Belg.*

A N N O C H R. 1252.

HENRICVS filius *Friderici II.* Imp. cū ad fratrem *Conradum* properaret, in *Lucanis* per insidias à *Saracenorum* Duce occiditur, procurante fortassis id *Conrado* fratre, vt *Pandolphus* habet. *Parif.*

A N N O C H R. 1254.

CONRADVS QVARTVS XXVII. Germanorum Imperator filius *Friderici II.* & *Iolæ* Regis Hierosolymitani filię, quam *Fridericus* eâ lege matrimonio sibi iunxit, vt ius regni Hierosolymitani, & hæreditatem acciperet. Indè fieri, inquit *Nauclerus*, vt hodie etiam *Siciliæ* Reges titulum Regni Hierosolymitani vsurpent. Hic in Italiâ operâ *Icelini* multa crude-

litatis exempla edidit, & sacro spiculo ab *Innocentio IV.* percussus, censuras Ecclesiasticas nec quicquam pensi ducens, ad reliqua regni Neapolitani diripienda, atque depopulanda post Comitium die 24. Februarij apud Melfim celebratum properauit: & *Henricum* duodecim annorum fratrem ex Sicilia accitum, vt cum thesauris puero à *Friderico* relictis, vnâ quoque, & regno Siciliae potiretur, Ioanni Mauro Capitanco occidendum dedit: atque non multò post diebus Aprilis exercitu admoto, Calabriae, Apuliae, Capitanatę, & Principatus Tarentini multis ciuitatibus in possessionem acceptis occubuit, veneno in clystere à medico infuso, procurante *Manfredo*, extinctus die 22. Maij vigiliâ Ascensionis, anno 19. ab electione, à morte patris quarto. Moriturus *Conradinum* filium triennem, quem ex *Margarita* Ducis Austriae Leopoldi filiâ susceperat, hæredem, regni-que successorem reliquit, tutoribus illis Bauaris Proceribus, quos secum ipse Neapolim duxerat, ei assignatis. Fuit *Conradus* *Friderico* patri, inclementiâ, ambitione, & malignitate perquam assimilis, Ecclesias in equorum stabula commutans, sed elegantia, & morum facilitate, quam ille artificio quodam præferebat, carens, vt prudentia illum, vel potius Patris astutia destituisse videbatur. Mortui cadauer fortuito incendio semistum indicium dedit animam eius ignibus perpetuis deputaram esse. Aliquis ei sepulchrale Epitaphium inscripsit his verbis.

*Funere Conradus caruit, tumuloque rebeli
Vtraque namque negat muncra, religio.
Atque ossa illius medijs dum seruat in undis
Trimacris, ignis edat intumulata cremat.
Discite vos Reges, Diuos non temnere, punit
Vos natura Dei sapè ministra reos.*

Conrado extincto, cum ciuitates regni Neapolitani ab eodem euerse, sibi à tutoribus *Conradini* metuerent, & imperium Germanorum perquam exosum haberent, *Manfredo* non illibenter parebant: maximè quòd is acerrimo ingenio, apud Pontificios *Innocentijs* partes se agere, apud *Conradinianos* autem pueri

tute-

tutelam se suscepisse mentiretur. Cùmque ingentis esset Spiritus, & nonnisi ad regnum adspiraret, testamentum à *Conrado* factum in primis suppressit, conscijs quibusque veneno sublati: & populos ad *Conradini* pueri nepotis sui in *Alemaniam* agentis fidem sollicitauit: eius tamen extinguendi desiderio inflammatus, veneno infecta nonnulla ei in *Germaniam* munuscula misit, quæ si nihil efficerent, in *Italiam* ad capeffenda regna inuitauit, vt illic vi apertâ, seu dolo malo infantem imbellem opprimeret atque regnum vtrumque ad se transferret. Nam eos qui partium pueri fuerant, dubios, vacillantesque videbat, atque in rebellionem, si qua se offerret, occasio, pendentes.

A N N O C H R. 1256.

WILHELMVS Comes *Hollandiæ*, XXVIII. *Germanorum* Imperator, filius *Florentini* in hastiludio occisus, vt diximus suprâ ad annum 1235. Mater dicta fuit *Mechtildis*, filia *Henrici Ducis Brabantiae*, & soror *Andræ* Regis *Hungariæ*, qui pater fuit *S. Elisabethæ*. Soror huius *Wilhelmi* fuit Comitissa illa *Hennebergensis*, *Margaretha* dicta, quæ anno salutis 1277. ætatis verò suæ 30. *Hagæ-Comitis* in *Hollandiam*, in die *Parasceues* vno partu infantes viuos trecentos sexaginta quinque, masculos, & foeminas magnitudine pullorum *Gallarum* peperit, quot scilicet sunt dies in anno: qui postquam per *Episcopum suffraganeum Traiectensem Guidonem*, presentibus nonnullis proceribus, & magnatibus, in pelui quadam baptismi Sacramentum percepissent, & masculis *Ioannis*, foemellis verò nomen *Elisabeth* impositum fuisset, vnâ cū matre omnes eodem die decesserunt, & in *Monialium Ordinis S. Bernardi Monasterio Loduno*, non procul ab *Haga* sito, tumulati sunt. Occasio autem, hæc fuit: Mendica quædam, quæ gemellos vno partu habuerat, ab hac Comitissâ eleemosinam petijt, illa autem non solum eam inanem à se dimisit, sed tanquam adulteram insimulauit: negabat enim posse fieri, vt ex vno viro gemellos susceperet: ideoque hoc suo partu detectum esse, quod se alijs viris prostituisset. *Innocens* mendica hac exprobratione, & igno-

miniosâ repulsâ commota precibus suis à Deo flagitavit, ut si se castam, & puram sciret, daret Comitissæ ex marito suo tot foetus vno conceptu, quot sunt dies in anno. Quòd etiam euenit; sicut *Ludouicus Guicciardinus*, *Ludouicus Viues*, *alijsque Historici* testantur. Nunc ad *Wilhelmum* redeat sermo.

Cùm *Henricus* Thuringiæ Landgravius ex vulnere ad *Vlmam* accepto obiisset, Principes Electores nil remittentibus iustis Pontificum odijs aduersus *Wilhelmum* II. detulerunt summam rerum ad *Wilhelmum* Comitem Hollandiæ. Electio facta est anno Chr. 1347. Cùmque iam Imperator electus in Italiâ commoraretur, Frisij occasione acceptâ, Hollandiam inuaserunt, eamque spoliarunt. *Wilhelmus* igitur ut suæ ditionis fines tueretur, collecto exercitu contrâ Frisios profectus est, & feliciter rem gessit. Debellatâ igitur Frisiâ ac subactâ, cùm victor eâ egrederetur, à quibusdam fugitiuis secus viam in arundinetolitantibus, cuspidibus transfigitur, & cùm agnitus esset, nè fierent maiestatis rei, clam in loco ignobili sepelitur cùm Hollandiam annis 21. rexisset, & Imperator fuisset annis 9. cui succedit filiolus *Florentius* iam anniculus, qui præest annis 30. *Chbro. Trai.*

A N N O C H R. 1266.

MANFREDVS Friderici II. Imper. filius nothus, ex nobili pellice Blancâ natus. Hic varios in imperio tumultus excitauit, & patrem injecto in os eius puluino, suffocauit. Deindè fratri *Conrado* author fuit, ut multa crudeliter ageret, quo ipsum apud superos inuisum redderet, tandem & eum veneno sustulit. Eo sublato, eius filij *Conradini* in Bauariâ degentis tutelam suscepit, ut sub eo prætextu regnum Siciliæ, & Italiæ occupare posset: sed cùm multiformis eius perfidia manifestaretur, simul & spe regni decedit, & vitam amisit. Nam vsurpato sibi regio nomine, & ductâ Arragonum Regis filiâ, postquam Pontifici subiectionis fidem dedisset. & simulatione quadam fefellisset, misit in Germaniam percussores, qui *Conradinum* interficerent, & nondum perpetratâ cede eam cum magno suo exitio,

ac si verè mortuus *Conradinus* esset, diuulgauit, & quasi ad se iure successionis pertineret, regnum vi, & exteris Saracenuorum auxilijs occupauit, sed poenas mox dedit, & regnà parricidijs astutè acquisita amisit.

— *Nec enim lex iustior ulla est,*

Quàm necis artifices arte perire sua :

Ergo, & periurios meritò periuria fallunt.

Quid. 1. de art. aman. Quarè hisce consilijs prauis *Manfredi* commotus Pontifex *Vrbanus* IV. *Carolum* Comitem Andegauensem, fratrem *D. Ludouici* Regis Gallix, aduersus *Manfredum* anathemate percussum euocauit, & *Carolus* in Italiam veniens, Anno Chr. 1265. Romæ magno honore exceptus, Senator creatus, & Rex Hierosolymorum, ac Siciliae proclamatus est. Anno sequenti propè Beneuentum *Manfredum* prælio vicit, & interficit per proditionem, operâ *Ioannis Rotæ*, Comitis Casertæ, cuius coniugem *Manfredus* stuprat, illumque insepultum abiecit: atque ita *Manfredus* esca canum, & volatiliū factus. Quippè Dei occulto, & mirabili iudicio sepulchri honore indignus fuit, qui nihil Deum, ipsamque adeò pietatem veritus, genitori suo vitam ademit. Ipsa namque natura, & terra mater ab huiuscemodi nefarijs hominibus abhorret. Vxor quoque eius ac liberi ex eâ suscepti postea in carcere miserè perierunt. *Manfredo* ad flumen Viride tale Epitaphium fuit erectum:

Hic iaceo Caroli Manfredus morte subactus,

Cæsaris hæredi non fuit vrbe locus.

Sum patris ex odio ausus configere Petro :

Mors dedit hîc mortem, mors mihi cuncta tulit.

Idem *Carolus* missò in Thusciam equitatu, Florentiam, aliasque ciuitates, *Gibellinis* pulsis, *Guelfis* restituit. Opportunè tunc pluri Florentinorum *Guelfæ* factionis, in auxilio *Carolo* aduenêre, strenuam operam in bello contrâ *Manfredum* polliciti. Hos cùm Pontifex commendatos *Carolo* esse iussisset, insigni in armis & vexillis præferendo, tum ornauit, tum discreuit; quòd fuit Aquilæ rubentis imago, ceruleum Draconem subiectum vnguibus præmentis. *Bzou. Trith.*

CONRADINVS filius *Conradi IV.* Imper. fuit postremus ex *Friderici Barbarossa* familiâ: Hæres regnorum Siciliæ, Apuliæ, & Calabriæ, qui *Manfredo* è medio sublato, magnis in Germaniâ collectis copiis, innumerâ penè Gibellinorum multitudine adiunctâ, adèd Mareschiali (erat is Præfectus militiæ Caroli Regis) in Hetruriâ vires distraxit, vt commisso cum eo prælio, insigni victoriâ potiretur, occiso ipso Duce, & aliquot Guelforum millibus: & ni per *Henricum* Senatorem vrbs in vltiorem Italiam fuisset euocatus, Aretium urbem cepisset, totamque sibi Hetruriam subiugasset, videbat. enim. Siculorum, & Neapolitanorum animos sibi inclinari. *Clemens* tamen IV. in Coena Domini, & in dedicatione Basilicæ S. Petri, contumacem *Conradinum* spiritali gladio ferit, & totius rei causam, ordinemque Regi *Carolo* præscribit. *Conradinus* excommunicatus petulantio rem animum à censurâ accepit, adèd quidem sub signis conspici à *Clemente* voluerit, & Ecclesiæ, Sedique Apostolicæ extrema intenterit. Conspicatus Pontifex Viterbium prætereuntes, seque in armis ostentantes Duces in veteranum Regem impetu improuidè ferrentur: seù diuinitus: *Hæ*, inquit, *optima victima ad aras aguntur*. Conradini numerosum exercitum auxerunt Gibellini, ex varijs locis confluentes: immò & *Henrici* Regis *Alphonfi* frater anno præcedente receptus à Pontifice, eum sequutus est: ad Fucinum lacum ventum, & loco pugne designato, cum tribus horis pugnatum esset, *Carolus* ex insidijs hostem adortus, solutis iam ordinibus, pro victore se gerentem clarissimam tulit victoriam; hinc *Conradinus* magnâ clade victus, & captus cum *Friderico* Austriaco. Euaserat quidem, sed ex annulo agnitus, ex fugâ est retractus. His ad se adductis, *Carolus* victor non contentus gloriâ victoriæ, quod magni, & generosi fuisset animi, superbè insuper, & contumeliosè illudit. No-uo enim, ac nomine regio indigno exemplo, caput securi amputari iussit Neapoli, vnâ cum *Friderico* cognato Austriæ Duce. *Robertus* Flandriæ Comes quidem vehementissimè obstitit,

Carolūque admonuerat, victorem generosum decere, moderatum, & clementem esse; sed nihil effecit. Vicit enim impotens animi cupiditas. Nam ita fert natura rerum, vt omnis victor instabili rerum secundarum desiderio efferatur, neque finem vllum cupiditati statuatur: & ad quem emulatio accessit, eius mentem sic obruit, vt eam planè feram, & inconsultam efficiat. Quare Comes Flandriæ, cū id impedire (ne videlicet *Conradinus*, & *Fridericus* occiderentur) non potuisset, protonotarium *Robertum Barium*, qui è cathedrâ capitalem sententiam tenuissimæ conditionis homo pronunciauerat, tanquam vitâ indignum, ense confodit: ne gloriari posset, se tantæ excellentiæ Principes morte damnasse. Carnificem quoque post peractam cædem statim interfici iussit: ne gloriari posset, à se tam nobilem sanguinem effusum. *Carolus* cæde nefariâ Principum virorum suam cupiditatem explere non potuit, quin & Epitaphio acerbo mortuis insultaret: quod nec pium, nec Christianæ charitati consentaneum est. Tale autem interfectis Heroibus monumentum memoriæ posuit:

*Asturis vngue Leo pullum rapiens Aquilinum,
Hic deplumauit, acephalumque dedit.*

Cæterum vt ex Historiarum monumentis liquet, crudelitatis fama terribilis *Carolus* fuit, nam Siculos immoderatè rexit, & multam lanienam eorum cumulauit. Cui in faciem *Petrus Aragonum* Rex aliquando dixit. *Tu Nerone Neronior, & Saracenis crudelior es.* Constat post decollatum *Conradinum*, & *Fridericum*, caput *Friderici* extremum calorem expirantem, nomen Beatissimæ Virginis semel, & secundò disertè pronuntiasse.

Interea *Margarita* mater *Conradini* Neapolim venit, multo auro onusta, redemptura filium si adhuc superuiueret, sed occisum inuenit, locumque à cædis loco nonnihil à se remotum templo à se dotato ornaui: cui iam antea Neapolitani *Coriarij* hoc Epitaphium posuerant.

Conradini de Stouffen, ultimi ex sua progenie Suevia Ducis, Conradi Rom. Regis Fr. & Friderici II. nepotis: qui cum Sicilia, & Apulia Regna exercitu valido uti hereditaria vindicare proposuit, à Carolo Andegauio I. huius nominis Rege Franco Ceperani in agro Palento victus, & debellatus extitit, denique captus, cum Friderico de Asburg, ultimo ex linea Austria Duce, itineris, ac eiusdem fortunæ socio, hic cum alijs (proh scelus!) à victore Rege securi percussus est. Pium Neapol. Coriariorum collegium humanarum miserrimum memor, loco in ædiculam redactò, illorum memoriam ab interitu consecrauit.

Tandem etiam Carolus Conradum filium nothum Friderici II. Imper. Ducem Antiochenum persecutus, captum oculis priuauit, & suspendi iussit. Tota proindè Friderici II. posteritas deleta, & vetustissima, nobilissimaque stirps Ducum Sueviæ imperio, & rebus, domi, forisque, pace ac bello sapienter, & fortiter gestis clarissima, extincta est, cum imperasset annos 15. regnaque Siculum, ac Neapolitanum tenuisset annos 76. Sifrid. Miscell. Blond. Ezou. Idem verò Carolus quibus artibus hostes vicit, ipsdem & ipse tandem perijt, vt suo loco demonstrabitur. Vide Ann. Chr. 1282.

A N N O C H R. 1271.

RICHARDVS Comes Cornubiæ XXIX. Germanorum Imperator, filius Ioannis Regis Angliæ, & Elisabetha fuit. Hunc defunctò Wilhelmo, plerique Germanorum Principes Imperatorem elegerunt, missusque in Angliam ad Richardum euocandum Episcopus Colonienſis, qui eò venit Anno Chr. 1257. die 13. Ianuarij. Paulò post Pascha Richardus in Germaniam transiturus vento detentus, alijsque incommodis fuit. Coronatus Aquisgranæ in festo Ascensionis die 17. Maij. Sed alij Principes dissentientes ab electione, conuenerunt Francofurti, & Alphonsum X. Castellæ Hispanum Imperatorem crearunt. Richardus verò cum multa non necessaria, nec Imperatore satis digna gessisset, persequendo eos, qui in eius electionem non consen-

ferant, armorum præsidio magis , quàm procerum beneuolentiâ, se tutum fore existimans, omnium odio grauat, ac facultatibus , quas dum vrbes imperij ab alijs oppignoratas redimeret, & in obsequium traheret, perdidit, exhaustus, desperatione quadam in patriam ad *Henricum* fratrem Regem Angliæ redijt cum quo contrâ subditos bellum gerente socia arma induit , & in obsidione cuiusdam vrbs sagittâ percussus mortuus est , die 2. Aprilis *Chron. Colon. Paris.*

Magnus per eosdem dies , Viterbij facinus, ex inopinato casu accidit : Venerat ad *Theobaldum* ex Palæstinâ reducem, *Henricus* adolescens *Richardi* tunc defuncti filius: multa paterni olim regni negotia apud Sedem Apostolicam tractaturus. Dumque nouum creari Pontificem anxius expectaret : *Guido* Comes Montfortius & ipse adolescens, cum *Philippo* Francorum Rege eodem se contulerat : Fortè ad Basilicam D. Laurentij , *Henricus* rei diuinæ audiendæ iugressus fuerat; cuius ignarus *Guido*, & ipse paulò post accesserat . Sacram tunc hostiam eleuabat Sacerdos, cum Montfortius *Henricum* liberali, & prorsus regiâ facie iuuenem conspicatus, & *Richardi* filium esse doctus , in ædificiis sacrarum, maximâ , propè ipsam , aliquot confossum vulneribus interfecit, viâque sibi ferro factâ, præparatum ad valuas templi equum conscendit, abiitque ad focerum, *Rubrum* , Comitum Anguillarium, *Hetruriæ* Præfectum . Causa cædis fuit, quòd *Richardus* Simeonem Comitem Montisfortis patrem *Guidonis* per dolum interimi siue iussisset, siue adeò tolerasset. Cædes *Henrici* apud omnes, & in primis apud Anglos confluit ingentem inuidiæ flammam *Carolo* Regi , quòd non prosequeretur cædem factam ab eo, cui ipse Vicarius imperij, & *Hetruriæ* prouinciam procurandam dedisset, & nobilissimas nuptias conciliaisset . Frater *Henrici* *Eduardus*, cor occisi balsamo imbutum in Angliam retulit, & pixidi auræ inditum in fastigio columnæ ad pontem Londinensem erectæ collocauit, vt memoria eius occisionis ante oculos Anglorum versaretur, quæ eos ad vindictam sumendam in momenta excitaret. *Bzon.*

ANNO CHR. 1273.

CAROLVS Siciliæ Rex perfidè in venæ sectione, quam instituerat 26. Maij, veneno interficitur. *Annal. Stereon.*

ANNO CHR. 1278.

OTTOCARVS Rex Bohemiæ, vxore instigante Imperatori rebellat, clam comparato exercitu, cùm Imperator nullum ferè exercitum haberet, Imperatorem aggreditur die 26. Augusti, feriâ 6. fit acre prælium, & Bohemi vincuntur, caduntque ad 14. millia, ipseque Rex capitur, sed ab Austrijs ita malè tractatur, vt biduò post moreretur, postquam regnauerat annos 26. *Hist. Aug.*

ANNO CHR. 1282.

A BAGA CHAM Tartarus, cùm iterum exercitum contrà Babylonix Sultanum duceret, curâ Sultani veneno necatur. Succedit ipsi frater *Tangodor*, qui Muhamedanis deditus, *Muhamed Cham* appellari voluit, & quoscumque potuit, ad Muhamedismum cogit, & Christianos crudelissimè persequitur, regnavit triennio ferè. *Marin.*

Hoc tempore *Carolus Comes Andegauensis*, cùm omnem Siciliæ vtriusque ditionem cepisset, Magistratus ex popularibus suis Gallis vbique constituebat, qui iura dicerent ac provinciæ præessent: quod officium illi ita obibant, vt fastu, luxuriâ, crudelitate implerent omnia, insolita vectigalia imponerent, intollerabilia tributa exigent, foeminas nobiles, & opulentas ad matrimonia adigerent, nuptias adulterarent, sub prætextu laniorum subfragulorum, quæ Iudæi, ac cæteri pro viribus facultatum militibus, & ministris regijs curiæ iussu exhibere tenebantur, domos ingressi, supellectilem omnem excuterent, mulieres impudicè tangerent, in ciues non aliam ob causam, nisi quia lautioris fortunæ essent, proscriptionibus, relegationibus, bonorum publicationibus infremerent. Verùm Siculi 17. annorum tyrannidem composito animo, inter murmura tamen tacita perpessi,

peſſi, ſimul ac illos zelotipiæ ſenſus inceſſit, tum quoque indi-
gnari, excandefcere, concurrere, conſilia, arma, bona, & ſan-
guinem in Gallorum excidium conferre cœperunt. In primis
ad *Nicolaum III.* Pontificem mittunt Legatos, qui cum tali
exordio aſſati: *Qui tollis peccata mundi miſerere noſtri.* Iterum,
Qui tollis peccata mundi miſerere noſtri. Tertium: *Qui tollis pec-*
cata mundi miſerere noſtri, filia noſtra malè à Daemonio vexatur.
Ad Gallorum feritatem, inſolentiam, luxum, faſtum, & tyran-
nidem compescendam longâ ſerie recitatis criminibus excitant.
Indè verò *Ioannē Prochyta* (cuius vxorem ſupradictus *Carolus*
ſuprauerat) etiam *Palæologum* Imper. Conſtantinopolitanum, &
Petrum Aragoniæ Regem (cui promiſit Legatus nomine Siculo-
rum, ſi res proſperè ſuccederet, cum ad Regni Sicilię modera-
men vnanimi Procerum conſenſu, vocatum iri: cum præſertim
eius coniux *Conſtantia* ſoror Regis *Manfredi* hæres legitima, &
non proximior adeſſet) ſibi contrà *Carolum* conciliant, & deni-
que communibus ſuffragijs coniurant, de omnibus Gallis in to-
tâ Siciliâ nullo ſexus, ætatis, conditionis discrimine habito, vno
eodemque tempore, cum primùm circà Veſperam campanę ſi-
gnum auditum fuerit, improuiſò occidendis. Anno igitur Chri-
ſti 1282. Cal. April. feriâ 3. Paſchatis, dato ſigno, vt conuene-
rat Campanæ ad Veſpertinaſ preces, Siculi in Gallos nil tale
vnquam veritos ſummâ violentiâ, & vno quaſi impetu derepen-
tè inſurgunt. Quarè vltionis ardori ſic indulgebant, vt etiam
prægnantes (proh nefas!) exenterarint, & paruulos, ne quid Gal-
licię ſtirpis ſuper'eſſet, ſaxis illiſerint, duarumque horarum ſpatio
oſto millia Gallorum eâ tlade peremptâ ſcribantur, inter quos
fuerunt ducenti Nobiles. Hinc factum eſt vulgò prouerbium:
Vesper Siculus. Cęde conſectâ *Petrus Aragonius*, qui ad Hippo-
nem Africę euentum Siculę conſpirationis præſtolabatur, accer-
ſitus, Inſulam deditione Procerum occupauit, ſeque Regem
Apulię, & Sicilię coronari iuſſit. Eſſi autem *Petrus* quarto an-
no ab occupatione deceſſit, deſenſam tamen Aragonij retinue-
runt, donec infelici, & calamitoſâ *Caroli* poſteritate extinctâ, ij-
dem inuitati, à *Ioanna* viduâ poſt longa & difficilia bella re-

gnum Neapolitanum etiam obtinuerunt, Gallis à successione exclusis. Possessionem illorum regnorum *Ferdinandus Aragonius* decedens sine hærede masculo reliquit *Carolo V.* Imperatori, nepoti ex filiâ. Cùm autem *Carolus* Andegauensium Comes nuncium de cæde suorum, Romæ agens, accepisset, fertur dixisset *Quando fortunam mihi aduersam vis esse Deus, facito, ut sensim amittam, quæ breui temporis spatio parta sunt.* Frustra ergo cùm sæpè multumque tentasset, Siciliæ recuperationem, omnique spe decidisset, tandem mærore animi extinctus est, Anno Chr. 1285. die 7. Ianuarij, cùm Siciliam, & Apuliam obtinuisset annis ferè 17. eiusque filius, etiam *Carolus* dictus à *Petro Aragonio* captus, & in carcerem coniectus miserè vitam finijt. *Auentin. Pandulph. hist. Neap. Aretin. Paul. Æmil. &c.*

A N N O C H R. 1283.

LEOLINVS Princeps Walliæ, cùm tertiò fidem datam Regi Angliæ sefellisset, & prælio decertaret, trucidatur; frater eius *David* captus, pœnam defectionis capite luit, & Præfectus à Rege wallis imponitur. *Polyd.*

A N N O C H R. 1285.

MAHV MED CHAM fratrem suum *Argon* interficere conatur, quòd foueret Christianos: sed *Argon* elapsus ex insidijs, fratrem *Mabumed* trucidat, & *Cham* appellatur. *Martin.*

PETRVS Aragonius Siciliæ Rex, à *Philippo* Rege Galliæ ad Gerundam in prælio vulneratus, cùm omnia ferè recuperasset, quæ Gallus occupauerat, moritur die 8. Nouembris, annos natus 46. cùm annos nouem regnasset: succedit ipsi filius *Iacobus*, qui tantùm sex annis præfuit in Siciliâ, postea in Aragoniam concessit. *Marian.*

A N N O C H R. 1292.

SERAPH Sultanus Babylonæ, vltcrius persecuturus Christianos, classem ædificat, vt in Cyprum traiceret, ædificatque centum triremes. Sed Saraceni metuentes sibi à bello maritimo, cum in venatione trucidant. Indè cum moreretur absque hæredibus, ingentes de successione exortæ sunt dissensiones: frater tamen eius tandem aliquid obtinuit. *Marin.*

A N N O C H R. 1293.

CONRADVS Glogouiensis Dux, *Heinricum* Ducem Lignicensem patruelem suum, captum vasi ferreo includit, in quo nec sedere, nec recumbere potuit per sex menses. *Hisp. Polon.*

A N N O C H R. 1294.

IOANNES Dux Brabantæ in hastiludio die Inventionis S. Crucis in brachio periculosè vulneratur, & moritur, cum præfuisset annis 26. succedit ipsi filius *Ioannes*, qui præfuit annis 18. Hic montem Gertrudis suis ditionibus adiecit, & terram Wassenburgensem. *Chron. Belg.*

A N N O C H R. 1295.

ALEXANDER Scotiæ Rex, equo excussus, ceruices frangit, & moritur die 19. Martij, cum regnasset annis 37. Indè dissensiones oriuntur, obtinet tamen regnum frater *Ioannes*, qui vnico tantum anno præest. *Buchanan.*

A N N O C H R. 1296.

PRIMISLAUS Rex Poloniæ cum exiguis copijs occurrens *Othoni*, & *Ioanni* Marchionibus Brandeburgensibus. Pomeraniam, quæ ad Polonos tunc pertinebat, vastantibus, occiditur mense Martio, cum tantum ferè octo menses regnasset. Status regni Polonici iterum conueniunt die 23. Aprilis, & creant Regem *Ladislaum* Loeticum, cui tamen post quadrien-

nium,

nium , propter ignauiam , & libidines abrogant Imperium .
Hist. Pol.

FLORENTIVS Comes Hollandiæ , fraudolentè à suis Baronibus, & aulicis in venatione deductus, capitur, & ad Angliæ Regem abducendus abstrahitur . Quidam effugientes euocant subditos, qui latrones illos insequuntur , qui tamen prius quàm caperentur, *Florentium* interficiunt , cùm præfuisset annis 42. Capti latrones, dolio clavis acutis conferto , inclusi de monte in planiciem deuoluuntur, & rotâ deindè contunduntur, idem accidit etiam Baroni de Cronenburg auctori sceleris, quem Comes Cliuensis vindex parricidij integro anno obsedit. Succedit *Ioannes* filius, qui triennio præest. *Chroh. Trai.*

A N N O C H R. 1199.

ADOLPHVS NASSOVIENSIS XXXIII. Germanorum Imperator, è veteri & clarissima familiâ Nassouicorum oriundus fuit . Hic autoritate *Gerardi* Episcopi Eppensteini , consanguinei sui, Electoris tunc Moguntini ad Imperium promotus Aquisgranum deductus, ibi cum vxore *Imagina* ab Archiepiscopo Colonienfi vnctus, & coronatus est mense sexto à morte *Rodulphi* Imperatoris . Ante imperium bellicæ fortitudinis specimina edidit : Ducem Brabantix numero superiorem , quinque prælijs ordine vicit, & occisis quinque belli Ducibus, spolia opima reportauit . Quamobrem sibi magnam virtutis opinionem, famamque conciliauit non modicam , nec solùm prosperis, verùm etiam aduersis rebus inuictus . Cùm enim sexto prælio aduersus Brabantos captus esset , & interrogatus , ecquis esset ? masculè respondit ; *Sum Comes Nassouiæ , non quidem ditionibus potens, sed rebus magnis gerendis natus ; mirorque quòd gladij mei mucronem effugere potueris, ut noris hostem numero imparem non esse contemnendum .* Hoc audaci responso delectatus Dux Brabantix honestè habitum, & donis oneratum, factâ pace dimisit . Verùm *Adolphus* Imperator electus , nihil ferè tanto nomine dignum gessit. *Albertus* Thuringus, *Friderici* Imperatoris è filiâ nepos, inuitis filijs , suum vendidit *Adolpho* principatum,

tum, intestinoque subditos bello implicuit. Cùm enim Thuringi ipsi homagium facere nollent, nisi soluerentur iuramento à suis principibus *Friderico*, & *Dithmanno*, vi eos cogendos adiecit. Quare Thuringiam, & Misniam armis, & ferro adortus expilauit, diripuit, vastauit, moniales, & virgines stuprandas militibus concessit, immanitate, & crudelitate Turcas ipsos superans. Nec Marchiones *Fridericus*, & *Dithmannus* suis rebus defuere, collectoque ingenti exercitu variâ fortunâ cum *Adolpho* dimicarunt. Hinc cùm *Adolphus* indigna adeò, & nefaria multa in se admitteret, imperij Principibus indignus sceptro iudicatus est, & Moguntiae collectis denuò Electoribus ob causas memoratas imperio deijcitur, & *Albertus Austrius* in Regem eligitur. Idem *Moguntinus*, qui antea author cum Principibus ad eligendum eum extiterat, imputatâ ipsi ingratitude, Ecclesiarum vastatione, diminutione imperij, stupratione virginum, mercenariâ militiâ, vt ab iisdem deijceretur imperio, effecit. Igitur cùm *Adolphus Alberto* à Principibus Germaniae Imperatori electo, cedere imperio nollet, armatis copijs contrâ eum profectus est *Albertus*. Congressi in campis Wangionum, Wormatiam inter spiramque caesus *Adolphus* vitâ simul cum Imperio exuitur post sex horarum praelium diù ancipiti euentum gestum *Albertus* in *Adolphum* aduerso sole pugnantes inuectus secundum oculum transfuerberat, & in iugulum demerso gladio lethiferè vulnerat. Filius *Adolphi* cum 60. comitibus capti, multi æstu solis, & puluere suffocati, plures fugâ lapsi. Cadauer occisi in Monasterio Bosenthal fuit humatum vsque ad tempora Henrici Luxemburgensis, cum hoc elogio:

Anno milleno, trecenteno minus vno

In Iulio mense Adolphus ruit in ense,

Per manus Australi processu marchinam.

Coniurati omnes in *Adolphum* pugnantes miserabili morte perijisse narrantur. Nam *Albertus* post decem annos à *Ioanne* Duce fratris filio ense perimitur. Comes de Hohenlohe & Comes de Ochsenstein pari morte sublati. *Moguntinus* apoplexiâ tactus ex templo expirauit. Comes gemini pontis in fluuiio haustus.

stus. Episcopus Argentinensis à rustico gladio transfossus. Comes de Linnigen in phrenesim incidit. Cæteri percussores infelici strage demessi. Ne verò à quoquam electio *Alberti* irritaretur occiso *Adolpho* Francofurti conuentum indixere septem viri, ibidemque concordibus omnium suffragijs imperium iterum detulere 9. die Augusti, progressique Aquisgranum 24 eiusdem mensis ex more prisco coronantur. *Nacler. P. Æmil. Trish. Ezou.*

A N N O C H R. 1306.

VALLA Scotorum Rex, qui fidelissimè regnum tutatus fuit, tempore quo Scoti intestinis dissensionibus conflictabantur, capitur, & cum cruciatu necatur, nouusque Rex tunc electus fuit *Robertus Bruffius*, qui coronatur hoc anno mense Aprilis, regnavitque annis 24. *Euch.*

WENCESLAUS Rex Bohemix expeditionem instituit in Poloniam, vt regnum illud paternum sibi acquireret, sed Olmutij meridiano tempore in cubiculo quiescens trucidatur, incertum an à suis, vel à subornatis ab *Alberto* Imperatore percussoribus, cum vix annum regnasset. Ab hoc tempore Bohemix externis Regibus vsi sunt. *Hist. Pol.*

A N N O C H R. 1308.

ALBERTVS I. AVSTRIACVS XXXIII. Germanorum Imperator, filius *Rodulphi I.* Imperatoris per depositionem *Adolphi* Imperator est electus de quo supra. Hic Princeps fuit pius, iustus, in consilijs prudens, castus, verax, osor simulationum, erga obediētes clemens & beneficus, erga delinquentes verò seuerus, erga pauperes liberalis, in rebus aduersis patiens, & constans, alienus à sœuitiâ, nec in vindictam præceps, ijsque, à quibus erat læsus, si modò delictorum veniam peterent, clementer ignouit, iuxta illud *Ouidij* :

Quo quisque est maior, magis est placabilis ira,

Et faciles motus mens generosa capit.

Has tamen egregias animi dotes nefandâ auaritiâ, dum alienas opes

opes ad ditandos suos quærebat, obscurauit, & planè in gubernatione infelix fuit. Ideò non multa de eo notatu digna ab historicis prodita sunt. Habuit filium primogenitum *Rudolphum* nomine, qui in vxorem duxit *Blancam* sororem Regis Galliæ: & post illius mortem *Callisiam* Bohemicam, sed ex neutrâ coniuge libero's sustulit. Hunc pater *Albertus* duxit in Bohemiam, vt *Wenceslao* anno primo regni occiso, succederet: quòd & factum est, sed non integro anno regnauit, dissenteria enim mortuus est aduentante hyeme. Cùm igitur sine prole *Rudolphus* decessisset, *Henricus* Dux Carinthiæ, quem Barones ante *Rudolphum* inconsulto Imperatore Regem designauerant regnum sibi iterum vendicabat. *Albertus* contrà suis id asserere molitus, & ingressurus Bohemiam, exercitum trium millum equitum, & quinquaginta millium peditum adduxit. Sed cùm Rhenum traicere vellet, inter Risum Arulamque amnes, consilio, & opera Baronum quorundam interfectus est à fratris filio *Ioanne*, cui tanquam prodigo administrationem Sueuiæ ademerat. Initium cædis fecit *Ioannes* Dux, qui freno arrepto equum retinuit, & pugione in collum adacto, coniurationis socios cohortatus est, qui caput dissecuerunt medium, & confoderunt pectus. Sed & parricidæ profugi sua tulerunt præmia, diuinitus retracti ad pœnas. Hunc exitum habuit, *Albertus* Calend. Maij, cùm imperasset annis ferè decem. Discant Reges non esse mouenda ciuilia bella rapiendæ dominationis causâ, sine ordine legum, & Deum velle, vt legitimos Magistratus veneremur, simus custodes pacis, non inflati appetamus gradus sublimiores sine vocatione, sed amemus humilia. Multoties enim accidit iuxta iræ diuinæ comminationem, Qui gladium acceperit, gladio peribit. *Æn. Sylu. Hist. Bohem.*

FRIEDERICVS Marchio, & Landgrauius occurrit fortè fortunâ *Philippo Nassouio* ad Bornâ, vbi equestri prælio decertant, & Marchio, Nassouium parricidam insequutus, eum suâ manu occidit; Indè hostes cùm nemo sumptibus occiso *Alberto* succurreret, paulatim ex his terris discedunt, & Isnacenses, & reliqui spontè sub imperium redeunt, Freiburgenses vi capiuntur,

& quoniam Marchio multis damnis ab Imperatoribus affectus erat, in compensationem horum occupauit Aldenburgum, Chemnitium, & Zuuicauiam, quæ erant vrbes imperij. Cisalpinæ gentes, cum nullus Imperator in Italiam veniret, & *Albertus* occisus esset, eligunt sibi suos præfectos Dominos. Ita Verona eligit *Scaligeros*, Mantua *Passerinos*, Patauium *Carra-rienses*, sic *Estenses* in possessionem Mutinæ venerunt. *Platin.*

A N N O C H R. 1312.

FERDINANDVS Castellæ Rex duos fratres, cædis suspectos ex vinculis causam dicere iussos, capitis condemnat, qui testati Deum, & suam conscientiam, clamant, se innocentés daminari, & tandem *Ferdinando* Regi de iniquitate sententiæ latæ in diem trigesimum, diem dicunt quo sibi respondeat coram Christo: Qui paulò post morbo tentatus inuenitur exanimatus in lecto, annos natus tantum 25. cum regnasset annos 17. Succedit ipsi trigesimo die ab istis damnatis *Alphonfus*, qui regnat annos 38. *Hist. Hisp.*

A N N O C H R. 1314.

PHILIPPVS IV. cognomento *Pulcher* Rex Galliarum, dum aprum insequitur, equo excutitur, vnde in morbum incidit, quo moritur die 29. Nouembris cum regnasset annos 28. Succedit ipsi filius *Ludouicus X.* qui regnat ferè sesquianno. *Anal. Fland.*

A N N O C H R. 1317.

EDVARDVS Rex Angliæ per vxorem Isabellam Franciam, & adulterum *Rogesium Mortimerium* in custodiâ captiuus necatur, cuius parricidij post pœnas dederunt *Eduardo* filio. *Buch.*

A N N O C H R. 1330.

SERVIÆ Dux bellum infert *Michaeli* Bulgaricæ Despotæ propter diuortium, quod fecerat cum suâ sorore, & Imperato-

ratoris sororem duxisset, & prælium cum eo committit, quo *Michael Despota* victus est, & trucidatus. Sed tamen *Seruiæ* Dux victoriâ nequaquam feliciter usus est, paulò post enim à suis, vel sciente, vel dissimulante filio, occisus est. *Niceph. Greg.*

ANNO CHR. 1345.

ANDREAS Rex Ierusalem & Siciliæ, filius *Caroli* Regis Hungariæ, biduo antequam regio diademate insigniri deberet, barbarâ immanitate necatus fuit. Tanti viri infandum, & crudele mortis illatæ genus inter alios *Petrarcha*, oratorio stylo sic describit: *O infelix Aversa, verè aversa, nomen ex re sumptum! Aversa, inquam, prorsus ab humanitate & fide, quarum prima homini, secunda regi, & iusto domino debebatur: in te utriusque sprete reuerentia, utriusque in te sacrum gentibus fractum factus. In te enim fraude impia periit Rex tuus, ferro utinam, aut virili morte alia, ut hominum manibus interfectus, non ferarum dentibus atque unguibus laceratus videretur. O iniquo condita, sydere, infausto signata vomere, camentis extructa sanguineis, & vipereis habitata cultoribus, magistra vrbs crudelium exemplorum. Abundæ impietatis, & criminum erat, animatam principis sacrosanctam effigiem, ad imaginem Dei factam, violare tam atrociter, tam superbè: nunc id scelus non in homine quolibet ausas, sed mitissimum, innocentissimum hominum, & dominum tuum, & ante annos tui sollicitum, tui amantem: raræ indolis puerum, magnæ spei Regem, truculentissimè laniasti. Immo non tu, sed in te acres, & immites, dicam homines, an belluæ? an quod aduentitij genus monstri, qui orbem Italicum barbarica feritate maculantes, tuum, suumque Regem non gladio, non veneno, dura licet, ac solita Regum morte, sed velut incendiarium, aut latronem infami laqueo peremerunt, & cuius vertici debitum ac speratum diadema, diu perfida, tergiuersatione distulerant, eius collo restem & nodos miserabiles iniecerunt: ut exequiarum genera alia, & vita longiore dignissimi corporis ludibria indigna pratercam, quæ nostro fortè silentio posterorum notitia subtrahuntur. Tu quidem misera Ciuitas, hæc perpeffa tuis in penetralibus, quæ omnes terras, & omnia sacula tri-*

sti sunt inquinatura memoria . Caterum & culpæ expers , nisi quod patientiam criminum sapè consensui proxima est , & nec obstare poterat , nec ulcisci , miseratione potius digna , quam odio &c. Causam tanti sceleris alij Ioannæ adulterijs & ambitioni tribuunt , alij improborum hominum audaciæ , qui iactatis temerè ab Andrea vocibus fuerant lacesciti , inter quos est Clementis vitæ author . Occasio , inquit , huius steleris specialiter fuisse dicitur , quia ipse tanquam virtuosus , & audax verbo , & factò monstrabat , se velle punire multos , quos videbat criminosos , & malè se habentes , quam primùm dominium dicti Regni ad ipsum peruenisset : de quo malè sibi conscij , & meritò formidantes cogitauerunt aduersus eum , & modo præmissò sibi ipsis præcauere . In quo discant noua dominia acquires , quòd à principio non exasperent , molestant , aut terreant subditos suos , etiam quantumcumque demeritos , neque pandant interiora sui cordis ; sed dissimulent , & potius tales alliciant , eisque blandiantur , donec habeant dominij sui firmitatem , dederintque ordinem , per quem aduersum eos procedere valeant absque sui periculo , & scandalo aliorum ; quia ex opposito modo simili , aut crudeliori perijsse , aut à dominijs suis eieciti fuisse leguntur .

Sequenti anno Pontifex commisit *Bertrando* Baucio Comiti Montis Caueosi , vt in necis *Andræ* Regi illatæ participes legum seueritatem exerceret . Sumptum itaque est illius iussu supplicium de *Tralizi* , & *Ebuli* Comitibus , vt regis necis auctoribus , quorum postremum magnum regni , vt vocabant , senescalcum turpis cum *Reginâ Ioannâ* commercij ignominiam ex publicâ famâ notatum refert *Ioannes Villanus* : qui iniecto hamo lingus , ne loqui possent (Pontifex enim *Bertrando* imperia dedit , vt si *Regina* , regijque principes criminis participes reperiuntur , rem silentio premeret , Sedique Apostolicæ accuratè circumstantijs descriptam referret , ne regnum in maiores tumultus conijceret , sibi que *Reginæ* iudicium reseruaret) impositi currui lapidibus sunt obruti à furente dolore , & vindictâ populo , flammisque traditi . *Raymundus* præfectus cubiculi *Reginæ* captus , ac filius , cui à *Pace* nomen inditum , *Andræ* Regis inter-

interfecti cubicularius publicè, detractis forcipibus carnibus, excarnificati: *Raymundus Cabanus*, & *Nicolaus Mirazanensis* septimo Augusti haud dissimili affecti supplicio: in carceres etià coniectæ duæ foeminae *Philippa* Reginae magistra, ac *Sancia Campana*, quæ apud ipsum plurimum gratiâ floruerant; sed harum patrocinium *Ioanna* enixè suscepit: Et certè prætermissum aliquorum fontium supplicium, datis ad *Bertrandum* è Baucio 7. Kal. Decembris literis quæritur Pontifex, præcepitque, ut cum reorum causam iam instruxerit, leges in eos exerceat. Non hæc placarunt *Ludouicum* Hungariæ Regem ægrè ferentem posci quidem administratos sceleris ad supplicium, sed illius auctricem dissimulatione præteriri. Parabat itaque exercitum vlciscendæ necis *Andræ* Regis fratris sui cupiditate, ac *Ioannam* Reginam in crimen vocabat ut adulteram. Afferuntur aculeatæ, & ardentes *Ludouici* literæ à *Collenutio*: *Inordinata vita præcedens, retentio potestatis in regno, neglecta vindicta, vir alter susceptus, & excusatio subsequens, necesse viri tui te probant esse participem, & consortem*. Cætera vide apud *Odoricum Raynaldum*. *Ioannæ* necem habebis infra ad annum 1381.

WILHELMVS Comes Hollandiæ, cum ex Borussîâ redisset bellum Traiectensibus infert, eos duobus præliis vincit, & Traiectum obsidet sex mensibus; inde pace factâ in Frisiam expeditionem facit, vbi infeliciter res gerit, & ab hostibus, immixtis æquis suffocatur die 26. Septembris, & cum absque liberis obiret, soror eius *Margaretha*, quæ nupta Imperatori *Ludouico* erat, ut vicinior hæres Comitatum *Hannoniæ*, *Seelandiæ*, & *Hollandiæ*, adfert domui *Bauaricæ*, quos obtinuit hæc familia annis ferè octuaginta, donec iidem Comitatus ad domum *Burgundicam* peruenirent. Præfuit *Margaretha* annis 6. *Trith.*

A N N O C H R. 1346.

EDVARDVS Rex Angliæ Calendis Iulij applicat in Normanniâ nauibus plus quàm mille, multa loca capit, & diripit, ditēque prædam cum captiuis in Angliam mittit. Indè

dè ferè Lutetiæ propinquat, sed cùm Gallus cùm exercitu appropinquaret, retrocedit, & prælium tandem conferitur ad syluam Cressiacam die 26. Augusti feriâ 7. vbi sagittarij soli Anglorum totum exercitum Gallorum fuderunt, durauitque prælium totâ die & nocte insuper, donec Luna occideret, quòd factum est horâ primâ post mediam noctem. Cecidère in prælio *Ioannes* Rex Bohemiæ, & Rex ex Balearibus insulis, Dux Lotharingiæ *Rudolphus*: Carolus frater Regis Galliæ: *Ludouicus* Comes Flandriæ, & multi alij nobiles; altero die cùm Angli capta signa Gallorum crexissent, milites Galli tanquam ad amicos properant, vbi non pauciores, quàm priori die ceciderunt. *Eduardus* post victoriâ *Cales* urbem obsidet, quæ obsidio continuata est vsque in sequentem annum, Galliæ verò Rex *Ludouicus*, *Ludouici* Comitis Flandriæ filium baltheo militari cingit, & Comitem Flandriæ facit, qui præest in variâ fortunâ annis 38. cùm pater præfuisset annis 24. Bohemi, quòd vterque Rex & *Ottogarus*, & *Ioannes* die 26. Augusti ceciderint, eum dicantur atrum habent. *Chron. Boem.*

ORCANES Turcarum Rex II. filius *Othomanni*, qui primus apud Turcas Regis nomen tulit, tantique Imperij fundator extitit à tenui Galaciæ oppido, quod *Othomanzicû* hodie vocatur, *Othomannus* est appellatus, quod nomen postea in familiam transiisse perspicimus. Is cùm viginti octo annis regnasset fato functus est, *Orcane* filio imperij herede relicto. Hic magnitudine animi, vi corporis, & cupiditate proferendæ ditionis parrem æquauit; bellicis autem æque bonis, & malis artibus, vir dolosus & solers, profusâque in primis, & perenni erga milites liberalitate superauit. Per hunc modum veterano instructus exercitu, cùm amicitiam, & fœdus cum Ciliciæ Rege ductâ in matrimonium eius filiâ iniunisset, *Michaeli Paleologo* Constantinopolitano Imperatori graue bellum intulit, adortusque demùm Prussiam Bythinæ caput, eam urbem obsidione, & admirandis machinis expugnauit. Sed non diù eâ victoriâ lætatus est, nam in eâ oppugnatione sagittâ ictus, eum spiculum humeri ossibus infixum sine vitæ discrimine reuelli nequiuisset,

obductâ plagâ, febrem, & saniem mortiferam aliquot post menses accersuit, anno eius imperij 22. *Orcani* successit *Amurathes* filius, vir nequaquam maiorum exemplo manu promptus, sed bello, & pace simulator egregius; quippe qui astu, & vigilantia singulari occasiones proferendi imperij opportunissimè caperet, nusquam firmâ fide, aut incolumi iureiurando, de quo infra ad annum 1389.

A N N O C H R. 1347.

LUDOVICVS BAVARVS XXXV. Germanorum Imper. filius *Ludouici* Comitis Palatini, & Electoris, atque Ducis Bauarię fuit. Defuncto *Henrico* Lutxelburgio, Electores imperij tandem cum imperium in mensem decimum quartum vacasset, conuenerunt *Frankfurti* Anno Chr. 1314. vbi electio incidit difficilis, & periculosa inter duos competitores & consobrinos *Fridericum* pulchrum (qui ab eleganti, & procerâ staturâ sic cognominatus est) Austrię Ducem *Alberti* Imp. filium, & *Ludouicum* Bauarum. Hunc elegerunt *Moguntinus*, & *Treuirensis* Archiepiscopi, *Ioannes* Rex Bohemię, & *Woldemarus* Marchio Brandeburgensis. Cæteri, *Coloniensis*, *Rudolphus* Palatinus ad Rhenum, qui frater erat *Ludouici*, & *Rudolphus* Dux Saxonię opposuerunt *Fridericum*. Ille vt suffragijs superior, mox post electionem coronatus est vtitato in loco *Aquisgrani* ab Episcopo *Moguntino*: hic verò minori Comitatu *Bonnæ* coronam accepit à *Coloniensi*. Hinc Germania in factiones distracta, bellumque intestinum ortum, quod annis 8. fortunâ variâ, euentuque ancipiti gestum est. *Bauarus* tandem imperij æmulo sublato, cum exercitu Italiam ingressus, Imperatorem se spreto Pontificis consensu appellauit. Diadema primò ferreum *Mediolani* ab Archiepiscopo sumpsit: deindè cum Romam venisset, coronatus est cum coniuge *Margharetâ* Anno Christi 1328. die 6. Ianuarij per Cardinalem *Stephanum Columnam*, consentiente Senatu, Clericis, populoque Romano, Papa verò (qui tum in Gallijs commorabatur) reclamante. Demùm Anno Imperij 33. fertur *Ludouicus* veneno intoxicatus à viduâ *Alberti*
Au-

Austraci, cùm quâ familiariùs conuersari consueuerat, quod cùm vomitu eijcere non posset, vt corpus roboraret, venatum abiit: vbi dum vrsu ingentem impetit, maximo impetu de equo præcipitatur, & paulò post die 11. Octobris moritur. Sepultus Monaci in Bauariâ. Succedit *Carolus IV.* qui imperat annos 32. *Onuph.*

A N N O C H R. 1349.

DEfuncto *Roberto* Siciliæ Rege, *Ioanna* eius vxor interfecerat maritum suum *Andream*, fratrem *Ludouici* Regis Hungariæ; quapropter *Ludouicus* bello persequitur *Ioannam*, & eam regno Apuliæ pellit. *Bonf.*

A N N O C H R. 1357.

SOLEIMAN filius *Orcanis* Regis Turcici, cum paucis militibus per Hellespontum transijt in Thraciam, & captiuo Græco ductore castrum quoddam occupat, & paulò post messis tempore pluribus militibus accitis castrum illud firma t, cum præfecto Calliopolis pugnat, vincit, & Calliopolin deditione capit. Hæc Imperator *Ioannes* ad eò spernit, vt diceret, vini amphoram tantum amissam esse, & stabulum quoddam porcorum; sed quid hoc modo amissum fuerit, euentus docuit. Sequenti anno dum *Soleiman* leporem insequitur, excutitur equo, & moritur. Pater eius *Orcanes* post duos menses, & ipse obiit, cùm regnasset annos 31. Succedit ipsi filius alter *Amurathes*, qui sedem regiam in Prusiâ figit, & regnat annos 32. *Annal. Turc.*

A N N O C H R. 1361.

GERARDVS Comes Montensis, & *Arnoldus* Comes de Blanckenheim in hastiludio Coloniae se se mutuò impetentes, dum neuter satis cauet, ambo alterius lanceâ simul confixi sunt. *Trith.*

A N N O C H R. 1362.

PETRVS Castellæ Rex clade afficitur à Mauris, multi occisi, captique sunt; nihilominus tamen Grantiæ Rex foedus cum eo facit, sed *Petrus* eum fraude interceptum trucidat, cum paulò ante *Blancam* vxorem occidisset. *Marian.*

A N N O C H R. 1364.

CAROLVS Blesensis, & *Ioannes* de Monteforti, cum diu certarent de possessione Britanniae, prælio decertant die 29. Septembris, in quo *Carolus* Blesensis ingenti clade vincitur, & trucidatur, atque ita *Ioanni* Montifortio Britanniam relinquit. *Annal. Fland.*

A N N O C H R. 1367.

PETRVS Castellæ Rex, exul, & pulsus à fratre notho *Heinrico*, auxilia impetrauit ab Anglis, quorum ope Pyrenæos montes superat, & Pampelonem venit. *Heinricus* collecto exercitu se se ipsi opponit, & prælio concertat die 3. Aprilis, & vincitur, fugitque in Galliam. *Petrus* recuperato regno, Principes Ciuitatum, qui deditionem ad *Heinricum* suaserunt, omnes interfecit, & odium subditorum auget. Aliâ vice *Heinricus* cum *Petro*, qui suum ipsius regnum vastabat, & Anglos, quibus stipendia non soluerat, dimiserat, pugnat, vincit, & *Petrum* fugientem fraudeque interceptum capit, & die 23. Martij securi percutit, cum regnasset annis 19. Hinc alij hostes exorti, qui ius sibi sumebant in regnum Castellæ, sed *Heinricus* tempore & industriâ prior reliquos compressit, regnatque annis 13. *Mariana.*

A N N O C H R. 1371.

WENCESLAUS Dux Lutzelburgensis, & Brabantiae mouet bellum *Wilhelmo* Iuliacensi, leui de causâ prælio cruento dimicatur die 22. Augusti, in quo *Wenceslaus* capitur cum plurimis alijs. Occiditur *Guido* Comes Fani Pauli, item

M m

Eduar-

Eduardus Dux Geldriæ cadit, cum decem annis præfuiſſet : ſuccedit iſi frater *Reinaldus*, qui hiſce decem annis captiuus fuerat, qui tamen poſt tres meſes etiam moritur, nullo relicto hærede, die 6. Decembris. *Annal. Fland.*

A N N O C H R. 1373.

MAGNVS Dux Brunſuiceniſis, qui nullum bellum unquam feliciter geſſerat, tamen Comitem Schonbergenſem bello petit, à quo trucidatur *Spang*.

A N N O C H R. 1381.

CAROLVS III. primùm Dyrrachij Princeps, poſteà Rex Sicilia, regio diademate Pontificiâ manu ab *Vrbano VI.* redimitus, & Senator Urbis creatus fuit, vt Romanorum copijs ad eripiendum, abſtrahendumque ex ſchiſmaticæ Reginæ manibus regnũ fultus eſſet. At *Ioanna*, vt referunt vetuſta diaria *Heſſ. Pignat.* dolore furens 22. Martij die Neapolitanę urbis Proceres exciuit, inque lachrymas effuſa belli ſubſidia popoſcit, atque eius vir *Otho* Caroli aduentum præſentiens 14. Maij ſigna ad regni limitem promouit, quaſi in Romanum agrum irrumperere pararet: ſed 24. Junij à S. Germani oppido propulſatus eſt à Carolo, qui indè Nolaſe recepit, atque vndecimâ Iulij die cum Neapolitanis ad ſe excitis pactiones iniit. Breui ad ſpem ſubindè euentus reſpondere *Carolo*, populis in eius fidem, ac poteſtatem venientibus, atque idèd *Othone* Brunſuiceniſi pugnam inire non auſo, exercitum Neapolim 19. Iulij duxit, moxque à populo patefactæ illi urbis portæ. Exceptus triumphatoris more Neapoli *Carolus* Reginam in arce munitiſſimâ cui *Oui* nomen inditum, obſidione cinxit, cum *Otho* præcipiti fugâ per pontem dilapſus Auerſam ſe recepiſſet: tum verò perterrita *Ioanna* miſſo vigefimo Auguſti die *Vgone Sanſeuerinate* interprete, in deditiorem *Caroli* ſe venturam eſt pollicita, ni labente quatruiduo eam *Otho* Brunſuiceniſis liberaret. Is itaque inſtructâ triplici acie Reginę opem ferre 24. Auguſti conatus eſt; ſed in primâ certaminis impreſſione, amiſſis pluribus è ſuis, cæſoque Comite Montif-

tisferrati, ab hostibus circumfusus ruente equo in terram euolutus captusque, & in carcerem coniectus est: quo aduerso casu consternata Regina, siue blandis verbis à victore *Carolo* delinita, suisque obcæcata sceleribus, se suâque vnâ cum arce *Carolo* permisit: ad quam periculo liberandam seriùs, nimirum decima Septembris, decem Prouincialium triremes ad portum appulerunt.

Sequenti anno immissi ab Antipapâ Ludouici Andegauensis in Italiam irruptio grauem Ecclesię intulit terrorem, qui postea illo pereunte, dissipatoque exercitu euauit; sperataque Gallorum præsidia *Ioannæ* Regine regio honore deiecit exitium pepererunt: *Carolus* enim firmando solio intentus, vt *Ioannæ* studiosorum spes elideret, ac nouandarum rerum occasionem remoueret, cum iam Aquila, & Montorij, Liciensis, & Cuperfanus comites rebellassent, vt refert *Hector. Pignat.* infelicem mulierem interfici iussit. Necis genus aliqui fuisse scribunt, laqueo fractas ei fuisse ceruices, dum in sacello flexis genibus preces fundebat, quod *Theodoricus è Niem* affirmat: alij verò impresso ore puluino, atque intercluso spiritu substragulis præfocatum, alij necatam fame, aut iugulatam tradunt; quâ de re hæc Clementis pseudopontificis rerum gestarum anonymus author monumentis consignauit: *Ioanna Regina immaniter fertur interempta fuisse per ministros dicti Caroli, & sic fieri ordinantis: modus autem interemptionis suæ variè extitit narratus, nam aliqui dixerunt ipsam strangulatam, aliqui sub vna culcitra supposita, ligatisque manibus, & pedibus suffocatam.* Extitit is tristis, ac tragicus Ioannæ Reginæ exitus, non dissimilis ab eo, quo *Andreas* eius primus maritus ab ipsâ fuerat interemptus: *S: quis, quæ fecit patitur, iustissima lex est*, scripsit *Suidas*. Eius corpus in templo S. Claræ septem dierum flexu spectandum populo propositum, ne quis scilicet illius spe, & desiderio arma moueret. *Raynald.* *Caroli* infelicem, & tragicum exitum habebis infrâ ad annum, 1386. In eadem Ecclesiâ S. Claræ Neapoli, hoc insculptum est Epitaphium:

Inclita Parthenopes iacet hic Regina Ioanna

Prima, prius felix, mox misera minus.

Quam Carolo genitam multavit Carolus alter,

Qua morte illa virum sustulit ante suum.

Obijt 1382. die 22. Maij. Indictione quintâ.

MAGNVS Dux Moscouiæ tercentum millibus bellatorum succinctus in Liunioniam maximo terrore irrupit. Sed Catholicis diuinum patrocinium non defuit: præfectus enim arcis obsessæ, cum totam noctem precibus ad Deum fundendis consumplisset, mane emissio ex arce iaculo Imperatorem confixit: cuius cædis casu in fugam se coniecere, funestum ac luctuosum Principis casum deplorantes. Cuius prodigij historiam *Tilmanus Bredebanchius* narrat.

A N N O C H R. 1384.

LVDOVICVS Comes Flandriæ in contentione cum *Ioanne* Biturige vulneratur pugione die 6. Ianuarij, ex quo vulnere moritur die 9. Succedit focero *Philippus* Dux Burgundiæ. *Annal. Fland.*

A N N O C H R. 1385.

BERNABO Dux Mediolanensis cum principatum tyrannide suâ fœdaret, iniquisque bellis toties Romanos Pontifices vexaret, tandem capitur vnâ cum filijs dum *Ioanni Galeatio* nepoti, & genero vaferimo homini religiosam peregrinationem fingenti occurrit: tum Bernabonis ædes pretiosissimâ refertæ suppellectili plebi expositæ sunt, vt diriperentur, quo illius latrocinij societate *Galeatio* ipsi obstrictior esset: reliquæ verò opes amplissimæ, quæ in arce non sine multorum fufis lachrymis cumulata fuerant, in prodicionis præmium cesserunt. Vt verò facinoris inuidiam à se remoueret *Ioannes Galeatius*, crimen prodicionis retorfit in *Bernabonem*, ac veluti conuictum sustulit, vt refert S. Antoninus: *Non post multos, inquit, dies in carcere illum veneno perire fecit, sicque crudelissimus Tyrannus in multis proditor*

ditor persecutor Ecclesiæ secundum exigentiam operum suorum mercedem congruam recepit Bernabo ipse. Addit Corius illum cum sensisset propinatum sibi venenum infusum iusculo, criminas acerbissimè planxisse, sacramentisque se muniuisse, atque interruptis suspirijs repetiisse hæc verba: *Cor contritum; & humiliatum Deus non despicias*. Adiuncto paternæ ditioni Bernabonis principatu Ioannes Galeatius regiam dignitatem exambiuit; quam cum ab Urbano, quem amplissimis muneribus deuincire est conatus, obtinere non posset, haud leuia in eum odia concepit, proferendique imperij cupidus occupatâ fraude Veronâ, Scaligeros; tum Patauio compulso ad deditionem, Carrarienses euertit, magnumque Italiæ, ac præsertim Etruriæ tyrannidis suæ terrorem iniicit. *Raynal*.

ANNO CHR. 1386.

CAROLVS III. Rex Siciliæ, de quo supra, anathemate percussus ab Urbano VI., regioque iure priuatus, eo quòd cum coniuratis sentiret, Ecclesiasticæ sententiæ cum hoc anno sentit, atque ob læsam Pontificiam Maiestatem pœnas diuino Numini dedit, raptumque Hungaricum diadema suo cruor tinxit, quâ de re Gobelinus: *Quia, inquit, benedictionem Domini Urbani Papæ, qua alias regnum Sicilia adeptus erat demeruit, benedictio elongata est ab eo, & maledictio eiusdem Domini Urbani, sicut aqua ingressa in interiora ipsius facta est ei sicut vestimentum, quo opertus in vita, nec morte quidem interueniente exutus est. Nam postquam magnam Hungariæ partem contra Sigismundum sibi vendicauerat, ab aduersarijs Sigismundo fauentibus inter fideles sibi commixtis in castro quodam sibi subdito, dum se securum credidit, gladio subito percussus, interijt*. Adscribit etiam S. Antoninus Caroli necem diuinæ vindictæ ob scruiciam nempe ab eo adhibitam in Ioannam, à quâ materno studio educatus prouectusque fuerat, ob tyrannidem, vitiumque ingrati animi in Urbanum, à quo regijs apicibus fuerat exornatus, ob contemptum sacrarum censurarum, vnde plurium regnorum dominus sacra terra regi non meruit. Ex Ioanna quidem necatè inuidiâ Elisabetham

Hun-

Hungarię Reginam ad comparandas *Carolo* insidias ferunt stimulatam, cū ipsi à regio iam folio deiectę insufurratum esset, vt *Ioanna* meminisset, iniectusque terror non disparis calamitatis, recuperandęque simul pristinę dignitatis cupiditas illam verreret. Pręcipuo itaque Palatino Garo consiliorum consorte adhibito, instructus est armis & audaciā *Blasius* cognomento *Forgach* miles fortissimus, qui *Carolo*, haud pridem Hungaricā coronā à Strigonienſi Archiepiscopo redimito, in Reginarum Hungarię edes excito, caput ceruicibus ense abscidit; moxque eius Comites Itali atrocissimo casu perculsi se se in fugam dedere. Neque illius infelicis casus pręsagia defuisse referunt, cū *Carolo* regiā inunctione delibuto sacrum S. Stephani vexillum, quod pręferri nouis Regibus consuevit, portę testudinis casu illisum in varias partes laceratum concidit; eodem verò tempore, quo Neapoli & Florentiæ ob susceptam à *Carolo* Hungaricam coronam publicā lætitiā celebrabatur Nuntij de eiusdem Regis cęde delati fuere. Quā in re fallaciam humanę felicitatis perpendens S. *Antoninus*, hæc grauitè pronunciat: *Quia gaudium hypocritę, scilicet mundi, suauis apparentis, & non verè existentis, transit ad instar puncti, vix tanta festiuitas finem habuerat, & luctus, & gemitus populo nunciatur de morte ipsius Caroli, & in dolorem, & fletum versa est cithara.*

LEOPOLDVS Dux Austrię, Sempachium vrbem obsidere conatus, eodem die ad vrbem illam venit, quo 1405. pedites ab Heluetijs vrbi pręsidio mittebantur. *Leopoldus* hosce aduenientes solo equitatu aggreditur, sed turpissimè vincitur, & trucidatur, reliqui dissipantur, & castra cum omni apparatu capiuntur. *Trith.*

A N N O C H R. 1388.

WENCESLAVS Saxonię Dux & Elector, cū ante quadriennium defuncto fratre Ducatum Lungeburgenſem accepiſſet, ac soli Cellenses ad Ellerā fluuium ipsi ibidem resisterent, illorum vrbem obsedit, vbi vulneratus oppetijt die 17. Maij anno 23. Electoratus; succedit ipsi filius *Rudolphus*, qui
prę-

præst annis 31. Intestini motus ingentes in Germaniâ exoriantur, cùm Ciuitates Sueuię, Bauarię, & Francię contrâ Principes Germanię conspirant. Principes sibi metuentes statuunt, à quouis principe vicinas Ciuitates esse oppugnandas, atque ita *Eberhardus* Comes Wirtenburgensis, ciuitatum Sueuicarum exercitum fugat, propè oppidum Willam, sed tamen sine suorum clade. Filium enim Vlricum in pugnâ amittit, quę accidit 23. Augusti; indè cùm Wirtenbergenſis victoriam persequeretur, ciuitates pacem petunt, & pecuniâ luunt. Palatinus Elector, auditâ hac victoriâ, Moguntienſes, Wormatiensēs, & Spirenses, qui iam Palatinatum vastabant, etiam prælio aggreditur, incunte mense Nouembri, eosque vincit, & multos capit, quorum sexaginta in fornace lateritiâ cremat, reliqui pecuniâ se redimunt. Nobiles de Croneburg Francofurtenſes, qui sibi bellum inferebant, debellandos sibi sumunt, eos prælio vident, multos capiunt, qui septuaginta millibus florenorum redimuntur, atque ita fœdus hoc perniciosum discussum est. *Spang. Trith. & alij.*

ANN O CHR. 1389.

AMVRATES I. Turcarū Rex Tertius, sicâ transfossus, & interfectus est à Christiano quodâ ex Lazari Bulci Seruię Despotę exercitu in castris ad cāpos Cosouę anno regni 31. postquā (vt *Laonicus Ghalcondyles* de eo scriptum reliquit) bella maxima, numeroque 37. in Europâ, & Asiâ gessisset, & in nullo victus succubuisset. Huic *Iacube Zelebi* filio ipsius à proceribus dolosè interfecto, alter filius *Baiazetes I.* Turcarum Rex quartus, consentientibus omnium suffragijs, in regio solio suffectus est. Eodem fermè tempore *Lazarus Bulcus* Seruię Despota à *Baiazete* Turcarū Imperatore prælio in campis Cosouę victus, & captus, ac vindicandę mortis *Amuratis* patris causâ in conspectu ipsi us frustulatum concisus est. *Leonclau.*

ANNO CHR. 1390.

IOANNES Castellæ Rex, ludibundus quasi equo excutitur, & moritur die. 9. Octobris, cùm regnasset annos 11. menses 6. Succedit filius *Henricus* puer vndecim annorum qui regnat tantum annos quinque. *Marian.*

ANNO CHR. 1393.

Q Vinque *Nobiles* Lutetię, stupâ pice illitâ vestiti, vt syluestres homines, vel Satyri viderentur, mediâ nocte choreas agunt, assumuntque in hanc societatem Regem, eodem modo vestitum; quibus *Aurelianus* patruus Regis ioci causâ facem admonet, sed hoc modo quatuor *Nobiles* planè sunt cremati, Rex vix seruari potuit. Nomina eorum in annalibus extant: factum in ædibus Reginæ, in suburbano *D. Marcelli*, die 28. Ianuarij feriâ tertiâ. *Annal. Fland.*

ANNO CHR. 1395.

IOANNES Aragoniæ Rex, dum venationibus dat operam, portentosæ magnitudinis lupâ, siue spectro potius, territus moritur 19. Maij; succedit ipsi *Martinus* frater, qui tum aberat in Siciliâ. Sed Comes *Fuxensis* similiter magnas copias cum auxilijs Regis Galliæ educit, vt Aragoniæ regnum occupet, sed prohibitus comiteatu, mense Ianuarij sequentis anni, inglorius in Galliam redit. *Marian.*

ANNO CHR. 1397.

THOMAS patruus *Richardi* Regis in Angliâ detestabatur patruelis, sui Regis ignauiam, eumque dehortabatur: sed Rex per insidias patrum capit, & strangulat. *Pol.*

ANNO CHR. 1399.

HENRICVS filius Ioannis Lancastræ, exhereditatus, à Baronibus Anglis reuocatur, qui etiam *Richardum* Regem capit, quem Barones ad perpetuos carceres damnant; sed ipse cum

eum mori cogit, & inauguratur Rex die 13. Octobris, vocaturque *Henricus IV.* regnatque annos 13. *Richardus* regnat annis 22.

A N N O C H R. 1400.

DAVID Regis Scotiæ filius, quod libidinosis viueret, à patruo in carcerem coniecitur, & fame necatur. Sequenti anno Scoti in Angliam irrumpunt, & Northumbriam vastant, sed prælio à Rege vincuntur die 7. Maij, in quo flos nobilitatis Scotiæ perijt. *Annal. Scot.*

A N N O C H R. 1401.

SIGISMUNDVS Hungariæ Rex, Barones 32. rebelles sibi in Hungariâ occiderat, quapropter à subditis captus, viduæ cuidam, cuius maritum cum reliquis occiderat, captiuus datur, vt seruetur, donec ordines regni de eius supplicio statuanti; sed *Sigismundus* persuadet viduæ, vt dimittatur, quo facto recuperat regnum, & viduæ filios ad summos honores promouet. *Æneas Syl.*

A N N O C H R. 1402.

BAIAZETES I. Turcarum Rex IV. crudelissimè omnia omnibus eripiens, cum urbem Constantinopolim obsidione cingeret, & præ oculis hominum nullum auxilium, vel liberatio adesset, Deus contrà eum excitauit *Tamerlanem* Regem Tartarorum, qui infinitam armatorum multitudinem in regionem eius irruit Ann. Chr. 1399. & multa loca vastauit. Initio *Baiazes* filium suum cum magno exercitu ei obuiam misit in regionem Cappadociam; ibi pugnam instruxerunt, sed Turcæ victi sunt, & filius *Baiazetis* à Tartaris captus, statimque morti traditus est, cæteri milites etiam plerique interfecti sunt. *Baiazes* obsidionem soluit, & ipse assumptis omnibus copijs, *Tamerlani* obuiam in Asiam profectus est. Habuit in exercitu trecenta millia equitum, & ducenta peditum. Castrametatus est eo in loco, vbi olim *Pompeius Magnus* Mithridatem vicerat, nempe ad Stellam mon-

tem in Gallicię Bithinięque cōfinibus . Hoc loco atrox praelium commissum est, in quo ex vtraque parte plusquam trecenta millia hominum ceciderunt, & *Baiazetes* victus est fraude Tartarorum suorum euocatorum, qui in ipsâ pugnâ sua signa ad *Tamerlanem* transtulerunt, quòd & fecerunt multi alij Principes, qui *Baiazetem* oderant: Solus Despota Seruix fideliter genero *Baiazeti* adhæsit, qui postea fugâ euasit. *Baiazetes* igitur captus, & ad *Tamerlanem* deductus, humaniter initio habitus est. Dum verò animum victoris acerbiorē reddit, responsione insolentiorē, quā dixit, se si *Tamerlanem* ita cepisset, caueâ ferreâ inclusurum, ipse aureis compedibus vinctus caueâ includitur: denique conscensurus equum, eo pro scabello utebatur, & in ludibrium per totam Asiam eum circumducebat, egregium, & admirandum humanarum rerum spectaculum. Cū autem aliquando deprecatio fieret, vt *Tamerlanes* excellentiæ illius vellet parcere, respondit: non punio eum vt Regem clarum, sed sicut tyrannicum latronem. *Baiazetes* ita in hac miseriâ mortuus est. Nam in caueâ habitus, cū *Tamerlani* quoties equum conscenderet, scabelli loco fuisset, & vinctis post tergum manibus, ossa, & micæ cum canibus sub mensâ *Tamerlanis* vorantibus, rosisset; vxori etiam contumeliæ innumere illatæ essent, quę ferè seminuda alijs ministrare coacta, non amplius ferens ignominias, & misérias, ac omni spe libertatis à *Tamerlane* impetrandę ammissâ, mærore ad desperationem veluti adactus, mortem subimetipsi consciuit, & caput caueæ ferreæ, quā tenebatur inclusus, tandiū allisit, donec perfracto cerebro fremens, ac frendens expiraret, anno captiuitatis quarto. Huic anno sequenti successit *Solymanus I.* filius nati maximus, Turcarum Rex quintus. Iste *Tamerlanes* genere Parthus, gregarius miles, ad eò inter suos mentis vi & corporis agilitate excelluit, vt breui temporis spatio multarum gentium Dux fieret, & mille & ducentos equites in aulâ suâ aleret. Nam felicissimo rerum successu Mediam, & Scythiam, Persiamque, Rege earum trucidato, armis subegit: Mesopotamiam inuasit, & Armeniam transitoque Euphrate cum quadringentis millibus equitum, &

sexcentis millibus peditum minorem Asiam obruit. In obsidionibus urbium; primâ die albo tentorio usus: secundâ rubeo, tertiâ nigro. Qui se se dabant in albo sedenti, salutem consequantur: Rubeus color moriendum patribus familias indicabat: Niger Ciuitatis excidium, & omnia in cinerem conuertenda. Interrogatus aliquando ab homine Genuensi, qui ei familiaris erat, cur tantâ crudelitate uteretur? commotus, ac veluti furens distortâ facie, ac spirantibus ignem oculis, respondit: *Tu me hominem esse arbitraris? ira Dei ego sum, & orbis vastitas: cauto ne post hac mihi occurras, nisi velis interrogationis tuae penas dare?* Curriculum eius non admodum fuit longum, sed hoc breui spatio tamen vim, terroremque terrarum Orbi magnum iniecit. Obijt anno Chr. 1404. relictis duobus filiis, tanti imperij successoribus, & tot regnorum, & Prouinciarum hæredibus, qui cum odijs, & bello intestino digladiarentur, eadem facilitate tot regna amiserunt, quâ pater ea sibi acquisiuerat, adque priores suos dominos redierunt: Et ut *Tamerlanes* terrori mortalibus fuit viuus, ita terroribus umbrarum, & fremitibus horrendis sepulchrum eius circumsonuit. *Æn. Syl. Annal. Turcic. Laonic.*

A N N O C H R. 1403.

SOLYMANVS I. Turcarum Rex quintus, *Baiazetis* filius, collegerat exercitum in Europâ & bellum facit fratri *Iffem* ipsumque sequitur in Asiam, vbi eum vincit, & trucidat, cum ferè quatuor annos regnasset, ut *Laonicus* habet, sed eodem tempore *Musa* tertius frater, à *Tamerlane*, vbi eum patre captus fuerat, dimissus in Asiam venit, & quoscumque potest *Solymano* hostes facit, sibi que exercitum parat. Proficiscitur etiam ad *Lazarum* Seruie Despotam, auum maternum, eumque instigat ad bellum secum suscipiendum, promissis multis muneribus, & obtinet auxilia, venitque *Adrianopolim*, vbi Rex constituitur. Indè cum fratre *Solymano* propè *Constantinopolim* pugnat, eumque vincit. Sed *Solymanus* victus cum quingentis ferè se abscondit propè *Constantinopolim*; indè fratris *Muse* castra irrumpit, ea occupat, & *Musam* reuertentem reiecit, qui de-

sertus à militibus fugit, & *Solymanus* Adrianopolim, aliaque loca recuperat, regnatque annos septem, donec in odium veniret, ex voluptatibus, quibus se se dederat: quapropter à militibus deseritur, qui ad *Musam* fratrem *Solymani* defecerunt, *Solyman* desertus à fratre capitur, & trucidatur Anno Chr. 1410. *Musa* verò retinet regnum annis tribus. *Annal. Turc.*

A N N O C H R. 1405.

CARCARIVS dominus Patavij, in carcere strangulatur, cum Veneticâ Ciuitate potirentur die 23. Nouembris. *Iustin.*

A N N O C H R. 1407.

IOANNES Burgundiæ Dux, Aurelianum Ducem patruelem, quod coniugem de stupro appellasset, curat interfici die 22. Nouembris Lutetiæ, & sequenti anno Burgundus cum exercitu in Gallias venit, coram Rege causam cædis dicit, & absoluitur. *Annal. Fland.*

A N N O C H R. 1411.

ORCHANES filius *Solymani I.* à Musæ Turcarum Rege strangulatur, cum Græcorum Imperator à *Musa* obsidione cinctus, in Asiam misisset ad illum adducendum. *Laon.*

A N N O C H R. 1413.

MVSA ZFLEBIS VI. Rex Turcarum, cum *Mahumete* penultimo filio *Baiazetis* prælio congreditur. *Mahumetes* in pueritiâ, ne à fratribus interficeretur, iussu tutoris sui artificium faciendarum chordarum didicerat: iam cum adoleuisset, exercitum contrahit in Carmaniâ, & tandem Asiæ imperium inuadit, indè foedus facit cum Imperatore Constantinopolitano, & traijcit in Thraciam, vbi vincitur à *Musa*, quapropter refugit Constantinopolim, & indè in Asiam. *Musa* insecutus cum fuisset, sed impeditur à Constantinopolitano, qui omnes portus præsidij firmauerat. Sequenti anno *Mahumet* exercitum reparat,

rat, & venit iterum in Europam, ibi priusquam acie congregederent, *Chafanus* socius *Musa* Regis ad Mahumetem transfugere conatur. *Musa* verò hoc videns, transfigam occidere parat, sed à ministro Chafanis hærum tutante, manu truncatur, quo conspecto Turcæ eum repudiant, & ad Mahumetem transeunt, qui fratrem Musam laqueo strangulat, cùm annos tres, & menses sex regnasset, & *Mahumet* regnat annos octo. *Laon*.

A N N O C H R. 1414.

LANTILAVS, siue *Ladislav* Rex Neapolitanus ex Hungariæ Regibus oriundus, cùm iam opibus, reliquâque potentiâ plurimum polleret, arma cepit aduersus Tyrrhenorū regnum atque adeò contrà reliquam Italiam, vbique præclara facinora designans. Et quidem mouens exercitum contrà Tyrrhenorum urbem *Florentiam*, eamque obsidens expugnare nitebatur. Cuius rei integram historiam sic *Laonicus* describit. Cùm autem, inquit, in longum vrbis obsidio extraheretur tempus, & obsessi iam ad extremam venissent necessitatem, ferunt eos in colloquium venisse cum Rege, petentes pacem: promittentes interim se promptos, & paratos esse facere quæcumque imperasset, saltem pacem daret petentibus. Quorum precibus victus, postulauit ciuis cuiusdam filiam formâ excellentem omnes quæ tum in eâ vrbe formosæ habebantur. Hanc cùm accepisset formæ elegantiam omnes superare (fert enim vrbs ista mulieres in primis formâ præstantes, virginesque venustissimas) eam petijt sibi vxorem dari, cùm in colloquium cum Tyrrhenis super pace iungenda venisset. Erat enim Rex ille inter cætera intemperans, & libidinosisissimus, & tantùm insaniebat amore mulierum. Iusserunt itaque Tyrrheni, vt pater virginis eam quam pulcherrimè exornatam Regi traderet. Aiunt, puellæ patrem fuisse medicum insignem, adeòut facilè omnes eâ facultate superaret. Cùm igitur multa tentaret, nec tamen posset vllâ ratione sibi consulere, quin filiam Regi daret, commiscuit cicutam, quam potuit efficacissimam. In istâ namque Italiæ vrbe cicutam commiscere solent efficaciorē, quàm in reliquis vrbibus.

Ac-

Accepit & pannum, quem cicutę immerfit, vt venenum imbiberet. Quo factō pannum veneno imbutum filiæ dedit: monens, vt vbi Rex cum eā concubuisset: ipsa panno isto mentulam eius quā decentissimē abstergeret. Hunc igitur cū accepisset pannum auro exornatum, spectaculoque dignum, eum diligenter custodiuit, vt Regi sicut pater præceperat, post concubitum inferuire posset. Ducentes igitur virginem istam, obtulerunt eam Regi, qui visā, formę pulchritudine captus, obstupuit: amoreq; ardens, cum eā Veneris fœdus iniit. Puella autem iussa patris faciens, multis blandimentis adhibitis, panno Regis mentulam absterfit. Quo cū esset tactus Rex, in humorem nonnihil resolutus, in febrim incidit acutissimam, & continuò expirauit. Etiam puellam esse mortuam tradunt, cū etiam ipsam cicutā per humorem diffusa contagio infecisset. Regis exercitus, vbi primū ipse mortem obiit, dilapsus domum rediit: & Florentia obsidione liberata est. Quidam Itali perhibent, non patrem pannum infectum veneno puellæ tribuisse, verū Senatū vr̄bis eam exornasse quā pulcherrimo ornatu, vt formosissima Regi appareret: eundem etiam Senatū pannum dedisse. Sed hæc hætenus, quia turpia sunt, dixisse sufficiat. Post obitū Regis, cū vxor eius admodum inquietaretur propter regnū ab Italis, nec non regionis Duces ipsi plurima negotia facesserent, nupsit *Rhainerio* Andegauensi prouinciæ Regi, Gallorum Regis patrueli, eique regnū Neapolitanum tradidit. *Laonic. Bonf. Æn. Syl.*

A N N O C H R. 1415.

ANTONIVS Dux Brabantix, vnā cum Aurelianensi Duce, Anglos Galliam miserē vastantes, ferē omni comœatu intercludit; sed cū eos nimium vr̄get, & cum desperatione pugnat, vincitur, Anglorum decem millia erant, qui in acie decem millia Gallorum trucidant, decem millia capiunt. Cecidit in acie *Antonius* cum fratre *Philippo*: reliquit Dux duos filios, *Ioannem*, & *Philippum*. Accidit clades propter Azincurt, die 25. Octobris. *Chron. Belg. & Flander.*

AN-

A N N O C H R. 1417.

CAROLVS filius Caroli Regis Galliæ, Delphinus, veneno extinguitur die 5. Aprilis feriâ secundâ post Dominicam Palmarum. *Suffrid.*

A N N O C H R. 1418.

WILHELMVS Comes Hollandiæ interficitur, quapropter *Ioannes* Episcopus Leodiensis, eius frater, missis legatis ad Concilium Constantiense resignat Episcopatum, ducitque vxorem, & Comitatum Hollandiæ inuadit. *Suffrid.*

A N N O C H R. 1419.

RVDOLPHVS Dux & Elector Saxonie iussu Imperatoris legatione fungitur in Bohemiâ, vt ipsos ad Ecclesiæ vnionem reuocaret; sed seditiosi quidam ne aliquibus persuaderet, eum tollendum censuerunt, & cum ferro non possent, veneno eum peremerunt, qui mortuus est die 11. Iunii cum Electoratum administrasset annis 31. Filios eius *Wenceslaum*, & *Sigismundum*, dormientes turris Sueidnicia ad Elistrum oppresserat, ideò succedit frater *Albertus*, qui præfuit annis tribus. *Spang.*

A N N O C H R. 1422.

ALBERTVS Saxonie Dux & Elector vltimus ex familiâ *Anbaldina*, cum animi causâ venatum iuisset in saltus *Lochauios*, & cum vxore ac gyneco in casulam rusticam diuertisset, orto incendio nocturno, vix per fenestram nudus euasit, morboque è terrore contracto, paucis post diebus nullo relicto hærede: cum durasset dignitas Electoratus in antiquâ, & illustri familiâ *Anbaldina* annis amplius 200. Atque ita ditio hæc ad imperium recidit, & *Fridericus* Elector Brandenburgicus nomine Imperatoris ditionem illam, cuius caput est *Witeberga* occupat, & præsidij munit. *Cranz. Fab. Chron.*

ANNO CHR. 1423.

MUSTAPHA Solymani filius, superioribus annis bellum patruo facere conatus est; sed cum omnes propter æquitatem fauerent *Mahumeti*, frustrè operam impensus est, & à Græcis captus, in carcere vsque ad mortem Mahumetis detentus fuit. Quò mortuo Græci liberarunt captiuitate Mustapham, contrà filium Mahumetis Amurathem; Hic verò legationem misit ad *Emanuelem* Græcorum Imperatorem, monuitque fœdera esse seruanda. Sed *Ioannes* filius nuper Augustus creatus, putauit vtramque partem esse fouendam, vt mutuis certaminibus atterrentur, atque ita Constantinopoli Mustaphæ iunguntur, qui cum videretur regnum firmasse in Europâ, in Asiam transit ad pellendum *Amurathem*: sed rumor ibi spargitur Constantinopolitanum defecisse ad Amurathem, & ita deseritur à militibus, & Amurathes insequitur fugientem. Cum verò obstantibus Græcis cum exercitu mare transire non posset, Genuensem nauem inuenit, & Gubernatori mercedem persoluit quantam voluit, & *Mustapham* capit, eumque laqueo strangulat, cum ferè annis tribus regnasset. *Laon.*

ANNO CHR. 1424.

MVTIVS ATTENDOLVS cognominatus *Sfortia* Cotignolæ in Romandiolâ natus, è Patriâ adhuc adolescentulus discedens, sub *Ioanne Aucuto*, & *Alberico Barbiano* in diuersis bellicis expeditionibus tam mirabile sui fortis animi specimen dedit, vt non solum contemporaneorum, sed veterum quoque Hæroum vires superasse videretur. Ab initio suæ famæ, Alcides huius seculi ad *Albericum* Marchionem Ferrariæ contrà *Galeatium* Ducem Mediolanensem accurrit; in hoc bello præclarissimas sui nominis laudes adeptus est, ita vt initâ pace, *Galeatius* ipse ad proprium stipendium inuitauit, ad cuius progressus plura bella feliciter & gloriosè ad finem conduxit. At promdè, emulorum inuidiâ, à Duce dimissus, ad Florentinos confugit, à quibus libentissimè exceptus, aduersus ipsum *Galeatium*.

Bononiam obsidentem cum forti exercitu mittitur, & in duro certamine apud Casalichium tam strenuè se gessit, vt ab ipsis inimicis Victor mirabilis exclamatus fuerit. Postmodum ad Pisanorum clades commotis armis, *Angelum* ipsorum Ducem debellauit. Indè dum *Nicolai* III. Ferrariensis Gentibus imperabat, *Othonem* III. Parmę Ducem propè Mutinam superauit, & ad fugam coegit. Aliquot post annos *Ioannes* XXIII. eum, vnâ cum *Ludouico* II. Andegauenſi ad regnum Neapolitanum contrâ *Ladislauum* Regem tranſmiſit, & insignis victoria apud Arcem Siccam ab eiusdem *Ladislai* gentibus relata, vsque hodie summæ Sfortiæ militari peritiæ, & virtuti attribuitur: Quare pro tanti meriti compensatione *Ioannes* XVIII. prædictus *Cotignola* Comitis titulo decorauit. Pace deindè compositâ cum Romano Pontifice *Ladislauus* apud se summâ æstimatione cum retinuit, & cum regnum in bellicis occasionibus strenuè defendisset, ac regium nomen, pluribus relatis victorijs summoperè decorasset; Rex non immemor tanti meriti, ei magnum Principatum in suo regno donauit; nec non *Ladislao* mortuo, *Ioanna* II. Regina coniux honores & Principatum auxit, & sublimauit; quando Sfortiæ opere, & sermone placatis regni dissensionibus, hostibus dispersis, Primatibus rebellibus ad obedientiam reductis, Beneuenti, Trani, Barij, Siponti Ciuitates eius dominio assignauit. Postea dum *Braccius* Perusinus Tyrannus Romanam durâ obsidione præmebat, Reginæ *Ioannæ* iussu, *Sfortia* vt *Martino* V. Pontifici opem præstaret, cum forti exercitu venit, & Tyranno, cuiusque instructæ aciei tam audacter se opposuit, vt magno secuto prælio, in fugam tandem abire constrinxerit; Cuius egregiæ virtutis Pontifex remunerator factus, nobilem Ecclesiæ Romanæ Signiferum creauit. Denique dum aliâ vice contrâ præfatum *Braccium* Aquilæ Ciuitatem obsidentem magno comitatu abibat, & cum Aeternum flumen vado traiceret, adulescenti abrepto vndis accurrere volens, ipsemet inter rapidas vndas demergitur.

IOANNES olim Episcopus Leodiensis, tutor Hollandiæ, cum tutelæ annis septem præiussset, veneno sublatus moritur

die 6. Ianuarij : Veneficus à factione Hamaticâ conductus, supplicio afficitur, ideò *Iuannes* Brabantix Dux, olim maritus *Iacobi* in Hollandiam reuocatur. *Suffrid.*

ANNO CHR. 1432.

FRANCISCVS BVSSONIVS, cui à subalpinę Liguriz oppido *Carmagnola* cognomen fuit agrestis villici filius, quem subulcnm nonnulli fuisse tradunt ; verũ in puero contumacis ingenij, & tetrici oris ea inerat indoles, vt à prætereunte milite, pro armigero puero sit abductus. Exindè varijs insuefactus bellicis vti valdè patiens laboris, & ad ardua quęque militiæ muneris capeffenda promptus & audax, faciliè turmę præfectus euasit: illudenteque demũ fortunâ cùm sub *Facinio Cane* quatuor turmarum ductor aliquandiu fuisset, post illius mortem Imperator est effectus, scilicet vt vtriusque humanę sortis graue exemplum posteris præberet. Creuerat honoribus, gratiâ, diuitijs sub Philippo Vicecomite vsque adeò secundis rerum successibus, cùm viuide eius virtuti nihil esset imperuium, vt eum in familiam suam adoptaret, propinquam nobilissimi sanguinis ei in matrimonium collocaret, eumque ædificantem loculentissimam domum collatâ pecuniâ liberaliter adiuuaret, quę domus etiam nunc reliquas omnes Mediolani laxitate, magnificentiâ, & sumptu antecellit. Iamque ad summum fortunę suę fastigium peruenerat, vt cùm ibi consistere non posset, æmulorum obtrectatione preceps daretur. *Philippus* enim mutabilis ingenij sui naturam secutus *Carmagnola* penè contempto, *Guidonem Taurellum* nauali de Rege Alphonso victoriâ clarum, attollendum susceperat. Huic mirè studebat, ex aduerso *Carmagnolę* insensus *Oldradus Lamponianus* Philippo intimus, vtpotè qui à primâ vsque adolescentiâ summę gratiæ locum parasset. Non tulit contumelias vir notissimus meritis, & nomine suo indignas, *Carmagnolam*que natale oppidum à Philippo discedens se contulit, vbi piè inuisit patrem exactę ætatis, & quem iam pridem pristinę fortunę sordibus eduxerat, coemptis prædijs, & multo auro ditauit. Indeque superatis alpihus per Germaniæ fines ad

Venetos profectus est, vt *Francisco Sfortia* adipiscendo Principatu iter viamque simul fatis suis aperiret. Nam aliquanto post suscepto apud Venetos militari imperio, eoque fortiter gesto Veronâque, & Briziâ *Philippo* ademptis, in cursu gerendarum rerum oborto liuore Venetos offendit, periniquè, vt credi par est, perfidiosæ cunctationis accusatus, quoddam profligatam à *Philippo* Venetam classem, ad Cremonam terrestri auxilio minimè iuuisset, occupandæque eius vrbs enatam occasionem malignè prætermisisse diceretur. Quas ob res simulatione consultandi euocatus Venetias custodiæ traditus est. Nec diù post cum apud suspiciosos, & vbi de republicâ quæritur sæpius inclementes Patricios, infesta suffragia valerent, de diu torto vel infonte capitale supplicium est desumptum; eâ famâ, vt nonnulli eum indignissimè damnatum dicerent, quoddam avaritiâ, præcipiteque malignitate maturatum ei exitium arbitrarentur; nam ex damnati opibus suprâ ducenta millia aureorum nummum ad Fiscum redibant. Auxit autem inuidiam atrocis inuestigationis supplicij spectaculum interdum populo editum, cum indignè tantus Imperator ad columnas rubras vbi noxij plecti solent, inserto in os ligneo lupato, nè vociferari posset, traheretur, multis autem infontis calamitatem, aut æquo seuerius ingrati Senatus decretum detestantibus; cum egregiè fortiterque rerum bello gestarum memoria recens spectantium animos, excitis ferè lacrymis ad misericordiam promoueret. *Iouius*. De eo *Adamus Fumanus* tale elogium reliquit.

Sedula apis veluti maturis aduolat vuis

Vt liquido vacuas distendat nectare cellas,

Ad te sic mea se celeri tulit impetu Musa

Bellica quem ad magnos virtus euexit honores

Francisce, æternum pietas per sacula nomen

Cui peperit, cuncto Procerum cum assente Senatu

Ac magnis vna tecum de rebus agente.

Ad Scabrum baud veritus confestim exire parentem

Fortiaque infirmo circumdare brachia collo

Illicet hoc vnum malis, quam mille referre

*Gesta tua præclara, & deuicta ex hoste trophæa .
 Magnorum decus Insuorum, dux inclite, tandem
 Orta licet subito, fractum te attriuerit ingens
 Tempestas, Caurique, importunaque procella,
 Ne dubita; tua te pietas, tua maxima virtus
 Venturo meritis cumulabit honoribus æuo .*

A N N O C H R. 1437.

IACOBVS I. Rex Scotiæ, cùm annis fere 31. regnasset, viginti octo vulneribus inflictis in suo lecto trucidatur: succedit filiolus *Iacobus* puer sex annorum, qui regnat annos 23. dictusque est *Iacobus II. Buccan.*

A N N O C H R. 1444.

Hic est annus *Cladis Varnensis* omnium celeberrimæ, & Christianis luctuosissimæ, cuius historiæ hæc ferè est summa: *Ioannes Hunniades*, natione semidacus, seu Walachus, Comes Bistriciensis, ingenio dextro, animo magno & excelso præditus, ac virtutis amator, post obitum *Vladislai* traditâ reipublicæ summâ, Hungariæ Gubernator, aut Prorex pronuntiatu fuit, *Ladislao* Hungariæ Rege quintum ætatis annum agente. *Hunniades* secundis aliquot prælijs Turcas superauerat, & *Amuratem* ita terruerat, vt pacem vltro posceret, & Christianis decennij inducias offerret: quas cùm Hungari non recusarent, præstitum est ab vtraque parte iuramentum, Christianis quidem libro Euangeliorum, Turcis verò Codici Alcorani digitos inter iurandum imponentibus. Molesta ea res *Iuliano* Cardinali *Cesarino* rerum experienciâ, virtute, & prudentiâ claro, fuit, cui prosequenda victoria videbatur, præsertim cùm *Eugenius* Papa IV. *Iuliano* scripsisset nullum valere fœdus, quod se inconsulto cum hostibus religionis percussus esset. *Vladislaus* itaque per *Iulianum* à iuramento absolutus, & ad bellum instaurandum impulsus, & coactis ex Hungariâ copijs, atque auxilijs vndique accersitis, Turcarum agros inuadere statuit, *Ioanni Hunniadi* castrorum curâ commissâ. *Iulianus* Cardinalis mili-

tes cruce signatos non paucos secum duxit: iter per Walachiam susceptum, deinde transito Danubio in Mysiam ventum. *Amurates* hostium cognito aduentu exercitum ex Asianis militibus comparauit. Ac si vera est fama, centum millium exercitum conflauit, qui traicere Bosporum Thraciæ non potuisset, nisi Genuenses in singula Turcarum capita aureo nummo accepto, transeuntibus naues præbuisent. Aduentus Turcarum tam subitus fuit, ut prius venisse visi sunt, quàm auditi venire. Vbi ergo in conspectu fuit multitudo hostium longè maior, quàm putaretur, ingens terror Christianos inuasit, qui tamen non detrectauère certamen, nec regio sanguini defuit animus. Attigerant autem Christiani locum, cui *Varna* est nomen, non procul ab Adrianopoli, eratque profestum D. Martini 16. Nouembris. *Amurates* dato belli signo, ex 15. millibus equitum facto globo, impetum fecit in Christianos, qui itidem structis ordinibus aciem eduxerant: pugnatum est ferocibus animis: superior acies nostra Turcas in fugam vertit, quæ res magno metu *Amuratem* perculit, fuissetque protinus prodito exercitu, nisi circumstantes satrapæ, comprehenso eius equi frëno, ignauiam illius increpassent; fugientique necem comminati fuissent. Perstitit ergo vel inuitus, iussisque fortissimis arma sumere, prælium instaurauit. Cumque in singulas ferè horas nouis hostis succederet, & sauciorum Turcarum loca recētes, & viribus integri milites occuparent, Hungari non tam virtutē, quàm numero superati, paulatim referre pedem cœpère. *Vladislaus* dum fortiter pugnat, equo deiectus obtruncatur, caput eius hastæ infixum per Græciam, atque Asiam in signum victoriæ pōpulis ostentatum. *Hunniades* cum ex pugna salutem nullam speraret, vnâ cum aliquot millibus Hungarorum, & Walachorum ex acie euasit, quod aliquos seruari, quàm omnes perire mallet. *Iulianus* ex hostium manibus iam elapsus, Hungarorum perfidiam effugere non potuit: nam poto equum dantem apud stagnum latrunculi quidam agnouère, & spe pecuniæ apud eum inueniendæ deiectum equo necauerunt, ablatisque vestimentis nudum cadauer feris, ac volucris dimisère. *Æneas*

Sylvius scribit eum tribus sagittis confossum inter fugiendum apud quandam paludem equo lapsum exalasse spiritum, anno ætatis sue 46. vir qui nihil vnquam omisit, quodd ad Religionem, ac fidem catholicam, & Ecclesiæ autoritatem sustinendam iudicauerit. Fuit honestâ facie, staturâ procerâ, ingenio excelso, eloquentiâ singulari, & moribus nitidissimis ornatus, in Gymnasijs accuratè versatus, Ciuilis, Diuinique iuris scientissimus. *Cochleus* Iuliani mortem defleuit his versibus.

Integer, impollutus, inexpertusque malorum

Venit in extremum sanctior usque diem:

Pontificisque vocem dum sustinet agmina, firmat,

Ad lympham diro cuspi de cæsus obit.

Talis ad Eurotæ ripas dum cantibus auras

Mulcet, glande leui concidit ictus olor.

Antonius Franciscus Rainerius tale de eo Elogium scripsit.

Te decorant magni cognomina Caesaris, unde

Ducis auos, at auosque, & prisca exordia gentis;

Quique lacertosus vexilla Patrumque Quiritumque

Extollit sinuosa auro, atque asperrima signis

Vestrorum decus heroum, columenque nepotum.

Te decorant ostro insignes duo lumina patres

Conati euerso pariter succurrere sæclo

Qui tecum æthereis potiuntur nectare mensis.

Te decorat tua te pietas immensa labantem,

Qua tuit (heu pietas miseranda) ut fulciat orbem.

Occisi sunt cum eo aliquot Episcopi, & Barones Hungariæ. De numero cæsorum non exactè constat: Illud exploratum est, longè plures ex Turcarum acie cecidisse, sed pro numero copiarum longè maius Christianis damnum illatum. Sunt qui affirmant ex Christianorum exercitu vix saluâ parte tertiâ cecidisse ad quinque millia hominum, cùm Turcarum supra triginta millia periissent. Vndè victor *Amurates* interrogatus cur post victoriam nulla lætitiæ signa ostenderet, *Nollem*, inquit, *hoc modo sæpius vincere.*

ANNO CHR. 1446.

GLOCESTRÆ DVX in Angliâ cùm regnum Angliæ tutorio nomine per annos 15. optimè rexisset, strangulatur ab improbis in Angliâ coniuente Rege: causa affertur, quòd in vindicandis delictis seuerior fuerit. *Polyd.*

ANNO CHR. 1452.

DVGLASSIVS Comes potentissimus in regno Scotiæ, cùm multa proterua in Regem faceret, in aulam vocatus, trucidatur. Hinc ingens seditio in regno Scotiæ orta, quæ ad quinquennium durauit. *Buch.*

AMVRATES II. Turcarum Rex octauus mortuus est Adrianopoli die 10. Februarij, cùm imperasset annis 30. Successit in regni administratione *Mahumetes II.* Turcarum Rex nonus, & primus Imperator Orientis anno ætatis 21. qui fratrem suum, ne pater solus sepeliretur, statim strangulari iussit. Vtrumque funus regio ritu duxit, & auspicia regni pro more gentis parricidio consecrauit. Nam felicius apud Turcas priuatis, quam Regibus liberi nascuntur. *Buch.*

ANNO CHR. 1453.

MAHVMETES II. Turcarum Rex nonus, & Orientis Imperator I. sub ipsum regni sui auspiciu, Constantino-polim aggreditur maximo exercitu quadrigentorum millium, eamque obsidere cœpit, & ad expugnationem omnia idonea comparauit. Eius vrbs amplitudo cùm tanta sit, vt in circuitu centum vndecim stadia contineat: distributis in muros militibus, eoque pacto instructis copijs, accidit vt minus munita foret. Bombardas habuit maximas, quæ globos emitterent librarum 400. Vnam habuit (si fides præstanda est Historicis) quæ à septuaginta iugis bouum trahebatur, & viris bis mille. Secutæ sunt etiam naues triginta, triremes, & minores naues ducentæ. Obsidio cœpta die 5. Aprilis, durauit diebus quinquaginta quatuor; triduo antequam expugnaret indixit *Mahumetes*

tes ieiunium, & promisit primo ascendenti murum, prouinciam amplam, quam vellet in Europâ, exercitui toto direptionem, vrbis per triduum. *Constantinus Palæologus*, territus tantis minis Legatos mittit de pace, cui *Mahumet* condiciones fert, vt quot annis sibi pendat centena aureorum millia, & reliquâ Thraciâ abstineret, quæ si hoc non posset, excederet vrbe cum suis bonis. Sed *Constantinus* neutrâ conditionem accepit, atque ita *Constantinopolis* Orientalis Imperij caput & sedes, post 54. dies obsidionis vi, & armis expugnata, capitur à *Mahumete* Turcaram Rege, anno regni eius tertio: cum Vrbs illa à *Constantino Magno* condita stetisset annis 1122. Cum irruerent Turcæ, tanta hominum fuga fuit per reliquas partes vrbis, vt portæ omnes obstruerentur iacentibus; primis enim quibusdam decidentibus, reliqui super eosdem ruebant, & portas complebant. *Constantinus* Imperator fugiens in humerum accepto vulnere periit. Eius extincti caput ad Mahumetem quidam attulit, præterque munera longè amplissima, principatu quoque donatus est. Imperio tribus annis, & tribus mensibus potitus fuerat, atque ita *Constantinus* Helenæ filius Constantinopolim condidit: & *Constantinus* Helenæ filius Constantinopolim perdidit. Tradunt Ecclesiastici Scriptores, *Constantinum Magnum* cum statuisset Imperij sedem ex vrbe Româ in Orientem transferre, quò facilius Parthorum excursions compesceret, Byzantium petiuisse, eumque sibi locum diuinitus ostensum dixisse: mox urbem ampliasset, noua mœnia erexisse, sublimes excitasse turres, magnificentissimis operibus exornasse, tantumque illi decoris adiecisse, vt altera ROMA non immeritò dici posset. Scriptores vetusti qui florentem viderunt, Deorum potius in terris habitaculum, quàm Imperatorum putauerunt. Vrbi nomen NOVA ROMA indidit: sed vicit obstinatio vulgi, vt à Conditore CONSTANTINOPOLIS vocaretur. Quæ autem calamitates in hac expugnatione Byzantijs acciderunt, explicari dicendo nequeunt. Nam miserabile hoc Constantinopolis exitium (si Hierosolymitanum excipias) videtur omnia, quæ per vniuersum Orbem contigerunt excidia, superasse. Et ab hoc tempore Reges Turcici

Impe-

Imperatoris titulo uti coeperunt. Æn. Syl. Cranz. Leunclau. & alij.

Mahumetes capto Byzantio, gloriâ insolescens, & superbiens, cædibus, rapinisque omnia implebat. *Notaram* Regis Græcorum primum iudicem cum vxore, & liberis redemit: & cum eo colloquutus, permisit ei, ut ubi vellet, cum suis habitaret. Hic autem expectabat auxilium ab Italiâ, quod breui affuturum arbitrabatur, interim tamen Byzantij cum Rege mansit. Quidam Græci, qui erant libertatem consequuti, & præsentis exitio subtrahiti, iterum colligebantur Byzantium, propinquos, & amicos eorû in libertatem asserentes. Verum haud multo post Regis iussu omnes interiøre: quod quidem sic euenisse, compertum est. Vbi est rumore allatum ad Regem, *Notara* esse filium natum annos circiter duodecim, vnum de suis pincernis misit petitem puerum. *Notaras* postquam accepit ex pincernâ Regis voluntatem, grauiter irâ succensus est, sibi que eam petitionem admodum periculosam, & intolerandam fore iudicabat, & sic compellauit pincernam regium: *O pincerna, haud ferendum est Regem mihi liberos velle eripere, cum nihil sit quod crimini det, cum semel errorem dimiserit. Sin autem id fixum ratumque sedet in animo Regis, quare non imperat, ut nos turpissime morti liberos nostros tradamus?* Hæc loquutus, addidit, se nequaquam filium Regi petenti daturum, cum nullam in ipsum commiserit culpam. Pincernæ autem obiurganti, & monenti, ne talia diceret, & faceret in Regem, quasi illicò periturus, non obtemperauit. Pincerna igitur reuersus ad Regem, responsum quod ab *Notara* acceperat, exprompsit. Rex iratus, præcepit ut *Notaram* cum liberis, quos secum haberet, continuo abducerent, & neci darent. Hos, quibus id negotij iniunctum erat, cum aduenissent, rogauit *Notaras*, ut primò liberos in conspectu suo occiderent, & postremò in se hostili ferro ruerent. At filij timentes mortem, precibus fatigabant patrem, ut interfectoris opes vniuersas quas in Italiâ haberet, pernumeraret, ne ipsi perimerentur. Verum pater liberorum preces auersatus, iussit ut forti animo ad imminentem mortem irent. Hi quidem

primò interfecti sunt. Postea se necandum & ipse interfecto-
ribus præbuit. His ita peractis, nec reliquis Græcis pepercit
Imperator: verum omnes quotquot liberati aderant Byzantij,
ad supplicium extremum rapi iussit. Hi quidem pecorum mo-
do percussi, nullâ eorum ratione habitâ, periére. Imperatorem
autem in Græcorum cædem concitavit aduena quidam, cuius fi-
liam ardentissimo amore prosequabatur Imperator: & congres-
sus cum eâ, amore amens, propinquis mulieris, quæcumque pe-
tissent, gratificabatur. Huius itaque patri obtemperans Impe-
rator, Græcos mactari iussit. *Laonic.*

A N N O C H R. 1454.

ALVARVS, qui *Ioanni* Regi Castellæ in Hispaniâ intimus
fuerat, ex cuius quasi præscripto regnum gubernabatur, à
proceribus regni capitur, & capite mulctatur. *Marian.*

TALBOTVS ab *Henrico IV.* Rege Angliæ in Aquitaniam
missus, Burdegalam, & multas alias vrbes recipit, sed
paulò post ictu tormenti interfectus est. Ideò cum non esset Dux
in Galliâ, Rex hanc statim recepit. *Polyd.*

A N N O C H R. 1455.

CONRADVS KAVFVNGVS, nobili loco apud Saxones
natus, bellicæ rei peritus, manu promptus, & animo im-
perterritus, olim cum *Friderico* Saxoniæ Electore militans, cap-
tus ab hostibus fuerat, & non ab eodem redemptus, quòd tamen
alijs præstiterat; igitur se ipsum redemerat quatuor millibus au-
reorum, eamque pecuniam reposcebat ab Electore minis etiam,
ideò totâ dictione ab Electore eiicitur. De ultione cogitans, sce-
lus incredibile nostrâ ætate perpetravit. In arce Aldenburg duo
Friderici filij *Ernestus*, & *Albertus* educabantur. Huc *Conradus*
intempestâ nocte magnis itineribus cum paucis comitibus con-
tendit, & admotis scalis pectilibus, prodente pædago, arcem
ingressus dormientes adolescentulos in cubili comprehendit, in-
terminatusque mortem si vocem emitterent, funibus colliga-
tos extraxit, haud dubius, quin productos in Bohemiam magno

pre-

pretio venderet, suasque contumelias eo pacto magnificè vltus videretur. *Fridericus* tunc Lipsiæ morabatur, & aulici plerique in vrbe epulabantur. Iam syluam Herciniam ingressus erat *Conradus*, iamque periculum omne transmissum putabat, cùm iunior *Albertus* ætatis 12. labore ac fame deficiens, quietem simul, & cibum poposcit. Cuius precibus commotus prædo ad Carbonarium quendam diuertit, afferrique panem, ac cereuissam iussit. Intereà apud Aldenburgum, cognitâ tantâ rei nouitate, clamor exoritur. Attoniti oppidani raptim arma capefunt, & pretiosam vendicaturi prædam præcipiti cursu prædonis vestigia insectantur. Syluam ingressis fortuna blanditur, quæ inter multos tramites eum teneri suasset, qui recta duxit ad Carbonarium. Ibi *Conradus* dum puero cibum ministrat ex improvisò capitur, & oblatas Principi, audacissimi sceleris capite pœnas soluit die 14. Iulij, tantique sceleris conscij in quatuor partes dissecti. *Fridericus* eodem penè nuncio, quo captos, atque abductos filios audierat, recuperatos, & domum reductos didicit. *Æn. Sylu. Fabric. Eber. Spangenberg.*

ANNO CHR. 1456.

MAHVETES II. Turcarum Imperator primus *Belgradum*, quam *Albam Græcam* vocant, cum exercitu centum & quinquaginta millium hominum 13. Iunij cinctam oppugnare cœpit, & machinis stupendæ magnitudinis murum sine intermissione verberauit, & diruit. Turcæ per muri ruinas ingressi atrox cum Christianis prælium inierunt. *Ladislaus* Hungariæ Rex Turcis suafu Ciliæ Comitibus *Vlrici*, se opponere non fuit ausus. Sed *Hunniades* Prorex, & *S. Ioannes Capistranus* Minorita Legatus Pontificius, exercitu collecto urbem intrarunt. *S. Ioannes* ex altâ turri clamitans, Christianos hortari, vexillum Crucis vibrare, opem de cœlo promittere, hostibus maledicere, Dei præsentiam implorare: *Hunniades* modò huc, modò illuc cum globo militum currere, ordines instaurare, pro fessis validos, pro saucijs integros sufficere, Imperatoris, ac militis officium exequi. In fluuio naues ducentas Mahumetis *Hunniades* cepit, reliquas ne vsui

essent Hungaris, *Mahumet* ipse cremauit. Indè ad Vrbem pugnatum est toto die, perieruntque ad quadraginta millia Turcarum. Factum die 6. Augusti: ipse Mahumetes cùm oculus eius hastâ esset traiectus, sequenti nocte incensis castris cum exercitu fugit, prædâ eâ tantùm relictâ, quæ igne absumi non potuit, tormenta scilicet ænea, arictes ferro graues, & ingens vis machinarum. *Hunniades* felicissimus Hungariæ defensor (cuius nomen, vt tradit *Syluius*, tam terrificum fuit Turcis, vt parentes liberis plorantibus, silentium non aliter imperarent, quàm *Hunniadis* præsentiam minitando) mortuus est die 10. Septembris non sine veneni suspitione, à Comite Ciliæ propinati. Anno sequenti *Ladislaus* Rex Belgradum excurrit, visurus monumenta victoriæ *Hunniadis*. Ibi Ciliæ comes *Vlricus* infensissimus hostis *Hunniadis*, calumniatus est filios *Hunniadis* de conspiratione in necem Regis factâ. Maior filius *Ladislaus* vrget Comitem, vt vel probet, vel reuocet mendacia. Comes prior gladium stringit. *Ladislaus* verò ferociter Comitem obtruncat, tertioque die post iussu Regis, cùm Budam abductus fuisset, non satis cognitâ causâ, capite truncatus est. In illo autem innocentiae testimonium Deus mirando exemplo tribuit. *Ladislaus* egregio corpore adolescens, flauis de more crinibus super humeros sparsis, reuinctis post tergum manibus, talari, atque aurê veste indutus, quam ipsi paulò antè Rex donauerat, in publicum productus, dum inter vota ad Deum, procumbens in genua, forti animo ceruice erectâ ictum expectat, ter à lictore percussus, atque ex ictu prolapsus in terram, suoapte annixu, quanquam ligatus, & vulneratus esset, se se rursus à terrâ extollens, & clarâ voce Deum inuocans, eum testem suæ innocentie fecit. Quarto demùm ictu capite prefecto vitam profudit. *Matthias* alter *Hunniadis* filius, in Bohemiam missus, ibique in vinculis retentus est: sed ante latam de capite eius sententiam, *Ladislaus* Rex Hungariæ iuuenis octodecim annorum, *Alberti* Imperatoris posthumus filius, & *Sigismundi* Imperatoris ex filiâ nepos, dum sponsam expectat Caroli Francorum Regis filiam, in ipso nuptiarum apparatu Pragæ, non sine veneni subministrati suspicio-

ne, moritur die 22. Nouembris. Rectè Syluius: *O imbecillum humana natura conditionem: O inanem mortalium gloriam, O casus hominum mentes: quid iactamur? quid extollimur? quid est quod dignitates, opes, potentiam tantoperè flagitamus? perpetuò his frui cui datum est: Ladislaus nobilissimus adolescens natus anno 18. in ipso flore, in ipso gloria culmine, tot regnis, tot gentibus imperans, tot delitijs, totque opibus affluens, inter tot auxiliantium manus, intra 36. horas, postquam egrotare cepit extinctus est.*

Matthias verò alter filius *Hunniadis* annos 15. natus ex custodia *Georgij Podiebraccij* Gubernatoris Bohemiæ 5000. florenis liberatus, anno sequenti die 22. Ianuarij Rex Hungariæ declaratus est. Mira rerum humanarum mutatio: *Ladislaus* Rex expectabat sponsam, & defertur mortuus ad tumulum. *Matthias* metuebat mortem trepidus, & ex carcere vocatur ad regnum. *Mirabile*, inquit, *Syluius*, quòd matrem repentina letitia non exanimauerat, cum tot cladibus afflicta prius Regem appellatum audierit filium, quàm vinculis exemptum.

Podiebraccius postea declaratur Rex Bohemiæ die 2. Martij: Sic duo potentissima regna, eodem tempore, Rege orbata, ex nobilissimo, æque altissimo sanguine ad mediocris generis homines peruenere.

CARAZIES Europæ Dux, qui gloriâ, & virtute excellebat omnes, qui in Ianuis *Mahumetis* Regis stipendia faciebant, ab oppidanis bombardæ globo ictus occubuit, in Belgradi oppugnatione. Rex quidem mortem huius viri, maximam calamitatem suis rebus inuecturam augurabatur, & multum eum lugebat, sic postea rem probauit euentus. *Laon.*

ANNO CHR. 1460.

RICHARDVS Eboracensis exul, cum exercitu in Angliam redit, & Regem ingenti prælio vincit, in quo ad decem millia ceciderunt. Ipse etiam Rex capitur, quem *Richardus* regno deponere conatur; sed reclamant alij. Interim *Margarita* Andegauensis, Regis coniux, exercitum reparat, cum Eboracensi ipsa pugnat, eumque vincit, & in acie trucidat. Duces etiam se-

feditiosi multi capiuntur, & ita vxor virum ex captiuitate liberat. *Polyd.*

ANNO CHR. 1461.

DAVID Imperator Trapezuntij, vltimus ex Comnenorum familiâ, à *Mahumete II.* Turcarum Imperatore, imperio exutus, Adrianopolim deductus fuit. Nec multò post & ipse eodem peruenit. Vniuersa igitur Colchidis regio in potestatem Mahumetis deuenit. Antea fuerat principatus, quem regabant Græci, moresque, & victus rationem Græcorum maxime imitabantur. Verùm Græci, & Græcorum Principes, breui admodum tempore bello domiti sunt. Primò quidem Rex positus est Byzantio: postea arma tulit in Peloponesum: dehinc Trapezuntis Regem vnâ cum regione nactus est. Hæc quidem hætenus contingere. Trapezuntios in partes distribuit: partem vnâ retinuit ipse, ex quâ fecit Silictarios, & Spathoglanos: hos in Ianuis tenebat, eorumque ministerio utebatur, nec non ipsis nefario amore raptus abutebatur. Partem autem aliam Byzantium transmisit. Porro ex aliâ Ianitzaros elegit. Quosdam constituit seruos, qui in tabernaculis seruirent. Pueros ex omnibus elegit octingentos, eosque in peregrinorum cohortem submisit, Filiam Regis Dauidis, non quemadmodum Rex hic petierat, vxorem duxit: haud tamen multò post eam in cubiculum suum accersiuit perempto Rege Dauide. Nepotem autem huius, qui fuerat filius adhuc infans prioris Regis, apud se habuit Crato. Regis autem Dauidis filius iunior, nomine *Georgius*, cum Adrianopolim venisset, ad Mahumetis religionem conuersus est à Rege vnâ cum patre, & fratribus. Nam missis literis consobrina Dauidis Regis, vxor Chasanis vocabat aut Regis filium, aut patruelem eius, *Alexium Comnenum* ex Mitylenis. Et literas quidem, quibus significabatur vt vnus, ex filiis Regis Dauidis, aut patruelis eius (vt dictum est) veniret ad dominam, quæ vxor erat Chasanis Longi, tradiderant Regi. Nam literas istas dedit Protouestiarius *Georgius* curator, moribus cætera non improbo, vt appareret Regis talis, quali fidendum esset in-

qui-

quibusuis . Præterea ne innotesceret quomodo Protouestiarius rem hanc celasset , timens Authentem siue Imperatorem , magnum , & Bassam Mechmetem , ne re cognita pœnas daret Authenti magno Protouestiarius , quapropter literas magno Authenti obtulit . Rex , literis acceptis & lectis , nihil boni suspicabatur . Comprehendi itaque iussit *Dauidem* Regem , & filios eius vnâ cum patruale , quos omnes in custodiam dedit . Cæterum filiam in suum cubiculum accersibat ; cum autem eos aliquanto tempore in custodiâ asseruasset , tandem abductos Byzantium necauit . *Leonic.*

A N N O . C H R . 1463 .

MAHV METES Michaelis filius , postquam Regem Illyriorum in ditionem accepit , cum eo circumiens etiam cæteras vrbes Regni Turcarum subijciebat , Rex verò Turcarum , discruciabatur animi , propter iuramentum Illyriorum Regi præstitum à *Mahumete* . Grauius quoque Mahumeti indignabatur , vt qui parùm opportunè huic Regi salutis spem interpositâ iurifurandi religione obtulisset . Regem quidem Illyrium vinculis illigatum circumduxit , peragrans Sandalis regionem , quam miserè vastauit Rex castra mouens ad Sandalis urbem , eam diebus aliquot obsidebat . Cum verò urbis oppugnatio non succederet ex animi sententiâ , abiit , ducens exercitum per Stantis , Craici , & Pauli , qui principes erant , regiones . Ad hoc præcones dimisit , qui iuberent , vt suam singuli regionem Regi traderent , quòd si facerent , fore vt singuli aliam regionem in Europâ à Rege acciperent . Principes illi persuasi Præconum verbis , semetipsos , & regionem Regi manciparunt . Cogitabant enim impossibile fore , vt in posterum regionem suam defendere , & tutari possent , cum vndique cingerentur Regis regione , quasi in medio habitantes . Verùm profecti in Ianuas Regis , hac conditione abducti , deditionem faciunt , vt aliâ regione pro suâ à Rege donarentur . Nec multò post hoc compedibus compeditos abduxit domum , simul etiam exercitum dimisit . Regem Illyriorum manè cum in castris quiesceret , & abitum moliretur ,
 accer-

accersuit in conspectum suum : qui cùm intelligeret , se parum fauore Regis vocari, tenens manu literas , quibus continebatur iusiurandum à Mahumete datum , prodibat in conspectum Regis . Quò cùm venisset Rege imperante caput eius præcisum est . Tradunt Regem propinasse interficiendum Illyriorum regem , Persæ præceptorì suo . Alij excoriatum scribunt . Sunt qui referunt, coquum regium istum virum , nescio quod crimen in eum intendentem, confecisse . In hunc modum memoriæ proditum est , occidisse Illyriorum Regem , occupato eius regno à Rege Turcârûm. *Annal. Turc.*

A N N O C H R. 1464.

STEPHANVS Rex Bosniæ, qui soceri quoque principatum consequutus, tandem è Castello Iaizæ *Mahumetis II.* blanditijs euocatus, cute viuus exuitur: vitamque cum regno, quod patri dolo surripuerat, amittit. *Annal. Turc.*

A N N O C H R. 1470.

GASTO Comes Fuxensis in Gallijs in hastiludio à confratâ hastâ in aduersarij pectore ipse occiditur; assulæ enim haste per cassidis bucellam in os inflexa ipsi lethale vulnus infixit die 23. Nouembris.

A N N O C H R. 1471.

EDVARDVS Rex Angliæ, ope Caroli Burgundi in Angliam redit, ascitisque socijs Londinum iterum occupat, & *Henricum* Regem iterum in carcerem compingit . Prælio etiam difficili ipso die Paschatos 14. Aprilis cum Comite Varuicenses congressus vincit, Comitemque decem millibus hominum occidit . Paulò post Regina *Henrici* Regis capti vxor bellum instaurat, sed ipsa cum filio capitur : Cùm exercitus cæsus esset, filius *Eduardus* occiditur, ipsa ab Andegauensi redempta in Gallias redit. *Polyd.*

ANNO CHR. 1475.

LUDOVICVS Lucenburgenſis, Comeſtabilis Regis Galliar, quòd contrà Regem quẽdam molitus erat, capite truncatur Lutetiæ, die 19. Decembris. *Annal. Flandr.*

ANNO CHR. 1476.

GALEATIVS MARIA SFORTIA Dux Mediolanenſis, ob eius tyrannidem, à coniuratis in Eccleſiâ S. Stephani die 26. Decembris trucidatur, cùm illi ex temerarij ludimagiſtri ſermonibus eâ opinione imbuti eſſent, immortale nomen ſibi parituros, ſi patriam Galeatij tyrannide liberarent. Animo adeò alacri extitiſſe in tormentis *Olliatum* ex coniuratis vnum fertur, vt cùm à carnifice laceraretur has voces miſerit: *Colligete, Hieronyme, ſtabit vetus memoria facti: mors acerba, fama perpetua*. Infeliciffimus prorsus homo, qui pertinaciam conſtantiæ genus eſſe putauerit, neque admiſſum ſacrilegium, & homicidium deſleuerit, ac priuatâ authoritate tyrannum interimere licitum, & glorioſum putauerit, atque inanis gloriolæ umbrâ deluſus veram ſanctorum gloriam non ſit conſectatus. Eo occiſo commotæ ſunt in Liguriâ aliquæ diſſenſiones, cùm nonnulli contenderent, rempublicam Genuenſem, excuſſo Mediolanenſi iugo, priſtinæ reſtituendam libertati: ſed ea factio, cùm ſectatorum multitudine non polleret, diſſipata eſt, ac *Ioannes Galeatius* puer parentis necati principatum retinuit, Regiæ procuratore *Cicco Calabro*, qui ex humili conditione, ob eximiam ſolertiam fuerat ſummam conſecutus potentiam. Is, vt *Galeazio* imperium conſeruaret, ipſius patruos in exilium pepulit: verùm poſteà *Ludouicus* Mediolanum reuocatus à populo, fallaci rerum humanarum viciffitudine illum capite plecti iuſſit, remque adminiſtrandam ſuſcepit. *Odoricus Raynald. ex Stephano Inſiſſura.*

A N N O C H R. 1477.

CAROLVS AVDAX, seu *bellator*, Burgundiæ Dux potentissimus, *Caroli V.* Imperatoris proauus, post varia bella intra octennium plerumque feliciter à se gesta cum *Renato* Lotharingio, com meatum Nanceis obsessis adducendi cum magnis copijs, cedere nollet ab obsidione, prælium committit die 5. Ianuarij, vbi inopinantibus omnibus cadit, cadauer sequenti die ex glacie erutum agnitum est, & sepultum, cum annos 9. menses sex præfuisset; succedit ipsi filia vnica *Maria*, quæ præest annis 5. Mortuo verò *Carolo* ingentes seditiones in vrbibus exoriantur: sæuitumque in Senatum, & Optimates, vt Gandaui, & alibi. Hic fuit exitus gloriæ Ducum Burgundiæ, quorum hic *Carolus* fuit postremus. *Antiq. Taxand.*

A N N O C H R. 1478.

Nefaria in *Mediceos* coniuratio, hoc anno excitatur, cuius hæc fuere exordia: Extant Florentiæ duæ familiæ ceteris longè potentiores, altera Pazzorum, siue Pactiorum, Mediceorum altera, quæ industriâ *Cosmi* sapientissimi ciuis in tantam creuerit auctoritatem, vt non solum Florentina Respublica ab eius nutu penderet, verum etiam ingens eius esset per vniuersam Italiam consideratio. Filium *Cosmus* reliquit *Petrum*, qui licet non parenti æquandus, gratiam tamen in suâ Republicâ retinuit, nec diù superstes duos reliquit filios *Laurentium*, & *Iulianum*, quorum pariter hoc tempore arbitrio Respublica administrabatur. Iniectâ, vt fit inter has familias æmulatione, plures aut amore Pactiorum, aut odio Mediceorum, in coniurationem nomina dederunt. Verum cum difficile videretur vtrumque fratrem vnâ repertos adoriri, quò commodius id fieret, simul vt coniurati tutius in vnum aliquâ occasione conuenire possent, *Raphaelem Riarium* Hieronymi sororis filium Pisus per id temporis iuri Pontificio operam dantem, quem ad finem anni 1477. Sixtus IV. Diaconum Cardinalem S. Georgij renunciauerat, & inter nepotes adnumerauerat, placuit per causam

visendę vrbis Florentiæ, & relaxandi animi gratiâ Florentiam deduci, adolescentem coniurationis penitus ignarum, sed cuius obsequij causâ & coniurati sine suspitione coirent, & fratres Medicei ad eum honorandum facîle conuenirẽnt. Rebus igitur omnibus dispositis post sæpius frustra & in occurribus, & in conuiuijs quęsitam occasionem, demũ in maiori Ecclesiâ S. Reparatę, dum in pręsentiâ Cardinalis sacro die Dominico Missa solemniter celebranda foret, constitutum est scelus ad certum Missę versum committere. *Franciscus Saluiatus* interim Archiepiscopus Pisanus cum suis clam armatis templo descendens in Curiam, vt Cęsarem vexilliferum alloquatur alio simulato negotio proficiscitur, eo tamen consilio, vt ortâ cęde in templo, ipse pręsto esset, quĩ Curiam simul cum Magistratibus inuaderet. Igitur dato signo cũ Eucharistia attolleretur, *Bernardus Bandinus* primus *Iulianum* Laurentij fratrem confodit, *Antonius Volaterranus*, qui primas sibi partes depoposcerat odio ductus veteris in Volaterranos iniurię *Laurentium* ex aliâ parte aggreditur post tergum, paulolumque intra iugulum ferit, cũ ille statim ad clamorem conuersus ictum vitaret, ac iterare vulnus volentem properẽ subterfugit in ædis sacrarium proximum, vbi à suorum multitudine exceptus, ac seruatus est. Famâ interim eum esse viuũ peruagante, animus Laurentianis additur: coniurati alij aliõ diffugiunt pręter *Iacobum Pæctium* equitem, qui equo vrbem percurrrens ad libertatem populum excitabat, cũque neminem prosequentem videret: protinus egressus portâ Fauntinâ fugam arripuit, Legatus è templo à ciuibus in Curiam ductus, ac custodię traditus, tum pro viri dignitate tractatus est. Intereâ *Saluiatus*, qui cum vexillifero de industriâ sermonem protrahabat, vt finem expectaret, statim comprehensus, & ipse eodem die cum omnibus suis fontibus, & infontibus simul, & *Francisco Pæctio*, *Iacobo Saluiato*, ac *Iacobo Poggij* filio, qui & ipsi inter coniuratos erant, ad Curię feuestras suspensus fuit. Magna Pæctorum pars varijs mortibus, atque supplicijs sublatũ, opes direptę, cadauera tracta, populus ne quicquam ab eis ad recuperandam libertatem inuitatus, cũ diuturno vsu ita deli-

nitus esset, vt libertatis pretium libertate carius, potiusque haberet in studio, & obsequio Laurentij ita quieuit, vt etiam ei in posterum satellites ad corpus custodiam tributū sint. Tantum absuit, vt ob eam coniurationem depressa sit Mediceorum familia, vt potius maiori, quam antea existimatione atque auctoritate floruerit; nā & *Iuliano* cæso natus est filius posthumus nomine *Iulius* qui summū Pontificatum adeptus *Clementis VII.* nomen gessit, auxitque familiam, vt exulem in Florentino Principatu constabiliret. Tragœdiam hanc descripsit *Angelus Politianus* summæ doctrinæ vir, qui cunctos eius actus spectauit, peculiari commentario; ex quo & alijs varijs Auctoribus eandem *Michael Brutus* in Historiâ Florentiâ copiosissimè est prosecutus. *Maffæus Volaterranus*, *Onufr.*, *Odoricus Raynaldus*, *Ciacconius*, & alij.

A N N O C H R. 1480.

EDVARDVS fratrem suum Clarentiæ Ducem, quod contrà voluntatem *Eduardi* Carolo auxilium ferre voluisset, crudeliter interficit: in Maluatici vini enim dolio viuis extinguitur, & post capite truncatur. *Gangu.*

A N N O C H R. 1482.

MARIA Maximiliani Imperatoris coniux, & Caroli V. Imperatoris auia, venandi studio egressa, ex equo ferociente deijcitur, & cum fracto femore omnem tractationem loci affecti per verecundiam refugeret, post aliquot dies obiit, anno quinto post tristem Patris *Caroli* interitum, de quo supra. Succedit ipsi filius *Philippus*, puer nondum quinque annos natus, qui præest annis 24. Tutor interim est pater Maximilianus. *Sigf.*

A N N O C H R. 1483.

PRINCIPES Portugalliæ contrà Regem *Ioannem* conspirant, quâ conspiratione detectâ *Brigantinus* Dux capitis damnatur die 22. Iunii; reliqui vel eundem exitum habent, vel
in

in exilium eijciuntur, nihilominus tamen alia conspiratio initur à quibusdam in cēdem Regis, quæ detegitur die 22. Augusti, & authores capite plectuntur, quidam fugâ elabuntur. *Marian.*

A N N O C H R. 1485.

IACOBVS Persarum Rex, cū annis septem ferè regnasset, vxor ipsi ex balneo exeunti offert venenum in auro poculo, iubet quidem vxorem præbiberi, dat etiam filio, sed ipse reliquum exhaurit, atque ita simul omnes extinguuntur. Succedit ipsi *Iulauerus*, qui triennium præfuit. *Bizar.*

HENRICVS Comes Richemontix ex familiâ Cancellriâ, gener *Eduardi IV.* Regis Angliæ, profugus metu *Richardi* Regis, reuocatus à quibusdam, ideò impetrat modica auxilia à *Carolo VIII.* Galliæ Rege, & ex Sequanæ ostio Calendis Augusti soluit, & in Angliam septimâ die venit, milites & amicos contrahit, & die 24. Augusti cum *Richardo* pugnat, eum vincit, & trucidat, cū *Richardus* tantum duobus annis regnasset. *Polyd.*

A N N O C H R. 1487.

ROBERTVS SANSEVERINVS Comes Calatiæ, filius Leonetti, ex matre nepos fuit *Francisci Sfortiæ* Ducis Mediolani, sub cuius militari disciplinâ instructus, inter præstantissimos militiæ Duces nomen obtinuit. Eiusdem patrui nutu Neapolim profectus, *Ferrandum* Regem à rebellionibus subditorum subleuauit. Pluribus indè elapsis annis, mortuo *Galeatio* Duce Mediolanensi, qui *Francisco* successerat, Ducatus regimen pro *Galeatio* Iuniore, Ducissa *Bona* mater eius suscepit, quæ tamen cum Roberto dissentiens, eum è toto dominio expulit; is ad Genuenses, qui tunc Mediolanensium iugum iam excusserât, confugiens, populari consensu Ductor exercitus eligitur, quàm cū in ipsius Ducissæ Bonæ Gentes, denuò Genuam subiugare tentantes, dirigisset, post sæuum certamen, eas denique fugam arripere coegit. Instantibus postea *Sixto IV.* Pontifice, & *Ferrando* Rege Neapolis, in Florentinos irruit, eorumque

que territorium plurimum deuastauit: & dum magis magisque gestorum suorum fama percrebrescebat, vniuersali applausu à cunctis Italiæ Principibus Generalissimus constituitur. Quare *Innocentius Papa VIII.* in *Ferrandum* Regem Neapolis annum censum Ecclesiæ soluere denegantem *Robertum* misit, qui in Apuliâ regijs armis debellatis, ipsum Regem tandem ad Pontificis obedientiam, nec non ad debiti solutionem constrinxit. Cum autem *Sigismundus Austriacus* Veneti dominij quamplura loca occupasset, ad cuius reprimendum progressum *Robertus* mittitur, cum quo ad certamen deueniens, victor extitit admirabilis, & quidquid ille expugnauerat, feliciter recuperauit. Vltorius indè cum victricibus armis progrediens, Tridentinam Ciuitatem innadere tentauit, sed dum prælium cum aduersario ad *Calianum* committitur, & ipse ad gloriosam victoriam strenuitatis suæ exemplo milites incitabat, à pugnantium furore ad *Adigis* fluuium impulsus, ibi demersus, & vitam, & pugnam compleuit ætatis suæ ann. 70.

A N N O C H R. 1480.

IACOBVS III. Rex Scotiæ à suis Baronibus in prælio propter tyrannidem trucidatur mense Iunio cum annos 28. regnasset; succedit filius *Iacobus IV.* die 25. Iunij adolescens 15. annorum, qui regnauit annos 25. *Buch.*

A N N O C H R. 1490.

MATTHIAS Rex Hungariæ, Turcarum terror appellatus, hoc anno sublatus veneno creditur, cui us meminit *Stephanus Infissura*, dum ait veneficum illum, qui à *Baiazethe* ad Pontificem Gememque interimendos submissus fuerat, inter alios sceleris socios quendam apostatam accusasse: qui à *Baiazethe* corruptus Hungariæ Regi Turcicum bellum paranti venenum præbuisset: *Fertur* inquit, *eius dolo Regem Hungariæ in die Mercurij in hebdomada sancta proximè præterita veneno morte repentina esse necatum, & interijisse.* Ipsum præ vi morbi nihil loqui potuisse, sed altissimis tantum suspirijs nomen Iesu exclamaf-

masse, tertio demum die refert Boinfinius: Cum *raucos*, inquit, *jemper gemitus emisisset, variaque ingentæ pœnitentiæ indicia* (veluti diuinam veniam imploraret) edidisset, è profluvio demum capitis animam efflauit, & infra: Princeps inuictissimus anno salutis nonagesimo supra millesimum, & quadringentesimum nonis Aprilis, & die martis, ætatis autem anno 47. cum perpetuo sui desiderio diem obiit. Plura fuisse illius mortis conspecta præsaga prodigia, ac Leones qui Budę erant, eodem, quo ille die interiisse obseruat auctor. Hæc omnia refert *Odoricus Raynaldus*. Non desunt tamen qui asserunt illum apoplexiâ percussum obiisse.

ALPHONSVS Portugallię Regis filius nubit cum Isabellâ filiâ *Ferdinandi Castellæ* Regis, sed paucis post diebus equo ferociente opprimitur, & vidua ad parentem remittitur. *Marian.*

A N N O C H R. 1494.

GEMES, seu *Zizimus* Mahumetis II. filius, & *Baiazethis* II. Turcarum Regis frater, à quo triplici prælio victus, desperatis rebus suis in Rhodum profugit: seque magno equitatu Rhodiorum Magistro, qui tunc erat *Petrus Albussionius* Gallus, tradidit. Agebat tunc ætatis annum 28. Id vbi *Baiazethes* accepisset, amplissimis magnum Magistrum, eiusque consiliarios muneribus demulcens, vti diligenter aduersaretur, petijt: simul ad eius alimenta se quadraginta millia ducatorum singulis annis quam quidem diu frater superstes futurus esset, numeraturum promisit: pacem denique cum Christianis perpetuam culturum spopondit. Accepit eas conditiones magnus Magister, quas quidem bonâ fide *Baiazethes* impleuit. *Gemes* verò tum plenioris securitatis causâ, tum vti *Baiazethes* tantò magis in metu perpetuo contineretur, in Galliam fuit abductus: vbi diu vixit in quadam Rhodiorum equitum arce, cui nomen *Burgonouo*. De ductum indè Romam fuit ad *Innocentium* eius nominis octauum Pontificem. Ibi quamdiu vixit *Innocentius*, ac post mortem illius sub *Alexandri* VI. Pontificatu, mansit: donec occupaturus regnum Neapolitanum *Carolus* VIII. Galliæ Rex, Romam venisset.

set. Nam is *Gemem* ab Alexandro impetrauit, vsurus eo, quemadmodum quidem aiebat ad recuperandum Imperium Constantinopolitanum. *Gemi* autem venenum lentum fuisse propinatum, traditur, quo certum ad terminum paulatim confectus expiraret. Itaque post aliquot dies Terracinam perductus, ibi dem rebus humanis excessit. *Ioan. Leunclau. Ann. Turc. Panuin. Raynal.*

A N N O C H R. 1496.

CAMILLVS VITELLIVS filius Nicolai Ciuitatis Tiferni Dominus, cum celebris in armis (Duce Virginio Vrsino) euassisset, à *Carolo VIII.* Rege Francorum inuitatur, & in militaribus expeditionibus tam gloriosum se reddidit, vt ab eodem equitem creari promeruerit, immò percrebrescentibus meritis, honores pariteret dignitates ipsi auctæ sunt. Exindè in Apuliâ contrà Aragonenses militans, sui bellicosi animi, præcipuè in expugnatione Luceræ egregia signa monstrauit, itaut decertando, dum proprius equus subtus se hostili vulnere occiditur, ipse pedester, peditum Germanorum turmas profligaret, & cum Aquitanos milites remissè pugnare vidisset, statim ex equis descendere iussit, & dum ad gloriosum certamen hortatur, scalâ proprijs manibus arreptâ ad murum ascensurus, repentè ingens lapis è culmine immittitur, sub cuius pondere ingemuit, & inter floridos annos animam exalauit.

A N N O C H R. 1507.

CÆSAR BORGIA, cognomento *Valentinus* Romanus, què in minori fortunâ susceperat *Rodericus* pater, ex *Vannotia* Romanâ, quam à formæ venustate, & morum illecebris, mirâque demùm fœcunditate legitime propè vxoris loco habuisse fama est. Vigebat adolescente in Cæsare peracutum, & erectum ingenium, proptereaque missus fuerat Pisas, vt in Gymnasio iuri ciuili operam daret. Sed vbi pater Pontifex est renunciatus, in urbem properè redijt, galerique purpurei dignitate collatâ in Senatum coopatus est; quem honorem postea fastidiuit, atque reie-

reiecit, cum ad firmiores opes, magnaque imperia effreni libidine raperetur. Primum omnium permutati ingenij, & fluxæ fidei documentum præbuit (si *Iouio* credimus) cum à *Carolo VIII.* Gallorum Rege Neapolim contendente cui à patre Pontifice Legati specie, comes & obses datus fuerat, è Velitris Romam profugisset. Exindè armorum studio teneri, contemnere gallicæ decus, & *Ioanni* fratri *Gandiæ* Duci inuidere cœpit, eò quidem insanæ æmulationis exitu, vt ipso fratre quo cum hilariter apud matrem cœnarat, iugulato, proiectoque in Tyberim, se totum à Senatorio ordine abdicatâ purpurâ, & desumpto militari sago, ad arma transferret, & Pontificijs copijs præficeretur. Itaque sublato Principatus æmulo, quod ita ad explendas cupiditates expediret, Gallis se coniunxit, fecitque sponsalia cum *Carlota* Alabretæ familiæ regij sanguinis puella, apud Aquitanos pernobili. Hinc magnæ partis Italiæ dominatum affectare cœpit, vsque adeò dirâ cupiditate, vt in vexillis hunc titulum præferret: *Aut Cæsar, aut nihil*, quasi nihil animo mediocre, sed immoderata, & longè maxima cupere videri vellet.

Ante omnia vt *Iouius* refert, Proceres Romanos *Columnios*, & *Vrsinos* tollere constituit, postquam inter eos bellum aliquandiu frustra abluisset, vt vtræque pars mutuo ferro concideretur: nam illi post id ciuile bellum, Borgiæ artibus intellectis, se se pace factâ conciliarant. *Columnij* nihil sibi fugâ, ex exilioque potius rati, paterna oppida Borgiæ reliquerunt: *Vrsini* stipendijs allekti, ad vnum ferè omnes teterrimo supplicio necati sunt: *Baptista* Cardinali in Mole *Hadriani* gentilium suorum necem præeunte, cum *Vitelocius Thibernas*, & *Liberottus Firmanus* ad *Senogalliam*, in agro autem *Perusino* *Paulus Vrsinus* Latini Cardinalis filius, & *Franciscus Vrsinus* Grauinæ Princeps eandem necis sortem tulissent. *Gaietane* quoque familiæ Proceres, qui *Sermonetam* oppidum in Latio iuxtâ Priuernum obtinebant, *Iacobus Nicolaus*, & *Bernardinus* alio, atque alio modo interfecti, arces, & opes Borgiæ concesserunt. *Camertes* quoque Principes antiquæ nobilitatis *Iulius Cæsar*, *Venantius*, *Annibal*, & *Pyrrhus* principatu exuti, strangulatique sunt. *Astorem*. *Manfredum*. *Fa-*

uentiæ Principem sub fide deditum, necatumque immaniter Tybris excepit. *Catharina Sfortia* Hieronymi Riarii quondam vxor, constantissimi animi fœmina, quæ Foroliuij, & Forocornelij vrbibus imperabat, expugnata tormentis, captaque Romam tanquam ad triumphum perducta est. *Pandolphus* porrò *Malatesta*, *Ioannesque Sfortia*, & *Guido Vbaldus Feltrius* ipforum ditionum vrbes, Ariminum, Pisaurum, & Vrbium inuadenti relinquere, quàm interfici arreptâ fugâ maluerunt: cessit Cæsari *Iacobus Appianus* oppidum Populonium in Hetruriâ, sed dum hacruentâ viâ in alienos Principatus grassaretur, etiam Arragonium adolescentem Biselii Principem, ac Alphonsi Regis filium, & Lucretiæ sororis suæ maritum in atrio Vaticani templi vulneratum, & quoniam spes esset curari posse, in ipso cubiculo, lectoque nuptiali sororis mactari iussit. *Borgiam* quoque iuniorem Cardinalem, quod Candiano faueret, veneno sustulerat: *Ioannem* demùm *Cerbellionem* virum domi, militiæque nobilem, quod pudorem in fœminâ Borgiæ domus custodiret, noctu à cœnâ redeuntem crudeliter interfecit. Ab eo quoque capitali supplicio affectus est *Iacob Sanctacrucius* præclaræ nobilitatis Romanus Ciuis, quo neino ipsi Cæsari amicior, & familiarior fuit, nec aliam ob causam, quam quod validam promptissimorum hominum manum ex factione Vrsinâ subitò cogere, & ad omne audendum facinus impellere posset. Sed Italicæ nobilitatis stirpes excidenti, affectantique regnum Italiæ, non diù fortuna arrisit, & Borgianæ felicitatis ostenta momento dissipata fuerunt, extincto decimâ octauâ die Augusti *Alexandro* anno 1503. Quâ in re ultorem adfuisse Deum affirmat *Petrus* Cardinalis *Bembus*, traditque à Cæsare Borgiâ vinum toxico mixtum paratum fuisse ad *Adrianum Cornetanum* Cardinalem Pontifici summâ familiaritate coniunctum è medio tollendum, vt eius amplissimas opes inuaderet; sed pocillatoris errore, atque vltice diuini Numinis vi sitienti Pontifici, & Cæsari *Borgia* propinatum. Hisque consentanea plurimi scriptores tradunt, ad eundem etiam *Alexandrum* repentè extinctum, & eodem die eius cadauer ex Vaticano rure in palatium relatum scribat *Guicciardinus*; ad-

addatque etiam *Panvinus*, illum mirabili Dei prouidentia extinctum, ne consilia nefaria de opulentissimis Cardinalibus veneno interimendis ad inexplebilem filij cupiditatem eorum opibus explendam ad exitum perduceret. Ex diarijs verò manuscriptis, *Alexandrum* alio morbo obiisse affirmatur. Constans tamen fama est *Cesarem Borgiam* inclusum mulę recens exenteratę vtero, venenum aliquo modo dissipasse.

Post *Alexandri* obitum, *Iulius II.* Pontifex, cum exutum exercitu, in arce sub custodiā tenuit, quo admissis tesseris arx Ostiensis redderetur. Sed *Iulius* hominem vel mille neces meritum, quem in Mole *Adriani* custodiri iusserat, eā pactione dimisit, vt togatę *Gallię* arces reciperet. Elapsus itaque *Cesar* ab Ostiā nauigio Neapolim peruenit, vbi à Magno Consaluo iussu Regis comprehensus est, atque in Hispaniam deuectus, ne vir bellicosus, cum ad eum magnus militum concursus fieret, recentis in Italiā partę pacis tranquillitatem perturbaret. Ad extremum *Cesar* post tertium annum deceptis custodibus à *Medinę* arce, funibus se deiecit, suppeditante equos *Pigmentellio* Beneuentano Principe, ad *Ioannem* Nauarrę, seu vt alij volunt, ad *Ioannem* Cantabrię Regem confugit. Is tum cum *Alarino* Regulo, qui à fide defecerat, bellum gerebat; in eo armorum motu cum egregiam operam Regi nauaret, confertā ad *Mendauiam* pugnā, ignitā glande lęsus occubuit eo euentu, vt nequaquam agnitus detractis armis nudus relinqueretur. Sed scutifer eius cadauer equi ceruicibus impositum *Pampelonem* retulit, haud dubiè rapiente fato ad eam vrbem, cuius Antistes antea fuerat. Occubuit anno reparatę salutis 1507. die 12. Martij in Diœcesi *Pampelonensi* eā ipsā die, quo Episcopatus illius possessionem inierat, nempe magni *Gregorij* festo: cadauer relatum *Pampelonem* sepulturam habuit, cuius sarcophago appendere *Poetę* latini carmina plura, videlicet:

Aut nihil, aut Cesar vult dici BORGIA quid ni?

Cum simul & Cesar possit & esse nihil,

Seu

Omnia vincebas sperabas omnia Cesar;

R r 2

Omnia

Omnia deficiunt: incipis esse nihil.

Clarius illius qui Poeta Hispanus eadem hispanicâ linguâ aliud inscripsit Epitaphium.

A qui yaze en poca tierra
El que toda la temia
En esto vulto se encierra
El que la paz , y la guerra
En su mano lo tenia .

O tu que vas à mirar
Cosas dignas de notar ,
Si lo maior es mas digno
A qui aca bas tu camino
De à qui ti puedes tornar .

Eidem Andreas Angulius aliud inscripsit Epitaphium.

*Heu quantum fuerat satius Dux maxime Caesar
Borgia, tam claris Romæ natalibus ortus
Hispano patre, magnarum puer indole fulgens
Virtutum, & iuuenis donatus honore Galeri
Purpurei, nunquam tam sæde insignia tanta
Tu despexisses; regnandi dira cupido
Inuasit cùm te rorantem sanguine Fratris ,
Vel saltem est animum aggressus cùm bellicus ardor
Ille tuum priscos quo æquasti Marte Quirites,
Totque Duces, validasque acies, totque oppida, & vrbes
Viciisti, indutus mentemque animumque tyranni
Aut nihil, aut Caesar demens iactare solebas
Debueras pro fama æterna, pro laude perenni
Prælia tractare, ut Romæ celeberrimus olim
Mos fuit, at non illa inbiens & sanguine, & auro
Exercere, domo Dominosque expellere auita ,
Totque horrenda animo committere funera sæuo ,
Quæ pudor Hispano me ortum Genitore, Quirini
Inque vrbe, & tectis hisdem tam sæda referre
Nunc prohibet; sacri cum sprete iniuria honoris
Magna olim edocuit mortales satque superque ,*

Cantabrig miser ut cecidisti inglorius agris.

Eidem Sanna zarius aliud inscripsit Epitaphium, videlicet :

Qui modò prostratos iactarat cornibus Vrsos

In latebras Taurus concitus ecce fugit .

Nec latebras putat esse satis sibi; Tybride toto

Cingitur, & notis vix benè fidit aquis .

Terruerat montes mugitibus; obuia nunc est ,

Et facilis cui vis præda sinè arte capi .

Sed tamen id magnum, nuper potuisse vel Vrsos

Sternere, nunc omnes posse timere feras .

Nec tibi Roma nouz desint spectacula pompæ ,

Amphitheatrales reddit arena iocos .

Vnicam filiam reliquit penes matrem atque auunculum Vasco-
num Ducem *Cesar*, de quo plurimi scriptores agunt , inter quos
*Ciaconius, Paulus Iouius, Andreas Viſtorellus, Raynaldus, Garim-
bertus, Spondanus, Bzouius, Guicciardinus, Panuinus, Mariana,*
& alij qui graphicè eius vitam scripserunt .

A N N O C H R. 1512.

B AIAZETHES II. Turcarum Rex X. & II. Imperator Orien-
tis, cùm patrem Mahumetem mortuum esse nunciaretur,
atque ipse tum esset in Cappadociâ, ab ipso sperati imperij limi-
ne, à Prætorianis concitatis, penè exclusus est. *Corcutbo* nepote
in regiam sedem sublato. Sed non multò post, cùm ipsa pueri
imbecillitas, tum obortus indè iustus pudor, imperium auo de-
bitum, & ereptum Prætorianis largitione pacatis facilè reddi-
derunt, eoque facilius, quòd *Gemes* Baiazethis frater ad impe-
rium adspirans, comparatis copijs aduentaret. Verùm fortuna
Gemem tribus victum prælijs ita perculit, vt Rhodum confuge-
re cogeretur, captusque ibi Romano Pontifici custodiendus
Romam duceretur, vt supra diximus ad annum 1494. Exindè
Baiazethes intestino bello liberatus, more maiorum in Christia-
nos arma conuertit, quorum impetu ferè perpetuo Valachos ad
Istri ostia adempto Moncastro multis incomodis afflixit, ingen-
tique pugna editâ Illyriorum Pannoniorumque & Croatorum

copias pro communi salute in vnum coeuntes, apertisque in campis contendere ausas per Cadumbassam Eunuchum non longè à Sauo trucidauit; neque vsquam præterquam ad Tarsum vincentibus egregiè Mamaluchis, aduersam belli fortunam expertus est. Exorto demùm Veneto bello non terrestri modò, sed nauali apparatu patre validior, ita irrupit, vt *Schenderbassa* luctuosâ incursione, vltra Tiliauentum in Euganeos penetraret, Et *Deuthes* præfectus classem Venetam *Grimano* Duce ad Sporadas insulas in fugam conijceret, & Venetas opes exolescente eorum disciplinâ sibi inposterum mari contemnendas ostenderet, cùm anno sequenti Barbarus ipse audacior factus Peloponnesum intrans, expugnatâ fortiter Methone, & ad eundem victoriæ terrorem, Corone, Pilo, Crisseo, Naupactoque in deditionem acceptis, paulò ante occupato Dyrrachio terrâ, marique victor euassisset. Sed Hispaniæ, Galliæque Regibus in publicâ religionis causâ Veneto opem ferentibus, eâ conditione pax à *Baiazethe* impetrata est, vt receptâ dudum Cephalæniâ, Venetæ vti antea fuerat, esset ditionis, & Leucas, Nerytusque insula quam Pisaurius Venetus nauiter expugnarat, Turcis redderetur. Eius autem conciliandæ pacis *Gristus* author eo Barbarum facilius persuasit, quoniam in Perside *Hyssmael Sophus* ex progenie Vsumcassanis se se Regem effecerat, inuectâ nouæ religionis opinione, quam ingenti tamâ superstitionis quique earum gentium crudelitate nouæ legis persuasi ardentissimè sequerentur, vsque adeò suprâ religionis causam felicibus armis formidolosus, vt Othomannico imperio hostis immineret. Nam eius clientes sectatoresque in Cappadociæ fines trahendorum in causam populorum nomine penetrarant; binosque iam Passas Caragiùm, & Halim geminosque exercitus duobus oppressis ducebus occidione deleuerant. Huius belli timor eò Baiazethem senem pertulit, vt de successore deligendo cogitaret, suorumque perfidiâ *Selymus* filiorum natu postremus, quem paulò ante prælio superatum parricidam appellarat, fraude & dolis patre eiecto Constantinopolitano imperio potiretur, & senem patrem vir sçuus, atque impius exutum regno, veneno tolli iuberet, an-

no ætatis 74. regni 31. *Baiazethe* & regno, & vitâ spoliato, Turcarum imperium inuasit *Selymus I.* Turcarum Rex vndecimus, & III. Orientis Imperator: quod vt eo rectius stabiliret, duos fratres, *Corchutem*, & *Achmetem* vnâ cum ipsorum filijs, interfecit: ita vt ex eâ stirpe Othomannicâ ipse solus superesset. *Leunclau. Annal. Turc. Iou Cuspien.* Ianus Vitalis tale inscripsit Epitaphium.

*Dum rerum exquiris causas, & dum procul Hunnos
Carmanuos Cilices, Sauromatasque domas,
Baiazethe domiproles tua te petit armis
Et te per fraudes amouet imperio;
Adjcit inde nouum sceleri scelus, & tibi miscet
Pocula lethiferis illita graminibus.
Intempestiuos crudelis vipera fatus
Per sua sic tandem funera, rupta, parit.
Quid tutum est cui sint ingentia regna tyranno,
Si timeat natos, progeniemque suam.*

GASTO FOISSÆVS Dux Nemorensis, ab auunculo Rege *Ludouico*, quem oris atque animi indole referebat, in Italiam cum imperio missus, tantâ vi, celeritateque suâ, atque aliena arma exercuit, vt prius dux quàm miles; ante triumphator quàm acclamatus Imperator extiterit, summis profectò nobilioris seculi ducibus præferendus; nisi in ipso victoriarum cursu adolescens plenus gloriâ cecidisset. Incredibili namque celeritate ad parandam ei inusitatam laudem, & immaturum vitæ exitum properantibus fati, irrumpentes in Insubrum agros hostes Heluetios acerrimè sustinuit, & in patriam repressit. Bononiam per lutulenta itinera præduræque hyemis glaciem raptato exercitu, formidosâ Hispanorum obsidione atque oppugnatione liberauit; igneque rapidior inde digressus, Venetas copias ad *Athesim* fuso *Baleono* duce protriuit, atque eodem cursu per arcem *Brixiam* ingressus, præsidij *Veneti*, *Brixiani*que populi cruentissima strage editâ, rebellantem urbem recepit, atque diripuit, sic vt mox tantâ subnixus victoriâ rursus ad Hispanos verteretur, vt *Rhauennatium* campos, insigni certè

viâtoriâ, sed fatali suo interitu nobilitaret. Inflammatuſ namque immoderato ardore delendi hoſtiſ, cùm iam planè victor ſtratiſ aduerſariorum aliſ, & legionibuſ incitato equo cum paucis, recipienteſ ſe ſe hoſteſ perfequeretur, ſub aggere profluentiſ amniculi conſoſſuſ interijt; eo quidem euentu, vt morte ſuâ ſeruafſe reliquos hoſteſ, & rem Romanâ in ſummum adductam diſcrimen, metu, atque periculo liberaſſe, iudicetur. *Pau. Iou. Antoniuſ Franciſcuſ Rayneriuſ ſequenti elogio eum commendat.*

*Funera quiſ memoranda canat, clademque Rhauenne
Et tua ſumme ducum facta, obituſque ſimul?
Ingenteſ cùm tu incedenſ per corporum acervuſ
Iam victor ſtrage concidiſ in media.
Gallica ſenſere Heſperij, quàm viuida virtuſ
Senſere, ultrici cùm cecidere manu.
Sic obitu iuueniſ Deciuſ imitariſ, & armiſ
Sic geminoſ belli fulmina Scipiadaſ.*

A N N O C H R. 1513.

IACOBVS IV. Scotiæ Rex, à Gallo incitatuſ, in Angliam irruit cum ſexaginta millibuſ militum, & cum Angliſ prælio congreditur die 9. Septembris, in quo vincitur, & trucidatur: ceciderunt ſerè quindecim millia Scotorum, virorum præſtantiſſimorum. Regnarat *Iacobuſ* annos 25. ſuccedit *Iacobuſ V.* filiſ impuber adhuc, qui regnat annos 29.

A N N O C H R. 1515.

ALADOLVſ Rex Tauri montiſ, à *Selimo* Turcarum Imperatore bello aggreditur, à quo capitur, & occiditur, inde Conſtantinopolim *Selimuſ* redit, & aliquot Baſſaſ, & in hiſ generum ſuum occidit, quòd authoreſ viderentur fuiſſe ſeditioniſ Genizerorum in Natoliâ. Colligamuſ immaniſ iam belluæ diritatiſ inaudita facinora. Primum octo parricidia proruſ enormia, quibuſ patrem veneno peremit, *Achmeti*, *Corcutique* fratribuſ duo, & quinque fratrum filiſ laqueo fauceſ eliliſ: proce-

rum

rum deindè maximorum cædes, totidem, *Mustapha bassæ Vezirazemis Cheudeni bassæ*, *Ducaginoglis Vezirazemis bassæ* generi sui, *Ischenderis* itidem bassæ generi, *Tazisadis Cadilefcheri*, *Balis Gemis Seguanis bassæ*, *Chuseinis bassæ Veziris*, & *Ionuzis bassæ*: quæ sanè omnia quonam moduo Legatus Venetus, *Aloysius Mocenicus*, vsque adeò eleuare potuerit, vt nihil fuisse barbarum in hoc tyranno dicere sit ausus, *Ioannes Leunclauius* miratur.

A N N O, C H R. 1518.

TOMMAMBAIS Alcairi Sultanus, à *Selimo* Turcarum Imperatore bello petitus, & extremâ necessitate adactus, vt pacem peteret, insignem legationem ad Sultanum Selimum misit. Eam *Selimus* sanè quam humaniter excepit, ac postulatis omnibus adensus, non modò Tommambai rescripsit: verùm, etiam suos homines ad ipsum vicissim ablegauit, qui pacis ei auctores essent. Hos ad se iussu Selimi venientes, Tommambais curauit interfici vniuersos. Quamobrem summoperè commotus Sultanus Selimus, Circassos illos omnes, quos in custodia detineri præceperat, mox ita iussit occidi, neminem vt sui reliquum facerent. Eâ re patratâ, trans Nilum copias duxit, Tommambaim quæsiturus: quo ille comperto, fugam arripuit. *Selimus* Romanicæ copijs iniunxit, vt eum à tergo persequerentur. Sed Arabes, qui & Ætiopes, itineribus fugienti Tommambai præclusis, hominem interceperunt, & captum ad *Selimum* perduxerunt. Tandem vndecimo die mensis Aprilis, mandato Sultani Selimi ad portam Bassuellam vrbis Alcairensis, vt *Sansouinus* adnotauit, suspendio necatus fuit, cum prius ignominie causâ laqueo ad collum appenso, per urbem mulo insidens circumductus fuisset. Atque hoc modo radicitus extirpatis Circassis ac Mamelucis, vniuersum illud Sultaninum Ægyptiumque regnum suo *Selimus* imperio subdidit, & in Sangiacatus diuisit: cum urbem Alcairinam *Ionuzi* Bassæ regendam commisisset. Indè rebus omnibus egregiè constitutis, & ordinatis, Alcairo discessit, Gazam rediturus. *Selimus* verò post tres annos, cum maius aduersus Christianos bellum esset suscepturus, canceroso

renum vlcerè verè pestilenti, apud Chiurum Thraciæ pagum, morte solutus est, anno imperij octauo, ætatis 46. *Pyrrho* bassæ in cuius sinu atrocem animam exhalabat, *Solymanum* filium commendans, seuerèque præciens, vt in Christianos tanquam veros hostes arma verterentur, neglectis Persis, quorum inanem superbiam satis ipse contudisset. *Ion. Leunclau. Sanfouin. Peucer.*

A N N O C H R. 1510.

IOANNES PAVLVS DE BALLEONIBVS Perusinus, sub *Virginij Vrsini* militari disciplinâ egregiè instructus, cum aduersus Florentinos, vt *Petrum Medicum* ad Patriam restitueret, commouisset arma, ob gloriosa in hoc bello patrata gesta, inuictissimi Ducis immortale nomen adeptus est. Postea verò dum Perusiæ quasi totali dominio potitus erat, à *Valentino* Duce, cuius potentiæ resistere nequibat, fuit expulsus, sed paulò post audaciâ, & armis potentior factus, ipsius Valentini fugato præsidio, Ciuitatem denuò recuperauit, quâ benè munitâ, Ducem *Valentinum* insectatur, cum quo post plura acta certamina, & si non victor, victus tamen vnquam cecidit. Indè à Florentinis Dux contrà Pisanos electus, non parum & ciuitatis obsidionè, & Terrarum inuasionibus afflixit. Sed quibusdam ortis dissensionibus cum Florentinis, his relictis, ad *Iulij II.* Pontificis stipendium venit, & Duci Vrbinati Pontificij exercitus conductori adiunctus, Romandiolam à Venetis occupatam, iterum Romanæ Ecclesiæ subiugauit. Tandem aliquot post annos Perusiam reuersus, dum absolutum illius dominium ad se, suoque tyrannicè transferre conaretur, id ægrè ferens *Leo X.* Romam vocauit, quo accersitus, præmium vanæ ambitionis dominandi, iacturâ propriæ vitæ meritò accepit.

A N N O C H R. 1522.

MARCVS ANTONIVS COLVMNA, nobilissimâ Romani sanguinis stirpe progenitus, *Petri Antonij* Principis Salernitani filius apud Prosperum, & Fabritium patruos Duces illustres, tantum in militiâ profecit, vt veteres æquaret Heroes,
ob

ob idque præsertim, quod præclaro insignium virtutum concursu, multiplicique optimarum artium eruditione; ad eximium decus ornaretur, usque adeò constanti, vel Ciuium vel externorum studio adàmatus & cultus, ut cum coleretur à singulis, cuncti cum in vniuersum, vel diuersæ factionis obseruarent, atque suspicerent, eumque vnum *Iulius* Pontifex tanquam Romanorum Procerum lectissimum collocatâ ei in matrimonium *Lucretia* consobrinæ filiâ, generum sibi ascisceret, cum graui iudicio Roueræ familiæ nomen, sicuti antea *Felicem* filiam *Iordano Vrsino* collocarat, clarissimis Romani sanguinis stirpibus inferendum existimasset. *M. Antonius* patre orbatus, quod in Hetrusco bello apud Alphonsum Aragonium militans periisset, patruis celeberrimis Ducibus adhæsit, à quibus certissimis militiæ præceptis imbutus fuit. In conflictu propè Eretum cum Vrsinis secuto, singulares laudes etiam apud hostes acquisiuit. Pro Rege Catholico in *Ludovicum XII.* Francorum Regem in præliis tum Cotignolæ, tum Glanici fluuij, ac demùm in totius regni recuperatione strenuè militauit. In Florentinorum Ducem electus, Pisanum exercitum debellauit. Deindè *Iulius* Papa III. initâ confœderatione cum Rege Catholico, alijsque Principibus contrâ Regem Christianissimum, Columnesium Rauennam transfmisit, qui postquam eam à Francorum obsidione liberauit, & ad pristinam tranquillitatem restituit; Pontificis ordinatione aduersus Florentinos arma conuertens, *Lucam Sabellium* Ducem, in prælio superauit. Gubernante postea Petri nauicula *Leone X.* cum numerosâ militiâ ad Veronæ, & Brixie defensionem, dum à Venetis contendebantur se transtulit; quibus Ciuitatibus præsidio benè munitis; cum *Ioanne Manfrone*, *Mercurio Albanense*, & *Iacobo de Vicouarijs* Venetorum Ducibus bellum gerit, quibus deuictis, Lignagum aggreditur, & subicit, nec minori facilitate arcem Laudensem à Gallorum præsidio custoditam, expugnat. Indè ab Imperatore ad Vicentiæ obsidionem missus, Cæsareo dominio eam feliciter submisit, & Veronam oppugnatam accurrens, ipsam à Francorum Venetorumque bellicoso impetu defendit. Fœdere tamen inter hos Potentatus concluso, Rex

Christianissimus inuictam Colutnesij virtutem pro se experiri desiderans, quo libenti animo, at non parî fortunâ, excepto, ad Mediolani obsidionem primam impendit operam, sed dum summo ardore ad illius expugnationem inuigilat, repente à manu hostili ingentis Colubrinæ pilâ ictus, & sibi vitam, & Regi victoriam inuolauit, cùm nondum quinquagesimum ætatis annum attingeret. Eadem etiam pilâ discrepto, & ad latus cadente, *Camillo*, Triuultij clarissimi Ducis filio, cùm obequitantes inaggere, hostium munitiones inspicerent. Luxere eum atrocissimâ morte surreptum socij atque hostes paribus propè lachrymis, ideòque vberioribus, quòd masculam prolem quæ paternæ virtutis esset hæres, nullam reliquisset. *Iou.*

A N N O C H R. 1515.

R Vsticorum seditio grauissimè mouetur in Sueuiâ, Winsbergum oppidum capiunt, Comitem *Ludouicum Helfstein* inspectante vxore, & liberis, hastis proiectus obijciunt, & confodiunt: sic alij alibi nobiles pellunt, cœnobîa spoliant, & omnia vastant. Sed in Sueuiâ victi, qui Dux seditionis fuerat captus; & laxè ad palum alligatus, vt discurrere posset, composito igne crudelissimè tostus est, adeò vt viuo carnes tostæ pedibus deciderent, sic alibi etiam plurimi trucidati sunt. *Sleidanus* ad quinquaginta millia rusticos cæsos esse autumat.

A N N O C H R. 1516.

I OANNES MEDICES, iuueniles adhuc traducens annos, nondum cœtaneis, sed veteranis quidem Ducibus se parem fecit in armis. Huius inuictissimi Herois prima militia aduersus *Franciscum Mariam* Ducem Vrbinatensem cœpit insæuire; quænam præcipuè strenuitatis suæ gesta in hoc bello enituerint, satis memoria testata reliquit. Confœderatione postea factâ inter *Leonem X.* Pontificem, Imperatorem, aliosque Potentatus, à Francorum vexatione Italiam liberandi causa: *Ioannes* iussu Pontificis pro Confœderatis arma arripiens, est incredibile dictu, quæ sibi laudum præconia, & illis victorias reportaret. Ad Bingenem

nem asperam quidem commisit pugnam, hostium non paucâ occisorum copiâ, nec minori animi præstantiâ se gessit, ut Locumtendenti suæ militiæ succurreret; dum paucissimis equitibus copiosum inimicorum numerum fugauit, totamque prædam deferre coegit: sic etiam pari constantiâ, Italis militibus opem laturus, cum paucis de suis profundum Abduæ flumen intrepidè traiecit, & sub Francorum oculis aggressores disperfit. Pontifice ad Cælum euolato, ad *Franciscum Sfortiam* Ducem Mediolanensem pergit, & quot illo tempore adfuere certamina, tot pariter, Duce *Ioanne* Mediolanenses decantauere victorias; præsertim verò quando Heluetijs ac Frisonibus cum Rege Galliæ in Sfortiam Confœderatis tam audacter apud Bergomum se opposuit, ut maximâ confusione eos retrogredi coegerit, eodemque tempore pluribus Ciuitatibus occupatis à Franchis, potitus est. Denique sic insignibus refertus victorijs, sic immortalibus decoratus triumphis, dum aliâ vice propè Mantuanam Ciuitatem mirificè dimicabat, inexpectato sclopi ictu, genu grauiter percutitur, quo vulnere ad extrema deueniens, Mantuam seminiuius translatus, expirauit; pereuntis hercle Italiæ fato potius quàm suo, cum vigintiseptem natus annos iam planè mitigatâ ardentis animi ferociâ, uti sedatiora secutus consilia præter egregij bellatoris nomen etiam ad maturi iam, & compositi Imperatoris famam contendere censeretur. Tunc milites ad tanti Ducis merorem præsignandum, luctuosis indumentis loricati, Milites de nigris balteis vocabantur. *Iou. Antonius Franciscus Rainerius* sequens de eo Elogium scripsit.

Quæ tulit Eumenidum immane hoc imitabile fulmen?

Vnde inuictorum funera mille Ducum.

Hoc cecidit Medicum flos, hoc noua gloria Martis

Quo feriente fera tot cecidere manus;

Roma gemit crux dum fractum secut ille, siletque;

Aufonia euentu statque caditque suo

Ass obit. Inque atram reuoluto hoc sydere noctem

Arnus & in nigris Albula fluxit aquis.

Illum etiam num acris minitantem vulnera vultu

*Aurato Iouius condidit in tumulo ,
 Et laudes cecinit, picta & circumtulit ora ,
 Ora Ioui aeternum viuere digna manu .
 Ille autem quod te in superas ante edidit auras
 Dux Cosme, Etrusci luxque salusque soli .
 Sic fertur patriæ pater, ut cùm prospicit alma
 Ante obitum, Ausonia consuluisse sua .*

L VDOVICVS Hungariæ, & Bohemiæ Rex, *Iagellonis* filius, à *Solymano* Turcarum Imperatore bello petitus, sed rerum imperitus, ingenioque præsertim imbecillo, atque hebeti, tanquam bellici periculi ignarus, qui nunquam castra vidisset, facile eò perduci potuit, quo *Tomoreus* Colocensis Archiepiscopus fatalis eo die Hungaris Dux impositus educebat, vel cunctis ferè Proceribus pugnæ casum omni arte vitandum esse consentientibus. Itaque *Ludouicus* alienâ vecordiâ, atque superbiâ miser, & proculdubio exitialis consilij manceps factus, *Solymano* ad *Mugaccium* occurrit, cùm nihil tale ausuros Hungaros Turcæ Duces putarent, nec *Solymanus* ipse adduci posset, ut Regem hostem tam paucis instructum copijs in castris esse, & congregari prælio velle crederet. Vix enim Christiana acies triginta millium peditum, simul & equitum numerum implebat, cùm in aduersâ ducenta equitum millia spectarentur. Eum itaque *Tomorei* audacia Hungarorumque temeritas exitum tulit, ut cum ingenti coronâ hostium circumdatis, & obsessis castris, Rex infelix, eò quòd miserrimum fuit, in ipso margine Danubij aquatione prohibitus, dirigere aciem, & collatis signis configere cogeretur. Non tulere diu Hungari primi agminis vim quanquã admirabili ferociâ resistentes, nec inulti cadentes, quando meritas insanix suæ pœnas darent. Cecidit ante alios vecordi impetu pugnans *Tomoreus*, & vnâ ferè reliqui Duces & Antistites conciso proculcatoque toto nostrorum exercitu perierunt. Rex ipse cùm in fugam desperatis rebus se proriperet, in paludem incidit præaltæ crepidinis, quam exeundo apprehendere conatus, equum arduâ ceruice erectum in se reflexit, atque ita resupinatus, in aquâ bipalmis gurgitis suffocatus interiit, spectante
 armi-

armigero suo, atque cum mox arenâ sepellente, ne corpore, atque armis regijs potiretur hostis. Perierunt ad quindecim milia Christianorum. *Solymanus* Budam Urbem ingressus, aufert tres columnas ex Orichalco fusas, plurimosque in seruitutem abducit. Ad eligendum nouum Regem Proceres regni Bohemici conueniunt die 5. Octobris, feriâ quintâ, & *Ferdinandum*, quod duxisset *Annam* Ludouici occisi sororem eligunt Regem plurimi, qui coronatur sequenti anno: aliqui tamen *Repussensem* Transyluanum eligunt, vndè regnum in extremum periculum coniectum est. *Chit. Iou. Ludouicum* sequenti elegio deplorat *Petrus Angelius Bargeus*.

*Te quoque Sarmatico Ludouice è sanguine natum ,
 Et nulla clarum virtute, antiqua tuorum
 Religio immeritò regnis præfecit auitis :
 Vt foret vndè animos ingentes incola Ponti
 Sumeret, & raptis regnaret Turca trophais ,
 Nostrorum multa tumefactus cade parentum .
 Scilicet is fuerat opibus, qui fretus, & alto
 Consilio, inuictas virtute animoque phalanges
 Fundere, & innumeras euertere milite turmas
 Exiguo posses, atque omni arcere furentem
 Pannonia, insigni confectum clade Tyrannum
 Nam si corpus eras sine pectore, si tibi nullam
 Dî dederant mentem, Rex amantiissime, qua te
 Regibus aquaret sors indignissima magnis :
 Vitasses dubij saltem discrimina Martis .
 Aut cum præclaras animas per vulnera mille
 Vidisti Heroas fundentes pectore ab imo ,
 Te quoque præcipitem Turcarum in tela dedisses .
 Iure igitur tanta fugientem è cœde tuorum ,
 Vt turpi ablatu letho, & contactu arena
 Informi cumulo, lachrymis, & honore caveres ,
 Obruit immersum cœnoque vndaque lacuna .*

A N N O C H R. 1527.

CAROLVS BORBONIVS Princeps, qui ex Gallijs, Dux *Caroli V.* factus cum *Fronsbergio*, qui Germanos pedites adduxerat, concludunt, *Clementem VII.* Pontificem, armis petendum. Hoste imminente Romani Proceres à Pontifice moniti, vt opes ad comparandas copias, ad repellendum latronum exercitum conferrent, nec sumptus in rem militarem suppeditarunt, nec vt par erat expediuerunt arma. Extant *Philippi Bel-lucij* ad Fridericum Caluarium Commissarium Apostolicum literæ die 4. Maij datæ, quibus significabat Aquampendentem, S. Laurentium ad cryptas, ac Viterbium exulum proditione occupata, de salute vrbis iam desperatum: Triginta hostium millia sub signis recenserit: aliâ parte Columnenses decem militum millia coegisse, ac Pontifici itinera, ne fugam capiat intercludere: in Vrbe Laurentium Cerium quinque militum sclopetariorum millibus urbem Leoninam tueri. In sequenti die quintâ Maij hostis comparuit, atque scalis ad muros applicatis, bis non sine cæde propulsatus est; Cùm Borbonius Dux segniùs rem agi arbitratus, ante omnes prouolauit, atque in ipso tertix impressionis furore, glande petitus occubuit: cùm ante à Pontifice vnâ cum Germanis, Hispanisque, quos ductabat, anathemate fuisset perculsus. Non tamen Ducis nece consternati Germani, tecti nebulâ, quæ eorum conatui fauit, transcendere muros, ac transtyberinam vrbis regionem obtinuerunt. Eodem die prono in occasum sole cùm pontes rescindi iussisset Pontifex, & Romani factionis Cæsareæ fiduciâ frâti insanirent, adedut angustos pontium aditus milite, & vallo tormentisque non munirent, agminatim per Sixtinum pontem in urbem irruerunt, quam cæde, incendio, rapinis, stupris sine vlllo profani, vel sacri discrimine compleuerunt. Interfecta in illius impetus, & furoris ardore circiter quatuor hominum millia feruntur, cùm ipsi è suis mille in mœnium expugnatione amisissent. *Contigit*, inquit Petrus Iustinianus lib. 12. pag. 430. *miserabilis, sædæque Romane vrbis direptio, qualis olim nec à Gothis, nec à Longobardis, Vandalisque* fa-

facta legitur. Et infrà. *Milites in omne crudelitatis genus prolapsi multas urbis partes incendunt, sacra profanæque diripiunt, omniæque fuga, tumultu, terrore, ac cæde replent: nec Cardinales, Episcopi, ceterique viri religiosi impias depradantium effugere manus. Aedes quoque sacræ ad unam omnes spoliata sunt, vasaque libatoria diuinis rebus dicata in prædam nefariè acta, ab altaribusque ablata aureæ cruces, pretiosa candelabra, sacerdotalia indumenta, atque usque in sacrosancta Dominici corporis tabernacula rapaces manus iniecta, omnesque tandem Ecclesiarum thesauros barbarico fastu, immanique auaritia crudelis hostis expilauit, atque in Religionis Christianæ ludibrium virgines sacræ vel violauit, vel expoliatas in publico nudo corpore traxit: ceteras quoque matronas eadem ignominia affecit: nullum præterea fuit genus hominum, nulla tota Roma vel publica, vel priuata domus, quæ furentis sacrilegicæ hostis manus euaserit.* Raynald. Ioannes Baptista Gabius Borbonio sequens Epitaphium scripsit.

Dedecus Aruernæ gentis, patriæ improba labor

Transfuga qui lenis & perfidus hostis erat,

Ictu uno stratus temeratq; in limine Romæ,

Ne se victorem cerneret, occubuit.

Debuit haud alias superis persolvere pœnas

Perfidus ante homines, impius ante Deum.

Georgius Franspergius verò Borbonij socius, patriam Sueuus, Lutheranae impietati ad insaniam deditus, Italicam expeditionem eo consilio suscepit, ut suis manibus summum Pontificem strangularet laqueo, quem auro intexendum curauerat, gestaratque in sinu, identidem suis ostentans veluti de egregio facinore, quod furiali animo conceperat; verum diuinâ ultione & ipse percussus, ex equo corruens infelicem animam Sathanæ tradidit.

A N N O C H R. 1536.

I BRAHIM Bassa, Solymani Turcarum Imperatoris intimus, & gener, cui promiserat Solymanus nunquam interfectum iri, sed gratiam perpetuam fore: at verò cum Ibraim iam potentiam

T t

in-

inaulesceret, floreretque autoritate & opibus, suspectus ei cœpit esse, cuius & ex parte fuit detecta perfidia. Quippè ferebatur cum Italis quoque secretò pepigisse fœdus, vt Turcarum imperium in se transferret. Quapropter eum *Solymanus* die 14. Martij huius anni, ad cœnam secum inuitauit: quâ finitâ, cum de certis negotijs inter se collocuti, iam cubitum pergerent: *Ibraim* quoque suum ad conclaue secessit, & in lecto se composuit. Quippè quoties ad *Solymanum* noctu qui accedebat, in ipsius Imperatoris Saraio cubabat. Cum obdormisset, interfici hominem Sultanus iussit; omnesque facultates ipsius & opes, fisco addictas, thesauris suis inferri. *Annal. Turc.*

A NNA BOLENIA Vicecomitis Richefordiæ filia, & *Elisabethæ* Angliæ Reginæ mater, quam loco vxoris *Henricus* VIII. Rex Angliæ habuit, *Catharina* vxore legitimâ contra leges humanas & diuinas repudiâtâ, ipsam adulterij suspectam, minimè tamen conuictam, capite plectit. Hoc eodem anno moritur *Catharina*, idèò Rex statim aliam vxorem ducit. *Chys.*

A N N O C H R. 1537.

ALEXANDER MEDICES Etruriæ Dux, quem *Laurentius* iunior, qui *Vmbriæ* Principatus titulos affectauit, ex maternâ ancillâ furtiuo congressu suscepit, ad Etrusci imperij fastigium idèò prouectus, vt indè grauiore casu interruptâ felicitate præceps daretur. Cum enim legitimo coniugio non contentus vagas libidines sectaretur, facilem sibi in necem aditum aperuit, tantâ quidem socordiâ, vt post insidias, quas ei *Hippolytus* patruelis nefariè tetenderat, diligentissimè vitatas, in alterius propi aqua, familiarissimique sodalis inusitatam perfidiam inciderat. Is erat *Laurentius Medices* ætate equalis, sanguine coniunctus, nullâ laceffitus iniuriâ, & magnis affectus beneficijs, menstruaque stipendij obstrictus liberalitate, quâ maximè eius perfidiæ fama prægrauari potuit. Eum namque hic tam improbo quàm perfidioso promissi lenocinij nomine in domum suam, suumque cubiculum & lectum facile perduxit adamatæ mulieris aduentum mentitus, sicut incautus, atque miserrimus Princeps à ce-

à ceteris omnibus accuratè cauere solitus, quàm ab ipso proditore, quem maximè diligeret, mactaretur; Intempestâ namque nocte altè sternentem Laurentius gladio per costas adacto transfodit, propereque erectum, & acceptum vulnus acri morfu vindicantem, admoventibus manum duobus seruis quos induxerat, quinque vulneribus confecit, impetratâque facilè à præfecto tesserâ publicis vectus equis Bononiam effugit, patriæ libertatis oblitus, occupante animum salutis curâ, vt intactus euaderet. Nam qui liberatæ patriæ laudem appetisse videri volebat, nihil plus tanto admissio facinore effecisse iudicatus est, quàm vt Principe amicissimo nefariè atque ignobiliter interempto, *Cosmum* ex priuato odio capitalem hostem suum, ad Etruscij Imperij potentiam quam verè virtuti facta promittebant, proueheretur, & ipse demùm publico Senatus iudicio damnatus, obiterque Venetijs angusto in calle trucidatus, parricidij pœnas dedit. *Iou. Antonius Vacca* sequenti Epitaphio, sic Alexandrum luget.

Post belli clades varias, & funera seuis

Motibus Etrusca ciuilibus edita terra

Cùm populos placida compositos pace tenerem,

Per scelus agnati me perfida dextra nefandi

Sustulit, & spes ille meas, spes ille meorum

Atque suas omnes, & publica commoda fregit.

Vsq̃ue ad eò pensè, & sancti nihil improba ducit

Inuidia, atque atro mens dira agitata furore.

Ergo iterum infectum ciuili sanguine ferrum

Mæstaparens assueto malo Florentia vidit,

Et luctu externata Ducem defleuit ademptum

Aurea compositis meditantem secula rebus.

A N N O C H R. 1547.

PETRVS ALOYSIVS FARNESIVS Dux Placentiæ & Parmæ, *Paulo III.* summo Pontifice, cùm se in adulteriâ, vagasque libidines effunderet, clientum suorum rabida in se odia accendit, itaque conflata in eum cruenta coniuratio est,

T t 2

cuius

eius princeps fuit *Augustinus Landus*, qui illum incautum in ipsâ arce Placentinâ, quam tutissimam opinabatur, decimo Septembris multis vulneribus confodit. Sic trucidatum, abscissis per ignominiam genitalibus, coniurati altero pede suspenderunt è fenestrâ, vndè magis è foro vrbis posset prospici, satiatisque eo spectaculo ciuibus deiecerunt præcipitem in fossam oppidi, in quâ conculcatum est cadauer ab insanâ plebeculâ, & vltra mortem in eum sæuitum. Coniurati verò libertatem, nomenque Cæsareum conclamarunt, moxque *Ferdinandus Gonzaga* Insubriæ Præfectus multo succinctus milite Placentiam prouolauit, Arcemque Cæsarianorum militum præsidio muniuit, antequam Bononiæ prolegatus collectis copijs præcurreret. *Gonzaga* ille scelerum vindex acerrimus, hoc anno præfectum Comensem, qui captiui cuiusdam vxorem falsis promissis de marito liberando inductam stuprat, & tamen ipsius virum interfecerat, suspendi iubet. *Raynal. Chyt.*

A N N O C H R. 1552.

GEORGIVS Dux Megapolitanus, in obsidione Francofurtensî, dum Ligulas extra tentorium adstringit, repentè à manu hostili tormenti bellici laxatâ rotâ, interficitur. *Cbit.*

A N N O C H R. 1553.

MAVRITIVS Elector Saxonie, & *Albertus* Marchio Brandenburgensis in mutua odia incensi belligerantur. Die 9. Iulij pugnatum est in Saxonîâ, non procul ab vrbe Brunsvigâ, ad Pagum Peina, in quâ pugnâ etsi victor fuit *Mauritius*, tamen præter Electorem ipsum occubuerunt *Carolus Victor*, & *Philippus Magnus* Duces Brunsvicenses, & *Fridericus* Princeps Lunenburgensis, & Comites quatuordecim. Perierunt ad quatuor millia militum. Capta sunt signa quinquaginta peditum, 14 equitum, sed victor *Mauritius* lethaliter vulneratus biduò post moritur, anno ætatis 32. In gubernatione successit *Augustus* Elector. *Albertus* vix elapsus, iterum copias colligit, *Augusto* Electorali ex Daniâ reuertenti insidias struit, quæ tamen frustrâ fuerunt.

runt. Deindè cum *Henrico* prope Brunsuicum iterum, ac ter-
tiò pugnat, sed semper vincitur. Cùm verò Episcopi, & No-
rinbergenses *Alberti* ditiones inuasissent, ipse *Albertus* eò redit,
quem insequitur Brunsuicensis, & Albertum tandem omni di-
tione exuit, præterquam Blaseburgo, & Suinfurto, quod pro-
pter hyemem obsideri non potuit. *Chit.*

MVSTAPHA filius maior *Solymani* Imperatoris Turcici,
cùm fractis Persarum opibus ad patrem rediisset, magno
exercitus fauore & clamore exceptus est, quâ re offensus pater
filium strangulatum in cubiculo, mox in exercitus conspectum
proijci, & per præconem hoc proclamari iubet: *Vnus est Deus in*
Cælo, unum etiam Solymanum in terris Imperatorem esse oportet:
quo audito exercitus attonitus conticuit. *Amurathes Geangir* iu-
nior natu biduò post veneno sublatus est, quòd de fratris inte-
ritu ingemuisset. Tertius frater *Baiazethes* metu patris ad Re-
gem Persarum confugerat, is statim per Legatos reuocatus se-
curi percussus est. Remanebat *Selymus*, cui pater etiam ipsi mi-
nas intentasset, nisi solus superesset. *Annal. Turc.* Sequenti anno
in Turciâ exortus est quidam, qui se diceret *Mustapham* *Soly-*
mani filium, sed hic tandem captus, vncis, siue creagris dilania-
tus est. *Zachut.*

EDVARDVS VI. Angliæ Rex adolescens sagacissimi inge-
nij, lento veneno à *Ioanne Dudleo* Nortumbriæ Duce tol-
litur die 6. Iulij, anno ætatis 16. regni 7. *Dudleus* ille filij sui
uxorem *Ioannam Suffolciam*, quæ propinquitate regum stemma
attingebat, succedere vult, eamque in aulam inducit. Sed po-
pulus præfert *Mariam* sororem Eduardi, quæ regnum nacta,
Dudleum capit, & supplicio cum *Ioanna Suffolcia* afficit, regnat-
que annos quinque, & statim hoc anno mense Nouembri, ab-
dicatâ heterodoxâ religione, Pontificiam restituit, & authores di-
uortij *Henrici* patris cum Mariâ anno 1532. facti, capite plectit,
vt & alios. *Chit. Buchol.*

PETRVS STROZIVS nobilis Florentinus inter Duces famâ clarissimus. postquam ab augustis armis Caroli V. Patriam, conciuēsque defendit, ad Pedemontanas partes pro Rege Christianissimo, contrâ præfatum Imperatorem militaturus perrexit: vbi in repetitis conflictibus immortales glorias adeptus est. Postmodum cum ad Flandriæ confinia bellum translatum esset, sub hostium aspectu, *Marullo* subsidium præstitit, & *Franciscum Essensem* equitum Ducem vicit in prælio, eumque belli captiuum reddidit. Indè regio iussu in Italiam reuersus, alijsque Ducibus associatus, cum Imperialibus item contendens; at belli euentus cum semper incerti sint, illorum potentia tandem cedere coactus est. Nihilominus vnquam de fortunâ diffidens, iterum militum coadunatis reliquijs, ad Pedemontem se transtulit, ibi Albam ab Imperialibus munitam, expugnauit. *Ludouico XII.* è vitâ sublato; ab *Henrico II.* regni successore *Petrus* in Scotorum subsidium contrâ Anglos transmittitur, in quâ bellicâ expeditione, haud parum commendari promeruit, sicuti etiam in expugnatione *Cimittæ*, & in defensione *Metinæ* Ciuitatis ab Austriacis obsessæ. Interim bellicâ seditione commotâ inter *Paulum IV.* Pontificem, & *Philippum II.* Regem Hispaniarum, dum Petrus Pontificijs armis præsidebat, apud Ostia Tyberina cum hostibus ad certamen venit, quibus ab arce reiectis, etiam fortè propugnaculum ab ipsis constructum, vnâ cum *Vicouaro* mirabiliter occupauit. Demùm in Galliam reuocatus; contrâ Anglos forti animo præliaturus aciem instruit, & belli fortunâ cum hoste tentatâ, adeò propitius fuit euentus, vt *Calesium*, aliorumque locorum gloriosa expugnatio clariùs demonstrauerit: quapropter audacior factus ad Imperialem exercitum, penitus disperdendum se conuertit. Sed fraudatus à desiderio suo, sic de eo cecinit quidam Poeta:

*Is feriens perit, & dum victor vulnera figit,
Victus sclopi ictu, victima mortis adest.*

Scripsit alter :

*Tormento Petre Strozza iaces anfulmine ? Pulchrum est
Non hominum manibus, sed cecidisse Deum .*

A N N O C H R. 1559.

HENRICVS II. Rex Galliæ, re & nomine Christianissimus, Catholicæ fidei strenuus defensor, & Lutheranæ sectæ acerrimus persecutor, qui comminatus fuerat, se ex Lutheranorum cineribus montem maximæ altitudinis & latitudinis confecturum, cui vix similis in Gallijs extaret. Cum Parisijs nuptiæ *Philippi II.* Hispaniarum Regis cum *Elisabethâ* eius filiâ celebrarentur, & in ludis equestribus *Gabrielem* Comitem *Mongomerium* porrectâ hastâ ad certamen equestre inuitaret, & inuitum cogeret, *Mongomerius* cum Rege concurrens hastam quidem eleganter super Regis thoracem ferreum fregit, sed galea regis non satis clausa admisit tenuissima quædam fragmenta hastæ *Mongomerianæ*, quæ supra oculum Regis per cranium in cerebrum penetrarunt, ex quo vulnere cum grauissimos cruciatus nouem dies tolerasset, 10. die Iunij intrâ duodecimam & primam dici horam expirauit, anno ætatis suæ 41. regni 13. Successit *Franciscus II.* ætatis annorum 16. qui regnat tantum quindecim menses: Succedit ipsi frater *Carolus IX.* puer adhuc, qui regnat annis 13. *Mongomerius* verò anno 1573. Lutetiæ in publicâ plateâ securi percussus est, crimine perduellionis ei afflcto. *Buch. Benedictus Varchius* sequenti elogio sic eum celebrat.

*Quid Regem verè Regem, latèque potentem
Præstantem bello Regem, studiisque Mineræ
Insignem addecat si scire Henrice laboras
Henrice Francorum decus, ac noua gloria gentis,
Non alius quisquam citius, meliusue potest te
Patre docere tuo magnum bene consule patrem
Patrem imitare tuum, quo nullus tempore in omni
Omnibus in rebus maior fuit, aut erit vnquam.
Ex illo virtutem omnem, verumque laborem
Fortunam ex alijs tantum, didicisse memento.*

Ioachimvs Bellaius sic eum commendat :

*Optatam Henricus pacem concesserat orbi ,
Cesserat ac toto Martius orbe furor .
Indoluit Mauros belli indignatus alumnus
Ad placidæ mentem vertere pacis opus .
Ergo illum fîctis ludentem prælia bellis
Euolat emisso dum violentus equo ,
Perculit imbelli confractæ cuspidis ictu ,
Ludentique ferus seria damna tulit .
I nunc & Marti, Princeps, confide cruento ,
In media quem sic ludere pace iuuat .*

A N N O C H R. 1562.

ANTONIUS BORBONIVS Rex Nauarræus ad Pontificios à Reformatis defectionem facit : & primus exercitum Regis contrà fratrem *Ludouicum* Borbon. Principem Condæum, & alios reformatæ religionis ipsi adhærentes educit . Verùm dum Rotomagum urbem obsessam grauitèr oppugnat, globo tormentario ictus, occumbit, die 17. Nouembris, anno ætatis 45. *Buch.*

A N N O C H R. 1563.

FRANCISCVS DVX GVISIVS Caroli Lotharingæ, & Guisæ Ducis filius, Cardinalis Lotharingij frater, de Catholica religione optimè meritus, vtpotè qui, flagrantissimo pietatis ardore Huguenottam perfidiam debellabat; sed ab hostibus insidijs impetitus, proditoriè dum Aurelias obsidet, occiditur, cui solemnì pompâ Tridentini Patres iusta persoluère. *Raynald.*
Ioannes Passeratius sequens Epitaphium scripsit :

*Quid statuis tumulum? nil sum nisi Nomen & Vmbra
Elysium felix incolit Vmbra nemus :
Nomen ab occasu solis pertingit ad ortum .
Me ne putas villo marmore posse tegi?*

ANNO CHR. 1566.

NICOLAUS SERINIUS Comes, heros fortissimus, Zigaretum à *Solymano* Turcarum Imperatore cum ducentis armatorum millibus obsidione cinctum, acerrimè defendit; tandem tamen decimâ quartâ oppugnatione expugnatum est. In illius autem expugnatione singulare specimen fortitudinis suæ *Serinius* edidit. Cùm enim per totum mensem obsidionem ingenti animo tolerasset, ad extremum fame, siti, omniumque rerum inopiâ, & miserabili tot mulierum, & infantium eiulatu pressus, ac omni alio auxilio destitutus vltima experiri voluit: ante eruptionem igitur pretiosa vestimenta promi iussit, eaque pro loricâ induit; galeę item loco galerum sumpsit ex villosio serico, palâ, in quâ magni pretij adamas inclusus erat, & ex quâ pennarum ardeatarum fasciculus cristę instar assurgebat, insigni; gladios præterea quatuor ex armamentario produci imperavit, quorum vnus acie tentatâ eum sibi delegit, reliquos inter amicos distribuit; hæc arma sufficere ei dictitans, qui expeditius pugnare, quam diutius cum morte certâ luctari mallet: tum claves à cubiculario allatas in tunicam interiorem insui mandavit, & vnâ 100. aureos, eius qui se interfecto potitus esset, præmium: & ita ducibus, & militibus omnibus in aciem instructis, & masculâ oratione confirmatis, post nomen IESV ter inclamaturn portis arcis apertis stricto gladio, ante suos intrepidè exiuit, ac generosissimè inter confertissimos hostes pugnando in ipsâ portâ vitam amisit cum insigni nobilium Hungarorum, strenuorumque militum numero. Caput toties nominato *Serinio* à Turcis (quorum ad 30. millia desiderata fuere) amputatum, spectaculi causâ circumgestatum, tandemque ad *Maximilianum*, Imp. missum est, ad cuius patrem *Ferdinandum* idem *Serinius* caput *Catzianeri* à se obruncati serico inuolutum attulerat, & Christiani, quotquot Martis vis reliquos fecerat, crudeliter interempti sunt: exceptis paucis, qui Turcicis pileis tecti cum mulieribus, & infantibus in seruitutem miseram abducti. Expugnati autem Zigareti *Solymanus* lætitiâ non sensit. Siquidem triduo

ante, die 4. Septembris in castris dysenteria mortuus, cui paucis post diebus substitutus est filius eius *Selimus II.* De Solymano sic cecinit *Ianus Vitalis*.

*Ocia quem nunquam tentarunt mollia, quem non
Delicij fregit defidiosa Venus,
Regnatorem Asiæ Solymanum en aspice quisquis
Scillæam ignoras terribilem ingluuiem,
Ægyptum ille inbians, inbians Indosque, Getaeque
Pannoniæque arces, indomitamque Rbodum
Vi magna aggressus rapuit, te vindice Caesar.
Euasit rabiem sola Vienna suam,
Et nunc immitis fœta truculentior urbs.
In latebris fingit funera nostra suis,
Interea dum nos vigilantes stertimus, ille
Insomnis, nobis integra Regna vorat.*

ANN O CHR. 1567.

HENRICVS STVARDVS Rex Scotiæ, Iacobi VI. pater, fraude & latrocinio *Mariæ* Reginæ vxoris strangulatur, & puluere tormentario ædes, in quibus cadauer erat, euertuntur, die 10. Februarij, & paulò post nubit *Bothuelio* suo adultero. *Buch.*

WILHELMVS GRUMBACHIVS cum socijs (qui Herbipolensem Episcopum interfecerunt, urbem ipsam potestà intercepterant, & hostiliter diripuerant, pacem publicam in Franconiâ turbantes) iam ante à Cæsare proscripti, nouâ proscriptione omnium imperij ordinum consensu aggrauati sunt; & Dux Saxonie *Ioannes Fridericus* iunior, captiui Electoris filius, quodd Grumbachium proscriptum, aliosque pertinaciter foueret, proscriptionis telum ipse quoque persensit. Executio huius proscriptionis demandata fuit à *Maximiliano II.* Electori Saxonie Augusto, qui subditos à fide & obedientia *Ioannis Friderici* auocauit. Illi verò huius admonitioni nullo modo parebant, quin potius ad defensionem Ducis sui se se parabant. Augustus itaque urbem Gotham, & adiacentem arcem in quâ

Ioan-

Ioannes Fridericus Saxo, Grumbachius, & alij erant, obsidione cingit, & acriter oppugnat. Tandem vrbs cum arce post quatuor mensium obsidionem, Commissarijs Imperij, & Electori Augusto tradita est die 13. Aprilis anno 1567. die Dominico, & arx inuito, & multum deprecante Ioanne Wilhelmo, fratre Ioannis Friderici, in perpetuam rei memoriam solo equata. Grumbachius, & Christianus Bruck Cancellarius homo superbus, ambo viui in quatuor partes dissecti sunt: alij quidam, inter quos David Baumgartnerus & Hieronymus à Brendesstein decollati fuere. Dux Ioannes Viennam, inde Posonium, & tandem Neapolim Austriæ captiuus abductus est, ibique ad mortem vsque permansit per aliquot annos. Hic fuit tragicus eorum exitus, qui consilia de mutando Reipublicæ Imperij Romani statu tractasse dicebantur. Sumptus huius belli ad 53630. florenorum Principes Imperij Augusto Electori restituerunt. Chyt.

ANNEVS MEMORANTIVS à Francisco Rege Francorum ob tantæ virtutis merita, Gallix magni Comestabilis titulo decoratur: Is, bella gerente Rege cum *Carolo V.* Augusto, in cunctis, & præcipuè in memorabili Papiæ conflictu, semper inuictissimi Herois famam adeptus est. *Henricus II.* Francisco succedens, dum magis magisque bella præmebant hostilia, suis cum Mauritij Saxonum Ducis, aliorumque Principum confœderatis armis, Memorantium totius exercitus Ducem præficit, & quam proficua Collegaris, hæc esset electio, comprobauit euentus: nam Imperialium furores bellicos adeò repressit, & extinxit, vt ad felicem Metis, Tutelæ, aliarumque Ciuitatum expugnationem, viam aperuerit. Deindè Philippus II. Hispaniarum Rex dum Galliam cum forti exercitu inuadere tentabat, *Anneus* inuictâ constantiâ se opposuit: & aspero quidem commisso certamine cum Duce Sabaudix Hispanorum armis imperante, non sine ex vtraque parte sanguinis effusione; tandem ipse ex vulnorum copiâ debilitatus, à Sabaudis in bello captus est: Verùm inter Reges pace compositâ, liber euasus, à *Carolo IX.* Henrici successore apud Lutetiam Parisiorum ad rebelles Hæreticos reprimendos mittitur, sed infelix euentus denuò in hostium capti-

ram tradidit: Paulò post iterum solutus, & liber effectus, ad pugnam reuerfus, velut alter Antheus, è lapsu vires assumens, nobilem victoriâ consecutus est, in quâ tamen letaliter percussus, crudelis Parca, dum ei vitę stamen præcidit, tam gloriosâ victoriâ perfrui denegauit. De eo in Templo PP. Cœlestino-
rum Parisiensium legitur hoc Epitaphium:

Adsta viator non leue est pretium morę.

*Hoc grande paruo Cor duplex iacet loco,
Regis, Ducisque: Regis Henrici, Ducis
Memorantij Annę, per gradus qui singulos
Ad militaris ordinis fastigium
Peruenit, & res maximas sub maximis
Domi forisque Regibus gessit tribus,
Francisco, & Henrico ultimoque Carolo.
Sed præcipua quò singularis & fides,
Inter Ducemque, Regem, & Henricum foret
Testata, corda iussit amborum simul
Rex ipse poni. Pignus haud dubitabile
Quod iuncta eorum vita perpetuò fuit,
Hic iuncta quorum mors habet vitalia.*

Ioannes Auratus aliud scripsit:

*Octo qui decies peregit annos,
Octo pralia qui cruenta gessit,
Octo vulneribus fuit peremptus.
Septem dicitis esse vos, nec octo.
Septem vulnera fecit hostis extra,
Octauum sibi fecit intus ipse
Casum se patria dolens inulta.*

A N N O C H R. 1568.

LVDOVICVS Comes Nassouius, Auraici frater, Hispano-
rum copias in Frisiâ inter Heiligerlæum, & Winshotum
propè Groningam prælio deuicit, cæso ipsorum Duce Ioanne Co-
mite Arenbergio, Frisię Governatore, in quâ Adolphus Comes
Nassouius fortiter pro defensione fratris sui wilhelmi Principis

pis Auraici pugnans, occubuit, 23. Maij. *Buch.*

FERDINANDI Ducis Albani mandato *Gisebertus*, & *Theodorus* Barones *Battenburgij* fratres, vnâ cum 16. Nobilibus, coniurationis nomine damnati, die 1. Iunij, *Lamoralus* verò Comes *Egmondanus*, Flandriæ, & Austriæ Gubernator, victorij aliquot de Gallo partis celebris, ætat. 46. Et *Philippus Mommorencius* Comes *Hornanus* Belgici maris Præfectus, ætat. 50. Ordinum Consiliarij, & Equites aurei Velleris, die 5. Iunij, *Bruxellis* capite truncati sunt.

A N N O C H R. 1569.

LVDOVICVS BORBONIVS, Princeps Condæus, hæros fortissimus, patriæque propugnator acerrimus, ad *Imacum* propè *Engolisam* fortiter pugnans, & vulnerato equo concidens, primum à nobili *Saniano* captus, deindè contra fidem datam à *Montesquio*, *Henrici Valesij* Ducis *Andegauen*sis excubitorum Præfecto, sclopeti glande traiectus, occubuit 13. Martij: relictis post se quatuor filijs, *Henrico Borbon.* Principe Condæo, *Francisco Borb.* Principe *Contiaco*, *Carolo* Principe Condæo, & *Carolo Sueffonum* Comite. *Coment. rer. Gallic.*

A N N O C H R. 1571.

IOACHIMVS II. Elector *Brandeburgensis*, cùm præfuisset annis 36. die 3. Ianuarij, cùm hilariter cœnasset, vi veneni extinguitur, quod in *Maluatico* ipsi cubitum ituro *Iudeus* quidam familiaris miscuerat, quod scelus tandem post quinque annos ab vxore Iudæi proditur: succedit ipsi filius *Ioannes Georgius*, qui præfuit annis 27.

A N N O C H R. 1572.

MARCVS ANTONIVS BRAGADENVS Venetus, Præfectus vrbs *Famaugustæ*, olim *Salamis* dictæ, in *Cypro*, cùm vndecim mensibus obsidionem tolerasset, & ad omnium rerum inopiam redactus esset, deditionem fecit his legibus: vt Venetis vitæ concederetur incolumitas, & tuti cum armis suis,

&

& facultatibus in Cretam deducerentur: Græci domos suas in-
colerent, possessionibus suis fruerentur, ritu Christiano viuerent.
Quibus conditionibus à Mustaphâ Bafsâ initio mensis Augusti
anno 1572. laudatis, & approbatis, ipsiusque manu subsignatis:
die quinto dicti mensis prodijt ex vrbe Bragadenus, sub quo de-
fensa fuerat hactenus, & cum illustri virorum nobilium comita-
tu in Mustaphæ castra venit, eique clauēs Ciuitatis, quòd in de-
ditionibus fieri solet, obtulit. Exceptus initio comiter à Musta-
phâ, mox ab illâ crudeli belluâ, per summum scelus violatâ fide,
plerosque ad transtra relegat, multos occidit, demùm *Bragade-*
num naso & auribus mutilat, & viuum excoriat die 16. Augu-
sti. *Laurentium Teupolum* Paphi præfectum, qui & ipse cum alijs
Famaugustam singulari virtute propugnarat, suspendio Musta-
pha necari, ceteros dediticios immaniter contrucidari iussit. Tur-
carum, qui obsidionis principio in vniuersum ad ducenta millia
censebantur, durante obsidione octuaginta millia perijsse con-
stat. *Annal. Turc.*

CAROLVS IX. Gallix Rex, vt reformatæ religionis Princi-
pes in vnâ velut muscipulâ, vt ipse loqui solebat caperet,
instituit nuptias celebrandas Lutetiæ ab *Henrico Borbonio* Regi
Nauarræ, & *Margareta Valefia* Regis Gallix sorore, & euoca-
tos cunctos cum coniugibus, liberis, & reliquis ciuibus, nulla
sexus, aut ætatis habitâ ratione, in suis domibus, & lectis truci-
dat, tam Lutetiæ, quàm alijs in vrbibus, vno eodemque die,
qui erat illucescens D. Bartholomæi. Similes Ianienæ Tholo-
fæ, Rotomagi, Diepæ, Meausiæ, Burgesis, Aureliæ, & Lugduni
fuerunt, vt intra paucos dies multa hominum millia iugularen-
tur. Estque hic annus à *Vesperis Siculis* 290. Hunc annum hæc
verba indicant, collectis numerorum literis. *LVtetIa Mater*
fVos natos DeVoraVIt. Immò Rex *Carolus* ipse gloriatus est
in literis ad Pontificem *Gregorium* XIII. de numero cæсорum
hæreticorum, quod eorum LXX. millia occidisset, teste *Onuphrio*:
Alijque fide digni Historici referunt, intra 30. annos, ab anno
Chr. 1550. vsque ad 1580. nongentis centena millia hominum
interfecta esse in Galliâ, Italiâ, Hispaniâ, Angliâ, & Belgio. In-

ter eos numerantur 39. Principes , 148. Comites , 235. Barones , 147518. Nobiles , 700060. ex vulgo. *Comment. rer. Gall.*

ANNO CHR. 1574.

AMVRATHES III. Turcarum Imper. filius *Selymi II.* crapulâ, & libidine extincto patre, auspicatus est imperium, anno ætatis 27. Ante omnia recepto more barbaro strangulari quinque fratres suos, natu se minores, in præsentia suâ iussit: quorum minimi ceruicibus & iugulo cum pro more neruus adhiberetur, incertum an tenerioris in hunc amoris causâ motum, an conscientie patratæ crudelitatis in omnes, illacrimasse quidem ipsum constat. *Annal. Turc.*

CHRISTOPHORVS Gomes Palatinus Rheni, Friderici III. Elect. filius, *Ludouicus*, & *Henricus* Comites Nassouij, *Wilhelmi* fratres, nouas auxiliares copias Auraico & Belgis, qui defecerant, adducentes, in campo Mouacensi, non procul Neomago à *Sancio de Auila* & *Mondragonio* Hispanorum Ducibus ex improviso oppressi, & hostium multitudine superati, fortissimè dimicantes cæsi, & copie eorundem profligatæ sunt, 14. Aprilis. *Buch.*

ANNO CHR. 1576.

HAIDAR Rex Persarum, filius *Thehmasis*, tertio genitus extincto patre, post quindecim dies à Sultanis quibusdam, siue Proceribus regni, qui eum oderant, trucidatur. Cui succedit *Ismael* maior secundogenitus, qui sexto regni mense, nempe die 24. Nouembris, veneno sororis *Perişconcona* operâ propinato sublatus perijt. Huic *Mabumetes* Hodabendes, *Thehmasis* filius primogenitus successit, qui statim iuniores octo fratres trucidat, & religione ad Turcas accedit, regnatque anno vno, & mensibus sex. *Buch.*

SEBASTIANVS Portugalliæ Rex cùm naturâ ad armorum amorem propensissimus esset, nullam aliam voluptatem, quam è bellicis rebus querebat: quæ etiam superioribus annis cum Tingim traicere coegit, eo animo vt Barbariam in suam potestatem redigeret, sed irritò conatu. Verùm hoc anno die 4. Augusti prælium est commissum inter ipsum, & *Abdelmelechum* Marocensium Regem, circà horam duodecimam: & Mauri quidem primi tormenta in Christianos eiaculari cœperunt: sed vix tres globos miserant, cùm ecce Christiani eosdem suis quoque pilis excipiunt. Statimque sclopetarij milites ab vtraque acie paruas pilas instar nimbi, aut grandinis effuderunt, tam horridâ, furiosâ, terribileque tempestate, vt præ tremore, quem tormentorum fragor, & boatus excitabat, terra in profundum demergi, & cœlum igni, flammis, fulgure, tonitribus tormentorum exardescere videretur. Exoneratis igitur tormentis, quingenti armati ex primâ acie, quos Dux de Auero ducebat, in sinistrum Maurorum cornu impetum fecerunt, eosque dissiparunt, & occisis plurimis, ceteros in fugam compulerunt, itaut plusquam octo millia sclopetariorum, & viginti millia equitum hastatorum (qui Alardes erant) locum reliquerint, ac ferè per viginti leucas diffugientes, de victoriâ Christianorum passim rumorem sparserint. In hoc primo congressu Mauri duo equestria vexilla amiserunt, non sinè magno *Abdelmeleci* dolore, qui cum in medio agmine equo insideret, videretque suos turpi fugæ laxè, & effusè adèdò indulgere, ita irâ & furore incensus fuit, vt quantumvis præ imbecillitate in equo vix sedere posset, ipse tamen eâ parte, quâ ipsius milites fugiebant, hostem aggredi conatus sit, vt inclinatum illud, fœdeque disiectum cornu repararat, & fugientes sisteret, contraque hostem rursus conuerteret. Sed prætorix cohortis milites, cùm extremam ipsius debilitatem non ignorarent, sublatis habenis quo minus vltèrius progredi posset, prohibuerunt. Cùm verò vt illorum manibus se eriperet, manum capulo admouere conaretur, paralyti brachia, manusque

diriguiffe animaduertit. Quâ ex re tantum dolorem animo fenfit, vt amiffâ voce in Ianatum Ehippij arcum procumbens, nihil amplius prolocutus fit, quàm vt feocyus promouerent: id quod factum eft, fed ad iactum dumtaxat lapidis. Intereâ Prætoriani Regem ex equo sublato, in lecticam reposuerunt, vbi intrâ femihoram animam exalauit. Mors tamen eius callidè diffimulata eft, dum cum quieti fe tradidiffe fingerent.

Verùm enim verò etfi Christiani Mauritanos primo congreffu vicerunt: reliquus tamen Regis Lufitani exercitus hac victoriâ vti nesciuit. Cùm enim nemo effet qui, quod factò opus effet, iuberet, aut subsidiarias cohortes in auxilium submitteret: pulcherrimam victoriam è manibus elabi permiferunt: ipsi verò victores milites se eò recipere coacti sunt, vndè exierunt. Mauri itaque cùm hanc fuorum stragem à solis equitibus editam cernerent, neque quenquam esse, qui illis suppetias ferret: mille Argoletos, aliosque plurimos emisertunt, qui Lufitanos antea victores eâ vi in fugam coniecerunt, vt in mediam aciem peditum irruentes, ingentem totius Christiani exercitus perturbationem effecerint. Res in ipso conspectu & præfentiâ Regis gerebatur: qui fuorum suafu hætenus in curru commoratus, quamprimum fuorum fugam & inclinationem conspexit, subito in equum armis viridibus & contrâ quamuis vim validis protectum infilijt: & in hostem Duce de Auero, alijsque armatis comitatus, se se intulit. Quanquam autem tantâ vi, tantoque impetu in aduersarios inuectus est, vt denuò illorum aciem ruperit: cùm tamen exercitus Mauritanus loco non cederet, coacti sunt hi equites (qui vix quingenti numero erant) pedem referre: quos Mauri tanto impetu infecuti sunt, vt magno eorum numero occiso, reliquos coegerint se peditibus inferre, ita vt præcipiti, & vecordi consternatione irruentes, pondere equorum plurimis protrititis & elisis, magnam fuorum stragem ediderint. Intereâ totæ Mahometani exercitus copiæ de monte decurrentes, ingenti impetu Christianorum aciem inuadere cœperunt.

In eo conflictu Dux de Auero, & multi alij nobiles strenuique viri ceciderunt: quin & Regis Lufitani equus, ipso tamen

saluo & illæso, traiectus: & tormenta, quæ in hoc prælio Christianis nulli vsui fuerunt, capta sunt, Rex Lusitanus, qui alium equum recentem conscenderat, animaduertens postremam, aciem opus habere subsidio, quingentis armatis, qui huic officio destinati erant, secum raptis, Mauros, qui sub *Muleio Mahameto* fratre *Abdelmeleci* erant, tertio adortus est: quos ita perterruit, vt coegerit eos vltra dimidiam leucam cedere, occisis plurimis, reliquis autem dissipatis. Sed cum solus esset, neminemque haberet qui se sequeretur: magno cum dolore, contraque animi sui voluntatem ad exercitum suum se conferre coactus est, vt nimirum ad cladem suam viuus vidensque, vt dicitur, proficisceretur. Nam Mauri in sinistro cornu postquam tormenta ceperunt, victoriam persequentes, etiam illos Christianos, qui ad ripam fluij erant, ita deuicerunt, vt in *Mulei Mahameti* (qui inter Christianos & fluuium se tenebat) stationem inuheretur, miserandamque stragem Maurorum, qui cum eo erant, ederent: & multi ex eius militibus in turmas Christianorum se proriperent.

Muleius Mahametus fugâ salutem quærere volens, cum fluuium Larissæ coenosum & palustrem vado transire vellet, ab equo (qui è luto eluctari conabatur strato excussus: & cum natandi imperitus esset, submersus, & aquis extinctus est. Victores Mauri victis insistentes, ad stationem *Mulei Hameti* fratris *Abdelmeleci* perueniunt, ibique Principes Christianos vndique inclusos, & quasi indagine cinctos, partim occiderunt, partim captiuos abduxerunt. Nostri itaque sic vndique circumuenti, & ad extremum reducti, fugam consulerunt. Rex tamen *Sebastianus*, suos deserere, & fugâ salutem quærere indecorum ducens, cum suis illis paucis strenuè rem gerebat: tot cædes faciebat, tot orco demittebat, vt multi fulmen illum appellarent, pauci sanè aspicere aut contrà tueri auderent. Tandem sexaginta circiter milites *Abdelmeleci*, ex Regis cæde gloriam quæsituri, globo facto eum circumduxerunt. Is ergo cum nullam sibi ad effugiendum viam superesse videret, vni ex suis ambactis mandauit, vt candidam fasciam hastæ appensam in signum de-

ditionis erigeret. At illi, qui eum incluserant (Alarbes scilicet, genus omnium maximè barbarum & crudèle) hoc signo in auxilium Lusitanos vocari existimantes: ex omni parte impetu facto, Regem multis locis conuulnerunt, tandemque ceperunt, & laqueolo galeæ inciso, duas plagas capiti, totidemque faciei inflixerunt, ut ita de equo præcipitatus expiraret, anno ætatis 24. cum iam annos 21. regnasset. Christianos fugientes Mauri in multam noctem insecuti sunt. Itaque omnibus victis, dissipatisque, aut in miseram captiuitatem reductis. Cadauera trium Regum in idem tabernaculum delata, triste & horrendum de se spectaculum præbuerunt, & spectantibus lacrymas excusserunt. Quid enim tristius, aut visu magis horrendum erat, quam tres potentissimos Reges vno prælio defunctos simul iacentes conspiceret? Quorum vnus exercitus ipso viuo victus, eo mortuo aliorum duorum Regum exercitum statim superauit: cumque omnes tres ad Mauritaniæ regnum aspirarent, nullus ex ipsis eum tenuit. Sed hanc rem humanis sensibus occlusam, & diuinæ maiestatis occulto iudicio referuatam, omitto. *Chyr. Thom. Freig.*

ANNO CHR. 1579.

MVSTAPHA Bassa Budensis mandato Imper. Turc. strangulatur 27. Septembris. Eodem facto Bassa quoque Alexandrinus interemptus est. *Annal. Turc.*

ANNO CHR. 1582.

IANICVLA walachiæ Regulus, ob iniurias, quas vicinæ nobilitati intulerat, in Stephani Regis Poloniae gratiam à Turcarum Imperatore Principatu spoliatus, dum in Hungariam per Pokucziâ regni Poloniae prouinciâ profugere conatur, à Nicolao Iaslouécio Sniatyniensi præfecto iussu Regis Poloniae capitur, & mense Augusti Leopoli in Russiâ capite plectitur. *Reinhold. de bello Moscouit.*

A N N O C H R. 1583.

MAHVMETES Cherei Tartarorum Precopensium Chamus desertus à suis, & potissimum proditus à Præfecto curiæ suæ, à Turcis iussu *Amuratis* Turcar. Imper. vnâ cum duobus filijs eliso gutture strangulatus est, circâ mensem Iunium : in cuius loco decreto *Amuratis Islan* suffectus est. *Annal. Turc.*

A N N O C H R. 1584.

FRANCISCVS ALENCONIVS Dux Brabantię, Galliæ Regis frater, perfidè & fraudolenter urbem Antuerpiam die 7. Ianuarij ex inopinato opprimere, & Regno Gallorum subiicere conatus est. Verùm ciues re animaduersâ, Gallis ad forum vsque plenis signis penetrantibus, & obuios quoque interficientibus, se fortiter opponunt, eosque repellunt, & in fugam conuertunt. Ex partibus Gallorum cæsi plures 1500. exceptis vulneratis, & postea ex vulneribus mortuis : capti circiter 2000. inter quos multi Comites, Barones, & Nobiles reperti fuere. Ex ciuibus fortissimè pro salute Patriæ dimicantibus circiter 80. interfecti fuerunt. *Franciscus* verò in morbum delapsus, cum insuper veneno potatus esset, moritur die 31. Maij. *Chron. Belg.*

WILHELMVS Princeps *Aurais*, & Comes Nassouius Belgici Gubernator, Heros ac bellator fortissimus, Delphis tribus globis venenatis per sicarium Balthassarem Gerhartum Burgundum traiectus, die 10. Iulij secundâ horâ post meridiem, cum vixisset annos 51. expirauit. In huius locum ab Ordinibus Belgici confœderatis Gubernator Hollandię, Seelandię, Frisiæ, & Vltraiecti, & Supremus Amiralius, constitutus est filius *Mauritius*, qui materni nomen, & animum referens, annorum tum temporis 19. adolescens, eique legatus adiunctus, *Philippus* Comes ab Hohenlohe, mense Augusto. *Chron. Belg.*

A N N O C H R. 1585.

PONTVS DE LA GARDIA, fortissimus, ac præstantissimus Heros, ac felix exercituum regni Sueciæ Imperator, cum

cùm in annosâ nauiculâ Naruam fluuium traicere vellent, & aliquot machinas campestres, medio fluuiio iam traiecto, exploderent, nauicula ex machinarum tonitru fatifcente, naufragium passi, & 18. homines vnâ cum ipso *Ponto* submersi sunt, die 5. Nouembr. *Buch.*

Turcæ mense Augusto anni huius, *Osmane* Bassâ duce, cum *Persis* propè Taurisium prælio acerrimo toto triduo trinoctioque continuato conflixerunt, cuius hic finis fuit: vt octoginta Turcarum millibus (& si non sinè mediocri Persarum clade) cæsis, *Mahumetes* Bassâ Carahemidanus, & Bassâ Trapezuntinus, cum magno militum veteranorum Turcicorum numero occubuerint, & Taurisium ex faucibus eorundem ereptum fuerit. *Annal. Turc. Minadous de bello Persic.*

A N N O C H R. 1587.

HENRICVS BORBONIVS, Ludouici filius, Princeps Condæus, Henrici Borbonij Regis Nauarræ patruelis, qui variâ iactatus fortunâ, solum patriæ aliquandiu vertit, & tandem, veneno impiè ac nefariè per domesticum suum è medio sublatus est, anno ætatis 35. *Buch.*

A N N O C H R. 1589.

HENRICVS III. Galliarum Rex, ob Guisiorum cædem, à toto ferè regno deferitur, cùm iam per Sixtum V. Pontif. Max. de censuris monitus esset; Hinc Rege Nauarræ euocato Luteriam oppugnat, sed Calendis Augusti à *Iacobo Clemente* ad secretam audientiam admissio, quasi arcana Ciuium reuelaturo, cultro venenato in inferiori ventre percussus, postridiè extinctus est, & in eo *Valesia* familia, anno ætatis 37. Successit vî legis Salicæ ex *Borbonia* familiâ *Henricus IV.* Rex Nauarræ proclamatus à plerisque, & præmissio iuramento de conseruandis Religione Catholicâ, & consuetudinibus Regni. Sed quia Guisij, & alij regni Proceres repugnarunt, multæ vrbes captæ, direptæ, incensæ. Regicida verò multis à satellitibus regijs vulneribus confossus, trucidatur, cuius cadauer postea equis in qua-

tuor

tuor partes distractum, & à carnifice combustum est. *Paulus Thomas* Engelismensis, *Henrici* tumultū sequenti Epitaphio exornat:

Dura ego pene puer discrimina Martis adiui,

Affererem ut fratri Gallica regna pio.

Agmina collatis bis stravi hostilia signis

Pictonicis campis, quaque Carenta fluit.

Me sibi dein Regem fortes petiere Poloni,

Gallicaque idcirco terra relicta mihi est.

Nondum illic totum gestaram sceptrum per annum,

Cum celeri fato frater adeptus obis.

Delata accipio Franci, moderamina regni,

Do pacem Gallis, ciuica bella fugo.

Rex toties, victor toties, en lubrica fata!

Cul tello tenui saucius hic iaceo.

Paucos ante *Henrici* III. mortem menses, die scilicet 5. Ianuarij, mater eius *Catharina, Laurentij Medicis* Urbini Ducis filia, mærore animi (vel ut nonnulli volunt, veneno) extincta est.

ANNO CHR. 1591.

OCTAVIANVS Comes Mansfeldius, Ernesti filius, in obfidione Knodsenburgi, ab erumpentibus Comitum Solmenfis militibus, globo sclopeti traiectus occubuit. *Chron. Belg.*

ANNO CHR. 1592.

AUGERIVS GISENIVS BVSBEQVIVS, Ferdinandi Rom. Imperatoris ad *Solymanum* Turcarum Imper. Legatus, & Orator ordinarius, à prædonibus in ipso limine patriæ hoc anno occisus est. *Buch.*

ANNO CHR. 1593.

Memorabilis pugna hoc anno ad Sissekium in Croatiâ die 23. Iunij commissa est: in quâ exercitus Cæsareus vix 400. Vngaris & Germanis constans militibus è vicinis gentibus Austriacis collectis (quem *Thomas* Erdedi Slauoniæ Banus,

An-

Andreas Auerspergius Caroloſtatenſium præfectus, *Melchior Rederus Baro*, *Rupertus Eggenbergius*, & alij viri nobiles ducebant) viginti Turcarum millia proſtigauit: & victoriam diuinitus conſeſſam obtinuit. Quo in loco inter alios bellatores eximios, præclarum virtutis ac fortitudinis bellicę ſpecimen edidit, & laudem non exiguam conſecutus eſt, Generoſus ac illuſtris D. D. *Melchior à Redern* Baro Bohemię, Artis, & Martis peritiâ clarus, qui alijs prælio cum hoſte tanto, propter copiarum ſuarum infirmitatem minimè dimicandum, ſed potius retrocedendum ſuadentibus, conſentiente Domino *Andrea Auerspergio* Caroloſtatenſi præfecto, & alijs, Turcas quamuis multitudine noſtris longè ſuperiores, omninò adoriendos conſtanter ſuaſit: addens inſuper: morcem ſe potius cum ſuo equitatu, pro Chriſti nomine, & patrię ſalute fortiter pugnando glorioſè obiturum: quàm vitam turpiter fugiendo non ſine ſummo dedecore ſaluam, & incolumem retenturum eſſe. Vndè & reliqui vnanimi conſenſu; & viribus coniunctis, magno impetu in hoſtes irruerunt: eoſque animoſè conſtigendo in fugam compulerunt: ita vt ipſe *Hazanes Baſſa* Boſnenſis Tyrannus crudeliſſimus, vnâ cum fratre *Giafero Bego Zernikeniſi*, *Sinane Bego Cliffenſi*, *Amurat* Imp. Turc. ex ſore nepote, *Mahumete Bego Seracienciſi*, *Bego Hertzegouinæ*, & alij aliquot præcipui Begi, plurimi Agi, Zaimi & Iſpai, & octodecim circiter ſelectiſſimorum militum, Turcicorum millia, partim ſclopetis & ferro cæſi, partim Ode-
ræ & Colapis rapidiſſimorum fluminum vorticibus (exceptis paucis initio per pontem fugâ elapſis) abſorpti, noſtrorum vix quinquaginta deſiderati fuerint. Vbi & illud obſeruandum eſt: *Boynium* Croatum, qui ante annum *Hazani Baſſæ* Boſnenſi copias Slaunicas, & Stiriacas, vt propè arcem Petriniam oppreſſæ ad interneccionem cæderentur, nefariè prodiderat, vnâ cum reliquis Turcis cæſum occubuiſſe, atque ita dignam proditiõis mercedem conſequutum fuiſſe.

Partâ hac victoriâ, *Siſſekium* è faucibus Turcarum ereptum: Petrinia vero arx ad Colapium fluuium munitiſſima, à con-
iunctis Germanorum & Vngarorum copijs, fruſtrâ aliquo die-
rum

rum spacio, Turcis ea fortiter defendentibus, oppugnata est. At *Sissekium* infirmo admodum præsidio munitum, & vix obsidione liberatum, tandem post varios dubij Martis euentus, in potestatem & fructum Turcarum concessit, sub finem Augusti. *Buch.*

A N N O C H R. 1595.

MAHVMETES III. Turcarū Rex XIV. & VII. Imp. Orientis, filiorum natu maximus *Amurathis III.* regnum pro more Turcicorum Imperatorum 18. fratrum cæde ex diuersis concubinis progenitorum auspicatus est, eisdemque cum patre in idem monumentum condi curauit; sorores verò 27. in *Seraglio* viuere permisit. Huius coniux foemina ambitiosa, cum ex Imperatore, & Astrologo fiscitaretur: An non filius in regno successurus esset? Mahumetes existimans eam velle se maritum veneno necare, ex solâ suspitione & zelo neci damnavit, ipsamque in aquis suffocari, & filium strangulari, quosdam etiam ex famulitio vtriusque sexus ad 30. mortis socios fieri iussit. *Anal. Turc.*

VILLERIVS Rotomag. præfectus, & Galliæ Amiralus, vnâ cum alijs quibusdam Proceribus, plurimisque nobilibus cæsus in bello contrâ Hispanos, occubuit. *Marian.*

A N N O C H R. 1600.

ALEXANDER RVVENAS, Comitæ Crociæ frater, Iacobum VI. Scotiæ Regem, insidiosè Perthum perducit, ibique in interiora conclauiâ, vt thesauros ostenderet, solum allectum, & à Lenoxiæ Duce, Comite Marciæ, & alijs nobilibus aulicis semotum, interficere gestijt; sed Rex masculino animo, primò comminationis, post factò ipso se defendit, & succursu quatuor suorum interfecto ipso, eiusque fratre Comite, & quibusdam ministris saluus euasit.

A N N O C H R. 1602.

BIRONIVS Marischallus regni Gallici, & Dux, item Comes de Auerniâ, alijque Proceres consilia agitant de occidendo Rege, Reginam, & Delphinum, & omni eius progenie, & nutricem filioli Regis veneno tollunt, quo infantem etiam periturum sperant; sed frustra: Quia ab vno coniuratorum detegitur Regi tota coniuratio, vnde sequitur captiuitas *Bironij*, & Comitissæ Arueniæ 15. Iulij; res Parlamento defertur ad iudicandum, quod statuit scelus hoc poenâ capitali vindicandum, atque ita vltima die Iulij Bironius decollatur: Comes vero 2. die Octobris, ex carcere dimittitur, non propter innocentiam, sed Regis clementiam. *Bucch.*

A N N O C H R. 1603.

MOSES Zeclerorum Dux, post Tartarorum in Transylvaniam incursionem, etiam ipse illam vastat, qui tamen paulo post trucidatur. Imperator tamen ob hosce motus comitia agit, & auxilia fortia ab imperio impetrat.

A N N O C H R. 1608.

ADOLPHVS Comes Nassouienfis, cum negotiorum causâ in itinere esset, intercipitur ab Hispanis, & occiditur. Hispani tamen isti ferè omnes à socijs Comitissæ occiduntur.

A N N O C H R. 1610.

HENRICVS IV. Rex Galliarum & Nauarræ cognomento *Magnus*, filius *Antonij* Regis Nauarræ, declaratus successor ab *Henrico III.* scripsit ad Senatum & Ciues Lugdunenses de intentato sibi parricidio die 27. Decembris, anno salutis 1594. Alterâ horâ (inquit) nec amplius effluerat post reditum meum ab expeditione è Picardiâ, & circumstabant mihi sobrini mei, Princeps Condæus, & Comites Sueffionis, & S. Pauli, cum triginta, aut quadraginta præcipuorum magnatum, & huius aulæ nobilium, qui me adhuc non salutauerant, exciperem; adole-

scens quidam, *Ioannes Castellius* vocatus, corpore brevis, ætate annorum 18. aut 19. qui cum turbâ in aulam irrepserat, à nulloferè obseruatus, subitò irrumpit, vt me cultro, quem manu gestabat, transfigeret, sed ictus (quia corpus demittebam, vt prædictos nobiles salutandi causâ inclinatos, subleuarem) in faciem tantum ad labij superioris latus dexterum illatus fuit, & vnâ cum vulnere dentem vnum confregit. Perditus ille subitò comprehensus fuit, & cum aliquantulum primâ fronte factum abnuisset, tandem nullâ vi cogente scelus factus est.

Ioannes ille *Castellius* fuit lanifici cuiusdam Parisiensis filius, Collegij Claremontani Iesuitarum ibidem alumnus, qui cum super hoc facto examinatus esset, talem sententiam à Parlamento tulit: Teneri eum & conuictum esse læsæ Maiestatis tam diuinæ, quàm humanæ, ob sceleratum illud & detestabile Parricidium in Regem intentatum, pro cuius criminis expiatione & supplicio Curia eum ad poenam sequentem damnauit. Initio stet antè Valuas primarij Templi Parisiensis nudus, solâ interulâ indutus, & ardentem cereum duarum librarum manu teneat, procidensque in genua confiteatur, & dicat se turpiter & proditoriè inhumanum & abominabile hoc Parricidium committere voluisse, Regemque cultro in vultu vulnerasse, dicat idem se falsis & damnandis instructionibus, persuasionibusque ad hoc inductum esse, vt crederet sibi permissum Reges interficere, & *Henricum IV.* modò regnantem non esse membrum Ecclesiæ, priusquam à Pontifice Max. approbatus fuerit. Factum hoc in se detestetur, Deum, Regem, & Iustitiam oret, vt sibi ignoscant. His peractis, in curru obsceno vehatur ad locum supplicij destinatum, ibi forcipibus ignitis siue candentibus brachia, & pedes eius lacerentur; dextera verò, quâ cultrum, quo facinus perpetravit, tenuerat, amputetur: tandem quatuor equis alligatum corpus in totidem partes discerpatur: partes in ignem conijciantur, & in cineres redigantur, qui in ventum proiecti dispergantur, bonis eius omnibus fisco Regio adiudicatis. Antequam autem hæc executio fiat, prædictus *Castellius* ordinarijs & extraordinarijs quæstionibus subiiciatur, vt sciatur, quinam eius fue-

fuerint complices, & vt interrogetur de alijs quibusdam indè dependentibus. Dipulgatâ igitur hac sententiâ, *Castellius* in publicum productus, & iuxta præscriptum modum, supplicio digno affectus est: Quo mortuo, patris eius ædes solo æquatæ sunt, in earundem verò areâ Pyramis, cum monumento ipsius facinoris erecta est.

Tandem *Henricus* trium exercituum apparatu instructus; die 13. Maij *Mariam* coniugem apud Sanctum Dionysium, coronâ regiâ insigniri iubet, & inungi, excepturus illam die sequenti Lutetiae apparatu magnificentissimo. Interim *Franciscus Rauillacus*, extremæ dementiæ, & impietatis homo, eius interficiendi consilium cepit. Illum igitur in rehedâ nactus, Parisios obambulantem contemplandi causâ apparatus, quo Reginam pridie coronatam exciperet, nefaria & clandestina molitione interficit, ictu gemino sub quintam costam illato. Factum die Veneris, qui fuit 14. mensis Maij, cum vixisset annos 57. & regnasset annos 22. Sequenti die corpus Regis presentibus 14. Medicis, & 11. Chirurgis apertum fuit, in eoque omnes partes tam sanæ inuentæ sunt, vt sine parricidiali hoc ictu Rex diu procul dubio fuisset superstes futurus: Illud quoque faciliè patuit, si totum corpus fuisset quasi diaphanum & omnino perspicuum, ictum hunc lethalem certius dirigi non potuisse.

Fauente ad Reginæ coronationem apparatu, Mathematicus quidam Reginæ dixit, festos hos dies non sic abituros, sed in æstissimos casus desituros. Eum cum Regina à templo S. Dionisij post coronationem vidisset, vocatum ad se, iam, inquit, causam nullam habes, vt malè augureris, aut sinistri quid timeas, cum feliciter omnia sint peracta. At ille: Nondum dies abiit. Quod si falsum dixisse deprehendar, è vestigio libros meos concremabo: Diu ante ab alio fuerat præmonita de ingenti malo, quod mensis Maius Anni 1610. ipsi esset apportaturus: sed quia nonnemo Astrologus falsò prædixerat, in puerperio secundæ filiæ morituram, faciliè hoc, & alia contempsit. Non defunt tamen aliæ circumstantiæ obseruatione dignæ, ex quibus Rex suum sibi prædixisse malum videtur. Nam eodem die, quo

interfectus est, finito prandio, Rex cubiculum Reginae ingressus, quamvis animo esset læto; ex vultu tamen eius tristitiæ quædam indicia apparebant, nec respondebat animus verbis. Vno loco tenere se nequibat, multò minus animum fluctuantem regere, in cuius diuersâ agitatione Reginae dixit, vix reperire se, quid facere debeat. Armamentarium sibi visere quodammodo necesse esse, sed scire molestum fore: vt qui rebus non ita, vt vellet, paratis, non sine indignatione indè esset discessurus. E Reginae cubiculo egressus, in suo aliquantisper hæsit, scriptis aliquot lineis, & dato ad edictum quodam responso. Indè ad fenestram accedens, manu fronti admotâ. *Mi Deus*, inquit, *hic quidem intus latet aliquid, quod me vehementer turbat*. Indè, cubiculo suo egressus, in cubiculum Reginae redijt, vbi de rebus magnis cum Cancellario collocuturus, tandem eum ad curiam abeuntem amplexus, *Abi*, inquit, *ego itidem abeo coniugi vale dicturus*. Cum verò nescio quid ridiculum, quod postridie in templo S. Dionysij accidisset, narraretur, plerisque omnibus in risum effusis, *Ne*, inquit, *die Veneris nimis ridamus, ne sequenti Dominica plangamus*. Postea filios suos Duces Aurelianensem, & Andegauensem paternè amplexus, inter blanditias celare non potuit, animum sibi non rectè constare, adeòut ad ipsam Reginae diceret: *Nescio quid mihi sit. Discedere equidem hinc non possum*.

E rhedâ aliquando descendens, Condæo Principi, & Baroni Chaumontio dixit, prædictum sibi fore, vt morte violentâ, & quidem in Rhedâ moriatur. Cum deindè Monceauxio reuertens, per templum S. Mauri, vt Delphinum filium, qui ibi educabatur, videret, iter faceret, ac post coenam Lutetiæ pergere vellet, monitus à quibusdam, periculosum esse noctu in rhedâ iter facere: melius facturum si equo veheretur: *Si quisquam*, ait, *ego certè à rhedis cauere mihi debeam, ut cui prædictum sit in rhedâ moriturum*. Cum Rex iam Luparâ exire in urbem statuisset, & è fenestrâ Reginae cubiculi è domesticis quæreret, an rheda præsto esset, execrabilis ille parricida, auditis his verbis (vti postea fassus est) intra dentes murmurans, dixit, *Teneo te. Perijisti*. Antequam autem Rex digrederetur, coniugi

ter-

tertio amplexu, & osculo vale dixit : Et notatum est à nonnullis, moram illam quæ ad egressum varias ob causas interponebatur (quamvis contrà animi sententiam Reginâ, etiam ipsum retinere valdè cupiente) molestè admodum tulisse : custodiarum, Præfectum in Curiam ablegasse; huius Legatum ægrum tum decubuisse : vexilliferum ad supremum Curie Præsidem negocij causâ iuisse : rhedæ velamenta vndiquè reducta & aperta ; pallium à Rege depositum : pedissequos aliam instituisse viam, nec rhedam comitatos : plateam vbi trucidatus fuit, duobus curribus, quorum vnus vino, alter fœno onustus erat, quasi obstructam, eoque obstaculo regium vehiculum passim quasi sufflaminatum, & tandem omninò retentum fuisse. Quæ omnia scelesto parricidæ, & animum, & modum facilius occidendi Regis dederunt. Nec illud silentio prætereundum est, Reginam non diu ante Regis mortem duo habuisse somnia, quæ licet vt plurimum falsa, hæc tamen post factum vera præagia deprehensa sunt. Dum enim gemmarij regiam apparant coronam, somniavit illa maiusculos adamantes, & lectissimas gemmarum, quas illa è suo mundo contribuerat, in margaritas, seu vniones (quos somniorum interpetres pro lacrymis accipiunt) conuersos esse. Altero somnio ita fuit perterrita, vt Rex excitatus, quid rei esset, percontaretur. Illa somniasse se nescio quid dicit : sed somnijs scire nullam habendam esse fidem. Tecum sentio, inquit Rex. Sed quid somniasti? Cum tergiuersari amplius non posset, ait, somniasse se, ipsi (Regi) cultro grande vulnus infictum. Laus Deo, ait Rex, quod somnium tantum sit; statimque rursus obdormiuit.

Henricò successit *Ludonicus Iustus*, nouennis sub tutela Matris Reginæ *Mariæ*, & sequenti Octobri Rhemis sacro Chrismate inunctus à Cardinali Ioieusio, qui eum baptizauerat. *Gasparus En*, ex Gallicarum rerum scriptoribus. *Franciscus Remondus S. I.* sic Henricum luget :

Siste Hospes: mora parua tibi est hic namque futura,

Sed reliqua est oculis tota tenenda via.

Nobilius toto ne queras orbe sepulcrum.

Rex maior nullo clauditur in tumulo.

*Nulla Orca erupit magis impia dextera, quam qua
Tam sanctum potuit contemnerare latus.*

*Nulla tot ex oculis hausit mors flumina, nullum
Tam mæstos funus fregit in astra sonos.*

*Sunt lacrymæ, gelido quas cernis marmore, gutta
Quantumvis felix, stet tamen ipse lapis.*

*Consocia gemitum, Heu vitam regni & decus orbis
Sic potuisse mori, sic potuisse regi.*

A N N O C H R. 1614.

GABRIEL BATHORIVS Transylvaniæ Princeps, à *Bethle-
bemo Gabor*, qui hæcenus in exilio fuerat, apud Sultanum
accusatur: *Bathorius* enim ex utraque parte tam à Sultano Tur-
cico, quam ab Imperatore infideliter pependerit. Turca igitur
dat *Bethlebemo* exercitum, quo *Bathorius* profligatur, & à
suis occiditur *Waradini*, & *Bethlehemus* princeps Transylvaniæ
constituitur mense Augusto, qui & Imperatori promittit pacem
& fidelitatem. *Annal. Turc.*

A N N O C H R. 1617.

CONCINVS FLORENTINVS Marischallus Franciæ, Re-
ginæ matris favore nimis potens, & criminationibus on-
eratus; cum Principes Regni in armis essent; protestantur scripto
peculiari, se pro defensione Regni, & Regis armâ sumere, dehori-
tanturque omnes, ne *Concino* assistant; monetur & Rex secretò,
si regno cadere nolit, omniaque in eo ad pacatum statum redu-
cere cogitet, ut sine morâ *Concinum* à medio tollere curet. Vo-
catus igitur die 24. Aprilis in Aulam per Capitaneum Vitryum,
& satellites Regis, aliquot scloporum ictibus interficitur in ipso
aditu, tumultumque inde exortum, Rex ipse suâ voce & aucto-
ritate sopiuit, & ad arma deponenda omnes in Regno per lite-
ras monuit, regnum etiam matre ablegatâ ipse solus arripuit,
eiusque statum ad tranquillitatem reduxit. Ipso interfecto,
eius vxor maleficijs & artibus Diabolicis affatim instructa, è

vestigio custodię est tradita, modisque omnibus, torturâ etiam examinata, tandem sententiâ latâ suspendio vitam finiuit, decollata postea & in ignem coniecta, in cineres redacta est, filio, & fratre mariti in exilium eiectis.

ANNO CHR. 1610.

Contentione subortâ inter duos Barones Bohemos, *Henricum Slauuatam* de Chlum & *Kosseberck*, & *Henricum Otta* de Wartenbergh, affines, de hæreditate defuncti Baronis Ioannis Alberti Smirfiscij, cuius sorores vterque in matrimonio habebat, in eumque finem Commissarijs Regijs ad arcem Gitsinensem dirimendę litis ergo ablegatis, proque Slauuatâ sententiam ferentibus, Wartenbergij vxor, vtpote cuius maritum Pragæ citatus, Arresto ibi tum detinebatur, oppido & arce cedere iussa, ex indignatione milites præsidarios ad sui defensionem incitauit, quorum vnus puluerem tormentarium ex conclaui, in quo plurima istius pulueris vascula recondita erant, allaturus, cum fortè fortunâ per incuriam funiculum ignitum pulueri aliquanto propius admouisset, arx tota cum omnibus, quotquot in illa erant, in momento quasi disiecta, penitusque subuersa fuit, subiecto insuper oppido, non exiguo damno illato.

ERNESTVS LVDOVICVS Dux inferioris Saxonię, in vico Aschauâ, quatuor milliaribus Lintzio distante, à rusticis occisus fuit.

ANNO CHR. 1611.

FRIDERICVS Baro *Tieffenbachius*, sub finem mensis Maij de mandato Cæsaris gladio percussus fuit: die autem vndecimo mensis sequentis, Stylo veteri Pragæ de viginti septem personis illustribus, Nobilibusque alijs Primarijs supplicium sumptum, præter eos, qui partim virgis cæsi, partim in exilium profigati fuerunt.

CAROLVS DE MONGAVAL, Comes Bucquoius, ad Neuhuselium, sexdecim acceptis vulneribus, & lanceâ confossus, occubuit, die 10. Iulij.

AN-

A N N O C H R. 1612.

OSMANNVS Turcarum Imperator, Achmatis filius, mantili suffocatus fuit die 22. Iunij, eò quòd Ianizari, & Spahij suspicarentur ipsum velle, nouâ militiâ institutâ, transferre Curiam Damascum, eiusque in locum Patruus *Mustapha* suffectus, quem antea idem *Osmannus* carceri incluserat.

FRIDERICVS Dux Saxonix Vinariensis, in prælio inter Hispanos & Mansfeldicos ad pagum Fleru in Brabantia commisso, oppetijt, die 15. Augusti.

A N N O C H R. 1615.

FRIDERICVS Dux Saxonix Altenburgensis, in pugnâ ad Leynam, propè Hannoueram strenuè pugnans, occubuit, vnâ cum Ioanne Michaeli Obentraut, Equite Rhenano, militum Duce à partibus Christiani IV. Regis Daniæ die 24. Octobris.

A N N O C H R. 1626.

PHILIPPVS Hassiæ Landgrauius, Mauritij filius in prælio propè arcem Lutheram occubuit die 27. Augusti.

A N N O C H R. 1628.

RVDOLPHVS Christianus, Comes Frisix. orientalis, Buri in conflictu interemptus fuit, die 28. Aprilis.

A N N O C H R. 1629.

FRIDERICVS HENRICVS Palatinus, Friderici V. primogenitus, aquis suffocatus Herlentensibus, interijt.

A N N O C H R. 1631.

GVSTAVVS II. Adolphus, Rex Succix, filius Caroli IX. ab Ingolstadij oppugnatione clade acceptâ, & amissis aliquot Ducibus abstinit; sed mense Maio cessere illi, Lâdisberga Landiutha, Frisinga, Monachium, vbi inter 140. bombardas, vnâ reperta est

est plena 30. millibus aureorum. *Pappenehimus* Hassiam depopulatus, & Thuringiæ imminens, ab Isabellâ Regente in Belgium euocatur mense Iulio, vbi Dedestadium captum munitionibus spoliât, sed frustra conatur repellere foederatos ab obsidione Traiecti, quod die 13. Augusti dedit se illis. Die verò 3. Septembris, acris, sed anceps pugna fuit inter Regem *Gustauum*, & *D. Firdlandiæ* ad Norimbergam; *Holckius* Cæsari Dux Lipsiam Kal. Nouembris ad se dedendam impulit: *Fugerus* Landisbergam recuperauit; *Pappenehimus* ex Belgio redux aliquot Saxonix locis potitus est; quare *Gustauus* possessionem Saxonix prælio decernendam ratus die 15. Nouembris ad Lutzenam oppidulum prælio prælusit: postridiè verò prælio atrocissimo, vsque ad horam diei decimam protracto, *Gustauus* Rex, superueniente *Pappenheim* ultimo vulnus passus expirauit annos natus 38. Ita concidit moles illa vastissimæ ambitionis, quæ sibi Orbem destinarat; continuato tamen certamine in noctem, ipse quoque *Pappenehimus* circa horam octauam cum sanguine bellacem effudit animam. Reliquit *Gustauus* *Christinam* vnicam filiam, quam genuit ex Maria Eleonora Brandeburgica, & cum tantum septennis esset, sub tutelâ Alexij Oxenstemij magni Cancellarij constituit. Igitur hæres regni facta, anno 1633. die 4. Martij Regina publicè proclamata est. Anno 1635. inducias annorum 26. cum Rege Poloniæ, & anno 1645. quo rectionem Regni aggressa est, perpetuam pacem cum regno Daniæ pacta est: sed feliciore consilio anno 1655. pace cum supremo Cœli, Terræque Rege initâ, Catholicam fidem amplexa est *Alexandro* VII. Summo Pontifice, renuncians regnum Carolo X. Post hæc Romæ degens, piè & catholicè vltimum emisit spiritum die 19. Aprilis, anno 1689. Sepelitur in Vaticano iussu Innocentij XI. Summi Pontificis.

A N N O C H R. 1649.

CAROLVS I. Stuardus Magnæ Britannix Rex, filius *Iacobi VI.* à Parlamentarijs operâ *Farfaixi*, & *Cromuelis* per vi-
lissimos, & omni scelere inquinatos Iudices damnatus, quod

fouisset rebellionem Hibernensium, conspirasset cum Catholicis contrà Protestantes, arma mouisset contrà Parlamentum, violassetque Regni leges, quantumuis eo contestante, se non posse ab alio, quàm à Deo iudicari, die 10. Februarij ductus est ad supplicium, incedens inter milites, seu satellites festinanter, aiebat enim se festinare ad certamen, ex quo sperabat coronam immortalem. Infame ac inauditum spectaculum Londini visum: nam quod in alijs etiam maximè barbaris Nationibus inditus est amor erga Reges suos, pro quibus, opes, & sanguinem ipsum, vt incolumes conseruentur, profundere non timent, solum Londini visi sunt Anglorum oculi sinè lacrymis spectare sanguinarium, & ferale theatrum ante Palatium regium extructum, quo subditi latà in Regem suum sententià, in quem nulum ius, nullamque auctoritatem habebant, eundem capitis damnarunt, & securi per listorem transuerberarunt. Obierit nè hæreticus, an, vt quidam retulère Catholicus, Deus nouit: pluribus enim visus est nimis obsurduisse inspirationibus Diuinis, & Consilijs Nunciorum Pontificiorum de Catholicâ Religione profitendâ. Monarchiâ extinctâ, Camera inferior abrogauit Cameram superiorem. Scoti & Hibernenses acclamarunt Regem Scotiæ, & Hiberniæ *Carolus II.* filium *Caroli* necati. *Farfaix* videns *Cromuelem* pluris quàm se fieri, recessit Londino ineunte Decembri. *Asham* Legatus Angliæ ad Hispanum, trucidatur Mantuæ Carpentorum ex insidijs. *Montrossus* regiarum partium per Scotiam crudeli Marte sæuit, vincitur, capitur, damnatur, & in partes secatur, antequam se *Carolus II.* Scotis coronandum sisteret. Plurà de his habentur in *Theatro Tragico Londinense*. *Carolus II.* Rex à Scotis coronatus anno 1651. venit in Angliam, & ad Vuorcestriam cum Cromuelo conficiens profigatur, & mutato habitu fugit Londinum, & indè in Galliam. Anno verò 1660. Reges Christianissimus, & Catholicus promittunt Regi Angliæ restitutionem in regnum, dummodò pro impensis belli cedat Gallo Scotiam, Hispano Hiberniam; Londini discutiuntur conditiones Regi *Carolo* proponendæ, antequam reuocetur i

& Gubernator Duncherch iubet in foro proclamari; *Viuat Carolus II. Rex Magnæ Britannia*. Aprili mense Parlamentum Londini, exercitus capita, & Metropoles consentiunt restitutioni Caroli in Regnum eâ conditione, vt parcat etiam parricidis *Caroli I.* nec ducat vxorem diuersæ Religionis à Protestantibus, reliquatque in suo vigore edictum contra Catholicos, nec Gallos, Hispanosue in regnum introducat, celebreturque in Ecclesijs ritu Scotico; eidemque pro annuo reddito promittuntur 80. mille libræ sterlingæ. Igitur Carolus Rex ingressum suum in Angliam constituit ad diem 8. Maij, sibi natalitium; Parlamentum capite mulctat septem primarios complices parricidij in Carolum I. & Cromuelis ossa extumulata iubet comburi; reliquorum bona proscribit, quos inter *Onglefus* ad Regem pro veniâ confugit Respondet Rex, effusionem sanguinis vnus Regis tale parricidium esse, vt ad vltionem obliget potius eius subditos, quàm filios. Porro Regis huius literæ lectæ fuerant in Parlamento nudis capitibus, fueratque ibi proclamatus Rex cum sonitu campanarum, & explosione bombardarum: quando autem ingressus est die 8. Londinum annos natus 30. præcesserunt prætoriani milites 2000. & subsecuti equites 1500. Magistratu purpurato obuiam eunte, & populo genua flectente. Vtinam etiam *Iacobus Caroli II.* frater, & in regnum legitimus successor, nunc profugus, eandem apud instabilem populum illum probet fratris sortem, qui simile expertus est infortuniû.

ANNO CHR. 1670.

C Omites *Serini*, *Nadaſti*, *Frangipani*, & *Ioannes Ferdinandus Tettenbachius* accusantur conspirationis aduersus Cæsarem: ideò carceri includuntur, vt capitis supplicium subeant.

ANNO CHR. 1674.

D Vx *Robaneus* in Galliâ quòd improbasset euocationem nobilium, & Vassallorum Gallicorum à Rege factam, in carcere conijcitur, & capitis supplicium subire iubetur.

ANNO CHR. 1675.

Comes *Turennius*, celeberrimus Gallorum Dux, à Comite Montecuculo exercitus Cæsariani Duce, in pugna occiditur, cui Rex Galliæ, funus in Regium Sacellum reponi iubet, additâ magnificâ inscriptione.

ANNO CHR. 1682.

MAGNO Duce *Moscovia* veneno sublato, post multas turbas & cædes, duo eius filij relictî, de imperio diuidendo inter se consentiunt.

Atque hic Tragicorum euentuum, Infelicitatisque Principum finis esto. Faxit Deus, vt Regnantes Principes, ex aliorum infelicitate felices, & ex suorum Antecessorum periculis cauti fiant; itâ vt quæ illis sæpè sæpius, Deo vindice in pœnam euenit, ipsis sit in exemplum, vt itâ precor, ac exopto.

*Vos ego nunc moneo felix quicumque dolore
Alterius discas posse carere tuo. Tibull. 3.6.*

FINIS.

INDEX SECVNDÆ PARTIS

Numerus indicat paginam.

A

A Baga Cham Tartarus. pag. 158.
 Abarca Rex Navaræ & Vasconum. 193.

Abdelmelechus. 346.

Abderachman Rex Persarum. 165.

Abel frater Henrici Danorum Regis.
 pag. 249.

Abubalas Dux Saracenorum in Persia.
 pag. 172.

Achmetes Selymi L. Turcarum Regis
 frater. 319.

Actinophus. 115.

Ætiolinus Pataninorum Tyrannus. 241.

Adelbaldus Northumbria Rex in
 Anglia. 175.

Adelbertus Bardo Lucæ Marchio. 190.

Adelheidis Regina Italia. 194. 198.

Adbesir Persarum Rex. 156.

Adolphus Comes Nassouiensis. 353.

Adolphus Nassouiensis XXIII. Ger-
 manorum Imperator. 262.

Æmylia Lepida. 12.

Æmilianus Tyrannus. 72.

Ætius patricius Romanus. 110.

Agila Gothorum Rex. 138.

Agilulphus Rex Longobardorum. 147.

Agrippa Rex. 18.

Agrippina Germanici coniux. 11.

Agrippina Germanici filia. 22.

Agrippina Neronis mater. 24.

Aio Dux Beneuentanus. 157.

Aistulphus Longobardorum Rex. 173.

Alachis Dux Tridentinus. 164.

Aladols Rex Tanri montis. 320.

Alaricus Regulus. 315.

Alaricus Gothorum Rex. 127. 134.

Alberon Comes. 201.

Albertus L. Austriacus XXXIV. Ger-
 manorum Imperator. 262. 264.

Albertus Bambergensis Comes. 189.

Albertus Comes. 183.

Albertus Imperator Mosellanorum.
 pag. 109.

Albertus Marchio Brandenburgensis.
 pag. 322.

Albertus Saxonie Dux & Elector.
 pag. 287.

Albinus Imperator. 45.

Alboin Longobardorum Rex. 139.

Albuinus Comes. 188.

Alexander Medices Etrurie Dux. 330.

Alexander Scotie Rex. 261.

Alexander Ruuenas Comes. 352.

Alexius Angelus Orientis Imp. 234.

Alexius Comnenus Orientis Imp. 225.

Alexius Patriarcha. 204.

Almaricus Hispaniarum Rex. 131.

Alphonfus Rex Hispania. 192. 213.

Alphonfus Arragonie & Vasconum.
 Rex. 217. 219.

Alphonfus Rex Legionum in Hispania.
 pag. 202.

Alphonfus Portugallie Regis filius.
 pag. 311.

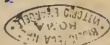
Alpinus Scotie Rex. 183.

Alefridus Northumbrorum Rex in
 Anglia. 163.

Aluarns. 298.

Amalasuenta Athalarici Regis Gotho-
 rum mater. 131.

Am-

Ammingus Piflauienfis Comes. 173.
Amurates primus Turcarum Rex. III.
     279.
Amurates fecundus Turcarum Rex
L. VLL. 295.
Amurates tertius Turcarum Impera-
tor. 343.
Anafafius Artemius LXVII. Roma-
 norum Imperator. 171.
Anafafius Dicomus LVL. Romanorum
 Imperator. 128.
Anafafius Patricius. 206.
Andragathius. 98.
Andreas Hungarorum Rex. 208. 210.
Andreas Rex Hierufalem & Sicilia.
     pag. 267.
Andronicus Comnenus Orientis Impe-
rator. 227.
Andronicus Conftantini Duca frater.
     pag. 212.
Anicius Olybrius. 120.
Anna Bolena Elifabethe Anglia Re-
ginæ mater. 330.
Anneus Memorantius. 339.
Anfeginus gener Pipini. 159.
Antenor Sicamborum Rex. 24.
Antharit, fine Autharis Rex Longobar-
dorum. 147.
Anthemius. 119.
Anthonius Baffianus Caracalla XXII.
     Rom. Imperator. 48.
Antonius Dux Brabantie. 286.
Antonius Borbonius Dux Nauarraus.
     pag. 336.
Antonius Volaterranus. 307.
Anulus. 180.
Apfimarus Cobyrrhæitarum Drungarius
     pag. 166. 167.
Arbogaffes. 100.
Arbetio Conful. 90.
Argon frater Mahumed Cham. 260.
Arpertus Rex Longobardorum. 159. 169.

Arminius Dux Germanorum. 9.
Arnoldus Comes de Blanc Kenheim. 271.
Arnulphus Hollandia Dux. 200.
Arnandus præfeftus Gallia. 118.
Aflor Manfredus. 312.
Atenulphus Capue Princeps. 199.
Athnagildus Gothorum Rex. 138.
Athenodorus Princeps. 125.
Athaulphus Gothorum Rex. 104.
Attila Gothorum Rex. 107.
Auitus Theodorici Gothorum Regis le-
     gatus. 114.
Augerius Griffenius Busbequius. 350.
Auguftinus Landus. 332.
Aulus Vitellius IX. Romanorum Im-
 perator. 31.
Aurelius Alexander Seuerus XXV. Ro-
 manorum Imper. 54.
Aurelius Commodus XVIII. Roma-
 nor. Imper. 39.
Aurelius frater Froiola Regis Legio-
     num. 174.
Aureolus Tyrannus. 70.
Aurona foror Luitprandi. 169.
Azanis Sultanus. 212.

B

B *Biazetes L. Turcarum Rex IX.* 281.
Biazetes II. Turcarum Rex X.
     pag. 317.
Baldac Turcarum Rex. 228.
Baldericus frater Herminfridi Regis He-
     rulorum. 127.
Baldunus Rex Syrie. 217. 220.
Baldunus Flander Orientis Imperator.
     pag. 235.
Baldunus Securus Flandria Dux. 217.
Baldus Rex Perfarm. 130.
Balifta Tyrannus. 71.
Bardanes Dux. 178.
Bardus Orientis Imperij moderator. 184.

Basiliscus Imperator. 121.
 Basilus Cæsar. 185.
 Basilus filius Leonis Armeni Imper.
 pag. 181.
 Basilus Macedo Græcorum Augustus.
 pag. 189.
 Bela Rex Hungariæ. 226. 245.
 Berengarivs Italiæ Rex. 191.
 Beorgor Rex Alanorum in Gallia. 117.
 Beringerus Comes Dallenstadius. 201.
 Bernabo Dux Mediolanensis. 276.
 Bernardus Bandinus. 207.
 Berwaldus Rex Frisii. 156.
 Bertaridus Longobardorum Rex. 159.
 Bertarivs frater Herminfridi Regis He-
 rulorum. 127.
 Bertarivs Maior domus Theodorici Re-
 gis Franciæ. 164.
 Bethlehemus Gabor. 358.
 Bironivs Marefcallus regni Gallici.
 pag. 353.
 Blanca Grantiæ Regina. 273.
 Bleda frater Attilæ Regis Gothorum.
 pag. 107.
 Blitildis Regina Franciæ. 163.
 Boamundus Antiochiæ Princeps. 219.
 Bodiccus Britannorum Comes. 142.
 Boleslaus Pedicus Poloniæ Princeps.
 pag. 240.
 Bonifacivs Marchio. 334. 335.
 Bonofus Dux militum. 79.
 Bothuelivs. 238.
 Bretislavus Dux Bohemiæ. 216.
 Brigantivs Dux. 308.
 Britannicivs filius Claudij Imp. 24.
 Brunnechildis Francorum Regina. 141.
242. 143. 155.
 Bruno Dux Bronjuicenfis. 210.
 Eurbardus gener Henrici Ducis Bana-
 riæ. 194.

C

C Abades Rex Perfærum. 129.
 Cælius Balbinus. 37.
 Cæfar Borgia. 312.
 Caius Caligula IV. Romanor. Imp. 15.
 C. Galba. 12.
 C. Valerivs Licinius. 86.
 Calipha Egypti. 224.
 Callinicus Patriarcha. 165. 168.
 Calo Ioannes Imperator Orientis. 210.
 Calocarcus Rex Cypri. 88.
 Calpurnivs Pifo. 26.
 Camillivs Vitellivs. 312.
 Canaba Rex Gotthorum. 77.
 Canabus. 234.
 Canutus Rex Daniæ. 238.
 Capelianus Mauritanicæ Prefes. 57.
 Carazivs Europa Dux. 301.
 Caraufivs. 82.
 Carcarivs Patavi Dominus. 184.
 Carduella Britonum Dux. 157.
 Carinivs. 81.
 Carolomannus Rex Gallia. 187. 188.
 Carolus I. Stuardus Magnæ Britanniæ
 Rex. 361.
 Carolus II. Magnæ Britanniæ Rex.
 pag. 363.
 Carolus Siciliæ Rex. 258.
 Carolus III. Rex Sicilia. 274. 277.
 Carolus frater Ludovici Regis Gallia.
 pag. 270.
 Carolus filius Caroli Regis Gallia.
 pag. 287.
 Carolus VIII. Rex Francorum. 312.
 Carolus IX. Gallia Rex. 335. 342.
 Carolus Amitivs Regis Danorum fi-
 lius. 217.
 Carolus Andax Burgundiæ Dux. 306.
 Carolus Borbonivs Princeps. 328.
 Carolus V. Germanor. Imper. 186.

Carolus Comes Andegauensis. 258.
 Carolus Comes Flandriae. 219.
 Carolus Dux Lotharingiae. 200.
 Carolus Princeps Condens. 341.
 Carolus Magnus. 177. 180.
 Carolus de Monganal Comes Bucquo-
ius. 359.
 Carolus simplex Rex Francorum.
 pag. 188. 191.
 Carolus Sueffonum Comes. 341.
 Catharina Angliae Regina. 330.
 Catharina Sfortia. 314.
 Catharina Urbini Ducis filia. 350.
 Celsus Nigrinus. 37.
 Celsus Tyrannus. 73.
 Censorinus Tyrannus. 74.
 Cenulphus Merciorum in Anglia Rex.
 pag. 177.
 Chaganus Rex Auarum. 148.
 Charegisilus. 142.
 Chassius Charea. 17.
 Chareus 18.
 Childebertus Francorum Rex. 148.
 Chilpericus Francorum Rex. 122. 145.
 Chilpingus Auernensis Comes. 173.
 Chramnus. 139.
 Chronobus Britonum Dux. ibid.
 Christianus Bruck. 339.
 Christianus IV. Rex Daniae. 360.
 Christophorus Comes Palatinus Rheni.
 pag. 343.
 Ciccius Calaber. 305.
 Claudius Tiberius Nero III. Roma-
 norum Imperator. 13.
 Claudius Tiberius Drusus V. Roma-
 norum Imperator. 21.
 Claudius Domitius Nero VI. Roma-
 norum Imperator. 28.
 Clepus Longobardorum Rex. 141.
 Cloebiliachus Danorum Rex. 127.
 Clodia Virgo Vestalis. 49.
 Clodius Pupicius Maximus. 57.
 Clodomirus Rex Francorum. 86.
 Clodonius I. Francorum Rex. 86. 90.
 Clotharius Rex Francorum. 139.
 Cnutus Daniae & Angliae Rex. 202.
 Cocceius Nerva. 11.
 Commentiolus. 151.
 Comnenus Alexius. 227. 232.
 Concinus Florentinus Marescallus
 Franciae. 358.
 Confidius Proculus. 10.
 Conobaldus Aquitaniae Rex. 139.
 Conradinus. 250. 252. 254. 256.
 Conradus Comes Franciae. 189.
 Conradus Tertius XXI. Germanorum
 Imperator. 223.
 Conradus Quartus XXVII. Germanor.
 Imperator. 249.
 Conradus Comes Zeringensis. 218.
 Conradus Friderci II. Imperator. fi-
 lius notbus. 256.
 Conradus gener Othonis Imperatoris.
 pag. 194.
 Conradus Glogoniensis Dux. 261.
 Conradus Kaufingus. 298.
 Constantius Secundus LXVI. Romanorum
 Imperator. 162.
 Constantius Constantini Magni filius. 88.
 Constantia uxor Mauriti Imperato-
 ris. 148.
 Constantiniana soror Constantij. 90.
 Constantinus Magnus 84. & seqq.
 Constantinus secundus XLIV. Roma-
 norum Imperator. 88.
 Constantinus Tertius LXIV. Romano-
 rum Imperator. 157.
 Constantinus Sextus LXXVII. Roma-
 norum Imperator. 175.
 Constantinus filius Romani Imperato-
 ris. 193.
 Constantinus Monomachus Orientis Im-
 perator. 207.
 Constantinus Orientis Imperator. 194.

Constantinus Scotia Rex. 186.
 Corbulo. 27.
 Corebutes Selymi L. Turcarum Regis
 frater. 319.
 Cornelius Sabinus. 17.
 Coron Rome Praefectus. 135.
 Cosroes Persarum Rex. 155.
 Crispus Constantini Magni filius. 87.
 Cromuelis. 361.
 Crotildis coninx Chilperici Francorum
 Regis. 122. 130.
 Cunibertus Longobardorum Rex. 161.
164.
 Cunimundus Gepidarum Rex. 134.
140.
 Crumus Bulgarorum Princeps. 179.
180.
 Cutradus Rex Cantuariorum, 177.

D

D Acco. 144.
 David Regis Scotiae filius. 281.
 David frater Leolini Principis Val-
lie. 260.
 David Baumgartnerus. 339.
 David Imperator Trapezunt. 302.
 Decebalus Rex Dacorum. 37.
 Decius XXXI. Romanorum Impera-
 tor. 62.
 Diadumenus Macrini filius. 52.
 Didius Iulianus XX. Romanorum Im-
 perator. 44.
 Dinzio Attila filius. 119.
 Diogenes Dux militum. 312.
 Ditericus Marchio Misniae. 246.
 Domitia vxor Valutis Imperatoris.
 pag. 96.
 Dracolenus. 144.
 Drusus Tiberij filius. 10.
 Drusus filius Germanici. 11.
 Duglassius Comes in regno Scotiae. 295.

Dunstanus Rex Scotiae. 215.

E

E An Rex Scotorum. 154.
 Eanfridus Rex Northumbro-
 rum in Anglia. 156.
 Eberhardus Comes Vvirdenburgen-
 sis.
 pag. 279.
 Eberhardus Palatinus. 193.
 Ebroinus Maiordomus Neustria. 164.
 Ebulus Comes. 162.
 Ecbertus Marchio Saxoniae. 214.
 Edbertus Cantuariorum in Anglia Rex.
 pag. 172.
 Edelbertus Rex Cantuariorum. 177.
 Edelredus Rex Anglia. 197.
 Edwaldus Merciorum Rex in Anglia.
 p. 172. 173.
 Edilfredus Rex Nordanimbro-
 rum.
 pag. 154. 155.
 Edmundus Angliae Rex. 193.
 Edmundus Orientalium Anglorum Rex
 pag. 185.
 Edredus Angliae Rex. 193.
 Eduardus Rex Anglia. 191. 197. 266.
269. 304. 333.
 Eduardus Dux Geldria. 274.
 Egbertus Danorum Rex. 185.
 Egbertus Dux Bransuicensis. 210.
 Egfridus Northumbro-
 rum Rex in An-
 glia. 163.
 Eleutherius Exarchus in Italia. 155.
 Elmuflein. 186.
 Elmutan Sultanus Aegypti. 245.
 Enricus Augustanus Episcopus. 199.
 Erhardus Saxonia Marchio. 201.
 Ericus Orientalium Saxonum Rex.
 pag. 191.
 Ericus Dux Foroiulienfis. 177.
 Eridicus frater Theoderici Regis Go-

thorum. pag. 116.

Ernestus Dux Alemania. 203.

Ernestus Dux Austria. 213.

Ernestus Dux Suenie. 201.

Ernestus Ludonius Dux inferioris Saxonie. 359.

Ethus Scotia Rex. 185.

Eruinus Scotorum Rex. 174.

Evarichs Gothorum Rex. 117.

Eucherius. 103.

Eudinus Rex Northumbrorum in Anglia. 156.

Eudocia Augusta. 106.

Eudoxia Augusta. 211.

Eudoxia Theodosii vxor. 114.

Eugenius Scotorum Rex. 97. 174.

Eutropius. 101.

F

F Abins Maximus Consularis. 5.

Farfaix. 361.

Fauila Dux Cantabria. 164.

Fausla Constantini vxor. 87.

Faustina Antonini Imp. filia. 39.

Ferdinandus Castellæ Rex. 205. 239. 266.

Ferdinandus Dux Albanus. 341.

Ferdinandus Gonzaga. 332.

Ferdinandus Hungariæ & Bohemiæ Rex. 327.

Ferrandus Rex Neapolis. 309.

Flambersus. 191.

Flavius Domitianus XII. Romanorum Imperator. 34.

Flavius Sabinus Consul. ibid.

Flavius Gratianus XLVIII. Romanorum Imperator. 98.

Florentinus Comes Hollandiæ. 210. 224. 262.

Florianus Taciti frater. 79.

Fonsina Agrippa. 33.

Franciscus Rex Gallie. 335.

Franciscus Alenconius Dux Brabantie. 348.

Franciscus Borbonius Princeps Contia-
cus. 341.

Franciscus Buffonius. 290.

Franciscus Dux Guisins. 336.

Franciscus Estensis. 334.

Franciscus Maria Dux Urbini. 324.

Franciscus Pallius. 307.

Franciscus Rauallacus. 355.

Franciscus Sfortia Dux Mediolanensis.
325.

Franciscus Saluiatus Archiepiscopus
Pisanus. 307.

Franciscus Ursinus Grauiæ Princeps.
pag. 313.

Frangipannus Comes. 362.

Franita Comes Rauennæ. 121.

Fredegundis Francorum Regina. 142.

Fridericus Secundus Siciliæ Rex. XXI
Germanorum Imperator. 246.

Fridericus Barbarossa XXII. Germa-
norum Imperator. 229.

Fridericus Dux Austria. 245.

Fridericus Dux Sueniæ. 219.

Fridericus Baro Tieffenbachius. 359.

Fridericus Comes Isenburgius. 240.

Fridericus Dux Saxonie Altenburgen-
sis. 360.

Fridericus Dux Saxonie Vinariensis.
ibid.

Fridericus Henricus Palatinus. ibid.

Froiola Rex Legionū in Hispania. 174.

Froiola Rex Hispaniæ. 192.

Frumarius Suenorum in Hispania Rex.
pag. 115.

Fulco Rex Hierosolymis. 219.

G

G Abriel Bathorinus Transiluanie
Princeps. 358.

Gabriel Mongomerius Comes. 335.
 Gailenus. 144.
 Gaina Dux Arcadij. 102.
 Galeatius Maria Sfortia Dux Mediol.
 pag. 305.
 Galla Placidia soror Honorij. 10.
 Gallus Caesar frater Iuliani Apostatæ.
 pag. 90.
 Garibaldus Dux. 106.
 Gasias Castellæ Comes. 202.
 Gasias Vasconum Rex in Hispania.
 pag. 209. 222.
 Gasias Sanctius Rex Navarra. 193.
 Gasto Comes Fuxensis. 304.
 Gasto Foissæus Dux Nemorensis. 319.
 Geisericus Vandalarum Rex. 105.
 Gemes, seu Zizimus Mahumetis II.
filius. 311.
 Genfericus Gothorum Rex. 105.
 Georgius Dux Megapolitanus. 332.
 Georgius Princeps Mosconia. 244.
 Gerardus Comes Montensis. 272.
 Germanicus Caligula Imperat. pater. 8.
 Germanus Theodosii socer. 151.
 Geroldus Bavariæ Dux. 177.
 Gerontius Dux Honorij. 104.
 Gertrudis Regina Hungarorum. 239.
 Gibellini. 253.
 Gildo. 101.
 Gisleharicus Rex Gothorum in Hispa-
nia. 127.
 Gisebertus Baro Batenburgius. 341.
 Giselbertus Palatinus. 193.
 Gislephus. 148.
 Gloucestræ Dux in Anglia. 297.
 Godebertus Longobardorum Rex. 159.
 Godefridus Dania Rex. 177.
 Godefridus Lotharingæ Dux. 209.
 Godigifilus frater Gundobagi Burgun-
 dorum Regis. 126.
 Godomarus Rex Francorum. 130.
 Gozelus Lotharij. 205.

Graninus Martianus Senator. 11.
 Gratianus Imperator in Britannia. 107.
 Gregorius filius Leonis Armeni Impe-
 rator. 182.
 Grimoaldus Longobardorum Rex. 163.
 Grimoaldus Pipini filius. 170.
 Grindio. 144.
 Gripho Comes Nenftria. 173.
 Gubazs Rex Laziorum. 137.
 Guelfi. 253.
 Guido Rex Hierosolymorum. 232.
 Guido Vbaldus Feltrinus. 314.
 Guilielmus Rex Sicilia. 227.
 Gundamundus Francorum Rex. 123.
 Gundebaldus Francorum Rex. 122.
 Gundericus Vandalarum Rex. 105.
 Guntheramnus Rex Aurelia. 144. 145.
 Gustavus II. Adolphus Rex Suecie.
 pag. 360.

H

H Abdalla Dux Saracenorum in
 Syria. 173.
 Haidar Rex Persarum. 343.
 Halberstades Rex Dania. 219.
 Hall Rex Arabum. 159.
 Haraldus Rex Angliæ. 211.
 Haraldus Danorum Rex. 194. 198.
 Haraldus Norwegia Rex. 211.
 Hatto Archiepiscopus Moguntinus. 190.
 Hazanes Bassa Bosnensis Tyrannus. 351.
 Heinrichus Dux Lignicensis. 261.
 Helena mater Constantini. 87.
 Heliogabalus. Vide Marcus Antoninus.
 Helnius Pertinax XIX. Rom Imp. 42.
 Hemmingus Danorum Rex. 180.
 Henricus Angliæ Rex. 228.
 Henricus Borbonius Princeps Condens
 pag. 341. 349.
 Henricus Castellæ Rex. 279. 380.
 Henricus Comes Louanienfis. 216.

Henricus Comes Richemontia. 307.

Henricus Danorum Rex. 249.

Henricus Dux Tartarorum. 245.

Henricus II. Rex Gallia. 335. 349.

Henricus IV. Rex Gallia. 353.

Henricus Tertius cognomento Niger,
XVII. Germanorum Imp. 209.

Henricus Sextus XXIII. Germanor.
Imperator. 222.

Henricus filius Friderici Secundi Im-
perator. 249.

Henricus filius Ioannis Lancastri. 280.

Henricus Landgravius Thuringia. 245.
252.

Henricus Otta de Vvartenberga Baro
Bohemus. 359.

Henricus Stuardus Rex Scotia. 338.

Heracleonas LXV. Romanor. Imp. 158.

Heracianus. 153.

Heracianus Africa Comes. 104.

Heracius Imperator. 153. 154. 155.

Herbertus Comes P'tomandensis. 191.

Herennianus Tyrannus. 73.

Herinerus Francorum Rex. 11.

Herioldus. 180.

Herineus Remensis Episcopus. 191.

Hermannus Dux Luzelburgensis. 214.

Hermifridus Rex Herulorum. 131.

Hermintrudis Imperatrix. 187.

Hieronymus à Brendestein. 339.

Hildericus Rex Austrasiarum. 159.

Hildericus Rex Francia. 163.

Hincmarus Remensis Archiepiscopus.
pag. 188.

Honorius Imperator. 101.

Honorius Rex Vvandalorum. 123.

Hormisda Persarum Rex. 146.

Hugo Comes Tiberiadis. 216.

Hismael Sophus Rex Persarum. 318.

I

Iacobus I. Rex Scotia. 292.

Iacobus III. Rex Scotia. 310.

Iacobus IV. Rex Scotia. 310. 320.

Iacobus V. Rex Scotia. 320.

Iacobus Aragonia Rex. 239.

Iacobus Rex Sicilia. 260.

Iacobus Passius. 307.

Iacobus Persarum Rex. 309.

Iacobus Sanctacrucius. 314.

Iacobus de Vicariis Venetorum
Dux. 323.

Ianicula Vvalachia Regulus. 347.

Ibrahim Bassa. 329.

Iezdegirdus Persarum Rex. 137.

Ildobaldus Gothorum Rex. 134.

Imin Amiras Saracenorum. 180.

Ingenius Tyrannus. 69.

Ioachimus II. Elector Brandenburg. 341.

Ioanna Regina Sicilia. 269. 275.

Ioanna Suffoleia. 333.

Ioannes Aragonie Rex. 280.

Ioannes Rex Bohemia. 270.

Ioannes Dux Brabantie. 161.

Ioannes Dux Bulgaria. 202.

Ioannes Burgundia Dux. 284.

Ioannes Cantabria Rex. 315.

Ioannes Castella Rex. 280.

Ioannes Castellius. 354.

Ioannes Comes Arenbergius. 340.

Ioannes Dudleus Northumbria Dux.
pag. 333.

Ioannes Exarchus in Italia. 154.

Ioannes Ferdinandus Tottenbachius Co-
mes. 363.

Ioannes Fridericus Dux Saxonie. 338.

Ioannes Galeatius. 277.

Ioannes Georgius Elector Brandebur-
gensis. 341.

Ioannes Hunniades Hungaria Pro-
rex.

rex. pag. 292. 299.
 Ioannes Manfronus Venetorum Dux.
 pag. 323.
 Ioannes Medices. 224.
 Ioannes Paulus de Balleonibus. 322.
 Ioannes Portugallie Rex. 308.
 Ioannes Ravennae Exarchus. 170.
 Ioannes Rota Comes Caserta. 253.
 Ioannes Sfortia. 314.
 Ioannes tutor Hollandiae. 289.
 Ioannes Zimifstes Orientis Imperat. 197.
 Ionathan Summus Pontifex. 20.
 Iothatines Sultanus Atalia Princeps.
 pag. 237.
 Iovinianus, vel Iouianus XLVI. Ro-
 manorum Imperator. 93.
 Iouinus in Hispania Imperator. 106.
 Irene Imperatrix. 175. 177.
 Isabella Hierosolymorum Regina. 232.
 Isaacius Angelus Orientis Imperator.
 227. 231.
 Isaacius Exarchus. 158.
 Isdigerdes Rex Persarum. 107.
 Ismael Rex Persarum. 343.
 Islan Tartarorum Chamus. 348.
 Iulauerus Persarum Rex. 309.
 Iulia filia Augusti. 13.
 Iulia Mammæa mater Severi Impera-
 toris. 55.
 Iulianus Apostata XLV. Romanorum
 Imper. 91.
 Iulianus Medicus. 308.
 Iulius Maximinus Thrax XXVI. Ro-
 manorum Imperator. 56.
 Iulius Nepos Imperator. 122.
 Iulius Sabinus. 33.
 Iunius Silvanus Proconsul Asiae. 24.
 Iustina Valentiniiani II. mater. 99.
 Iustinianus Imperator. 136. 137.
 Iustinianus Secundus LXVIII. Roma-
 nor. Imp. 165.
 Iustinus cognatus Iustini Imp. 130.

K

Ennatus II. Scotiae Rex. 183.

L

L Adislaus Hungariae Rex. 292.
 L Ladislaus Rex Polonia. 261.
 Lambertus Rex Italia. 190.
 Lamoralus Comes Egmondanus 341.
 Landulphus Capuae Princeps. 199.
 Kanthilaus, sine Ladislaus Rex Neapoli-
 lis. 285.
 Laurentius Medicus. 307. 330.
 Laurentius Tenopolus. 342.
 Lazarus Bulcus Serviae Despota. 279.
 Lentulus Getulicus. 11.
 Leo Armenus Byzantinus Imperator.
 pag. 180.
 Leolinus Princeps Valliae. 260.
 Leontia vxor Phocæ Imperat. 153.
 Leontius LXIX. Romanor. Imp. 166.
 Leopoldus Dux Austria. 278.
 Leopoldus Pulcher Dux Austria. 213.
 Lescus Albus Poloniæ Princeps. 240.
 Lendefius Maiordomus Francia. 163.
 Liberottus Firmanus. 313.
 Licinius. 85. 86.
 Linba Hispania Rex. 151.
 Linia coniux Augusti. 5.
 Locusta mulier venefica. 23.
 Lollia Paulina. 16.
 Lollianus Tyrannus. 67.
 Longinus Exarchus Ravennae. 141.
 Longinus frater Zenonis Imperat. 125.
 Lotharius V. Rex Galliae. 194.
 Lotharius Italiae Rex. ibid.
 Luca Sabellius. 823.
 L. Visellius Præfectus Syria. 91.
 Ludonicus Balbus VI. Germanorum
 Imperator. 187.

Ludouicus Bauarus XXXV. Germanorum Imperator. 244. 271.
 Ludouicus Borbonius Princeps Condus. 336. 341.
 Ludouicus Comes Flandria. 270. 276.
 Ludouicus Comes Noffonijs. 340.
 Ludouicus Comes Palatinus. 245.
 Ludouicus Helfestein Comes. 324.
 Ludouicus Hungaria & Bohemia Rex. pag. 326.
 Ludouicus Gallie Rex. 193. 194. 300.
 Ludouicus Insus Gallie Rex. 357.
 Ludouicus Lucenburgenfis Comes stabiliis Regis Gallie. 357.
 Ludouicus Landgranius. 210.
 Ludouicus Rex Germania. 183.
 Luisprandus Ansprandi filius. 169.

M

Mæonius Tyrannus. 71.
 Maclianus Britannorum Comes. pag. 142.
 Macrianus Tyrannus. 70.
 Mahumethes II. Turcarum Rex. IX. pag. 295. 299.
 Mahumethes III. Turcarum Rex XIV. pag. 352.
 Mahumethes Bassa Carahemidanus. 349.
 Mahumethes Cherei Tartarorum Preco-pensium Chamus. 348.
 Mahumethes Hodabendes Rex Persarum. 343.
 Mahumethes Michaelis filius. 303.
 Maimon Amiras Saracenorum. 180.
 Magnentius Pseudo-Imperator & Tyrannus. 80.
 Magnus Dux Brunswicensis. 274.
 Magnus Dux Mosconie. 364. 376.
 Maioranus militia magister. 115.
 Mamalucii. 225.
 Mamercus Scaurus. 12.

Manfredus Friderici II. Imp. filius nobis. 252. 253.
 Maniaces. 207.
 Manuelis Orientis Imperator. 222.
 Marcomanni. 94.
 Marcomirus Francorum Rex. 11.
 Marcus Imperator in Britannia. 103.
 Marcus Antonius Bassianus Varius Heliogabalus XXIV. Rom. Imp. 52.
 M. Antonius Gordianus XXIX. Romanorum Imperat. 59.
 Marcus Antonius Bragadenus. 341.
 Marcus Antonius Columna. 322.
 Marcus Aurelius Antonius XVII. Romanorum Imperat. 38.
 M. Aurelius Cæus XXXIX. Romanorum Imperat. 81.
 Marcus Aurelius Claudius XXXV. Romanorum Imp. 75.
 M. Aurelius Maxentius Tyrannus. 84.
 M. Aurelius Probus XXXVIII. Romanorum Imperat. 79.
 M. Claudius Tacitus XXXVII. Romanorum Imp. 78.
 M. Iulius Philippus Arabs. XXX. Romanorum Imperat. 61.
 Marcus Saluius Otbo VIII. Romanorum Imperat. 30.
 Margarita Comitissa Heenebergenfis. pag. 251.
 Margarita mater Conradini. 355.
 Margarita Valesia Regina Nauarra. pag. 342.
 Maria Comitissa Palatinat. 245.
 Maria Maximiliani Imperatoris coniux. 308.
 Maria Scotia Regina. 338.
 Marina Imperatrix. 175.
 Marinus Dux Honorij. 104.
 Marius Tyrannus. 68.
 Martinus Arragonia Rex. 280.
 Marunus Dux Saracenorum. 172.

Masdras

Masdras Suenorum in Hispania Rex .
 pag. 115.
 Mauritius Chartularius in Italia. 158.
 Mauritius Elektor Saxonia. 332.
 Mauritius Cappadox LXI. Romanor.
 Imperator. 148.
 Maximus in Hispania Imperator. 106.
 Maximus iunior Tyrannus. 85.
 Maximus Pupienus XXVIII. Roma-
 norum Imperator. 58.
 Maximus Tyrannus. 98.
 Matthias Rex Hungaria. 310.
 Mechtildis filia Henrici Ducis Braban-
 tia. 251.
 Medarfes filius Heraclij Imperatoris.
 pag. 155.
 Mercurius Albanensis Venetorum Dux
 pag. 323.
 Meroneus Chilperici Regis Francorum
 filius. 143.
 Metuchal Amiras in Baldach. 184.
 Mezentius. 162.
 Mezesceles. 101.
 Michael Balbus Dux. 180.
 Michael Bulgaria Despota. 266.
 Michael Burzes. 196.
 Michael Tertius Imperator Orientis .
 pag. 185.
 Michael Calaphates Imperator Orien-
 tis. 205.
 Michael Psellus. 212.
 Milcolumbus Scotia Rex. 215.
 Milo Comes. 192.
 Minervina Constantini vxor. 87.
 Mithridates Armenia Rex. 20.
 Mneſter. 22.
 Mneſteus. 78.
 Momyllus Augustus. 121.
 Moses Zecleorum Dux. 353.
 Mubamed Cham. 258. 260.
 Muelius Mahmmethes. 346.
 Mundus Dux militie in Dalmatia. 133.

Marzulfus. 224.
 Musa Zelebis VI. Turcarum Rex .
 pag. 284.
 Mustapha Bassa Budensis. 347.
 Mustapha filius Solymani Imperatoris.
 pag. 288. 333.
 Mutius Attendolus. 288.
 Mutnazar Amiras in Baldach. 184.

N

N Adafles Comes. 362.
 Narcissus libertus. 22.
 Narsetes Iulianiani Eunuclus. 136.
 137. 152.
 Nazaleod Rex Britannorum. 127.
 Nepotianus Constantini ex sorore ne-
 pos. 89.
 Nicephorus Græcorum in Oriente Im-
 perator. 177.
 Nicephorus Phocas Orientis Impera-
 tor. 195.
 Niceta. 177.
 Niger. 45.
 Nicolaus Serinius Comes. 337.
 Noradinus Turcarum Princeps. 222.
 Numerianus. 81.

O

O Ctania vxor Rubellij Planti. 26.
 Oſtavianus Caesar Augustus. 6.
 Oſtavianus Comes Mansfeldius. 350.
 Oſtavianus Sagitta Tribunus plebis. 24.
 Odenatus Palmyrenorum Rex. 71.
 Odo Episcopus. 188.
 Odo Rex Burgundia. 205.
 Odoacer Herulorum Rex. 121. 134.
 Offa Merciorum Rex in Anglia. 173.
 Olaus Rex Norwegianorum. 202.
 Oldradus Lamponianus. 290.
 Omar Saracenorum Rex. 158.

Onglesius. 362.

Opilius Macrinus XXIII. Romanorum
Imperator. 50.

Oranes Turcarum Rex II. 270.

Oranes filius Solymani I. 284.

Orestes Gothus Imperator. 121.

Orischius Rex Northumbrore in An-
glia. 157.

Orphanotrophus. 205.

Osmanes Bassa Dux. 349.

Osmanus Turcarum Imperator. 360.

Osfredus Northumbriae Rex in Anglia.
pag. 175.

Osuius Merciorum Rex. 159.

Osualdus Rex Northumbriae. 158.
173.

Oshman Dux Saracenorum. 157. 159.

Otho Secundus Occidentis Imperator.
XIII. 198.

Otho Tertius Germanorum Imperator
XIV. 200.

Otho Quartus Dux Saxoniae. 238.

Otho Moraviae Dux. 218.

Otho Tertius Parmae Dux. 289.

Ostocarus Rex Bohemiae. 258.

P

Pædanius Secundus Romæ Praefe-
tus. 25.

Pala Consul. 37.

Pandolphus Malatesta. 314.

Penda Rex Merciorum. 156. 159.

Periaconcon Ismaelis Regis Persa-
rum soror. 343.

Perozes Persarum Rex. 120.

Petronius Maximus Senator. 111.

Petrus Aloysius Farnesius Dux Pla-
centiae, & Parmae. 341.

Petrus Antiodorensis Imperat. Con-
stantinopolitanus. 240.

Petrus Aragoniae Rex. 215. 239.

Petrus Aragonius Siciliae Rex. 239.
260.

Petrus Castelle Rex. 273.

Petrus Hungarorum Rex. 208.

Petrus Mauritij Imperatoris frater.
pag. 151.

Petrus Strozius. 334.

Petza Theodorici Italiae Regis Dux.
pag. 126.

Pharasmannes Iberia Rex. 20.

Philippicus Imperator. 169.

Philippicus Bardanes LXXI. Roma-
norum Imperator. 170.

Philippus Asia Landgravius. 360.

Philippus Tertius iunior Francorum
Rex. 219.

Philippus Quartus cognomento Pul-
cher Rex Galliae. 266.

Philippus Rex Galliae. 260.

Philippus Mommorencius Comes Hor-
nannus. 341.

Philippus Suevus XXIV. Germano-
rum Imperat. 237.

Phocas LXII. Romanorum Imp. 153.

Pigmentellius Princeps Beneventanus.
pag. 315.

Pilatus. 18.

Pipinus Maior domus Francia. 164.

Pipinus Neustria Comes. 173.

Piso Prator in Hispania. 8. 11.

Piso Tyrannus. 71.

Plancia vxor Pisonis. 9. 11.

Plantianus Afer. 46.

Plintha Comes. 105.

Primislaus Rex Poloniae. 261.

Priscus Dux gener Phocæ. Imp. 153.

Procopius cognatus Iuliani Apostatae.
pag. 93.

Publius Aelius. 42.

P. Licinius Gallienus XXXIV. Ro-
manorum Imperat. 65.

Publius Licinius Valerianus XXXIII
Re-

Romanorum Imperator. 64.
 Pompeia Matrina.10.
 Pomponius Labeo.12.
 Pontius Comes Tripolitanus.219.
 Pontus de la Gardia.348.
 Popielus Princeps Polonorum.183.
 Poppæa Sabina vxor Neronis.24.27.
 Posthumus Agrippa.13.
 Posthumus Tyrannus.67.

Q

Quadi & Marcomanni.94.
 Quietus Tyrannus.70.
 Quintillus frater Clandij Im-
 perator.75.

R

Rabdonas Rex Frisorum.170.
 Radagausius Rex Gothorum.103.
 Raginfredus.180.
 R. nimirus Arragonie Rex.204.
 Ranimirus III. Legionum Rex. 195.
 Ranulphus Aquitania Dux. 186.
 Raphael Riarius.306.
 Rafimundus Rex Sarmatarum.86.
 Ratherius Sicamborum Rex.24.
 Raymundus Comes Tripolitanus. 219.
 Raymundus Princeps Antiochie. 222.
 Recimer militia magister.114.117.
 Reftarius Sueuorum Rex.115.
 Regellianus Tyrannus.69.
 Reginbertus.161.
 Reinchildis Baichlingia.201.
 Richardus Anglie Rex.229.233.
 Richardus Comes Cornubie XXIX.
 Germanor. Imperat. 256.
 Richardus Eboracensis.301.
 Richildis. 187.
 Rinimirus Arragonie Rex.211.
 Robanus Dux in Gallia.362.

Robertus Andie Dux.186.
 Robertus Brussius Scotorum Rex. 264.
 Robertus Rex Francorum.191.
 Robertus Flandrie Comes.254.
Robertus Flandrie Dux.217.
 Robertus frater D. Ludouici IX. Regis
 Gallie.248.
 Robertus Sansueverinus Comes Calatie.
pag.309.
 Robertus Sicilie Rex.272.
 Rodoaldus Rex Longobardorum.159.
Rodelinda.161.
 Roegandus Dux Foroliuij.175.
 Rogerius Mortimerius.266.
 Rogerius Princeps Antiochie in Syria.
pag.217.
 Romanus Argyrus Orientis Imperator.
pag.203.
 Romanus Diogenes Orientis Imperator.
pag.211.
 Romilda coniux Chagani Regis Ana-
 rum. 148.
 Rosimunda Longobardoru Regina.140.
 Rubellius Plautus.26.
 Rudolphus Christianus Comes Frisie
Orientalis.360.
 Rudolphus Dux & Elektor Saxonie.
pag.287.
 Rudolphus Dux Lotharingus.270.
 Rudolphus Saxonie Dux.278.
 Rudolphus Sueuorum Dux.213.
 Rufinus.101.

S

Sabbatius Imperator designatus.182
 Saladinus Sultanus Aegypti.225.
 Salim Dux Saracenorum in Aegypto.
pag.173.
 Salomon Prasectus Africa. 136.
 Sancia Campaua.269.
 Sanctius Arragonie Rex.211.215.

Sanctius Maior Castellæ Rex. 104.
Sanctius Rex in Hispania. 13.
Sanctius Legionum Rex. 195.
Sanctius Suprabienſis Rex in Hispania. 183.
Sanguinus Turcarum Princeps. 222.
Saphar Sultanus Egypti. 224.
Sapores Rex Persarum. 94.
Sarbara Dux militiæ. 156.
Satilia Meſſalina. 27.
Saturninus Comes. 106.
Saturninus Tyrannus. 72.
Sebaſtianus Portugalliæ Rex. 244.
Sebaſtianus Tyrannus. 106.
Sedeckia Iudaus. 187.
Seianus. 10.
Selymus I. Turcarum Rex. XI. 319.
Sempronius Gracchus. 13.
Seneca. 26.
Septimius Senerus Pertinax XXI. Romanorum Imperator. 47.
Seraph Sultanus Babylonie. 261.
Sergius Galba VII. Romanor. Imp. 29.
Sernius Comes. 362.
Sernianus Dux in Armenia. 38.
Seuerianus. 37.
Senerus. 45.
Seuerus Anguſtus. 117.
Seuerus ſoter Gumberramni Regis. 245.
Sex. Marius. 10.
Sextius Pacionianus. 12.
Sigebertus Rex Angliæ. 159.
Sigebertus Francorum Rex. 141.
Sigibrandus Anſprandi filius. 169.
Sigifidus. 180.
Sigismundus Auſtriacus.
Sigismundus Rex Francorum. 130.
Sigismundus Hungariæ Rex. 281.
Silanus. 22. 26.
Silanus Princeps Senatus. 16.
Silins. 22.
Silo Princeps Saracenorum. 174.

Sindualdus Brebtorum Rex. 138.
Sobeslaus Dux. 218.
Soleiman filius Orcanis Regis Turciæ pag. 272.
Solymanus I. Turcarum Rex. V. 283.
Stauratius. 176. 179.
Stephanus Rex Boſniæ. 304.
Stephanus Hagiochryſophor. te. 227.
Stephanus Sebaſtophorus Dux militum. 208.
Stilico. 102. 103.
Sueno Danus filius Regis. 215.
Suenus Danorum Rex. 198.
Suentopolcus Pomeraniæ Dux. 240.
Sultanus Egypti. 224.
ſylvanus Dux. 90.
Syroes Terſarum Rex. 155. 156.

T

T Albotus. 298.
Tamerlanes Rex Tartarorum. 281.
Tatius Gratianus. 12.
Teias vltimus Gothorum Rex in Italia. 136.
Teleſis Bulgarorum Rex. 174.
Tertullus Conſul. 106.
Tetricus iunior Tyrannus. 72.
Tetricus ſenior Tyrannus. ibid. 74.
Thecmaſis Rex Persarum. 243.
Theodobatus Rex Gothorum in Italia. pag. 121. 133.
Theodobertus Francorum Rex. 127. 135. 148.
Theodebertus filius Chliperci Regis Francorum. 141. 154.
Theodiſclus Rex Gothorum in Hispania. 135.
Theodobaldus Francorum Rex. ibid.
Theodomirus Francorum Rex. 90.
Theodoricus III. Hollandiæ Dux. 200.
Theodoricus Comes Hollandiæ. 208.
Theo-

Theodoricus Elſatius Comes Flandriae.
 pag. 218.
 Theodoricus Francorum Rex. 154.
 Theodoricus Gothorum Rex. 107. 117.
 Theodoricus Suenorum Rex. 115.
 Theodorus Baro Battenburgius 341.
 Theodorus Cantacuzenus. 227.
 Theodorus Laſtariſ. 240.
 Theodoſius iunior II. Romanor. Imperator. 107.
 Theodoſius filius Leonis Armeni Imperat. 182.
 Theodoſius Mauritiij Imperat. filius. 151
 Theodota Imperatrix. 176.
 Theophania Othonis II. Imperat. v. or.
 pag. 100.
 Theudelinda Longobardorum Reginae.
 pag. 147.
 Theudius Rex Gothorum in Hiſpania.
 pag. 134.
 Thimo Marchio. 214.
 Thomas patruus Richardi Regis Angliae. 280.
 Thomas Tyrannus. 182.
 Thorismundus Gothorum in Gallia.
Rex. 110.
 Thraſco Dux Obetritorum Vvandalorum. 177.
 Thraſybulus Matbematicus. 55.
 Tiberius Tertius LXX. Romanor. Imp.
 pag. 197.
 Tiberius Italia Tyrannus. 172.
 Tiberius Nepos Caligulae. 16.
 Tigranes Rex Armeniae. 12.
 Tigellinus Sofronius. 30.
 Timolaus Tyrannus. 73.
 Titus Veſpaſianus XI. Romanorum.
 Imperat. 33.
 Tommambais Alcairi Sultanus. 321.
 Tomoreus Colocenſis Archiepiſcopus.
 pag. 326.
 Tolaniſus Ferriculus. 118.

Totila Gothorum in Italia Rex. 135.
 Toto Dux Nepeſinus. 174.
 Tralizes Comes. 268.
 Traſemundus Comes Capuanus. 160.
 Trebellianus Iſauria Princeps Tyrannus. 73.
 Trebellianus Ruſſus. 12.
 Trebonianus Gallus. XXXII. Romanorum Imperat. 63.
 Triphyllius. 178.
 Tudubus Chersonae Princeps. 168.
 Turenus Comes & Galloru Dux. 364.

V

V. Aiferus Aquitanie Dux. 173.
Valens. 86.
 Valens frater Valentiniani. 96.
 Valens Proconſul Achaiae Tyrannus. 72
 Valentinianus 11. 99.
 Valentinianus Tertius. LII. Romanorum. Imperat. 111.
 Valentinianus Magnus XLVII. Romanorum Imperat. 95.
 Valeria Meſſalina vxor Claudij Tiberij Drusi. 21.
 Valerius Aſiaticus Conſul. 18. 20.
 Valerius Aurelianus XXXVI. Romanorum Imperator. 76.
 Valerius Diocletianus XL. Romanorum Imperat. 81.
 Valerius Diocletianus Hercules XLI. Romanorum. Imp. 83.
 Valla Scotorum Rex. 254.
 Vedafius Epifcopus Arebaſenſis. 126.
 Venda Ducis Polonia filia. 173.
 Veremundus Rex Legionum in Hiſpania. 202. 205.
 Vernerus Abbas Fuldenſis. 199.
 Veſper Siculus. 259.
 Vibius Paſſienus Proconſul Africa. 73.
 Vibulenus Agrippa Eques Romanus. 12
 Viſſe.

Visthericus Gothorum Rex in Hispania.

151. 152.

Vitoria, siue Vistorina Tyranna. 74.

Vistorinus Tyrannus. 68.

Vistorinus iunior Tyrannus. ibid.

Villerius Rotomag. Praefectus. 352.

Vinitianus. 22.

Vitelocius Thiphernas. 319.

Vitiza Rex Hispaniarum. 164.

Volagesus Partiborum Rex. 38.

Vortimerus Britannorum Rex. 112.

Vvalia Gothorum Rex. 105.

Vvalterus Gallus. 116.

Vvarochus Macliani filius. 142.

Vvelpbo Dux Bavaria. 219.

Vvenceslaus Dux Bohemia. 264.

Vvenceslaus Dux Lutzelburgensis. 273.

Vvenceslaus Saxonie Dux. 278.

Vvilhelmus Anglia Rex. 214.

Vvilhelmus Comes Flandria. 118.

Vvilhelmus Comes Hollandie XXVIII

Germanorum Imperator. 244. 251.

Vvilhelmus Dux Normannia. 193.

211.

Vvilhelmus Grumbachius. 338.

Vvilhelmus Henrici Regis Anglia filius. 117.

Vvilhelmus Princeps Aunacicus. 348.

Vvilhelmus Rufus Rex Anglia. 216.

Vviltzanus Dux Abodritorum. 175.

Vvoldemarus Marchio Brandeburgensis. 271.

Z

Z Eliobes Rex Hunnorum. 129.

Z Zenon Iauricus LV. Romanor.
Imperator. 121. 123.

Z enobia vxor Odenati. 74. 77.

Z oes Augusta. 203.

Z uendeboldus Rex Lotbaringia. 189.

FINIS.

